AN ELEMENTARY SANSKRIT GRAMMAR

AN ELEMENTARY
SANSKRIT GRAMMAR

For use in the Upper Classes of
High English Schools

BY

G THIBAUT, C I E

ASSISTED BY

PANDIT BAHUBALLABHA SASTRI

NEW EDITION

Published by the
UNIVERSITY OF CALCUTTA
1927

PRINTED BY BHUPENDRALAL BANERJEE AT THE CALCUTTA UNIVERSITY PRESS,
SENATE HOUSE, CALCUTTA

Reg. No. [illegible] B—[illegible] F

PREFACE

THE Compilers of this Elementary Grammar, primarily meant for candidates for the Matricula tion Examination of the Calcutta University, have been guided in their work by two main considerations In the first place, it has been their aim to render the Grammar as simple as possible and hence to admit into it nothing in excess of what the Student at that stage may really be expected to know By a Student's 'knowing' grammatical forms they understand that he should be able not *only* to recognise and analyse them when he meets with them in litera ture but also to reproduce and apply them accurately for the purposes of translation into, and composition in, Sanskrit This latter con sideration at once very definitely limits the matter to be comprised in a Grammar, and the Compilers, therefore, have excluded from their book many of the less common forms which, as a rule, are given even in Grammars of an element-ary t[illegible] The teacher will not find it difficult to [illegible]ementary instruction regarding such

forms whenever required And the Student also should early acquire the capacity and habit of consulting, for information not given in this text book, grammars of a more advanced type— copies of some of which ought to be accessible to him in his School Library

The Compilers, in the second place, have endeavoured to cast the grammatical matter in a form which will not present too many difficulties to teachers, many, or most of whom may have learned their Sanskrit grammar according to the old Indian system For this reason Sanskrit technical terms are freely used together with the corresponding English ones, and occasionally views on points of grammar which are distinctively Indian have been referred to and explained

A supplement to this grammar, in the form of a 'Dhātukosha' containing a very full statement of all the tenses, moods, etc, of the more commonly used verbs will be published shortly

The compilation of a grammar on the lines indicated in the above was first suggested to the undersigned by the Vice Chancellor of the University, the Hon'ble Mr Justice Asutosh

Mookerjee, Saraswati, C S I , whose interest in the promotion of Oriental studies is well known and who since a long time has felt convinced that a book of this type would contribute to make Sanskrit more popular in our Schools and to bring it into line with other branches of study

G THIBAUT

B B SHASTRI

N B —It is not of course intended that the entire Dhātukosha should be included in the Matriculation Course , as a whole it is meant for purposes of reference only But Matriculation Candidates will be expected to be familiar for the purposes of translation and composition with the different tenses, moods, participles, etc , of the following roots

अद्। अप्। अर्च्। अज। अर्ह्। अश्। अस्।
आप्। आस्। इ। इष्। ईह्। कथ्। कम्।
कुप्। कृ कृप। कृष्। क्रम्। क्री। क्रीड्। क्रुध्।
क्षम्। क्षि। खन्। खाद्। गम्। गुप। गै। ग्रह्।
घ्रा। चर्। चि। चिन्त्। छिद्। जन्। जप्। जागृ।
जि। जॄ। ज्ञा। ज्वल्। तन्। तप्। तुद्। तुष्।
तॄ। त्यज्। त्रै। त्वर्। दम्। दह्। दा (दाण्)।
दा। दिव्। दुष्। दुह्। दृश्। द्रुह्। द्विष्। धा।
धाव्। धू। धृ। नम्। नश्। निन्द्। नी। नृत्।

पच। पठ। पत्। पा। पीड्। पुष्। पू। पूर्।
पॄ। प्रच्छ्। प्री। बन्ध्। बाध्। बुध्। ब्रू। भक्ष्।
भज्। भञ्ज्। भा। भाष्। भिद्। भी। भुज्। भू।
भृ। भ्रम्। मन्। मा। मि। मिल्। मुच्। मुद्।
मृ। मृज। मृष्। यज्। यत्। यम्। या। याच्। युज्।
युध्। रच्। रभ्। रम्। राज्। राध्। रुच्। रुद्।
रुध्। रुह्। लभ्। लिप्। लिह। वच। वद्। वस्।
वह्। विद्। विश। वृ। वृज्। वृत्। वृध्। वृष्।
शक्। शङ्क्। शंस। शप्। शम्। शास्। शो। शुच।
शुभ्। शुष्। श्रम्। श्रि। श्रु। श्वस्। सद्। सिच्।
सिध्। सु। सृज। स्पर्धं। स्वप्। स्था। सु। स्नु।
स्ना। स्पृश्। स्पृह्। स्मृ। हन्। हस्। हिंस्। हृ।
हृष्। ह्वे।

PREFACE TO SECOND EDITION

A number of minor changes have been made in this edition In order to meet a wish expressed in many quarters that order of Persons in the Paradigms of Verbs which is customary in Indian Grammar has been adopted—the 'First Person' of Western Grammar thus coming in the third place, and the 'Third Person' in the first place

27 9 13

G THIBAUT
B B SHASTRI

CONTENTS

CHAPTER I

THE ALPHABET 1—5

CHAPTER II

SANDHI 5—22

CHAPTER III

DECLENSION 26—91

CHAPTER IV

Conjugation 98—184

CHAPTER V

Verbal Forms derived from roots by means of Krit-suffixes (कृदन्त) 185—195

CHAPTER VI

GOVERNMENT OF CASES 196—218.

(कारक)

CHAPTER VII

COMPOUNDS 219—244

CHAPTER VIII

CHAPTER I

The Alphabet

1 Sanskrit is *most commonly written* in the *Devanāgarī* character The *Devanāgarī* Alphabet comprises forty-eight *letters* (वर्ण or अक्षर) Of these letters thirteen are *vowels* (स्वर), and thirty five *consonants* (व्यञ्जन)

2 Of the thirteen *vowels* five are *short* (ह्रस्व), *viz*, अ a, इ i उ u, ऋ ṛ or ṛi and ऌ ḷ or ḷi, and eight are *long* (दीर्घ), *viz*, आ ā, ई ī, ऊ ū, ॠ ṝ or ṝī, ए ē or e, ऐ ai, ओ ō or o, and औ au

3 The following is a list of the *consonants*—

क k,	ख kh,	ग g,	घ gh,	ङ ṅ,
च c (or ch)	छ ch (or chh)	ज j	झ jh,	ञ ñ
ट ṭ,	ठ ṭh,	ड ḍ,	ढ ḍh,	ण ṇ,
त t,	थ th	द d,	ध dh,	न n,
प p,	फ ph,	ब b,	भ bh,	म m,
य y,	र r,	ल l,	व v	
श s or ç	ष sh or ṣ,	स s,	ह h,	

ṃ or ṁ (Anusvāra),

ḥ (Visarga)

When following a consonant, the vowels are written as follows —

आ ा, इ ि ई ी, उ ु, ऊ ू, ऋ ृ, ॠ ॄ, ऌ ॢ, ए े, ऐ ै, ओ ो, औ ौ

Thus—

क,	का,	कि	की	कु,	कू,	कृ,
ka	kā	ki	kī,	ku,	kū,	kṛ,
कॄ	कॢ	के	कै,	को,	कौ	
kṝ,	kḷ,	ke,	kai	ko,	kau,	

रु ru, रू rū शु śu शू śū, शृ or शृ śṛ,
शॄ śṝ, हु hu, हू hū, हृ hṛ, हॄ hṝ

4 The consonants are divided into *groups* according to the vocal organs employed in their articulation The first five of these groups are called *Vargas* and each group is distinguished by the first letter it comprises Thus, the क-वर्ग comprises क ख ग घ ङ

च छ ज झ ञ form the च-वर्ग, ट ठ ड ढ ण the ट-वर्ग, त थ द ध न the त-वर्ग, प फ ब भ म the प-वर्ग

The letters य र ल व are called अन्तःस्थ वर्ण

श ष स and ह are comprised under the name ऊष्मवर्ण

The last letters of the *Vargas*, i e, ङ ञ ण न and म are comprised under the term अनुनासि

and this name is also applied to the sign ˙ written above a letter

5 Consonants uniting with each other without intervening vowels are written in groups (*Compound Consonants*)

The following is the list of *Compound Consonants* —

क्क kka,	क्ख kkha,	क्त kta,	क्त्य ktya,
क्त्र ktra,	क्त्व ktva,	क्न kna,	क्म kma,
क्य kya,	क्र kra,	क्ल kla,	क्व kva,
क्ष kṣa,	क्ष्म kṣma,	क्ष्य kṣya,	क्ष्व kṣva,
ख्य khya,	ख्र khra,	ग्य gya,	ग्र gra,
ग्र्य grya,	घ्न ghna,	घ्म ghma,	घ्य ghya,
घ्र ghra,	ङ्क ṅka,	ङ्क्त ṅkta,	ङ्क्ष ṅkṣa,
ङ्क्ष्व ṅkṣva,	ङ्ग ṅga,	ङ्ग्य ṅgya,	ङ्म ṅma,
च्च cca,	च्छ ccha,	च्छ्र cchra,	च्ञ cña,
च्म cma,	छ्य chya,	छ्र chra,	ज्ज jja,
ज्झ jjha,	ज्ञ jña,	ज्ञ्य jñya,	ज्म jma,
ज्य jya,	ज्र jra,	ज्व jva,	ञ्च ñca,
ञ्छ ñcha,	ञ्ज ñja,	ट्ट ṭṭa,	ट्य ṭya,
ट्र ṭra,	ठ्य ṭhya,	ठ्र ṭhra,	ड्य ḍya
ड्र ḍra,	ढ्य ḍhya,	ढ्र ḍhra,	ण्ट ṇṭa
ण्ठ ṇṭha,	ण्ड ṇḍa,	ण्ण ṇṇa,	ण्म ṇma
त्क tka,	त्त tta,	त्त्य ttya,	त्त्व ttva,
त्त्र ttra,	त्थ ttha,	त्न tna,	त्प tpa,
त्म tma,	त्र or त्‍र tra,	त्र्य trya,	त्व tva,
त्स tsa,	थ्य thya,	द्ग dga,	द्द dda,

द्ध ddha	द्ध्व ddhva,	द्न dna	द्ब dba,
द्भ dbha	द्भ्य dbhya,	द्म dma	द्य dya,
द्र dra,	द्र्य drya,	द्व dva	द्व्य dvya
ध्न dhna,	ध्म dhma	ध्य dhya	ध्र dhra
ध्र्य dhrya,	ध्व dhva,	न्त nta	न्त्य ntya,
न्त्र ntra,	न्द nda,	न्द्र ndra,	न्ध ndha
न्ध्र ndhra,	न्न nna,	न्र nra,	प्त pta,
प्त्य ptya	प्न pna,	प्म pma	प्य pya,
प्र pra,	प्ल pla,	प्स psa,	ब्ज bja,
ब्द bda	ब्ध bdha	ब्न bna,	ब्र bra,
भ्न bhna,	भ्य bhya,	भ्र bhra,	भ्व bhva
म्न mna,	म्प mpa,	म्ब mba,	म्भ mbha,
म्म mma,	म्य mya,	म्र mra	म्ल mla
य्य yya,	य्व yva,	र्क rka,	र्ध rdha
ल्क lka,	ल्प lpa,	ल्ल lla,	ल्व lva
व्न vna,	व्य vya,	व्र vra	श्च sca,
श्छ scha,	श्च्य scya	श्न sna,	श्य sya
श्र sra,	श्र्य srya	श्ल sla,	श्व sva,
श्व्य svya,	ष्ट ṣṭa,	ष्ट्य ṣṭya,	ष्ट्र ṣṭra,
ष्ट्व ṣṭva,	ष्ठ ṣṭha,	ष्ण ṣṇa,	स्क ska
स्त sta	स्त्य stya,	स्त्र stra,	स्त्र्य strya
स्त्व stva	स्न sna,	स्म sma	स्य sya
स्र sra	स्व sva,	ह्ण hṇa,	ह्न hna
ह्म hma	ह्य hya	ह्र hra,	ह्ल hla
ह्व hva.			

Guna and Vṛddhi

6 It frequently happens in Sanskrit, in declension or conjugation, or in the formation of new words, that इ or ई changes to ए, उ or ऊ to ओ, ऋ or ॠ to अर्, ऌ to अल् and again that अ changes to आ, इ or ई to ऐ, उ or ऊ to औ, ऋ or ॠ to आर्, ऌ to आल् In these cases ए ओ अर् and अल् are called the गुण of इ ई etc, and आ ऐ, etc, are called the वृद्धि of अ इ, etc

Vowels, therefore, may be classified as follows —

Simple vowels	अ, आ	इ, ई	उ, ऊ,	ऋ, ॠ,	ऌ
Guṇa vowels		ए	ओ	अर्	अल्
Vṛddhi vowels	आ	ऐ	औ	आर्	आल्

CHAPTER II

Sandhi

7 In Sanskrit, when syllables are combined into words, or words are combined with other words either into Compound words or into sentences, the final and initial letters having close proximity with each other (coming in contact) sometimes undergo certain changes These changes are comprised under the term सन्धि *

* परः संनिकर्षः संहिता—पा 1 4 109

(combination) Sandhi is *compulsory* in the body of a word but is optional in the other cases. The rules of Sandhi are many and very complicated. The following rules apply throughout to the changes of initial and final letters of complete words (पद), and to some extent to the changes of letters in the body of words. The many special rules which hold good for changes of the latter kind will not be detailed in this grammar.

Combination of Vowels

(स्वरसन्धि)

8. Final अ or आ combines with initial अ or आ into आ—

दण्ड+अग्रम्=दण्डाग्रम्
तथा+अहम्=तथाहम्
तव+आसीत्=तवासीत्
सा+आगता=सागता

9. Final इ or ई combines with initial इ or ई into ई—

अस्ति+इति=अस्तीति
अधि+ईश्वर=अधीश्वर
मही+इन्द्र=महीन्द्र

10. Final उ or ऊ combines with initial उ or ऊ into ऊ—

साधु+उक्तम्=साधूक्तम्
भू+ऊर्ध्वम्=भूर्ध्वम्

11 Final ऋ combines with initial ऋ into ॠ—

पितृ+ऋद्धि =पितॄद्धि

12 Final अ or आ combines with initial इ or ई into ए, with initial उ or ऊ into ओ, with initial ऋ into अर्—

तव+इन्द्र =तवेन्द्र.
परम+ईश्वर =परमेश्वर
हित+उपदेश =हितोपदेश
गङ्गा+उदकम्=गङ्गोदकम्
तव+ऋद्धि =तवर्द्धि
महा+ऋषि =महर्षि

13 Final अ or आ combines with initial ए or ऐ into ऐ, with initial ओ or औ into औ—

मम+एतत्=ममैतत्
दृष्ट्वा+एव=दृष्ट्वैव
तव+ओष्ठ =तवौष्ठ
तव+औषधम्=तवौषधम्

14 Final इ or ई before initial अ or आ, उ or ऊ, ऋ, ए or ऐ, ओ or औ is changed into य्—

दधि+अत्र=दध्यत्र
नदी+आसीत्=नद्यासीत्
इति+उवाच=इत्युवाच
आगच्छति+ऋषि =आगच्छत्यृषि
=निन्दत्येनम्

15 Final उ or ऊ before initial अ or आ, इ or ई, ऋ, ए or ऐ, ओ or औ becomes व्—

मधु + अरिः = मध्वरिः
साधु + इदम् = साध्विदम्
सु + ओघ = स्वोघ

16 Final ऋ or ॠ before initial अ or आ, इ or ई उ or ऊ, ए or ऐ ओ or औ, becomes र्—

पितृ + अनुमति = पित्रनुमति
मातृ + आनन्द = मात्रानन्द
पितृ + उपदेश = पित्रुपदेश

17 Final ए and ओ becomes अय् and अव् before any vowel in the body of a word, if they stand at the end of a word (पदान्त) the य् of अय् and the व् of अव् are optionally dropped—

शे + अनम् = शयनम्
हरे + एहि = हरयेहि or हर एहि
प्रभो + एहि = प्रभवेहि or प्रभ एहि

18 ए and ओ at the end of a word (पदान्त) remain unchanged before initial अ, but the अ is dropped—

ते + अपि = तेऽपि
विष्णो + अव = विष्णोऽव

19 Final ऐ and औ become आय् and आव् before any vowel, if they stand at the end of a word (पदान्त), the य् and व् may be dropped—

ने + अक = नायक

श्रिय + इति = श्रियायिति or श्रिया इति

रवौ + अस्तमिते = रवावस्तमिते or रवा अस्तमिते

Note particularly that after the dropping of the य् and व् no *further* Sandhi can take place between the final and initial vowels

Irregular Vowel Sandhi

A few cases of irregular vowel Sandhi must be noted

20 When a *preposition* (उपसर्ग) *ending in* अ or आ combines with a verbal root (धातु) beginning with ऋ, the अ or आ combines with ऋ into आर् (not अर्)—

प्र + ऋच्छति = प्रार्च्छति

The prepositions ending in अ or आ are अप, अव, उप, प्र, परा and आ

21 When one of the same prepositions combines with the initial ए or ओ of a root, the result is ए or ओ (not ऐ or औ)—

उप + एजते = उपेजते

उप + ओषति = उपोषति

But in the case of the ए of the roots एध् and इण् the general rule holds good—

उप+एति=उपैति

उप+एधते=उपैधते

But in imperative 2nd person singular—

अव+एहि=अवेहि, not अवैहि

उप+एहि=उपेहि

22 When the ओ of ओष्ठ combines with a preceding अ or आ, in a *compound word* (समास), the result may be either औ or ओ—

अधर+ओष्ठ =either अधरौष्ठ or अधरोष्ठ

23 When ऋत is preceded, in a *compound word* (तृतीयासमास), by अ or आ the result of the combination is आर्—

दुःख+ऋत (affected by pain)=दुःखार्त

24 We further note the following cases of *irregular* vowel Sandhi, in certain *compound* words which are in common use—

गो+अक्ष =गवाक्ष

अक्ष+ऊहिनी=अक्षौहिणी

स्व+ईर=स्वैर

मार्त+अण्ड=मार्तण्ड

कुल+अटा=कुलटा

मनस्+ईषा=मनीषा

25 In certain cases the vowel Sandhi demanded by the preceding rules *does not take place* The most important cases of this kind are the following —

26 ई ऊ and ए when द्विवचन terminations, either nominal or verbal, remain unchanged before any initial vowel—

कवी+इमौ=कवी इमौ
साधू+इमौ=साधू इमौ
अमू+अर्भकौ=अमू अर्भकौ
लते+एते=लते एते
याचेते+अर्थम=याचेते अर्थम्

27 The ई of अमी (nom plural of the pronoun अदस्) is treated in the same way—

अमी+अश्वा=अमी अश्वा.

28 Interjections consisting of one vowel only, and also हे and अहो, do not enter into Sandhi with a following initial vowel—

इ+इन्द्र=इ इन्द्र
आ+एवम्=आ एवम्
हे+इन्द्र=हे इन्द्र
अहो+अपूर्वम्=अहो अपूर्वम्

Combination of Consonants

(व्यञ्जनसन्धि)

29 In Sanskrit no consonants can in common usage stand at the end of a word (पदान्त) but the following—क् ग् ट् ड् त् द् प् ब् ङ् ण् न् म् ल् (Visarga) and (Anusvāra). As a rule no word in Sanskrit generally ends in more than one consonant.

30 Final (पदान्त) क् च् ट् त् and प् change respectively to ग् ज् ड् द् and ब् before an initial vowel or before an initial letter which is third, fourth or fifth in the वर्ग to which it belongs, and also before initial य् र् ल् व and ह्—

सम्यक् + उक्तम् = सम्यगुक्तम्

सम्राट् + अयम् = सम्राडयम्

जगत् + ईश = जगदीश

चित् + रूपम् = चिद्रूपम्

ककुप् + अत्र = ककुबत्र

31 Final त् remains त् before the suffixes (प्रत्यय) वत् and मत्—

विद्युत् + वत् = विद्युत्वत्

32 According to Rule (30) final (पदान्त) क् ट् त् प् become ग ड द ब before initial न् or म् but more generally they in that position become ङ ण् न् म्-

Thus—

दिक्+नाग=दिङनाग (more usual than दिग्नाग)
तत्+नूनम्=तन्नूनम् (more usual than तद्नूनम्)
एतत्+मुरारि=एतन्मुरारि (more usual than एतद्-मुरारि)

षट्+मुख=षण्मुख (more usual than षड्मुख)

33 The latter change is *obligatory* (not optional) before the suffixes मय and मात्र—

वाक्+मय=वाङ्मय
चित्+मय=चिन्मय
तत्+मात्रम्=तन्मात्रम्

But षट्+नवति becomes षण्णवति only (not षड्नवति), षट्+नगर्य=षण्णगर्य, and the genitive case of षष् is षण्णाम् only

34 Final त् and न् before initial ल् become ल् and ल्ँ respectively

तत्+लभते=तल्लभते
महान्+लाभः=महाँल्लाभः

35 The स् of the root स्था and its derivatives is dropped after the preposition उत्—

उत्+स्थानम्=उत्थानम्
उत्+स्थापयति=उत्थापयति

36 Final क् ट् त् प् before initial ह् become ग् ड् द् ब् ... rule (30), but usually a f

change takes place, the initial ह् being changed into घ ढ ध भ respectively—

वाक्+हरि = वाग्हरि or (usually) वाग्घरि
परिव्राट्+हत = परिव्राड्हत or परिव्राड्ढत
तत्+हतम् = तद्हतम् or तद्धतम्
अप्+हरणम् = अब्हरणम् or अब्भरणम्

37 Final त् before initial च् or छ् becomes च्—

तत्+चित्तम् = तच्चित्तम्
तत्+छादयति = तच्छादयति

38 Before initial ज् it becomes ज्—

तत्+जायते = तज्जायते

39 Before initial श् it becomes च्—

तत्+शृणोति = तच्शृणोति

More commonly, however, an *additional* change takes place, the initial श being changed into छ्—

तच्छृणोति

40 An analogous change of initial श may take place after final क्, ट् and प्—

वाक्+शतम् = वाक्शतम् or वाक्छतम्
परिव्राट्+शेते = परिव्राट्शेते or परिव्राट्छेते
अप्+शब्द = अप्शब्द or अप्छब्द

41 This change of श into छ takes place, however, only if the श is followed either by

a vowel or one of the letters य् र् ल व् Hence—
वाक्+यतीतति=वाक्यतीतति only

42 Final त् before an initial ट् ठ् ड् ढ becomes ट् (which in certain cases becomes ड् under Rule 30)—

तत्+टीका=तट्टीका
उत्+डयते=उड्डयते

43 Final न् before initial च् or छ् changes to Anusvāra and श् is inserted after it—

हसन्+चकार=हसंश्चकार

44 Before initial ट् or ठ् final न् is changed into Anusvāra and ष् is inserted—

महान्+ठक्कुर=महांष्ठक्कुर

45 Before त् or थ् final न् is changed into Anusvāra and स् is inserted—

चक्रिन्+त्रायस्व=चक्रिंस्त्रायस्व

46 The changes prescribed by Rules 43, 44 and 45 do not affect the final न् of प्रशान्—

प्रशान्+तनोति=प्रशान्तनोति

47 The change of न् into Anusvāra plus श्, ष् or स् takes place, however, only if the च् छ् ट् ठ् त् थ् are followed either by a vowel or one of the letters य् र् ल् व् Hence—

सन्+त्सरु=सन्त्सरु only

48 Final न् before ज् and श् becomes ञ्; the श् may be changed to छ्—

भवान् + जयति = भवाञ्जयति

तान् + शशकान् = ताञ्शशकान् or ताञ्छशकान्

49 Final न् before ड् and ट् is changed to ण्—

महान् + डामर = महाण्डामर

50 Final (पदान्त) म् is changed into Anusvāra before any consonant—

त्वम् + करोषि = त्वं करोषि

नदीम् + तरति = नदीं तरति

सत्वरम् + याति = सत्वरं याति

हरिम् + वन्दे = हरिं वन्दे

शय्यायाम् + शेते = शय्यायां शेते

51 सम् + राट् remains सम्राट् (the म् cannot become Anusvāra)

52 In addition to the above, before any consonant of the five *Vargas* final म् may be changed into the nasal of the *Varga* concerned—

त्वङ्करोषि or त्वं करोषि

नदीन्तरति or नदीं तरति

मधुरम्फलम् or मधुरं फलम्

53 After the Anusvāra into which the म् of पुम् is changed in certain compounds, श् or स् is inserted—

पुम् + चली = पुंश्चली

पुम् + कोकिल = पुंस्कोकिल

54 स् is inserted after the Anusvāra into which the म् of सम् is changed before कृ or derivatives of कृ—

सम् + कृत = संस्कृत

सम् + कार = संस्कार

55 In the body of a word, final न् and म् change into the fifth letter of the *Varga* to which the immediately following consonant belongs—

शाम् + त = शान्त

56 In the same circumstances, न् and म् change into Anusvāra before श् ष् स् or ह्—

आक्रम + स्यते = आक्रंस्यते

57 छ standing at the beginning of a word and preceded by a short vowel or the particles आ and मा, becomes च्छ्—

स्व + छाया = स्वच्छाया

आ + छादयति = आच्छादयति

58 This change is optional if छ् is preceded by any other final long vowel—

लक्ष्मी + छाया = लक्ष्मीच्छाया or लक्ष्मीछाया

59 In the body of a word छ् necessarily becomes च्छ् after any vowel—

चेच्छिद्यते (from छिद्)

60 Final ङ्, ण् and न् preceded by a short vowel and followed by any vowel are doubled—

प्रत्यङ् + आस्ते = प्रत्यङ्ङास्ते
सुगण् + आस्ते = सुगण्णास्ते
पतन्किन् + अस्तरे = पतन्किन्नस्तरे

61 Consonants (except र् and ह्) if preceded by र् and ह्—these letters being themselves preceded by a vowel—may be doubled—

अर्कः or अर्क्कः
ब्रह्मन् or ब्रह्म्मन्

Visarga for final स् and र्

62 At the end of a word (पदान्त) स् and र change into Visarga—

रामः for रामस् अग्निः for अग्निस् प्रातः for प्रातर्

63 This Visarga remains unchanged before following क् ख् प् फ्—

कः करोति
कः पचति

But it is optionally changed before श्, ष स्—

कः शेते or कश्शेते
कः षण्डः or कष्षण्डः
कः साधुः or कस्साधुः

64 Before च् or छ् the Visarga changes to श्, before ट् or ठ to ष्, before त् or थ् to स्—

पूर्ण + चन्द्र = पूर्णश्चन्द्र

तत + छिन्ने = ततश्छिन्ने

भग्न + ठक्कुर = भग्नष्ठक्कुर

नम + तुभ्यम् = नमस्तुभ्यम्

65 Visarga following any vowel but अ or आ becomes र् before any vowel, or any consonant which is third or fourth or fifth in its *Varga*, or य् र् ल् व् and ह्—

कवि + अयम् = कविरयम्

नि + धन = निर्धन

शिशु + हसति = शिशुर्हसति

66 If, however, the Visarga is preceded by अ and followed by any vowel but अ, it is dropped—

वायस + आह = वायस आह

क + एष = क एष

* Note particularly that after the dropping of the Visarga (Rules 66, 69, 70, 71), no further Sandhi can take place between the final and initial vowels—

वायस + आह = वायस आह

गता + अश्वा = गता अश्वा

67 If preceded by अ and followed by one of the consonants enumerated in Rule (65), the अ + Visarga change to ओ—

---

* न विसर्गलोपे पुन सन्धि ।"

शोभन + गन्ध = शोभनो गन्ध
निर्वाण + दीप = निर्वाणो दीप
अतीत + मास = अतीतो मास
मन + रमते = मनो रमते

68 If preceded by अ and followed by initial अ, the अ + Visarga become ओ and the initial अ is dropped—

नर + अयम् = नरोऽयम्
वेद + अधीत = वेदोऽधीत

69 The Visarga preceded by आ and followed by any vowel or any of the consonants enumerated in Rule (67) is dropped—

हता + अश्वा = हता अश्वा
देवा + इह = देवा इह
देवा + यान्ति = देवा यान्ति

70 Under the same circumstances, the Visarga of भो is dropped—

भो + अच्युत = भो अच्युत

71 The two pronouns स (तद्) and एष (एतद्) drop the Visarga before any consonant, and any vowel except अ. Before अ the final अ + Visarga become ओ and the initial अ is dropped—

स + एति = स एति
एष + गच्छति = एष गच्छति
But स + अस्ति = सोऽस्ति

72 The Visarga which represents a final र् (e g, पुनः for पुनर्) is not treated according to Rules (66, 67, 68, 69) but returns to र्—

पुनः + अत्र = पुनरत्र
पुनः + आगत = पुनरागत
पुनः + गच्छति = पुनर्गच्छति
हा + एषा = हारेषा

73 Before initial र् final र् is dropped and a preceding short vowel lengthened—

पुनर् + रमते (for पुनः रमते)
= पुना रमते
शम्भुर् + राजते = शम्भू राजते
हरिः + रमते = हरी रमते

74 In a certain number of cases the Sandhi-changes of Visarga are not in accordance with the above stated general rules A few only of these exceptions are stated here —

a Compounds with निः, दुः, आविः, चतुः —

निः + काम = निष्काम.
निः + फल = निष्फल
दुः + कृतम् = दुष्कृतम्
आविः + कृत = आविष्कृत
चतुः + कोण = चतुष्कोण.

b Compounds of नमस्, तिरस्, पुरस् with the root कृ or derivatives of it—

नमस् + कार = नमस्कार

नमस् + कृत्य = नमस्कृत्य

Thus तिरस्कार, पुरस्कार, etc

c Other cases are—

श्रेयस् + कर = श्रेयस्कर

अयस् + कान्त = अयस्कान्त

यशस् + कर = यशस्कर

अधस् + पदम् = अधस्पदम्

भास् + कर = भास्कर

आयुस् + काम = आयुष्काम

भ्रातुस् + पुत्र = भ्रातुष्पुत्र

धनुस् + क = धनुष्क

धनुस् + काण्डम = धनुष्काण्डम

तेजस् + विन् = तेजस्विन्

ज्योतिस् + मत् = ज्योतिष्मत्

75 अहर् (from अहन्) displays various irregularities in compounds—

अहर् + पति = अहःपति or अहर्पति

अहर् + रात्र = अहोरात्र

अहर् + अहर् = अहरह

Note also—

स्वर् + पति = स्वःपति or स्वर्पति

गीर् + पति = गीःपति, गीर्पति or गीष्पति

Change of न् into ण्

76 न्, if followed by a vowel or न् म् य व्, changes to ण् through the influence of ऋ ॠ र् or ष् preceding the न् within the same word, provided there intervene between the influencing letter and न् no other letters but vowels, and consonants of the क-वर्ग or प-वर्ग, य् व् ह् or Anusvāra— *

नृणाम्, अर्केण, अर्पणम्, धर्मेण, रावण, कार्येण, क्षपण, गृह्णाति, दूषणम्, जिष्णु, बृंहणम्

77 But no such changes take place in अर्चनम् (where a letter of the च वर्ग intervenes), दर्शनम् (where श् intervenes), रमन्ते (where the न् is followed by त्) and रामान्, हरीन्, मृगान्, etc (where the न् being the last letter of the word is not followed by any other letter)

78 The 'influencing' letters may change the न् into ण् also when occurring in a word which is the first part of a compound, while the न् occurs in the second part, but in many such cases the न् remains unchanged—

अग्र + नी = अग्रणी

ग्राम + नी = ग्रामणी

सर्व + अङ्ग = सर्वाङ्ग

---

* रषाभ्यां नो णः समानपदे—Pan, 8 4 1

अट्कुप्वाङ्नुम्व्यवायेऽपि—Pan, 8 4 2

वृत्र + घ्नम् = वृत्रघ्णम्
शूर्प + नखा = शूर्पणखा

But, on the other hand—

परा + भग्नम् = पराभग्नम्
सर्व + नामन् = सर्वनामन्
वृत्र + घ्न = वृत्रघ्न

79 In some cases the change of न् to ण् is optional—

गिरिनदी or गिरिणदी
व्रीहिवापिन or व्रीहिवापिण

80 Frequent instances of the change of न् into ण् are also afforded by compounds of verbal roots or their derivatives with prepositions containing र—प्रणमति (प्र+नमति), प्रणायक (प्र+नायक), परिणयति (परि+नयति), प्राणिति (प्र+अनिति) प्रमाणम् (प्र+मानम्)

But on the other hand, परिनर्तनम्, प्रनष्ट, प्रभ्रन्ति, *etc*

Change of स् into ष्

81 *Non final* स *chiefly of suffixes* and terminations, if followed by a vowel, or क् त् थ् न् म् य् व्

changes into ष् through the influence of an immediately preceding vowel (excepting अ and आ) or क or र्—

हरि+सु=हरिषु, गुरु+सु=गुरुषु, वाक्+सु=वाक्षु, गमि+स्यति=गमिष्यति, सु+स्वाप=सुष्वाप, सर्पि (Visarga for स्)+क=सर्पिष्क, सर्पि+मत्=सर्पिष्मत्

82 The above rule holds good even in cases where Anusvāra, standing for न्, or Visarga intervenes between स् and the preceding influencing letter—

हवींषि, हविःषु

83 The same principle affects the initial स् of many verbs when compounded with prepositions—

अभि+स्तौति=अभिष्टौति
नि+सीदति=निषीदति

84 And in the case of these verbs the change takes place even when the augment (अडागम) intervenes between the influencing letter and the स्—

अभ्यष्टौत् (imperfect tense of अभि+स्तु), न्यषीदत्

85 In certain other cases the स् remains unchanged—e g, परि+सोढुम् (infinitive of सह्) परिसोढुम्

86 The same change affects the initial स् of the second members of many other compounds—

वि+सम=विषम, युधि+स्थिर=युधिष्ठिर, अग्नि+स्तोम=अग्निष्टोम, मातृ+स्वसा=मातृष्वसा, पितृ+स्वसा=पितृष्वसा, etc

---

CHAPTER III

Declension

87 The grammatical rules on 'Declension' teach how to nouns (including adjectives), as also to numerals and pronouns certain case affixes (विभक्ति * or सुप्) are joined on A noun, in its primitive form *without case termination*, is in Sanskrit grammar called प्रातिपदिक † (nominal base), with the case termination joined on, it is called a पद ‡ Thus राम and हरि are *Prātipadikas*, रामः हरिः, etc are *Padas* (सुबन्त)

---

* The term विभक्ति is applied to those terminations also by means of which verbs are conjugated

† अर्थवदधातुरप्रत्ययः प्रातिपदिकम्—Pāṇ 1 2 45

‡ सुप्तिङन्तं पदम्—Pāṇ 1 4 14

There are in Sanskrit three different Genders—Masculine (पुलिङ्ग), Feminine (स्त्रीलिङ्ग), and Neuter (नपुंसकलिङ्ग)

Masculine—राम, नर, वृक्ष, साधु, पितृ, राजन्

Feminine—लता, नदी, वधू, साध्वी, मातृ, वाच्

Neuter—धन, वन, वारि, मधु, यशस्

There are three Numbers—Singular (एकवचन), Dual (द्विवचन), and Plural (बहुवचन)

Singular—वृक्ष , लता, वनम्

Dual—वृक्षौ, लते, वने

Plural—वृक्षा , लता , वनानि

In these examples, to the *Prātipadikas* वृक्ष, लता, वन, there are joined the case terminations of the Nominative case (प्रथमा) of each Number (प्रातिपदिकार्थमात्रे प्रथमा ।)

88 There are in Sanskrit *six* Cases, or *seven* if we count the Vocative (सम्बोधन) Their names, with the corresponding names of Western (Latin) Grammar, are as follows—

First Case (प्रथमा विभक्ति) = Nominative

Second Case (द्वितीया) = Accusative (कर्मकारक)

Third Case (तृतीया) = Nominative and Instrumental (कर्तृकारक, करणकारक)

Fourth Case (चतुर्थी) = Dative
(सम्प्रदानकारक)

Fifth Case (पञ्चमी) = Ablative
(अपादानकारक)

Seventh Case (सप्तमी) = Locative
(अधिकरणकारक)

सम्बोधन = Vocative

Sanskrit Grammarians do not consider the Genitive (षष्ठी) to be a case (कारक), they, therefore, *count six cases only*

89 The following is a tabular statement of the *case terminations* (Sup [सुप्] vibhakti) These terminations undergo various changes when joined to bases ending in vowels —

		एकवचन Singular	द्विवचन Dual	बहुवचन Plural
प्रथमा विभक्ति	Nom	(स्)	औ	जस् (अस्)
द्वितीया विभक्ति	Acc	अम्	औ	शस् (अस्)
तृतीया विभक्ति	Inst	आ	भ्याम्	भि (भिस्)
चतुर्थी विभक्ति	Dat	ए	भ्याम्	भ्य (भ्यस्)
पञ्चमी विभक्ति	Abl	अ (अस्)	भ्याम्	भ्य (भ्यस्)
षष्ठी विभक्ति	Gen	अ (अस्)	ओ (ओस्)	आम्
सप्तमी विभक्ति	Loc	इ	ओ (ओस्)	सु

The Vocative has, as a rule, the same terminations as the Nominative

90 Sanskrit nouns may be divided into *two classes*—

(1) Nouns, the bases of which end in Vowels

(2) Nouns, the bases of which end in Consonants

Bases ending in Vowels

(स्वरान्त)

91 Masculine bases ending in अ

अकारान्त पुंलिङ्ग

		एकवचन Singular	द्विवचन Dual	बहुवचन Plural
प्रथमा	Nominative	नर	नरौ	नरा
द्वितीया	Accusative	नरम्	नरौ	नरान्
तृतीया	Instrumental	नरेण	नराभ्याम्	नरै
चतुर्थी	Dative	नराय	नराभ्याम्	नरेभ्य
पञ्चमी	Ablative	नरात्	नराभ्याम्	नरेभ्य
षष्ठी	Genitive	नरस्य	नरयो	नराणाम्
सप्तमी	Locative	नरे	नरयो	नरेषु
सम्बोधन	Vocative	हे नर	हे नरौ	हे नरा

All Masculine bases ending in अ are declined like नर

92 Masculine bases ending in इ

इकारान्त पुलिङ्ग

	Singular	Dual	Plural
Nom	हरि	हरी	हरय
Acc	हरिम्	हरी	हरीन्
Inst	हरिणा	हरिभ्याम्	हरिभि
Dat	हरये	हरिभ्याम्	हरिभ्य
Abl	हरे	हरिभ्याम्	हरिभ्य
Gen	हरे	हर्यो	हरीणाम्
Loc	हरौ	हर्यो	हरिषु
Voc	हे हरे	हे हरी	हे हरय

With the *exception* of पति and सखि all Masculine nouns ending in इ are declined like हरि

93 सखि is declined as follows —

	Singular	Dual	Plural
Nom	सखा	सखायौ	सखाय
Acc	सखायम्	सखायौ	सखीन्
Inst	सख्या	सखिभ्याम्	सखिभि
Dat	सख्ये	सखिभ्याम्	सखिभ्य
Abl	सख्य	सखिभ्याम्	सखिभ्य
Gen	सख्यु	सख्यो	सखीनाम्
Loc	सख्यौ	सख्यो	सखिषु
Voc	हे सखे	हे सखायौ	हे सखाय

94 The word पति is declined like सखि in Singular Inst, Dat, Abl, Gen, Loc, in the other cases it follows हरि

	Singular
Inst	पत्या
Dat	पत्ये
Abl	पत्यु
Gen	पत्य
Loc	पत्यौ

As the *second part of a compound* पति follows हरि throughout, e g, भूपति—Inst, भूपतिना, Dat, भूपतये, etc

95 Masculine bases ending in उ

उकारान्त पुलिङ्ग

	Singular	Dual	Plural
Nom	गुरु	गुरू	गुरव
Acc	गुरुम्	गुरू	गुरून्
Inst	गुरुणा	गुरुभ्याम्	गुरुभि
Dat	गुरवे	गुरुभ्याम्	गुरुभ्य
Abl	गुरो	गुरुभ्याम्	गुरुभ्य
Gen	गुरो	गुर्वो	गुरूणाम्
Loc	गुरौ	गुर्वो	गुरुषु
Voc	हे गुरो	हे गुरू	हे गुरव

All Masculine nouns ending in उ are declined like गुरु

96 Masculine bases ending in ऋ
ऋकारान्त पुलिङ्ग

(*a*) पितृ ('father') and nouns declined like पितृ

	Singular	Dual	Plural
Nom	पिता	पितरौ	पितरः
Acc	पितरम्	पितरौ	पितॄन्
Inst	पित्रा	पितृभ्याम्	पितृभिः
Dat	पित्रे	पितृभ्याम्	पितृभ्यः
Abl	पितुः	पितृभ्याम्	पितृभ्यः
Gen	पितुः	पित्रोः	पितॄणाम्
Loc	पितरि	पित्रोः	पितृषु
Voc	हे पितः	हे पितरौ	हे पितरः

The following nouns are declined in the same way —भ्रातृ जामातृ, देवृ

नृ (man) is declined in the same way but forms in Gen Plu either नृणाम् or नॄणाम्

(*b*) दातृ and bases declined like दातृ

दातृ and other nouns ending in तृ which denote agents and also नप्तृ and भर्तृ are declined on the whole like पितृ but change the ऋ into आर् in the following cases —

	Singular	Dual	Plural
1 Nom	दाता	दातारौ	दातारः
2 Acc	दातारम्	दातारौ	

97 Masculine bases ending in ओ

ओकारान्त पुंलिङ्ग

The only noun of this class is गो

	Singular.	Dual	Plural
Nom	गौ	गावौ	गाव
Acc	गाम्	गावौ	गा
Inst	गवा	गोभ्याम्	गोभि
Dat	गवे	गोभ्याम्	गोभ्य
Abl	गो	गोभ्याम्	गोभ्य
Gen	गो	गवो	गवाम्
Loc	गवि	गवो	गोषु
Voc	हे गौ	हे गावौ	हे गाव

---

98 Feminine bases ending in आ

आकारान्त स्त्रीलिङ्ग—तारा

	Singular	Dual	Plural
Nom	तारा	तारे	तारा
Acc	ताराम्	तारे	तारा
Inst	तारया	ताराभ्याम्	ताराभि
Dat	तारायै	ताराभ्याम्	ताराभ्य
Abl	ताराया	ताराभ्याम्	ताराभ्य
Gen	ताराया	तारयो	ताराणाम
Loc	तारायाम्	तारयो	तारासु
Voc	हे तारे	हे तारे	हे तारा

All feminine bases ending in आ are declined like तारा. But अम्बा 'mother' forms हे अम्ब in the Vocative.

99 Irregular feminine bases ending in आ

आकारान्त स्त्रीलिङ्ग—जरा

	Singular	Dual	Plural
Nom	जरा	जरसौ or जरे	जरसः or जराः
Acc	जरसम् or जराम्	जरसौ or जरे	जरसः or जराः
Inst	जरसा or जरया	जराभ्याम्	जराभिः
Dat	जरसे or जरायै	जराभ्याम्	जराभ्यः
Abl	जरसः or जरायाः	जराभ्याम्	जराभ्यः
Gen	जरसः or जरायाः	जरसोः or जरयोः	जरसाम् or जराणाम्
Loc	जरसि or जरायाम्	जरसोः or जरयोः	जरासु
Voc	हे जरे	हे जरसौ or हे जरे	हे जरसः or हे जराः

100 Feminine bases ending in इ

इकारान्त स्त्रीलिङ्ग—मति

	Singular	Dual	Plural
Nom	मतिः	मती	मतयः
Acc.	मतिम्	मती	मतीः
Inst	मत्या	मतिभ्याम्	मतिभिः

	Singular	Dual	Plural
Dat	मत्यै or मतये	मतिभ्याम्	मतिभ्य
Abl	मत्या or मते	मतिभ्याम्	मतिभ्य
Gen	मत्या or मते	मत्यो	मतीनाम्
Loc	मत्याम् or मतौ	मत्यो	मतिषु
Voc	हे मते	हे मती	हे मतय

All feminine bases ending in इ are declined like मति

101 Feminine bases ending in ई

ईकारान्त स्त्रीलिङ्ग—नदी

	Singular	Dual	Plural
Nom	नदी	नद्यौ	नद्य
Acc	नदीम्	नद्यौ	नदी
Inst	नद्या	नदीभ्याम्	नदीभि
Dat	नद्यै	नदीभ्याम्	नदीभ्य
Abl	नद्या	नदीभ्याम्	नदीभ्य
Gen	नद्या	नद्यो	नदीनाम्
Loc	नद्याम्	नद्यो	नदीष
Voc	हे नदि	हे नद्यौ	हे नद्य

But the Nom Sing of लक्ष्मी is लक्ष्मी

102 धी

	Singular	Dual	Plural
Nom	धी	धियौ	धिय

	Singular	Dual	Plural
Acc	धियम्	धियौ	धियः
Inst	धिया	धीभ्याम्	धीभिः
Dat	धियै or धिये	धीभ्याम्	धीभ्यः
Abl	धियाः or धियः	धीभ्याम्	धीभ्यः
Gen	धियाः or धियः	धियोः	धीनाम् or धियाम्
Loc	धियाम् or धियि	धियोः	धीषु
Voc	हे धीः	हे धियौ	हे धियः

103 स्त्री is declined as follows —

	Singular	Dual	Plural
Nom	स्त्री	स्त्रियौ	स्त्रियः
Acc	स्त्रियम् or स्त्रीम्	स्त्रियौ	स्त्रियः or स्त्रीः
Inst	स्त्रिया	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभिः
Dat	स्त्रियै	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभ्यः
Abl	स्त्रियाः	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभ्यः
Gen	स्त्रियाः	स्त्रियोः	स्त्रीणाम्
Loc	स्त्रियाम्	स्त्रियोः	स्त्रीषु
Voc	हे स्त्रि	हे स्त्रियौ	हे स्त्रियः

104 Feminine bases ending in उ

उकारान्त स्त्रीलिङ्ग—धेनु

	Singular	Dual	Plural
Nom	धेनुः	धेनू	धेनवः
Acc	धेनुम्	धेनू	धेनूः

	Singular	Dual	Plural
Inst	धेन्वा	धेनुभ्याम्	धेनुभि
Dat	धेन्वै or धेनवे	धेनुभ्याम्	धेनुभ्य
Abl	धेन्वा or धेनो	धेनुभ्याम्	धेनुभ्य
Gen	धेन्वा or धेनो	धेन्वो	धेनूनाम्
Loc	धेन्वाम् or धेनौ	धेन्वो	धेनुषु
Voc	हे धेनो	हे धेनू	हे धेनव

All feminine nouns ending in उ are declined like धेनु

105 Feminine bases ending in ऊ

ऊकारान्त स्त्रीलिङ्ग—वधू

	Singular	Dual	Plural
Nom	वधू	वध्वौ	वध्व
Acc	वधूम्	वध्वौ	वधू
Inst	वध्वा	वधूभ्याम्	वधूभि
Dat	वध्वै	वधूभ्याम्	वधूभ्य
Abl	वध्वा	वधूभ्याम्	वधूभ्य
Gen	वध्वा	वध्वो	वधूनाम्
Loc	वध्वाम्	वध्वो	वधूषु
Voc	हे वधु	हे वध्वौ	हे वध्व

All feminine nouns ending in ऊ are *generally* declined like वधू

106 Bases of one syllable—भू

	Singular	Dual	Plural
Nom	भू	भुवौ	भुव
Acc	भुवम्	भुवौ	भुव
Inst	भुवा	भूभ्याम्	भूभि
Dat	भुवै or भुवे	भूभ्याम्	भूभ्य
Abl	भुव or भुवा	भूभ्याम्	भूभ्य
Gen	भुव or भुवा	भुवो	भूनाम् or भुवाम्
Loc	भुवि or भुवाम्	भुवो	भूषु
Voc	हे भू	हे भुवौ	हे भुव

107 Feminine bases ending in ऋ

ऋकारान्त स्त्रीलिङ्ग

The feminine nouns belonging to this class—मातृ, दुहितृ etc are declined like पितृ in all cases except the Acc Plu where they form मातॄ दुहितॄ etc

स्वसृ forms Nom Dual and Plural and Acc Sing and Dual like Masc दातृ—स्वसारौ, स्वसार, स्वसारम् स्वसारौ In all other cases it follows मातृ

The masculine nouns of the धातृ class form feminines in ई—धात्री which are declined like नदी

108 Feminine bases ending in ओ

ओकारान्त स्त्रीलिङ्ग

गो as feminine is declined like Masculine गो द्यो is declined like गो

109 Feminine bases ending in औ

औकारान्त स्त्रीलिङ्ग

There is only one noun of this class—नौ, which is declined as follows —

	Singular	Dual	Plural
Nom	नौ	नावौ	नाव
Acc	नावम्	नावौ	नाव
Inst	नावा	नौभ्याम्	नौभि
Dat	नावे	नौभ्याम्	नौभ्य
Abl	नाव	नौभ्याम्	नौभ्य
Gen	नाव	नावो	नावाम्
Loc	नावि	नावो	नौषु
Voc	हे नौ	हे नावौ	हे नाव

---

110 Neuter bases ending in अ

अकारान्त नपुंसकलिङ्ग

Bases of this class are declined like Masc bases ending in अ in all cases excepting the Nom and Acc, in the three numbers, which exhibit the following forms (from फल)—

	Singular	Dual	Plural
Nom	फलम्	फले	फलानि
Acc	फलम्	फले	फलानि

111 Neuter bases ending in इ

इकारान्त नपुंसकलिङ्ग—वारि

	Singular	Dual	Plural
Nom	वारि	वारिणी	वारीणि
Acc	वारि	वारिणी	वारीणि
Inst	वारिणा	वारिभ्याम्	वारिभि
Dat	वारिणे	वारिभ्याम्	वारिभ्य
Abl	वारिण	वारिभ्याम्	वारिभ्य
Gen	वारिण	वारिणो	वारीणाम्
Loc	वारिणि	वारिणो	वारिषु
Voc	हे वारे or हे वारि	हे वारिणी	हे वारीणि

112 Neuter adjectives in इ may *optionally* follow the declension of masculine bases in इ (हरि) in the following cases—Dat Abl Gen Loc Singular, and Gen and Loc Dual

Thus the neuter adj शुचि forms in Dat Sing *either* शुचिने *or* शुचये in Abl and Gen Sing *either* शुचिन *or* शुचे, etc

The nouns अस्थि अक्षि दधि and सक्थि are declined as follows —

113 Irregular neuter ending in इ—अस्थि

	Singular	Dual	Plural
Nom	अस्थि	अस्थिनी	अस्थीनि
Acc	अस्थि	अस्थिनी	अस्थीनि

	Singular	Dual	Plural
Inst	अस्थ्ना	अस्थिभ्याम्	अस्थिभि
Dat	अस्थ्ने	अस्थिभ्याम्	अस्थिभ्य
Abl	अस्थ्न	अस्थिभ्याम्	अस्थिभ्य
Gen	अस्थ्न	अस्थ्नो	अस्थ्नाम्
Loc	अस्थ्नि or अस्थनि	अस्थ्नो	अस्थिषु
Voc	हे अस्थि or हे अस्थे	हे अस्थिनी	हे अस्थीनि

114 Neuter bases ending in उ

उकारान्त नपुंसकलिङ्ग—जानु

	Singular	Dual	Plural
Nom	जानु	जानुनी	जानूनि
Acc	जानु	जानुनी	जानूनि
Inst	जानुना	जानुभ्याम्	जानुभि
Dat	जानुने	जानुभ्याम्	जानुभ्य
Abl	जानुन	जानुभ्याम्	जानुभ्य
Gen	जानुन	जानुनो	जानूनाम्
Loc	जानुनि	जानुनो	जानुषु
Voc	हे जानु or हे जानो	हे जानुनी	हे जानूनि

Neuter adjectives in उ may *optionally* follow the declension of Masc bases ending in उ in the following cases—Dat Abl Gen and Loc Singular, Gen and Loc Dual

Thus गुरु (neut) forms in Dat Sing *either* गुरुणे *or* गुरवे, in Gen Sing *either* गुरुण *or* गुरो, etc

Consonant Declension

Bases ending in Consonants

(व्यञ्जनान्त)

115 Bases ending in Consonants generally take the Case terminations given in Rule 89 without any change There is no difference between the declension of Masculine and Feminine consonantal bases Neuter bases are declined on the whole in the same way they, however, take the termination ई instead of औ in Nom Acc and Voc Dual, and the termination इ instead of अस in Nom Acc and Voc Plural, and a nasal letter is inserted, in the latter cases, before the final consonant of the base (not however when that final letter is itself a nasal or a semi vowel)

There is an important distinction between such consonantal bases as remain the same before all Case terminations and such as assume different forms before different terminations The former may be called *Unchangeable Bases*, and the latter *Changeable Bases*

A Unchangeable bases

116 Regarding the declension of bases of this kind the only point which requires special attention is the Sandhi changes which the final Consonant undergoes before Consonant terminations

The स् of the Nominative Singular is dropped throughout (according to Rule 29 which does not allow two Consonants at the end of a word) The final Consonant then changes as follows —

a The second, third and fourth letters of the क वर्ग, the त वर्ग and the प वर्ग change in Nominative Singular and also in the Vocative (which is the same as the Nominative) into क् त् and प् respectively

b च् is replaced by क्, छ् by ट्, and ज् *sometimes* by क् and *sometimes* by ट्

c Final र् and स् change into Visarga

d Final श् and ष् become *either* ट् *or* (*sometimes*) क्

e Final ह् becomes ट् (and *sometimes* क् or त्)

f The same changes of the final Consonants of bases hold good before सु (Loc Plu)

g Before the terminations beginning with भ् final Consonants of the क वर्ग and च वर्ग, the ट वर्ग, the त वर्ग and the प वर्ग become ग्, ड्, द् and ब् respectively. Before terminations beginning with भ् or स्, स् and र् at the end of a word become Visarga, which thereupon is treated according to the Rules of Sandhi (Rules 66, 67, 72).

117. The following paradigm exhibits the declension of consonantal bases in its simplest form there being no changes whatever due to Sandhi (with the exception of an optional form in Loc. Plu.) —

सुगण् ('counting well')

Masc. and Fem.

	Singular	Dual	Plural
Nom	सुगण्	सुगणौ	सुगणः
Acc	सुगणम्	सुगणौ	सुगणः
Inst	सुगणा	सुगणभ्याम्	सुगणभिः
Dat	सुगणे	सुगणभ्याम्	सुगणभ्यः
Abl	सुगणः	सुगणभ्याम्	सुगणभ्यः
Gen	सुगणः	सुगणोः	सुगणाम्
Loc	सुगणि	सुगणोः	सुगण्सु or सुगण्ट्सु
Voc	हे सुगण्	हे सुगणौ	हे सुगणः

The Neuter is like the Masc and Fem, but has सुगणी in Nom Acc and Voc Dual and सुगणि in Nom Acc and Voc Plural

118 The following paradigm illustrates the Sandhi changes which generally occur in the declension of consonantal bases —

सुहृद्

Masc and Fem

	Singular	Dual	Plural
Nom	सुहृत्	सुहृदौ	सुहृद
Acc	सुहृदम्	सुहृदौ	सुहृद
Inst	सुहृदा	सुहृद्भ्याम्	सुहृद्भि
Dat	सुहृदे	सुहृद्भ्याम्	सुहृद्भ्य.
Abl	सुहृद	सुहृद्भ्याम्	सुहृद्भ्य
Gen	सुहृद	सुहृदो	सुहृदाम्
Loc	सुहृदि	सुहृदो	सुहृत्सु
Voc	हे सुहृत्	हे सुहृदौ	हे सुहृद

Neuter Nom Acc and Voc Dual—सुहृदी

Nom Acc and Voc Plural—सुहृन्दि

119 Further examples illustrating the Sandhi changes in the declension of consonantal bases—

		Nom		Inst	Loc
		Sing	Plu	Plu	Plu
M F	चित्रलिख्—	चित्रलिक्	चित्रलिख	चित्रलिग्भि	चित्रलिक्षु
F	वाच्—	वाक्	वाच	वाग्भि	वाक्षु
F	स्रज्—	स्रक्	स्रज	स्रग्भि	स्रक्षु
M	सम्राज्—	सम्राट्	सम्राज	सम्राड्भि	सम्राट्सु
M F	अग्निमथ्—	अग्निमत्	अग्निमथ	अग्निमद्भि	अग्निमत्सु
F	ककुभ्—	ककुप्	ककुभ	ककुब्भि	ककुप्सु
F	द्वार्—	द्वा	द्वार	द्वार्भि	द्वार्षु
F	दिश्—	दिक्	दिश	दिग्भि	दिक्षु
M F	विश्—	विट्	विश	विड्भि	विट्सु
M F	दुह्—	धुक्[1]	दुह	धुग्भि	धुक्षु
M F	मधुलिह्—	मधुलिट्	मधुलिह	मधुलिड्भि	मधुलिट्सु
F	उपानह्—	उपानत्	उपानह	उपानद्भि	उपानत्सु

120 Further examples illustrating the insertion of a nasal in Nom Acc and Voc Plu of Neuter bases of this class (Rule 115)—

हरित्—हरिन्ति

सदृश्—सदृंशि

---

[1] With reference to दुह्—Nom धुक्, etc note the following rule—

घ् ध् भ् and ह् if at the end of radical syllables become ग् द् ब् and ग् (and eventually क् त् प् and क्) either if they are the last letters of a pada or if they are followed by भ् or स् or ध् In this case the initial letter of the syllable if either ग द or ब becomes घ् ध and भ (the aspiration which the last letter loses being transferred as it were to the first)

Thus भुत् (knowing) Nom Sing of बुध् Inst Plu भुद्भि Loc Plu भुत्सु

121 In the case of bases in इर् and उर्, the इ and उ are lengthened in Nom Sing, and before terminations beginning with Consonants—

	Nom Sing	Nom Plu	Inst Plu	Loc Plu
F गिर्—	गी	गिर	गीर्भि	गीर्षु
F पुर्—	पू	पुर	पूर्भि	पूर्षु

122 Bases in स् are mostly neuter terminating in अस्, इस् or उस् These show the peculiarity of lengthening the final vowel in Nom Acc and Voc Plural (before the nasal letter inserted according to Rule 115)

a Thus मनासि Nom Acc and Voc Plu of मनस्, हवींषि of हविस्, आयूंषि of आयुस्

Neut मनस्

	Sing	Dual	Plural
Nom	मनः	मनसी	मनासि
Acc	मन	मनसी	मनासि
Inst	मनसा	मनोभ्याम्	मनोभि
Dat	मनसे	,,	मनोभ्य
Abl	मनस	,,	मनोभ्यः
Gen	मनसः	मनसो	मनसाम्
Loc	मनसि	,,	मनसुः
Voc	हे मन	हे मनसो	हे मनांसि

b आशिस् lengthens the इ in Nom Sing and before consonantal terminations—

Nom Sing	Nom Plu	Inst Plu	Loc Plu
Fem आशी	आशिष	आशीर्भि	आशीषु

123 Masculine and Feminine bases in अस् lengthen the अ in Nom Sing —

Thus चन्द्रमा from चन्द्रमस् सुमना (Masc and Fem) from सुमनस् The Neuter is सुमन

124 Bases ending in the suffixes इन्, मिन् and विन् show the following peculiarities —

a The final न् is dropped and the इ is lengthened in Nom Sing Masc Thus धनी from धनिन्

b The final न् is dropped in Nom Acc and (optionally) Voc Sing Neuter—धनि (or धनिन् in Vocative)

c The इ is lengthened in Nom Acc and Voc Plu Neuter—धनीनि

d The न् is dropped before consonantal terminations—धनिभि , धनिषु

e The Feminines of bases of this kind are formed by the addition of the feminine suffix ई —धनिनी (declined like नदी)

B Changeable Bases

125. Here there is a distinction between ...ses that have two different forms, and bases ...at have three different forms

a Bases having two forms

126 These bases exhibit one form in Nom ...cc and Voc Sing, Nom Acc and Voc Dual, ...d Nom and Voc Plural, Masculine and Femi...ne, and in Nom Acc and Voc Plu Neuter ...ey exhibit a different form in all the other ...ses The former form (generally called the ...*rong* base) is distinguished from the latter ...enerally called the *weak* base) *by the length...ing of the penultimate vowel or by the insertion ... a nasal before the final consonant*

Bases with two forms are classified as follows —

(a) Participial bases in अत्, *e g*, अदत्, ...ating) Here the strong base is अदन्त् and the ...eak base is अदत्

अदत्, Masculine and Neuter

	Singular	Dual	Plural
...om	अदन्	अदन्तौ	अदन्तः
	(Neu अदत्)	(Neu अदती)	(Neu अदन्ति)
...cc	अदन्तम्	अदन्तौ	अदतः
	(अदत्)	(अदती)	(अदन्ति)

Inst	अदता	अदद्भ्याम्	अदद्भिः
Dat	अदते	अदद्भ्याम्	अदद्भ्यः
Abl	अदतः	अदद्भ्याम्	अदद्भ्यः
Gen	अदतः	अदतोः	अदताम्
Loc	अदति	अदतोः	अदत्सु
Voc	अदन्	अदन्तौ	अदन्तः
	(अदत्)	(अदती)	(अदन्ति)

127 In Participles derived from roots of the first, fourth and tenth classes, as also from causal, desiderative and nominal verbs, a न् is inserted before the final त् of the base, in Nom Acc and Voc Dual Neuter Hence, in these three cases, बोधन्ती (from बुध्, first class), चोरयन्ती (from चुर्, tenth class) and बोधयन्ती (causal form of बुध्)

128 न् is optionally inserted in Participial bases of roots of the 6th class, and of roots in आ of the 2nd class, as also in future Participles in स्यत् Hence तुदती or तुदन्ती (from तुद्, 6th class), याती or यान्ती (from या, 2nd class) and दास्यती or दास्यन्ती (future Participle)

129 No न् is inserted in the Participial bases of roots belonging to the remaining classes of verbs Hence अदती (from अद्, 2nd class), ददती (from दा, 3rd class)

130 The feminine form of bases of this class is formed by the addition of ई, a न् being inserted according to the same rules as govern the insertion of न् in certain cases of the Neuter Hence बोधन्ती (fem of बोधत्), अदती (fem of अदत्), दास्यती or दास्यन्ती (fem of दास्यत्) These bases are declined like नदी

131 Participle bases in अत् derived from roots of the third class (and also जाग्रत्, जक्षत्, दरिद्रत्, चकासत् and शासत्) have no strong base, but are declined exactly like unchangeable bases in त् Hence ददत् (Participle of दा, 3rd class) forms ददत् (Nom Sing), ददतम् (Acc Sing), etc

(b) बृहत् (adj) is declined like अदत् (see above 129), hence Nom Sing Masc बृहन्, Acc बृहन्तम्, Nom Dual Neu बृहती Feminine base बृहती

(c) महत् (adj) is declined as follows, in Masc and Neuter

	Singular	Dual	Plural
Nom	महान्	महान्तौ	महान्तः
(Neu	महत्)	(Neu महती)	(Neu महान्ति)
Acc	म	महान्तौ	महतः
(Neu		(Neu महती)	(Neu महान्ति)

Inst	महता	महद्भ्याम्	महद्भि
Dat	महते	etc	etc

Fem base—महती

132 (d) Base ending in मत् and वत्

These bases are declined like the Participle-bases in अत् with the one difference that the vowel is lengthened in Nom Sing Masc

धीमत्, विद्यावत्

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	धीमान्	धीमन्तौ	धीमन्त
	विद्यावान्	विद्यावन्तौ	विद्यावन्त
Acc	धीमन्तम्	धीमन्तौ	धीमत
	विद्यावन्तम्	विद्यावन्तौ	विद्यावत
Inst	धीमता	धीमद्भ्याम्	धीमद्भि
	विद्यावता	विद्यावद्भ्याम्	विद्यावद्भि
	etc	etc	etc

Neuter

	Singular	Dual	Plural
Nom	धीमत्	धीमती	धीमन्ति
	विद्यावत्	विद्यावती	विद्यावन्ति

Fem bases—धीमती, विद्यावती

133 भवत् as participle ('being') is declined like पठत्, but when used as a pronoun ('your

Honour') it forms Nom Masc Sing भवान् (like विद्यावान्) The Feminine of भवत्, 'your Honour' is भवती, of भवत् 'being' भवन्ती

134 (*e*) कियत् 'how much' and इयत् 'so much' are declined like विद्यावत्

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	कियान्	कियन्तौ	कियन्तः
Acc	कियन्तम्	कियन्तौ	कियतः

135 (*f*) Comparative Bases in ईयस्

These bases are comparative forms of adjectives

गरीयस् (comparative of गुरु)

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	गरीयान्	गरीयांसौ	गरीयांसः
Acc	गरीयांसम्	गरीयांसौ	गरीयसः
Inst	गरीयसा	गरीयोभ्याम्	गरीयोभिः
Dat	गरीयसे	गरीयोभ्याम्	गरीयोभ्यः
Abl	गरीयसः	गरीयोभ्याम्	गरीयोभ्यः
Gen	गरीयसः	गरीयसोः	गरीयसाम्
Loc	गरीयसि	गरीयसोः	गरीयःसु
Voc	हे गरीयन्	हे गरीयांसौ	हे गरीयांसः

The Neuter is like the Masculine with the exception of the Nominatives Vocatives and Accusatives—

Singular	Dual	Plural
गरीय	गरीयसी	गरीयांसि

The Feminine is गरीयसी it is declined like नदी

136 (g) Bases in मन् and वन् immediately preceded by a consonant

To this class belong आत्मन् (m), यज्वन् (m) ब्रह्मन् (n) पर्वन् (n)

137 The strong base is marked by the lengthening of the penultimate vowel, the weak base drops the न् before consonantal terminations

आत्मन्

	Singular	Dual	Plural
Nom	आत्मा	आत्मानौ	आत्मानः
Acc	आत्मानम्	आत्मानौ	आत्मनः
Inst	आत्मना	आत्मभ्याम्	आत्मभिः
Dat	आत्मने	आत्मभ्याम्	आत्मभ्यः
Abl	आत्मनः	आत्मभ्याम्	आत्मभ्यः
Gen	आत्मनः	आत्मनोः	आत्मनाम्
Loc	आत्मनि	आत्मनोः	आत्मसु
Voc	हे आत्मन्	हे आत्मानौ	हे आत्मानः

138 The Nom Acc and Voc Singular, Dual and Plural of ब्रह्मन् are as follows—ब्रह्म, ब्रह्मणी, ब्रह्माणि

b Bases having three forms

139 In this class each base appears in three different forms which may be called the *strong*, the *middle* and the *weak* base The strong base appears in the same cases in which it appears in bases with two forms (see above, 126), the middle base before terminations beginning with a consonant, the weak base in the remaining cases In Neuter bases of this class Nom Acc and Voc Singular have the middle base, Nom Acc and Voc Dual, the weak base

140 (*a*) Bases in मन् and वन् preceded by a vowel, and bases in अन्, such as सीमन् (f), राजन् (m), तक्षन् (m), नामन् (n)

The strong base lengthens the vowel, the middle base drops the न्, the weak base drops the penultimate अ The न् is also dropped in Nom Singular

राजन्

	Singular	Dual	Plural
Nom	राजा	राजानौ	राजानः
Acc	राजानम्	राजानौ	राज्ञः
		राजभ्याम्	राजभिः

Dat	राज्ञे	राजभ्याम्	राजभ्यः
Abl	राज्ञः	राजभ्याम्	राजभ्यः
Gen	राज्ञः	राज्ञोः	राज्ञाम्
Loc	राज्ञि (or राजनि)	राज्ञोः	राजसु
Voc	हे राजन्	हे राजानौ	हे राजानः

Feminine base—राज्ञी, declined like नदी

सामन् forms साम in Nom and Acc Singular; साम or सामन् in Voc Sing, सामनी or साम्नी in Nom Acc and Voc Dual, सामानि in Nom Acc and Voc Plural

141 (b) A few bases in अन्, such as पूषन् and अर्यमन्, and bases ending in हन्, exhibit the strong base in Nom Sing Masc only, while the middle base appears in the other strong cases In the weak cases of हन् (where the अ is dropped) ह changes to घ् (and the न् does not change to ण्, compare Rule 78)

वृत्रहन्

	Singular	Plural
Nom	वृत्रहा	वृत्रहणः
Acc	वृत्रहणम्	वृत्रघ्नः
Inst	वृत्रघ्ना	वृत्रहभिः
Dat	वृत्रघ्ने	वृत्रहभ्यः
Abl	वृत्रघ्नः	वृत्रहभ्यः

Gen	वृत्रघ्न	वृत्रघ्नो	वृत्रघ्नाम्
Loc	वृत्रघ्नि or वृत्रहणि		वृत्रहसु
Voc	हे वृत्रहन्		हे वृत्रहण

142 (*c*) श्वन् (m) is declined like राजन्, but takes for its weak base शुन Hence—

	Singular	Dual	Plural
Nom	श्वा	श्वानौ	श्वान
Acc	श्वानम्	श्वानौ	शुन
Inst	शुना	श्वभ्याम्	श्वभि
	etc	etc	etc
Voc	हे श्वन्		

143 (*d*) युवन् (m) has for its weak base यून्

	Singular	Dual	Plural
Nom	युवा	युवानौ	युवान
Acc	युवानम्	युवानौ	यून
Inst	यूना	युवभ्याम्	युवभि
	etc	etc	etc
Voc	हे युवन्		

144 (*e*) मघवन् (m) has for its weak base मघोन्

	Singular		Plural
Nom	मघवा	मघवानौ	मघवान
Acc	मघवानम्		मघोन
Inst	मघोना		मघवभि

145 (*f*) अहन् (n) takes अह as its middle base, and also in Nom Acc and Voc Sing

	Singular	Dual	Plural
Nom	अह	अह्नी or अहनी	अहानि
Acc	,,	,, ,,	,,
Inst	अह्ना	अहोभ्याम्	अहोभि
Dat	अह्ने	,	अहोभ्य
Abl	अह्न	,	,,
Gen	,,	अह्नो	अह्नाम्
Loc	अह्नि or अहनि	,,	अह सु
Voc	हे अह	हे अह्नी or हे अहनी	हे अहानि

146 (*g*) पन्थन् (m) (पथिन्) has the strong base पन्थान्, the middle base पथि, the weak base पथ् The Nom Sing takes स् irregularly—

√	Singular	Dual	Plural
Nom	पन्था	पन्थानौ	पन्थान
Acc	पन्थानम्	पन्थानौ	पथ
Inst	पथा	पथिभ्याम्	पथिभि
Dat	पथे	,,	पथिभ्य
Abl	पथ	,	,,
Gen	,,	पथो	पथाम्
Loc	पथि	,,	पथिषु
Voc	हे पन्था	हे पन्थानौ	हे पन्थान

147 (*h*) Perfect Participial bases in वस्

The strong base terminates in वांस् (which becomes वान् in Nom Sing Masc), the middle base in वत्, the weak base in उष् (for उस्)

विद्वस् (knowing)

✓ Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom.	विद्वान्	विद्वांसौ	विद्वांसः
Acc	विद्वांसम्	विद्वांसौ	विदुषः
Inst	विदुषा	विद्वद्भ्याम्	विद्वद्भिः
Dat	विदुषे	,,	विद्वद्भ्यः
Abl	विदुषः	,,	,,
Gen	विदुषः	विदुषोः	विदुषाम्
Loc	विदुषि	,,	विद्वत्सु
Voc	हे विद्वन्	हे विद्वांसौ	हे विद्वांसः

Neuter

	Singular	Dual	Plural
Nom, Acc, Voc	विद्वत्	विदुषी	विद्वांसि

The feminine base is formed by adding ई to the weak base—विदुषी

Where, in the formation of this participle, इ is inserted between the root and वस्—as in

जग्मिवस् from गम्, चकृवस् from कृ—the इ is dropped before उष Hence Inst Sing जग्मुषा, चक्रुषा, Fem base जग्मुषी, चक्रुषी

148 (i) Bases in अच (derived from the root अच् or अञ्च्, to move)

The strong base ends in अञ्च्, the middle base in अच् If the अच् is preceded by य् or व्, the weak base substitutes ईच् and ऊच् for यच् and वच् If अच् is preceded by another letter, the weak base is ईच् but प्राच् and अवाच् remain unchanged in the weak base, and तिर्यच् is substituted by तिरश्च्

	प्रत्यच्	अन्वच्	उदच्	प्राच्	तिर्यच्
		Singular Masculine			
Nom	प्रत्यङ्	अन्वङ्	उदङ्	प्राङ्	तिर्यङ्
Acc	प्रत्यञ्चम्	अन्वञ्चम्	उदञ्चम्	प्राञ्चम्	तिर्यञ्चम्
Inst	प्रतीचा	अनूचा	उदीचा	प्राचा	तिरश्चा
	etc	etc			

Plural Masculine

Nom	प्रत्यञ्च	अन्वञ्चः	उदञ्च	प्राञ्च	तिर्यञ्चः
Acc	प्रतीच	अनूच	उदीच	प्राच	तिरश्च
Inst	प्रत्यग्भि	अन्वग्भिः	उदग्भि	प्राग्भि	तिर्यग्भिः
Gen	प्रतीचाम्	अनूचाम्	उदीचाम्	प्राचाम्	तिरश्चाम्
Loc.	प्रत्यक्षु	अन्वक्षु	उदक्षु	प्राक्षु	तिर्यक्षु

Neuter

	Singular	Dual	Plural
Nom, Acc, Voc	प्रत्यक्	प्रतीची	प्रत्यञ्चि

Feminine forms—प्रतीची, अनूची, उदीची, प्राची, तिरश्ची

Irregular declension

149 अप्, water, is used in the Plural only and forms Nom आपः, Acc अपः, Inst अद्भिः, Dat and Abl अद्भ्यः, Gen अपाम्, Loc अप्सु, Voc आपः

पुंस् is declined as follows —

	Singular	Dual	Plural
Nom	पुमान्	पुमांसौ	पुमांसः
Acc	पुमांसम्	पुमांसौ	पुंसः
Inst	पुंसा	पुंभ्याम्	पुंभिः
Dat	पुंसे	पुंभ्याम्	पुंभ्यः
Abl	पुंसः	पुंभ्याम्	पुंभ्यः
Gen	पुंसः	पुंसोः	पुंसाम्
Loc	पुंसि	पुंसोः	पुंसु
Voc	हे पुमन्	हे पुमांसौ	हे पुमांसः

ADJECTIVES

विशेषण

Degrees of Comparison

150 The Comparative and Superlative of adjectives are formed, either—

By adding the suffixes तर and तम to the weak or middle base of the adjective—

पुण्य	पुण्यतर	पुण्यतम
शुचि	शुचितर	शुचितम
बलिन्	बलितर	बलितम
महत्	महत्तर	महत्तम
विद्वत्	विद्वत्तर	विद्वत्तम

Or—

By adding the suffixes ईयस् and इष्ठ Before these suffixes the final vowels of adjective bases are dropped—

पाप	पापीयस्	पापिष्ठ
स्वादु	स्वादीयस	स्वादिष्ठ

151 Adjectives formed with suffixes such as र, मत्, वत्, विन्, etc, drop the entire suffix before ईयस् and इष्ठ—

बलवत्	बलीयस्	बलिष्ठ
मतिमत्	मतीयस्	मतिष्ठ

152 There is a number of frequently used comparatives and superlatives of this class which exhibits more or less irregular changes of the base The following list comprises the more important ones—

उरु	वरीयस्	वरिष्ठ
क्षिप्र	क्षेपीयस्	क्षेपिष्ठ
गुरु	गरीयस्	गरिष्ठ
दीर्घ	द्राघीयस्	द्राघिष्ठ
पृथु	प्रथीयस्	प्रथिष्ठ
प्रिय	प्रेयस्	प्रेष्ठ
बहु	भूयस्	भूयिष्ठ
मृदु	म्रदीयस्	म्रदिष्ठ
युवन्	यवीयस्	यविष्ठ
वृद्ध	वर्षीयस्	वर्षिष्ठ
स्थिर	स्थेयस्	स्थेष्ठ

Note also the following comparatives and superlatives which have undergone entire changes from their corresponding bases in the positive

प्रशस्य	श्रेयस्	श्रेष्ठ
वृद्ध	ज्यायस्	ज्येष्ठ
अन्तिक	नेदीयस्	नेदिष्ठ
युवन्, अल्प	कनीयस्	कनिष्ठ

Regarding the declension of the comparatives in ईयस् see Rule 135

NUMERALS

संख्यावाचक शब्द।

153 CARDINALS

	Masc	Fem	Neu
1	१ एक	एका	एकम् (Base एक)
2	२ द्वौ	द्वे	द्वे (Base द्वि)
3	३ त्रय	तिस्र	त्रीणि (Base त्रि)
4	४ चत्वार:	चतस्र	चत्वारि (Base चतुर्)
5	५ पञ्च		(Base पञ्चन्)
6	६ षट्		(Base षष्)
7	७ सप्त		(Base सप्तन्)
8	८ अष्टौ—अष्ट		(Base अष्टन्)
9	९ नव		(Base नवन्)
10	१० दश		(Base दशन्)
11	११ एकादश		(Base एक+दशन्)

12 १२ द्वादश
13 १३ त्रयोदश
14 १४ चतुर्दश
15 १५ पञ्चदश
16 १६ षोडश
17 १७ सप्तदश
18 १८ अष्टादश
19 १९ ऊनविंशति (एकोनविंशति)
20 २० विंशति
21 २१ एकविंशति
22 २२ द्वाविंशति

23 २३ त्रयोविंशति
24 २४ चतुर्विंशति
25 २५ पञ्चविंशति
26 २६ षड्विंशति
27 २७ सप्तविंशति
28 २८ अष्टाविंशति.
29 २९ नवविंशति
ऊनत्रिंशत्
(एकोनत्रिंशत्)
30 ३० त्रिंशत्
31 ३१ एकत्रिंशत्
32 ३२ द्वात्रिंशत्
33 ३३ त्रयस्त्रिंशत्
34 ३४ चतुस्त्रिंशत्
35 ३५ पञ्चत्रिंशत्
36 ३६ षट्त्रिंशत्
37 ३७ सप्तत्रिंशत्
38 ३८ अष्टात्रिंशत्
39 ३९ नवत्रिंशत्
ऊनचत्वारिंशत्
(एकोनचत्वारिंशत्)
40 ४० चत्वारिंशत्
41 ४१ एकचत्वारिंशत्
42 ४२ द्वाचत्वारिंशत्
(द्विचत्वारिंशत्)
43 ४३ त्रयश्चत्वारिंशत्
(त्रिचत्वारिंशत्)
44 ४४ चतुश्चत्वारिंशत्
45 ४५ पञ्चचत्वारिंशत्
46 ४६ षट्चत्वारिंशत्
47 ४७ सप्तचत्वारिंशत्
48 ४८ अष्टाचत्वारिंशत्
(अष्टचत्वारिंशत्)
49 ४९ नवचत्वारिंशत्
ऊनपञ्चाशत्
(एकोनपञ्चाशत्)
50 ५० पञ्चाशत्
51 ५१ एकपञ्चाशत्
52 ५२ द्वापञ्चाशत्
(द्विपञ्चाशत्)
53 ५३ त्रय पञ्चाशत्
(त्रिपञ्चाशत्)
54 ५४ चतु पञ्चाशत्
55 ५५ पञ्चपञ्चाशत्
56 ५६ षटपञ्चाशत्
57 ५७ सप्तपञ्चाशत्
58 ५८ अष्टापञ्चाशत्
(अष्टपञ्चाशत्)
59 ५९ नवपञ्चाशत्
ऊनषष्टि
(एकोनषष्टि)

60 ६० षष्टि
61 ६१ एकषष्टि
62 ६२ द्वाषष्टि
(द्विषष्टि)
63 ६३ त्रयःषष्टि
(त्रिषष्टि)
64 ६४ चतु षष्टि
65 ६५ पञ्चषष्टि
66 ६६ षट्षष्टि
67 ६७ सप्तषष्टि
68 ६८ अष्टाषष्टि
(अष्टषष्टि)
69 ६९ नवषष्टि
ऊनसप्तति
(एकोनसप्तति)
70 ७० सप्तति
71 ७१ एकसप्तति
72 ७२ द्वासप्तति
(द्विसप्तति)
73 ७३ त्रय सप्तति
(त्रिसप्तति)
74 ७४ चतु सप्तति
75 ७५ पञ्चसप्तति
76 ७६ षट्सप्तति
77 ७७ सप्तसप्तति
78 ७८ अष्टासप्तति
(अष्टसप्तति)
79 ७९ नवसप्तति
ऊनाशीति
(एकोनाशीति)
80 ८० अशीति
81 ८१ एकाशीति
82 ८२ द्व्यशीति
83 ८३ त्र्यशीति
84 ८४ चतुरशीति
85 ८५ पञ्चाशीति
86 ८६ षडशीति
87 ८७ सप्ताशीति
88 ८८ अष्टाशीति
89 ८९ नवाशीति
ऊननवति ;
(एकोननवति)
90 ९० नवति
91 ९१ एकनवति
92 ९२ द्वानवति
(द्विनवति)
93 ९३ त्रयोनवति
(त्रिनवति)
94 ९४ चतुर्नवति
95 ९५ पञ्चनवति

96 ९६ षण्णवति
97 ९७ सप्तनवति
98 ९८ अष्टानवति (अष्टनवति)
99 ९९ नवनवति ऊनशतम् (एकोनशतम्)
100 १०० शतम् (एकशतम्)
101 १०१ एकाधिक शतम् (एकाधिकशतम्)
102 १०२ द्व्यधिक शतम्
103 १०३ त्र्यधिक शतम्
104 १०४ चतुरधिक शतम्
105 १०५ पञ्चाधिक शतम्
106 १०६ षडधिक शतम्
107 १०७ सप्ताधिकं शतम्
108 १०८ अष्टाधिक शतम्
109 १०९ नवाधिकं शतम्
110 ११० दशाधिक शतम्
111 १११ एकादशाधिक शतम्
120 १२० विंशत्यधिक शतम्
130 १३० त्रिंशदधिक शतम्
140 १४० चत्वारिंशदधिक शतम्
150 १५० पञ्चाशदधिक शतम्
160 १६० षष्ट्यधिक शतम्
170 १७० सप्तत्यधिक शतम्
180 १८० अशीत्यधिक शतम्
190 १९० नवत्यधिक शतम्
200 २०० द्विशतम्, द्वे शते
300 ३०० त्रिशतम्, त्रीणि शतानि
400 ४०० चतुः शतम्, चत्वारि शतानि
500 ५०० पञ्चशतम्, पञ्च शतानि

600 ६०० षट्शतम्, षट् शतानि		1000 १००० दश शतानि सहस्रम्	
700 ७०० सप्तशतम्, सप्त शतानि		2000 २००० द्वे सहस्रे	
800 ८०० अष्टशतम्, अष्ट शतानि		3000 ३००० त्रीणि सहस्राणि	
900 ९०० नवशतम नव शतानि		10,000 १०००० अयुतम्	
		100,000 १००००० लक्षम्	
		10000,000 १००००००० कोटि	

DECLENSION OF CARDINALS

154 एक as meaning 'one' is necessarily singular, but it also forms a plural which has the sense of 'some' It is declined throughout like सर्व (Rule 169)

Singular

	Masc	Fem	Neut
Nom	एकः	एका	एकम्
Acc	एकम्	एकाम्	एकम्
Inst	एकेन	एकया	एकेन
Dat	एकस्मै	एकस्यै	एकस्मै
Abl	एकस्मात्	एकस्याः	एकस्मात्
Gen	एकस्य	एकस्याः	एकस्य
Loc	एकस्मिन्	एकस्याम्	एकस्मिन्
Voc	एक	एके	एक

Plural

	Masc	Fem	Neut
Nom	एके	एका	एकानि
Acc	एकान्	एका	एकानि
Inst	एकै	एकाभि	एकै
Dat	एकेभ्य	एकाभ्य	एकेभ्य
Abl	एकेभ्य	एकाभ्य	एकेभ्य
Gen	एकेषाम्	एकासाम्	एकेषाम्
Loc	एकेषु	एकासु	एकेषु
Voc	एके	एका	एकानि

155 द्वि is necessarily dual and is declined as follows —

	Masc	Fem	Neut
Nom	द्वौ	द्वे	द्वे
Acc	द्वौ	द्वे	द्वे
Inst Dat Abl	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्
Gen Loc	द्वयो	द्वयो	द्वयो
Voc	द्व	द्वे	द्वे

156 त्रि, चतुर्, पञ्चन्, षष् and अष्टन् are necessarily plural and are declined as follows —

	Masc	*Fem*	*Neut*
Nom	त्रय	तिस्र	त्रीणि
Acc	त्रीन्	तिस्र	त्रीणि
Inst	त्रिभि	तिसृभि	त्रिभि

Dat	त्रिभ्यः	तिसृभ्यः	त्रिभ्यः
Abl	त्रिभ्यः	तिसृभ्यः	त्रिभ्यः
Gen	त्रयाणाम्	तिसृणाम्	त्रयाणाम्
Loc	त्रिषु	तिसृषु	त्रिषु
Voc	त्रयः	तिस्रः	त्रीणि

157 चतुर्

	Masc	Fem	Neut
Nom	चत्वारः	चतस्रः	चत्वारि
Acc	चतुरः	चतस्रः	चत्वारि
Inst	चतुर्भिः	चतसृभिः	चतुर्भिः
Dat	चतुर्भ्यः	चतसृभ्यः	चतुर्भ्यः
Abl	चतुर्भ्यः	चतसृभ्यः	चतुर्भ्यः
Gen	चतुर्णाम्	चतसृणाम्	चतुर्णाम्
Loc	चतुर्षु	चतसृषु	चतुर्षु
Voc	चत्वारः	चतस्रः	चत्वारि

158—60	पञ्चन्	षष्	अष्टन्
Nom	पञ्च	षट्	अष्टौ or अष्ट
Acc	पञ्च	षट्	अष्टौ or अष्ट
Inst	पञ्चभिः	षड्भिः	अष्टभिः or अष्टाभिः
Dat	पञ्चभ्यः	षड्भ्यः	अष्टभ्यः or अष्टाभ्यः
Abl	पञ्चभ्यः	षड्भ्यः	अष्टभ्यः or अष्टाभ्यः
Gen	पञ्चानाम्	षण्णाम्	अष्टानाम्
Loc	पञ्चसु	षट्सु	अष्टसु or अष्टासु
Voc	पञ्च	षट्	अष्टौ or अष्ट

161 The declension of पञ्चन्, षष् and अष्टन् is the same in all the three genders सप्तन्, नवन्, दशन् and compounds with दशन्—एकादशन् etc —are declined like पञ्चन्

162 विंशति, षष्टि, सप्तति, अशीति, नवति, कोटि are declined as feminine bases in इ (i e, like मति), त्रिंशत् and other cardinals terminating in त् are declined like feminine bases terminating in त्

163 The use of the cardinals from twenty up to ninety-nine as adjectives qualifying substantives is illustrated by the following examples—

विंशतिरश्वाः	twenty horses
विंशत्या अश्वैः	with twenty horses
षष्टिः शिशवः	sixty children
षष्टेः शिशूनाम्	of sixty children

But they may also be used as nouns taking the numbered noun as a dependent genitive—

विंशतिरश्वानाम्	twenty horses
विंशत्या अश्वानाम्	with twenty horses
षष्टिः शिशूनाम्	sixty children

When used as substantives these cardinals can be used in the Dual or Plural—नव नवतयः 'nine nineties' i e, nine times ninety=810 त्रिंशती two 'thirties'=60

164 शतम् and सहस्रम्, and higher numbers formed with these two द्विशतम् etc—are declined as neuter bases in अ, and are treated either as adjectives taking the same case as the things numbered, or as nouns taking the numbered noun as a dependent genitive—

शतं दासीः (Acc) or शतं दासीनाम् a hundred slave maids

शतेन दासीभिः or शतेन दासीनाम् with a hundred slave maids

165 Ordinals

Masc	Fem	Neut	
प्रथम	प्रथमा	प्रथमम्	The first
द्वितीय	द्वितीया	द्वितीयम्	The second
तृतीय	तृतीया	तृतीयम्	The third
चतुर्थ	चतुर्थी	चतुर्थम्	The fourth
तुरीय	तुरीया	तुरीयम्	The fourth
तुर्य	तुर्या	तुर्यम्	The fourth
पञ्चम	पञ्चमी	पञ्चमम्	The fifth
षष्ठ	षष्ठी	षष्ठम्	The sixth
सप्तम	सप्तमी	सप्तमम्	The seventh
अष्टम	अष्टमी	अष्टमम्	The eighth
नवम	नवमी	नवमम्	The ninth
दशम	दशमी	दशमम्	The tenth
एकादश	एकादशी	एकादशम्	The eleventh
द्वादश	द्वादशी	द्वादशम्	The twelfth
त्रयोदश	त्रयोदशी	त्रयोदशम्	The thirteenth
चतुर्दश	चतुर्दशी	चतुर्दशम्	The fourteenth
पञ्चदश	पञ्चदशी	पञ्चदशम्	The fifteenth
षोडश	षोडशी	षोडशम्	The sixteenth
सप्तदश	सप्तदशी	सप्तदशम्	The seventeenth
अष्टादश	अष्टादशी	अष्टादशम्	The eighteenth
ऊनविंश	ऊनविंशी	ऊनविंशम्	The nineteenth
ऊनविंशतितम	ऊनविंशतितमी	ऊनविंशतितमम्	The nineteenth

विंश	शी	शम्	The twentieth
विंशतितम	विंशतितमी	विंशतितमम्	
त्रिंश	शी	शम्	The thirtieth
त्रिंशत्तम	मी	मम्	
चत्वारिंश	शी	शम्	The fortieth
चत्वारिंशत्तम	मी	मम्	
पञ्चाशत्तम	मी	मम्	The fiftieth
षष्टितम			The sixtieth
एकषष्टितम			The sixty first
एकषष्ट			
सप्ततितम			The seventieth
एकसप्ततितम			The seventy first
एकसप्त			
अशीतितम			The eightieth
एकाशीतितम			The eighty first
नवतितम			The ninetieth
एकनवतितम			The ninety first
शततम			The hundredth
एकशततम			The hundred and first
सहस्रतम			The thousandth

166 Numerical Adverbs and other Derivatives

सकृत्	once	एकधा	in one way
द्विः	twice	द्विधा or द्वेधा	in two ways
त्रिः	thrice	त्रिधा or त्रेधा	in three ways
चतुः	four times	चतुर्धा	in four ways
पञ्चकृत्वः	five times	पञ्चधा	in five ways
षट्कृत्वः	six times	षोढा or षड्धा	in six ways

---

167 द्वयम्, a pair त्रयम् or त्रयी, a triad चतुष्टयम् or चतुष्टयी a tetrad पञ्चतयम् or पञ्चतयी, a pentad, etc

---

Pronouns and Pronominal Adjectives

सर्वनामन् ।

168 The term सर्वनामन्* is generally rendered by 'Pronoun,' but its meaning is wider in as much as it comprises not only what are called 'Pronouns' in English Grammar, but also a number of words which English Grammar would class as adjectives rather than as Pronouns, but which in Sanskrit are classed with the 'Pronouns' proper for the reason that they share with the latter certain peculiarities of declension

A PRONOMINAL ADJECTIVES

169 There are two distinct groups of these 'Pronominal Adjectives'

(a) The group beginning with सर्व, of which the most important members are the following—

सर्व	इतर
विश्व	कतर
एक	कतम
द्वि	उभ
अन्य	उभय
अन्यतर	सम

---

* सर्वादीनि सर्वनामानि " Pāṇ, 1 1 27

The above words are declined as follows —

सर्व—All

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	सर्व	सर्वौ	सर्वे
Acc	सर्वम्	सर्वौ	सर्वान्
Inst	सर्वेण	सर्वाभ्याम्	सर्वै
Dat	सर्वस्मै	सर्वाभ्याम्	सर्वेभ्य
Abl	सर्वस्मात्	सर्वाभ्याम्	सर्वेभ्य
Gen	सर्वस्य	सर्वयो	सर्वेषाम्
Loc	सर्वस्मिन्	सर्वयो	सर्वेषु
Voc	सर्व	सर्वौ	सर्व

Feminine

	Singular	Dual	Plural
Nom	सर्वा	सर्वे	सर्वा
Acc	सर्वाम्	सर्वे	सर्वा
Inst	सर्वया	सर्वाभ्याम्	सर्वाभि
Dat	सर्वस्यै	सर्वाभ्याम्	सर्वाभ्य
Abl	सर्वस्या	सर्वाभ्याम्	सर्वाभ्य
Gen	सर्वस्या	सर्वयो	सर्वासाम्
Loc	सर्वस्याम्	सर्वयो	सर्वासु
Voc	सर्वे	सर्वे	सर्वा

Neuter

	Singular	Dual	Plural
Nom	सर्वम्	सर्वे	सर्वाणि
Acc	सर्वम्	सर्वे	सर्वाणि
Voc	सर्व	सर्वे	सर्वाणि

The remaining cases are as in the Masculine

170 अन्य, अन्यतर, इतर, कतर and कतम form the Nom Acc and Voc Sing Neuter by the addition of त् (instead of म्)—अन्यत्, इतरत्, etc

उभ is used in the Dual only—उभौ उभे, etc

उभय is used in the Singular and Plural only, and forms the Nom Sing Fem उभयी

सम is declined like सर्व only if it means 'all', if it means 'equal' or 'even' it follows नर

171 (*b*) The group beginning with पूर्व *and comprising the following words*—

पूर्व	अपर
पर	अधर
अवर	स्व
दक्षिण	अन्तर
उत्तर	

a These words are declined like सर्व, but they *may* take the ordinary forms of bases in अ (नर) * in Abl and Loc Sing Masc and in Nom Plu

* पूर्वादिभ्यो नवभ्यो वा Pān 7 1 16

Masc, hence पूर्वस्मात् and पूर्वात्, पूर्वस्मिन् and पूर्वे, पूर्वे and पूर्वाः ।

b दक्षिण is declined like पूर्व only when it means 'south' or 'right', when it means 'clever,' it follows नर स्व when not meaning 'own' but 'wealth' or 'kinsman' follows नर, and so does अन्तर when not meaning either 'outer' or 'lower'

c When पूर्व, etc, do not express a relation in time or space they are declined like नर, so, *e g*, उत्तरा कुरव (where उत्तर is used as a mere name)

172 The following words form the Nom Plu Masc either regularly (like नर), or like सर्व—प्रथम, चरम, अल्प, अर्ध, कतिपय, नेम Hence प्रथमा or प्रथमे, अल्पा or अल्पे, etc द्वितीय and other words in तीय are declined like नर, but *may* follow सर्व in Dat Abl and Loc Sing Hence द्वितीयाय or द्वितीयस्मै, द्वितीयात् or द्वितीयस्मात्, द्वितीये or द्वितीयस्मिन् etc As second members of Compounds all the above 'Pronominal Adjectives, are as a rule treated like ordinary bases in अ

B PRONOUNS PROPER

Personal Pronouns

173 अस्मद्—I

	Singular	Dual	Plural
Nom	अहम्	आवाम्	वयम्
Acc	माम् or मा	आवाम् or नौ	अस्मान् or न
Inst	मया	आवाभ्याम्	अस्माभि·
Dat	मह्यम् or मे	आवाभ्याम् or नौ	अस्मभ्यम् or न·
Abl	मत्	आवाभ्याम्	अस्मत्
Gen	मम or मे	आवयो or नौ	अस्माकम् or न
Loc	मयि	आवयो	अस्मासु

174 युष्मद्—Thou

	Singular	Dual	Plural
Nom	त्वम्	युवाम्	यूयम्
Acc	त्वाम् or त्वा	युवाम् or वाम्	युष्मान् or व
Inst	त्वया	युवाभ्याम्	युष्माभि
Dat	तुभ्यम् or ते	युवाभ्याम् or वाम्	युष्मभ्यम् or व
Abl	त्वत्	युवाभ्याम्	युष्मत्
Gen	तव or ते	युवयो or वाम्	युष्माकम् or व
Loc	त्वयि	युवयो	युष्मासु

The short forms मा, मे, नौ, न, त्वा, ते, वाम्, व, are never used at the beginning of a sentence or foot of a verse, nor can they be followed by such particles as च, वा, एव

Honorific Pronoun of the Third Person

175 भवत्—Your Honour, Your Worship

	Masc	Fem
Nom Sing	भवान्	भवती

भवान् is declined like धीमत्, भवती like नदी

Demonstrative Pronouns

176 तद्—That or He (She, It)

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	स	तौ	ते
Acc	तम्	तौ	तान्
Inst	तेन	ताभ्याम्	तै
Dat	तस्मै	ताभ्याम्	तेभ्य
Abl	तस्मात्	ताभ्याम्	तेभ्य
Gen	तस्य	तयो	तेषाम्
Loc	तस्मिन्	तयो	तेषु

Feminine

	Singular	Dual	Plural
Nom	सा	ते	ता
Acc	ताम्	ते	ता
Inst	तया	ताभ्याम्	ताभि
Dat	तस्यै	ताभ्याम्	ताभ्य
Abl	तस्या	ताभ्याम्	ताभ्य
Gen	तस्या	तयो	तासाम्
Loc	तस्याम्	तयो	तासु

Neuter

The same as the Masculine except in the following cases —

	Singular	Dual	Plural
Nom	तत्	ते	तानि
Acc	तत्	ते	तानि

177 एतद्—This

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	एष	एतौ	एते
Acc	एतम्	एतौ	एतान्
Inst	एतेन	एताभ्याम्	एतै
Dat	एतस्मै	एताभ्याम्	एतेभ्य
Abl	एतस्मात्	एताभ्याम्	एतेभ्य'
Gen	एतस्य	एतयो	एतेषाम्
Loc	एतस्मिन्	एतयो	एतेषु

Feminine

	Singular	Dual	Plural
Nom	एषा	एते	एता
Acc	एताम्	एते	एता'
Inst	एतया	एताभ्याम्	एताभि

Dat	एतस्यै	एताभ्याम्	एताभ्य
Abl	एतस्या	एताभ्याम्	एताभ्य
Gen	एतस्या	एतयो	एतासाम्
Loc	एतस्याम्	एतया	एतासु

Neuter

The same as the Masculine except in the following cases —

	Singular	Dual	Plural
Nom	एतत्	एते	एतानि
Acc	एतत्	एते	एतानि

178 इदम्—This

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	अयम्	इमौ	इमे
Acc	इमम्	इमौ	इमान्
Inst	अनेन	आभ्याम्	एभि
Dat.	अस्मै	आभ्याम्	एभ्य
Abl	अस्मात्	आभ्याम्	एभ्य
Gen	अस्य	अनयो	एषाम्
Loc	अस्मिन्	अनयो	एषु

Feminine

	Singular	Dual	Plural
Nom	इयम्	इमे	इमा.
Acc	इमाम्	इमे	इमाः
Inst	अनया	आभ्याम्	आभि
Dat	अस्यै	आभ्याम्	आभ्यः
Abl.	अस्या	आभ्याम्	आभ्य
Gen	अस्या	अनयो	आसाम्
Loc	अस्याम्	अनयो	आसु

Neuter

The same as the Masculine, except in the following cases —

	Singular	Dual	Plural
Nom	इदम्	इमे	इमानि
Acc	इदम्	इमे	इमानि

179 When एतद् and इदम् in a second sentence refer to an एतद् and इदम् in an immediately preceding sentence, एन is substituted for the एतद् and इदम् (when "ऐसिद" is meant) in the second sentence, [illegible] cases+ —

Dual

	Masc	Fem	Neu
Acc	एनौ	एने	एने
Gen , Loc	एनयो	एनयो	एनयो

Plural

	Masc	Fem	Neu
Acc	एनान्	एना	एनानि

अनेन व्याकरणमधीतम् एनं छन्दोऽध्यापय। अनयो पवित्रं कुलम्, एनयो प्रभूतं स्वम्।

180 अदस्—That

Masculine

	Singular	Dual	Plural
Nom	असौ	अमू	अमी
Acc	अमुम्	अमू	अमून्
Inst	अमुना	अमूभ्याम्	अमीभि
Dat	अमुष्मै	अमूभ्याम्	अमीभ्य
Abl	अमुष्मात्	अमूभ्याम्	अमीभ्य
Gen	अमुष्य	अमुयो	अमीषाम्
Loc	अमुष्मिन्	अमुयो	अमीषु

Feminine

	Singular	Dual	Plural
Nom	असौ	अमू	अमू
Acc	अमूम्	अमू	अमू
Inst	अमुया	अमूभ्याम्	अमूभि
Dat	अमुष्यै	अमूभ्याम्	अमूभ्य
Abl	अमुष्या	अमूभ्याम्	अमूभ्य
Gen	अमुष्या	अमुयो	अमूषाम्
Loc	अमुष्याम्	अमुयो	अमूषु

Neuter

Like the Masculine, except in the following cases —

	Singular	Dual	Plural
Nom	अद	अमू	अमूनि
Acc	अद	अमू	अमूनि

REFLEXIVE PRONOUNS

181 * स्वयम्, self, indeclinable , e g , स्वयमागच्छति, he comes himself

182 आत्मन्, self (see 137) , e g , आत्मनो दोष जानाति, he knows his own fault

* स्वयम् and आत्मन् are not treated as सर्वनामन् in Sanskrit Grammar

183 स्व, स्वा, स्वम्, his own, her own, etc, *e g*, स्व पुत्र दृष्ट्वा, having seen his own son On the declension of स्व, see 171

Possessive Pronouns

184 From the bases मद्, अस्मद्, त्वद्, युष्मद् and तद् possessive pronouns (also called possessive adjectives) are formed by means of the suffix ईय

मदीय, my, अस्मदीय, our, त्वदीय, thy, युष्मदीय, your, तदीय, his (her, its their)

	Masc	Fem	Neu
Nom Sing	मदीय	मदीया	मदीयम्

Relative Pronouns

185 यद्—Who, Which

	Singular	Dual	Plural
Nom Masc	य	यौ	ये
Nom Fem	या	ये	या
Nom Neu	यत्	ये	यानि

The declension follows throughout that of तद्

Interrogative Pronouns

186 किम्—Who? Which?

	Singular	Dual	Plural
Nom Masc	क	कौ	के
Nom Fem	का	के	का
Nom Neu	किम्	के	कानि

The declension follows throughout that of तद्

187 Compound Pronouns

a Indefinite pronouns are formed by adding चित्, चन, or अपि to the interrogative pronoun किम्

Masc कश्चित्, कश्चन, कोऽपि—some one, any one
Fem काचित्, काचन, काऽपि
Neu किञ्चित्, किञ्चन, किमपि

b Preceded by the relative pronoun the interrogative pronoun has an indefinite sense—य क, whosoever

c The same meaning is expressed by य कश्चित् य कश्चन, य कश्च

d The relative pronoun by being doubled acquires an indefinite or distributive meaning—यो य, whosoever, यद्यत् whatsoever

188 Certain compound pronouns are formed by adding दृश दृश or दृक्ष to pronominal bases Thus—

तादृश	तादृश,	तादृक्ष
एतादृश्,	एतादृश,	एतादृक्ष
यादृश्	यादृश,	यादृक्ष
ईदृश्,	ईदृश,	ईदृक्ष
कीदृश,	कीदृश,	कीदृक्ष

	Masc	Fem	Neu
Nom Sing	तादृक्	तादृक्	तादृक्
	तादृश	तादृशी	तादृशम्
	तादृक्ष	तादृक्षी	तादृक्षम्

189 Compound pronouns denoting quantity are formed by adding वत् (वतुप्) to certain pronominal bases—

तावत् एतावत्, यावत् इयत्, कियत्,

	Masc	Fem	Neu
Nom Sing	तावान्	तावती	तावत्

190 The three words कति (how many), यति (as many) and तति (so many), which are

used in plural only are declined as follows, in all three genders alike —

Nom	कति	Abl	कतिभ्य
Acc	कति	Gen	कतीनाम्
Inst	कतिभि	Loc	कतिषु
Dat	कतिभ्य		

Feminine Bases

स्त्रीप्रत्यय

191 In the preceding chapters the formation of feminine bases has been repeatedly referred to The following paragraphs state a few of the more important general rules bearing on the formation of such bases, and a certain number of exceptions

192 Prātipadikas* (अजादि) ending in अ form the Feminine in ā (आ)—

* अजाद्यतष्टाप् 4 1 4

ज्येष्ठ	ज्येष्ठा	तृतीय	[illegible]
कनिष्ठ	कनिष्ठा	[illegible]	[illegible]
मध्यम	मध्यमा	बाल	[illegible]
हित	हिता	[illegible]	[illegible]
छन्द	छन्दा	[illegible]	[illegible]
एक	एका	[illegible]	[illegible]
द्वितीय	द्वितीया		

193 Prâtipadikas ending in अ [...] feminine base in ई when class or 'k[...] is implied—

मृग	मृगी
व्याघ्र	व्याघ्री
ब्राह्मण	ब्राह्मणी

But if the penultimate letter [...] Feminine takes आ क्षत्रिय—क्षत्रिया [...] a Sûdra woman'

Note that among the exampl[...] Rule 192 there are several words wh[...] in the feminine, *although* denoting cl[...] These exceptions are combined [...] Grammarians into a group beginni[...] and hence called अजादि

194 The Ordinal Numerals [...] form their Feminines in ई-[...]

चतुर्थी दशम

195 Prātipadikas in अ denoting
beings form Feminines in ई, to denote
wives of those males—

ब्राह्मण	ब्राह्मणी (the wife of a Brāhm
शूद्र	शूद्री
यवन	यवनी
गोप	गोपी

But इन्द्र, वरुण, भव, शर्व, रुद्र, आचार्य and
form their Feminines ('the wife of Indra',
in आनी—

इन्द्राणी, वरुणानी, आचार्यानी, etc,

आचार्या* means 'a woman who herself
Āchārya i e, a spiritual preceptor'

Similarly उपाध्यायानी or उपाध्यायी 'the wi
an Upādhyāya,' and उपाध्याया or उपाध्याय
woman who herself is an Upādhyāya'

196 Prātipadikas ending in मय कार,
एय, मात्र, दृश form their Feminines in ई—

मृन्मय	मृन्मयी
यशस्कर	यशस्करी
निशाचर	निशाचरी
सौपर्णेय	सौपर्णेयी
ऊरुमात्र	ऊरुमात्री
तादृश	तादृशी
यादृश	यादृशी

197 So also do Prātipadikas formed with the suffix—अ, causing Vriddhi—

औक्ष (from उक्ष)—औक्षी कुम्भकार—कुम्भकारी

198 Prātipadikas in अ which indicate stages of life (with the exception of old age) form Feminines in ई—

किशोर	किशोरी
कुमार	कुमारी

But वृद्ध—वृद्धा, स्थविर—स्थविरा There are certain exceptions such as बाला, वत्सा (included in अजादि)

199 Prātipadikas ending in क change in Feminine an अ preceding the क into इ—

कारक	कारिका
पाचक	पाचिका

But there are certain exceptions—

क्षिपक	क्षिपका
सेवक	सेवका
कन्यक	कन्यका

200 Certain words form the Feminine optionally in आ and इ—

सूतक	सूतका or सूतिका
पुत्रक	पुत्रका or पुत्रिका

201 Bases ending in न् or ऋ form their Feminines in ई—

कर्तृ	कर्त्री	प्रियवादिन्	प्रियवादिनी
धातृ	धात्री	राजन्	राज्ञी
मनस्विन्	मनस्विनी	मघवन्	मघोनी
ब्रह्मचारिन्	ब्रह्मचारिणी	श्वन्	शुनी

Note that in the three last examples of the above, the termination ई is added to the weak form of the base This rule holds good in the case of all bases ending in consonants which take ई in the Feminine

202 पञ्चन्, सप्तन्, नवन्, दशन्, etc, do not take ई, but are the same in Masculine and Feminine युवन् forms the Fem युवति । Words like मातृ, स्वसृ, etc, which are themselves feminine do not take ई, so also not तिसृ and चतसृ ।

203 Bases ending in वत्, मत्, यत्, वस्, ईयस्, अञ्च् form their Feminines in ई—

भवत्	भवती	विद्वस्	विदुषी
महत्	महती	स्वादीयस्	स्वादीयसी
श्रीमत्	श्रीमती	प्राञ्च्	प्राची
ज्ञानवत्	ज्ञानवती	उदञ्च्	उदीची

204 * A certain group of words beginning with गौर takes ई in the Feminine, among them हरिण, नट, सुन्दर, तरुण, मातामह, पितामह, उभय, etc

* षिद्गौरादिभ्यश्च । 4 1 41

Also देवी from देव, पुत्री from पुत्र

205 पति forms the Feminine पत्नी meaning 'wife', so also सपत्नी, समानपत्नी, एकपत्नी, वीरपत्नी, धर्मपत्नी and a few others In other compounds two forms are allowed, *e g*, गृहपत्नी or गृहपति 'the mistress of the house'

सखि forms the Feminine सखी

206 Adjectives ending in इ or ई have in some cases the same form in Masculine and Feminine—शुचि, सुधी ।

207 * Adjectives ending in उ take the feminine termination ई optionally—मृदु, Fem मृदु or मृद्वी, तनु, Fem तनु or तन्वी, गुरु, Fem गुरु or गुर्वी But if the उ is preceded by a conjunct Consonant † ई is not taken—पाण्डु, Fem पाण्डु ।

208 Nouns in उ denoting classes of men form their feminines in ऊ provided the उ be not preceded by य कुरु—कुरू —a woman of the Kuru dynasty, अध्वर्यू —the wife of an Adhvaryu

श्वशुर forms the Fem श्वश्रू

209 When the second member of a Compound is formed by a Prātipadika in अ which

* वोतो गुणवचनात् । 4 1 44.

† खरुसंयोगोपधात् ।

denotes a part of the body, the Feminine takes either आ or ई, provided the final अ be not preceded by a compound consonant—

चन्द्रमुख	चन्द्रमुखा or मुखी
सुमुख	सुमुखा or मुखी
सुकेश	सुकेशा or शी
सुगुल्फ	सुगुल्फा (only)

210 If, however, the word denoting the part of the body has more than two syllables, the Feminine takes आ only—

चटुलनयन चटुलनयना

211 Compounds the second member of which is formed by नासिका, उदर, ओष्ठ, कर्ण, जङ्घा, दन्त, अङ्ग, कण्ठ or पुच्छ form their feminines in ई or आ—

कृशोदर	कृशोदरी or कृशोदरा
बिम्बोष्ठ	बिम्बोष्ठी or बिम्बोष्ठा
गोकर्ण	गोकर्णी or गोकर्णा
तन्वङ्ग	तन्वङ्गी or तन्वङ्गा
सुकण्ठ	सुकण्ठी or सुकण्ठा

212 मुख when the second member of a compound, the first part of which denotes one of the ... forms its Feminine in ई—

प्राङ्मुख	प्राङ्मुखी
उदङ्मुख	उदङ्मुखी

213 Compounds, the second part of which is ऊरु while the first part is a word denoting a standard of comparison, or वाम, form feminines in ऊ—

वामोरु	वामोरू
करभोरु	करभोरू

CHAPTER IV

Conjugation

214 The Sanskrit Verb has ten different forms corresponding to the tenses and moods of English Grammar The technical names of these ten forms are लट् लिङ् लोट् लङ् लिट् लुङ् लृट् लुट् लृङ् लेट्, as each of these names begins with a ल्, all forms are comprised under the general name लकार Of these ten forms six may be called *tenses, viz*, लट्—Present Tense लङ्—Imperfect Tense लिट्—Perfect Tense, लुङ्—Aorist, लृट्—Future, लुट्—Periphrastic Future The four remaining Lakāras

may be called Moods, *viz*, लिङ्—Potential or Optative, लोट्—Imperative, लृङ्—Conditional, लेट्—Subjunctive लिङ् appears in two different forms, for which separate names are required The term 'Potential' or 'Optative,' therefore, may be reserved for the form भवेयम् (from भू), while the form भूयासम् may be termed 'Benedictive' (in accordance with its general meaning, *viz*, आशी) The लेट् forms which occur in the Veda only will not be considered in *this* Grammar

215 When singling out six of the Lakaras as being 'tenses,' it must be noted that they at the same time represent a 'mood,' *viz*, the Indicative Mood

216, Verbs are either सकर्मक (transitive), or अकर्मक (intransitive)

Note that certain common verbs, which in English Grammar are classed as intransitive, are classed in Sanskrit Grammar as सकर्मक, owing to the fact that they take an object in the accusative case 'To go in English Grammar is an intransitive verb, but गम् is सकर्मक—ग्रामं गच्छति (he goes to the village)

217 The Sanskrit Verb has an Active form and a Passive form The Passive form

is used in two different ways which are distinguished as कर्मवाच्य and भाववाच्य An example of the first kind is 'देवदत्तेन फलं भक्ष्यते' —'the fruit is eaten by Devadatta An example of the second kind is 'आस्यते देवदत्तेन' literally, 'sitting is being done by Devadatta'— 'Devadatta is sitting' This latter use of the Passive is limited to अकर्मक verbs—such as भू, आस् etc The construction would in English Grammar be called an impersonal one Verbs of the सकर्मक class apear either in the Active form (कर्तृवाच्य) *e g*, देवदत्त फलं भक्षयति or in the (कर्मवाच्य) Passive Form (see above) Verbs of the अकर्मक class appear either in कर्तृवाच्य or in भाववाच्य—आस्ते देवदत्त or आस्यते देवदत्तेन

218 "There are two sets of personal terminations (तिङ्) called परस्मैपद and आत्मनेपद Some roots take the Parasmaipada terminations only others the Atmanepada terminations only, others again take both The verb with Par terminations prevailingly denotes an action which affects a thing or person other than the agent while the verb with Atm terminations denotes an action affecting the agent himself, *e g*, यजति, he sacrifices (for the

benefit of some other person), यजते, he sacrifices for his own benefit But there are numerous exceptions to this rule

219 Owing to its prevailing use as indicated above, the Atmanepada form is, by some, classed as constituting a special 'Voice'—called the 'Reflective Voice' Another name for it is 'Middle Voice'

220 In four of the Lakāras, *viz*, the Present, Potential, Imperative and Imperfect, the तिङ् are mostly added to a special base (अङ्ग) which is formed from the root in different ways In the other Lakāras the terminations are generally joined on to the unmodified root The modifications, which the roots undergo in the four first mentioned Lakāras, are of ten different kinds and hence Sanskrit grammarians distinguish ten different classes of verbs, we may accordingly speak of ten different 'Conjugations' The four Lakāras which take special modifications may be called special tenses or moods those *which do not take any modification, may be* called general or unmodified tenses or moods

221 The ten classes of verbs may be arranged in two groups—

a Verbs the bases of which in the modified tenses end in अ

b Verbs the bases of which in the modified tenses end in any letter but अ

222 The first group comprises the first, fourth, sixth and tenth classes The ten classes are named by Indian Grammarians after the verbs standing first in the lists of verbs belonging to each Hence—1 भ्वादि (beginning with भू), 4 दिवादि, 6 तुदादि, 10 चुरादि

223 The second group comprises the second, third, fifth, seventh, eighth and ninth classes, the technical names of which are—

2	अदादि	3	जुहोत्यादि
5	स्वादि	7	रुधादि
8	तनादि	9	क्र्यादि

224 In the Imperfect (लङ्) the augment अ is prefixed to verbs of all conjugations In the case of verbs beginning with vowels the initial vowels take Vriddhi

Third Person Impf of भू—अभवत् of द्विष्—अद्वेट्, of ईक्ष् (Atm)—ऐक्षत, of ऊह् (Atm)—औहत of ऋच्छ्—आर्च्छत्

225 When a preposition (उपसर्ग) is prefixed to the verb, the augment अ comes in between the preposition and the verb—उदभवत्, from उत्+भू

First Group

226 The personal terminations (तिङ्) of verbs of the first Group are as follows—

PARASMAIPADA

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ति	तस्	अन्ति
2nd Pers	सि	थस्	थ
1st Pers	मि	वस्	मस्

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ईत्	ईताम्	ईयुस्
2nd Pers	ईस्	ईतम्	ईत
1st Pers	ईयम्	ईव	ईम

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तु	ताम्	अन्तु
2nd Pers	हि*	तम्	त
1st Pers	आनि	आव	आम

* हि the personal termination of the Imperative 2nd Pers Sing is invariably dropped after roots of the First Group

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	त्	ताम्	अन्
2nd Pers	स्	तम्	त
1st Pers	अम्	व	म

ATMANEPADA

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ते	इते	अन्ते
2nd Pers	से	इथे	ध्वे
1st Pers	इ	वहे	महे

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ईत	ईयाताम्	ईरन्
2nd Pers	ईथास्	ईयाथाम्	ईध्वम्
1st Pers	ईय	ईवहि	ईमहि

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ताम्	इताम्	अन्ताम्
2nd Pers	स्व	इथाम्	ध्वम्
1st Pers	ऐ	आवहै	आमहै

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	त	इताम्	अन्त
2nd Pers	थास्	इथाम्	ध्वम्
1st Pers	इ	वहि	महि

227 The final अ of the base is lengthened before terminations beginning with म् or व्, it is dropped before terminations beginning with the vowel अ

First Conjugation

भ्वादि—*Bhū class*

228 Verbs of this class form their base by adding अ to the last letter of the root, the final vowel of the root, or the medial short vowel, if followed by one consonant only, takes Guna Accordingly the base of भू is भव (from भो+अ), of जि—जय, of नी—नय, of हृ—हर, of रुह्—रोह, of वृध्—वर्ध But of क्रीड्—क्रीड

229 *Present*—लट्

PARASMAIPADA—भू

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	भवति	भवत	भवन्ति
2nd Pers	भवसि	भवथ	भवथ
1st Pers	भवामि	भवाव	भवाम

ATMANEPADA—लभ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	लभते	लभेते	लभन्ते
2nd Pers	लभसे	लभेथे	लभध्वे
1st Pers	लभे	लभावहे	लभामहे

Potential—लिङ्

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	भवेत्	भवेताम्	भवेयुः
2nd Pers	भवेः	भवेतम्	भवेत
1st Pers	भवेयम्	भवेव	भवेम

ATMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	लभेत	लभेयाताम्	लभेरन्
2nd Pers	लभेथाः	लभेयाथाम्	लभेध्वम्
1st Pers	लभेय	लभेवहि	लभेमहि

Imperative—लोट्

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	भवतु	भवताम्	भवन्तु
2nd Pers	भव	भवतम्	भवत
1st Pers	भवानि	भवाव	भवाम

ATMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	लभताम्	लभेताम्	लभन्ताम्
2nd Pers	लभस्व	लभेथाम्	लभध्वम्
1st Pers	लभै	लभावहै	लभामहै

Imperfect—लङ्

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अभवत्	अभवताम्	अभवन्
2nd Pers	अभव	अभवतम्	अभवत
1st Pers	अभवम्	अभवाव	अभवाम

ATMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अलभत	अलभेताम्	अलभन्त
2nd Pers	अलभथा	अलभेथाम्	अलभध्वम्
1st Pers	अलभे	अलभावहि	अलभामहि

230 गुह् and क्रम् (in Par only) lengthen their vowel—गूहति, क्रामति (but Atm क्रमते)

मृज takes Vriddhi—मार्जति

सद् substitutes ई for अ—सीदति

दंश्, रञ्ज्, सञ्ज्, and स्वञ्ज drop their nasal—दशति, परिष्वजते

गम् and यम् substitute च्छ for म्—गच्छति, यच्छति, ऋ forms ऋच्छति

ATMANEPADA—लभ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	लभते	लभेते	लभन्ते
2nd Pers	लभसे	लभेथे	लभध्वे
1st Pers	लभे	लभावहे	लभामहे

Potential—लिङ्

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	भवेत्	भवेताम्	भवेयुः
2nd Pers	भवेः	भवेतम्	भवेत
1st Pers	भवेयम्	भवेव	भवेम

ATMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	लभेत	लभेयाताम्	लभेरन्
2nd Pers	लभेथाः	लभेयाथाम्	लभेध्वम्
1st Pers	लभेय	लभेवहि	लभेमहि

Imperative—लोट्

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	भवतु	भवताम्	भवन्तु
2nd Pers	भव	भवतम्	भवत
1st Pers	भवानि	भवाव	भवाम

233 दिव् and सिव् lengthen their vowel—दीव्यति, सीव्यति

भ्रंश् drops its nasal	भ्रश्यति
व्यध् substitutes विध्	विध्यति
जन् substitutes जा	जायते

Sixth Conjugation

तुदादि—*Tud-class*

234 The base is formed by adding अ to the root, the vowel of which does not take Guna Before this अ, final इ ई उ ऊ become इय् and उव् respectively, final ऋ becomes रिय, final ॠ becomes इर्—

तुद्—तुदति, क्षिप्—क्षिपति, धु—धुवति, मृ—म्रियते, कॄ—किरति

Present Par	तुदति
Present Atm	क्षिपते
Potential Par	तुदेत्
Potential Atm	क्षिपेत
Imperative Par	तुदतु
Imperative Atm	क्षिपताम्
Imperfect Par	अतुदत्
Imperfect Atm	अक्षिपत

घ्रा, पा and स्था form the bases जिघ्र, पिब, तिष्ठ—जिघ्रति, पिबति, तिष्ठति

ध्मा and म्ना form the bases धम and मन—धमति, मनति

For दृश् the base पश्य is substituted—पश्यति

Fourth Conjugation

दिवादि—*Div Class*

231 The base is formed by adding य to the last letter of the root Thus, from नह् and युध्—

Present Par	नह्यति, नह्यसि, नह्यामि
Present Atm	युध्यते, युध्यसे, युध्ये
Potential Par	नह्येत्, नह्येः, नह्येयम्
Potential Atm	युध्येत, युध्येथाः, युध्येय
Imperative Par	नह्यतु नह्य, नह्यानि
Imperative Atm	युध्यताम्, युध्यस्व युध्यै etc
Imperfect Par	अनह्यत् अनह्यः अनह्यम्
Imperfect Atm	अयुध्यत, अयुध्यथाः, अयुध्ये

32 मद् and roots ending in अम्, lengthen their vowel मद्—माद्यति (क्रम् which properly belongs to the Bhvādi class is also conjugated as if it were a Divādi root—क्राम्यति)

Imperative Atm	चेतयताम्
Imperfect Par	अचोरयत्
Imperfect Atm	अचेतयत

Second Group

238 In this group the terminations are either added directly to the final letter of the root, or to a special syllable—नु, or उ, or ना—which is inserted between the root and the terminations And it is peculiar to all verbs of this group that the root or base to which the terminations are added, undergoes a modification, generally called a *strengthening*, before certain terminations while before other terminations it remains unchanged We may accordingly speak of strong and weak forms of the base, as also of strong and weak terminations

239 The terminations before which the root is strengthened are the three persons of the Singular Present Imperfect Par, the 1st Person Sing Du and Plu, and also the 3rd Person Sing, Imperative Par, and the 1st Person Sing Du and Plu., Imperative Atm

235 कृत्, मुच, लिप्, लुप विद् (to find), सिच् insert a nasal—कृन्तति, मुञ्चति, लिम्पति, लुम्पति, विन्दति, सिञ्चति

इष् forms the base इच्छ्—इच्छति प्रच्छ्, भ्रस्ज्, and व्रश् form पृच्छ, भृज्ज, वृश—पृच्छति, भृज्जति, वृश्चति

Tenth Conjugation

चुरादि—*chur class*

236 The base is formed by adding अय to the root A final vowel of the root takes Vriddhi Short अ of the root if followed by one consonant only takes Vriddhi, other short vowels followed by one consonant take Guna

यु—यावयति, वृ—वारयति तड्—ताडयति, चित्—चेतयते, चुर्—चोरयति

कथ् गण् and a few other verbs do not take Vriddhi मृग् and a few other verbs do not take Guna

237	Present Par	चोरयति
	Present Atm	चेतयते
	Potential Par	चोरयेत
	Potential Atm	चेतयेत
	Imperative Par	चोरयतु

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	त	आताम्	अत
2nd Pers	थास्	आथाम्	ध्वम्
1st Pers	इ	वहि	महि

SECOND CONJUGATION

अदादि—*Ad-class*

242 In this class the terminations are added immediately to the last letter of the root—अद्+ति=अत्ति, अद्+मि=अद्मि

243 Before the terminations which require a strengthening of the base, the vowel of the root takes Guṇa, wherever possible—

वी+ति=वेति, द्विष्+ति=द्वेष्टि, दुह्+ति=दोग्धि, दुह्+तु=दोग्धु

244 In the case of roots ending in आ and of द्विष् the termination of 3rd Pers Par Plu Imperfect may optionally be उस्, before which the आ is dropped Thus from या—3rd Pers Plu. Impf अयान् or अयुः ।

N B This conjugation presents special difficulties in as much as the direct contact of

240 The Parasmaipada terminations in the Second Group are the same as in the first Group, in Present, Imperative and Imperfect But while verbs of the first Group take no termination in 2nd Pers Sing Imperative, those of the 2nd Group, take हि (after vowels) or धि (after consonants in most cases)

The terminations of the Potential are as follow—

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	यात्	याताम्	युस्
2nd Pers	यास्	यातम्	यात
1st Pers	याम्	याव	याम

241 The Atmanepada terminations are as follow—

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ते	आते	अन्ते
2nd Pers	से	आथे	ध्वे
1st Pers	ए	वहे	महे

Potential The same as in the first Group

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ताम्	आताम्	अन्ताम्
2nd Pers	स्व	आथाम्	ध्वम्
1st Pers	ऐ	आवहै	आमहै

2nd Pers	अद्वेट् (ड्)	अद्विष्टम्	अद्विष्ट
1st Pers	अद्वेषम्	अद्विष्व	अद्विष्म

ĀTMANEPADA

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	द्विष्टे	द्विषाते	द्विषते
2nd Pers	द्विक्षे	द्विषाथे	द्विड्ढ्वे
1st Pers	द्विषे	द्विष्वहे	द्विष्महे

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	द्विषीत	द्विषीयाताम्	द्विषीरन्
2nd Pers	द्विषीथाः	द्विषीयाथाम्	द्विषीध्वम्
1st Pers	द्विषीय	द्विषीवहि	द्विषीमहि

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	द्विष्टाम्	द्विषाताम्	द्विषताम्
2nd Pers	द्विक्ष्व	द्विषाथाम्	द्विड्ढ्वम्
1st Pers	द्वेषै	द्वेषावहै	द्वेषामहै

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अद्विष्ट	अद्विषाताम्	अद्विषत
2nd Pers	अद्विष्ठाः	अद्विषाथाम्	अद्विड्ढ्वम्
1st Pers	अद्विषि	अद्विष्वहि	अद्विष्महि

the last letter of the root with the different terminations gives rise to many special cases of Sandhi

245 PARASMAIPADA—द्विष

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	द्वेष्टि	द्विष्टः	द्विषन्ति
2nd Pers	द्वेक्षि	द्विष्ठः	द्विष्ठ
1st Pers	द्वेष्मि	द्विष्वः	द्विष्मः

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	द्विष्यात्	द्विष्याताम्	द्विष्युः
2nd Pers	द्विष्याः	द्विष्यातम्	द्विष्यात
1st Pers	द्विष्याम्	द्विष्याव	द्विष्याम

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	द्वेष्टु	द्विष्टाम्	द्विषन्तु
2nd Pers	द्विड्ढि	द्विष्टम्	द्विष्ट
1st Pers	द्वेषाणि	द्वेषाव	द्वेषाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अद्वेड् (ट्)	अद्विष्टाम्	अद्विषन् (or optionally, अद्विषुः)

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	दोग्धु	दुग्धाम्	दुहन्तु
2nd Pers	दुग्धि	दुग्धम्	दुग्ध
1st Pers	दोहानि	दोहाव	दोहाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अधोक् (ग्)	अदुग्धाम्	अदुहन्
2nd Pers	अधोक् (ग्)	अदुग्धम्	अदुग्ध
1st Pers	अदोहम्	अदुह्व	अदुह्म

248 To this class also belongs the important verb अस (to be), which however is irregular in many respects

PARASMAIPADA

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अस्ति	स्त	सन्ति
2nd Pers	असि	स्थ	स्थ
1st Pers	अस्मि	स्व	स्म

216 The following further paradigms are added to illustrate the difficulties connected with Sandhi

PARASMAIPADA—लिह्

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	लेढि	लीढ	लिहन्ति
2nd Pers	लेक्षि	लीढ	लीढ
1st Pers	लेह्मि	लिह्व	लिह्म

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural.
3rd Pers	अलेड् (अलेट्)	अलीढाम्	अलिहन्
2nd Pers	अलेड् (अलेट्)	अलीढम्	अलीढ
1st Pers	अलेहम्	अलिह्व	अलिह्म

247 PARASMAIPADA—दुह्.

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural.
3rd Pers	दोग्धि	दुग्ध	दुहन्ति
2nd Pers	धोक्षि	दुग्ध	दुग्ध
1st Pers	दोह्मि	दुह्व	दुह्म

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	दोग्धु	दुग्धाम्	दुहन्तु
2nd Pers	दुग्धि	दुग्धम्	दुग्ध
1st Pers	दोहानि	दोहाव	दोहाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अधोक् (ग्)	अदुग्धाम्	अदुहन्
2nd Pers	अधोक् (ग्)	अदुग्धम्	अदुग्ध
1st Pers	अदोहम्	अदुह्व	अदुह्म

248 To this class also belongs the important verb अस (to be), which however is irregular in many respects

PARASMAIPADA

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अस्ति	स्तः	सन्ति
2nd Pers	असि	स्थः	स्थ
1st Pers	अस्मि	स्वः	स्मः

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	स्यात्	स्याताम्	स्युः
2nd Pers	स्याः	स्यातम्	स्यात
1st Pers	स्याम्	स्याव	स्याम

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अस्तु	स्ताम्	सन्तु
2nd Pers	एधि	स्तम्	स्त
1st Pers	असानि	असाव	असाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	आसीत्	आस्ताम्	आसन्
2nd Pers	आसीः	आस्तम्	आस्त
1st Pers	आसम्	आस्व	आस्म

219 Other important verbs of this class are—या, etc Pres याति, Pot यायात् Imp यातु, Impf अयात्।

250 जागृ, Pres जागर्ति, Pot जागृयात्, Imp जागर्तु Impf अजागः, 3rd Pers Plu अजागरुः।

251 चक्ष्, of which the Present is as follows —

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	चष्टे	चक्षाते	चक्षते
2nd Pers	चक्षे	चक्षाथे	चड्ढ्वे
1st Pers	चक्षे	चक्ष्वहे	चक्ष्महे

Pot चक्षीत, Imp चष्टाम्, चक्ष्व, Impf अचष्ट

252 इ The इ is changed to य् before weak vowel terminations

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	एति	इत	यन्ति
2nd Pers	एषि	इथ	इथ
1st Pers	एमि	इव	इम

Pot इयात्, Imp एतु, इहि, अयानि, Impf ऐत्

इ with अधि, Ātm —Pres अधीते Pot अधीयीत, Imp अधीताम्, अधीष्व, Impf अध्यैत

253 वच्—Pres वक्ति, Pot उच्यात्, Imp वक्तु, वग्धि, वचानि, Impf अवक्

254 PARASMAIPADA—हन

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	हन्ति	हत	घ्नन्ति
2nd Pers	हंसि	हथ	हथ
1st Pers	हन्मि	हन्व	हन्म

Pot हन्यात्, Imp हन्तु, जहि, हनानि, 3rd Pers Plu घ्नन्तु, Impf अहन्

255 शी, Atm takes Guna before all terminations and inserts र् before the terminations of third Pers Plu Pres Imp , Impf

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	शेते	शयाते	शेरते
2nd Pers	शेषे	शयाथे	शेध्वे
1st Pers	शये	शेवहे	शेमहे

Third Pers Plu Imp शेरताम्
Third Pers Plu Impf अशेरत

256 Roots ending in उ take, in the strengthened forms Vriddhi instead of Guna before consonantal terminations, *e g* , नु—नौति

257 अन्, जक्ष्, रुद् श्वस् and स्वप् insert इ before terminations beginning with consonants other than य, but ई or अ before the स and त् of 2nd and 3rd Pers Impf Par

Pres रोदिति, स्वपिति 3rd Pers Sing Impf अरोदीत् or अरोदत्

258 ब्रू in its strengthened forms, inserts ई before consonantal terminations—ब्रवीति

THIRD CONJUGATION

जुहोत्यादि—*Juhoti-Class*

259 The main feature of this class is that the base is formed by reduplication, *i e*, the doubling of the first syllable of the root (*i e*, that portion of it which ends with a vowel)

260 Reduplication also appears as the characteristic feature of one kind of लिट्, in verbs of all classes, which on that account is called the Reduplicated Perfect

261 Thus तुद् by reduplication becomes तुतुद्, पत् becomes पपत्, बुध् becomes बुबुध्

But in most cases a further change takes place, *viz* —

a If the root begins with the second or fourth letter of a *Varga,* the first or third letter is substituted in reduplication Thus—

छिद्—चिच्छिद्, फल्—पफल, भिद्—बिभिद्

b For a letter of the क वर्ग the corresponding letter of the च वर्ग is substituted

Thus—

च is substituted for क् or ख्, ज् for ग् or घ्, and also for ह्. कम्—चकम्, खन्—चखन्, गम्—जगम्, हस्—जहस्

c If the root begins with more than one consonant, the first only is reduplicated—

क्षिप्—चिक्षिप्, प्रच्छ्—पप्रच्छ्

d A radical long vowel is shortened in reduplication—

धा—दधा मी—मिमी, गाह्—जगाह्

e If the root begins with a sibilant followed by the first or second letter of a *Varga*, the sibilant is dropped—

स्पर्ध्—पस्पर्ध् स्था—तस्था But स्मृ—सस्मृ

f Final ए, ऐ and ओ become आ in reduplication—

Lit of गै—जगौ, Lit of शो—शशौ

g If not final, ए and ऐ become इ in reduplication ओ and औ become उ—

सेव्—सिषेव्, ढौक्—डुढौक

262 ऋ becomes अ in the reduplicated Perfect (लिट्), it becomes इ in the special tenses of the जुहोति class—

भृ—Lit बभार, Present बिभर्ति

263 Further features of the जुहोति class are the dropping of the न् in the terminations of the third Person Plural Pres and Imp Par, and the substitution of उस् for अन् in the third Pers Plu Impf Par

हु takes धि in 2nd Pers Imp Par

264 PARASMAIPADA—हु

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	जुहोति	जुहुतः	जुह्वति
2nd Pers	जुहोषि	जुहुथः	जुहुथ
1st Pers	जुहोमि	जुहुवः	जुहुमः

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	जुहुयात्	जुहुयाताम्	जुहुयुः
2nd Pers	जुहुयाः	जुहुयातम्	जुहुयात
1st Pers	जुहुयाम्	जुहुयाव	जुहुयाम

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	जुहोतु	जुहुताम्	जुह्वतु
2nd Pers	जुहुधि	जुहुतम्	जुहुत
1st Pers	जुहवानि	जुहवाव	जुहवाम

Thus—

च is substituted for क् or ख्, ज् for ग् or घ्, and also for ह् कम्—चकम्, खन्—चखन्, गम्—जगम्, हस्—जहस्

c If the root begins with more than one consonant, the first only is reduplicated—

क्षिप—चिक्षिप, प्रच्छ्—पप्रच्छ्

d A radical long vowel is shortened in reduplication—

धा—दधा, नी—निनी, गाह्—जगाह्

e If the root begins with a sibilant followed by the first or second letter of a *Varga*, the sibilant is dropped—

स्पर्ध्—पस्पर्ध्, स्था—तस्था But स्म—सस्मृ

f Final ए, ऐ and ओ become आ in reduplication—

Lit of गै—जगौ, Lit of शो—शशौ

g If not final ए and ऐ become इ in reduplication, ओ and औ become उ—

सेव्—सिषेव्, ढौक्—डुढौक्

262 ऋ becomes अ in the reduplicated Perfect (लिट्), it becomes इ in the special tenses of the जुहोति class—

भृ—Lit बभार, Present बिभर्ति

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अबिभृत	अबिभ्राताम्	अबिभ्रत
2nd Pers	अबिभृथा	अबिभ्राथाम्	अबिभृध्वम्
1st Pers	अबिभ्रि	अबिभृवहि	अबिभृमहि

266 The two important roots दा and धा drop the आ of the root in the forms which take no strengthening, so that the bases are दद् and दध् (instead of ददा and दधा) When the ध् of दध becomes द् or त् owing to Sandhi, the initial द् becomes ध्

a PARASMAIPADA—दा

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ददाति	दत्त	ददति
2nd Pers	ददासि	दत्थ	दत्थ
1st Pers	ददामि	दद्व	दद्म'

Pot दद्यात्, Impf अददात् Third Pers Plu. अददु'

Imperative—लोट

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ददातु	दत्ताम्	ददतु
2nd Pers	देहि(irregular)	दत्तम्	दत्त
1st Pers	ददानि	ददाव	ददाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अजुहोत्	अजुहुताम्	अजुहवुः
2nd Pers	अजुहोः	अजुहुतम्	अजुहुत
1st Pers	अजुहवम्	अजुहुव	अजुहुम

265 उभयपदी—भृ

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	बिभृते	बिभ्राते	बिभ्रते
2nd Pers	बिभृषे	बिभ्राथे	बिभृध्वे
1st Pers	बिभ्रे	बिभृवहे	बिभृमहे

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	बिभ्रीत	बिभ्रीयाताम्	बिभ्रीरन्
2nd Pers	बिभ्रीथाः	बिभ्रीयाथाम्	बिभ्रीध्वम्
1st Pers	बिभ्रीय	बिभ्रीवहि	बिभ्रीमहि

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	बिभृताम्	बिभ्राताम्	बिभ्रताम्
2nd Pers	बिभृष्व	बिभ्राथाम्	बिभृध्वम्
1st Pers	बिभरै	बिभरावहै	बिभरामहै

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	धत्ताम्	दधाताम्	दधताम्
2nd Pers	धत्स्व	दधाथाम्	धद्ध्वम्
1st Pers	दधै	दधावहै	दधामहै

267 भी optionally shortens its vowel in the weak forms before consonantal terminations—Pres Par बिभेति Dual बिभीतः, बिभीथः, बिभीवः, or बिभितः, बिभिथः, बिभिवः, Plu बिभ्यति, बिभीथ or बिभिथ, बिभीमः or बिभिमः, Pot बिभीयात् or बिभियात् 2nd Pers Sing Imp बिभीहि or बिभिहि Impf अबिभेत्, अबिभेः, अबिभयम्, 3rd Pers Plu अबिभयुः।

268 मा forms the base मिमी before consonantal terminations, मिम before vowel terminations

ĀTMANEPADA

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	मिमीते	मिमाते	मिमते
2nd Pers	मिमीषे	मिमाथे	मिमीध्वे
1st Pers	मिमे	मिमीवहे	मिमीमहे

Pot मिमीत, Imp मिमीताम्, मिमीष्व, मिमै, Impf अमिमीत

ĀTMANEPADA.

Pres दत्ते, दत्से, ददे Pot ददीत Imp दत्ताम्, दात्स्व, ददै Impf अदत्त, अदत्था, अददि

6 PARASMAIPADA—धा

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	दधाति	धत्त	दधति
2nd Pers	दधासि	धत्थ	धत्थ
1st Pers	दधामि	दध्व	दध्म

Pot दध्यात्, Impf अदधात् 3rd Pers Plu अदधु

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	दधातु	धत्ताम्	दधतु
2nd Pers	धेहि (irregular)	धत्तम्	धत्त
1st Pers	दधानि	दधाव	दधाम

ĀTMANEPADA

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	धत्ते	दधाते	दधते
2nd Pers	धत्से	दधाथे	धद्ध्वे
1st Pers	दधे	दध्वहे	दध्महे

Pot दधीत, Impf अधत्त, अधत्था, अदधि

1st Pers	असुन्वि	असुनुवहि or असुनुमहि or
		असुन्वहि असुन्महि

275 श्रु substitutes श्रृ for श्र in all special tenses Pres शृणोति, Pot शृणुयात्, Imp शृणोतु, शृणु, शृणवानि, Impf अशृणोत्

SEVENTH CONJUGATION

रुधादि—*Rudh class*

276 The base is formed by inserting before the final consonant, न in the strong forms and न् in the weak forms, thus from रुध्—रुणद्धि and रुन्ध

277 PARASMAIPADA—युज्

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	युनक्ति	युङ्क्तः	युञ्जन्ति
2nd Pers	युनक्षि	युङ्क्थः	युङ्क्थ
1st Pers	युनज्मि	युञ्ज्वः	युञ्ज्मः

ĀTMANEPADA—सु

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सुनुते	सुन्वाते	सुन्वते
2nd Pers	सुनुषे	सुन्वाथे	सुनुध्वे
1st Pers	सुन्वे	सुनुवहे or सुन्वहे	सुनुमहे or सुन्महे

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सुन्वीत	सुन्वीयाताम्	सुन्वीरन्
2nd Pers	सुन्वीथाः	सुन्वीयाथाम्	सुन्वीध्वम्
1st Pers	सुन्वीय	सुन्वीवहि	सुन्वीमहि

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सुनुताम्	सुन्वाताम्	सुन्वताम्
2nd Pers	सुनुष्व	सुन्वाथाम्	सुनुध्वम्
1st Pers	सुनवै	सुनवावहै	सुनवामहै

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	असुनुत	असुन्वाताम्	असुन्वत
2nd Pers	असुनुथाः	असुन्वाथाम्	असुनुध्वम्

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	रुन्धीत	रुन्धीयाताम्	रुन्धीरन्
2nd Pers	रुन्धीथा	रुन्धीयाथाम्	रुन्धीध्वम्
1st Pers	रुन्धीय	रुन्धीवहि	रुन्धीमहि

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	रुन्धाम्	रुन्धाताम्	रुन्धताम्
2nd Pers	रुन्त्स्व	रुन्धाथाम्	रुन्ध्वम्
1st Pers	रुणधै	रुणधावहै	रुणधामहै

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अरुन्ध	अरुन्धाताम्	अरुन्धत
2nd Pers	अरुन्धा	अरुन्धाथाम्	अरुन्ध्वम्
1st Pers	अरुन्धि	अरुन्ध्वहि	अरुन्ध्महि

279 The original nasal of a root is dropped in forming the base—thus from अञ्ज्—अनक्ति, अनज्मि

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	युञ्ज्यात्	युञ्ज्याताम्	युञ्ज्युः
2nd Pers	युञ्ज्याः	युञ्ज्यातम्	युञ्ज्यात
1st Pers	युञ्ज्याम्	युञ्ज्याव	युञ्ज्याम

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	युनक्तु	युङ्क्ताम्	युञ्जन्तु
2nd Pers	युङ्ग्धि	युङ्क्तम्	युङ्क्त
1st Pers	युनजानि	युनजाव	युनजाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अयुनक्	अयुङ्क्ताम्	अयुञ्जन्
2nd Pers	अयुनक्	अयुङ्क्तम्	अयुङ्क्त
1st Pers	अयुनजम्	अयुञ्ज्व	अयुञ्ज्म

278 ĀTMANEPADA—रुध

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	रुन्द्धे	रुन्धाते	रुन्धते
2nd Pers	रुन्त्से	रुन्धाथे	रुन्द्ध्वे
1st Pers	रुन्धे	[illegible]	[illegible]

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तनोतु	तनुताम्	तन्वन्तु
2nd Pers	तनु	तनुतम्	तनुत
1st Pers	तनवानि	तनवाव	तनवाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अतनोत्	अतनुताम्	अतन्वन्
2nd Pers	अतनो	अतनुतम्	अतनुत
1st Pers	अतनवम्	अतनुव or अतन्व	अतनुम or अतन्म

ĀTMANEPADA—तन

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तनुते	तन्वाते	तन्वते
2nd Pers	तनुषे	तन्वाथे	तनुध्वे
1st Pers	तन्वे	तनुवहे or तन्वहे	तनुमहे or तन्महे

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तन्वीत	तन्वीयाताम्	तन्वीरन्
2nd Pers	तन्वीथा	तन्वीयाथाम्	तन्वीध्वम्
1st Pers	तन्वीय	तन्वीवहि	तन्वीमहि

EIGHTH CONJUGATION

तनादि—*Tan class*

280 The base is formed by adding उ to the root; in the strong forms उ takes Guna.

281 The उ is optionally dropped before व् and म् if not preceded by a conjunct consonant. In the weak forms उ if preceded by a conjunct consonant is changed to उव् before terminations beginning with a vowel, to व् in other cases. The हि of the 2nd Pers. Sing. Imp. is dropped after उ not preceded by a conjunct consonant.

282 PARASMAIPADA—तन्

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तनोति	तनुतः	तन्वन्ति
2nd Pers	तनोषि	तनुथः	तनुथ
1st Pers	तनोमि	तनुवः or तन्वः	तनुमः or तन्मः

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तनुयात्	तनुयाताम्	तनुयुः
2nd Pers	तनुयाः	तनुयातम्	तनुयात
1st Pers	तनुयाम्	तनुयाव	तनुयाम

NINTH CONJUGATION

क्र्यादि—*Krī class*

284 The base is formed by adding ना to the root In the weak forms ना becomes न् before terminations beginning with a vowel, and नी before terminations beginning with a consonant

285 After roots ending in a consonant ना becomes आन in the 2nd Pers Sing Imp Par The personal termination हि is dropped after आन Thus—मुषाण from मुष्

286 PARASMAIPADA—क्री

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	क्रीणाति	क्रीणीतः	क्रीणन्ति
2nd Pers	क्रीणासि	क्रीणीथः	क्रीणीथ
1st Pers	क्रीणामि	क्रीणीवः	क्रीणीमः

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	क्रीणीयात्	क्रीणीयाताम्	क्रीणीयुः
2nd Pers	क्रीणीयाः	क्रीणीयातम्	क्रीणीयात
1st Pers	क्रीणीयाम्	क्रीणीयाव	क्रीणीयाम

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तनुताम्	तन्वाताम्	तन्वताम्
2nd Pers	तनुष्व	तन्वाथाम्	तनुध्वम्
1st Pers	तनवै	तनवावहै	तनवामहै

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अतनुत	अतन्वाताम्	अतन्वत
2nd Pers	अतनुथाः	अतन्वाथाम्	अतनुध्वम्
1st Pers	अतन्वि	अतनुवहि or अतन्वहि	अतनुमहि or अतन्महि

283 कृ takes करो for its strong base and कुरु for its weak base The final उ of कुरु is dropped before terminations beginning with व् or म्, and in Potential Par

PARASMAIPADA—कृ

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	करोति	कुरुतः	कुर्वन्ति
2nd Pers	करोषि	कुरुथः	कुरुथ
1st Pers	करोमि	कुर्वः	कुर्मः

Pot कुर्यात् Imp करोतु, कुरु, करवाणि Impf अकरोत्, अकरोः, अकरवम्

Ātm Pres कुरुते, कुरुषे, कुर्वे Pot कुर्वीत Imp कुरुताम्, कुरुष्व, करवै, Impf अकुरुत

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	क्रीणीताम्	क्रीणाताम्	क्रीणताम्
2nd Pers	क्रीणीष्व	क्रीणाथाम्	क्रीणीध्वम्
1st Pers	क्रीणै	क्रीणावहै	क्रीणामहै

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अक्रीणीत	अक्रीणाताम्	अक्रीणत
2nd Pers	अक्रीणीथाः	अक्रीणाथाम्	अक्रीणीध्वम्
1st Pers	अक्रीणि	अक्रीणीवहि	अक्रीणीमहि

287 The penultimate nasal of a root is dropped in forming the base, thus from ग्रन्थ्— ग्रथ्नाति, ग्रथ्नीत , from बन्ध्—बध्नाति, etc

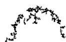
288 Certain roots such as धू, पू, लू, and all roots in ऋ, shorten their vowel—

धुनाति, पुनाति, लुनाति, स्तृणाति

289 ग्रह् substitutes गृह् for ग्रह्—गृह्णाति, गृह्णीयात्, गृह्णातु, गृहाण, गृह्णानि, अगृह्णात्

290 ज्ञा substitutes जा for ज्ञा—जानाति, जानीयात्, etc

Imperative—लोट्

	Singular	Dual	Plural.
3rd Pers	क्रीणातु	क्रीणीताम्	क्रीणन्तु
2nd Pers	क्रीणीहि	क्रीणीतम्	क्रीणीत
1st Pers	क्रीणानि	क्रीणाव	क्रीणाम

Imperfect—लङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अक्रीणात्	अक्रीणीताम्	अक्रीणन्
2nd Pers	अक्रीणाः	अक्रीणीतम्	अक्रीणीत
1st Pers	अक्रीणाम्	अक्रीणीव	अक्रीणीम

ĀTMANEPADA—क्री

Present—लट्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	क्रीणीते	क्रीणाते	क्रीणते
2nd Pers	क्रीणीषे	क्रीणाथे	क्रीणीध्वे
1st Pers	क्रीणे	क्रीणीवहे	क्रीणीमहे

Potential—लिङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	क्रीणीत	क्रीणीयाताम्	क्रीणीरन्
2nd Pers	क्रीणीथाः	क्रीणीयाथाम्	क्रीणीध्वम्
1st Pers	क्रीणीय	क्रीणीवहि	क्रीणीमहि

all the ten conjugations alike The distinction of special bases, which is characteristic of the special tenses and moods, is not maintained Verbs of the 10th conjugation—चुरादि—however, preserve the characteristic अय in the general tenses also (except in लुङ्, and the Par of आशिषि लिङ्)

PERFECT TENSE—लिट्

294 This tense is formed either by reduplication, or in a 'periphrastic' way (about which see Rule 327)

295 Monosyllabic roots beginning with consonants or the vowels अ, आ, इ, उ and ऋ—provided these vowels be followed by one consonant only—take the reduplicated perfect, अय्, दय्, and आस्, however, take the periphrastic perfect only Monosyllabic roots beginning with a long vowel (except आ), or a short vowel (except अ) followed by more than one consonant, all roots of more than one syllable all roots of the tenth class, and derivative verbs (such as causatives) take the periphrastic perfect उष्, विद्, जागृ, भी, ह्री, भृ, हु, दरिद्रा, काश्, and कास्, form both the perfects

Intermediate—इ

291 In the general tenses and moods—as also in the formation of some verbal derivatives such as the Infinitive and certain Participles—the vowel इ is in many cases, inserted between the root and the termination Thus, *e g*, the root विद forms the 1st Pers Plu लिट्—विविदि म, the 3rd Pers Sing लृट्—वेदि ष्यति, the Infinitive वेदि तुम् Roots, which take the intermediary इ regularly, are called सेट् roots, those which do not take it are called अनिट् roots, while the term वेट 'optionally अनिट्' is applied to roots which may or may not take the इ

292 The majority of roots are सेट् all monosyllabic roots ending in vowels, however, are अनिट्, except यु रु, नु स्नु, क्षु क्ष्णु, शी, श्वि, श्रि, डी, वृ (वृङ्), वृ (वृञ्) and roots ending in ऊ and ॠ Of roots ending in consonants, about one hundred (शक पच मुच् वच विच्, रिच प्रच्छ् त्यज्, निज, भज्, etc) are अनिट्, a small number of roots (such as स्यन्द्, मृज्, दृह्) are optionally अनिट् and the rest are सेट्

293 The rules for the formation of the general tenses and moods apply to verbs of

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अ	अतुस्	उस्
2nd Pers	थ	अथुस्	अ
1st Pers	अ	व	म

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ए	आते	इरे
2nd Pers	से	आथे	ध्वे
1st Pers	ए	वहे	महे

302 Before the terminations of the Singular Parasmaipada the base is strengthened as follows —

(a) Final इ, ई, उ, ऊ, ऋ, ॠ take Vriddhi only in 3rd Pers Sing, Guna or Vriddhi in 1st Pers Sing, Guna only in 2nd Pers Sing Thus from नी—निनाय, निनेथ निनय or निनाय

From स्तु—तुष्टाव, तुष्टोथ, तुष्टव or तुष्टाव

From कृ—चकार, चकर्थ, चकर or चकार

(b) इ, उ, ऋ, followed by one consonant take Guna in the three persons singular—

भिद् . बिभेद, बिभेदिथ, बिभेद
तुद् . तुतोद, तुतोदिथ तुतोद
कृष् चकर्ष, चकर्षिथ, चकर्ष

Reduplicated Perfect

296 Reduplication is effected according to the general principles given in Rules 260 ff But the following additional rules have to be noted

297 Initial आ undergoes no change Initial अ, followed by one consonant only, is changed to आ—

Perfect base of आप्—आप् of अस्—आस्

298 Roots beginning with अ followed by more than one consonant, and roots beginning with ऋ, reduplicate by means of आन्—

Perf base of अञ्ज—आनञ्ज, of ऋज्—आनृज्

299 Roots beginning with इ contract the reduplicative इ with the इ of the root into ई, but if इ of the root takes Guṇa or Vriddhi, य् is inserted between reduplication and root Thus from इष्—ईषु (3rd Pers Plu) and इयेष (1st Pers Sing)

300 वच्, वद्, वप्, वस्, वह form the reduplication by means of उ, स्वप् by means of सु, यज् by means of इ, and व्यध् by means of वि Thus 3rd Pers Sing,—उवाच, उवाद, उवाप, उवास, उवाह, सुष्वाप, इयाज, विव्याध

301 The personal terminations (तिङ्) of लिट् are as follow —

a Before vowel terminations इ and ई when preceded by one consonant, change to य्, when preceded by more than one consonant, to इय्. Thus 3rd Pers Plu of नी—निन्यु, of प्री—पिप्रियु उ and ऊ change to उव् throughout. Thus from पू—पुपुवु

5 ऋ when preceded by one consonant changes to र्, when preceded by more than one, to अर् Thus from धृ—दध्रु, from स्मृ—सस्मरु ॠ mostly changes to अर् Thus from कॄ—चकरु

c The ए, ऐ, ओ and औ which appear as the Guṇa and Vṛiddhi of इ, ई, उ and ऊ, change to अय्, आय्, अव् and आय्

Thus from निने and निनै (strong लिट् base of नी) 1st Pers Sing —निनय and निनाय, from तुष्टो or तुष्टौ (स्तु)—तुष्टव or तुष्टाव

305 The Sandhi changes undergone by final consonants of the लिट् base, when coming into contact with consonantal terminations, are of various kinds and are best learned by practice

306 लिट् of भिद्, तुद्, नी and स्तु—

(c) अ followed by one consonant is necessarily lengthened in 3rd Pers Sing, remains unchanged in 2nd Pers Sing, is optionally lengthened in 1st Pers Sing

पच्—पपाच, पपक्थ पपच or पपाच

303 *a* Between the consonantal terminations (थ, व म से, ध्वे वहे, महे) and the base, most roots whether सेट् or अनिट् insert an इ, thus—

2nd Pers Sing of भिद् and तुद्—बिभिदिथ, तुतोदिथ, 1st Pers Plu —बिभिदिम, तुतुदिम

b The eight roots कृ, भृ, वृ स्तृ, द्रु, स्रु, श्रु स्तु do not take the intermediate इ, hence—चकर्थ, चकृम दुद्रोथ, दुद्रुम

c Most monosyllabic roots in ऋ do not take the इ before थ, thus from स्मृ सस्मर्थ

d Optionally अनिट् roots may or may not insert the इ, thus—सस्यन्दिषे or सस्यन्त्से

e अनिट् roots ending in vowels (except ऋ) or containing the vowel अ may or may not insert the इ before थ, thus नी निनेथ or निनयिथ, हन्—जघनिथ or जघन्थ

304 There are certain important rules of internal Sandhi as to the mode in which the personal terminations are joined to लिट् bases The chief are as follow —

ग—छिद्

Parasmaipada		Atmanepada
	Singular	Singular
3rd Pers	चिच्छेद	चिच्छिदे
2nd Pers	चिच्छेदिथ or चिच्छेत्थ	चिच्छिदिषे
1st Pers	चिच्छेद or चिच्छिद	चिच्छिदे
	Dual	Dual
3rd Pers	चिच्छिदतुः	चिच्छिदाते
2nd Pers	चिच्छिदथुः	चिच्छिदाथे
1st Pers	चिच्छिदिव	चिच्छिदिवहे
	Plural	Plural
3rd Pers	चिच्छिदुः	चिच्छिदिरे
2nd Pers	चिच्छिद	चिच्छिदिध्वे
1st Pers	चिच्छिदिम	चिच्छिदिमहे

घ—क्रिट

	Singular	Singular
3rd Pers	चकार	चक्रे
2nd Pers	चकर्थ	चकृषे
1st Pers	चकार or चकर	चक्रे
	Dual	Dual
3rd Pers	चक्रतुः	चक्राते
2nd Pers	चक्रथुः	चक्राथे
1st Pers	चकृव	चकृवहे

भिद्—लिट्

	Parasmaipada	Ātmanepada
	Singular	Singular.
3rd Pers	बिभेद	बिभिदे
2nd Pers	बिभेदिथ	बिभिदिषे
1st Pers	बिभेद	बिभिदे
	Dual	Dual
3rd Pers	बिभिदतुः	बिभिदाते
2nd Pers	बिभिदथुः	बिभिदाथे
1st Pers	बिभिदिव	बिभिदिवहे
	Plural	Plural
3rd Pers	बिभिदुः	बिभिदिरे
2nd Pers	बिभिद	बिभिदिध्वे
1st Pers	बिभिदिम	बिभिदिमहे

तुद्—लिट्

	Singular	Singular
3rd Pers	तुतोद	तुतुदे
2nd Pers	तुतोदिथ	तुतुदिषे
1st Pers	तुतोद	तुतुदे
	Dual	Dual
3rd Pers	तुतुदतुः	तुतुदाते
2nd Pers	तुतुदथुः	तुतुदाथे
1st Pers.	तुतुदिव	तुतुदिवहे
	Plural	Plural
3rd Pers	तुतुदुः	तुतुदिरे
2nd Pers	तुतुद	तुतुदिध्वे
1st Pers	तुतुदिम	तुतुदिमहे

	Plural	Plural
3rd Pers	ददु	ददिरे
2nd Pers	दद	ददिध्वे
1st Pers	ददिम	ददिमहे

गै—जगौ, जगाथ or जगिथ, जगौ, etc

309 Roots which contain the vowel अ between two simple consonants and which reduplicate the initial consonant unchanged, drop the reduplication and change the अ to ए in all weak forms, as also in 2nd Pers Sing Par, if there is the intermediary इ Hence लिट् of तन्—

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ततान	तेनतु	तेनु
2nd Pers	तेनिथ	तेनथु	तेन
1st Pers	ततान or ततन	तेनिव	तेनिम

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तेने	तेनाते	तेनिरे
2nd Pers	तेनिषे	तेनाथे	तेनिध्वे
1st Pers	तेने	तेनिवहे	तेनिमहे

From पत्—पपात, पेतिथ, etc

310 भज् and तॄ form लिट् in the same way

	Plural	Plural
3rd Pers	चक्रु	चक्रिरे
2nd Pers	चक्र	चकृढ्वे
1st Pers	चकृम	चकृमहे

307 Certain roots weaken the लिट् base in a special way in the weak forms (i e, all forms except Singular Par)

308 Roots in आ, ए, ऐ, ओ drop the final vowel in all weak forms and also optionally before the termination of 2nd Pers Sing Par, if इ is prefixed to it In the 1st and 3rd Pers Sing Par the final vowel and the termination अ combine into औ

Thus लिट् of दा—

	PARASMAIPADA	ATMANEPADA
	Singular	Singular
3rd Pers	ददौ	ददे
2nd Pers	ददाथ or ददिथ	ददिषे
1st Pers	ददौ	ददे
	Dual	Dual
3rd Pers	ददतु	ददाते
2nd Pers	ददथु	ददाथे
1st Pers	ददिव	ददिवहे

	Plural	Plural
3rd Pers	ददु	ददिरे
2nd Pers	दद	ददिध्वे
1st Pers	ददिम	ददिमहे

गै—जगौ, जगाथ or जगिथ, जगौ, etc

309 Roots which contain the vowel अ between two simple consonants and which reduplicate the initial consonant unchanged, drop the reduplication and change the अ to ए in all weak forms, as also in 2nd Pers Sing Par, if there is the intermediary इ Hence लिट् of तन्—

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ततान	तेनतु	तेनु
2nd Pers	तेनिथ	तेनथु	तेन
1st Pers	ततान or ततन	तेनिव	तेनिम

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	तेने	तेनाते	तेनिरे
2nd Pers	तेनिषे	तेनाथे	तेनिध्वे
1st Pers	तेने	तेनिवहे	तेनिमहे

From पत्—पपात, पेतिथ, etc

310 भज् and तृ form लिट् in the same way

भज 3rd Pers Sing Par बभाज, Du भेजतु, Plu. भेजु 3rd Pers Sing Ātm —भेजे, Plu भेजिरे

तृ—3rd Pers Sing Par ततार, Du तेरतु, Plu तेरु।

311 Certain other roots form their लिट् either regularly, or like तन् Thus—राज्—रराज रराजतु or रेजतु, रराजु or रेजु।

312 गम्, हन्, खन्, and घन् drop their radical vowel in the weak forms, the ह of हन् is changed to घ Thus लिट् of गम्—

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	जगाम	जग्मतु	जग्मु
2nd Pers	जगन्थ or जगमिथ	जग्मथु	जग्म
1st Pers	जगाम or जगम	जग्मिव	जग्मिम

Ātm (after certain prepositions) जग्मे, 3rd Pers Plu जग्मिरे

हन्—जघान, जघन्थ or जघनिथ, जघान or जघन, जघ्निव, etc

जन् Ātm —जज्ञे

313 जघास (which is used as the लिट् of अद्) similarly drops its vowel in the weak forms—Plural जक्षु जक्ष, जक्षिम

314 वच्, वद्, वप्, वश्, वस्, वह् (besides taking उ for व in reduplication, see Rule 300), in the weak forms, excepting 2nd Pers Sing Par, substitute उ for the व of the root and then contract the two उ's into ऊ

PARASMAIPADA—वच्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	उवाच	ऊचतु	ऊचु
2nd Pers	उवक्थ or उवचिथ	ऊचथु	ऊच
1st Pers	उवाच or उवच	ऊचिव	ऊचिम

315 Analogously स्वप् forms सुष्वाप, सुषुपतु, सुषुपु

316 यज् in Liṭ has the strong base इयज् or इयाज्—इयाज, and the weak base ईज्—3rd Pers Plu Par ईजु, Atm ईजिरे

317 व्यध् forms विव्याध, विविधतु, विविधु ।

318 ग्रह् in the weak forms substitutes—ऋ for र—जग्राह, जगृहतु, जगृहु ।

319 The reduplicated लिट् of भू is as follows —

PARASMAIPADA—भू

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	बभूव	बभूवतु	बभूवु
2nd Pers	बभूविथ	बभूवथु	बभूव
1st Pers.		बभूविव	बभूविम

320 अश् (स्वादि) forms the लिट् base आनश्—3rd Pers Sing Ātm आनशे

321 जि forms जिगाय, Ātm (after certain prepositions) जिग्ये

चि forms चिकाय or चिचाय, Ātm चिक्ये or चिच्ये

322 दृश् and सृज् form 2nd Pers Sing Par either ददर्शिथ and ससर्जिथ, or दद्रष्ठ and सस्रष्ठ

323 ह्वे forms जुहाव, Ātm जुहुवे

324 वे forms its Lit either regularly—ववौ, 3rd Pers Plu ववु, or uses the strong base उवय् and the weak base ऊय् or ऊव्—3rd Pers Sing Par उवाय, 3rd Pers Du ऊवतु or ऊयतु, 3rd Pers Plu ऊवु or ऊयु।

325 A लिट् form आह appears in the following five Vibhaktis—Sing 3rd Pers and 2nd Pers—आह, आत्थ, Du 3rd Pers and 2nd Pers—आहतु, आहथु, Plu 3rd Pers—आहु। These forms have the sense of the Present Tense and may be substituted for the corresponding Present forms of ब्रू, i e, ब्रवीति, etc To express the sense of the Perfect tense वच् is used instead of ब्रू

326 विद् (अदादि) forms the Lit विवेद The following forms of this verb are लिट् in formation

(although without reduplication), but present in meaning—'I know,' etc

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	वेद	विदतु	विदु
2nd Pers	वेत्थ	विदथ	विद
1st Pers	वेद	विद्व	विद्म

Periphrastic Perfect

327 This Perfect is formed by joining the termination आम् to the root and by adding to the base thus formed the reduplicated Perfect Par of अस् or भू or the Red Perf Par or Ātm of कृ

328 *As to which verbs take the Periphrastic Perfect, see Rule 295 अस् and भू are used after Par as well as Ātm verbs, कृ Par, after Par verbs, कृ Ātm after Ātm verbs † Thus—

उन्द् Par —उन्दामास or उन्दाम्बभूव or उन्दाञ्चकार

ईड् Ātm —ईडामास or ईडाम्बभूव or ईडाञ्चक्रे

329 Before आम् a final vowel of a root or a short vowel followed by one consonant only takes Guṇa Thus from उष्—ओषामास, etc, विद् is an exception—विदाञ्चकार

---

* इजादेश्च गुरुमतोऽनृच्छः—Pāṇ 3 1 35

† कृञ्चानुप्रयुज्यते लिटि—Pāṇ 3 1 40

(b) आम् Âtm

	Singular	Singular	Singular
3rd Pers	एधामास	एधांबभूव	एधांचक्रे
2nd Pers	एधामासिथ	एधांबभूविथ	एधांचकृषे
1st Pers	एधामास	एधांबभूव	एधांचक्रे
	Dual	Dual	Dual
3rd Pers	एधामासतु	एधांबभूवतु	एधांचक्राते
2nd Pers	एधामासथु	एधांबभूवथु	एधांचक्राथे
1st Pers	एधामासिव	एधांबभूविव	एधांचकृवहे
	Plural	Plural	Plural
3rd Pers	एधामासु	एधांबभूवु	एधांचक्रिरे
2nd Pers	एधामास	एधांबभूव	एधांचकृढ्वे
1st Pers	एधामासिम	एधांबभूविम	एधांचकृमहे

331 The roots भी, ह्री भृ and हु take reduplication before आम्—

बिभयांचकार, बिभरांचकार, etc

AORIST—लुङ्

332 The Aorist takes the augment अ, in the same way as the Imperfect (लङ्)

333 The personal terminations are the same as in the Imperfect, some लुङ् forms take उस्, instead of अन्, in 3rd Pers Plu. Par

334 There are two main classes of लुङ् formations In the first class the personal terminations are added to the root either immediately or after an intermediate स In the second class a letter of the शल group (Sibilants) is inserted between the root and the terminations Of the first class three varieties have to be distinguished, and four of the second class Some roots form their लुङ in one way only, others in several ways

---

First Class

AORIST WITHOUT AN INTERMEDIATE SIBILANT

First Form

335 The terminations are added to the root immediately The termination of the 3rd Pers Plu is उस्, before which a final vowel of the root is dropped The Parasmaipada terminations

दा—लुङ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अदात्	अदाताम्	अदुः
2nd Pers	अदाः	अदातम्	अदात
1st Pers	अदाम्	अदाव	अदाम

336 भू takes the termination अन् in 3rd Pers Plural, and (as in लिट्) changes its ऊ into ऊव् before vowel terminations

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अभूत्	अभूताम्	अभूवन्
2nd Pers	अभूः	अभूतम्	अभूत
1st Pers	अभूवम्	अभूव	अभूम

Second Form

337 अ is added to the root before the personal terminations This अ is dropped before terminations beginning with अ, it is lengthened before व and म

338 Before the added अ a final ऋ or ॠ of the root takes Guna, thus from सृ—असरत् दृश् also forms अदर्शत्

This form generally is Parasmaipada

PARASMAIPADA—सिच्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	असिचत्	असिचताम्	असिचन्
2nd Pers	असिच	असिचतम्	असिचत
1st Pers	असिचम्	असिचाव	असिचाम

Third Form

339 अ is added to the root before the personal terminations, and the root takes a peculiar reduplication subject to complicated rules The reduplicative vowel is, in many cases, lengthened This form of लुङ् is taken by the roots of the tenth class, causatives and also by some other roots

The following is an example of this लुङ् after a causative base—मोचय from मुच्

PARASMAIPADA.

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अमूमुचत्	अमूमुचताम्	अमूमुचन्
2nd Pers	अमूमुचः	अमूमुचतम्	अमूमुचत
1st Pers	अमूमुचम्	अमूमुचाव	अमूमुचाम

Ātmanepada

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अमूसुचत	अमूसुचेताम्	अमूसुचन्त
2nd Pers	अमूसुचथा	अमूसुचेथाम्	अमूसुचध्वम्
1st Pers	अमूसुचे	अमूसुचावहि	अमूसुचामहि

Second Class

Aorist with an Intermediate Sibilant

Fourth Form

340 This form takes the following terminations—

Parasmaipada

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सत्	सताम्	सन्
2nd Pers	स'	सतम्	सत
1st Pers	सम्	साव	साम

Ātmanepada

	Singular	Dual	Plural.
3rd Pers	सत	साताम्	सन्त
2nd Pers	सथा	साथाम्	सध्वम्
1 . Pers	सि	सावहि	सामहि

341 Before these terminations the vowel of the root remains unchanged

342 This form of लुङ् is taken by a few verbs only

PARASMAIPADA—दिश्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अदिक्षत्	अदिक्षताम्	अदिक्षन्
2nd Pers	अदिक्ष	अदिक्षतम्	अदिक्षत
1st Pers	अदिक्षम्	अदिक्षाव	अदिक्षाम

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अदिक्षत	अदिक्षाताम्	अदिक्षन्त
2nd Pers	अदिक्षथा	अदिक्षाथाम्	अदिक्षध्वम्
1st Pers	अदिक्षि	अदिक्षावहि	अदिक्षामहि

दुह्—अधुक्षत्, Ātm अधुक्षत

Fifth form

343 The personal terminations are as follows—

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सीत्	स्ताम्	सुः
2nd Pers	सी	स्तम्	स्त
1st Pers	सम्	स्व	स्म

Ātmanepada

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अमूमुचत	अमूमुचेताम्	अमूमुचन्त
2nd Pers	अमूमुचथा	अमूमुचेथाम्	अमूमुचध्वम्
1st Pers	अमूमुचे	अमूमुचावहि	अमूमुचामहि

Second Class

Aorist with an intermediate sibilant

Fourth Form

340 This form takes the following terminations—

Parasmaipada.

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सत्	सताम्	सन्
2nd Pers	स	सतम्	सत
1st Pers	सम्	साव	साम

Ātmanepada

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सत	साताम्	सन्त
2nd Pers	सथा	साथाम्	सध्वम्
1st Pers	सि	सावहि	सामहि

PARASMAIPADA—बुध्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अबोधीत्	अबोधिष्टाम्	अबोधिषु
2nd Pers	अबोधी	अबोधिष्टम्	अबोधिष्ट
1st Pers	अबोधिषम्	अबोधिष्व	अबोधिष्म

ATMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अबोधिष्ट	अबोधिषाताम्	अबोधिषत
2nd Pers	अबोधिष्ठा	अबोधिषाथाम्	अबोधिढ्वम्
1st Pers	अबोधिषि	अबोधिष्वहि	अबोधिष्महि

Seventh Form

351 The terminations are those of the sixth form with a स् prefixed The Parasmaipada only is used The terminations are as follow —

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सीत्	सिष्टाम्	सिषु
2nd Pers	सी	सिष्टम्	सिष्ट
1st Pers	सिषम्	सिष्व	सिष्म

352 This form is taken by a few roots in आ and by नम्, यम्, and रम्

348 दा, धा and स्था substitute इ for आ before the Ātm terminations—दा 3rd Pers Sing Ātm अदित, 1st Pers अदिषि

Sixth Form

349 This form takes the same terminations as the fifth form but prefixes to them an इ The स् of the 2nd and 3rd Pers Sing Par is dropped The terminations then are as follow —

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	ईत्	इष्टाम्	इषुः
2nd Pers	ईः	इष्टम्	इष्ट
1st Pers	इषम्	इष्व	इष्म

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	इष्ट	इषाताम्	इषत
2nd Pers	इष्ठाः	इषाथाम्	इढ्वम्
1st Pers	इषि	इष्वहि	इष्महि

350 The vowel of the root in most cases takes Vriddhi or Guṇa—लू—अलावीत्, 3rd Pers Ātm अलविष्ट बुध—अबोधीत्

357. PARASMAIPADA—भू

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	भविष्यति	भविष्यतः	भविष्यन्ति
2nd Pers	भविष्यसि	भविष्यथः	भविष्यथ
1st Pers	भविष्यामि	भविष्यावः	भविष्यामः

ĀTMANEPADA—लभ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	लप्स्यते	लप्स्येते	लप्स्यन्ते
2nd Pers	लप्स्यसे	लप्स्येथे	लप्स्यध्वे
1st Pers	लप्स्ये	लप्स्यावहे	लप्स्यामहे

358 दृश्, सृज्, स्पृश् form द्रक्ष्यति, स्रक्ष्यति, स्प्रक्ष्यति

वस् forms वत्स्यति, ग्रह—ग्रहीष्यति, नश्—नङ्क्ष्यति

PERIPHRASTIC FUTURE—लुट्

359 This Future is formed by adding to the nominative singular of a noun of agency, formed from the root by means of the suffix तृ, the Present of the verb अस् (to be), in the first and second persons In the third person the nominative forms of the noun of agency (Sing Du and Plu) are used without अस

PARASMAIPADA—नम्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अनंसीत्	अनंसिष्टाम्	अनंसिषुः
2nd Pers	अनंसीः	अनंसिष्टम्	अनंसिष्ट
1st Pers	अनंसिषम्	अनंसिष्व	अनंसिष्म

SIMPLE FUTURE—लृट्

353 This Future is formed by adding to the root the suffix स्य, or—in the case of सेट् verbs—इष्य To the base thus formed the terminations of the Present are joined, the अ of स्य or इष्य being lengthened before म् and व, and dropped before अ

354 Final vowels, and short medial vowels followed by one consonant only, take Guna

Thus from इ—एष्यति from भू—भविष्यति, from कृ—करिष्यति, from बुध्—भोत्स्यते

355 A number of verbs form the Future with, as well as without, the intermediate इ Thus from कृत्—कर्त्स्यति or कर्तिष्यति

356 The अय of verbs of the 10th conjugation, causatives, etc is retained, but the final अ of it is dropped Thus from चुर् (चोरय)—चोरयिष्यति

Imperfect The root takes Guṇa as in the Future Thus from भू—अभविष्यत्, from पच्—अपक्ष्यत्, from वस्—अवत्स्यत्, from दृश्—अद्रक्ष्यत्

364 PARASMAIPADA—भू

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अभविष्यत्	अभविष्यताम्	अभविष्यन्
2nd Pers	अभविष्यः	अभविष्यतम्	अभविष्यत
1st Pers	अभविष्यम्	अभविष्याव	अभविष्याम

ĀTMANEPADA—लभ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अलप्स्यत	अलप्स्येताम्	अलप्स्यन्त
2nd Pers	अलप्स्यथाः	अलप्स्येथाम्	अलप्स्यध्वम्
1st Pers	अलप्स्ये	अलप्स्यावहि	अलप्स्यामहि

BENEDICTIVE—आशिषि लिङ्

365 This mood is formed by adding to the root the following terminations —

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	यात्	यास्ताम्	यासुः
2nd Pers	याः	यास्तम्	यास्त
1st Pers	यासम्	यास्व	यास्म

360 Before त the final vowel of a root, or a penultimate short vowel, takes Guṇa Thus from कृ—कर्ता (कर्ता being the Nom Sing of कर्तृ, formed from कृ by means of तृ) नी—नेता, भू—भविता

361 A limited number of verbs only form a Future of this kind (in addition to the simple Future)

362 PARASMAIPADA—दा

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	दाता	दातारौ	दातारः
2nd Pers	दातासि	दातास्थः	दातास्थ
1st Pers	दातास्मि	दातास्वः	दातास्मः

ĀTMANEPADA—दा

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	दाता	दातारौ	दातारः
2nd Pers	दातासे	दातासाथे	दाताध्वे
1st Pers	दाताहे	दातास्वहे	दातास्महे

CONDITIONAL—लृङ्

363 This mood is formed by adding, as in the simple Future स्य to the root—which takes the augment अ and the terminations of the

Imperfect The root takes Guṇa as in the Future Thus from भू—अभविष्यत्, from पच्—अपक्ष्यत्, from वस्—अवत्स्यत्, from दृश्—अद्रक्ष्यत्

364 PARASMAIPADA—भू

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अभविष्यत्	अभविष्यताम्	अभविष्यन्
2nd Pers	अभविष्य	अभविष्यतम्	अभविष्यत
1st Pers	अभविष्यम्	अभविष्याव	अभविष्याम

ĀTMANEPADA—लभ्

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	अलप्स्यत	अलप्स्येताम्	अलप्स्यन्त
2nd Pers	अलप्स्यथा	अलप्स्येथाम्	अलप्स्यध्वम्
1st Pers	अलप्स्ये	अलप्स्यावहि	अलप्स्यामहि

BENEDICTIVE—आशिषि लिङ्

365 This mood is formed by adding to the root the following terminations —

PARASMAIPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers.	यात्	यास्ताम्	यासु
2nd Pers	या	यास्तम	यास्त
1st Pers		यास्व	यास्म

ĀTMANEPADA

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	सोष्ट	सोषास्ताम्	सोरन्
2nd Pers	सीष्ठा	सीषास्थाम्	सोध्वम्
1st Pers	सीय	सीवहि	सोमहि

366 In Par the root does not take Guna or Vriddhi भू—भूयात्

367 Final इ and उ are lengthened Thus जि—जीयात्

368 Final ऋ becomes रि Thus कृ—क्रियात् ऋ preceded by a compound consonant takes Guna Thus स्मृ—स्मर्यात्

369 दा, धा, मा, स्था, पा (to drink), हा and गै change their vowel to ए—देयात्, पेयात् etc

370 In Ātmanepada the सेट् (and optionally the वेट्) roots take the intermediate इ The vowel of the root takes Guna, but when the intermediate इ is not used, final ऋ remains unchanged

Thus पू—पविषीष्ट, कृ—कृषीष्ट

371 PARASMAIPADA—भू

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	भूयात्	भूयास्ताम्	भूयासु
2nd Pers	भूया	भूयास्तम्	भूयास्त
1st Pers	भूयासम्	भूयास्व	भूयास्म

ĀTMANEPADA—क्ष

	Singular	Dual	Plural
3rd Pers	क्षपीष्ट	क्षपीयास्ताम्	क्षपीरन्
2nd Pers	क्षपीष्ठा	क्षपीयास्याम्	क्षपीढ्वम
1st Pers	क्षपीय	क्षपीवहि	क्षपीमहि

Passive

372 A Passive Form, in all tenses and moods, is taken by verbs of all classes Transitive verbs form the Passive in all persons and numbers, intransitive verbs only in 3rd person singular The root takes the suffix * य in the special tenses and moods (without Guna or Vriddhi of the root) and to the base thus formed there are added the Ātmanepada † terminations of the First Group of verbs (see Rule 226)

Thus from अनुभू—Pres अनुभूयते, अनुभूयसे अनुभूये, अनुभूयावहे, etc, Pot अनुभूयेत, Imp अनुभूयताम्, Impf अन्वभूयत

From बुध्—Pres बुध्यते Pot बुध्येत, Imp बुध्यताम्, Impf अबुध्यत

373 Before य final इ and उ of the root are lengthened, final ऋ becomes रि final ॠ becomes ईर् (or ऊर् in certain verbs)

* सार्वधातुके यक्—Pān 3 1 67

† भावकर्मणोः—Pān 1 3 13

Thus from चि—चीयते from हृ—ह्रियते from कॄ—कीर्यते, from पॄ—पूर्यते

374 Final ऋ preceded by a compound consonant takes Guṇa Thus from स्मृ—स्मर्यते

375 For the final आ of दा 'to give,' धा, मा स्था पा 'to drink' and हा 'to abandon' ई is substituted so also for the ए ऐ or ओ of दे, धे, गै, सो Thus दा—दीयते, पा—पीयते, गै—गीयते, सो—सीयते

376 A penultimate nasal is dropped Thus बन्ध्—बध्यते, ग्रन्थ्—ग्रथ्यते

377 यज् forms इज्यते, वच्—उच्यते वप्—उप्यते, वह्—उह्यते स्वप्—सुप्यते, वा (वे)—ऊयते, ह्वे—हूयते प्रच्छ्—पृच्छ्यते

378 जन forms जन्यते or जायते खन्—खन्यते or खायते, शास्—शिष्यते (but आशास्यते from शास् preceded by आ and meaning *desire* or *hope*)

379 In लिट् लुट् लृट्, लृङ् and आशिषि लिङ् the passive is, generally, the same as the active form with Ātmanepada terminations Thus लिट् of कृ—चक्रे, of ईक्ष्—ईक्षांचक्रे or ईक्षामासे लृट् of बुध्—बोधिष्यते, लुट् of बुध्—बोधिता, लृङ् of बुध्—अबोधिष्यत आशिषि लिङ् of बुध्—बोधिषीष्ट

380 The passive of लुङ् also is formed by joining the Ātmanepada terminations of लुङ् to

the root, thus from अनुभू—1st Pers Sing लुङ् Passive—अन्वभाविषि

But there is a special form in the 3rd Pers. Singular. Here the termination is इ, before which a final vowel of the root takes Vriddhi, and a medial vowel followed by one consonant takes Guna अ of the root followed by one consonant mostly becomes आ, after final आ of the root य् is inserted Thus from नी—अनायि, from श्रु—अश्रावि, from कृ or कॄ—अकारि, from भिद्—अभेदि, from मुच्—अमोचि, from कृप्—अकर्पि, from निन्द्—अनिन्दि, from वद्—अवादि, from ज्ञा—अज्ञायि, from दा—अदायि

रभ् forms अरम्भि, लभ—अलाभि or अलम्भि

381 Verbs which form their base with अय (Tenth Conjugation, etc) optionally drop the अय् (to which अय is reduced) in the general tenses, except लिट् Thus from चोरय (चुर्) लिट 3rd Pers Sing Passive—चोरयांचक्रे, चोरयामासे, लृट्—चोरयिष्यते or चोरिष्यते, लुङ्—अचोरि The 3rd Pers Sing लुङ् drops the अय् necessarily From रोपय (causative of रुह्)—अरोपि

Causative Verbs—णिजन्त

382 Every root may form a causative The base of the causative verbs is formed and

inflected in the same way as the base of verbs of the tenth conjugation Thus from बुध् (to know)—बोधय, बोधयति 'he causes to know', अबोधयत् 'he caused to know,' etc From भू—भावयति, from कृ—कारयति, from नी—नाययति

383 The causative suffix अय is retained, dropping, however, the final अ (as is the case in the tenth conjugation) in all moods and tenses, excepting लुङ् and आशिषि लिङ् Thus simple Future of बोधय—बोधयिष्यति, Perf बोधयाञ्चकार But Aorist (reduplicated, see Rule 339) अबूबुधत् Benedictive—बोध्यात्

384 A few roots in अम् lengthen the vowel of the root, कम्—कामयति

385 Roots in आ insert प् before अय Thus दा—दापयति

386 Roots in ए ऐ, ओ change these vowels into आ and also take प् Thus गै—गापयति

387 The same form is taken by a few verbs in इ or ई क्री—क्रापयति जि—जापयति

388 घ्रा forms घ्रपयति or घ्रापयति, स्ना—स्नापयति, or स्नपयति

पा (to drink) forms पाययति पा (to protect) forms पालयति

389 प्री forms प्रीपयति, हन्—घातयति, ऋ—
अर्पयति, रुह्—रोपयति and रोहयति

390 गमयति is used as the causative of इ (to go), but इ with अधि forms अध्यापयति

391 From स्मि with वि there is formed विस्मापयति or ते ('he astonishes').

Desiderative Verbs—सनन्त

392 Desiderative Verbs may by formed from all roots, and are conjugated in all tenses and moods

393 The desiderative base is formed by reduplicating the root, and adding to it स The reduplication follows the general rules (260 ff), but अ, आ and ऋ in reduplication become इ Generally, an intermediary इ is prefixed to the स after सेट् (and optionally after वेट्) roots, while no such इ is added to अनिट् roots

Thus from भू—बुभूषति, from स्था—तिष्ठासति, from पठ्—पिपठिषति

394 As a rule, the vowel of the root takes Guna before इस, but not before स Thus from

शी—शिशयिषते, from नृत्—निनर्तिषति Medial ऋ however takes no Guna, विद्—विविदिषति Final इ and उ are lengthened before स Thus जिगीषति (with an irregular change of consonants) from जि, दुद्रूषति from द्रु

395 Final ऋ and ॠ become ईर् or ऊर् Thus कॄ—चिकीर्षति तॄ—तितीर्षति, मृ—मुमूर्षति

396 गम् forms जिगमिषति, मन्—मीमांसते, हन्—जिघांसति

397 दा forms दित्सति, धा—धित्सति, मा—मित्सति, पद्—पित्सते, रभ्—रिप्सते, लभ—लिप्सते, शक्—शिक्षति

398 पत् forms पित्सति, प्रच्छ्—पिपृच्छिषति स्वप—सुषुप्सति

Frequentative (or Intensive) Verbs—यङन्त।

399 *Frequentative or Intensive Verbs—expressing the repetition or the intensity of the action denoted by the primary verb—may be formed from any monosyllabic root of the first nine classes that begins with a consonant

---

* धातोरेकाचो हलादेः क्रियासमभिहारे यङ्—Pāṇ 3 1 22

400 Frequentative bases take a peculiar form of reduplication The vowel of the reduplicated syllable takes Guṇa, अ is lengthened To the reduplicated base the personal terminations—Parasmaipada only—are either added directly, and the conjugation follows that of जुहोति, or else य (यङ्) is inserted between the reduplicated base and the terminations—Ātmanepada only The *former* is known as यङ्लुगन्त प्रक्रिया as the frequentative suffix य (यङ) is supposed to have been elided after the root, the latter as यङन्त प्रक्रिया Before the य, the base undergoes the same changes as in the Passive (see Rules 373 ff)

Thus from भू—either बोभोति (यङ्लुगन्त) or बोभूयते (यङन्त), from नी नेनीयते (यङन्त), from तप्—तातप्यते (यङन्त), from लिह्—लेलिहीति (यङ्लुगन्त), and लेलिह्यते (यङन्त)

401 There are many special rules as to the frequentative form, thus क्रम् forms चङ्क्रम्यते, वृत्—वरीवृत्यते, ग्रह्—जरीगृह्यते, नृत्—नरीनृत्यते, etc, etc

Denominative Verbs—नामधातु

402 A considerable number of verbs are derived from nominal bases by means of the suffix

य (क्यच् or क्यङ्) The sense of verbs of this kind generally is 'being or acting like' (the thing or person denoted by the noun), or 'treating as' (the thing, etc) or 'desiring (the thing denoted by the noun)

403 Before य final vowels are generally lengthened, final अ and आ are often changed to ई, final nasals are dropped

Thus from कृष्ण—कृष्णायते 'he acts like Kṛṣṇa' from राजन्—राजायते 'he acts like a king', from पुत्र—पुत्रीयति (छात्रम्) 'he treats (his pupil) like a son', from शब्द—शब्दायते 'he makes a sound from पुत्र—पुत्रीयति 'he wishes for a son', from नमस्—नमस्यति 'he pays homage'

Parasmaipada and Atmanepada

404 The general difference in meaning between Parasmaipada and Ātmanepada has been stated in Rule 218

405 Many roots change the 'Pada' to which they properly belong, when preceded by prepositions (उपसर्ग) Some of the most important cases are as follow —

406 अस् (दिवादि) Par, is used in both Padas after prepositions—*निरस्यति or निरस्यते*

407 कृ, without a preposition, takes either Pada—करोति, कुरुते, but after certain prepositions it is Ātm, in certain definite senses Thus हरिमुपकुरुते 'he *serves* Hari'

408 क्रम्[1] as a simple verb denoting 'continuity,' 'energy,' 'increase' takes Ātmanepada, in other senses it takes both Padas It is Ātm after उप and परा,[2] in the senses of 'continuity,' 'energy,' 'increase' Thus उपक्रमते 'he commences to advance', पराक्रमते 'he marches to attack' क्रम् after आ is Ātm, when the rising of a heavenly body is meant[3]—आक्रमते सूर्य 'the sun rises, (but आक्रामति धूमो हर्म्यतलात् 'the smoke rises from the terrace') After प्र and उप, क्रम् is Ātm in the sense of beginning[4]—प्रक्रमते भोक्तुम् 'he begins to eat'

409 क्री is Ātm with अव, परि, वि[5]—विक्रीणीते 'he sells'

410 क्रीड् is Ātm after अनु, आ, परि, सम्[6]—अनुक्रीडते 'he plays'

---

[1] वृत्तिसर्गतायनेषु क्रमः—I 3 38 [2] उपपराभ्याम्—I 3 39

[3] आङ उद्गमने—I 3 40 (ज्योतिरुद्गमन इति वाच्यम्)

[4] प्रोपाभ्यां समर्थाभ्याम्—I 3 42 [5] परिव्यवेभ्यः क्रियः—I 3 18

[6] क्रीडोऽनुसम्परिभ्यश्च—I 3 21

411 गम् is Ātm after सम्[1] when the verb is intransitive—वाक्यं संगच्छते 'the sentence fits in'

412 चर् after उत् is Ātm when used as a transitive verb—गुरुवचनमुच्चरते 'he transgresses the commands of his teacher' It is Ātm after सम् when construed with an Instrumental[3]—रथेन समचरते 'he drives in a chariot'

413 जि is Ātm after वि and परा, in the sense of 'conquering'[4]—शत्रून् विजयते 'he conquers his enemies'

414 ज्ञा is Ātm after प्रति, in the sense of 'promising'[5]—शतं प्रतिजानीते 'he promises a hundred rupees'

415 दा, simple, takes either Pada after आ it is Ātmanepada[6]—विद्यामादत्ते 'he acquires knowledge

416 नी is Ātm after उत्, उप, वि in certain senses[7], *e g*, दण्डमुन्नयते 'he *lifts* the stick', माणवकमुपनयते 'he *initiates* the disciple', कर

---

[1] समो गम्यृच्छिभ्याम्—1. 3. 29 [2] उदश्चरः सकर्मकात्—1 3 53

[3] समस्तृतीयायुक्तात्—1 3 54 [4] विपराभ्यां जेः—1 3 19

[5] संप्रतिभ्यामनाध्याने—1 3. 46 [6] आङो दोऽनास्यविहरणे—1 3 20

[7] संमाननोत्सञ्जनाचार्यकरणज्ञानभृतिविगणनव्ययेषु नियः—1 3 36

विनयते 'he *pays* the tax '—Also शास्त्रे नयते 'he *gives instruction in* Śāstra '

417 यम् with आ is Ātm either when intransitive[1], or when having for its object a limb of the agent's body आयच्छते तरु 'the tree spreads', पाणिमायच्छते 'he stretches forth his hand ' It is also Ātm [2] (as a transitive verb) with आ, उत्, सम्, except when having for its object a literary work भारमुद्यच्छते 'he lifts up the load ' But वेदमुद्यच्छति। It is Ātm with उप, in the sense of 'accepting' or 'marrying'[3] कन्यामुपयच्छते 'he marries a girl '

418 युज्, preceded by प्र, उप, नि[4] generally is Ātm प्रयुङ्क्ते, उपयुङ्क्ते, नियुङ्क्ते

419 रम् is Parasm, if preceded by आ[5], परि, वि विरमति 'he takes rest,', परिरमति 'he sports ' After उप it takes either Pada, when used intransitively—उपरमति or उपरमते 'he keeps quiet '

420 वद् is Ātm in certain senses विवदन्ते or विप्रवदन्ते वैद्याः[6] 'the doctors disagree' (op-

---

[1] आङो यमहनः—1 3 28 (अकर्मकात् स्वाङ्गकर्मकाच्चेति)
[2] समुदाङ्भ्यो यमोऽग्रन्थे—1 3 75
[3] उपाद्यमः स्वकरणे—1 3 56
[4] प्रोपाभ्यां युजेरयज्ञपात्रेषु—1 3 64
[5] व्याङ्परिभ्यो रमः—1 3 83
[6] विभाषा विप्रलापे—1 3 50

tionally also विपदन्ति and विप्रवदन्ति) वद् with उप is Atm in the sense of 'advising', if used transitively—शिष्यमुपवदते 'he advises his pupil'

421 विश् with नि is Ātm —निविशते [1]

422 स्था is Ātm, if preceded by अव, प्र, वि, सम् [2] अवतिष्ठते 'he waits patiently' प्रतिष्ठते 'he sets forth' It also is Ātm after उद्, except in the sense of 'getting up, मुक्तावुत्तिष्ठते [3] 'he earnestly aspires to salvation' but पीठादुत्तिष्ठति) 'he rises from his seat' It is Ātm after उप [4] in the sense of 'worshipping, etc'—आदित्यमुपतिष्ठते also in an intransitive sense as भोजनकाले उपतिष्ठते 'he comes or is present at dinner time'

423 हन् with आ, is Ātm [5] if either intransitive or having for its object a limb of the agent's own body स्वशिर आहते 'he strikes his own head' but परस्य शिर आहन्ति

424 ह्वे, with उप, नि, वि, सम् [6] and used intransitively, is Ātm उपह्वयते, etc With आ it is

---

[1] नेर्विशः —1 3 17 [2] समवप्रविभ्यः स्थः —1 3 12

[3] उदोऽनूर्ध्वकर्मणि—1 3 24

[4] उपाद्देवपूजासङ्गतिकरणमित्रकरणपथिष्विति वाच्यम्—

[5] आङो यमहनः—1 3 28 [6] निसमुपविभ्यो ह्वः —1 3 30

Ātm in the sense of 'challenging'[1]—कृष्णश्चाणूरमाह्वयते

425 ज्ञा, स्मृ, दृश्, श्रु[2] take the Ātm, in the Desiderative form (सनन्त)—जिज्ञासते, सुस्मूर्षते, दिदृक्षते, शुश्रूषते

Use of the Tenses and Moods

426 The Present Tense (लट्) indicates that an action is taking place at the present time, आगच्छति देवदत्त 'Devadatta comes (or 'is coming') (just now)'

427 It also denotes permanent or habitual action (which may be said to be 'present' at any time), पर्वतास्तिष्ठन्ति, नद्य स्रवन्ति 'the mountains stand firm, the rivers flow' (now and at all times)

428 In narration लट् is frequently used to denote past action, with the particle स्म it does so exclusively—यजति स्म युधिष्ठिर 'Yudhisthira sacrificed'

429 It sometimes denotes near futurity, this is frequently the case after interrogatives, thought or desire being implied—किं करोमि 'what shall I do?' ('what am I to do?', क्व गच्छामि 'where shall I go?' ('where am I to

[1] स्पर्धायामाङ —1 3 39   [2] ज्ञाश्रुस्मृदृशां सन —1 3 57

go?') It also sometimes denotes an action just finished—अयमहमागच्छामि 'I have just arrived'

430 The three past tenses लङ्, लिट् and लुङ्—are used rather promiscuously to denote past action, but according to the old grammarians the following distinctions should be observed —

431 The Imperfect (लङ्) denotes past action done at some time prior to the current day

432 The Perfect (लिट्[1]) denotes such past action as took place before the current day and was not witnessed by the speaker It is the proper tense for narrating events of the remote past जघान कंसं किल वासुदेवः 'Vasudeva slew Kamsa'

433 The Aorist (लुङ्) denotes past action without reference to any particular time It however, may be used by preference of action connected with the near past, *e g* अभूद् वृष्टिरद्य 'it rained to day'

434 With the prohibitive particle मा (to which स्म may be added) the Aorist is used in the sense of an Imperative, the augment अ is dropped in that case—मा शुचः 'do not grieve मा भैषीः, 'do not fear'

---

[1] परोक्षे लिट्—3 2 115

435 The Imperfect also is sometimes used with मास्म in the same sense, the augment being dropped

436 The Simple Future (लृट्) expresses futurity in general the Periphrastic Future (लुट्) expresses futurity, except that of the current day

437 The Conditional Mood (लृङ्) is used in both clauses of conditional sentences, when the meaning is that the condition either was not, or will not be, completed[1] so that the consequence also did not or will not take place Thus—सुवृष्टिश्चेदभविष्यत् तदा सुभिक्षमभविष्यत् 'if there had been good rain, there would have been plenty of food' or 'if there would be good rain (but it is not expected that there will be), there would be plenty of food'

438 The Potential Mood[2] (लिङ्) expresses (1) command, (2) invitation, (3) permission, (4) entreaty, (5) question, (6) prayer

(1) यजेत 'let him sacrifice' (he should sacrifice'), (2) इह भुञ्जीत भवान् 'may you dine here' (i e, 'I invite you to dine here'), (3) इहासीत

[1] लिङ्निमित्ते लृङ् क्रियातिपत्तौ—3 3 139

[2] विधिनिमन्त्रणामन्त्रणाधीष्टसंप्रश्नप्रार्थनेषु लिङ्—3 3 161

भवान् 'you may sit here', (4) पुत्रमध्यापयेद् भवान् 'may you be pleased to teach my son' ('I entreat you to teach my son'), (5) किं वेदमधीयीय उत तर्कम् 'should I read the Veda or Logic?', (6) भो भोजनं लभेय 'O, may I obtain food!

439 It also may express capability—त्वं कन्यां वहे 'you are fit to marry the girl'

440 It is frequently used in both clauses of a conditional sentence to express that two actions are related as cause and effect—कृष्णं नमेच्चेत् सुखं यायात् 'if he will worship Kṛṣṇa he will attain happiness' The Simple Future may also be used in sentences of this kind

441 The Benedictive (आशिषि लिङ्) expresses a blessing—चिरं जीव्याद् भवान् 'may you live long!'

442 The meanings of the Imperative (लोट्) are analogus to those of the लिङ् Thus—गच्छ कुसुमपुरम् 'go to Kusumapura चिरं जीव 'may you live long!' किं करवाम 'what should we do?'

443 Noteworthy is the very frequent use of the 3rd Pers Sing Passive of लोट् often with the meaning of a courteous request—श्रूयतां भो पण्डिता 'please listen, you Pandits!'

CHAPTER V

Verbal Forms derived from roots by means of Krit-suffixes—कृदन्त

444 In addition to what has been given in the preceding sections under the head of Conjugation, Western Grammar views certain other forms derived from roots—such as the participles, the infinitive, the gerund—as *verbal* in character and hence includes the rules governing their formation in *Conjugation* Sanskrit Grammar, on the other hand, includes these forms in the category कृदन्त, i e, nominal bases derived from roots by means of the so called कृत् (primary suffixes)

445 Thus, words such as कृति, कर्तृ, कारक—which Western Grammar considers to be nouns—and words such as कुर्वत्, कृत, कर्तुम्, कृत्वा—which Western Grammar treats as *verbal* formations—are in Sanskrit Grammar classed as Kridanta

In the present chapter rules will be given for such Kridanta forms only as are in Western Grammar considered to have a

PARTICIPLES

Present Tense

416 The Present Participle is formed by joining the suffix अत् (शतृ) to that Parasmaipada form of the special base of a root which appears before the termination of 3rd Pers Plu Present

Thus from भू (3rd Pers Plu Pres भव्+अन्ति)—Pres Participle भवत् (शतृ)।

From द्विष् (द्विष+अन्ति)—द्विषत्

From हु (जुह्व्+अति)—जुह्वत्

From तन् (तन्व+अन्ति)—तन्वत्

From कृ (कुर्व्+अन्ति)—कुर्वत्

From आप् (आप्नुव्+अन्ति)—आप्नुवत्

From चुर् (चोरय्+अन्ति)—चोरयत्

From Causative of बुध् (बोधय्+अन्ति)—बोधयत्

From Desiderative of बुध् (बुबोधिष्+अन्ति)—बुबोधिषत्

For the declension of participles in अत् see Rules 126 ff

417 The Present Participle Ātmanepada is formed by adding आन or मान (शानच्) to the special base—the latter in the case of all verbs, the special base of which ends in अ Before आन the root appears in the same form as in 3rd Pers

Plu Ātmanepada before अते Thus from पू—पवमान; from दिव्—दीव्यमान, from द्विष्—द्विषाण, from हु—जुह्वान, from तन्—तन्वान, from क्री—क्रीणान, from चुर्—चोरयमाण

आस् forms आसीन

448 The participle of the Present Passive Voice is formed by the addition of the suffix मान to the Passive base in य Thus भिद्—भिद्यमान, श्रु—श्रूयमाण, कृ—क्रियमाण, दा—दीयमान, चुर्—चोर्यमाण

Future Tense

449 The Future Participle Parasmaipada is formed by adding the suffix अत् to the base of the Simple Future Par in स्य or इष्य, the अ of which is dropped Thus from दा—दास्यत्, भू—भविष्यत्, कृ—करिष्यत् श्रु—श्रोष्यत् नी—नेष्यत्, चुर्—चोरयिष्यत् (For declension see Rules 126 ff.)

450 The Future Participles Ātmanepada and Passive are formed by adding to the Future base मान. Thus दास्यमान, करिष्यमाण, श्रोष्यमाण, etc

Participles in तव्य, अनीय

451. The participles

suffixes तव्य, अनीय, य are

future participles; they,

somewhat different meaning, denoting that something—as specified by the meaning of the root—either should or must be done, or is fit to be done

452 Before तव्य and अनीय the final vowel and the penultimate short vowel of the root take Guna Before तव्य an इ is inserted or not according as the roots are सेट् or अनिट् Thus from दा—दातव्य or दानीय (what must or should be given), from नी—नेतव्य or नयनीय, from श्रु—श्रोतव्य or श्रवणीय from भू—भवितव्य or भवनीय from कृ—कर्तव्य and करणीय, from भिद्—भेत्तव्य and भेदनीय, from बुध्—बोधितव्य, बोद्धव्य and बोधनीय

453 Before the suffix य (यत् or ण्यत्) final आ becomes ए, final इ and ई take Guna, final उ and ऊ take Guna (or Vriddhi), final ऋ and ॠ take Vriddhi Thus—

दा—देय जि—जेय नी—नेय, लू—लव्य ('what should be cut') or लाव्य ('what must necessarily be cut'), कृ—कार्य, हृ—हार्य

454 Medial short इ and उ, followed by a single consonant, take Guna, ऋ in the same place remains unchanged, अ is lengthened except if followed by a letter of the प वर्ग Thus—

भिद्—भेद्य, बुध्—बोध्य, वच्—वाच्य पठ्—पाठ्य,

दम्—दम्य The final च् or ज् of a root is sometimes changed before य into क् or ग् Thus—भुज्—भोग्य, 'enjoyable' (but भोज्य in the sense of 'eatable')

455 Medial long vowels or vowels followed by more than one consonant, remain unchanged Thus—

पूज्—पूज्य, निन्द्—निन्द्य

But इ forms इत्य, कृ—कृत्य (and कार्य), खन्—खेय, दृ—दृत्य, लभ्—लभ्य (but with Prep आ—आलभ्य), शास्—शिष्य, स्तु—स्तुत्य, हन्—वध्य or घात्य

Past Tense

456 A Past Participle Par is formed from the Reduplicated Perfect by adding वस् to that form which the root assumes before the termination of the 3rd Pers Plural If this form consists of one syllable only, an इ is inserted between root and suffix Certain other roots also take this intermediate इ

Thus from भिद् (बिभिदु)—बिभिद्वस्, from कृ (चक्रु)—चकृवस्, from दृश् (ददृशु)—ददृश्वस्, from वच् (ऊचु)—ऊचिवस्, from गम् (जग्मु)—जग्मिवस्

457 For the declension of these parti- ... are not much used—see Rule 147

158 A Past Participle Ātmanepada is formed by adding आन to that form which the root assumes before the termination 3rd Pers Plu Ātm Reduplicated Perfect Thus from कृ (चक्रिरे)—चक्राण, from यज् (ईजिरे)—ईजान

159 The Past Passive Participle is formed by means of the suffixes त and न The more common termination is त which is joined on either directly or with an intermediate इ, which roots take the इ has to be learned by practice The root mostly remains unchanged, but, in many cases, is weakened in one way or other thus final nasals are often dropped, इ and उ are substituted for य and व, ई or इ is substituted for आ, etc In some cases again the vowel of the root is lengthened Thus—

स्ना	स्नात	लिह्	लीढ
नी	नीत	पत्	पतित
स्तु	स्तुत	लिख्	लिखित
भू	भूत	दंश्	दष्ट
कृ	कृत	जन्	जात
मुच्	मुक्त	खन्	खात
युज्	युक्त	शम्	शान्त

Indeclinable Past Participle

464 An indeclinable Past Participle Active (sometimes called Gerund) is formed by adding to roots the suffix त्वाच् (क्त्वाच्) Before त्वा the root undergoes, on the whole, the same changes as before the त of the Past Participle Passive Thus—

घ्रा	घ्रात्वा	गम्	गत्वा
जि	जित्वा	वच्	उक्त्वा
भू	भूत्वा	वह्	ऊढ्वा
कृ	कृत्वा	यज्	इष्ट्वा
तॄ	तीर्त्वा	खन्	खात्वा
मुच्	मुक्त्वा	दा	दत्त्वा
छिद्	छित्त्वा	स्था	स्थित्वा
बन्ध्	बद्ध्वा	धा	हित्वा

465 When त्वा is preceded by the intermediary इ the vowel generally takes Guna—

शी—शयित्वा, पू—पवित्वा, वृत्—वर्तित्वा

But विद्—विदित्वा, क्लिश्—क्लिशित्वा, मुष्—मुषित्वा

Some roots take Guna optionally—लिख्—लिखित्वा or लेखित्वा

वद् forms उदित्वा, वस्—उषित्वा, ग्रह्—गृहीत्वा

466 When prepositions are prefixed to the

a few other verbs (among them चास्, स्था, वस् after certain prepositions) the participle has an active sense Thus—गतोऽहं ग्रामम् 'I went to the village', वैकुण्ठमधिष्ठित 'he dwelt in Vaikuntha

402 It further has to be noted that this participle very frequently has the sense of a finite verb In the above two examples it has an active sense, in the case of most transitive (सकर्मक) verbs its sense is that of a past passive tense Thus—तेन बन्धनानि छिन्नानि 'the bonds were cut by him' Very frequent is the use of the neuter form of this participle in a kind of impersonal construction Thus—तेन श्रुतम् 'it was heard by him' (he heard')

403 From the Past Passive Participle in त or न a Past Active Participle is derived by adding the suffix वत् Thus from कृत—कृतवत् (कृतवान्, कृतवती, कृतवत्) This participle is very generally used in the place of a finite verb Thus—स तत् कृतवान् 'he has done this'

-ıs before the ता of लुट (Periphrastic Future) Thus—

दा	दातुम्	दृश्	द्रष्टुम्
स्था	स्थातुम्	पच्	पक्तुम्
इ	एतुम्	पत्	पतितुम्
नी	नेतुम्	चुर्	चोरयितुम्
श्रु	श्रोतुम्	गम्	गन्तुम्
भू	भवितुम्	वह्	वोढुम्
कृ	कर्तुम्	सह्	सोढुम्
भुज्	भोक्तुम्	बुध्	Cau —बोधयितुम्

root, त्वा is replaced by (ल्यप्) य, which is added immediately to the root Thus—

आदा—आदाय, विनी—विनीय, अनुभू—अनुभूय, विच्छिद्—विच्छिद्य

467 त्य takes the place of य after short final vowels Thus—

विजि—विजित्य प्रकृ—प्रकृत्य अधी (अधि+इ)—अधीत्य

468 Certain roots ending in म् drop the म् optionally (when त्य is substituted for य) Thus from गम्—आगम्य or आगत्य, from नम्—प्रणम्य or प्रणत्य

हन् मन् and तन् form प्रहत्य, अवमत्य and वितत्य

469 The following examples illustrate the formation of this participle in the case of some much used roots—

बन्ध्	निबध्य	ग्रह्	निगृह्य
कॄ	प्रकीर्य	प्रच्छ्	आपृच्छ्य
वच्	प्रोच्य	ह्वे	आहूय
वस्	प्रोष्य	खन्	निखन्य or निखाय
चि	प्रचीय		

Infinitive

470 The Infinitive is formed by adding तुम् (तुमुन्) to the root which assumes the same form

as before the ता of लुट (Periphrastic Future) Thus—

दा	दातुम्	दृश्	द्रष्टुम्
स्था	स्थातुम्	पच्	पक्तुम्
इ	एतुम्	पत्	पतितुम्
नी	नेतुम्	चुर्	चोरयितुम्
श्रु	श्रोतुम्	गम्	गन्तुम्
भू	भवितुम्	वह्	वोढुम्
कृ	कर्तुम्	सह्	सोढुम्
भुज्	भोक्तुम्	बुध्	Cau —बोधयितुम्

CHAPTER VI

Government of Cases

कारक

171 The term कारक[1] denotes the different relations subsisting between the verb and the nouns in a sentence Sanskrit Grammar distinguishes six such Kārakas, *viz*, कर्तृकारक, the relation of 'agent', कर्मकारक, the relation of 'direct object of action', करणकारक, the relation of 'instrument of action', सम्प्रदानकारक, the relation of 'giving', अपादानकारक, the relation of separation, 'taking' or 'removal', अधिकरणकारक, the relation of 'abode of action' It may be said that on the whole each Kāraka relation is expressed by a special Case (विभक्ति) *e g*, the instrument of an action is generally expressed by the Third (instrumental) Case But, according to circumstances, one and the same कारक may be expressed by different Cases, and it thus appears that 'Cases' and 'Kārakas' are by no means identical This is further

---

[1] क्रियानिमित्तं कारकम् ।

shown by the fact that the Sixth (genitive) Case is not considered to be the expression of a Kāraka relation In Western Grammar the topics which in Sanskrit Grammar are dealt with under the heading 'Kāraka,' are treated under 'Government of Cases', but the difference between Kāraka and Case must not be lost sight of

The following rules state in the first place, by which Case each Kāraka relation is generally expressed, and secondly for what other purposes, in addition to the expression of definite Kāraka-relations, the several cases are employed

कर्तृकारक

472 The Agent[1] in a sentence is expressed by the First (nominative) Case[2], provided the verb has the active form Thus—रामो ग्राम गच्छति, देवदत्त ओदन पचति, यज्ञदत्त आस्ते Where, on the other hand, the verb has the passive form, the कर्तृकारक relation is expressed by the Third (instrumental) Case Thus—ओदन पच्यते

[1] स्वतन्त्र कर्ता—1 4 54

[2] कर्तृकरणयोस्तृतीया—2 3 18

देवदत्तेन, शय्यते देवदत्तेन, रामेण हतो (past participle passive see Rule 459) वाली

कर्मकारक

473 The कर्मकारक[1] (relation of the 'object' is expressed by the Second Case (accusative) in sentences with an active verb Thus—देवदत्तोऽन्नं भुङ्क्ते यज्ञदत्तोऽश्वं बध्नाति, रामो ग्रामं गच्छति (compare Rule 472)

474 Where on the other hand, the verb of the sentence has the passive form, or is passive in sense, the कर्म is expressed by the First Case (nominative) Thus—अन्नं भुज्यते देवदत्तेन, अश्वो बध्यते यज्ञदत्तेन देवदत्तेन व्याघ्रो हतः

475 The accusative also is used to express (अत्यन्तसंयोग or व्याप्ति) distance in space[2] and duration of time, provided the connection intended is a continuous one Thus—क्रोशं कुटिला नदी the river is winding for a *Krośa*', मासमधीते 'he studies for a month' On the other hand, मासस्य द्विरधीते 'he studies twice a month'

476 The intransitive verbs[3] आस्, शी, and स्था when compounded with अधि take the accusative

---

[1] कर्तुरीप्सिततमं कर्म—1 4 49 कालाध्वनोरत्यन्तसंयोगे—I 3 5
अधिशीङ्स्थासां कर्म—1 4 46

(instead of locative) of the place with which the action is connected—अयोध्यामध्यास्ते 'he lives in Ayodhyā' So does वस्[1] preceded by अधि, अनु, आ, उप—वनमन्ववसत् 'he lived in a wood', (but, not if उपवस् means 'to fast,' वने उपवसति[2]) So also does विश्[3] preceded by अभि+नि—अभिनिविशते सन्मार्गम्

477 The verbs—दुह्, याच, पच्, दण्ड्, रुध्, प्रच्छ्, चि, ब्रू, शास्, जि, मन्थ्, मुष्, नी, हृ, कृष्, वह् and verbs having the same meaning, are द्विकर्मक (take a double accusative), the Karma relation being substituted for certain other relations (such as अपादान) Thus—गां दोग्धि पयः for गोः दोग्धि पयः 'he milks the cow' (lit 'he draws milk from the cow'), तण्डुलान् (for तण्डुलेः) ओदनं पचति 'he cooks food from rice' वृक्षमवचिनोति फलानि 'he gathers fruits from the tree', माणवकं धर्मं ब्रूते or शास्ति 'he tells or teaches the holy law to the pupil', माणवकं पन्थानं पृच्छति 'he enquires (as to) the road from the pupil', बलिं वसुधां याचते 'he demands the earth from Bali', अजां ग्रामं नयति (हरति, वहति) 'he leads or takes the goat to the village'

[1] उपान्वध्याङ्वसः—1. 4 48 'अभुक्त्यर्थस्य न ।'

[3] अभिनिविशश्च—1 4 47.

478 When verbs expressing 'motion' 'knowing' or 'eating,' or intransitive verbs or the verb दृश् are employed in the causative form (णयन्त), that which would be कर्तृ if the verb were in its primary form, is treated as कर्म, so that the causative form of all these verbs takes a double accusative Thus—प्रोहरि शत्रून् स्वर्गमगमयत् 'Hari made his enemies go to the heavenly world' (while, employing the primary form we should have 'शत्रव स्वर्गमगच्छन्'), आशयदमृत देवान् 'he made the gods drink Amrita', वेदानध्यापयद्विधिम् 'he made the Creator read the Vedas', मासमासयति देवदत्तम् 'he makes Devadatta sit for a month, दर्शयति हरि भक्तान् he makes the devotees see Hari' But दर्शयति may also take the dative (to denote the person to whom something is shown)

479 Certain causative verbs[2] नाययति, वाहयति, खादयति, भक्षयति (अहिंसार्थकभक्ष) etc take the instrumental case to denote the agent through whom the action is to be accomplished Thus—वाहयति भार भृत्येन 'he makes his servant carry the load,' खादयत्यन्न बटुना[3] 'he makes the boy eat food'

---

[1] गतिबुद्धिप्रत्यवसानार्थशब्दकर्माकर्मकाणामणि कर्ता स णौ—1 4 52

[2] नीवह्योर्न—

[3] आदिखाद्योर्न

480 The causative forms[1] of ह्र and कृ take the agent (of the action indicated by the primitive verb) either in the second or the third case Thus—भृत्य (or भृत्येन) कटं कारयति 'he causes his servant to make a mat' ('he has a mat made by his servant')

481 When one of the verbs from दुह् to कृष् enumerated in Rule 477, which in their active form are द्विकर्मक, is used in the passive form, the secondary कर्म—e g गां (standing for गो) in the sentence 'गां दोग्धि पयः'—appears in the nominative case, while the primary object (पयः) remains in the accusative case, thus—गौर्दुह्यते पयः। In the case of नी, हृ, कृष्, वह्, the primary object appears in the nominative, and the secondary object remains in the accusative Thus from अजां ग्रामं नयति we form the passive construction—अजा ग्रामं नीयते But in the case of causative verbs meaning 'knowing' or 'eating' either of the above two constructions may be used Thus from माणवकं धर्मं बोधयति either—माणवको धर्मं बोध्यते or—माणवकं धर्मो बोध्यते In the case of other causative verbs

the primary object remains, in the passive, in the accusative case the other object appears in the nominative case Thus—देवदत्तो ग्रामं गम्यते

482 The words उभयत: 'on both sides of', सर्वत: 'on all sides of', उपर्युपरि and अध्यधि 'above', अधोऽध: 'below' अभित: and परित: 'around', अन्तरेण 'without', धिक् and हा 'fie on !' take the accusative Thus—उभयत: कृष्णं गोपा: 'the Gopas are on both sides of Kriṣṇa', उपर्युपरि लोकं हरि: 'over the world is Hari' परित: कृष्णम् 'around Kriṣṇa', ग्रामं समया 'near the village', अन्तरा मां त्वां हरि: 'between me and thee is Hari' अन्तरेण हरिं न सुखम् 'without Hari there is no happiness', धिक् कृष्णाभक्तम् 'fie on him who is not a devotee of Kriṣṇa !', हा कृष्णाभक्तम्

483 Some prepositions (कर्मप्रवचनीय) when used independently (*i e*, not joined to a verb) take the accusative, in certain definite senses[1] Thus अति देवान्[2] कृष्ण: 'Kriṣṇa is beyond (*i e*, exceeds) the gods' अनु हरिं सुरा:[3] 'the gods come after (*i e*, are inferior to) Kriṣṇa' जपमनु प्रावर्षत्[4] 'it rained just after the muttering of prayers' उप हरिं सुरा:[5] the gods are inferior to Hari

---

[1] कर्मप्रवचनीययुक्ते द्वितीया—2 3 8 [2] अतिरतिक्रमणे च—1 4 95
[3] हीने—1 4 86 [4] अनुर्लक्षणे—1 4 84 [5] उपोऽधिके च—1 4 87

punished for that fault', अध्ययनेन वसति 'he dwells (there) for the purpose of studying'

486 The Third Case is also used with particles expressing accompaniment[1], such as सह, साकम्, सार्धम्, etc Thus—पुत्रेण सहागतः पिता 'the father came with his son

487 The passive forms of verbs having the sense of 'accompanying or 'possessing,' or of the contrary (destitution, etc) are construed with the Third Case Thus—त्वया सहितः 'together with thee' समायुक्तोऽर्थैः 'possessed of wealth', अर्थेन हीनः 'destitute of wealth'

488 Words expressing equality or likeness take the Third Case, thus—शक्रेण समः or सदृशः 'equal to or like Indra'

489 The Third Case is also taken by words expressing the idea of use or need, such as कार्यम्, प्रयोजनम्, अर्थः । Thus—तेन किं प्रयोजनम् 'what is the use of this?' कोऽर्थः पुत्रेण जातेन यो न विद्वान् 'what is the use of the birth of a son who is not learned Similarly (a word meaning 'use' or 'need' being understood) तेन किम् 'what is the use of this?' Similarly, अलं रुदितेन[2] 'enough

---

सहयुक्तेऽप्रधाने—2 3 19

'गम्यमानापि क्रिया कारकविभक्तौ प्रयोजिका।'

of your weeping' ('do not weep'), अलमभ्युत्थानेन 'away with rising' ('do not rise')

490 Observe also the uses of the Third Case which are illustrated by the following examples— प्रकृत्या दर्शनीय[1] 'lovely by nature,' गोत्रेण गार्ग्य, 'a Gārgya by family,' अक्ष्णा काण[2] 'blind of one eye,' सुखेन याति 'he goes with ease'

संप्रदानकारक

491 संप्रदान[3] 'giving' primarily denotes the relation, to the verb, of the person to whom something is given To express this relation the Fourth Case (dative) is used Thus—विप्राय गां ददाति 'he gives the cow to the Brāhmaṇa'

It has to be noted however that the verb दा is not infrequently construed with the Sixth Case of the person to whom something is given (रजकस्य वस्त्रं ददाति)

492 In a wider sense the संप्रदानकारक means the relation, to the verb, of the 'indirect object,' i e, the relation, to the verb, of the person or thing with reference or with a view to whom or which the action is performed

---

1 प्रकृत्यादिभ्य उपसंख्यानम्—V 2 येनाङ्गविकार—2 3 20

3 कामधा 4 संप्रदानम्—1 4 32

or, as it may be expressed in many cases, the relation between the action and the result to which it is tending Thus—मुक्तये हरिं भजति[1] 'he worships Hari with a view to salvation' In this connection the construction of the verbs क्लृप् and सम्पद् with the dative may be specially noted—भक्ति ज्ञानाय कल्पते[2] 'Devotion conduces to knowledge'

493 In the phrases, such as फलेभ्यो याति 'he goes *for* fruits, the Fourth Case expresses what would be fully expressed by an infinitive—[3] फलान्याहर्तुं याति 'he goes to bring fruits'

494 The following special cases of the use of the dative may be noted—

Verbs of 'telling' such as कथयति, ख्यापयति, आचष्टे, निवेदयति, take the dative of the person to whom something is told

तस्मै निवेदयति, 'he informs him'

(ब्रू takes a double accusative, comp Rule 477)

495 Verbs of 'promising' are construed in the same way—विप्राय गां प्रतिशृणोति[4] 'he promises the priest a cow'

---

[1] तादर्थ्ये चतुर्थी वाच्या—V [2] क्लृपि सम्पद्यमाने च—V

[3] क्रियार्थोपपदस्य च कर्मणि स्थानिनः—2 3 14

प्रत्याङ्भ्यां श्रुवः पूर्वस्य कर्ता—

496 Verbs of 'sending' take the dative of the indirect object—भोजेन दूतो रघवे विसृष्टः 'Bhoja sent a messenger to Raghu'

497 Verbs of 'moving'[1] sometimes take the object of motion in the dative (as well as in the accusative, see Rule 473), provided the motion be actual bodily motion Thus—ग्रामाय गच्छति (or ग्रामं गच्छति) But मनसा मेरुं गच्छति

498 The verb रुच् (to please) and others having the same sense, स्पृह[3] (to long for), क्रुध्[4] द्रुह्, ईर्ष्य्, असूय् and others having the same sense (of 'anger or 'hatred') take the dative Thus—हरये रोचते भक्तिः 'devotion pleases Hari', पुष्पेभ्यः स्पृहयति 'he longs for flowers', हरये क्रुध्यति 'he is angry with Hari'

499 क्रुध् and द्रुह preceded by a preposition[5] govern the accusative case Thus—क्रूरमभिक्रुध्यति

500 The words नमः, स्वस्ति, स्वाहा, स्वधा, and अलम् (meaning 'equal to,' 'a match for'), take

---

[1] गत्यर्थकर्मणि द्वितीयाचतुर्थ्यौ चेष्टायामनध्वनि—2 3 12

[2] रुच्यर्थानां प्रीयमाणः—1 4 33   [3] स्पृहेरीप्सितः—1 4 36

[4] क्रुधद्रुहेर्ष्यासूयार्थानां यं प्रति कोपः—1 4 37

[5] क्रुधद्रुहोरुपसृष्टयोः कर्म—1 4 38

the dative Thus—गणेशाय नमः 'reverence to Gaṇeśa!', प्रजाभ्यः स्वस्ति 'good fortune to the subjects!' अग्नये स्वाहा 'this offering to Agni!', दैत्येभ्यो हरिरलम् 'Hari is a match for the demons'

501 When on the other hand, the word नमः is used in connection with the verb कृ the object of worship is put in the Second Case[1] Thus—नमस्करोति देवान् 'he does reverence to the gods'

502 Verbs meaning 'to salute,' such as प्रणम्, प्रणिपत् etc, may take the dative or the accusative Thus—न प्रणमन्ति देवताभ्यः 'they do not bow down to deities' वागीशं प्रणिपत्य 'having bowed down to the Lord of Speech'

अपादानकारक

503 The अपादानकारक[2] expresses the relation of (separation) taking from or 'moving away from' something The Fifth (ablative) Case is generally used to denote this relation Thus—ग्रामादायाति 'he comes from the village' वृक्षात् पर्णं पतति 'the leaf falls from the tree

---

[1] उपपदविभक्तेः कारकविभक्तिर्बलीयसी ।

[2] ध्रुवमपायेऽपादानम्—1 4 24 अपाये विश्लेषे साध्ये ध्रुवमवधिभूतं कारकमपादानं स्यात् ।

504 The ideas of 'originating[1] from' and proceeding from' are also expressed by means of the Fifth Case Thus—ब्रह्मणः प्रजाः प्रजायन्ते 'the creatures are produced from Brahman' हिमवतो गङ्गा प्रभवति[2] 'the Gangā issues from the Himālaya', पापान्नाश उद्भवति 'ruin results from sin' The ablative (rendered in the above examples by 'from') may often be rendered more appropriately by 'on account of,' 'by reason of,' 'owing to,' 'through' Thus—मौनान्मूर्खो गण्यते 'one is counted a fool owing to one's silence', लोभान्मांसं भक्षयति 'he eats the flesh through greediness'

505 The following classes of verbs which are construed with the ablative case may be specially noted—

a Verbs denoting 'fearing'—व्याघ्राद्बिभेति[3] 'he is afraid of the tiger'

b Verbs denoting 'protecting'—पाहि मां नरकात् 'protect me from hell !'

c Verbs implying 'hiding'—मातुर्निलीयते[4] कृष्णः 'Krisna hides from his mother'

d Verbs denoting 'desisting from[5]'—पापाद्विरमति 'he desists from sin'

---

[1] जनिकर्तुः प्रकृतिः—1 4 30 [2] भुवः प्रभवः—1 4 31

[3] भीत्रार्थानां भयहेतुः—1 4 25 [4] अन्तर्धौ येनादर्शनमिच्छति—1 4 28

[5] जुगुप्साविरामप्रमादार्थानामुपसंख्यानम्—V

e Verbs denoting 'swerving' or 'lapsing from'—धर्मात्प्रमाद्यति 'he lapses from duty'

f Verbs denoting 'learning'—उपाध्यायादधीते[1] 'he learns from the teacher'

506 अन्य, इतर and other words having a similar meaning, words that denote direction, either in space or time, and the particles ऋते and आरात् are construed with the ablative case Thus—अन्य कृष्णात् 'other than, or different from Krisna', ग्रामात्पूर्वं or प्राग् ग्रामात् 'to the east of the village' उत्तरा समुद्रात् to the north of the sea', चैत्रात्पूर्वः फाल्गुनः 'Phālguna is prior to Caitra, ऋते कृष्णात् 'without Krisna'

507 In sentences expressive of distance, in space or time, the place or point of time from which the distance is reckoned, is put in the ablative, the word denoting the distance in the locative (Seventh Case), or in the nominative (in the case of space only) Thus—वनाद् ग्रामो योजने (or योजनम्) the village is at the distance of a Yojana from the wood', कार्त्तिक्या आग्रहायणी मासे 'The Āgrahāyaṇa fullmoon is at the distance (the interval) of one month from Kārttika fullmoon

[1] आख्यातोपयोगे—1 4 29

508 पृथक् and विना[1] 'without,' 'apart from' ('different from') take the ablative, or the instrumental, or the accusative case Thus—विना रामात् (or रामेण or रामम्) 'without Rāma'

509 दूर ('far,' 'distant') and अन्तिक ('near') and similar words are, in an adverbial or prepositional sense, used either in the ablative or the locative or the instrumental, or the accusative Thus—ग्रामस्य दूरात् or दूरे or दूरेण or दूरम् 'far from the village'

510 With Comparatives of adjectives, or words having a comparative sense, the ablative is used where 'than' is used in English Thus—भक्तिमार्गाद् ज्ञानमार्गः श्रेयान् 'the way of knowledge is better than the way of devotion'

511 Words such as प्रभृति, आरभ्य, बहिः, अनन्तरम्, ऊर्ध्वम्, परम् take the ablative Thus—तस्माद्दिनात् प्रभृति 'beginning from that day', ग्रामाद्बहिः 'outside the village', संवत्सरादूर्ध्वम् 'after a year' अत ऊर्ध्वम् 'henceforward'

512 आ[3] meaning 'up to' or 'as far as' or 'including' takes the ablative, thus आमुक्तेः—

[1] पृथग्विनानानाभिस्तृतीयान्यतरस्याम्—2 3 32

[2] दूरान्तिकार्थेभ्यो द्वितीया च—2 3 35

[3] पञ्चम्यपाङ्परिभिः—2 3 10

e Verbs denoting 'swerving' or 'lapsing from'—धर्मात्प्रमाद्यति 'he lapses from duty'

f Verbs denoting 'learning'—उपाध्यायादधीते[1] 'he learns from the teacher'

506 अन्य, इतर and other words having a similar meaning, words that denote direction, either in space or time, and the particles ऋते and आरात् are construed with the ablative case Thus—अन्य कृष्णात् 'other than, or different from Kṛṣṇa', ग्रामात्पूर्वं or प्राग् ग्रामात् 'to the east of the village' उत्तरः समुद्रात् 'to the north of the sea', चैत्रात्पूर्वः फाल्गुनः 'Phālguna is prior to Caitra', ऋते कृष्णात् without Kṛṣṇa.'

507 In sentences expressive of distance, in space or time, the place or point of time from which the distance is reckoned, is put in the ablative, the word denoting the distance in the locative (Seventh Case), or in the nominative (in the case of space only) Thus—वनाद् ग्रामो योजने (or योजनम्) 'the village is at the distance of a Yojana from the wood', कार्त्तिक्या आग्रहायणी मासे 'The Āgrahāyana fullmoon is at the distance (the interval) of one month from the Kārttika fullmoon

[1] आख्यातोपयोगे—1 4 29 [2] कालात् सप्तमी च वक्तव्या—V

(*b*) Verbs of 'acting,' 'behaving' (towards a person), such as वृत्, व्यवहृ, etc Thus—गुरुषु विनयेन वृत्ति कार्या 'one should behave respectfully towards senior men'

(*c*) Verbs of 'loving, 'being attached to,' such as स्निह्, अनुरञ्ज्, रम्, etc Thus—पिता पुत्रे स्नेहयति 'a father loves his son', रहसि रमते 'he delights in solitude'

(*d*) Verbs expressing 'believing,' confiding' (in a person) Thus—पुंसि विश्वसिति कुत्र कुमारी 'when does a maid ever trust a man?

(*e*) After verbs of 'giving,' 'telling,' 'promising,' etc the locative frequently takes the place of the dative Thus—वितरति गुरु प्राज्ञे विद्याम् 'the teacher imparts knowledge to an intelligent pupil'

515 Words having the sense of 'engaged in,' 'intent on,' such as व्यापृत, व्यग्र, तत्पर, etc, and words meaning 'skilful in,' such as निपुण take the locative Thus—गृहकर्मणि व्यापृता 'engaged in her household duties' रामोऽक्षद्यूते निपुण 'Rāma is skilful in playing at dice'

516 When[1] a thing or person is to be distinguished from a class (the sentence in such

[1] यतश्च निर्धारणम्—2 3 41 जातिगुणक्रियासंज्ञाभि समुदायादेकदेशस्य पृथक्करणं निर्धारणं यतस्ततः षष्ठीसप्तम्यौ स्त ।

संसार 'the Samsāra extends up to Final Release'; आसकलात् ब्रह्म 'Brahma extends as far as, and comprehends, everything'

अधिकरणकारक

513 The Adhikaraṇa[1] *i e*, the place or site where an action is going on, is generally expressed by the Seventh (locative) Case Thus—कटे आस्ते 'he sits on the mat स्थाल्यामोदनं पचति 'he cooks rice in the pot' (the action of cooking being connected with the pot through the rice which is in the pot),—the idea of 'site also extends to the time within which an action takes place Thus—मासस्य प्रथमे दिवसे आजगाम he came on the first day of the month'

514 The following classes of verbs construed with the locative case may be specially noted In the case of all these verbs the object of the action is viewed as the site or abode of the action

(*a*) Verbs denoting 'throwing' or shooting Thus—ते तस्मिन् शरान् मुमुचु 'they shot arrows at him'

---

[1] आधारोऽधिकरणम्—1 4 45

519 Instead of the locative the genitive *may* also be used in constructions of this kind, in order to express that one action takes place 'in spite of' or 'notwithstanding' another action Thus—क्रोशतः (or क्रोशति) प्राव्राजीत्[1] 'he went into exile in spite of (the fact of) people crying' ('although people were crying'), पश्यतोऽपि मे शिशुरपहृतः 'the child was carried off, although I was looking on'

Constructions of this kind are, in Western Grammar, called *absolute* construction, and we therefore may use the terms 'absolute locative' and 'absolute genitive'

The Sixth (Genitive) Case

520 The Sixth Case, in Sanskrit Grammar, is held not to be a Kāraka Case, *i e*, not to express any of the relations in which the nouns in a sentence stand to the verb, but to denote the relation (सम्बन्ध)[2] of one noun to another noun Thus—राज्ञः पुरुषः 'the King's man', दशरथस्य पुत्रः 'the son of Daśaratha'

---

[1] षष्ठी चानादरे—2 3 38 [2] षष्ठी शेषे—2 3 50

cases frequently containing an adjective in the superlative degree), the noun denoting the class is put either in the locative or genitive Thus—नृषु (or नृणाम्) द्विज श्रेष्ठ 'the twice born is the noblest among (or *of*) men', गोषु (or गवाम्) कृष्णा बहुक्षीरा 'among (or *of*) cows the black ones give most milk

517 The nouns स्वामिन्, ईश्वर, अधिपति, दायाद, साक्षिन् are construed either with the locative or the genitive Thus—ग्रामाणां or ग्रामेषु अधिपति. 'the lord of villages'

518 When[1] an action is stated for the purpose of determining the time at which, or the circumstances under which, another action takes place, the words constituting the clause which expresses the former action may be put in the locative case In most cases such 'Locative' clauses contain a participle Thus—गोषु दुह्यमानासु स गत 'he went at the time when the cows were milked'—literally 'on (the time or occasion of) the cows being milked' एवमुक्ते 'when this had been said'—literally on this having been said , एव सति 'this being thus'—or 'such being the case

[1] यस्य च भावेन भावलक्षणम्—2 3 37

523 When[1] used in the sense of the present, Past Participles Passive (in त or न) take the genitive (not the instrumental) Thus—मम विदितम् '(it is) known by me', अहमेव मतो महीपतेः 'I alone am regarded by the king'

524 Future Participles Passive (य, तव्य, etc) may take the agent either in the genitive or the instrumental case Thus—मम (or मया) सेव्यो हरिः 'Hari should be worshipped by me'

525 When a Krit-formation is accompanied by its agent and its object at the same time, the object is put in the genitive and the agent in the instrumental case Not unfrequently, however, a double genitive is used Thus—आश्चर्यो गवां दोहोऽगोपालकेन 'wonderful is the milking of cows by one who is not a cowherd', विचित्रा जगतः कृतिर्हरेः 'wonderful is the creation of the world by (on the part of) Hari'

526 Nouns in उ formed from Desiderative bases take the object in the accusative[3] Thus—मित्रं दिदृक्षुः 'desirous of seeing the friend'

---

[1] क्तस्य च वर्तमाने—2 3 67

[2] उभयप्राप्तौ कर्मणि—2 3 66

[3] न लोकाव्ययनिष्ठाखलर्थतृनाम्—2 3 39

521 As a matter of fact, however, the genitive expresses the object of certain verbs, thus in the case of verbs meaning 'to rule', 'to be master of' 'to remember with longing (or regret)' or 'to have pity on' Thus—पृथिव्या ईष्टे 'he rules the earth' प्रभविष्याम्यात्मनः 'I shall be the master of myself', रामस्य दयमानोऽसावध्येति तव लक्ष्मणः 'taking pity on Rāma, Laksmana thinks of you

522 Words[1] formed with primary (कृत्) suffixes as a rule take the agent or the object in the genitive case Thus—कृष्णस्य कृतिः 'the doing of Krisna जगतः कर्ता कृष्णः 'Krisna is the Creator of the world' But words formed with the Krit suffixes described in Chapter VI and hence specially *verbal* in character, take the same cases as verbal forms proper would do Thus—जगत् सृष्ट्वा having created the world', जगत् स्रष्टुम् 'to create the world', कुर्वन् सृष्टिं हरिः 'Hari (is) producing the creation' दैत्यान् हतवान् विष्णुः 'Visnu (was) slaying the demons' विष्णुना हता दैत्याः 'the demons (were) slain by Visnu

---

[1] कर्तृकर्मणोः कृति—2 3 65

523 When[1] used in the sense of the present, Past Participles Passive (in त or न) take the genitive (not the instrumental) Thus—मम विदितम् '(it is) known by me', अहमेव मतो महीपतेः 'I alone am regarded by the king'

524 Future Participles Passive (य, तव्य, etc) may take the agent either in the genitive or the instrumental case Thus—मम (or मया) सेव्यो हरिः 'Hari should be worshipped by me'

525 When a Krit formation is accompanied by its agent and its object at the same time, the object is put in the genitive and the agent in the instrumental case Not unfrequently, however, a double genitive is used Thus—आश्चर्यो गवां दोहोऽगोपालकेन 'wonderful is the milking of cows by one who is not a cowherd', विचित्रा जगतः कृतिर्हरेः 'wonderful is the creation of the world by (on the part of) Hari'

526 Nouns in उ formed from Desiderative bases take the object in the accusative[3] Thus—मित्रं दिदृक्षुः 'desirous of seeing the friend'

527 Adjectives[1] expressing equality or similarity govern either the genitive or the instrumental Thus—तुल्य कृष्णेन or कृष्णस्य 'Equal to Kṛiṣṇa'

528 Words formed with the suffix तस् and indicating direction as also उपरि, अधः, पुरः, पश्चात् अग्रे take the genitive Thus—ग्रामस्य दक्षिणतः 'to the south of the village' तरूणामधः 'under the trees'

529 Words formed with the suffix एन and indicating direction, take either the genitive or the accusative Thus—दक्षिणेन ग्रामस्य or ग्रामम् to the south of the village'

530 In blessing nouns such as आयुष्य 'long life' भद्र 'prosperity' कुशल, सुख, हित may be constructed either with the genitive or dative Thus—आयुष्यं देवदत्तस्य (or देवदत्ताय) भूयात् 'long life to Devadatta!

531 Words implying the sense of कृत्व (so many times') govern a genitive of time Thus—द्विरह्नो भुङ्क्ते 'he eats twice a day'

---

[1] तुल्यार्थैरतुलोपमाभ्यां तृतीयान्यतरस्याम्—2 3 72

CHAPTER VII

Compounds

समास

532 Sanskrit makes an extensive use of compound words, समास, i e, words which consist of the combination of several words—two or more—expressing one meaning The words combined generally are nouns, adjectives and certain indeclinable words (prepositions and adverbs) Only the last member of a compound takes the case termination which may be required by the position of the word in the sentence, the earlier members as a rule appear in the Prātipadika form

Five classes of Samāsas have to be distinguished, the technical names of which are अव्ययीभाव, तत्पुरुष, बहुव्रीहि, द्वन्द्व, and सुप्सुपा

Avyayībhāva Compounds

अव्ययीभाव समास

533 An Avyayībhāva Compound has for its first member an adverb or a preposition and for its second member a noun The sense of this class [illegible] unds is generally adverbial

and they therefore may be called adverbial compounds These compounds are indeclinable and neuter in gender Thus from यथा and शक्ति—यथाशक्ति 'according to power' from प्रति and अग्नि—प्रत्यग्नि 'towards the fire'

534 In most cases the second member of the compound appears in its unchanged base form

(*a*) Final long vowels are shortened, final ऐ becomes इ final ओ or औ becomes उ

(*b*) Final अ, whether original or substituted for आ, becomes अम्

(*c*) अम् is added to certain nouns ending in consonants among them शरद्, मनस्, दिव्, दिश्, and is optionally added to all nouns ending in one of the first four letters of a Varga

(*d*) Final अन् of masc or fem nouns is changed to अम्, in the case of neuter nouns it is changed to अम् or अ

Thus from अधि and गोपा—अधिगोपम् 'on the cowherd', from अनु and गङ्गा—अनुगङ्गम् 'along the Gangā' from उप and गो—उपगु 'near a cow', from उप and शरद्—उपशरदम् 'near autumn', from उप and समिध्—उपसमित् or उपसमिधम् 'near the firewood', from उप and राजन्—उपराजम्

'near the king', from अधि and आत्मन्—अध्यात्मम् 'referring to the Self'

535 बहिः (outside) प्राक् and similar words, and certain prepositions form Avyayibhāva Compounds either according to Rule 534 or *with the noun in the ablative case* Thus प्राग वनम् or प्राग्वनात् 'to the east of the wood', बहिर्वनम् or बहिर्वनात् 'outside the wood'

536 अ is optionally substituted for the final *vowel of* नदी, पौर्णमासी *and* गिरि *Thus from* उप and नदी—उपनदि or उपनदम् 'near the river'

537 अक्षि, compounded with प्रति, पर, सम् or अनु, forms प्रत्यक्षम् 'before one's eyes', परोक्षम् 'out of sight', समक्षम् '*in sight of*' and अन्वक्षम् 'forthwith'

538 आ[1] indicating a limit, which is commonly construed with the ablative case *(Rule 512), may also enter into an Avyayibhāva* Compound Thus in addition to आ मुक्तेः we get आमुक्ति 'up to final release'

539 The meanings expressed by Avyayibhāva Compounds (several of which have been illustrated by the above examples) are various

[1] आङ् मर्यादाभिविध्योः —2 1 13

The following may be noted —(*a*) vicinity (सामीप्य)—उपकृष्णम् 'near Kriṣṇa', (*b*) absence (अभाव)—निर्जनम् 'from where people are absent' (*c*) transgression of (अत्यय)—अतिहिमम् 'beyond the winter season, अतिमात्रम् 'beyond the proper measure' ('excessively), (*d*) coming after (पश्चात्)—अनुविष्णु 'after Viṣṇu' (*e*) fitness (योग्यता)—अनुरूपम् 'in a corresponding manner', (*f*) repetition (वीप्सा)—प्रत्यहम् 'every day', (*g*) 'non exceeding' (अनतिवृत्ति)—यथाशक्ति 'not beyond, i e, according to, one s power, (*h*) succession in order (आनुपूर्व्य)—अनुक्रमम् 'in due order', (*i*) simultaneity (यौगपद्य)—सचक्रम् along with the wheel

---

Tatpurusa Compounds

तत्पुरुष समास

540 Tatpuruṣa Compounds are sometimes defined as determinative compounds because in most of them one member of the compound (generally the former) determines or qualifies the other member (generally the latter) This definition does not however comprise all compounds which are classed as तत्पुरुष

541 The first sub class of Tatpurusas comprises compounds, which, when dissolved into their constituent parts, exhibit the first member in a case different from that of the second member According to the case termination of the first member we thus have—

1 द्वितीयातत्पुरुष[1]—

कृष्णश्रित = कृष्णं श्रित 'one who has resorted to Krisna', दु खातीत = दु खमतीत 'one who has passed beyond sorrow', ग्रामगमी = ग्राम गमी 'one who goes to the village', अन्नबुभुक्षु = अन्न बुभुक्षु 'one who desires to eat food', गृहागत = गृहमागत 'having come to the house', मुहूर्त-सुखम् = मुहूर्त्तं सुखम् 'pleasure which lasts for a moment' (मुहूर्तम्)

2 तृतीयातत्पुरुष—

हरित्रात = हरिणा त्रात 'protected by Hari', नख-भिन्न = नखैर्भिन्न 'split by the nails', धान्यार्थ[2] = धान्येनार्थ 'wealth acquired through grain', मातृ-सदृश[3] = मात्रा सदृश 'resembling his mother' मासपूर्व = मासेन पूर्व 'earlier by a month', मासो नम् = मासेन ऊनम् 'less by a māsa (a kind of

---

[1] द्वितीया श्रितातीतपतितगतात्यस्तप्राप्तापन्नै —2 1 24

[2] तृतीया तत्कृतार्थेन गुणवचनेन—2 1, 30

[3] पूर्वसदृशसमोनार्थकलहनिपुणमिश्रश्लक्ष्णै —2 1, 31

weight)', दध्योदन[1] = दध्ना ओदन 'rice mixed with curd' But—अक्ष्णा काण

3 चतुर्थीतत्पुरुष[2]—

यूपदारु = यूपाय दारु 'wood fit for a sacrificial post', गोहितम् = गवे हितम् 'what is good for cattle'—In compounds with अर्थ meaning 'fit for,' 'meant for,' the entire compound has the sense of a dative case, द्विजार्थायम् = द्विजार्थं सूप 'broth for a Brāhmana'

4 पञ्चमीतत्पुरुष—

चौरभयम् = चौराद् भयम् 'fear from a thief', स्वर्गपतित = स्वर्गात् पतित 'fallen from heaven'

5 षष्ठीतत्पुरुष (which is the most common kind of Tatpurusa)—

राजपुरुष = राज्ञ पुरुष 'the king's man तत्पुरुष = तस्य पुरुष 'the man of him, 'his man', गिरिनदी = गिरेर्नदी 'a mountain torrent' अश्वघास = अश्वस्य घास

6 सप्तमीतत्पुरुष—

अक्षशौण्ड = अक्षेषु शौण्ड 'skilled in dice', ईश्वराधीन = ईश्वरे अधीन 'dependent on the Lord', तत्रभुक्तम् (where तत्र represents a locative) 'eaten there'

---

1 अन्नेन व्यञ्जनम्—2 1 34

2 चतुर्थी तदर्थार्थबलिहितसुखरक्षितैः—2 1 36

542 While, as a rule, the first member of a Tatpurusa does not retain its case termination, the termination is actually retained in a considerable number of cases Thus—ओजसाकृतम् 'done by strength' (ओजसा 3rd case of ओजस्), परस्मैपदम् 'voice for another' (परस्मै 4th case of पर), आत्मनेपदम् 'voice for one's self' (आत्मने 4th case of आत्मन्), दूरादागत 'come from afar' (दूरात् 5th case of दूर), दास्या पुत्र 'son of a slavewoman' (दास्या 6th case of दासी), युधिष्ठिर 'firm in battle' (युधि 7th case of युध्), हृदिस्पृश् 'touching the heart' (lit 'in the heart', हृदि 7th case of हृद्) —In these cases there is said to be अलुक्, i e, non elision of the case termination

543 Certain Tatpurusas show an irregularity in that respect that they require to be dissolved by phrases in which the first member of the compound governs the second Thus—पूर्वकाय 'the forepart of the body' (पूर्वं कायस्य), मध्याह्न 'mid day' (मध्यम् अह्न) प्राप्तजीविक 'one who has obtained a livelihood' (प्राप्तो जीविकाम्) But also जीविकाप्राप्त

544 In another class of Tatpurusa Compounds the second member has a कृत् affix which is used d only so that the two…

members cannot be simply separated as in the case of the examples given in Rule 541 Thus we cannot resolve कुम्भकार 'a pot maker' into कुम्भ or कुम्भस्य कार (for कार cannot stand by itself), but must in order to indicate the sense of the compound, use a phrase 'कुम्भं करोतीति कुम्भकारः' In the same way वृत्रहन् 'the slayer of Vritra (वृत्रं हन्तीति वृत्रहन्), सर्वजित् 'one who conquers all (सर्वान् जयतीति सर्वजित्) Compounds of this kind are called उपपद Compounds

545 Certain तत्पुरुष Compounds have for their first member prepositions, the sense of which, when the compound is dissolved, is expressed by a participle Thus—अतिमाल 'surpassing a garland' (अतिक्रान्तो मालाम्), निष्कौशाम्बि 'departed from Kauśambi' (निष्क्रान्तः कौशाम्ब्याः)

546 Another class of तत्पुरुष Compounds comprises words the first part of which is अ (or अन् before vowels) with negative meaning, thus—अब्राह्मण 'a non Brāhmaṇa' (न ब्राह्मणः), अनश्व 'not a horse'

547 An important sub class of the Tatpurusa class is constituted by those compounds the two members of which, when the compound is dissolved appear in the same case,

and thus stand in 'apposition' (सामानाधिकरण्य) The technical name for this sub class is कर्मधारय Thus—नीलोत्पलम् 'a blue lotus' (नीलमुत्पलम्), कृष्णसर्प 'a black snake' (कृष्ण सर्प), स्नातानुलिप्त 'bathed and anointed' (पूर्वं स्नात पश्चादनुलिप्त), कृताकृतम् 'done and not done, i.e, ill done' (कृत च तदकृत च)

548 Frequently some Karmadhāraya Compounds imply a comparison[1], and इव has to be used when they are dissolved Thus—घनश्याम 'dark like a cloud' (घन इव श्याम) In some cases where comparison is implied, the object to which something is compared is the second member of the compound Thus—पुरुषव्याघ्र 'a man like a tiger'

549 In some other Karmadhāraya Compounds the determining member takes the second place इभयुवति 'a young female elephant'

550 The interrogative pronoun किम् (instead of which कु is also used, and sometimes का or कद्) is used as the first part of Karmadhāraya Compounds expressing contempt or censure

---

[1] उपमानानि सामान्यवचनैः—2 1, 55.

members cannot be simply separated as in the case of the examples given in Rule 541 Thus we cannot resolve कुम्भकार 'a pot maker' into कुम्भ or कुम्भस्य कार (for कार cannot stand by itself), but must in order to indicate the sense of the compound, use a phrase 'कुम्भं करोतीति कुम्भकार ' In the same way वृत्रहन् 'the slayer of Vritra' (वृत्रं हन्तीति वृत्रहन्), सर्वजित् 'one who conquers all' (सर्वान् जयतीति सर्वजित्) Compounds of this kind are called उपपद Compounds

545 Certain तत्पुरुष Compounds have for their first member prepositions, the sense of which, when the compound is dissolved, is expressed by a participle Thus—अतिमाल 'surpassing a garland' (अतिक्रान्ता मालाम्) निष्कौशाम्बि 'departed from Kausambi' (निष्क्रान्त कौशाम्ब्या)

546 Another class of तत्पुरुष Compounds comprises words the first part of which is अ (or अन् before vowels) with negative meaning, thus—अब्राह्मण 'a non Brāhmana' (न ब्राह्मण), अनश्व 'not a horse'

547 An important sub class of the Tatpuru sa class is constituted by those compounds the two members of which, when the com pound is dissolved, appear in the same case,

and thus stand in 'apposition' (सामानाधिकरण्य) The technical name for this sub class is कर्मधारय Thus—नीलोत्पलम् 'a blue lotus' (नील-मुत्पलम्), कृष्णसर्प 'a black snake' (कृष्ण सर्प); स्नातानुलिप्त 'bathed and anointed' (पूर्वं स्नात पश्चादनुलिप्त), कृताकृतम् 'done and not done, *i e*, ill done' (कृत च तदकृत च)

548 Frequently some Karmadhāraya Compounds imply a comparison[1], and इव has to be used when they are dissolved Thus—घनश्याम 'dark like a cloud' (घन इव श्याम) In some cases where comparison is implied, the object to which something is compared is the second member of the compound Thus—पुरुषव्याघ्र 'a man like a tiger'

549 In some other Karmadhāraya Compounds the determining member takes the second place इभयुवति 'a young female elephant'

550 The interrogative pronoun किम् (instead of which कु is also used, and sometimes का or कद्) is used as the first part of Karmadhārava Compounds expressing contempt or censure

---

[1] उपमानानि सामान्यवचनैः—2, 1, 55

Thus—किंराजा[1] 'a bad king' (कुत्सितो राजा), कुपुरुष 'a bad man,' 'a coward', कदश्व 'a bad horse'

551 *With regard to words denoting direction in space (such as पूर्व 'eastern,' etc) and the cardinal numbers, the rule is, that they cannot enter into Karmadhāraya composition with other words except when the compound is a proper name* Hence उत्तरा वृक्षा 'the northern trees' (not उत्तरवृक्षा), पञ्च ब्राह्मणा 'five Brāhmaṇas' On the other hand सप्तर्षय 'the seven Ṛṣis,' this compound being the proper name of a constellation

552 *Words*[2] *belonging to the two classes mentioned in Rule 551, may however form the first members of compounds, provided the compound has a तद्धित (secondary) suffix superadded to it, or has the meaning of a Taddhita formation or is the first member of another compound* Thus—पौर्वशाल 'being in the eastern hall (formed by means of the Taddhita suffix अ, owing to which the ऊ of पूर्व takes Vriddhi, from पूर्वशाला=पूर्वा शाला 'the eastern hall'), पाण्मातुर 'having six mothers' (a name of Kārttikeya,

[1] किं क्षेपे—2 1 64.

[2] तद्धितार्थोत्तरपदसमाहारे च—2 1 51

formed by Taddhita य from षट् and मातृ), द्विगु 'bartered for two cows' (from द्वि and गो), पञ्चगवधन 'one whose wealth consists in five cows' (from पञ्च गाव and धनम्, पञ्चगव being a Tatpurusa and पञ्चगवधन a Bahuvrihi Compound)

553 Sarvanāmans when used as first members of a Tatpurusa Compound do not take the feminine termination (which is required when the compound is dissolved) Thus—पूर्वशाला (=पूर्वा शाला)

554 Cardinal numbers may also enter as first members into Tatpurusa Compounds, provided the compound so formed denote an aggregate Such compounds as a rule are neuter But when the second member of the compound terminates in अ, the suffix ई is generally added and the compound then is feminine Thus from त्रि and लोक—त्रिलोकी 'the three worlds' But there are exceptions—त्रिभुवनम् 'the three worlds (viewed as one whole)', चतुर्युगम् 'the four Yugas collectively'

555 A Tatpurusa Compound the first member of which is a cardinal number is called a द्विगु[1] Compound

---

[1] संख्यापूर्वो द्विगु—2 1 52

[illegible] Compounds [illegible] of [illegible] the gender of the [illegible] determined by that of the [illegible]

[illegible]

being replaced by महत् and महत् becoming महा according to Rule 558), ब्राह्मणभार्या, कल्याणचतुर्दशी

560 A number of nominal bases, when forming the last members of Tatpuruṣa Compounds, undergo a certain change of form The most important cases are as follow —

a अङ्गुलि becomes अङ्गुल after numerals and indeclinable words Thus द्व्यङ्गुल 'two fingers long'

b अहन् generally becomes अह[1] Thus—सप्ताह 'an aggregate of seven days' But it becomes अह्न in words denoting parts of the day, as also after सर्व and indeclinables. Thus—पूर्वाह्ण 'forenoon'

c पथिन् becomes पथ Thus—धर्मपथ 'the path of religion'

d राजन् becomes राज[2] Thus—महाराज

e रात्रि becomes रात्र after cardinal numerals, indeclinables, सर्व, पुण्य, and words denoting parts of the night Thus—द्विरात्रम् 'an aggregate of two nights', पूर्वरात्र 'the earlier part of the night'

f सखि becomes सख[3] Thus—प्रियसख 'a dear friend'

---

[1], [2], [3] राजाहःसखिभ्यष्टच्—5 4 91

556 Tatpurusa Compounds generally take the gender of the second member But in certain cases the gender of the compound is determined by that of the noun which has to be supplied for the full understanding of the compound Thus—अतिमाल (i e, पुरुष), निष्कौशाम्बि (i e, पुरुष), प्राप्तजीविक (i e, पुरुष), see above Rules 543, 545 In these cases short vowels (अ इ) are substituted for the long vowels (आ in माला जीविका, ई in कौशाम्बी) And there are other more marked exceptions also thus—इक्षुच्छायम् (from इक्षु + छाया) 'the shade of many sugarcanes' ईश्वरसभम् (from ईश्वर + सभा) a king's council' स्त्रीसभम् 'an assembly of women'

557 Compounds ending in रात्र (for रात्रि) and अह्न or अह (for अहन्) are mostly masculine Thus—पूर्वाह्ण 'the forenoon'

558 The adjective महत्, when used as the first member of a Karmadharaya Compound becomes महा Thus महादेव 'the great God, i e, Siva'

559 Feminine forms which have a corresponding masculine form, substitute the latter when they appear as first members in Karmadharaya Compounds Thus—महानवमी (महती

may be used separately also, *e g*, नीलसुत्पलम् instead of नीलोत्पलम् In a few cases only the formation of the compound is compulsory, *e g*, कृष्णसर्प (when used as the name of a certain species of snakes)

565 And further it has to be noted that although the range of the formation of Tatpurusa Compounds is very wide, there are numerous restrictions (which are best learned by practice) An important case of such restriction is that nominal bases in तृ or अक denoting an agent, are not compounded with nouns in the genitive case Thus from अपां स्रष्टा 'the creator of waters' we cannot form अपस्रष्टा, nor can we form ओदनपाचक from ओदनस्य पाचक । But there are exceptions to this rule also, *e g*, देवपूजक 'one who worships the gods'

Bahuvrihi Compounds

बहुव्रीहि-समास

566 Bahuvrihi Compounds may be called attributive or possessive compounds, in as much as they generally express an attribute belonging

561 When the first part of the compound is सु किम् (implying censure) or the negative अ, the above named changes generally do not take place Thus—सुरा Nom सुराजा) 'a good king', किमखि (Nom किसखा) 'a bad friend'

562 The following words are considered as Tatpurusas of a more or less irregular kind[1]—उच्चनीचम् 'high and low', राजान्तरम् (अन्यो राजा) 'another king' ग्रामान्तरम् 'another village', अकिंचन 'a man who possesses nothing', चिन्मात्रम् that which is intelligence only', अहंपूर्विका emulation' (अहं पूर्वमहं पूर्वमिति यस्यां क्रियायामभिधीयते सा) This class of compounds is called मयूरव्यंसकादि

563 In some Karmadhāraya Compounds the first member represents a compound the second member of which is dropped Thus—देवब्राह्मण = देवपूजको ब्राह्मण a Brāhmana who worships the gods' Such compounds are called मध्यपदलोपिन्

564 It must be observed that in far the greater number of cases the formation of a Tatpuruṣa [Compound is optional, and that hence the two words constituting the compound

[1] मयूरव्यंसकादयश्च—2 1 72

यस्य स , इन्द्र आदिर्येषां ते , तानि लोचनानि यस्य स , दण्डो हस्ते यस्य स , त्यक्तं नगरं येन स ।

568 In agreement with their adjectival function Bahuvrihi Compounds throughout take the gender of that word an attribute of which the compound expresses Thus, in the above, देवदत्तनामा '(a man) whose name is Devadatta' (although नामन् is Neuter), रूपवद्भार्यः 'a man who has a handsome wife' (भार्या)

569 Certain compounds of this class require to be resolved with the help of an इव Thus— विद्युत्प्रभ 'one whose brightness (प्रभा) is like that of lightning' (विद्युत् इव प्रभा यस्य स), चन्द्रानना 'moon faced' (चन्द्र इवाननं यस्या सा)

570 In resolving बहुव्रीहि Compounds the first part of which is a preposition, a verbal form may have to be employed Thus—प्रपर्ण '(a tree etc) from which the leaves have fallen' (प्रपतितानि पर्णानि यस्मात् स), निस्तेजा (Nom Sing Masc of निस्तेजस्) 'a man devoid of energy' (निर्गतं तेजो यस्मात् स)

571 *a* Some compounds formed of indeclinable words or numerals or आसन्न, अदूर or अधिक with numerals—which are considered to be Bahuvrihis—show certain irregularities in form

to something else[1] the first member of the compound determining or qualifying that which is expressed by the second member Thus—पीताम्बर (yellow robe) 'a person who wears a yellow robe' दीर्घबाहु 'long armed', वीरपुरुष '(a region, etc) the men in which are heroes' देवदत्तनामा (Nom of नामन्) '(a man) whose name is Devadatta' चिन्तापर '(a man) whose highest aim is thinking', इन्द्रादय (Nom Plu of इन्द्रादि) 'those who have Indra for their first' (i e, 'Indra and the other gods') त्रिलोचन 'he who has three eyes, i e, Siva' दण्डहस्त 'a man who has a staff in his hand' ('a man carrying a staff'), त्यक्तनगर 'a person who has left the city

567 Bahuvrihi Compounds require to be resolved by means of relative clauses in which the relative pronoun appears in a case other than the nominative while the two or more members of the compound as a rule stand in the same case, generally the nominative case The examples given above are resolved as follows—पीतमम्बर यस्य स दीर्घौ बाहू यस्य स, वीरा पुरुषा यस्मिन् स देवदत्तो नाम यस्य स, चिन्ता पर

[1] अनेकमन्यपदार्थे—2 2 24

or a noun ending in ऋ, take the suffix क Thus—बहुनदीक '(a country, etc) in which there are many rivers', सपत्नीक '(a man) accompanied by his wife', मृतभर्तृका, 'a woman whose husband is dead' The same suffix क is taken either necessarily or optionally by many other Bahuvrihis Thus बहुमाल or बहुमालाक or बहुमालक 'one who has many garlands'

574 महत् used as the first member of a Bahuvrihi becomes महा Thus—महाबाहु 'one who has big arms'

575 सह used as the first member of a Bahuvrihi generally becomes स Thus—सपुत्र (or सहपुत्र) 'one together with his son' But सह remains in benedictions—स्वस्ति राज्ञे सहपुत्राय सहामात्याय

576 Some nouns undergo certain changes of form when used as the last members of Bahuvrihi Compounds The most important cases are as follow —

a अक्षि becomes अक्ष Thus—लोहिताक्ष 'red eyed'

b गन्ध becomes गन्धि[1] after सु, सुरभि and similar words, provided the smell is inseparably connected with that of which it is predicated

---

[1] गन्धस्येदुत्पूतिसुसुरभिभ्यः — 5 4 135

Thus उपदशा (from दशन्) 'about ten' (दशानां समीपे ये सन्ति ते उपदशाः), द्वित्राः (from द्वि and त्रि) 'two or three', आसन्नविंशाः 'nearly twenty' (विंशतेरासन्नाः), त्रिचतुराः 'three or four'

b दक्षिणपूर्वा (Fem Sing) 'south east' and similar compounds केशाकेशि (Neut Indecl) 'Seizing each other by the hair', दण्डादण्डि (Neut Indecl) 'Beating each other with sticks,' are likewise classed as Bahuvrīhis

572 When the first member of a compound is a feminine form derived from a corresponding masculine form by means of the suffix आ or ई, the masculine base is used provided the second member of the compound be a feminine form Thus—'रूपवती भार्या यस्य स' is represented by the Bahuvrīhi 'रूपवद्भार्यः' चित्रा गावो यस्य स' by चित्रगु But on the other hand, गङ्गाभार्य (where गङ्गा is not formed from a corresponding masculine) There are exceptions thus—कल्याणीप्रिय one to whom a virtuous woman is dear ब्राह्मणीभार्य one who has a Brāhmin woman for his wife', सुकेशीभार्यः 'a man who has a woman with beautiful hair for his wife

573 Bahuvrīhi Compounds, the last member of which is a feminine noun ending in ई or ऊ,

Dvandva Compounds,

द्वन्द्व-समास

577 Dvandva *Compounds consist of two or more nouns which, if not compounded would be connected by* च[1] ('and'), hence they may be called Copulative Compounds They are of two different kinds according as the objects denoted by the members of the compound are viewed as merely conjoined but fundamentally separate (इतरेतरद्वन्द्व), or as constituting an aggregate or complex, of which the members form parts only (समाहारद्वन्द्व)

In the former case the compound takes a dual or plural termination, according as the members are two or more, and the gender of the final noun is the gender of the whole Thus—रामलक्ष्मणौ 'Rāma and Lakṣmana', ब्राह्मणक्षत्रियविट्शूद्राः 'a Brāhmaṇa a Ksattriya, a Vaisya and a Śūdra', कुक्कुटमयूर्यौ (Du Fem) 'a cock and a pea hen'

578 Samāhāra Dvandvas are singular and neuter

a In the case of words denoting limbs of the body, parts of an army, inanimate objects,

[1] चार्थे द्वन्द्वः—2 2 29

Thus—सुगन्धि जलम् 'water having a sweet smell' But सुगन्ध आपणिक 'a shopkeeper dealing in perfumes'

c दन्त becomes दत् after सु, and after numerals, provided the compound is meant to indicate a certain age Thus—द्विदत् (Nom Masc द्विदन्, Fem द्विदती) 'having two teeth'

d धनुस becomes धन्वन्[1], thus शार्ङ्गधन्वन् (Nom न्वा) 'having a bow made of horn' (a name of Visnu)

e धर्म becomes धर्मन् provided the former part of the compound consists of one word[2] only Thus—विदितधर्मन् 'one who knows the law'

f नासिका becomes नस Thus—उन्नस 'high-nosed'

g पाद becomes पाद् after numerals and सु, also in some other compounds Thus—द्विपाद् 'biped व्याघ्रपाद् 'having feet like a tiger'

h प्रजा and मेधा become प्रजस् and मेधस् after सु, दु and negative अ Thus—अप्रजस् (Nom Sing Mas. अप्रजा) 'without offspring'

---

[1] धनुषश्च—5 4 132 [2] धर्मादनिच् केवलात्—5, 4 124

form Samāhāra Dvandvas only when in the plural Hence बदरं च आमलकं च forms बदरामलके (not कम्), रथिकाश्च अश्वारोहाश्च forms रथिकाश्वारोहौ (not हम्)

f अहोरात्र 'the period comprising a day and a night' is irregular in gender

579 There are special rules determining the order of words in Dvandva Compounds

a Words ending in इ or उ should be placed first Thus—हरिहरौ 'Hari and Hara'

b Words ending in अ and beginning with a vowel should be placed first [1] Thus—ईशकृष्णौ This rule prevails over Rule (*a*), hence इन्द्राग्नी 'Indra and Agni'

c Words that have fewer syllables should come first [2] Thus—शिवकेशवौ This rule prevails over (*a*) and (*b*), thus—वागग्नी 'Vāch and Agni'

d In general the more important word should be placed first, hence the higher caste, the elder brother, etc, have the first place Thus—युधिष्ठिरार्जुनौ

e In a number of cases the position is optional, thus—केशश्मश्रू or श्मश्रुकेशौ, धर्मार्थौ or

---

[1] अजाद्यदन्तम्—2 2 33, [2] अल्पाच्तरम्—2 2 34,

names of rivers of different gender, countries, insects, animals between which there is natural enmity, the Dvandva Compound has always the समाहार form Thus पाणिपादम् (पाणी च पादौ च) 'hands and feet' रथिकाश्वारोहम् (रथिकाश्च अश्वारोहाश्च) 'charioteers and horse men', गङ्गाशोणम् (गङ्गा च शोणश्च) 'the river Gangā and Soṇa' (but गङ्गायमुने) अहिनकुलम् (अहिश्च नकुलश्च) 'snake and ichneumon' (which are natural enemies)

b In certain other cases—as when names of trees, deer, grass, corn, condiments, beasts, birds are combined—the Samāhāra form is optional Thus—प्लक्षन्यग्रोधम् or प्लक्षन्यग्रोधाः 'Plakṣa and Nyagrodha trees', व्रीहियवम् or व्रीहियवाः, दधिघृतम् or दधिघृते, गोमहिषम् or गोमहिषाः

c Words of opposite meaning[1] (not qualifying things) also form समाहार compounds Thus—शीतोष्णम् 'hot and cold' But शीतोष्णे जले

d पूर्व and अपर, उत्तर and अधर form पूर्वापरम् or पूर्वापरे, अधरोत्तरम् or अधरोत्तरे

e Words denoting fruits, parts of army, herbs deer, birds, insects, corn or grass, however,

[1] विप्रतिषिद्धं चानधिकरणवाचि—2 4 13.

585 When the final letter of a समाहारद्वन्द्व is a letter of the च वर्ग or द or ष or ह, अ is added to it Thus—छत्त्रोपानहम् (छत्र + उपानह) 'umbrella and shoes'

Saha-supā Compounds

सह-सुपा समास

586 There are certain compounds which, under the rules as to the four special classes of compounds described so far, cannot be included in any of those classes Such compounds are viewed as 'mere compounds' or 'compounds in general,' and are termed सह सुपा Compounds The term explains itself as follows The phrase सुप् सह सुपा 'a word having a case termination joined with (another) word having a case termination' states the essential feature of most Samāsas (which consist of a combination of two case terminations, it having of course to be kept in mind that in the finished Samāsa the case termination of the first member is dropped) सह सुपा (short for सुप् सह सुपा) is, therefore, employed to denote words which are 'Compound in general' without belonging to a special class

अर्थधर्मौ शब्दार्थौ or अर्थशब्दौ, कामार्थौ or अर्थकामौ, गुणवृद्धी or वृद्धिगुणौ In other cases the position is contrary to the above rules thus—उलूखलमुसलम्, शूद्रार्यम्, अक्षिभ्रुवम्

580 When two nouns ending in ऋ,[1] implying relationship, or connection by priestly functions, form a Dvandva, the ऋ of the former is changed to आ Thus—मातापितरौ 'father and mother', होतापोतारौ 'the Hotṛ and Potṛ' —The same change takes place when a word implying relationship is compounded with पुत्र, thus—पितापुत्रौ

581 When the names of deities viewed as associated with each other[2] form Dvanda Compounds आ is generally substituted for the final vowel of the former member Thus—मित्रावरुणौ, अग्नामरुतौ

582 The इ of अग्नि, followed by सोम or वरुण is lengthened—अग्नीषोमौ

583 Similarly, although with some irregularities—द्यावापृथिव्यौ (द्यौश्च पृथिवी च), द्यावाभूमी

584 जाया and पति form जायापती 'husband and wife', for which दम्पती may be substituted

---

[1] आनङ् ऋतो द्वन्द्वे—6 3 25 [2] देवताद्वन्द्वे च—6 3 26

CHAPTER VIII

Secondary Suffixes

तद्धित

590 In Chapter V it was mentioned that nominal bases are formed from roots by means of primary suffixes (कृत्), *e g* कार्य and कारक from the root कृ Now, there is a further important class of suffixes by which new words are formed from nominal bases These suffixes are called तद्धित, or 'Secondary' suffixes

591 The Taddhita suffixes—of which there are many kinds—express various senses such as 'descended from,' 'produced by,' 'made of,' 'connected with,' 'proclaimed by,' etc Some of them produce changes in the words to which they are added Thus before the Taddhitas अ, य, इक, एय and others, the first vowel of the base generally takes Vriddhi, and certain terminations of the base are dropped Thus—

(*a*) वासुदेव 'the son of Vasudeva', औत्स 'a descendant of उत्स', औपगव 'a descendant of उपगु', ऐक्ष्वाक 'a descendant of इक्ष्वाकु', और्ण 'made of wool' from ऊर्णा, दैव 'belonging to the gods'

An example of this type of compounds is भूतपूर्व—पूर्व भूत 'what existed previously'

Ekaśeṣa

एकशेष

587 This term is applied in Sanskrit Grammar to cases where instead of a combination of several words having the same Prātipadika form, one word only is employed, the case termination of which indicates the number (dual or plural) Thus, on the Ekaśeṣa principle, the dual रामौ replaces रामश्च रामश्च the plural रामाः replaces रामश्च रामश्च रामश्च

588 Where the Ekaśeṣa[1] represents words, having different genders but otherwise identical in form, the termination of the masculine gender is retained Thus—हंसौ for हंसी च हंसश्च ब्राह्मणौ for ब्राह्मणी च ब्राह्मणश्च

589 The same principle is extended to some words dissimilar in form but akin in meaning Thus—भ्रातरौ is used for भ्राता च स्वसा च, पुत्रौ for पुत्रश्च दुहिता च, पितरौ for माता च पिता च (but also मातापितरौ) श्वशुरौ for श्वश्रूश्च श्वशुरश्च (but also श्वश्रूश्वशुरौ)

---

[1] पुमान् स्त्रिया—1 2. 67

CHAPTER VIII

Secondary Suffixes

तद्धित

590 In Chapter V it was mentioned that nominal bases are formed from roots by means of primary suffixes (कृत्) *e g*, कार्य and कारक from the root कृ Now, there is a further important class of suffixes by which new words are formed from nominal bases These suffixes are called तद्धित, or 'Secondary' suffixes

591 The Taddhita suffixes—of which there are many kinds—express various senses such as 'descended from,' 'produced by,' 'made of,' 'connected with,' 'proclaimed by,' etc Some of them produce changes in the words to which they are added Thus before the Taddhitas अ, य, इक, एय and others, the first vowel of the base generally takes Vṛiddhi, and certain terminations of the base are dropped Thus—

(*a*) वासुदेव 'the son of Vasudeva' औरस 'a descendant of उरस्' औपगव 'a descendant of उपगु', ऐक्ष्वाक 'a descendant of इक्ष्वाकु', और्ण 'made of wool' from ऊर्णा, दैव 'belonging to the gods'

'divine,' from देव, ग्रैष्म 'belonging to the summer,' from ग्रीष्म, सांवत्सर 'yearly,' from संवत्सर, पार्थिव 'lord of the earth' from पृथिवी, मौनम् silence from मुनि यौवनम् 'youth,' from युवन्, सौहार्दम् friendship,' from सुहृद्, चाक्षुष 'visible,' from चक्षुस् From व्याकरण there is formed वैयाकरण grammarian'

(b) दाक्षि the son of Daksa वैयासकि 'the son of Vyāsa'

(c) वैनतेय 'the son of Vinatā', भागिनेय 'the son of a sister' (भगिनी)

(d) राज्यम् kingdom' from राजन् गार्ग्य 'descended from Garga' दैव्य 'divine,' from देव—Without Vriddhi, दिव्य 'celestial,' from दिव, दन्त्य 'dental from दन्त, यशस्य 'glorious, from यशस्, सख्यम् 'friendship,' from सखि

592 Other Taddhitas of very frequent use before which the vowel of the base is not changed, are—

त्व and ता which form abstract nouns Thus from गो—गोत्व cowhood 'the class characteristics of a cow भीरुता or भीरुत्व 'cowardice,' from भीरु

593 इमन् which forms abstract nouns from adjectives denoting colour and some other adjectives Thus—शुक्लिमन् Masc (Nom Sing

शुक्लिमा) 'whiteness,' from शुक्ल, महिमन् 'greatness' from महत्

594 वत्, मत्, इन्, विन्, मिन्, which form possessive adjectives Thus—गुणवत् (Nom Sing Masc गुणवान्) 'possessing good qualities', विद्यावत् 'wise', ज्योतिष्मत् 'possessed of light', धनिन् 'wealthy,' from धन, यशस्विन् 'famous', वाग्मिन् 'eloquent' (from वाच्)

595 वत् (Indecl) forms adverbs denoting 'like' that to which वत् is added Thus ब्राह्मणवत् 'like a Brāhmaṇa'

596 मय *forms adjectives denoting* 'made of' or 'abounding in' that to which मय is added Thus —काष्ठमय 'made of wood', अन्नमय 'abounding in food'

597 तस् forms adverbs having the sense of an ablative Thus—आदितः 'from the beginning', ग्रामतः 'from the village', उभयतः 'from both sides', सर्वतः 'from all sides'

598 त्र forms adverbs having the sense of a locative Thus—सर्वत्र 'everywhere', अन्यत्र 'in other places'

इति शिवम्।

DHĀTUKŌSHA

धातुकोषः ।

साङ्केतिक-शब्दाः ।

भ्वा—Bhvādi अदा—Adādi जुहु—Juhotyādi दिवा—Dibādi स्वा—Svādi तुदा—Tudādi रुधा—Rudhadi. तना—Tanādi क्र्या—Kryādi चुरा—Churādi P —Parasmaipada A —Ātmanepada U —Ubhavapada Pre —Present—लट् Pot —Potential—विधिलिङ Imp —Imperative—लोट् Impf —Imperfect—लङ् Perf —Perfect—लिट् Aor —Aorist—लुङ् Fu —Future—लृट् Per Fu —Periphrastic Future—लुट् Con —Conditional—लृङ् Ben —Benedictive—आशिषि लिङ् Pas —Passive—कर्मणि Cau —Causative—णिजन्त Des-Desiderative—सनन्त Fre —Frequentative—यङन्त Kri —कृत्यप्रत्यय—Participles in तव्य, अनीय, य PP —Past participle—निष्ठा -क्त IP —Indeclinable Past participle—क्त्वा Inf —Infinitive—तुमुन् से —सेट् धातु—Set Dhātu अ —अनिट् धातु—Anit Dhātu वे —वेट् धातु—Optionally Anit Dhatu

DHĀTUKŌSHA

अथ अकारादिवर्णक्रमेण धातुरूपाणि ।

अ

अञ्चु—भ्वा P से गतिपूजनयो, to go, to worship Pre लट्—अञ्चति अञ्चसि अञ्चामि Pot विधिलिङ्—अञ्चेत् Imp लोट्—अञ्चतु Impf—लङ्—आञ्चत् Perf लिट्—आनञ्च Aor लुङ्—आञ्चीत् Fu लृट—अञ्चिष्यति Per Fu लुट्—अञ्चिता Con लृङ्—आञ्चिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—अञ्च्यात् (may he worship) (does no' lose its nasal when it means to worship) and अच्यात् (may he go) Pas कर्मणि—अञ्च्यते (he is honoured) and अच्यते (he is moved) Cau णिजन्त—अञ्चयति Desनन्त—अञ्चिचिषति Kri कृत्य—अञ्चितव्य PP निष्ठा—अञ्चित (worshipped), अक्त (moved) IP क्त्वा—अञ्चित्वा (having worshipped) अञ्चित्वा or अक्त्वा (having moved) Inf तुमुन्—अञ्चितुम्

अञ्जू—रुधा P से व्यक्तिम्रक्षणकान्तिगतिषु, to distinguish, to anoint, to decorate, to go Pre लट्—अनक्ति, अङ्क्तः, अञ्जन्ति अनक्षि अनज्मि, अञ्ज्वः, अञ्ज्मः Pot विधिलिङ्—अञ्ज्यात् Imp. लोट्—अनक्तु अङ्ग्धि अनजानि Impf लङ—आनक्

आङ्क्ताम् Perf लिट्—आनञ्ज, आनञ्जतु, आनञ्जिथ or आनङ्क्थ, आनञ्जथु, आनञ्ज आनञ्जिव or आनञ्ज्व Aor लुङ—आञ्जीत् Fu लृट्—अञ्जिष्यति or अङ्क्ष्यति Per Fu लुट्—अञ्जिता or अङ्क्ता Con लृङ्—आञ्जिष्यत् or आङ्क्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—अज्यात् Pas कर्मणि—अज्यते, Aor कर्मणि लुङ्—आञ्जि Cau णिजन्त—अञ्जयति, Aor णिच् लुङ्—आञ्जिजत् Des सनन्त—अञ्जिजिषति PP निष्ठा—अक्त IP क्त्वा—अञ्जित्वा or अङ्क्त्वा or अक्त्वा Inf तुमुन्—अञ्जितुम् or अङ्क्तुम्

अट्—भ्वा P से गतौ, to roam Pre लट्—अटति Impf लङ—आटत् Perf लिट्—आट Aor लुङ्—आटीत् Fu लृट्—अटिष्यति Con लृङ्—आटिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—अट्यात् Pas कर्मणि—अट्यते Cau णिजन्त—आटयति Des सनन्त—अटिटिषति Inf तुमुन्—अटितुम्

अण्—भ्वा P से शब्दे, to sound Pre लट्—अणति Perf लिट्—आण Aor लुङ्—आणीत् Fu लृट्—अणिष्यति Pas कर्मणि—अण्यते Cau णिजन्त—आणयति ते Des सनन्त—अणिणिषति PP निष्ठा—अणित Inf तुमुन्—अणितुम्

अण्—दिवा A. से प्राणने, to breathe, to live. Pre लट—अण्यते Perf लिट्—आणे Aor लुङ्—आणिष्ट Fu लृट—अणिष्यते Con लृङ्—आणिष्यत

Ben आशिषि लिङ्—अणिषीष्ट Pas कर्मणि—अण्यते PP निष्ठा—अणित Inf तुमुन्—अणितुम्

अद्—अदा P अ भक्षणे, to eat Pre लट्—अत्ति अत्तः, अदन्ति, अत्सि, अत्थः अत्थ अद्मि, अद्वः, अद्मः Pot विधिलिङ्—अद्यात् अद्याताम् अद्युः अद्याः, अद्याम् अद्याव Imp लोट्—अत्तु अद्धि अदानि Impf लङ्—आदत् आत्ताम् आदन्, आदः, आत्तम्, आत्त, आदम् आद्व, आद्म

Perf लिट्—जघास } आद	जक्षतुः } आदतुः	जक्षुः } आदुः
जघसिथ } आदिथ	जक्षथुः } आदथुः	जक्ष } आद
जघास } जघस } आद	जक्षिव } आदिव	जक्षिम } आदिम

Aor लुङ्—अघसत् अघसताम् अघसन्, अघसः, अघसतम् अघसत, अघसम्, अघसाव अघसाम Fu लृट्—अत्स्यति अत्स्यसि अत्स्यामि Per Fu लुट्—अत्ता अत्तासि, अत्तास्मि Con लृङ्—आत्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—अद्यात् अद्यास्ताम् अद्यासुः, अद्याः, अद्यासम् अद्यास्व, अद्यास्म Pas कर्मणि—अद्यते Cau णिजन्त—आदयति Aor णिच् लुङ्—आदिदत् Des सनन्त—जिघत्सति Kri कृत्य—अदनीय PP निष्ठा—जग्ध IP क्त्वा—जग्ध्वा Inf तुमुन्—अत्तुम्

अन्—अदा P से प्राणने, to breathe, to live Pre लट्—अनिति अनित, अनन्ति, अनिषि, अनिमि, अनिव Pot विधिलिङ—अन्यात्, अन्या, अन्याम् Imp लोट्—अनितु अनिताम्, अनन्तु, अनिहि, अनानि, अनाव Impf लङ्—आनीत् आनत् आनिताम्, आनन्, आनो आन आनम्, आनिव Perf लिट्—आन, आनिथ, आन Aor लुङ—आनीत्, आनिष्टाम् Fu लृट—अनिष्यति Per Fu लुट्—अनिता Con लृङ्—आनिष्यत् Ben आशिषि लिङ—अन्यात्, अन्यास्ताम् अन्या, अन्यासम् Pas कर्मणि—अन्यते Aor कर्म लुङ—आनि Cau णिजन्त—आनयति, Aor णिच लुङ्—आनिनत् Des सनन्त—अनिनिषति PP निष्ठा—अनित Inf तुमुन्—अनितुम्

अय्—भ्वा A से गतौ, to go Pre लट—अयते Pot विधिलिङ—अयेत Imp लोट—अयताम् Impf लङ्—आयत Perf लिट्—अयांचक्रे, अयाम्बभूव अयामास Aor लुङ्—आयिष्ट Fu लृट—अयिष्यते Per Fu लुट—अयिता Con लृङ्—आयिष्यत Ben आशिषि लिङ्—अयिषीष्ट Pas कर्मणि—अय्यते, Aor कर्म लुङ्—आयि Cau णिजन्त—आययति—ते, Aor-णिच लुङ—आयियत् त Des सनन्त—अयियिषते

With परा it forms—परा+अय Pre लट्—पलायते (he flees) IP क्त्वा (ल्यप) पलाय्य Inf तुमुन्—पलायितुम्

Ben आशिषि लिङ्—अशिषीष्ट Pas कर्मणि—अश्यते
PP निष्ठा—अशित Inf तुमुन्—अशितुम्

अद्—अदा P अ भक्षणे, to eat Pre लट्—अत्ति अत्तः अदन्ति, अत्सि, अत्थः, अत्थ अद्मि, अद्वः, अद्मः Pot विधिलिङ्—अद्यात् अद्याताम् अद्युः अद्याः, अद्याम् अद्याव Imp लोट्—अत्तु अद्धि अदानि Impf लङ्—आदत् आत्ताम् आदन्, आदः, आत्तम्, आत्त, आदम्, आद्व आद्म

Perf लिट्—जघास आद	जक्षतु आदतु	जक्षु आदु
जघसिथ आदिथ	जक्षथु आदथु	जक्ष आद
जघास जघस आद	जक्षिव आदिव	जक्षिम आदिम

Aor लुङ्—अघसत् अघसताम् अघसन् अघसः, अघसतम्, अघसत, अघसम् अघसाव, अघसाम Tu लृट्—अत्स्यति अत्स्यसि अत्स्यामि Per Tu लुट्—अत्ता अत्तासि अत्तास्मि Con लृङ्—आत्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—अद्यात् अद्यास्ताम् अद्यासुः, अद्याः, अद्यासम् अद्यास्व अद्यास्म Pas कर्मणि—अद्यते, Cau णिजन्त—आदयति Aor णिच् लुङ्—आदिदत् Des सनन्त—जिघत्सति Kri कृत्य—अदनीय PP निष्ठा—जग्ध IP क्त्वा—जग्ध्वा Inf तुमुन्—अत्तुम्

अन्—अदा P से प्राणने, to breathe, to live Pre लट्—अनिति अनित, अनन्ति, अनिषि, अनिमि, अनिव Pot विधिलिङ—अन्यात्, अन्या, अन्याम् Imp लोट्—अनितु अनिताम्, अनन्तु, अनिहि, अनानि, अनाव Impf लङ्—आनीत् आनत्, आनिताम्, आनन्, आनी आन आनम्, आनिव Perf लिट्—आन, आनिव, आन Aor लुङ्—आनीत्, आनिष्टाम् Fu लृट्—अनिष्यति Per Fu लुट्—अनिता Con लृङ्—आनिष्यत् Ben आशिषि लिङ—अन्यात्, अन्यास्ताम् अन्या, अन्यासम् Pas कर्मणि—अन्यते Aor कर्म लुङ—आनि Cau णिजन्त—आनयति, Aor णिच लुङ्—आनिनत् Des सनन्त—अनिनिषति PP निष्ठा—अनित Inf तुमुन्—अनितुम्

अय्—भ्वा A से गतौ, to go Pre लट्—अयते Pot विधिलिङ—अयेत Imp लोट—अयताम् Impf लङ्—आयत Perf लिट्—अयांचक्रे, अयाम्बभूव अयामास Aor लुङ्—आयिष्ट Fu लृट—अयिष्यते Per Fu लुट—अयिता Con लृङ्—आयिष्यत Ben आशिषि लिङ्—अयिषीष्ट Pas कर्मणि—अय्यते, Aor कर्म लुङ्—आयि Cau णिजन्त—आययति—ते, Aor—णिच लुङ्—आयियत् त Des सनन्त—अयियिषते

With परा it forms—परा+अय Pre लट—पलायते (he flees) IP क्त्वा (ल्यप) पलाय्य Inf तुमुन्—पलायितुम्

अर्च्—भ्वा P से पूजायाम् to worship Pre लट्—अर्चति Pot विधिलिङ्—अर्चेत् Imp लोट्—अर्चतु Impf लङ्—आर्चत् Perf लिट्—आनर्च Aor लुङ्—आर्चीत्, आर्चिष्टाम् Fu लृट्—अर्चिष्यति Per Fu लुट्—अर्चिता Con लृङ्—आर्चिष्यत् Ben आशिषि लिङ—अर्च्यात् Pas कर्मणि—अर्च्यते Aor कर्म लुङ—आर्चि Cau णिजन्त—अर्चयति—ते Aor णिच् लुङ्—आर्चिचत्—त Des सनन्त—अर्चिचिषति Kri कृत्य—अर्चनीय, अर्चितव्य PP निष्ठा—अर्चित IP क्त्वा—अर्चित्वा Inf तुमुन्—अर्चितुम्

अर्च्—चुरा U स पूजायाम् to worship अथ्याद् वा णिच् णिजन्तात् कर्तृगामिक्रियाफले आत्मनेपदम् Pre लट्—अर्चयति ते अर्चति Pot विधिलिङ्—अर्चयेत् त Imp लोट्—अर्चयतु ताम् Impf लङ—आर्चयत् त Perf लिट्—अर्चयाम् बभूव आस चकार चक्रे Aor लुङ्—आर्चिचत् त Ben आशिषि लिङ्—अर्च्यात्, अर्चयिषीष्ट Pas कर्मणि—अर्च्यते Des सनन्त—अर्चिचयिषति—ते Kri कृत्य—अर्चयितव्य IP क्त्वा—अर्चयित्वा Inf तुमुन्—अर्चयितुम्

अर्ज्—भ्वा P से अर्जने, to procure Pre लट्—अर्जति Perf लिट्—आनर्ज Aor लुङ्—आर्जीत् Per Fu लुट्—अर्जिता Ben आशिषि लिङ—अर्ज्यात् Pas कर्मणि—अर्ज्यते Cau णिजन्त—अर्जयति ते Aor

णिच् लुङ्—आर्जिजत्-त Des सनन्त—अर्जिजिषति Kri कृत्य—अर्जितव्यः, अर्जनीय Inf तुमुन्—अर्जितुम्

अर्थँ—(अदन्त) चुरा A से उपयाच्ञायाम्, to beg, to request Pre लट्—अर्थयते Perf लिट्—अर्थयाम् बभूव आस चक्रे Aor लुङ्—आर्तथत Per Fu लुट्—अर्थयिता Ben आशिषि लिङ्—अर्थयिषीष्ट Pas कर्मणि—अर्थ्यते Cau णिजन्त—अर्थयते The usual form of Pre Plu प्रार्थयन्ति (प्रार्थना कुर्वन्ति, तत् करोतीति णिच्) Inf तुमुन्—अर्थयितुम्

अर्दँ—भ्वा P से गतौ याचने पीडने च, to go, to beg, to pain Pre लट्—अर्दति Pot विधिलिङ् अर्देत् Impf लङ्—आर्दत् Perf लिट्—आनर्द Aor लुङ—आर्दीत् Per Fu लुट्—अर्दिता Ben आशिषि लिङ्—अर्द्यात् Pas कर्मणि—अर्द्यते, Aor कर्म लुङ्—आर्दि Cau णिजन्त—अर्दयति-ते Aor णिच् लुङ्—आर्दिदत् Des सनन्त—अर्दिदिषति PP निष्ठा—अर्दित अभ्यर्ण (सन्निकृष्टे), अन्यत्र, अभ्यर्दितो वृषल शीतेन Inf तुमुन्—अर्दितुम् चुरादिरुभयपदी हिंसाय वर्त्तते Pre लट्—अर्दयति-ते, अर्दति-ते

अर्हँ—भ्वा P से पूजायाम्, to worship, योग्यतायाम्, to deserve Pre लट्—अर्हति Perf लिट्—आनर्ह Aor लुङ्—आर्हीत् Per Fu लुट्—अर्हिता Ben आशिषि लिङ्—अर्ह्यात् Pas कर्मणि—अर्ह्यते

Cau णिजन्त—अर्हयति Aor णिच् लुङ्—आर्जिहत् Des सनन्त—अर्जिहिषति Krt तव्य—अर्हितव्य Inf तुमुन्—अर्हितुम्

अव्—भ्वा P से रक्षण प्रीति अवगति &c., to protect, to please, to know (and a variety of other meanings) Pre लट्—अवति Imp लोट्—अवतु Perf लिट्—आव Aor लुङ्—आवीत् Per Fu लुट्—अविता Ben आशिषि लिङ्—अव्यात् Pas कर्मणि—अव्यते Cau णिजन्त—आवयति Aor णिच् लुङ्—आविवत् Des सनन्त—अविविषति PP निष्ठा—ऊत Inf तुमुन्—अवितुम्

अश्—स्वा A वे व्याप्तौ संघाते च, to pervade, to crowd

Pre लट्—	अश्नुते	अश्नुवाते,	अश्नुवते
	अश्नुषे	अश्नुवाथे,	अश्नुध्वे
	अश्नुवे,	अश्नुवहे,	अश्नुमहे
Pot विधिलिङ्—	अश्नुवीत,	अश्नुवीयाताम्,	अश्नुवीरन्
	अश्नुवीथाः,	अश्नुवीयाथाम्	अश्नुवीध्वम्
	अश्नुवीय	अश्नुवीवहि,	अश्नुवीमहि-
Imp लोट्—	अश्नुताम्,	अश्नुवाताम्	अश्नुवताम्
	अश्नुष्व	अश्नुवाथाम्,	अश्नुध्वम्
	अश्नवै,	अश्नवावहै,	अश्नवामहै

Impf लङ्—	आश्नुत	आश्नुथा	आश्नुवि
Perf लिट्—	आनशे	आनशाते	आनशिरे
	आनशिषे / आनक्षे	आनशाथे	आनशिध्वे / आनड्ढ्वे
	आनशे	आनशिवहे / आनश्वहे	आनशिमहे / आनश्महे
Aor लुङ्—	आशिष्ट / आष्ट	आशिषाताम् / आक्षाताम्	आशिषत / आक्षत
	आशिष्ठाः / आष्ठाः	आशिषाथाम् / आक्षाथाम्	आशिड्ढ्वम् / आड्ढ्वम्
	आशिषि / आक्षि	आशिष्वहि / आक्ष्वहि	आशिष्महि / आक्ष्महि

Fu लृट्—अशिष्यते, अक्ष्यते Per Fu लुट्—अशिता, अष्टा Con लृङ्—आशिष्यत, आक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—अशिषीष्ट, अक्षीष्ट Pas कर्मणि—अश्यते, Aor कर्म लुङ—आशि Cau णिजन्त—आशयति Aor णिच् लुङ—आशिशत् Des सनन्त—अशिशिषते Kri कृत्य—अशनीय PP निष्ठा—अष्ट IP क्त्वा—अशित्वा, अष्ट्वा Inf तुमुन्—अशितुम्, अष्टुम्

अश्—क्र्या P से भोजने to eat. Pre लट्—अश्नाति, अश्नीत:, अश्नन्ति अश्नासि, अश्नीथ: अश्नीथ अश्नामि अश्नीव:, अश्नीम: Pot विधिलिङ—अश्नीयात्

अश्नीयाताम् अश्नीयुः अश्नीयाः, अश्नीयातम्, अश्नीयात अश्नीयाम् अश्नीयाव, अश्नीयाम Imp लोट्—अश्नातु अश्नीताम्, अश्नन्तु अशान, अश्नीतम् अश्नीत अश्नानि, अश्नाव, अश्नाम Impf लङ्—आश्नात् आश्नीताम्, आश्नन् आश्नाः आश्नीतम् आश्नीत आश्नाम्, आश्नीव, आश्नीम Perf लिट्—आश, आशतुः, आशुः आशिथ, आशथुः आश आश आशिव, आशिम Aor लुङ्—आशीत् आशिष्टाम्, आशिषुः आशीः, आशिष्टम्, आशिष्ट आशिषम्, आशिष्व, आशिष्म Fu लृट्—अशिष्यति अशिष्यसि अशिष्यामि Per Fu लुट्—अशिता अशितासि अशितास्मि Con लृङ्—आशिष्यत् Ben आशीर्लिङ्—अश्यात् अश्याः अश्यासम् Pas कर्मणि—अश्यते, Aor कर्मलुङ्—आशि Cau णिजन्त—आशयति, Aor णिच्लुङ्—आशिशत् Des सनन्त—अशिशिषति Kri कृत्य—अशितव्यम्, अशनीयम् PP निष्ठा—अशित IP क्त्वा—अशित्वा ल्यप्—प्राश्य Inf तुमुन्—अशितुम्

अस्—अदा P से भुवि to be अकर्मक Pro लट्—अस्ति, स्तः सन्ति असि, स्थः, स्थ अस्मि, स्वः, स्मः Pot विधिलिङ्—स्यात् स्याताम्, स्युः स्याः, स्यातम्, स्यात स्याम्, स्याव, स्याम Imp लोट्—अस्तु, स्ताम्, सन्तु एधि, स्तम् स्त असानि, असाव, असाम Impf लङ्—आसीत्, आस्ताम्, आसन् आसीः, आस्तम्, आस्त आसम्, आस्व, आस्म Perf लिट्—बभूव (लट् विधिलिङ् लोट् लङ्भिन्ने आर्धधातुके प्रत्यये परे असधातो

स्थाने भूरादेशो भवति) Aor लुङ—अभूत् Fu लृट्—भविष्यति Per Fu लुट—भविता Con लृङ्—अभविष्यत् Ben आशिषि लिङ्—भूयात् Pas कर्मणि—भूयते भाव * भूयते भवता मासम् (भावे) Aor कर्म लुङ्—अभावि Cau णिजन्त—भावयति Aor णिच् लुङ्—अबीभवत् Des सनन्त—बुभूषति Kri कृत्य—भवितव्य PP निष्ठा—भूत IP क्त्वा—भूत्वा Inf तुमुन्—भवितुम्

* अकर्मकधातुभिर्योगे देश काल भाव गन्तव्याध्ववाचकानां शब्दानां कर्मसंज्ञा इति

असु—दिवा P से क्षेपणे, to throw Pre लट—अस्यति Pot विधिलिङ्—अस्येत् Imp लोट्—अस्यतु Impf लङ्—आस्यत् Perf लिट्—आस, आसिथ, आस Aor लुङ—आस्थत् आस्थ आस्थम् Fu लृट्—असिष्यति Per Fu लुट—असिता Con लृङ्—आसिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—अस्यात् Pas कर्मणि—अस्यते, Aor कर्म लुङ—आसि Cau णिजन्त—आसयति Aor णिच् लुङ्—आसिसत् Des सनन्त—असिसिषति PP निष्ठा—अस्त IP क्त्वा—असित्वा, अस्त्वा Inf तुमुन्—असितुम्

आ

आप्—स्वा P स व्याप्तौ, to pervade, to obtain Pre लट्—आप्नोति आप्नुतः, आप्नुवन्ति आप्नोषि, आप्नुथः, आप्नुथ आप्नोमि, आप्नुवः, आप्नुमः Pot विधि लिङ्—आप्नुयात् आप्नुयाः आप्नुयाम् Imp लोट्—आप्नोतु आप्नुहि आप्नवानि Impf लङ्—आप्नोत् आप्नोः आप्नवम् Perf लिट्—आप आपिथ आप, आपिव Aor लुङ्—आपत् आपः आपम् Fu लृट्—आप्स्यति Per Fu लुट्—आप्ता आप्तासि आप्तास्मि Con लृङ्—आप्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—आप्यात् आप्याः आप्यासम् Pas कर्मणि—आप्यते Cau णिजन्त—आपयति Aor, णिच् लुङ्—आपिपत् Des सनन्त—ईप्सति PP निष्ठा—आप्त IP क्त्वा—आप्त्वा Inf तुमुन्—आप्तुम्

आस्—अदा A से उपवेशने to sit Pre लट्—आस्ते आसाते, आसते आस्से, आसाथे, आध्वे आसे, आस्वहे, आस्महे Pot विधिलिङ—आसीत आसीयाताम् आसीरन् आसीथाः आसीय, आसीवहि Imp लोट्—आस्ताम् आस्स्व आसै Impf लङ्—आस्त आस्थाः आसि Perf लिट—आसाचक्रे–आस–बभूव Aor लुङ—आसिष्ट आसिष्ठाः आसिषि Per Fu लुट्—आसिता आसितासे आसिताहे Con लृङ्—आसिष्यत Ben आशिषि लिङ्—आसिषीष्ट आसिषीष्ठाः आसिषीय Pas कर्मणि—आस्यते

मास देवदत्तेन भावे—भास्यते मास देवदत्तेन Cau. णिजन्त—भासयति मास देवदत्तम् Aor णिच् लुङ्—भासिसत् Des सनन्त—भासिसिषते PP निष्ठा—भासित Inf तुमुन्—भासितुम्

इ.

इ—भ्वा P अ गतौ, to go Pre लट्—अयति अयसि अयामि Pot विधिलिङ—अयेत्, अयेयु (3rd Plu) अये अयेयम् Imp लोट्—अयतु अय अयानि Impf लङ्—आयत् आय आयम् Perf लिट्—इयाय, इयतु, इयु इययिथ—इयेथ, इयथु, इय इयाय—इयय, इयिव, इयिम Aor लुङ्—ऐषीत् ऐषी ऐषम् Fu लृट्—एष्यति Per Fu एता Con लृङ्—ऐष्यत् Ben आशिषि लिङ्—ईयात् ईया ईयासम् Pas कर्मणि—ईयते Cau णिजन्त—आययति Aor णिच् लुङ्—आयियत् Des सनन्त—इयिषति PP निष्ठा—इत IP क्त्वा (ल्यप्)—प्रेत्य Inf तुमुन्—एतुम्

"उदयति दिननाथो याति शीतांशुरस्तम्"
"उदयति यदि भानु पश्चिमे दिग्विभागे"

इ (इण्)—अदा P अ गतौ, to go Pre लट्—एति, इत, यन्ति एषि, इथ, इथ एमि, इव, इम. Pot विधिलिङ्—इयात् इया इयाम् Imp लोट्—एतु, इताम् यन्तु इहि, इतम्, इत अयानि, अयाव, अयाम Impf लङ्—ऐत्, ऐताम् आयन् ऐ, ऐतम्, ऐत आयम्, ऐव, ऐम Perf लिट्—इयाय, ईयतु, ईयु इययिथ—इयेथ, ईयथु, ईय इयाय—इयय, ईयिव, ईयिम Aor. लुङ—अगात् अगाताम् अगु अगा, अगातम्, अगात अगाम्, अगाव, अगाम Fu लृट्—एष्यति एष्यसि एष्यामि Per Fu लुट्—एता एतासि एतास्मि Con लृङ—ऐष्यत् ऐष्य ऐष्यम् Ben आशिषि लिङ्—ईयात् ईया ईयासम् but—निर्+ईयात्=निरियात् Pas कर्मणि—ईयते, Aor कर्म लुङ्—अगायि Cau णिजन्त—अबोधनार्थे—गमयति बोधनार्थे—प्रति+आययति=प्रत्याययति Aor णिच् लुङ—अजीगमत्, प्रत्यायियत् Des सनन्त—अबोधने—जिगमिषति बोधने—प्रतीषिषति PP निष्ठा—इत IP क्त्वा—प्र+इत्वा=प्रेत्य Inf तुमुन्—एतुम्

इ (इङ्) अदा A. अ (अयं नित्यमधिपूर्व This verb is always used with अधि, in the sense of reading) अध्ययने, to read, to study Pre लट्—अधीते, अधीयाते, अधीयते अधीषे, अधीयाथे, अधीध्वे अधीये अधीवहे, अधीमहे Pot विधिलिङ—अधीयीत, अधीयीयाताम्, अधीयीरन् अधीयीथा, अधीयीयाथाम्, अधीयीध्वम् अधीयीय अधीयीवहि, अधीयीमहि Imp. लोट्—अधीताम्, अधीयाताम् अधीयताम् अधीष्व अधी-

याथाम्, अधीध्वम् अध्यये, अध्ययावहे, अध्ययामहे Impf लङ्—अध्यैत, अध्यैयाताम्, अध्यैयत अध्यैथा, अध्यैयाथाम् अध्यैध्वम् अध्यैयि, अध्यैवहि, अध्यैमहि Perf लिट्—अधिजगे, अधिजगाते, अधिजगिरे अधिजगिषे, अधिजगाथे, अधिजगिध्वे अधिजगे, अधिजगिवहे, अधिजगिमहे

Aor लुङ्—अध्यैष्ट } अध्यैषाताम् } अध्यैषत }
अध्यगीष्ट } अध्यगीषाताम् } अध्यगीषत }

अध्यैष्ठा } अध्यैषाथाम् } अध्यैढ्वम् }
अध्यगीष्ठा } अध्यगीषाथाम् } अध्यगीढ्वम् }

अध्यैषि } अध्यैष्वहि } अध्यैष्महि }
अध्यगीषि } अध्यगीष्वहि } अध्यगीष्महि }

Fu ऌट्—अध्येष्यते, अध्येष्यसे अध्येष्ये Per Fu लुट्—अध्येता अध्येतासे अध्येताहे

Con ऌङ्-अध्यैष्यत } अध्यैष्येताम् } अध्यैष्यन्त }
अध्यगीष्यत } अध्यगीष्येताम् } अध्यगीष्यन्त }

अध्यैष्यथा } अध्यैष्येथाम् } अध्यैष्यध्वम् }
अध्यगीष्यथा } अध्यगीष्येथाम् } अध्यगीष्यध्वम् }

अध्यैष्ये } अध्यैष्यावहि } अध्यैष्यामहि }
अध्यगीष्ये } अध्यगीष्यावहि } अध्यगीष्यामहि }

Ben आशिषि लिङ्—अध्येषीष्ट अध्येषीयास्ताम्, अध्येषीरन् अध्येषो… अध्येषीढ्वम् अध्येषीय, अध्ये-

चीयहि अध्येषीमहि Pas कर्मणि—अधीयते, Aor कर्म लुङ्- अध्यायि, अध्यगायि Cau णिजन्त—अध्यापयति, Aor णिच् लुङ्—अध्यापिपत्, अध्यजीगपत् Des सनन्त—अधि जिगांसते PP निष्ठा—अधीत IP क्त्वा—अधीत्य Inf तुमुन्—अध्येतुम् "रामादधीतसन्देश" इति भट्टिप्रयोगे पञ्चमी चिन्त्या

इन्ध् (ञि इन्धी)—रुधा A. से दीप्तौ, to shine, to kindle Pre लट्—इन्धे इन्त्से इन्धे Pot. विधि लिङ्—इन्धीत इन्धीथा इन्धीय Imp लोट्—इन्धाम् इन्त्स्व इनधै Impf लङ्—ऐन्ध ऐन्धा ऐन्धि Perf लिट्—इन्धां चक्रे इन्धां चकृषे इन्धां चक्रे Aor लुङ्—ऐन्धिष्ट, ऐन्धिषाताम् ऐन्धिषत Fu लृट्—इन्धिष्यते इन्धिष्यसे इन्धिष्ये Per Fu लुट्—इन्धिता इन्धितासे इन्धिताहे Con लृङ—ऐन्धिष्यत Ben आशिषि लिङ्—इन्धिषीष्ट Pas कर्मणि—इध्यते Cau णिजन्त—इन्धयति, Aor णिच् लुङ्—ऐन्दिधत् Des सनन्त—इन्दिधिषते PP निष्ठा—इद्ध Inf तुमुन्—इन्धितुम्

इय्—दिवा P से गतौ to go Pre लट्—इय्यति इय्यसि इय्यामि Pot विधिलिङ—इय्येत् इय्ये इय्येयम् Imp लोट्—इय्यतु इय्य इय्यानि Impf लङ्—ऐय्यत् ऐय्य ऐय्यम् Perf लिट्—इयेय, इयतु इयेयिथ इयेय ईयिव Aor लुङ्—ऐयीत् ऐयिष्टाम्, ऐयिषु ऐयी ऐयिषम् ऐयिष्व Fu लृट्—एयिष्यति Per Fu एयिता एयितासि एयितास्मि Con लृङ—ऐयिष्यत् ऐयिष्य

ऐषिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—इष्यात्, इष्यास्ताम् Des सनन्त—एषिषिषति PP निष्ठा—इषित IP क्त्वा—एषित्वा Inf तुमुन्—एषितुम्

इषु—तुदा P से तादौ वे (इच्छार्थेभ्यो धातुभ्यो वर्त्तमानकाले विभाषा लिङ् लटौ स्तः) इच्छायाम्, to wish Pre वर्त्तमानकाले—लट्, लिङ्—

लट्—इच्छति	इच्छत	इच्छन्ति
लिङ्—इच्छेत्	इच्छेताम्	इच्छेयु'
इच्छसि	इच्छथ	इच्छथ
इच्छे	इच्छेतम्	इच्छेत
इच्छामि	इच्छाव	इच्छाम
इच्छेयम्	इच्छेव	इच्छेम

Pot लिङ्—इच्छेत् इच्छे इच्छेयम् Imp लोट्—इच्छतु इच्छ इच्छानि Impf लङ्—ऐच्छत् ऐच्छताम्, ऐच्छन ऐच्छ ऐच्छतम्, ऐच्छत ऐच्छम् ऐच्छाव, ऐच्छाम Perf लिट्—इयेष, इषतु ईषु इयेषिथ ईषथु, ईष इयेष, इषिव ईषिम Aor लुङ्—ऐषीत् ऐषी ऐषिषम् Fu लृट्—एषिष्यति एषिष्यसि एषिष्यामि Per Fu एषिता—एष्टा Con लृङ्—ऐषिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—इष्यात् Pas कर्मणि—इष्यते, Aor कर्म लुङ्—ऐषि Cau णिजन्त—एषयति Aor णिच् लुङ्—ऐषिषत् Des सनन्त—एषिषिषति PP निष्ठा—इष्ट IP क्त्वा—एषित्वा, इष्ट्वा Inf तुमुन्—एषितुम् एष्टुम्

ईं

ईक्ष—भ्वा A से दर्शने to look at, to see Pr
लट्—ईक्षते ईक्षसे, ईक्षेथे ईक्षे, ईक्षावहे Pot विधिलिङ्
ईक्षेत ईक्षेयाताम्, ईक्षेरन् ईक्षेथा ईक्षेय ईक्षेव
Imp लोट्—ईक्षताम्, ईक्षेताम्, ईक्षन्ताम् ईक्षस्व ई
ईक्षावहै Impf लङ्—ऐक्षत, ऐक्षेताम्, ऐक्षन्त ऐक्षथ
ऐक्षेथाम् ऐक्षे, ऐक्षावहि Perf लिट्—ईक्षा चक्रे, ईक्ष
मास ईक्षाबभूव Aor लुङ—ऐक्षिष्ट, ऐक्षिषाता
ऐक्षिषत ऐक्षिष्ठा, ऐक्षिषाथाम्, ऐक्षिध्वम् ऐक्षिषि ऐ
ष्वहि, ऐक्षिष्महि Fu लृट—ईक्षिष्यते, ईक्षिष्यन्ते P
Fu लुट्—ईक्षिता, ईक्षितारौ, ईक्षितार Con लृङ्
ऐक्षिष्यत Ben आशिषि लिङ्—ईक्षिषीष्ट, ईक्षिषीयास्ता
ईक्षिषीरन् ईक्षिषीष्ठा ईक्षिषीय Pas कर्मणि—ईक्ष्य
Aor कर्म लुङ्—ऐक्षि Cau णिजन्त—ईक्षयति A
णिच् लुङ्—ऐचिक्षत् त Des सनन्त—ईचिक्षिषते K
कृत्य—ईक्षितव्यम ईक्षणीयम् PP निष्ठा—ईक्षित I
क्त्वा—ईक्षित्वा Inf तुमुन्—ईक्षितुम्

ईड्—अदा A से स्तुतौ, to praise Pre लट्
ईट्टे, ईडाते, ईडते ईडिषे ईडाथे, ईडिध्वे ईडे ईड्व
ईडमहे Pot विधिलिङ्—ईडीत, ईडीयाताम्, ईडी
ईडीथा ईडीय ईडीवहि Imp लोट्—ईट्टाम ईडि
ईडिध्वम् ईडै, ईडावहै Impf लङ्—ऐट्ट ऐडाताम् ऐट्
ऐडढम् ऐडि, ऐड्वहि Perf लिट्—ईडा चक्रे—बभू

भास Aor लुङ्—ऐडिष्ट, ऐडिषाताम्, ऐडिषत ऐडिष्ठा ऐडिषि, ऐडिष्वहि Fu लृट्—ईडिष्यते Per Fu लुट्—ईडिता, ईडितासे, ईडिताहे Con लृङ्—ऐडिष्यत Ben आशिषि लिङ्—ईडिषीष्ट, ईडिषीयास्ताम्, ईडिषीरन् ईडिषीष्ठा ईडिषीय Pas कर्मणि—ईड्यते Aor कर्म लुङ्—ऐडि Cau णिजन्त—ईडयति—ते Aor णिच लुङ्—ऐडिडत् त Des सनन्त—ईडिडिषते PP निष्ठा—ईडित IP क्त्वा—ईडित्वा Inf तुमुन्—ईडितुम्

ईर्—अदा A. से गतौ कम्पने च, to go, to shake Pre लट्—ईर्ते, ईराते, ईरते ईर्षे ईरे, ईर्वहे Pot विधिलिङ्—ईरीत ईरीथा ईरीय Imp लोट्—ईर्त्ताम् ईर्ष्व, ईरै Impf लङ्—ऐर्त्त ऐर्था ऐरि Perf लिट्—ईरा चक्रे Aor लुङ्—ऐरिष्ट ऐरिष्ठा, ऐरिध्वम्, ऐरिढ्वम् ऐरिषि Fu लृट्—ईरिष्यते Per Fu लुट्—ईरिता ईरितासे ईरिताहे Con लृङ्—ऐरिष्यत Ben आशिषि लिङ—ईरिषीष्ट ईरिषीष्ठा ईरिषीय Pas कर्मणि—ईर्यते Aor कर्म लुङ्—ऐरि Cau णिजन्त—ईरयति Aor णिच् लुङ्—ऐरिरत् Des सनन्त—ईरिरिषते PP निष्ठा—ईर्ण Inf तुमुन्—ईरितुम्

ईर्—चुरा U से (अस्माद् वा णिच्, णिजन्तात् कर्त्तृगामिक्रियाफले आत्मनेपदम्) क्षेपे, to move, to throw Pre लट्—ईरयति-ते, ईरति Pot विधिलिङ्—ईरयेत्-त, ईरेत् Imp लोट्—ईरयतु ताम् ईरतु Impf लङ्—ऐरयत्-त, ऐरत Perf लिट्—ईरयाञ्चकार चक्रे

इराञ्चकार Aor लुङ्—ऐरिरत्-त, ऐरीत् ऐरिर, ऐर्रिया, ईरो ऐरिरम्, ऐरिर, ऐरियम् lu लृट्—इरयिष्यति—त, ईरिष्यति Per lu लुट्—इरयिता, इरिता Ben आशिषि लिङ्—इर्यात्, इरयिषीट Pas कर्मणि—इर्यत Des सनन्त—ईरिरियति—ते PP निष्ठा—इरित. Inf तुमुन्—इरयितुम्—इरितुम्

इर्ष्य्—भ्वा P से ईर्ष्यायाम् to envy Pre लट्—ईर्ष्यति Pot विधिलिङ्—ईर्ष्येत् Imp लोट—ईर्ष्यतु Impf लङ्—ऐर्ष्यत्, Perf लिट—ईर्ष्याञ्चकार Aor लुङ्—ऐर्ष्यीत् ऐर्ष्यी ऐर्ष्यिषम् lu लृट्—ईर्ष्यिष्यति Per lu लुट्—ईर्ष्यिता, ईर्ष्यितारौ Ben आशिषि लिङ—ईर्ष्यात् Pas कर्मणि—ईर्ष्यते Aor कर्म लुङ्—ऐर्ष्यि Cau णिजन्त—ईर्ष्ययति Aor णिच् लुङ—ऐर्ष्यियत् ऐर्ष्ययत् (ईर्ष्यतेस्तृतीयस्य इति वक्तव्यम्) (some say ऐर्ष्यिषत् ऐर्ष्ययत्) Des सनन्त—ईर्ष्यियिषति ईर्ष्यिषिषति PP निष्ठा—ईर्ष्यित Inf तुमुन्—ईर्ष्यितुम्

ईह्—भ्वा A. से चेष्टायाम्, to aim Pre लट्—ईहते Pot विधिलिङ्—ईहेत ईहेथा ईहेय Imp लोट्—ईहताम् ईहस्व ईहै Impf लङ्—ऐहत ऐहथा ऐहे Perf लिट—ईहांचक्रे Aor लुङ्—ऐहिष्ट ऐहिष्ठा ऐहिषि Iu लृट्—ईहिष्यते Per Iu लुट्—ईहिता ईहितारौ, ईहितार. ईहितासे, ईहितासाथे, ईहिताध्वे ईहिताहे ईहितास्वहे, ईहितास्महे Ben आशिषि लिङ्—ईहिषीष्ट ईहिषीष्ठा ईहिषीय Pas कर्मणि—

ईक्ष्यते, Aor कर्म लुङ—ऐक्षि Cau णिजन्त—ईक्षयति ते Aor णिच् लुङ्—ऐचिक्षत् त Des सनन्त—ईचिक्षिषते Kri कृत्य—ईक्षणीयम् Inf तुमुन्—ईक्षितुम्

उ

उञ्छ्—(उछि)—भ्वा and तुदा P से उञ्छे, to glean "उञ्छ कणश आदानं कणिशाद्यर्जनं शिलम्"

Pre लट्—उञ्छति Pot विधिलिङ्—उञ्छेत् Imp लोट्—उञ्छतु—Impf लङ्—औञ्छत् Perf लिट्—उञ्छाञ्चकार Aor लुङ्—औञ्छीत् औञ्छी औञ्छिषम् Fu लृट्—उञ्छिष्यति Per Fu लुट—उञ्छिता Ben आशिषि लिङ्—उञ्छ्यात् उञ्छ्या उञ्छ्यासम् Pas कर्मणि—उञ्छ्यते Aor कर्म लुङ्—औञ्छि Cau णिजन्त—उञ्छयति Aor णिच् लुङ्—औञ्चिच्छत् Des सनन्त—उञ्चिच्छिषति Kri कृत्य—उञ्छितव्यम् PP निष्ठा—उञ्छित IP क्त्वा—उञ्छित्वा—Inf तुमुन्—उञ्छितुम्

उन्दृ—(उन्दी)—रुधा P से क्लेदने, to wet, to moisten Pre लट्—उनत्ति उनत्सि उनद्मि Pot

विधिलिङ्—उन्द्यात् Imp लोट्—उनत्तु उन्द्धि उनदानि Impf लङ्—औनत्, औन्ताम्, औन्दन् औन—औनत्, औन्तम् औनदम् Perf लिट्—उन्दां चकार Aor लुङ्—औन्दीत्, औन्दिष्टाम् Fu लृट्—उन्दिष्यति Per Fu. लुट्—उन्दिता Ben आशिषि लिङ्—उद्यात् उद्यास्ताम्, उद्यासु Pas कर्मणि—उद्यते Cau णिजन्त—उन्दयति, Aor णिच् लुङ्—औन्दिदत् Des सनन्त—उन्दिदिषति PP निष्ठा—उन्नम् उत्तम् IP क्त्वा—उन्दित्वा Inf तुमुन्—उन्दितुम्

उष्—भ्वा P से दाहे, to burn. Pre लट्—ओषति Pot विधिलिङ्—ओषेत् Imp लोट—ओषतु Impf लङ्—औषत् Perf लिट्—ओषाञ्चकार, ओषाञ्चक्रतु, ओषाञ्चक्रु &c अथवा, उवोष, ऊषतु, ऊषु उवोषिथ, ऊषथु, ऊष उवोष, ऊषिव, ऊषिम Aor लुङ्—औषीत् Per Fu लुट्—ओषिता Ben आशिषि लिङ्—उष्यात् Pas कर्मणि—उष्यते Cau णिजन्त—ओषयति Aor णिच् लुङ्—औषिषत् Des सनन्त—ओषिषिषति PP निष्ठा—ओषित, उषित IP क्त्वा—ओषित्वा Inf तुमुन्—ओषितुम्

ऋ

ऋ—भ्वा P अ (स्ये सनि च परे इट्) गति प्रापणयो, to go, to get

Pre लट्—ऋच्छति ऋच्छसि ऋच्छामि Pot. विधिलिङ्—ऋच्छेत् Imp लोट्—ऋच्छतु

Impf लङ्—	आर्च्छत्	आर्च्छ	आर्च्छम्
Perf लिट्—	आर	आरतु	आरु
	आरिथ	आरथु	आर
	आर	आरिव	आरिम
Aor लुङ्—	आर्षीत्	आर्ष्टाम्	आर्षु
	आर्षी	आर्ष्टम	आर्ष्ट
	आर्षम्	आर्ष्व	आर्ष्म
Fu लृट्—	अरिष्यति	अरिष्यसि	अरिष्यामि
Per Fu. -लुट्	अर्त्ता	अर्त्तारौ	अर्त्तार
Con लृङ्—	आरिष्यत्	आरिष्य	आरिष्यम्

Ben आशिषि लिङ्—अर्यात् Pas कर्मणि—अर्यते Aor कर्म लुङ्—आरि Cau णिजन्त—अर्पयति, Aor णिच् लुङ्—आर्पिपत् Des सनन्त—आरिरिपति Fre यङन्त—अरारयते PP निष्ठा—ऋणम् ऋतम् IP क्त्वा—ऋत्वा Inf तुमुन्—अर्त्तुम्

ऋध्—दिवा P से हड़ो, to prosper, to please
Pre लट—ऋध्यति Pot विधिलिङ—ऋध्येत् Imp लोट—ऋध्यतु Impf लङ्—आर्ध्यत् Perf लिट्—आनर्ध आनृधतु, आनृधु आनर्धिथ आनर्ध, आनृधिव, आनृधिम Aor लुङ्—आर्धत् Fu लृट—अर्धिष्यति Per Fu लुट्—अर्धिता Con लृङ—आर्धिष्यत् Ben आशिषि लिङ—ऋध्यात् Pas कर्मणि—ऋध्यते Cau. णिजन्त—अर्धयति, Aor णिच लुङ्—आर्दिधत् Des सनन्त—अर्दिधिषति ईर्त्सति PP निष्ठा—ऋद्ध IP. क्त्वा—ऋद्ध्वा, अर्धित्वा Inf तुमुन्—अर्धितुम्

ए

एध्—भ्वा A. से हड़ो, to grow, to prosper

Pre लट्—	एधते	एधेते	एधन्ते
	एधसे	एधेथे	एधध्वे
	एधे	एधावहे	एधामहे
Pot विधिलिङ्-	एधेत	एधेयाताम्	एधेरन्
	एधेथा	एधेयाथाम्	एधेध्वम्
	एधेय	एधेवहि	एधेमहि

Imp लोट्—	एधताम्	एधेताम्	एधन्ताम्
	एधस्व	एधेथाम्	एधध्वम्
	एधै	एधावहै	एधामहै
Impf लङ्—	ऐधत	ऐधेताम्	ऐधन्त
	ऐधथाः	ऐधेथाम्	ऐधध्वम्
	ऐधे	ऐधावहि	ऐधामहि
Perf लिट्—	एधांचक्रे	एधांचक्राते	एधांचक्रिरे
	एधाचकृषे	एधाचक्राथे	एधाचकृढ्वे
	एधाचक्रे	एधाचकृवहे	एधांचकृमहे

एवम्, एधामास, एधां बभूव इत्यादि

Aor लुङ्—	ऐधिष्ट	ऐधिषाताम्	ऐधिषत
	ऐधिष्ठाः	ऐधिषाथाम्	ऐधिध्वम्
	ऐधिषि	ऐधिष्वहि	ऐधिष्महि
Fu लृट्—	एधिष्यते	एधिष्यसे	एधिष्ये
Per Fu लुट्—	एधिता	एधितारौ	एधितारः
	एधितासे	एधितासाथे	एधिताध्वे
	एधिताहे	एधितास्वहे	एधितास्महे
Con लृङ्—	ऐधिष्यत	ऐधिष्यथाः	ऐधिष्ये
Ben. आशिषि	एधिषीष्ट	एधिषीयास्ताम्	एधिषीरन्
लिङ्—	एधिषीष्ठाः	एधिषीयास्थाम्	एधिषीध्वम्
	एधिषीय	एधिषीवहि	एधिषीमहि

Pas कर्मणि—एध्यते Aor कर्म लुङ्—ऐधि Cau. णिजन्त—एधयति Aor णिच् लुङ्—ऐदिधत मा भवान्-
।

दिधत् Des सनन्त—एदिधिषते PP निष्ठा—एधित IP क्त्वा—एधित्वा Inf तुमुन्—एधितुम्

क

कण्—भ्वा P वै शब्दे, to sound. Pre लट्—कणति Pot विधिलिङ्—कणेत् Imp लोट्—कणतु Impf लङ्—अकणत् Perf लिट्—चकाण Aor लुङ्—अकाणीत् अकणीत् Fu लृट्—कणिष्यति Per-Fu लुट—कणिता Con लृङ्—अकणिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—कण्यात् Pas कर्मणि—कण्यते Cau णिजन्त—कणयति काणयति Aor णिच् लुङ्—अचीकणत्—अचकाणत् Des सनन्त—चिकणिषति Fre यङन्त—चकण्यते PP निष्ठा—कणित IP क्त्वा—कणित्वा Inf तुमुन्—कणितुम् एकनैव निमीलनार्थक चुरादि कणति काणयति काणयते इत्यादि

कथ—(अदन्त)—चुरा उ वै वाक्यप्रबन्धे, to tell Pre लट्—कथयति-ते Pot विधिलिङ्—कथयेत्-त Imp लोट्—कथयतु ताम Impf लङ्—अकथयत् त Perf लिट्—कथया चकार—बभूव-आस-चक्रे Aor लुङ्—अचकथत्-त Fu लृट—कथयिष्यति ते, Per

Fu लुट्—कथयिता Con लृङ्—अकथयिष्यत्-त Ben आशिषि लिङ्—कथ्यात्-कथयिषीष्ट Pas कर्मणि—कथ्यते Cau णिजन्त—कथयति-ते, Aor णिच् लुङ्—अचकथत्-त Des सनन्त—चिकथयिषति-ते Fre यङन्त—चकथ्यते Kri कृत्य—कथयितव्य PP निष्ठा—कथित IP क्त्वा—कथयित्वा Inf तुमुन्—कथयितुम्

कम्—श्वा A से कान्तौ, to love, to desire

Pre लट्—	कामयते	कामयेते	कामयन्ते
	कामयसे	कामयेथे	कामयध्वे
	कामये	कामयावहे	कामयामहे
Pot विधिलिङ्	कामयेत	कामयेयाताम्	कामयेरन्
	कामयेथा	कामयेयाथाम्	कामयेध्वम्
	कामयेय	कामयेवहि	कामयेमहि
Imp लोट्—	कामयताम्	कामयस्व	कामयै
Impf लङ्—	अकामयत	अकामयथा	अकामये

Perf लिट्— कामया चक्रे आस बभूव, चकमे
कामयाचकृषे-आसिथ, बभूविथ चकमिषे
कामया-चक्रे-आस-बभूव-चकमे

Aor लुङ्—	अचीकमत } अचकमत	अचीकमेताम् } अचकमेताम्	अचीकमन्त } अचकमन्त
	अचीकमथा } अचकमथा	अचीकमेथाम् } अचकमेथाम्	अचीकमध्वम् } अचकमध्वम्
	अचीकमे } अचकमे	अचीकमावहि } अचकमावहि	अचीकमामहि } अचकमामहि

Fu लृट्—कामयिष्यते कमिष्यते कामयिष्यसे-कमिष्यसे कामयिष्ये कमिष्ये Per Fu लुट्—कामयिता-कमिता कामयितासे कमितासे कामयिताहे कमिताहे Con लृङ्—अकामयिष्यत अकमिष्यत अकामयिष्यथा-अकमिष्यथा अकामयिष्ये—अकमिष्ये Ben आशिषि लिङ्—कामयिषीष्ट कमिषीष्ट कामयिषीष्ठा कमिषीष्ठा, कामयिषीय कमिषीय Pas कर्मणि—काम्यते कम्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अकामि Cau णिजन्त—कामयति ते Des सनन्त—चिकामयिषते चिकमिषते Fre यङन्त—चङ्कम्यते Kri कृत्य—कमनीयम् PP निष्ठा—कान्त IP क्त्वा—कामयित्वा कमित्वा कान्त्वा Inf तुमुन्—कामयितुम्-कमितुम्

काङ्क्ष् (काक्षि)—भ्वा P से काङ्क्षायाम्, to desire, to wish Pre लट्—काङ्क्षति Pot विधिलिङ्—काङ्क्षेत् Imp लोट्—काङ्क्षतु Impf लङ्—अकाङ्क्षत् Perf. लिट्—चकाङ्क्ष Aor लुङ्—अकाङ्क्षीत् Fu लृट्—काङ्क्षिष्यति Per Fu लुट्—काङ्क्षिता Con लृङ्—अकाङ्क्षिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—काङ्क्ष्यात् Pas कर्मणि—काङ्क्ष्यते, Aor कर्म लुङ्—अकाङ्क्षि Cau णिजन्त—काङ्क्षयति, Aor णिच् लुङ्—अचकाङ्क्षत् Des सनन्त—चिकाङ्क्षिषति Fre यङन्त—चाकाङ्क्ष्यते Kri कृत्य—काङ्क्षणीयम् PP निष्ठा—काङ्क्षित Inf तुमुन्—काङ्क्षितुम्

कित्—भ्वा P से रोगापनयने, to cure नित्यसन्नन्तोऽयम् अस्य सनोऽनार्धधातुकत्वान्नेट्, नापि गुण Pre लट्—चिकित्सति Pot विधिलिङ्—चिकित्सेत् Imp लोट्—

चिकित्सतु Impf लङ्—अचिकित्सत् Perf लिट्—चिकित्साचकार Aor लुङ्—अचिकित्सीत् Fu लृट्—चिकित्सिष्यति Per Fu लुट्—चिकित्सिता Con लृङ्—अचिकित्सिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—चिकित्स्यात् Pas कर्मणि—चिकित्स्यते Cau णिजन्त—चिकित्सयति Des सनन्त—चिकित्सिषति PP निष्ठा—चिकित्सित Inf तुमुन्—चिकित्सितुम्

कित्धातोर्व्याधिप्रतिकारे निग्रहेऽपनयने नाशने संशये चार्थे सन् अन्यार्थे न सन् यथा, कित् –भ्वा P अ इच्छायाम्, निवासे, to desire, to live Pre लट्—केतति Perf लिट्—चिकेत Aor लुङ्—अकेतीत् Cau णिजन्त—केतयति, Aor णिच् लुङ्—अचीकितत् Des सनन्त—चिकित्सति

कुप्—दिवा P से क्रोधे, to be angry Pre लट्—कुप्यति Pot विधिलिङ्—कुप्येत् Imp लोट्—कुप्यतु Impf—लङ्—अकुप्यत् Perf लिट्—चुकोप Aor लुङ्—अकुपत् Fu लृट्—कोपिष्यति Per Fu लुट्—कोपिता Con लृङ्—अकोपिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—कुप्यात् Pas कर्मणि—कुप्यते Cau णिजन्त—कोपयति, Aor णिच् लुङ्—अचूकुपत् Des सनन्त—चुकुपिषति—चुकोपिषति PP निष्ठा—कुपित IP क्त्वा—कुपित्वा—कोपित्वा Inf तुमुन्—कोपितुम्

कूज्—भ्वा P से अव्यक्तशब्दे, to make any inarticulate sound, to coo Pre लट्—कूजति Pot विधिलिङ्—कूजेत् Imp. लोट्—कूजतु Impf लङ्—

अकूजत् Perf लिट्—चुकूज Aor लुङ्—अकूजीत् Fu लृट्—कूजिष्यति Per Fu लुट्—कूजिता Con. लृङ्—अकूजिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—कूज्यात् Pas. कर्मणि—कूज्यते Aor कर्मणि लुङ्—अकूजि Cau. णिजन्त—कूजयति Aor णिच् लुङ्—अचुकूजत् Des सनन्त—चुकूजिषति Fre यङन्त—चोकूज्यते PP निष्ठा—कूजितः IP क्त्वा—कूजित्वा Inf तुमुन्—कूजितुम्

कृ—तना U अ करणे, to do

परस्मैपद

Pre लट्—	करोति	कुरुतः	कुर्वन्ति
	करोषि	कुरुथः	कुरुथ
	करोमि	कुर्वः	कुर्मः
Pot विधि लिङ्—	कुर्यात्	कुर्याताम्	कुर्युः
	कुर्याः	कुर्यातम्	कुर्यात
	कुर्याम्	कुर्याव	कुर्याम
Imp लोट्—	करोतु	कुरुताम्	कुर्वन्तु
	कुरु	कुरुतम्	कुरुत
	करवाणि	करवाव	करवाम
Impf लङ्—	अकरोत्	अकुरुताम्	अकुर्वन्
	अकरोः	अकुरुतम्	अकुरुत
	अकरवम्	अकुर्व	अकुर्म

Perf लिट्—	चकार	चक्रतु	चक्रु
	चकर्थ	चक्रथु	चक्र
	चकार } चकर }	चकृव	चकृम
Aor लुङ्—	अकार्षीत्	अकार्ष्टाम्	अकार्षुः
	अकार्षीः	अकार्ष्टम्	अकार्ष्ट
	अकार्षम्	अकार्ष्व	अकार्ष्म
Fu लृट्—	करिष्यति	करिष्यत	करिष्यन्ति
	करिष्यसि	करिष्यथ	करिष्यथ
	करिष्यामि	करिष्याव	करिष्याम
Per Fu लुट्—	कर्त्ता	कर्त्तारौ	कर्त्तार
	कर्त्तासि	कर्त्तास्थ	कर्त्तास्थ
	कर्त्तास्मि	कर्त्तास्व	कर्त्तास्म
Con लृङ्—	अकरिष्यत्	अकरिष्यताम्	अकरिष्यन्
	अकरिष्य	अकरिष्यतम्	अकरिष्यत
	अकरिष्यम्	अकरिष्याव	अकरिष्याम
Ben आशिषि लिङ्—	क्रियात्	क्रियास्ताम्	क्रियासु
	क्रिया	क्रियास्तम्	क्रियास्त
	क्रियासम्	क्रियास्व	क्रियास्म

Pas कर्मणि—क्रियते, Aor कर्मणि लुङ्—अकारि Cau णिजन्त—कारयति (कारयति कट देवदत्त देवदत्तेन वा यज्ञदत्त), Aor णिच् लुङ्—अचीकरत् Des—सनन्त—चिकीर्षति Fre यङन्त—चेक्रीयते

आत्मनेपद

Pre लट्—	कुरुते	कुर्वाते	कुर्वते
	कुरुषे	कुर्वाथे	कुरुध्वे
	कुर्वे	कुर्वहे	कुर्महे
Pot विधिलिङ्—	कुर्वीत	कुर्वीयाताम्	कुर्वीरन्
	कुर्वीथा	कुर्वीयाथाम्	कुर्वीध्वम्
	कुर्वीय	कुर्वीवहि	कुर्वीमहि
Imp लोट्—	कुरुताम	कुर्वाताम्	कुर्वताम्
	कुरुष्व	कुर्वाथाम	कुरुध्वम्
	करवै	करवावहै	करवामहै
Impf लङ्—	अकुरुत	अकुर्वाताम्	अकुर्वत
	अकुरुथा	अकुर्वाथाम्	अकुरुध्वम्
	अकुर्वि	अकुर्वहि	अकुर्महि
Perf लिट्—	चक्रे	चक्राते	चक्रिरे
	चकृषे	चक्राथे	चकृढ्वे
	चक्रे	चकृवहे	चकृमहे
Aor लुङ्—	अकृत	अकृषाताम	अकृषत
	अकृथा	अकृषाथाम्	अकृढ्वम्
	अकृषि	अकृष्वहि	अकृष्महि
Fu लृट्—	करिष्यते	करिष्येते	करिष्यन्ते
	करिष्यसे	करिष्येथे	करिष्यध्वे
	करिष्ये	करिष्यावहे	करिष्यामहे
Per Fu लुट्—	कर्त्ता	कर्त्तारौ	कर्त्तारः
	कर्त्तासे	कर्त्तासाथे	कर्त्ताध्वे
	कर्त्ताहे	कर्त्तास्वहे	कर्त्तास्महे

Con लृङ्— अकरिष्यत अकरिष्येताम् अकरिष्यन्त
अकरिष्यथाः अकरिष्येथाम् अकरिष्यध्वम्
अकरिष्ये अकरिष्यावहि अकरिष्यामहि

Ben आशिषि लिङ् कृषीष्ट कृषीयास्ताम् कृषीरन्
कृषीष्ठाः कृषीयास्थाम् कृषीढ्वम्
कृषीय कृषीवहि कृषीमहि

Pas कर्मणि—क्रियते, Aor कर्मणि लुङ्—अकारि Cau णिजन्त—कारयति ते, Aor णिच लुङ्—अचीकरत् त Des सनन्त—चिकीर्षति-ते Fre यङन्त—चेक्रीयते Kri. कृत्य—कर्त्तव्य करणीय PP निष्ठा—कृत IP क्त्वा—कृत्वा Inf तुमुन्—कर्त्तुम्

सम्+कृ=संस्करोति अलंकरोतीत्यर्थं भूषणार्थे समवाये च सम्-परि-उपेभ्य कृधातो कात्पूर्वं सुट् (स्) समवाय=समुदाय यथा—परि+कृ=परिष्करोति उप+कृ=उपस्कुरुते Perf लिट्—सचस्कार, सचस्करतुः, सचस्कर सचस्करिथ सचस्करिव Aor लुङ्—समस्कृत Ben आशिषि लिङ्—संस्क्रियात् संस्कृषीष्ट भूषणार्था-दन्यत्रापि सुट् (स्) भवति यथा—तदुक्तपे समस्कुरुत इति 'संस्कृत भाषा' इति

कृत्—तुदा P से छेदने, to cut Pre लट्—कृन्तति Pot विधिलिङ्—कृन्तेत् Imp लोट्—कृन्ततु Impf लङ्—अकृन्तत् Perf लिट्—चकर्त, चकृततु, चकृतुः चकर्तिथ, चकृतथु, चकृत चकर्त, चकृतिव, चकृतिम Aor लुङ्—अकर्तीत् अकर्तिष्टाम् अकर्तिषुः Fu लृट्—

कर्त्स्यति—कर्त्तिष्यति Per Fu लुट्—कर्त्तिता Con. लृङ्—अकर्त्स्यत् अकर्तिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—कृत्यात् Pas कर्मणि—कृत्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अकर्त्ति Cau. णिजन्त—कर्त्तयति, Aor णिच् लुङ्—अचकर्त्तत् अचीकृतत् Des सनन्त—चिकृत्सति चिकर्त्तिषति Fre यङन्त—चरीकृत्यते Kri कृत्य—कर्त्तितव्य PP निष्ठा—कृत्त - IP क्त्वा—कर्त्तित्वा Inf तुमुन्—कर्त्तितुम्

क्लृप्—भ्वा A वै सामर्थ्ये, to be able

Pre लट्—	कल्पते	कल्पेते	कल्पन्ते
	कल्पसे	कल्पेथे	कल्पध्वे
	कल्पे	कल्पावहे	कल्पामहे
Pot विधिलिङ्—	कल्पेत	कल्पेथाः	कल्पेय
Imp लोट्—	कल्पताम्	कल्पस्व	कल्पै
Impf लङ्—	अकल्पत	अकल्पेताम्	अकल्पन्त
	अकल्पथाः	अकल्पेथाम्	अकल्पध्वम्
	अकल्पे	अकल्पावहि	अकल्पामहि
Perf लिट्—	चक्लृपे	चक्लृपाते	चक्लृपिरे
	चक्लृपिषे / चक्लृप्से	चक्लृपाथे	चक्लृपिध्वे / चक्लृप्ध्वे
	चक्लृपे	चक्लृपिवहे / चक्लृप्वहे	चक्लृपिमहे / चक्लृप्महे

आत्मनेपद

Aor लुङ्—	अकल्पिष्ट / अक्लृप्त	अकल्पिषाताम् / अक्लृप्साताम्	अकल्पिषत / अक्लृप्सत

अकल्पिष्ठाः अक्लृप्थाः	अकल्पिषाथाम् अक्लृप्साथाम्	अकल्पिध्वम् अक्लृब्ध्वम्
अकल्पिषि अक्लृप्सि	अकल्पिष्वहि अक्लृप्स्वहि	अकल्पिष्महि अक्लृप्स्महि

परस्मैपद

अक्लृपत्	अक्लृपताम्	अक्लृपन्
अक्लृप	अक्लृपतम्	अक्लृपत
अक्लृपम्	अक्लृपाव	अक्लृपाम

क्लृप् धातोरात्मनेपदं वा स्याद् लुङि, परस्मैपदे चेरङ्

आत्मनेपद

Fu लृट् —	कल्पिष्यते कल्प्स्यते	कल्पिष्येते कल्प्स्येते	कल्पिष्यन्ते कल्प्स्यन्ते
	कल्पिष्यसे कल्प्स्यसे	कल्पिष्येथे कल्प्स्येथे	कल्पिष्यध्वे कल्प्स्यध्वे
	कल्पिष्ये कल्प्स्ये	कल्पिष्यावहे कल्प्स्यावहे	कल्पिष्यामहे कल्प्स्यामहे

परस्मैपद

Fu लृट् —	कल्प्स्यति	कल्प्स्यत	कल्प्स्यन्ति
	कल्प्स्यसि	कल्प्स्यथ	कल्प्स्यथ
	कल्प्स्यामि	कल्प्स्याव	कल्प्स्याम

क्लृप धातोरात्मनेपदं वा स्यात् स्ये सनि लुटि च परे, परस्मैपदे न इट्

आत्मनेपद

Per Fu लुट्—	कल्पिता / कल्प्ता	कल्पितारौ / कल्प्तारौ	कल्पितारः / कल्प्तारः
	कल्पितासे / कल्प्तासे	कल्पितासाथे / कल्प्तासाथे	कल्पिताध्वे / कल्प्ताध्वे
	कल्पिताहे / कल्प्ताहे	कल्पितास्वहे / कल्प्तास्वहे	कल्पितास्महे / कल्प्तास्महे

परस्मैपद

Per Fu लुट्—	कल्प्ता	कल्प्तारौ	कल्प्तारः
	कल्प्तासि	कल्प्तास्थः	कल्प्तास्थ
	कल्प्तास्मि	कल्प्तास्वः	कल्प्तास्मः

आत्मनेपद

Con लृङ्—	अकल्पिष्यत / अकल्प्स्यत	अकल्पिष्येताम् / अकल्प्स्येताम्	अकल्पिष्यन्त / अकल्प्स्यन्त
	अकल्पिष्यथाः / अकल्प्स्यथाः	अकल्पिष्येथाम् / अकल्प्स्येथाम्	अकल्पिष्यध्वम् / अकल्प्स्यध्वम्
	अकल्पिष्ये / अकल्प्स्ये	अकल्पिष्यावहि / अकल्प्स्यावहि	अकल्पिष्यामहि / अकल्प्स्यामहि

परस्मैपद

Con लृङ्—	अकल्प्स्यत्	अकल्प्स्यताम्	अकल्प्स्यन्
	अकल्प्स्यः	अकल्प्स्यतम्	अकल्प्स्यत
	अकल्प्स्यम्	अकल्प्स्याव	अकल्प्स्याम

Ben आशिषि लिङ्—	कल्पिषीष्ट / कॢप्सीष्ट	कल्पिषीयास्ताम् / कॢप्सीयास्ताम्	कल्पिषीरन् / कॢप्सीरन्
	कल्पिषीष्ठा / कॢप्सीष्ठा	कल्पिषीयास्थाम् / कॢप्सीयास्थाम्	कल्पिषीध्वम् / कॢप्सीध्वम्
	कल्पिषीय / कॢप्सीय	कल्पिषीवहि / कॢप्सीवहि	कल्पिषीमहि / कॢप्सीमहि

Pas, कर्मणि—कॢप्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अकल्पि Cau णिजन्त—कल्पयति-ते Aor णिच् लुङ्—अच-कल्पत् अचीकॢपत्-त Des सनन्त—चिकल्पिषते चिकॢप्सते चिकॢप्सति Fre यङन्त—चलीकॢप्यते Kri कृत्य—कल्पितव्य, कल्पनीय. PP निष्ठा—कॢप्त IP क्त्वा—कल्पित्वा-कॢप्त्वा Inf तुमुन्—कल्पितुम् कॢप्तुम्

कृष्—भ्वा P अ विलेखने, to furrow, to draw, to pull, to drag along, to plough Pre लट्—कर्षति (कर्षति शाखां ग्रामम्, द्विकर्मकोऽयम्)

Pot विधिलिङ—कर्षेत् Imp लोट्—कर्षतु Impf लङ्—अकर्षत् Perf लिट्—चकर्ष, चकृषतुः, चकृषुः चकर्षिथ चकृषिव

Aor लुङ्— 3rd Pers प्रथम पुरुष	अकार्क्षीत् / अक्राक्षीत् / अकृक्षत्	अकार्ष्टाम् / अक्राष्टाम् / अकृक्षताम्	अकार्क्षुः / अक्राक्षुः / अकृक्षन्
2nd Pers मध्यम पुरुष	अकार्क्षीः / अक्राक्षीः	अकार्ष्टम् / अक्राष्टम् / अकृक्षतम्	अकार्ष्ट / अक्राष्ट / अकृक्षत

1st Pers उत्तमपुरुष	अकार्क्षम् अक्राक्षम् अकृक्षम्	अकार्क्ष्व अक्राक्ष्व अकृक्षाव	अकार्क्ष्म अक्राक्ष्म अकृक्षाम

Fu लृट्—कर्क्ष्यति—क्रक्ष्यति Per Fu लुट्—कर्ष्टा क्रष्टा Con लृङ्—अकर्क्ष्यत् अक्रक्ष्यत् Ben आशिर्लिङ्—कृष्यात् Pas कर्मणि—कृष्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अकर्षि Cau णिजन्त—कर्षयति, Aor णिच् लुङ्—अचीकृषत् अचकर्षत् (कर्षयति ग्रामं भारं देवदत्तं यज्ञदत्त) Des सनन्त—चिकृक्षति Fre यङन्त—चरीकृष्यते Kri कृत्य—कर्षणीय PP निष्ठा—कृष्ट IP क्त्वा—कृष्ट्वा Inf तुमुन्—कर्ष्टुम् क्रष्टुम् कर्ष्टुं शाखाम् क्रष्ट शाखाम्

कृष्—तुदा U अ विलेखने, to furrow, to plough Pro लट्—कृषति कृषते Pot विधिलिङ्—कृषेत्—कृषेत Imp लोट्—कृषतु कृषताम् Impf लङ्—अकृषत् अकृषत Perf लिट्—चकर्ष चकृषे चकर्षिथ चकृषिषे Aor लुङ्—(परस्मैपद) अक्राक्षीत् अकार्क्षीत्, अकृक्षत् इत्यादि पूर्ववत्, आत्मनेपदे रूपं यथा—

3rd Pers प्रथम पुरुष	अकृष्ट अकृक्षत	अकृक्षाताम् अकृक्षाताम्	अकृक्षत अकृक्षन्त
2nd Pers मध्यम पुरुष	अकृष्ठाः अकृक्षथाः	अकृक्षाथाम् अकृक्षाथाम्	अकृड्ढ्वम् अकृक्षध्वम्
1st Pers उत्तम पुरुष	अकृक्षि अकृक्षि	अकृक्ष्वहि अकृक्षावहि	अकृक्ष्महि अकृक्षामहि

Fu ऌट्—क्रक्ष्यति कर्क्ष्यति क्रक्ष्यते कर्क्ष्यते

Per Fu लुट्—क्रष्टा—कर्ष्टा क्रष्टासि—कर्ष्टासि, क्रष्टासे कर्ष्टासे क्रष्टास्मि कर्ष्टास्मि, क्रष्टाहे—कर्ष्टाहे

Con ऌङ्—अक्रक्ष्यत्—अकर्क्ष्यत् अक्रक्ष्यत—अकर्क्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—कृष्यात् कृक्षीष्ट Pas कर्मणि—कृष्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अकर्षि Cau णिजन्त—कर्षयति-ते, Aor णिच् लुङ्—अचकर्षत् अचीकृपत् Des सनन्त—चिक्रक्षति-ते Fre यङन्त—चरीकृष्यते Kri कृत्य—कर्षणीय PP निष्ठा—कृष्ट IP क्त्वा—कृष्ट्वा Inf तुमुन्—क्रष्टुम् कर्ष्टुम्

कॄ—तुदा P से विक्षेपे, to scatter Pre लट्—किरति किरसि किरामि Pot विधिलिङ—किरेत् किरे: किरेयम् Imp लोट्—किरतु किर किराणि Impf लङ्—अकिरत् अकिर: अकिरम् Perf लिट्—

चकार	चकरतु:	चकरु:
चकरिथ	चकरथु:	चकर
चकार / चकर	चकरिव	चकरिम

Aor लुङ्—	अकारीत्	अकारिष्टाम्	अकारिषु:
	अकारी:	अकारिष्टम्	अकारिष्ट
	अकारिषम्	अकारिष्व	अकारिष्म

Fu ऌट्—करिष्यति करीष्यति Per Fu लुट्—करिता करीता Con ऌङ्—अकरिष्यत् अकरीष्यत् Ben आशिषि लिङ्—कीर्यात् Pas कर्मणि—कीर्यते Aor [illegible] Cau णिजन्त—कारयति Aor

णिच-लुङ् अचीकरत् Des सनन्त—चिकरिषति चिकरीषति चिकीर्षति Fre यङन्त—चेकीर्यते Kri कृत्य—करणीयः PP निष्ठा—कीर्ण IP क्त्वा—कीर्त्वा

After उप and प्रति कृ धातोः छेदनार्थे हिंसार्थे च ककारात् प्राक् स् उपस्किरति and प्रतिस्किरति After अप कृ धातो हर्षे जीविका कुलायकरणेषु अर्थेषु ककारात् प्राक् स् अप + कृ + लट् = अपस्किरते अपस्किरते हयो हृष्ट अपस्किरते श्वा आश्रयार्थी

किरतौ लवने स उपस्कारं काश्मीरका लुनन्ति, (विक्षिप्य लुनन्तीत्यर्थ)

अवस्के अर्थे—अवस्कर (अवसमन्नमवस्कर) स्याद्दे—अपस्कार शकुनौ अर्थ विष्किर विकिर

क्रन्द् (क्रदि)—भ्वा P से आह्वाने, to call, रोदने च, to cry Pre लट्—क्रन्दति Pot विधिलिङ्—क्रन्देत् Imp लोट्—क्रन्दतु Impf लङ्—अक्रन्दत् Perf लिट्—चक्रन्द Aor लुङ्—अक्रन्दीत् Fu लृट्—क्रन्दिष्यति Per Fu लुट्—क्रन्दिता Con लृङ्—अक्रन्दिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—क्रन्द्यात् Pas कर्मणि—क्रन्द्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अक्रन्दि Cau णिजन्त—क्रन्दयति (क्रन्दयति पुत्रं देवदत्तेन) Des सनन्त—चिक्रन्दिषति Fre यङन्त—चाक्रन्द्यते PP निष्ठा—क्रन्दित IP क्त्वा—क्रन्दित्वा Inf तुमुन्—क्रन्दितुम्

क्रम्—भ्वा P से (आत्मनेपदे तु अनिट्) पादविक्षेपे, to stride, to walk, to step उपसर्ग विहीन क्रमधातु उभयपदी परस्मैपदे शितिपरे क्रम् धातोरुपधायादीर्घो भवति

परस्मैपद

Pre लट्—	क्रामति क्राम्यति	क्रामत क्राम्यत	क्रामन्ति क्राम्यन्ति
	क्रामसि क्राम्यसि	क्रामथ क्राम्यथ	क्रामथ क्राम्यथ
	क्रामामि क्राम्यामि	क्रामाव क्राम्याव	क्रामाम क्राम्याम

आत्मनेपद

क्रमते क्रम्यते	क्रमेते क्रम्येते	क्रमन्ते क्रम्यन्ते
क्रमसे क्रम्यसे	क्रमेथे क्रम्येथे	क्रमध्वे क्रम्यध्वे
क्रमे क्रम्ये	क्रमावहे क्रम्यावहे	क्रमामहे क्रम्यामहे

परस्मैपद ।

Pot विधिलिङ्- 3rd Pers प्रथमपुरुष	क्रामेत् क्राम्येत्	क्रामेताम् क्राम्येताम्	क्रामेयु क्राम्येयु

आत्मनेपद

3rd Pers प्रथम पुरुष	क्रमेत क्रम्येत	क्रमेयाताम् क्रम्येयाताम्	क्रमेरन् क्रम्येरन्

परस्मैपद

Imp लोट्- 3rd Pers प्रथम पुरुष	{ क्रामतु { क्राम्यतु	{ क्रामताम् { क्राम्यताम्	{ क्रामन्तु { क्राम्यन्तु

आत्मनेपद

3rd Pers प्रथम पुरुष	{ क्रमताम् { क्रम्यताम्	{ क्रमेताम् { क्रम्येताम्	{ क्रमन्ताम् { क्रम्यन्ताम्

Impf लङ्—P अक्रामत्—अक्राम्यत् A अक्रमत अक्रम्यत Perf लिट् P चक्राम A चक्रमे Aor लुङ्—P अक्रमीत् A अक्रंस्त Fu. लृट्—P क्रमिष्यति A क्रंस्यते Per Fu लुट्—P क्रमिता—A क्रन्ता Con लृङ्—P अक्रमिष्यत् A अक्रंस्यत Ben आशिषि लिङ्—क्रम्यात् क्रंसीष्ट Pas. कर्मणि—क्रम्यते Cau णिजन्त—क्रमयति-ते, Aor णिच् लुङ्—अचिक्रमत्-त. Des सनन्त—चिक्रमिषति चिक्रंसते Fre यङन्त—चङ्क्रम्यते Kri कृत्य—क्रमितव्य, क्रमणीय PP निष्ठा—क्रान्त IP क्त्वा—क्रमित्वा क्रान्त्वा क्रन्त्वा Inf तुमुन्—क्रमितुम्

क्रम्—with आ (ज्योतिरुद्गमनार्थे)—आक्रमते सूर्य (उदयति इत्यर्थ) But आक्रामति धूमो हर्म्यतलात् अप्रतिबन्धार्थे, उत्साहाय, स्फीतार्थे च अनुपसर्गात् क्रमुधातो रात्मनेपद स्यात् ऋचि क्रमते बुद्धि (न प्रतिहन्यत इत्यर्थ) अध्ययनाय क्रमते (उत्सहते) क्रमन्तेऽस्मिन् शास्त्राणि

(स्फीतानि भवन्तीत्यर्थ) अप्रतिबन्धादिष्वर्थेषु उप पराभ्यामेव क्रमेरात्मनेपदम् न तूपसर्गान्तरपूर्वात् उपक्रमते पराक्रमते नेह—सङ्क्रामति with उप and प्र (प्रारम्भार्थे)—उपक्रमते भोक्तुम् प्रक्रमते भोक्तुम् But. प्रक्रामति (गच्छति) उपक्रामति (आगच्छति)

क्रम—with वि (पादविहरणार्थे) विक्रमते वाजी (सुष्ठु पदानि विक्षिपतीत्यर्थ) But विक्रामति सन्धि (द्विधा भवति)

क्री—क्र्या U प द्रव्यविनिमये, to buy, to purchase

परस्मैपद

Pre लट—	क्रीणाति	क्रीणीतः	क्रीणन्ति
	क्रीणासि	क्रीणीथः	क्रीणीथ
	क्रीणामि	क्रीणीवः	क्रीणीमः

आत्मनेपद

क्रीणीते	क्रीणाते	क्रीणते
क्रीणीषे	क्रीणाथे	क्रीणीध्वे
क्रीणे	क्रीणीवहे	क्रीणीमहे

परस्मैपद

Pot विधि	क्रीणीयात्	क्रीणीयाताम्	क्रीणीयुः
-लिङ्—	क्रीणीयाः	क्रीणीयातम्	क्रीणीयात
	क्रीणीयाम्	क्रीणीयाव	क्रीणीयाम

आत्मनेपद

क्रीणीत	क्रीणीयाताम्	क्रीणीरन्
क्रीणीथाः	क्रीणीयाथाम्	क्रीणीध्वम्
क्रीणीय	क्रीणीवहि	क्रीणीमहि

Imp लोट्—क्रीणातु क्रीणीताम् क्रीणीहि क्रीणीष्व क्रीणानि क्रीणै Impf लङ्—अक्रीणात् अक्रीणीत अक्रीणाः अक्रीणीथाः अक्रीणाम् अक्रीणि अक्रीणीव अक्रीणीवहि

परस्मैपद

Perf लिट्—चिक्राय	चिक्रियतुः	चिक्रियुः
चिक्रयिथ / चिक्रेथ	चिक्रियथुः	चिक्रिय
चिक्राय / चिक्रय	चिक्रियिव	चिक्रियिम

आत्मनेपद

चिक्रिये	चिक्रियाते	चिक्रियिरे
चिक्रियिषे	चिक्रियाथे	चिक्रियिध्वे
चिक्रिये	चिक्रियिवहे	चिक्रियिमहे

परस्मैपद

Aor लुङ्—अक्रैषीत्	अक्रैष्टाम्	अक्रैषुः
अक्रैषीः	अक्रैष्टम्	अक्रैष्ट
अक्रैषम्	अक्रैष्व	अक्रैष्म

आत्मनेपद

अक्रेष्ट	अक्रेषाताम	अक्रेषत
अक्रेष्ठा	अक्रेषाथाम्	अक्रेड्ढ्म्
अक्रेषि	अक्रेष्वहि	अक्रेष्महि

Fu लृट्—क्रेष्यति क्रेष्यते Per Fu लुट्—क्रेता Con लृङ्—अक्रेष्यत् अक्रेष्यत Ben आशिषि लिङ्—क्रीयात् क्रेषीष्ट Pas कर्मणि—क्रीयते Cau णिजन्त—क्रापयति ते, Aor णिच् लुङ्—अचिक्रपत् त Des सनन्त—चिक्रीषति ते Fre यङन्त—चेक्रीयते Kri कृत्य—क्रेतव्य, क्रयणीय PP निष्ठा—क्रीत IP क्त्वा—क्रीत्वा Inf तुमुन्—क्रेतुम

क्री—with परि, वि, अव=परिक्रीणीते, शतेन शताय वा विक्रीणीते, अवक्रीणीते

क्रीड्—भ्वा P से विहारे, to play Pre लट्—क्रीडति Pot विधिलिङ्—क्रीडेत् Imp लोट्—क्रीडतु Impf लङ—अक्रीडत् Perf लिट—चिक्रीड Aor लुङ्—अक्रीडीत् Fu लृट्—क्रीडिष्यति Per Fu लुट्—क्रीडिता Con लृङ्—अक्रीडिष्यत् Pas भावे—क्रीड्यते Aor भावे लुङ्—अक्रीडि Cau णिजन्त—क्रीडयति Aor णिच् लुङ—अचिक्रीडत् Des सनन्त—चिक्रीडिषति Fre यङन्त—चेक्रीड्यते Kri कृत्य—क्रीडितव्य PP निष्ठा—क्रीडित IP क्त्वा—क्रीडित्वा Inf तुमुन्—क्रीडितुम्

क्रीड—with आ, अनु, सम्, परि=आक्रीडते, अनुक्रीडते, सक्रीडते, परिक्रीडते

क्रुध्—दिवा P च क्रोधे to be angry Pre लट्—क्रुध्यति Pot विधिलिङ्—क्रुध्येत् Impf लङ्—अक्रुध्यत् Perf लिट्—चुक्रोध चुक्रोधिथ चुक्रोध (चुक्रुधिव 1st Du) Aor लुङ्—अक्रुधत् Fu लृट्—क्रोत्स्यति Per Fu लुट्—क्रोद्धा Con लृङ्—अक्रोत्स्यत् Ben आशिर्लिङ्—क्रुध्यात् Pas भावे—क्रुध्यते, Aor भावे लुङ्—अक्रोधि Cau णिजन्त—क्रोधयति Aor णिच् लुङ्—अचुक्रुधत् Des सनन्त—चुक्रुत्सति Fre यङन्त—चोक्रुध्यते PP निष्ठा—क्रुद्ध IP क्त्वा—क्रुद्ध्वा Inf तुमुन्—क्रोद्धुम् देवदत्ताय क्रुध्यति देवदत्तमभिक्रुध्यति

क्रुश्—भ्वा P च आह्वाने, रोदने च to call, to cry Pre लट्—क्रोशति Pot विधिलिङ्—क्रोशेत् Imp लोट्—क्रोशतु Impf लङ्—अक्रोशत् Perf लिट्—चुक्रोश (चुक्रुशतु 3rd Du) चुक्रोशिथ चुक्रोश (चुक्रुशिव 1st Du) Aor लुङ्—अक्रुक्षत् Fu लृट्—क्रोक्ष्यति Per Fu लुट्—क्रोष्टा Con लृङ्—अक्रोक्ष्यत् Ben आशिर्लिङ्—क्रुश्यात् Pas कर्मणि—क्रुश्यते Aor कर्मणि-लुङ्—अक्रोशि Cau णिजन्त—क्रोशयति Aor णिच्-लुङ्—अचुक्रुशत् Des सनन्त—चुक्रुक्षति Kri कृत्य—क्रोष्टव्य PP निष्ठा—क्रुष्ट IP क्त्वा—क्रुष्ट्वा Inf तुमुन्—क्रोष्टुम्

क्लिश्—दिवा A से उपतापे, to be afflicted, to suffer Pre लट्—क्लिश्यते Pot विधिलिङ्—क्लिश्येत Imp लोट्—क्लिश्यताम् Impf लङ्—अक्लिश्यत Perf

लिट्—चिक्लिशे Aor लुङ्—अक्लेशिष्ट Fu लृट्—क्लेशिष्यते Per Fu लुट्—क्लेशिता Con लृङ्—अक्लेशिष्यत Ben आशिषि लिङ्—क्लेशिषीष्ट Pas कर्मणि—क्लिश्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अक्लेशि Cau णिजन्त—क्लेशयति, Aor णिच् लुङ—अचिक्लिशत् Des सनन्त—चिक्लिशिषते—चिक्लेशिषते Fre यङन्त—चेक्लिश्यते PP. निष्ठा—क्लिष्ट-क्लिशित IP क्त्वा—क्लिष्ट्वा क्लिशित्वा Inf. तुमुन्—क्लेशितुम्

क्षप्—चुरा P से प्रेरणे, to send Pre लट् क्षपयति, Perf लिट—क्षपयाम् चकार आस बभूव Aor लुङ—अचिक्षपत् Fu लृट्—क्षपयिष्यति Pas कर्मणि—क्षप्यते Des सनन्त—चिक्षपयिषति PP निष्ठा—क्षपित IP क्त्वा–क्षपयित्वा Inf तुमुन्—क्षपयितुम्

क्षपयामास त काल लक्ष्मणो द्विजोत्तम क्षपयति शरम्

क्षम्—(क्षमूष्) भ्वा A षे सहने, to bear Pre लट्—क्षमते Pot विधिलिङ्—क्षमेत Imp लोट्—क्षमताम् Impf लङ्—अक्षमत Perf लिट्—चक्षमे, चक्षमाते, चक्षमिरे चक्षमिषे—चक्षंसे, चक्षमाथे चक्षमिध्वे चक्षन्ध्वे चक्षमे, चक्षमिवहे चक्षण्वहे, चक्षमिमहे चक्षण्महे Aor लुङ—अक्षमिष्ट अक्षंस्त Fu लृट्—क्षमिष्यते-क्षंस्यते Per Fu लुट्—क्षमिता क्षन्ता Con लृङ्—अक्षमिष्यत अक्षंस्यत Ben आशिषि लिङ्—क्षमिषीष्ट क्षंसीष्ट. Pas कर्मणि—क्षम्यते Aor कर्म लुङ्—अक्षमि Cau णिजन्त—क्षमयति Aor णिच् लुङ्—अचिक्षमत्-त Des.

सनन्त—चिक्षमिषते चिक्षंसते Fre यङन्त—चङ्क्षम्यते Krt. तव्य—क्षन्तव्य PP निष्ठा—क्षान्त IP क्त्वा—क्षान्त्वा· क्षमित्वा Inf तुमुन्—क्षमितुम् क्षन्तुम्

क्षम् (क्षमू)—दिवा P षै सहने to bear Pre. लट्—क्षाम्यति Pot विधिलिङ्—क्षाम्येत् Imp लोट्—क्षाम्यतु Impf लङ्—अक्षाम्यत् Perf लिट्—चक्षाम चक्षमिथ चक्षन्थ चक्षाम चक्षम चक्षमिव चक्षण्व Aor लुङ्—अक्षमत् Fu लृट्—क्षमिष्यति क्षंस्यति Per Fu लुट्—क्षमिता क्षन्ता Ben आशिषि लिङ्—क्षम्यात् Pas कर्मणि—क्षम्यते Cau णिजन्त—क्षमयति, Aor णिच् लुङ्—अचिक्षमत् Des सनन्त—चिक्षमिषति चिक्षंसति Inf तुमुन्—क्षमितुम् क्षन्तुम्

'क्षमित क्षाम्यति क्षान्ति, क्षमूष क्षमते क्षमा'

क्षि—भ्वा P क्ष क्षये, to wane, to decay Pre लट्—क्षयति Pot. विधिलिङ्—क्षयेत् Imp लोट्—क्षयतु Impf लङ्—अक्षयत् Perf लिट्—चिक्षाय, चिक्षियतुः, चिक्षियुः, चिक्षयिथ चिक्षेथ (अनि भारद्वाजनियमाद् इडविकल्पः क्रादिनियमाद् वमयोस्तु नित्यम्) चिक्षियथुः, चिक्षिय चिक्षाय चिक्षियिव चिक्षियिम Aor लुङ्—अक्षैषीत् अक्षैषी Fu लृट्—क्षेष्यति Per Fu लुट्—क्षेता, Ben आशिषि लिङ्—क्षीयात् Pas कर्मणि—क्षीयते (अन्तर्भावितण्यर्थे अय सकर्मक, 'न क्षीयते इत्यक्षरम्' इति भाष्ये दर्शनात्) Cau णिजन्त—क्षाययति, Aor णिच् लुङ्—अचिक्षयत् Des सनन्त—चिक्षीषति Fre

यङन्त—चेचीयते PP निष्ठा—क्षीण क्षित IP क्त्वा—क्षित्वा Int तुमुन्—क्षेतुम्

क्षि—स्वा P अ हिंसायाम्, to destroy Pre लट्—क्षिणोति Pot विधिलिङ्—क्षिणुयात् Imp लोट्—क्षिणोतु Impf लङ्—अक्षिणोत्

'इमा हृदि व्यायतपातमक्षिणोत्'
'न तद्यशः शस्त्रभृतां क्षिणोति'

क्षि—तुदा P अ निवासगत्योः, to dwell to go Pre लट्—क्षियति Pot विधिलिङ्—क्षियेत् Imp लोट्—क्षियतु Impf लङ्—अक्षियत् Perf लिट्—चिक्षाय चिक्षियतुः, चिक्षियुः चिक्षयिथ चिक्षेथ, Per Fu. लुट्—क्षेता PP निष्ठा—क्षीणो देवदत्त अकर्मकत्वाद् गत्यर्थत्वाद् वा कर्त्तरि क्त 'निष्ठायामण्यदर्थे' इति दीर्घः 'क्षियोदीर्घाद्' इति निष्ठानत्वम् ण्यदर्थे—भावे कर्मणि च दीर्घो न भवति भावे क्षितम् 'आक्रोशे दैन्ये वा, क्षीणा युर्त्वयन, क्षितायुर्त्वयल'

क्षिप्—दिवा P, अ प्रेरणे, to send, क्षेपणे to throw Pre लट्—क्षिप्यति Impf लङ्—अक्षिप्यत् Perf लिट्—चिक्षेप, चिक्षिपतुः चिक्षिपुः चिक्षेपिथ चिक्षिपिथ Aor लुङ्—अक्षैप्सीत्, अक्षेप्ताम्, अक्षैप्सुः Per Fu लुट्—क्षेप्ता Ben आशिर्लिङ्—क्षिप्यात् Pas. कर्मणि—क्षिप्यते Aor कर्म लुङ्—अक्षेपि Cau. णिजन्त—क्षेपयति, Aor णिच् लुङ्—अचिक्षिपत

Des सनन्त—चिक्षिप्सति Fre यङन्त—चेक्षिप्यते PP क्षिप्त—क्षिप्त IP क्त्वा—क्षिप्त्वा Inf तुमुन्—क्षेप्तुम्

'द्वाविमावम्भसि क्षिप्य गले बध्वा महाशिलाम्'

'स्वरेण नीचेन शपि क्षुपि क्षपिम्'

इति पाठादयम् अनिट्

क्षिप्—तुदा U अ प्रेरणे, to send क्षेपणे to throw Pre लट्—क्षिपति-ते Pot विधिलिङ्—क्षिपेत् क्षिपेत Imp लोट्—क्षिपतु ताम् Impf लङ्—अक्षिपत्-त Perf लिट—चिक्षेप चिक्षिपे चिक्षेपिथ चिक्षिपिषे चिक्षिपिव चिक्षिपिवहे Aor लुङ्—अक्षैप्सीत् अक्षिप्त, अक्षैप्साम्-अक्षिप्सातामा Fu लृट्—क्षेप्स्यति-ते Per Fu लुट्—क्षेप्ता Ben आशिषि लिङ्—क्षिप्यात् क्षिप्सीष्ट Pas कर्मणि—क्षिप्यते Cau णिजन्त—क्षेपयति, Aor णिच् लुङ्—अचिक्षिपत् Des सनन्त—चिक्षिप्सति-ते Fre यङन्त—चेक्षिप्यते Inf तुमुन्—क्षेप्तुम्

क्षुभ्—भ्वा A मे संचलने to disturb सञ्चलन प्रकृतिविपर्यासो गमन च Pre लट—क्षोभते Perf लिट्—चुक्षुभे Aor लुङ्—अक्षुभत् अक्षोभिष्ट Fu लृट—क्षोभिष्यते Per Fu लुट—क्षोभिता Ben आशिषि लिङ्—क्षोभिषीष्ट Pas कर्मणि—क्षुभ्यते Aor, कर्म लुङ्—अक्षोभि Cau णिजन्त—क्षोभयति-ते Aor णिच् लुङ्—अचुक्षुभत्-त Des सनन्त—चक्षोभिषते चक्षुभिषते Fre यङन्त—चोक्षुभ्यते PP निष्ठा—क्षुभित मन्थार्थे तु क्षुब्ध

मन्थ' क्षुब्धद्रव्यसंपृक्ता सक्तवोभन्य, मन्थनदण्डय IP क्त्वा—क्षुभित्वा क्षोभित्वा Inf तुमुन्—क्षोभितुम्

क्षुभ्—दिवा P से संचलने, to disturb Pre लट्—क्षुभ्यति Perf लिट्—चुक्षोभ Aor लुङ्—अक्षुभत् Per Fu लुट्—क्षोभिता Ben आशिषि लिङ्—क्षुभ्यात् Pas कर्मणि—क्षुभ्यते Cau णिजन्त—क्षोभयति Des सनन्त—चुक्षुभिषति चुक्षोभिषति Inf तुमुन्—क्षोभितुम्

क्षुभ्—क्र्या P से संचलने, to disturb Pre लट्—क्षुभ्नाति Pot विधिलिङ्—क्षुभ्नीयात् Imp लोट्—क्षुभ्नातु क्षुभाण क्षुभ्नानि Impf लङ्—अक्षुभ्नात् Perf लिट—चुक्षोभ चुक्षोभिथ चुक्षोभ Aor लुङ्—अक्षोभीत् अक्षोभी अक्षोभिषम् Per Fu लुट्—क्षोभिता Ben. आशिषि लिङ्—क्षुभ्यात् Des सनन्त—चुक्षुभिषति PP निष्ठा—क्षुभितः IP क्त्वा—क्षुभित्वा Inf तुमुन्—क्षोभितुम्

खन्—भ्वा U से अवदारणे, to dig Pre लट्—खनति खनते Pot विधिलिङ्—खनेत् खनेत Imp लोट्—खनतु खनताम् Perf लिट्—चखान चख्ने, चख्नतुः चख्नाते चख्नुः चख्निरे चखनिथ-चख्निषे, चख्नथुः चख्नाथे, चख्न चख्निध्वे चखान चखन-चख्ने चख्निव चख्निवहे चख्निम चख्निमहे Aor लुङ्—अखनीत् अखानीत् अखनिष्ट Fu लृट्—खनिष्यति खनिष्यते Per Fu लुट्—खनिता Ben आशिषि लिङ्—खायात् खन्यात् खनिषीष्ट Pas कर्मणि—खायते खन्यते, Aor कर्म लुङ्—अखानि Cau णिजन्त—खानयति-ते Aor णिच् लुङ् अचीखनत्-त Des सनन्त—चिखनिषति-ते Fre यङन्त—चङ्खन्यते चाखायते PP निष्ठा—खात. IP क्त्वा—खनित्वा खात्वा Inf तुमुन्—खनितुम्

खाद्—भ्वा P से भक्षणे to eat Pre लट्—खादति Pot विधिलिङ्—खादेत् Imp लोट्—खादतु Impf लङ्—अखादत् Perf लिट्—चखाद चखादिथ Aor लुङ्—अखादीत् अखादी अखादिषम् Fu लृट्—खादिष्यति Per Fu लुट्—खादिता Ben आशिषि लिङ्—खाद्यात् Pas कर्मणि—खाद्यते Aor कर्म-लुङ—अखादि Cau णिजन्त—खादयति अर्थं घटना Aor

णिच् लुङ्—अचखादत् Des सनन्त—चिखादिषति Fre यङन्त—चाखाद्यते PP निष्ठा—खादित IP क्त्वा—खादित्वा Inf तुमुन—खादितुम्

खिद्— दिवा A अ दैन्ये, to be depressed, to suffer misery Pre लट—खिद्यते, Perf लिट्—चिखिदे Aor लुङ्—अखित्त Per Fu खेत्ता Ben आशिषि लिङ्—खित्सीष्ट Pas कर्मणि—खिद्यते Cau. णिजन्त—खेदयति, Aor णिच्-लुङ—अचीखिदत् Des सनन्त—चिखित्सते Fre यङन्त—चेखिद्यते PP निष्ठा—खिन्न IP क्त्वा—खित्वा Inf तुमुन्—खेत्तुम्

खिद—रुधा A अ दैन्ये Pre लट्—खिन्ते

✓ख्या—अदा P अ प्रकथने, to proclaim, to tell अस्य आर्द्धधातुकमात्रे प्रयोगाभाव, सार्वधातुकमात्रमस्य विषय अत एव अस्मात्—लिडादय तृजादयश्च न भवन्ति सपूर्वस्य ख्याति प्रयोगोऽपि न भवति, संख्येति प्रयोगस्तु चक्षिङ एव नाख्येति Pre लट्—ख्याति Pot विधिलिङ्—ख्यायात् Imp लोट्—ख्यातु Impf लङ्—अख्यात्

ग

गण—(अदन्त)—चुरा U से संख्याने, to count, to enumerate इह संख्यानं नाम संख्यामितिस्त्र सामान्यविशेष, भागयोऽशस्यानं च Pro लट्—गणयति-ते गणयसि से गणयामि गणये Pot विधिलिङ्—गणयेत्-त Imp लोट्—गणयतु गणयताम् Impf लङ्—अगणयत् त Perf लिट्—गणयाञ्चकार चक्रे Aor लुङ्—अजगणत् त, अजीगणत् त Fu लृट्—गणयिष्यति ते Per Fu लुट्—गणयिता Ben आशिषि लिङ्—गण्यात् गणयिषीष्ट Pas कर्मणि—गण्यते Des सनन्त—जिगणयिषति-ते Fre यङन्त—जागण्यते PP निष्ठा—गणित IP क्त्वा—गणयित्वा, Inf तुमुन्—गणयितुम्

✓गद्—भ्वा P से व्यक्तायां वाचि, to say, to speak Pre लट्—गदति Pot विधिलिङ्—गदेत् Imp लोट्—गदतु Impf लङ्—अगदत् Perf लिट्—जगाद Aor लुङ्—अगदीत् अगादीत् Fu लृट्—गदिष्यति Per Fu लुट्—गदिता Ben आशिषि लिङ्—गद्यात् Pas कर्मणि—गद्यते Aor कर्म लुङ्—अगादि Cau णिजन्त—गादयति, Aor णिच् लुङ्—अजीगदत् Des सनन्त—जिगदिषति Kri कृत्य—गद्यम् PP निष्ठा—गदित IP क्त्वा—गदित्वा Inf तुमुन्—गदितुम्

गम्—भ्वा P प गतौ to go Pre लट्—गच्छति गच्छसि गच्छामि Pot विधिलिङ्—गच्छेत् गच्छे गच्छेयम Imp लोट—गच्छतु गच्छ गच्छानि Impf लङ्—अगच्छत् अगच्छ अगच्छम् Perf लिट्—जगाम, जग्मतु, जग्मु जगन्थ जगमिथ, जग्मथु, जग्म जगाम जगम, जग्मिव जग्मिम Aor लुङ्—अगमत् अगम अगमम् Fu ऌट्—गमिष्यति गम्धातो सकारादेरिट् परस्मैपदेषु Per Fu लुट—गन्ता, Con ऌङ—अगमिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—गम्यात् Pas कर्मणि—गम्यते Aor कर्म लुङ्—अगामि Cau णिजन्त—गमयति-ते Aor णिच् लुङ्—अजीगमत्-त Des सनन्त—जिगमिषति Fre यङन्त—गत्यर्थाद् धातो कौटिल्यार्थे एव यङ् भवति, न तु क्रियासमभिहारे कुटिलं गच्छति इति—जङ्गम्यते Kri कृत्य—गन्तव्य PP निष्ठा—गत IP क्त्वा—गत्वा Inf तुमुन—गन्तुम्

The cau too with the prep —आ, may follow the Atm, if it means to have patience, आगमयस्व तावत्, wait a little

With prep सम्, it follows the Atm, if in transitive, संगच्छते, Aor लुङ्—समगत समगस्त

गर्ज्—भ्वा P से शब्दे, to roar Pre लट—गर्जति Pot विधिलिङ्—गर्जेत् Imp लोट्—गर्जतु Impf लङ्—अगर्जत् Perf लिट्—जगर्ज Aor लुङ—Per Fu लुट—गर्जिता Ben आशिषि लिङ्—

गर्जीत् Pas कर्मणि—गर्ज्यते Cau णिजन्त—गर्जयति Aor णिच् लुङ्—अजगर्जत् Des सन्नन्त जिगर्जिषति PP निष्ठा—गर्जित IP क्त्वा गर्जित्वा Inf तुमुन्—गर्जितुम्

गा—(गाङ्)—भ्वा A. अ गतौ to go.

Pre लट्—	गाते	गाते	गाते
	गासे	गाथे	गाध्वे
	गे	गावहे	गामहे
Pot विधिलिङ्—	गेत	गेयाताम्	गेरन्
	गेथाः	गेयाथाम्	गेध्वम्
	गेय	गेवहि	गेमहि

Imp लोट्—गाताम् गाम्, गै Impf लङ्—अगात अगाथाः अगे Perf लिट्—जगे, जगाते जगिरे जगिषे जगाथे जगिध्वे जगे जगिवहे, जगिमहे Aor लुङ्—अगास्त अगास्था अगासि Fu लृट्—गास्यते Per Fu लुट्—गाता Con लृङ्—अगास्यत Ben आशिलिङ्—गासीष्ट Pas कर्मणि—गीयते Aor कर्मणि लुङ्—अगायि Cau णिजन्त—गापयति Aor णिच् लुङ्—अजीगपत् Des सन्नन्त—जिगासते Fre यङन्त—जेगीयते Inf तुमुन्—गातुम्

गाहू—(गाह्)—भ्वा A.से विलोडने, to agitate, प्रवेशे, to dive to bathe Pre लट्—गाहते Pot विधिलिङ्—गाहेत Imp लोट्—गाहताम् Impf-

लङ्—अगाहत Perf लिट्—जगाहे जगाहिषे, जघाक्षे, जगाहाथे, जगाहिध्वे जगाहिढ्वे जघाढ्वे जगाहे Aor लुङ्—अगाढ अगाहिष्ट अघाक्षाताम् अगाहिषाताम्, अघाक्षत अगाहिषत अगाढा -अगाहिष्ठा, अघाक्षाथाम् अगाहिषाथाम्, अघाढ्वम् अगाहिध्वम् ढ्वम् अघाक्षि अगाहिषि Fu लृट्—गाहिष्यते घाक्ष्यते Per Fu लुट्—गाहिता गाढा Con लृङ्—अगाहिष्यत अघाक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—गाहिषीष्ट घाक्षीष्ट Pas कर्मणि—गाह्यते Aor कर्म लुङ्—अगाहि Cau णिजन्त—गाहयति ते Aor णिच् लुङ्—अजीगहत्-त Des सनन्त—जिघाक्षते जिगाहिषते Fre यङन्त—जागाह्यते PP निष्ठा—गाढ IP क्त्वा—गाहित्वा गाढ्वा Inf तुमुन्—गाहितुम् गाढुम्

गुप्—(गुपू)—भ्वा P वै रक्षणे, to defend, to protect, Pre लट्—गोपायति Pot विधिलिङ्—गोपायेत् Imp लोट्—गोपायतु Impf लङ्—अगोपायत् Perf लिट्—गोपायांचकार जुगोप गोपायांचक्रतु, जुगुपतु: गोपायांचकर्थ जुगोपिथ जुगोप्थ गोपायांचकार जुगोप, गोपायांचकृव जुगुपिव जुगुप्व Aor लुङ—अगोपायीत् अगोपीत् अगौप्सीत् अगोपायिष्टाम अगोपिष्टाम् अगौप्ताम् Fu लृट्—गोपायिष्यति गोपिष्यति गोप्स्यति Per Fu लुट्—गोपायिता गोपिता गोप्ता Con लृङ्—अगोपायिष्यत् अगोपिष्यत् अगोप्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—गोपाय्यात् गुप्यात Pas कर्मणि—गोपाय्यते गुप्यते Aor. कर्म लुङ्—अगोपायि अगोपि Cau णिजन्त—गोपाययति-

गर्ज्यात् Pas कर्मणि—गर्ज्यते Cau णिजन्त—गर्जयति Aor णिच लुङ—अजगर्जत् Des सनन्त जिगर्जिषति PP णिष्ठा—गर्जित IP क्त्वा—गर्जित्वा Inf तुमुन्—गर्जितुम्

गा—(गाङ्)—भ्वा A अ गतौ to go

Pre लट्—	गाते	गाते	गाते
	गासे	गाथे	गाध्वे
	गे	गावहे	गामहे
Pot विधिलिङ्—	गेत	गेयाताम्	गेरन्
	गेथा	गेयाथाम्	गेध्वम्
	गेय	गेवहि	गेमहि

Imp लोट्—गाताम् गाम्व, गै Impf लङ्—अगात अगाथा अगे Perf लिट् —जगे, जगाते, जगिरे जगिषे, जगाथे, जगिध्वे जगे जगिवहे जगिमहे Aor लुङ्—अगास्त अगास्था अगासि Fu लृट—गास्यते Per Fu. लुट—गाता Con लृङ—अगास्यत Ben आशिषि लिङ—गासीष्ट Pas कर्मणि—गीयते Aor कर्म लङ—अगायि Cau णिजन्त—गापयति, Aor णिच लुङ्—अजीगपत् Des सनन्त—जिगासते Fre यङन्त—जेगीयते Inf तुमुन्—गातुम्

गाहॄ—(गाहू)—भ्वा A से विलोडने to agitate, प्रवेशे, to dive, to bathe Pre लट्—गाहते Pot. विधिलिङ्—गाहेत Imp लोट्—गाहताम् Impf-

लङ्—अगाह्नत Perf लिट्—जगाहे जगाहिषे, जघाक्षे, जगाहाथे, जगाहिध्वे जगाहिढ्वे जघाढ्वे जगाहे Aor लुङ्—अगाढ-अगाहिष्ट अघाक्षाताम् अगाहिषाताम्, अघाक्षत अगाहिषत अगाढा-अगाहिष्ठा, अघाक्षाथाम् अगाहिषाथाम्, अघाढ्वम् अगाहिध्वम् ढ्वम् अघाक्षि अगाहिषि Fu लृट्—गाहिष्यते घाक्ष्यते Per Fu लुट्—गाहिता गाढा Con लृङ्—अगाहिष्यत अघाक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—गाहिषीष्ट घाक्षीष्ट Pas कर्मणि—गाह्यते Aor कर्म लुङ्—अगाहि Cau णिजन्त—गाहयति ते Aor णिच् लुङ्—अजीगहत्-त Des सनन्त—जिघाक्षते जिगाहिषते Fre यङन्त—जागाह्यते PP निष्ठा—गाढ IP क्त्वा—गाहित्वा गाढ्वा Inf तुमुन्—गाहितुम् गाढुम्

गुप्—(गुपू)—भ्वा P वे रक्षणे, to defend, to protect, Pre लट्—गोपायति Pot विधिलिङ्—गोपायेत् Imp लोट्—गोपायतु Impf लङ्—अगोपायत् Perf लिट्—गोपायांचकार जुगोप गोपायां चक्रतु, जुगुपतु गोपायांचकर्थ जुगोपिथ जुगोप्थ गोपायां चकार जुगोप, गोपायांचकृव जुगुपिव जुगुप्व Aor लुङ्—अगोपायीत् अगोपीत् अगौप्सीत अगोपायिष्टाम अगोपिष्टाम् अगौप्ताम् Fu लृट्—गोपायिष्यति गोपिष्यति गोप्स्यति Per Fu लुट्—गोपायिता गोपिता गोप्ता Con लृङ्—अगोपायिष्यत् अगोपिष्यत् अगोप्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—गोपाय्यात् गुप्यात् Pas कर्मणि—गोपाय्यते गुप्यते Aor. कर्म लुङ्—अगोपायि अगोपि Cau णिजन्त—गोपाययति-

ते गोपायति ते Aor चिन सुङ—घजुगोपायत् त घजगुपन् त Des सनन्त—जुगोपायिषति जुगुप्सति जुगुपिषति जुगोपिषति Fre यङन्त जोगुप्यत kri क्तव—गोपायितव्य-गोपितव्य गोप्तव्य गोपनीय गोप्य PP क्त गोपायित गुप्त IP क्त्वा गोपायित्वा गुपित्वा गोपित्वा-गुप्त्वा Inf तुमुन्—गोपायितुम् गोपितुम् गोप्तुम्

The desiderative form of this verb Atm means 'to reproach' निन्दार्थे गुप् धातुनिन्यसमन्त, यस्माद् निन्यमेव निन्दार्थे आत्मनेपदम् अतोऽत्र धमाईधातु कत्वाभिट् Pre लट्—जुगुप्सते Pot विधिलिङ्—जुगुप्सेत Imp लोट—जुगुप्सताम् Impf लङ्—घजुगुप्सत Perf लिट—जुगुप्सांचक्रे Aor लुङ—घजुगुप्सिष्ट Fu लृट्—जुगुप्सिष्यते Per Fu लुट—जुगुप्सिता Ben आशिषि लिङ्—जुगुप्सिषीष्ट Pas कर्मणि—जुगुप्स्यते Cau. णिजन्त—जुगुप्सयति kri क्तव—जुगुप्सितव्य PP क्त—जुगुप्सित Inf तुमुन्—जुगुप्सितुम्

गुह्—(गुह्)—भ्वा U से संवरणे *to hide, to cover to keep secret* Pre लट्—गूहति गूहते Pot विधिलिङ—गूहेत् त Imp लोट्—गूहतु गूहताम् Impf लङ्—घगूहत् त Perf लिट—जुगूह जुगुहे जुगूहतु जुगुहाते जुगुहु जुगुहिरे जुगूहिथ जुगोढ जुगुहिषे जुघुक्षे जुगूहथु—जुगुहाथे जुगुह जुगुहिध्वे जुघुध्वे जुगूह जुगुहे जुगुहिव जुगुह्व जुगुहिवहे जुगुह्वहे जुगुहिम जुगुह्म जुगुहिमहे जुगुह्महे Aor लुङ—घगूहीत् घघुक्षत् घगूहिष्ट

अगूढ़ अघुक्षत Fu लृट्—गूहिष्यति घोक्ष्यति गूहिष्यते घोक्ष्यते Per Fu लुट्—गूहिता गोढ़ा Ben आशिषि लिङ्—गुह्यात् गूहिषीष्ट घुक्षीष्ट Pas कर्मणि—गुह्यते Aor कर्म-लुङ्—अगूहि Cau णिजन्त—गूहयति ते Aor णिच् लुङ—अजूगुहत् त Des सनन्त—जुघुक्षति ते Fre यङन्त—जोगुह्यते PP निष्ठा—गूढ़ IP क्त्वा—गुहित्वा गूहित्वा गूढ्वा Inf तुमुन्—गूहितुम् गोढुम्

गृहू—भ्वा A वे ग्रहणे to take Pre लट्—गर्हते Pot विधिलिङ्—गर्हेत Imp लोट्—गर्हताम् Impf लङ्—अगर्हत Perf लिट्—जगृहे जगृहिषे जघृक्षे जगृहिध्वे जगृहिढ्वे जघृढ्वे जगृहे, जगृह्वहे जगृहिवहे Aor लुङ्—अगर्हिष्ट अघृक्षत, अगर्हिषाताम् अघृक्षाताम्, अगर्हिषत अघृक्षन्त अगर्हिष्ठा —अघृक्षथा, अगर्हिषाथाम् —अघृक्षाथाम् अगर्हिषि अघृक्षि, अगर्हिष्वहि अघृक्षावहि, अगर्हिष्महि अघृक्षामहि Fu लृट्—गर्हिष्यते घर्क्ष्यते Per Fu लुट्—गर्हिता गर्ढा Con लृङ्—अगर्हिष्यत अघर्क्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—गर्हिषीष्ट घृक्षीष्ट Pas कर्मणि—गृह्यते, Cau णिजन्त—गर्हयति-ते Des सनन्त—जिगर्हिषते जिघृक्षते Fre यङन्त—जरीगृह्यते IP क्त्वा—गर्हित्वा गढ्वा Inf तुमुन्—गर्हितुम्

गॄ—तुदा P से निगरणे, to devour, to swallow Pre लट्—गिरति-गिलति Pot विधिलिङ—गिरेत् गिलेत् Imp लोट्—गिरतु गिलतु Impf लङ्—अगिरत् अगिलत् Perf लिट्—जगार जगाल जगरिथ-

जगलिथ जगार जगाल, जगरिव जगलिव Aor लुङ्—
अगारीत् अगालीत् अगारिष्टाम् अगालिष्टाम् अगारी
अगाली, अगारिष्टम् अगालिष्टम् अगारिषम् अगालिषम्
अगारिष्व अगालिष्व

Fu लृट्—	गरिष्यति	गरीष्यति
	गलिष्यति	गलीष्यति
Per Fu लुट्—	गरिता	गरीता
	गलिता	गलीता
Con लृङ्—	अगरिष्यत्	अगरीष्यत्,
	अगलिष्यत्	अगलीष्यत्

Ben आशिषि लिङ्—गीर्यात् Pas कर्मणि—गीर्यते, Aor कर्म लुङ्—अगारि अगालि Cau णिजन्त—गारयति गालयति, Aor णिच लुङ्—अजीगरत् अजीगलत् Des सनन्त—जिगरिषति जिगलिषति Fre यङन्त—जेगिल्यते PP निष्ठा—गीर्ण Inf तुमुन्—गरितुम् गलितुम् गरीतुम् गलीतुम्

गॄ with अव अवगिरते अवगिलते
" " सम् संगिरते संगिलते
नित्य शब्द संगिरन्ते वैयाकरणाः

गॄ—ग्रया P दे, शब्दे, to sound, to speak. Pre लट्—गृणाति Pot विधिलिङ्—गृणीयात् Imp. लोट्—गृणातु गृणीहि गृणानि Impf लङ्—अगृणात्

Perf लिट्—जगार Aor लुङ्—अगारीत् Fu लृट्—गरिष्यति गरीष्यति Per Fu लुट्—गरिता गरीता Con लृङ्—अगरिष्यत् अगरीष्यत् Pas कर्मणि—गीर्यते, Aor कर्म लुङ्—अगारि Cau णिजन्त—गारयति, Aor णिच् लुङ्—अजीगरत् Des सनन्त—जिगरिषति PP निष्ठा—गीर्ण Inf तुमुन्—गरितुम् गरीतुम्

गै—भ्वा P अ शब्दे to sing Pre लट्—गायति Pot विधिलिङ्—गायेत् Imp लोट्—गायतु Impf लङ्—अगायत् Perf लिट्—जगौ Aor लुङ्—अगासीत् Fu लृट्—गास्यति Per Fu लुट्—गाता Con लृङ्—अगास्यत् Ben आशिषि लिङ्—गेयात् Pas कर्मणि—गीयते, Aor कर्म लुङ्—अगायि Cau. णिजन्त—गापयति ते, Aor णिच् लुङ—अजीगपत् त Des सनन्त—जिगासति Fre यङन्त—जेगीयते Kri कृत्य—गातव्य, गानीय, गेय PP निष्ठा—गीत IP क्त्वा—गीत्वा प्रगाय, Inf तुमुन्—गातुम्

ग्रन्थ्—(ग्रथि)—भ्वा A से कौटिल्ये to be crooked Pre लट्—ग्रन्थते Pot विधिलिङ्—ग्रन्थेत Imp लोट—ग्रन्थताम् Impf लङ्—अग्रन्थत Perf लिट्—जग्रन्थे Aor लुङ्—अग्रन्थिष्ट Fu लृट्—ग्रन्थिष्यते Per Fu लुट—ग्रन्थिता Con लृङ—अग्रन्थिष्यत Ben आशिषि लिङ—ग्रन्थिषीष्ट Pas कर्मणि—ग्रन्थ्यते, Aor कर्म लुङ—अग्रन्थि Cau णिजन्त—ग्रन्थयति-ते, Aor णिच लुङ्—अजग्रन्थत्-त Des सनन्त—जिग्रन्थिषते

Fre यङ्लुक्—मामन्थीति Kri कृत्य—मन्थितव्य PP निष्ठा—मन्थित IP क्त्वा—मन्थित्वा Inf तुमुन्—मन्थितुम्

ग्रन्थ्—ग्रथा P मे सन्दर्भे, to tie, to fasten—

Pre लट्—	ग्रथ्नाति	ग्रथ्नीतः	ग्रथ्नन्ति
	ग्रथ्नासि	ग्रथ्नीथः	ग्रथ्नीथ
	ग्रथ्नामि	ग्रथ्नीवः	ग्रथ्नीमः
Pot विधिलिङ्—	ग्रथ्नीयात्	ग्रथ्नीयाताम्	ग्रथ्नीयुः
	ग्रथ्नीयाः	ग्रथ्नीयातम्	ग्रथ्नीयात
	ग्रथ्नीयाम्	ग्रथ्नीयाव	ग्रथ्नीयाम
Imp लोट्—	ग्रथ्नातु	ग्रथ्नीताम्	ग्रथ्नन्तु
	ग्रथान	ग्रथ्नीतम्	ग्रथ्नीत
	ग्रथ्नानि	ग्रथ्नाव	ग्रथ्नाम
Impf लङ्—	अग्रथ्नात्	अग्रथ्नीताम्	अग्रथ्नन्
	अग्रथ्नाः	अग्रथ्नीतम्	अग्रथ्नीत
	अग्रथ्नाम्	अग्रथ्नीव	अग्रथ्नीम
Perf लिट्—	जग्रन्थ	जग्रन्थतुः / जग्रथतुः	जग्रन्थुः / जग्रथुः
	जग्रन्थिथ	जग्रन्थथुः / जग्रथथुः	जग्रन्थ / जग्रथ
	जग्रन्थ	जग्रन्थिव / जग्रथिव	जग्रन्थिम / जग्रथिम

केचित्—प्रथमपुरुषैकवचने जग्रथ, उत्तमपुरुषैकवचने—जग्रथ जग्राथ, एवम् अतुसादिषु—ग्रेथतु ग्रेथु, इति वदन्ति तन्नाथादौ अनुक्तत्वादप्रमाणमिति प्रामाणिका Aor लुङ्—अग्रन्थीत् Fu लृट्—ग्रन्थिष्यति Per Fu लुट्—ग्रन्थिता Con लृङ्—अग्रन्थिष्यत् Ben आशिर्लिङ्—ग्रथ्यात् ग्रथ्या ग्रथ्यासम् Pas कर्मणि—ग्रथ्यते, Aor कर्म लुङ्—अग्रन्थि Cau णिजन्त—ग्रन्थयति Aor. णिच् लुङ्—अजग्रन्थत् Des सनन्त—जिग्रन्थिषति Fre. यङन्त—जाग्रथ्यते Kri क्तव्य—ग्रन्थितव्य PP निष्ठा—ग्रथित IP क्त्वा—ग्रथित्वा ग्रन्थित्वा Inf तुमुन्—ग्रन्थितुम्

ग्रस्—भ्वा A से अदने to swallow, to eat. Pre लट्—ग्रसते Pot विधिलिङ्—ग्रसेत Imp लोट्—ग्रसताम् Impf लङ्—अग्रसत Perf लिट्—जग्रसे Aor लुङ्—अग्रसिष्ट Fu लृट्—ग्रसिष्यते Per Fu लुट्—ग्रसिता Con लृङ्—अग्रसिष्यत Ben आशिर्लिङ्—ग्रसिषीष्ट Pas कर्मणि—ग्रस्यते Aor कर्म लुङ्—अग्रासि Cau णिजन्त—ग्रासयति पिण्डं देवदत्त, Aor लुङ्—अजिग्रसत् Des सनन्त—जिग्रसिषते PP. निष्ठा—ग्रस्त IP क्त्वा—ग्रसित्वा ग्रस्त्वा Inf तुमुन्—ग्रसितुम्

ग्रह्—क्र्या U से उपादाने to take

परस्मैपद

Pre. लट्—	गृह्णाति	गृह्णीतः	गृह्णन्ति
	गृह्णासि	गृह्णीथः	गृह्णीथ
	गृह्णामि	गृह्णीवः	गृह्णीमः

आत्मनेपद

	गृह्णीते	गृह्णाते	गृह्णते
	गृह्णीषे	गृह्णाथे	गृह्णीध्वे
	गृह्णे	गृह्णीवहे	गृह्णीमहे

Pot विधिलिङ्—गृह्णीयात्—गृह्णीत

परस्मैपद

Imp लोट्—	गृह्णातु	गृह्णीताम्	गृह्णन्तु
	गृहाण	गृह्णीतम्	गृह्णीत
	गृह्णानि	गृह्णाव	गृह्णाम

आत्मनेपद

	गृह्णीताम्	गृह्णाताम्	गृह्णताम्
	गृह्णीष्व	गृह्णाथाम्	गृह्णीध्वम्
	गृह्णै	गृह्णावहै	गृह्णामहै

परस्मैपद

Impf लङ्—	अगृह्णात्	अगृह्णीताम्	अगृह्णन्
	अगृह्णाः	अगृह्णीतम्	अगृह्णीत
	अगृह्णाम्	अगृह्णीव	अगृह्णीम

आत्मनेपद

अगृह्णीत	अगृह्णाताम्	अगृह्णत
अगृह्णीथाः	अगृह्णाथाम्	अगृह्णीध्वम्
अगृह्णि	अगृह्णीवहि	अगृह्णीमहि

परस्मैपद

Perf लिट्—	जग्राह	जगृहतुः	जगृहुः
	जग्रहिथ	जगृहथुः	जगृह
	जग्राह	जगृहिव	जगृहिम

आत्मनेपद

जगृहे	जगृहाते	जगृहिरे
जगृहिषे	जगृहाथे	जगृहिध्वे
जगृहे	जगृहिवहे	जगृहिमहे

Aor लुङ्—अग्रहीत् अग्रहीष्ट अग्रहीः अग्रहीष्ठाः अग्रहीषम् अग्रहीषि Fu लृट्—ग्रहीष्यति ग्रहीष्यते Per Fu लुट्—ग्रहीता Con लृङ्—अग्रहीष्यत् अग्रहीष्यत Ben आशिषि लिङ्—गृह्यात् ग्रहीषीष्ट Pas कर्मणि—गृह्यते, Aor कर्म लुङ्—अग्राहि Cau णिजन्त—ग्राहयति -ते, Aor णिच् लुङ्—अजिग्रहत्-त Des सनन्त—जिघृक्षति-ते Fre यङन्त—जरीगृह्यते PP निष्ठा—गृहीत IP क्त्वा—गृहीत्वा Inf तुमुन्—ग्रहीतुम्

ग्लै—भ्वा P अ हर्षक्षये, to droop, to be weary Pre लट्—ग्लायति Pot विधिलिङ्—ग्लायेत् Imp लोट्—ग्लायतु Impf लङ्—अग्लायत् Perf लिट्—

जग्लौ	जग्लतु	जग्लु
जग्लाथ } जग्लिथ }	जग्लथु	जग्ल
जग्लौ	जग्लिव	जग्लिम

Aor लुङ्—अग्लासीत्	अग्लासिष्टाम्	अग्लासिषु
अग्लासी	अग्लासिष्टम्	अग्लासिष्ट
अग्लासिषम्	अग्लासिष्व	अग्लासिष्म

Fu लृट्—ग्लास्यति Per Fu लुट्—ग्लाता Con लृङ्—अग्लास्यत् Ben आशिषि लिङ्—ग्लायात् ग्लेयात् Pas कर्मणि—ग्लायते Aor कर्म लुङ—अग्लायि Cau. णिजन्त—ग्लपयति-ते ग्लापयति-ते, Aor णिच् लुङ्—अजिग्लपत् Des सनन्त—जिग्लासति Fre यङन्त—जाग्लायते Kri कृत्य—ग्लातव्य ग्लानीय, ग्लेय PP निष्ठा—ग्लान IP क्त्वा—ग्लात्वा, प्रग्लाय Inf तुमुन्—ग्लातुम् अनुपसर्गादृषिचि क्तो वा

घुष्—(घुषिर्)—भ्वा P से अविशब्दने विशब्दनं प्रतिज्ञान तत्र शब्देन स्वाभिप्रायप्रकाशनम् अस्मात् अस्मिन्नर्थे यथाप्रयोग घुषिर् इति धातुर्वर्त्तते शब्दमात्रे, to sound, to declare Pre लट्—घोषति Pot विधिलिङ्—घोषेत् Imp लोट—घोषतु Impt लङ्—अघोषत् Perf लिट्—जुघोष Aor लुङ्—अघोषीत् अघुषत् अघोषिष्टाम् अघुषताम् Fu लृट्—घोषिष्यति Per Fu लुट्—घोषिता Con लृङ्—अघोषिष्यत् Ben आशिषि लिङ—घुष्यात् Pas कर्मणि—घुष्यते Aor कर्म लुङ—अघोषि Cau णिजन्त—घोषयति, Aor णिच् लुङ्—अजूघुषत् Des सनन्त—जुघुषिषति जुघोषिषति Fre यङन्त—जोघुष्यते Kri कृत्य—घोषितव्य घोषणीय PP निष्ठा—घुष्टा रज्जु (अविशब्दनार्थे) घुषित वाक्यम् (शब्देन प्रकटीकृताभिप्रायम्) with सम्—सघुष्ट, सघुषित IP क्त्वा—घुषित्वा घोषित्वा Inf तुमुन्—घोषितुम् अविशब्दनार्थे निष्ठायाम निट्, सपूर्वस्येद् वा इट्

घुष् (घुषिर)—चुरा U से अविशब्दने, to proclaim aloud Pre लट—घोषयति-ते Perf लिट्—घोषयाञ्चकार चक्रे आस बभूव Aor लुङ्—अजूघुषत् त Fu लृट्—घोषयिष्यति-ते Per Fu लुट—घोषयिता Con लृङ्—अघोषयिष्यत-ते Ben आशिष लिङ्—घुष्यात्

घोषयिषीष्ट Des सन्नन्त—जुघुषयिषति-ते Inf तुमुन्—घोषयितुम् चौरादिकस्य घुषिर् धातोर्निष्ठायामिट्, निष्ठा—घुषित ,-चघुषितम्

√घ्रा—घ्रा P अ गन्धोपादाने to smell, to perceive odour Pre लट्—

	जिघ्रति	जिघ्रत	जिघ्रन्ति
	जिघ्रसि	जिघ्रथ	जिघ्रथ
	जिघ्रामि	जिघ्राव	जिघ्राम
Pot विधिलिङ्—	जिघ्रेत्	जिघ्रेताम्	जिघ्रेयु
	जिघ्रे	जिघ्रेतम्	जिघ्रेत
	जिघ्रेयम्	जिघ्रेव	जिघ्रेम
Imp लोट्—	जिघ्रतु	जिघ्र	जिघ्राणि
Impf लङ्—	अजिघ्रत्	अजिघ्र ,	अजिघ्रम्
Perf लिट्—	जघ्रौ	जघ्रतु	जघ्रु
	जघ्रिथ } जघ्राथ }	जघ्रथु	जघ्र
	जघ्रौ	जघ्रिव	जघ्रिम
Aor लुङ्—	अघ्रात् } अघ्रासीत् }	अघ्राताम् } अघ्रासिष्टाम् }	{ अघ्रु { अघ्रासिषु
	अघ्रा } अघ्रासी }	अघ्रातम् } अघ्रासिष्टम् }	{ अघ्रात { अघ्रासिष्ट
	अघ्राम् } अघ्रासिषम् }	अघ्राव } अघ्रासिष्व }	{ अघ्राम { अघ्रासिष्म

Fu लृट्—घ्रास्यति Per Fu लुट्—घ्राता Con लृङ्—अघ्रास्यत् Ben आशिषि लिङ्—घ्रायात् घ्रेयात् Pas कर्मणि—घ्रायते, Aor कर्म लुङ्—अघ्रायि Cau णिजन्त—घ्रापयति-ते, Aor णिच् लुङ्—अजिघ्रपत्-त, अजिघ्रिपत्-त Des सनन्त—जिघ्रासति Fre यङन्त—जेघ्रीयते PP निष्ठा—घ्रात घ्राण IP क्त्वा—घ्रात्वा आघ्राय Inf तुमुन्—घ्रातुम्

च

चकास्—भदा P चे दीप्तौ, to shine

Pre लट्—	चकास्ति	चकास्तः	चकासति
	चकास्सि	चकास्थः	चकास्थ
	चकास्मि	चकास्वः	चकास्मः
Pot विधिलिङ्—	चकास्यात्	चकास्याताम्	चकास्युः
Imp लोट्—	चकास्तु	चकास्ताम्	चकासतु
	चकाधि	चकास्तम्	चकास्त
	चकासानि	चकासाव	चकासाम

धि च इतिसलोपे चकाधि इति यथा तु भाष्यं तथा चकाधि इत्येव भवितव्यम्

Impf लङ्—	अचकात् / अचकाद्	अचकास्ताम्	अचकासुः
	अचकाः / अचकात् द्	अचकास्तम्	अचकास्त
	अचकासम्	अचकास्व	अचकास्म

Perf लिट्— चकासांचकार, चकासामास चकासांबभूव-

Aor लुङ्—अचकासीत्	अचकासिष्टाम्	अचकासिषु
	अचकासी	अचकासिष्टम्	अचकासिष्ट
	अचकासिषम्	अचकासिष्व	अचकासिष्म

Fu लृट्—चकासिष्यति Per Fu लुट्—चकासिता Con लृङ्—अचकासिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—चकास्यात्, चकास्यास्ताम् Pas भावे—चकास्यते, Aor भावे लुङ्—अचकासि Cau णिजन्त—चकासयति, Aor णिच लुङ्—अचीचकासत् अचचकासत् Des सनन्त—चिचकासिषति PP निष्ठा—चकासित IP क्त्वा—चकासित्वा Inf तुमुन्—चकासितुम्

चक्ष्—(चक्षिङ्)—अदादि—A अ व्यक्तायां वाचि दर्शनेऽपि अयं धातु प्रायेण आ (आङ्) पूर्वं to speak to say, to see.

Pre लट्—	आचष्टे	आचक्षाते	आचक्षते
	आचक्षे	आचक्षाथे	आचड्ढ्वे
	आचक्षे	आचक्ष्वहे	आचक्ष्महे

Pot विधिलिङ्—आचक्षीत	आचक्षीयाताम्	आचक्षीरन्
	आचक्षीथाः	आचक्षीयाथाम्	आचक्षीध्वम्
	आचक्षीय	आचक्षीवहि	आचक्षीमहि

Imp लोट्—	आचष्टाम्	आचक्षाताम्	आचक्षताम्
	आचक्ष्व	आचक्षाथाम्	आचड्ढ्वम्
	आचक्षै	आचक्षावहै	आचक्षामहै

Impf लङ्—	आचष्ट	आचक्षाताम्	आचक्षत
	आचष्ठाः	आचक्षाथाम्	आचड्ढ्वम्
	आचक्षि	आचक्ष्वहि	आचक्ष्महि

लिटि परे चक्षिङ् धातोः स्थाने ख्या (ख्याञ्) आदेशः क्शा (क्शाञ्) आदेशश्च वा भवतः ।

Perf लिट्—चक्ष्—

3rd Pers प्रथम पुरुष	आचचक्षे	आचचक्षाते	आचचक्षिरे
2nd Pers मध्यम पुरुष	आचचक्षिषे	आचचक्षाथे	आचचक्षिढ्वे
1st Pers उत्तमपुरुष	आचचक्षे	आचचक्षिवहे	आचचक्षिमहे

ख्या आदेश उभयपदी

परस्मैपद—	आचख्यौ	आचख्यतुः	आचख्युः
	आचख्यिथ / आचख्याथ	आचख्यथुः	आचख्य
	आचख्यौ	आचख्यिव	आचख्यिम
आत्मनेपद—	आचख्ये	आचख्याते	आचख्यिरे
	आचख्यिषे	आचख्याथे	आचख्यिध्वे
	आचख्ये	आचख्यिवहे	आचख्यिमहे

क्शा (क्शाञ्) आदेश उभयपदी

परस्मैपद— आचक्शौ आचक्शतु: आचक्शु:
आचक्शिथ } आचक्शथु: आचक्श
आचकशाथ }
आचकशौ आचक्शिव आचक्शिम

आत्मनेपद

आचक्शे	आचक्शाते	आचक्शिरे
आचक्शिषे	आचक्शाथे	आचक्शिध्वे
आचक्शे	आचक्शिवहे	आचक्शिमहे

लुङ् लृट् लुट् लृङि आशिषि लिङि च परे चक्षिङ धातो स्थाने नित्यमेव ख्या (ख्याञ्) आदेश क्शा (क्शाञ्) चादेशश्च भवत, वर्जनार्थे तु एतौ आदेशौ न स्त Aor लुङ्—अख्यत् अख्यत अक्शासीत् अकशास्त वर्जनार्थे तु, अचचिष्ट Fu लृट—ख्यास्यति ख्यास्यते, क्शास्यति-ते Per Fu लुट्—ख्याता क्शाता Con लृङ—अख्यास्यत् त, अक्शास्यत्-त Ben आशिषि लिङ्—ख्यायात् ख्येयात् ख्यासीष्ट क्शायात् क्शेयात् कशासीष्ट Pas ख्यायते क्शायते Aor लुङ्—अख्यायि Cau णिजन्त—ख्यापयति ते, क्शापयति ते, Aor णिच् लुङ—अचिख्यपत् अचिक्शपत् Des सन्नन्त—चिख्यासति ते चिक्शासति ते Fre यङन्त—चाख्यायते चाक्शायते PP निष्ठा—ख्यात Inf तुमुन्—ख्यातुम्

घट्—ख्या P से भेदने, to break Pre लट्—घटति Perf लिट -चघाट Aor लुङ्—अघटीत्

Fu ऌट्—चटिष्यति Per Fu लुट—चटिता PP निष्ठा—चटित IP क्त्वा—चटित्वा Inf तुमुन्—चटितुम्

चम्—भ्वा P से अदने, to eat Pro लट—चमति, but after the prep —आ, आचामति Pot विधिलिङ्—आचामेत् Imp लोट—आचामतु Impf लङ्—आचामत् Perf लिट्—चचाम, चेमतु, चेमु चेमिथ—चचमिथ चचाम Aor लुङ्—अचमीत् Fu ऌट—चमिष्यति Per Fu लुट्—चमिता Pas कर्मणि—चम्यते Aor कर्म लुङ्—अचामि Cau णिजन्त—चामयति Aor णिच् लुङ्—अचीचमत् त Des सनन्त—चिचमिषति Kri कृत्य—आ+चम्=आचमनीय PP निष्ठा—चान्त IP क्त्वा—चान्त्वा, चमित्वा Inf तुमुन्—चमितुम्

चर्—भ्वा P से गतौ, to walk Pre लट—चरति Perf लिट्—चचार Aor लुङ्—अचारीत् Fu. ऌट—चरिष्यति Per Fu लुट—चरिता Con ऌङ्—अचरिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—चर्यात् Pas कर्मणि—चर्यते Aor कर्म लुङ्—अचारि Cau णिजन्त—चारयति Des सनन्त -चिचरिषति PP निष्ठा—चरित Inf तुमुन्—चरितुम् With—आ Kri कृत्य—आचरणीय

चल्—भ्वा P से कम्पने to shake to go Pre लट्—चलति Perf लिट—चचाल Aor लुङ्—अचालीत् Fu ऌट—चलिष्यति Per Fu लुट—चलिता Con ऌङ्—अचलिष्यत् Ben आशिषि लिङ—चल्यात्

Pas कर्मणि—चल्यते, Aor कर्म लुङ्—अचालि Cau णिजन्त (कम्पनार्थे)—चलयति-ते (अन्यार्थे) चालयति ते Des सनन्त—चिचलिषति PP निष्ठा—चलित Inf तुमुन्—चलितुम्

चि—स्वा U अ चयने, to collect Pre लट्—चिनोति चिनुते Pot विधिलिङ्—चिनुयात् चिन्वीत Imp लोट्—चिनोतु चिनुताम् Impf लङ्—अचिनोत्-अचिनुत Perf लिट्—चिकाय चिचाय, चिक्ये चिच्ये Aor लुङ्—अचैषीत् अचेष्ट Fu लृट्—चेष्यति ते Per Fu लुट्—चेता Con लृङ्—अचेष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—चीयात् चेषीष्ट Pas कर्मणि—चीयते, Aor कर्म लुङ्—अचायि Cau णिजन्त—चापयति, चाययति, Aor णिच् लुङ्—अचीचपत् अचीचयत् Des सनन्त—चिचीषति ते, चिकीषति ते Fre यङन्त—चेचीयते Kri कृत्य—चेतव्य, चयनीय, चेय PP निष्ठा—चित IP क्त्वा—चित्वा Inf तुमुन्—चेतुम्

चित्—भ्वा P से सञ्ज्ञाने, to think Pre लट्—चेतति Pot विधिलिङ्—चेतत् Imp लोट्—चेततु Impf लङ्—अचेतत् Perf लिट्—चिचेत चिचिततुः चिचेतिथ, चिचितथुः चिचेत, चिचितिव Aor लुङ्—अचेतीत् अचेतीः अचेतिषम् Fu लृट्—चेतिष्यति Per Fu लुट्—चेतिता Con लृङ्—अचेतिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—चित्यात् Pas कर्मणि—चित्यते Aor कर्म लुङ्—अचेति Cau णिजन्त—चेतयति Aor णिच्-

Fu लृट्—चटिष्यति Per Fu लुट्—चटिता PP निष्ठा—चटित IP क्त्वा—चटित्वा Inf तुमुन्—चटितुम्

चम्—भ्वा P से अदने, to eat Pre लट्—चमति, but after the prep —आ, आचामति Pot विधि लिङ्—आचामेत् Imp लोट्—आचामतु Impf लङ्—आचामत् Perf लिट्—चचाम, चेमतु, चेमु चेमिथ—चचमिथ चचाम Aor लुङ्—अचमीत् Fu लृट्—चमिष्यति Per Fu लुट्—चमिता Pas कर्मणि—चम्यते, Aor कर्म लुङ्—अचामि Cau णिजन्त—चाम यति Aor णिच् लुङ्—अचीचमत् त Des सनन्त—चिचमिषति Kri कृत्य—आ+चम्=आचमनीय PP निष्ठा—चान्त IP क्त्वा—चान्त्वा, चमित्वा Inf तुमुन्—चमितुम्

चर्—भ्वा P से गतौ, to walk Pre लट्—चरति Perf लिट्—चचार Aor लुङ्—अचरीत् Fu. लृट्—चरिष्यति Per Fu लुट्—चरिता Con लृङ्—अचरिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—चर्यात् Pas कर्मणि—चर्यते Aor कर्म लुङ्—अचारि Cau णिजन्त—चारयति Des सनन्त—चिचरिषति PP निष्ठा—चरित Inf तुमुन्—चरितुम् With—आ Kri कृत्य—आचरणीय

चल्—भ्वा P से कम्पने to shake to go Pre लट्—चलति Perf लिट्—चचाल Aor लुङ्—अचालीत् Fu लृट्—चलिष्यति Per Fu लुट्—चलिता Con लृङ्—अचलिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—चल्यात्

Pas कर्मणि—चल्यते, Aor कर्म लुङ्—अचालि Cau णिजन्त (कम्पनार्थे)—चलयति-ते (अन्यार्थे) चालयति ते Des सनन्त—चिचलिषति PP निष्ठा—चलित Inf तुमुन्—चलितुम्

✓ चि—स्वा U अ चयने, to collect Pre लट्—चिनोति चिनुते Pot विधिलिङ्—चिनुयात् चिन्वीत Imp लोट्—चिनोतु चिनुताम् Impf लङ्—अचिनोत् अचिनुत Perf लिट्—चिकाय चिचाय, चिक्ये चिच्ये Aor लुङ्—अचैषीत् अचेष्ट Fu लृट्—चेष्यति ते Per Fu लुट्—चेता Con लृङ्—अचेष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—चीयात् चेषीष्ट Pas कर्मणि—चीयते, Aor कर्म लुङ्—अचायि Cau णिजन्त—चापयति, चाययति, Aor णिच् लुङ्—अचीचपत् अचीचयत् Des सनन्त—चिचीषति ते, चिकीषति ते Fre यङन्त—चेचीयते Kri कृत्य—चेतव्य, चयनीय, चेय PP निष्ठा—चित IP क्त्वा—चित्वा Inf तुमुन्—चेतुम्

चित्—भ्वा P से सञ्ज्ञाने, to think Pre लट्—चेतति Pot विधिलिङ्—चेतत् Imp लोट्—चेततु Impf लङ्—अचेतत् Perf लिट्—चिचेत, चिचिततु चिचेतिथ, चिचितथु चिचेत, चिचितिव Aor लुङ्—अचेतीत् अचेतीः अचेतिषम् Fu लृट्—चेतिष्यति Per Fu लुट्—चेतिता Con लृङ्—अचेतिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—चित्यात् Pas कर्मणि—चित्यते Aor कर्म लुङ्—अचेति Cau णिजन्त—चेतयति Aor णिच-

लुङ्—अचीचितत् Des सनन्त—चिचेतिषति Fre यङन्त—चेचित्यते Kri कृत्य—चेतितव्य, चेतनीय, चेत्य PP निष्ठा—चित्त IP क्त्वा—चेतित्वा, चितित्वा Inf तुमुन्—चेतितुम्

√चिन्त्—(चिति)—चुरा U से चिन्तायाम्, to think, to remember Pre लट्—चिन्तयति ते, चिन्तति Pot विधिलिङ्—चिन्तयेत्-त, चिन्तेत् Imp लोट्—चिन्तयतु ताम्, चिन्ततु Impf लङ्—अचिन्तयत् त अचिन्तत् Perf लिट्—चिन्तयां चकार चक्रे आस-बभूव, चिचिन्त Aor लुङ्—अचिचिन्तत् त, अचिन्तीत् Fu लृट्—चिन्तयिष्यति ते, चिन्तिष्यति Per Fu लुट्—चिन्तयिता, चिन्तिता Ben आशिषि लिङ्—चिन्त्यात् चिन्तयिषीष्ट Pas कर्मणि—चिन्त्यते Aor कर्म लुङ्—अचिन्ति Des सनन्त—चिचिन्तयिषति-ते, चिचिन्तिषति Kri कृत्य—चिन्तयितव्य, चिन्तितव्य, चिन्तनीय PP निष्ठा—चिन्तित IP क्त्वा—चिन्तयित्वा Inf तुमुन्—चिन्तयितुम् चिन्तितुम्

चुद्—चुरा U से प्रेरणे to drive जिज्ञासार्थे द्विकर्मक देवदत्तम् धर्मं चोदयति Pre लट्—चोदयति ते Perf लिट्—चोदयांचकार चक्रे आस बभूव Aor लुङ्—अचूचुदत्-त Fu लृट्—चोदयिष्यति-ते Per Fu लुट्—चोदयिता PP निष्ठा—चोदित Inf तुमुन्—चोदयितुम्

चुम्ब्—(चुबि) भ्वा P से चुम्बने, to kiss Pre लट्—चुम्बति Perf लिट्—चुचुम्ब Aor लुङ्—अचुम्बीत्

Per Fu लुट्—चुम्बिता Pas कर्मणि—चुम्ब्यते Cau. णिजन्त—चुम्बयति PP निष्ठा—चुम्बित IP क्त्वा—चुम्बित्वा Inf तुमुन्—चुम्बितुम्

चुर्—चुरा U से स्तेये, to steal or rob Pre. लट्—चोरयति-ते Perf लिट्—चोरयां चकार चक्रे आस बभूव Aor —लुङ्—अचूचुरत-त Fu लृट—चोरयिष्यति-ते Ben आशिषि लिङ्—चोर्यात्, चोरयिषीष्ट Pas. कर्मणि—चोर्यते, Aor कर्म लुङ—अचोरि Des सनन्त—चुचोरयिषति-ते PP निष्ठा—चोरित IP क्त्वा—चोरयित्वा Inf तुमुन्—चोरयितुम्

चूर्ण्—चुरा U से, सञ्चूर्णने, to crush, to powder Pre लट्—चूर्णयति-ते Perf लिट्—चूर्णयां चकार चक्रे आस बभूव Aor लुङ—अचुचूर्णत्-त Fu. लृट्—चूर्णयिष्यति-ते PP निष्ठा—चूर्णित IP क्त्वा—चूर्णयित्वा Inf तुमुन्—चूर्णयितुम्

चेष्ट्—भ्वा A से चेष्टायाम्, to stir Pre. लट्—चेष्टते Perf लिट्—चिचेष्टे Aor लुङ्—अचेष्टिष्ट. Per Fu लुट्—चेष्टिता Ben आशिषि लिङ्—चेष्टिषीष्ट Pas भावे—चेष्ट्यते Cau णिजन्त—चेष्टयति Des सनन्त—चिचेष्टिषते PP निष्ठा—चेष्टित IP क्त्वा—चेष्टित्वा Inf तुमुन्—चेष्टितुम्

च्यु—भ्वा A अ गतौ, to go to drop down. Pre लट्—च्यवते Pot विधिलिङ्—च्यवेत Imp.

Aor कर्म लुङ्—अच्छेदि Cau णिजन्त—छेदयति ते Aor णिच् लुङ्—अचिच्छिदत्-त Des सनन्त—चिच्छित्सति चिच्छित्सते Fre यङन्त—चेच्छिद्यते PP निष्ठा—छिन्न IP क्त्वा—छित्त्वा Inf तुमुन्—छेत्तुम्

छो—दिवा P च छेदने, to cut Pre लट्—छ्यति छ्यसि छ्यामि Pot विधि लिङ्—छ्येत् छ्येः छ्येयम् *Imp* लोट—छ्यतु *Impf* लङ्—अच्छ्यत् *Perf.* लिट्—चच्छौ, चच्छतुः चच्छिथ चच्छाथ, चच्छथुः चच्छौ, चच्छिव Aor लुङ्—अच्छात् अच्छासीत् अच्छाताम् अच्छासिष्टाम्, अच्छुः अच्छासिषुः अच्छाः अच्छासीः अच्छाम् अच्छासिषम् Fu लृट्—छास्यति Per Fu लुट्—छाता Con लृङ्—अच्छास्यत् Ben आशिर्लिङ्—छायात् Pas कर्मणि—छायते Aor कर्म-लुङ्—अच्छायि Cau णिजन्त—छाययति Aor णिच्-लुङ्—अचिच्छयत् Des सनन्त—चिच्छासति Fre यङन्त—चाच्छायते PP निष्ठा—छित, छात IP क्त्वा—छित्वा छात्वा Inf तुमुन्—छातुम्

ज

जक्ष्—अदा P से भक्षणहसनयो, to eat, to laugh

Pre लट्—जक्षिति, जक्षित, जक्षति जक्षिषि, जक्षिथ, जक्षिथ जक्षिमि, जक्षिव, जक्षिम

Pot. विधि लिङ्—जक्ष्यात् जक्ष्याताम्, जक्ष्युः जक्ष्याः जक्ष्यातम्, जक्ष्यात जक्ष्याम, जक्ष्याव, जक्ष्याम

Imp लोट्—जक्षितु, जक्षिताम्, जक्षतु जक्षिहि, जक्षितम्, जक्षित जक्षाणि, जक्षाव, जक्षाम

Impf लङ्—अजक्षत् / अजक्षीत् } अजक्षिताम्, अजक्षुः

अजक्षः / अजक्षीः } अजक्षितम्, अजक्षित

अजक्षम् अजक्षिव, अजक्षिम

Perf लिट्—जजक्ष, जजक्षतुः जजक्षिथ जजक्षथुः जजक्ष, जजक्षिव Aor लुङ्—अजक्षीत् अजक्षीः अजक्षिषम् Fu. लृट्—जक्षिष्यति Per Fu लुट्—जक्षिता Con लृङ्—अजक्षिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—जक्ष्यात्, जक्ष्यास्ताम् Pas कर्मणि—जक्ष्यते Aor कर्म लुङ्—अजक्षि Cau णिजन्त—जक्षयति Aor णिच् लुङ्—अजजक्षत् Des सनन्त—जिजक्षिषति Fre यङन्त—जाजक्ष्यते Kri कृत्य—जक्षितव्य PP निष्ठा—जक्षित IP क्त्वा—जक्षित्वा **Inf.** जक्षितुम्

जन्—(जनी) दिवा A से प्रादुर्भावे, प्रादुर्भाव उत्पत्तिरभिव्यक्तिर्वा अत्रायम् अकर्मक, यदा तु अन्त र्भावितण्यर्थे उत्पादनायाम् अभिव्यञ्जनायां वा वर्त्तते तदा सकर्मक

'अजा द्यामेरजनिष्ट गर्भम्'

to be born, to spring up Pre लट्—जायते Pot विधिलिङ—जायेत Imp लोट्—जायताम् जायस्व जायै Impf लङ्—अजायत Perf लिट्—जज्ञे, जज्ञाते, जज्ञिरे जज्ञिषे, जज्ञाथे जज्ञे, जज्ञिवहे Aor लुङ—अजनि- अजनिष्ट अजनिषाताम् अजनिषत अजनिषाथाम् अज- निषि अजनिष्वहि Fu लृट—जनिष्यते Per Fu लुट—जनिता Con लृङ—अजनिष्यत Ben आशिषि लिङ—जनिषीष्ट Pas भावे—जायते, जन्यते Aor भावे लुङ—अजनि Cau णिजन्त—जनयति Aor णिच् लुङ—अजीजनत् (ण्यन्तात् कर्मणि—Pre जन्यते जायते Aor—अजनि अजानि) Des सनन्त—जिजनिषते Fre यङन्त—जाजायते जञ्जन्यते Kri कृत्य—जन्य, जननीयम् PP निष्ठा—जात IP क्त्वा—जनित्वा Inf तुमुन्— जनितुम्, मृद्गाच्छरो जायते

जन्—जुहु P से जनने, to be born Pre लट—जजन्ति जजात जज्ञति जजंसि, जजाथ, जजाथ जजन्मि जजन्व Pot विधिलिङ्—जजन्यात् जजायात् Imp लोट—जजन्तु, Perf लिट्—जजान Fu लृट्— जनिष्यति इत्यादि

जप्—भ्वा P से, व्यक्तायां वाचि, to speak, मानसे च, to mutter Pre लट्—जपति Impf लङ्—अजपत् Perf लिट्—जजाप, जेपतु Aor लुङ्—अजपीत् अजापीत् Fu लृट्—जपिष्यति, Per Fu लुट्—जपिता Con लृङ—अजपिष्यत् Ben आशिषि-लिङ्—जप्यात् Pas कर्मणि—जप्यते Aor कर्म लुङ्—अजापि Cau णिजन्त—जापयति Aor णिच् लुङ्—अजीजपत् Des सनन्त—जिजपिषति Fre यङन्त—जञ्जप्यते PP निष्ठा—जपित IP क्त्वा—जपित्वा Inf तुमुन्—जपितुम्

जल्प्—भ्वा P से व्यक्तायां वाचि, to prattle, to speak Pre लट्—जल्पति Perf लिट—जजल्प Aor लुङ्—अजल्पीत् Fu लृट्—जल्पिष्यति Per Fu लुट्—जल्पिता Ben आशिषि लिङ—जल्प्यात् Pas कर्मणि—जल्प्यते Aor कर्म लुङ्—अजल्पि Cau णिजन्त—जल्पयति पुत्र देवदत्तं यज्ञदत्त Aor णिच् लुङ्—अजजल्पत् Des सनन्त—जिजल्पिषति PP निष्ठा—जल्पित Inf तुमुन्—जल्पितुम्

जागृ—अदा P से, निद्राक्षये, to wake Pre लट्—जागर्ति, जागृत, जाग्रति जागर्षि, जागृथ, जागृथ जागर्मि, जागृव, जागृम Pot विधि लिङ्—जागृयात् जागृया जागृयाम् Imp, लोट्—जागर्तु, जागृताम्, जाग्रतु जागृहि जागराणि Impf लङ्—अजागः, अजागृताम्, अजागरु अजागः अजागरम् Perf लिट्—जागरांचकार जजागार, जागरांचक्रतु जजागरतु, जागरां-

थतुः जजागरतुः जागराचकर्थ जजागरिथ, जागरांचक्रथु-जजागरथुः, जागरांचक्र जजागर जागरांचकार जजागार जजागर, जागराचकृव जजागरिव, जागराचकृम जजागरिम Aor लुङ्—अजागरीत् अजागरी, अजागरिषम् Fu लृट्—जागरिष्यति Per Fu लुट्—जागरिता Con लृङ्—अजागरिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—जागर्यात् जागर्या जागर्यासम् Pas भावे—जागर्यते Aor कर्म लुङ्—अजागारि Cau णिजन्त—जागरयति Aor णिच् लुङ्—अजजागरत् Des सनन्त—जिजागरिषति PP निष्ठा—जागरित IP क्त्वा—जागरित्वा Inf तुमुन्—जागरितुम्

√जि—भ्वा P अ जयेऽथ—जय उत्कर्षप्राप्ति अत्र अकर्मक, to excel Pre लट्—जयति Pot विधि लिङ्—जयेत् Imp लोट्—जयतु Impf लङ्—अजयत् Perf लिट्—जिगाय जिग्यतु जिगयिथ-जिगेथ जिगाय, जिग्यिव Aor लुङ्—अजैषीत् अजैषी अजैषम् Fu लृट्—जेष्यति Per Fu लुट्—जेता Con लृङ्—अजेष्यत् Ben आशिषि लिङ्—जीयात् Pas भावे—जीयते Aor भावे लुङ्—अजायि Cau णिजन्त—जापयति Aor णिच् लुङ्—अजीजपत् Des सनन्त—जिगीषति Fre यङन्त—जेजीयते Kri. कृत्य—जेतव्य PP निष्ठा—जित IP क्त्वा—जित्वा Inf. तुमुन्—जेतुम्

with परा = पराजयते ॥
with वि = विजयते ॥

जयिर्जयाभिभवयोराद्येऽथऽसावकर्मकः ।
उत्कर्षप्राप्तिराद्योऽर्थो द्वितीयेऽर्थे सकर्मकः ॥

जि—भ्वा P से to conquer (अभिभवेऽर्थे = अभिभवो न्यूनीकरणम्) सर्वं जयतिवत् अध्ययनात् पराजयते (पराजिरत्र न्यूनीभावार्थे) अध्येतु ग्लायति इत्यर्थ

जीव्—भ्वा P से प्राणधारणे, to live Pre लट्—जीवति Pot विधि लिङ्—जीवेत् Imp लोट्—जीवतु जीव जीवानि Impf लङ्—अजीवत् Perf लिट्—जिजीव Aor लुङ्—अजीवीत् Fu लृट्—जीविष्यति Per Fu लुट्—जीविता Con लृङ्—अजीविष्यत् Ben आशिषि लिङ्—जीव्यात् Pas भावे—जीव्यते Cau णिजन्त—जीवयति Aor णिच् लुङ्—अजिजीवत् अजीजिवत् Des सनन्त—जिजीविषति Fre यङन्त—जेजीव्यते Kri कृत्य—जीवितव्यम् PP निष्ठा—जीवित IP क्त्वा—जीवित्वा उपजीव्य Inf तुमुन्—जीवितुम्

जृम्भ्—(जृभि)—भ्वा A से गात्रविनामे, to yawn Pre जृम्भते Pot विधि लिङ्—जृम्भेत Imp लोट्—जृम्भताम् Impf लङ्—अजृम्भत Perf लिट्—जजृम्भे Aor लुङ्—अजृम्भिष्ट Fu लृट्—जृम्भिष्यते, Per Fu लुट्—जृम्भिता Con लृङ्—अजृम्भिष्यत Ben आशिषि लिङ्—जृम्भिषीष्ट Pas भावे—जृम्भ्यते Aor भावे लुङ्—अजृम्भि Cau णिजन्त—जृम्भयति Aor णिच् लुङ्—अजजृम्भत् Des सनन्त—जिजृम्भिषते PP

जॄ—(जृष्) दिवा P से वयोहानौ, to grow old. Pre लट्—जीर्यति जीर्यतः जीर्यन्ति जीर्यामि Pot. विधि लिङ्—जीर्येत् Imp लोट्—जीर्यतु Impf लङ्—अजीर्यत् Perf लिट्—जजार, जजरतुः जेरतुः, जजरुः जेरुः जजरिथ जेरिथ, जजरथुः जेरथुः, जजर जेर जजार-जजर जजरिव जेरिव, जजरिम जेरिम Aor लुङ्—अजारीत् अजरत् अजारिष्टाम् अजरताम् अजारीः अजरः अजारिषम् अजरम् Fu लृट्—जरिष्यति जरीष्यति. Per Fu लुट्—जरिता जरीता Con लृङ्—अजरिष्यत् अजरीष्यत् Ben आशिषि लिङ्—जीर्यात् Pas भावे—जीर्यते Aor भावे लुङ्—अजारि Cau णिजन्त—जरयति, Aor णिच् लुङ्—अजीजरत् Des सन्नन्त—जिजीर्षति जिजरिषति जिजरीषति Fre यङन्त—जेजीर्यते PP निष्ठा—जीर्ण IP क्त्वा—जरित्वा जरीत्वा, Inf तुमुन्—जरितुम् जरीतुम्

झॄ—क्र्या P से to grow old Pre लट्—जृणाति.

जॄ—चुरा P से to grow old Pre लट्—जारयति or जरति Perf लिट्—जारयाञ्चकार Per Fu. लुट्—जारयिता

निरनुबन्धकजॄधातुर्नास्तीति सिद्धान्तः

✓ज्ञा—क्र्या P अ अवबोधने, to know Pre लट्—जानाति जानीतः जानन्ति जानासि, जानीथः, जानीथ

जानामि, जानीव Pot विधिलिङ्—जानीयात् जानीया जानीयाम् Imp लोट्—जानातु जानीहि जानानि Impf लङ्—अजानात्, अजाना, अजानाम् Perf. लिट्—जज्ञौ, जज्ञतु, जज्ञु जज्ञिथ or जज्ञाथ, जज्ञथु, जज्ञ जज्ञौ, जज्ञिव, जज्ञिम Aor लुङ्—अज्ञासीत् अज्ञासी अज्ञासिषम् Fu लृट्—ज्ञास्यति Per Fu लुट्—ज्ञाता Con लृङ्—अज्ञास्यत् Ben आशिषि लिङ्—ज्ञायात् ज्ञेयात् ज्ञाया ज्ञेया ज्ञायासम्, ज्ञेयासम् Pas कर्मणि—ज्ञायते Aor कर्म लुङ्—अज्ञायि Cau णिजन्त—ज्ञापयति, Aor णिच् लुङ्—अजिज्ञपत् Des सनन्त—जिज्ञासते Fre यङन्त—जाज्ञायते Kri कृत्य—ज्ञातव्य PP निष्ठा—ज्ञात IP क्त्वा—ज्ञात्वा Inf तुमुन्—ज्ञातुम्

अप + ज्ञा = अपजानीते, शतमपजानीते (अपलपति इत्यर्थः)।

सर्पिषो जानीते, अत्र अकर्मकत्वादात्मनेपदम् ॥

सम् + ज्ञा = सञ्जानीते, मात्रा वा मातरं सञ्जानीते ।

प्रति + ज्ञा = प्रतिजानीते, शतं प्रतिजानीते ॥

उत्कण्ठापूर्वकस्मरणार्थे तु—

मातु सञ्जानाति or मात्रा सञ्जानाति or मातरं सञ्जानाति ।

एवं प्रति योगेऽपि ॥

धर्मं जानीते, अत्र क्रियाफलस्य कर्तृगामित्वादात्मनेपदम् ।

स्वर्गं जानाति or जानीते, कर्त्रभिप्रायत्वे उपपदेन द्योत्यमाने तद्विकल्पः ॥

Des सनन्त—धर्मं जिज्ञासते अत्र अकर्मकत्वादात्मनेपदम् ।

ज्ञौपधस्य अनुजिज्ञासते (ज्ञौपधेन प्रवर्त्तितुमिच्छति इत्यर्थः), अत्र अकर्मकत्वनिबन्धनादात्मनेपदम् ।

Cau णिजन्त—मारणार्थे—ज्ञपयति, सञ्ज सञ्ज्ञपयति (मारयति इत्यर्थ) ॥

तोषणार्थ—विष्णु विज्ञपयति (सतोषयति इत्यर्थ) ।

निशामनार्थ—रूप प्रज्ञपयति (रूप दर्शयति इत्यर्थ)

बोधनार्थ—ज्ञपयति ज्ञापयति, तद् ज्ञापयति आचार्य ।

Des सनन्त—जिज्ञपयिषति ज्ञीप्सति PP निष्ठा—ज्ञप्त· ज्ञापित Inf तुमुन्—ज्ञापयितुम् ज्ञपयितुम् ॥

ज्ञा—चुरा U से नियोगे, अत्र नियोग प्रेरणम्, to direct, to command मारणायम् आङ्पूर्व Pre लट—आज्ञापयति ते Pot विधिलिङ्—आज्ञापयेत्-त Imp लोट्—आज्ञापयतु ताम् Impf लङ्—आज्ञापयत् Perf लिट—आज्ञापयां चकार चक्रे Aor लुङ—आजिज्ञपत्-त Fu लृट—आज्ञापयिष्यति ते Per Fu लुट्—आज्ञापयिता Con लृङ—आज्ञापयिष्यत्-त Ben—आशिषि लिङ्—आज्ञाप्यात् आज्ञापयिषीष्ट Pas कर्मणि—आज्ञाप्यते Aor कम लुङ—आज्ञापि Cau Aor णिच् लुङ—आजिज्ञपत् Des सनन्त—आजिज्ञपयिषति ते, ज्ञीप्सति ते PP निष्ठा—ज्ञप्त ज्ञापित IP क्त्वा—ज्ञापयित्वा Inf तुमुन्—ज्ञापयितुम्

ज्वर्—भ्वा P से रोगे, to be hot with fever or passion, to suffer Pre लट्—ज्वरति Pot विधि लिङ्—ज्वरेत् Imp लोट—ज्वरतु Impf लङ्—अज्वरत् Perf

लिट्—जज्वार Aor लुङ—अज्वारीत् Fu लृट्—ज्वरिष्यति Per Fu लुट्—ज्वरिता Con लृङ्—अज्वरिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—ज्वर्यात् Pas भावे—ज्वर्यते Aor भावे लुङ्—अज्वारि Cau णिजन्त—ज्वरयति Aor णिच् लुङ—अजिज्वरत् Des सनन्त—जिज्वरिषति Fre यङन्त—जाज्वर्यते PP निष्ठा—जूर्ण IP क्त्वा—ज्वरित्वा Inf तुमुन्—ज्वरितुम्

ज्वल्—भ्वा P से दीप्तौ, to burn Pre लट—ज्वलति Perf लिट्—जज्वाल जज्वलिथ जज्वाल Aor लुङ्—अज्वालीत् Fu लृट्—ज्वलिष्यति Per Fu लुट्—ज्वलिता Con लृङ्—अज्वलिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—ज्वल्यात् Pas भावे—ज्वल्यते Aor भावे लुङ—अज्वालि Cau णिजन्त—ज्वलयति ज्वालयति, (with—उपसर्ग—प्रज्वलयति) Aor णिच् लुङ्—अजिज्वलत् Des सनन्त—जिज्वलिषति Fre यङन्त—जाज्वल्यते PP निष्ठा—ज्वलित Inf तुमुन्—ज्वलितुम्

डी—भ्वा, दिवा A. से विहायसा गतौ, to fly Pre लट्—डयते इति भ्वादि, डीयते इति दिवादि, एवं सर्वत्र Pot. विधि लिङ्—डयेत डीयेत Imp लोट्—डयताम् डीयताम् Impf लङ्—अडयत अडीयत Perf. लिट्—डिड्ये डिड्यिषे डिड्ये Aor लुङ्—अडयिष्ट Fu लृट्—डयिष्यते Per Fu लुट्—डयिता Con. लृङ्—अडयिष्यत Ben आशिषि लिङ्—डयिषीष्ट Pas. भावे—डीयते Aor भावे लुङ्—अडायि Cau णिजन्त—डाययति Aor णिच् लुङ्—अडीडयत् Des सनन्त—डिडयिषते Fre यङन्त—डेडीयते PP निष्ठा—डयित डीन· IP क्त्वा—डयित्वा Inf तुमुन्—डयितुम् प्रोड्डीनोड्डीन· संडीनान्येता खगगतिक्रिया, उत्+डी=उड्डीयते उड्डीन, उड्डीयमान, आकाशादाय उड्डीयताम्, डयते खग, खगा प्रडीना।

ढ

ढौक्—भ्वा A. से गतौ, to go, to approach
Pre लट्—ढौकते Perf लिट्—डुढौके Aor लुङ्—अढौकिष्ट Fu लृट्—ढौकिष्यते Per Fu लुट्—ढौकिता Con लृङ्—अढौकिष्यत Ben आशिषि लिङ्—ढौकिषीष्ट Pas कर्मणि—ढौक्यते Aor कर्म लुङ्—अढौकि Des सनन्त—डुढौकिष PP निष्ठा—ढौकित Inf तुमुन्—ढौकितुम्

त

तक्ष्—(तक्षू) भ्वा P से तनूकरणे, to how, to cut.

Pre लट्—	तक्षति	तक्षतः	तक्षन्ति
	or	or	or
	तक्ष्णोति	तक्ष्णुतः	तक्ष्णुवन्ति

or

तक्षसि	तक्षथः	तक्षथ
तक्षामि or तक्ष्णोमि	तक्षावः or तक्ष्णुवः	तक्षामः or तक्ष्णुमः

Pot विधिलिङ्—तक्षेत् तक्ष्णुयात् Imp लोट्—तक्षतु तक्ष्णोतु तक्ष तक्ष्णुहि तक्षाणि तक्ष्णवानि Impf लङ्—अतक्षत् अतक्ष्णोत् Perf लिट्—ततक्ष ततक्षतुः ततक्ष ततक्षिथ, ततक्षथुः, ततक्ष, ततक्ष्व ततक्षिव Aor लुङ्—

अतक्षीत्	अतक्षिष्टाम्	अतक्षिषुः
	or	
अताक्षीत्	अताष्टाम्	अताक्षुः
अतक्षीः	अतक्षिष्टम्	अतक्षिष्ट
	or	
अताक्षीः	अताष्टम्	अताष्ट
अतक्षिषम्	अतक्षिष्व	अतक्षिष्म
	or	
अताक्षम्	अताक्ष्व	अताक्ष्म

Fu लृट्—तक्षिष्यति तक्ष्यति Per Fu लुट्—तक्षिता-तष्टा Con लृङ्—अतक्षिष्यत् अतक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—तक्ष्यात् Pas कर्मणि—तक्ष्यते Aor कर्म लुङ्—अतक्षि Cau णिजन्त—तक्षयति Aor णिच लुङ्—अततक्षत् Des सनन्त—तितक्षिषति Fre यङन्त—तातक्ष्यते PP निष्ठा—तष्ट IP क्त्वा—तक्षित्वा तष्ट्वा Inf

तुमुन्—तनितुम् तष्टुम् तनूकरणार्थे (सूक्ष्मीकरणार्थे) लट् लिङ् लोट् लङ्षु पक्षे 'नु'—यथा-तक्ष्णोति तक्षति इत्यादि अन्यार्थे तु वाग्भि सन्तक्षति, भर्त्सयति इत्यर्थ

तड्—चुरा U से आघाते, to beat Pre लट्—ताडयति-ते Pot विधिलिङ्—ताडयेत्-त Imp लोट्—ताडयतु ताम् Impf लङ्—अताडयत्-त Perf लिट्—ताडयां चकार चक्रे आस बभूव Aor लुङ्—अतीतडत्-त Fu लृट्—ताडयिष्यति-ते Per Fu लुट्—ताडयिता Con लृङ्—अताडयिष्यत्-त Ben आशिषि लिङ्—ताड्यात् ताडयिषीष्ट Pas कर्मणि—ताड्यते Aor कर्म लुङ्—अताडि Cau णिजन्त—ताडयति-ते Des सनन्त—तिताडयिषति-ते Fre यङन्त—तात्ताड्यते Kri कृत्य—ताडयितव्य PP निष्ठा—ताडित IP क्त्वा—ताडयित्वा Inf तुमुन्—ताडयितुम्

तन्—तना U से विस्तारे, to stretch, to spread Pre लट्—

तनोति	तनुतः	तन्वन्ति
तनुते	तन्वाते	तन्वते
तनोषि	तनुथः	तनुथ
तनुषे	तन्वाथे	तनुध्वे
तनोमि	तनुवः तन्वः	तनुमः तन्मः
तन्वे	तनुवहे तन्वहे	तनुमहे तन्महे

Pot विधिलिङ्—तनुयात् तन्वीत तनुयाताम् तन्वीयाताम् तनुयाः तन्वीथाः तनुयाम् तन्वीय Imp लोट्—तनोतु तनुताम् तनुताम् तन्वाताम् तनु तनुष्व तनवानि-तनवै Impf लङ्—अतनोत् अतनुत, अतनुताम् अतन्वाताम्, अतन्वन् अतन्वत अतनोः अतनुथाः, अतनुतम् अतन्वाथाम् अतनवम् अतन्वि अतनुव अतन्व अतनुवहि अतन्वहि

Perf लिट्—	ततान / तेने	तेनतुः / तेनाते	तेनुः / तेनिरे
	तेनिथ / तेनिषे	तेनथुः / तेनाथे	तेन / तेनिध्वे
	ततान ततन / तेने	तेनिव / तेनिवहे	तेनिम / तेनिमहे
Aor लुङ्—	अतानीत् / अतनीत्	अतानिष्टाम् / अतनिष्टाम्	अतानिषुः / अतनिषुः
		ro	
	अतनिष्ट / अतत	अतनिषाताम्	अतनिषत
	अतानीः / अतनीः	अतानिष्टम् / अतनिष्टम्	अतानिष्ट / अतनिष्ट
		or	
	अतनिष्ठाः / अतथाः	अतनिषाथाम्	अतनिढ्वम्
	अतानिषम् / अतनिषम्	अतानिष्व / अतनिष्व	अतानिष्म / अतनिष्म
		or	
	अतनिषि	अतनिष्वहि	अतनिष्महि

Fu ऌट्—तनिष्यति तनिष्यते Per Fu लुट्—तनिता Con ऌङ्—अतनिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—तन्यात् तनिषीष्ट Pas कर्मणि—तायते तन्यते, Aor कर्म लुङ्—अतानि Cau णिजन्त—तानयति ते, Aor णिच् लुङ्—अतीतनत्-त Des सनन्त—

तितनिषति-ते, तितांसति-ते, तितंसति-ते Fre यङन्त—तन्तन्यते PP निष्ठा—तत IP क्त्वा—तनित्वा-तत्वा Inf तुमुन्—तनितुम्

सम्+तन्=सततम् सन्ततम्

वि+तन्+त्वा=वितत्य

तप्—भ्वा P अ सन्तापे, to shine, to heat, to burn Pre लट्—तपति Pot विधिलिङ्—तपेत् Imp लोट्—तपतु Impf लङ्—अतपत् Perf लिट्—तताप, तेपतु, तेपु तेपिथ ततप्थ, तेपथु, तेप तताप ततप, तेपिव, तेपिम Aor लुङ्—अताप्सीत्, अताप्ताम् Fu ऌट्—तप्स्यति Per Fu लुट्—तप्ता Con ऌङ्—अतप्स्यत् Ben. आशिषि लिङ्—तप्यात् Pas कर्मणि—तप्यते Aor कर्म लुङ्—अतापि Caus णिजन्त—तापयति Aor णिच् लुङ्—अतीतपत् Des सनन्त—तितप्सति Fre यङन्त—तातप्यते Kri कृत्य—तपनीय PP निष्ठा—तप्त IP क्त्वा—तप्त्वा Inf तुमुन्—तप्तुम्

उत्+तप्=उत्तपते दीप्यते इत्यर्थः

वि+तप्=वितपते (पाणिम्)

अत्र अकर्मकत्वात्स्वाङ्गकर्मकत्वाच्चात्मनेपदम्

उत्पतति तृप्तम् अथ अस्मात्कर्मकत्वादात्मनेपदम्
णिच+तप—णिष्टपति पौनःपुन्यभिप्रायें च णिष्टपम्

तप्—दिवा A अ to be powerful अस्य ऐश्वर्ये
वा आत्मनेपद श्यन् च Pre लट्—तप्यते Perf लिट्—
तेपे तेपिषे Aor लुङ्—अतप्त, अतप्साताम् Fu लृट्—
तप्स्यते Per Fu लुट्—तप्ता Ben आशिषि लिङ्—
तप्सीष्ट Pas कर्मणि—तप्यते Caus णिजन्त—तापयति,
Aor णिच् लुङ्—अतीतपत् *Des* सनन्त—तितप्सते *Fre*
यङन्त—तातप्यते PP निष्ठा—तप्त IP क्त्वा—तप्त्वा
Inf तुमुन्—तप्तुम्

तप्—चुरा U अ दाहे, to heat Pre लट्—
तापयति-ते Perf लिट्—तापयां चकार चक्रे Aor लुङ्—
अतीतपत्-त Fu लृट्—तापयिष्यति-ते Per Fu लुट्—तप्ता

तर्क्—चुरा U से वितर्कार्थे, to reason Pre.
लट्—तर्कयति-ते Perf लिट्—तर्कयांचकार चक्रे Aor
लुङ्—अततर्कत्-त Fu लृट्—तर्कयिष्यति-ते Per Fu
लुट्—तर्कयिता PP निष्ठा—तर्कित IP क्त्वा—तर्कयित्वा Inf तुमुन्—तर्कयितुम्

तर्ज्—भ्वा P से भर्त्सने, to threaten, to censure, चुरा A to blame Pre लट्—तर्जति तर्जयते Perf
लिट्—ततर्ज तर्जयां चक्रे Aor लुङ्—अतर्जीत् अततर्जत
Fu लृट्—तर्जिष्यति तर्जयिष्यते Per Fu लुट्—तर्जिता
तर्जयिता Pas कर्मणि—तर्ज्यते PP निष्ठा—तर्जित
Inf तुमुन्—तर्जितुम् तर्जयितुम्

तिज्—भ्वा A. से, निशाने, **to be sharp** The Desiderative of this root means 'to endure, to forbear' क्षमार्थे नित्यसनन्तोऽयम् Pre लट्—तितिक्षते तितिक्षसे तितिक्षे Pot. विधिलिङ—तितिक्षेत Imp लोट्—तितिक्षताम् Impf लङ्—अतितिक्षत Perf लिट्—तितिक्षा चक्रे Aor लुङ्—अतितिक्षिष्ट Fu. लृट्—तितिक्षिष्यते Per Fu लुट्—तितिक्षिता Con. लृङ—अतितिक्षिष्यत Ben आशिषि लिङ्—तितिक्षिषीष्ट Pas कर्मणि—तितिक्ष्यते Cau णिजन्त—तितिक्षयति Kri कृत्य—तितिक्षितव्य PP निष्ठा—तितिक्षित Inf तुमुन्—तितिक्षितुम्

तिज्—चुरा P से, निशाने, to sharpen Pre लट—तेजयति Pot विधिलिङ—तेजयेत् Imp लोट्—तेजयतु Impf. लङ्—अतेजयत् Perf लिट्—तेजयांचकार Aor लुङ—अतीतिजत् Fu लृट्—तेजयिष्यति Per Fu लुट्—तेजयिता Inf तुमुन्—तेजयितुम्

कुसुमचापमतेजयदंशुभिर्हिमकर ।
मातीगुप्तेजयामि सुहृद पारमोक्षणाय ॥

तुद्—तुदा U अ व्यथने to strike, to wound.

Pre लट्—	तुदति-ते	तुदसि-से	तुदामि तुदे
Pot विधिलिङ्	तुदेत्-त	तुदे-या	तुदेयम् तुदेय
Imp लोट्—	तुदतु-ताम्	तुद-स्व	तुदामि तुदै
Impf लङ्—	अतुदत्-त	अतुद-था	अतुदम् अतुदे

तरतु Impf लङ्—अतरत् Perf लिट्—ततार, तेरतु, तेरु तेरिथ, तेरथु, तेर ततार ततर, तेरिव, तेरिम Aor लुङ्—अतारीत्, अतारिष्टाम्, अतारिषु अतारी, अतारिष्टम् अतारिष्ट अतारिषम्, अतारिष्व अतारिष्म Fu लृट्—तरिष्यति तरीष्यति Per Fu लुट्—तरीता तरिता Con लृङ्—अतरिष्यत् अतरीष्यत् Ben आशिषि लिङ्—तीर्यात् Pas कर्मणि—तीर्यते, Aor कर्म लुङ—अतारि Cau णिजन्त—तारयति, Aor णिच लुङ्—अतीतरत् Des सनन्त—तितीर्षति तितरिषति तितरीषति Fre यङन्त—तेतीर्यते Kri कृत्य—तीर्य PP निष्ठा—तीर्ण IP—क्त्वा तीर्त्वा Inf तुमुन्—तरितुम् तरीतुम् तर्तुम् If used in the Atmanapada, it forms—

वि+अति=Pre लट्—व्यतितरते Pot विधिलिङ्—व्यतितरेत Imp लोट्—व्यतितरताम् Impf लङ्—व्यत्यतरत Perf लिट्—व्यतितेरे Aor लुङ—व्यत्यतीष्ट व्यत्यतरिष्ट व्यत्यतरीष्ट Fu लृट—व्यतितरिष्यते व्यतितरीष्यते Per Fu लुट—व्यतितरीता तरिता Ben. आशिषिलिङ्—व्यतितरिषीष्ट-तरीषीष्ट तीर्षीष्ट

त्यज्—भ्वा P अ हानौ, to abandon Pre. लट—त्यजति Pot विधिलिङ्—त्यजेत् Imp लोट्—त्यजतु Impf लङ—अत्यजत् Perf लिट्—तत्याज, तत्यजतु, तत्यजु तत्यजिथ तत्यक्थ, तत्यजथु, तत्यज तत्याज तत्यज, तत्यजिव तत्यजिम Aor लुङ—अत्याक्षीत्

अत्याक्षी, अत्याक्षम् Fu. लृट्—त्यक्ष्यति Per Fu लुट्—त्यक्ता Con लृङ्—अत्यक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—त्यज्यात् Pas कर्मणि—त्यज्यते, Aor कर्म लुङ्—अत्याजि Cau णिजन्त—त्याजयति, Aor णिच लुङ्—अतित्यजत् Des सनन्त—तित्यक्षति Fre यङन्त—तात्यज्यते PP निष्ठा—त्यक्त IP क्त्वा—त्यक्त्वा Inf तुमुन्—त्यक्तुम्

त्रुट्—तुदा P से छेदने to cut Pre लट्—त्रुटति त्रुट्यति Pot विधिलिङ्—त्रुटेत् त्रुट्येत् Imp लोट्—त्रुटतु त्रुट्यतु Impf लङ्—अत्रुटत् अत्रुट्यत् Perf लिट्—तुत्रोट Aor लुङ्—अत्रुटीत् Fu लृट्—त्रुटिष्यति Per Fu लुट्—त्रुटिता Con लृङ्—अत्रुटिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—त्रुट्यात् Pas कर्मणि—त्रुट्यते Aor कर्मलुङ्—अत्रोटि Cau णिजन्त—त्रोटयति, Aor णिच्-लुङ्—अतुत्रुटत् Des सनन्त—तुत्रुटिषति PP निष्ठा—त्रुटित IP क्त्वा—त्रुटित्वा Inf तुमुन्—त्रुटितुम्

त्रुट्—चुरा A. से छेदने, to cut Pre—लट् त्रोटयते

त्रै—भ्वा A. अ पालने, to protect Pre लट्—त्रायते Pot विधिलिङ्—त्रायेत Imp लोट्—त्रायताम् Impf लङ्—अत्रायत Perf लिट्—तत्रे तत्रिषे तत्रे Aor लुङ्—अत्रास्त Fu लृट्—त्रास्यते Per Fu लुट्—त्राता Con लृङ्—अत्रास्यत Ben आशिषि लिङ्—त्रासीष्ट Pas कर्मणि—त्रायते Aor कर्म लुङ्—अत्रायि

Cau णिजन्त—घापयति, Aor णिच् लुङ्—अतिघपत् Des सनन्त—तिघ्रासते Fre यङन्त—ताघ्रायते Kri. कृत्य—घातव्य PP निष्ठा—घाथ घ्रात Inf तुमुन् —घातुम्

त्वर्—(ञि त्वरा)—भ्वा A से सम्भ्रमे, to hurry Pre लट्—त्वरते Pot. विधिलिङ्—त्वरेत Imp लोट त्वरताम् Impf लङ्—अत्वरत Perf लिट्—तत्वरे Aor लुङ्—अत्वरिष्ट Fu लृट्—त्वरिष्यते Per Fu लुट्—त्वरिता Con लृङ्—अत्वरिष्यत Ben आशिषि लिङ्—त्वरिषीष्ट Pas कर्मणि—त्वर्यते, Aor कर्म लुङ् अत्वरि अत्वारि Cau णिजन्त—त्वरयति, Aor णिच लुङ्—अतत्वरत् Des सनन्त—तित्वरिषते Fre यङन्त —तात्वर्यते PP निष्ठा—तूर्ण त्वरित Inf तुमुन्—त्वरितुम्

द

दद्—भ्वा A से दाने, to give Pre लट्—ददते ददसे ददे Pot विधिलिङ्—ददेत Imp लोट्—ददताम् Impf लङ्—अददत Perf लिट्—दददे ददिषे दददे Aor लुङ्—अददिष्ट Fu लृट्—ददिष्यते Per Fu. लुट—ददिता Con लृङ्—अददिष्यत Ben

आशिषि लिङ्—ददिषीष्ट Pas कर्मणि—दद्यते, Aor कर्म लुङ्—अदादि Cau णिजन्त—दादयते, Aor णिच् लुङ्—अदीददत Des सनन्त—दिददिषते Fre यङन्त—दादद्यते PP निष्ठा—ददित Inf तुमुन्—ददितुम्

दध्—भ्वा A से धारणे, to hold Pre लट्—दधते Perf लिट्—देधे Aor लुङ्—अदधिष्ट Per Fu. लुट्—दधिता Ben आशिषि लिङ्—दधिषीष्ट Pas कर्मणि—दध्यते, Aor कर्म लुङ्—अदाधि Cau णिजन्त—दाधयते Des सनन्त—दिदधिषते Inf तुमुन्—दधितुम्

दंश्—भ्वा P अ दंशने, (दशनं दष्ट्रा) to bite. Pre लट्—दशति Pot विधिलिङ्—दशेत् Imp लोट्—दशतु Impf लङ्—अदशत् Perf लिट्—ददंश, ददंशतु ददंशुः ददंशिथ ददंठ, ददंशथुः ददंशुः ददंश, ददंशिव ददंशिव Aor लुङ्—अदांक्षीत् अदांक्षी अदांक्षम् Fu लृट्—दंक्ष्यति Per Fu लुट्—दंष्टा Con लृङ्—अदंक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—दश्यात् Pas कर्मणि—दश्यते Aor कर्म लुङ्—अदंशि Cau णिजन्त—दंशयति Aor णिच् लुङ्—अददंशत् Des सनन्त—दिदंक्षति Fre यङन्त—दन्दश्यते PP निष्ठा—दष्ट IP क्त्वा—दष्ट्वा Inf तुमुन्—दंष्टुम्

दंश्—(दंशि) चुरा A. अ दंशने, to bite Pre लट्—दंशयते दंशति Ben आशिषि लिङ्—दंशयिषीष्ट दंश्यात् Pas कर्मणि—दंश्यते PP निष्ठा—दंष्ट Inf तुमुन्—दंष्टुम्

दम्—दिवा P से उपशमने, to tame, to be tamed, to conquer Pre लट्—दाम्यति Pot विधि लिङ्—दाम्येत् Imp लोट्—दाम्यतु Impf—लङ्—अदाम्यत् Perf लिट्—ददाम, देमतु देमिथ, देमथ ददाम, देमिव Aor लुङ्—अदमत् Fu लृट्—दमिष्यति Per Fu लुट्—दमिता Con लृङ्—अदमिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—दम्यात् Pas कर्मणि—दम्यते, Aor. कर्म लुङ्—अदमि अदामि Cau णिजन्त—दमयति Aor णिच लुङ्—अदीदमत् Des सनन्त—दिदमिषति Fre यङन्त—दंदम्यते PP निष्ठा—दान्त दमित IP क्त्वा—दान्त्वा दमित्वा Inf तुमुन्—दमितुम्

दरिद्रा—अदा P से दुर्गतौ to be poor Pre लट्—दरिद्राति दरिद्रित दरिद्रति दरिद्रासि दरिद्रिथ दरिद्रिथ दरिद्रामि, दरिद्रिव, दरिद्रिम Pot विधिलिङ्—दरिद्रियात् दरिद्रियाताम् दरिद्रियु दरिद्रिया, दरिद्रियातम्, दरिद्रियात दरिद्रियाम्, दरिद्रियाव, दरिद्रियाम Imp लोट्—दरिद्रातु दरिद्रिताम्, दरिद्रतु दरिद्रिहि, दरिद्रितम्, दरिद्रित दरिद्राणि दरिद्राव दरिद्राम Impf लङ्—अदरिद्रात् अदरिद्रिताम्, अदरिद्रु अदरिद्रा अदरिद्राम् Perf लिट्—ददरिद्रौ दरिद्रांचकार Aor लुङ्—अदरिद्रीत् अदरिद्रासीत् अदरिद्रो अदरिद्रासी अदरिद्रियम् अदरिद्रासिषम् Fu लृट्—दरिद्रिष्यति Per Fu लुट्—दरिद्रिता Con लृङ्—अदरिद्रिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—दरिद्रात् Pas कर्मणि—दरिद्र्यते, Aor कर्म लुङ्—अदरिद्रि अदरिद्रायि Cau णिजन्त—दरिद्रयति Aor

णिच् लुङ्—अदिदरिद्रत् Des सनन्त—दिदरिद्रासति दिदरिद्रिषति (न दरिद्रायके लोपो दरिद्राणे च नेष्यते। दिदरिद्रासतीत्येके दिदरिद्रिषतीति वा॥) PP निष्ठा—दरिद्रित Inf तुमुन्—दरिद्रितुम्

दह्—भ्वा P अ भस्मीकरणे, to burn, to pain Pre लट्—दहति Pot विधिलिङ्—दहेत् Imp लोट—दहतु Impf लङ्—अदहत् Perf लिट्—ददाह, देहतु देहिथ ददग्ध, देहथु ददाह, देहिव Aor लुङ्—अधाक्षीत्, अदाग्धाम्, अधाक्षु अधाक्षी, अदाग्धम् अदाग्ध अधाक्षम्, अधाक्ष्व अधाक्ष्म Fu लृट्—धक्ष्यति Per Fu लुट्—दग्धा Con लृङ्—अधक्ष्यत् Pas कर्मणि—दह्यते Aor कर्म लुङ्—अदाहि Cau णिजन्त—दाहयति Aor णिच लुङ—अदीदहत् Des सनन्त—दिधक्षति Fre यङन्त—दन्दह्यते PP निष्ठा—दग्ध IP क्त्वा—दग्ध्वा Inf तुमुन्—दग्धुम्

दा (दाण्)—भ्वा P अ दाने, to give Pre लट्—यच्छति यच्छसि यच्छामि Pot विधिलिङ्—यच्छेत् यच्छे यच्छेयम् Imp लोट—यच्छतु यच्छ यच्छानि Impf लङ्—अयच्छत् अयच्छ, अयच्छम् Perf लिट्—ददौ, ददतु ददिथ ददाथ ददथु ददौ, ददिव Aor लुङ—अदात् अदाताम्, अदु अदा, अदातम्, अदात अदाम्, अदाव, अदाम Fu लृट्—दास्यति दास्यसि दास्यामि Per Fu लुट—दाता दातासि दातास्मि Con लृङ्—अदास्यत् Ben आशिषि लिङ्—देयात् देया देयासम् Pas कर्मणि—दीयते, Aor कर्म लुङ्—अदायि Cau.

णिजन्त—दापयति, Aor णिच लुङ—अदीदपत् Des सन्नन्त—दित्सति Fre यङन्त—देदीयते Kri कृत्य—दातव्य दानीय, देय PP निष्ठा—दत्त IP क्त्वा—दत्त्वा Inf तुमुन्—दातुम्

दा (डुदाञ्)—जुहु U दाने to give.

PARASMAIPADA

Pre.लट्–ददाति	दत्तः	ददति
ददासि	दत्थ	दत्थ
ददामि	दद्वः	दद्मः

ATMANEPADA

दत्ते	ददाते	ददते
दत्से	ददाथे	दद्ध्वे
ददे	दद्वहे	दद्महे

PARASMAIPADA

Pot.विधिलिङ्–दद्यात्	दद्याताम्	दद्युः
दद्याः	दद्यातम्	दद्यात
दद्याम्	दद्याव	दद्याम

ATMANEPADA

ददीत	ददीयाताम्	ददीरन्
ददीथाः	ददीयाथाम्	ददीध्वम्
ददीय	ददीवहि	ददीमहि

PARASMAIPADA.

Imp लोट्—ददातु	दत्ताम्	ददतु
देहि	दत्तम्	दत्त
ददानि	ददाव	ददाम

ATMANEPADA.

दत्ताम्	ददाताम्	ददताम्
दत्स्व	ददाथाम्	दद्ध्वम्
ददै	ददावहै	ददामहै

PARASMAIPADA.

Impf लङ्—अददात्	अदत्ताम्	अददुः
अददाः	अदत्तम्	अदत्त
अददाम्	अदद्व	अदद्म

ATMANEPADA

अदत्त	अददाताम्	अददत
अदत्थाः	अददाथाम्	अदद्ध्वम्
अददि	अदद्वहि	अदद्महि

Perf लिट्—ददौ ददे ददतुः ददाते ददाथ ददिथ ददिषे, ददथुः ददाथे ददौ ददे ददिव ददिवहे Aor लुङ्—अदात् अदित, अदाताम् अदिषाताम्, अदुः अदिषत अदाः अदिथाः अदाम् अदिषि Fu लृट्—दास्यति दास्यते Per Fu लुट्—दाता Con लृङ्—अदास्यत् अदास्यत Ben. आशिषि लिङ्—देयात् दासीष्ट Pas कर्मणि—दीयते, Aor कर्म लुङ्—अदायि Can.

णिजन्त—दापयति, Aor णिच् लुङ्—अदीदपत् Des. सनन्त—दित्सति ते Fre यङन्त—देदीयते PP निष्ठा—दत्त IP क्त्वा—दत्त्वा, प्रदाय Inf तुमुन्—दातुम् After आ+दा=विद्याम् आदत्ते, व्याददते पिपीलिका पतगस्य मुखम्, but—स्वाङ्गविकसनार्थे न, यथा—स्वमुख व्याददाति

दान्—भ्वा U to straighten (आर्जवे नित्य सनन्तोऽयम्) Pre लट्—दीदांसति दीदांसते Pot विधि लिङ्—दीदांसेत् त Imp लोट्—दीदांसतु ताम्, Impf लङ्—अदीदांसत् त Perf लिट्—दीदांसांचकार चक्रे Aor लुङ्—अदीदांसीत् सिष्ट Fu लृट—दीदांसिष्यति ते Inf तुमुन्—दीदांसितुम्

√दिव्—दिवा P से क्रीडा विजिगीषा व्यवहार द्युति स्तुति मोद मद स्वप्न कान्ति गतिषु, to play, to desire to overcome, to sell, to shine, to praise to delight, to be mad, to be sleepy, to love, to go etc Pre लट्—दीव्यति दीव्यसि दीव्यामि Pot विधिलिङ्—दीव्येत् दीव्येयम् Imp लोट्—दीव्यतु दीव्य दीव्यानि Impf लङ—अदीव्यत् अदीव्य अदीव्यम् Perf लिट्—दिदेव दिदिवतु दिदेविथ दिदिवथु दिदेव, दिदिविव Aor लुङ्—अदेवीत् अदेवी अदेविषम् Fu लृट्—देविष्यति Per Fu लुट्—देविता Con लृङ्—अदेविष्यत् Ben आशिषि लिङ—दीव्यात Pas भावे (क्रीडार्थे)—दीव्यते Aor लुङ—अदेवि Cau णिजन्त—देवयति Aor णिच लुङ्—अदीदिवत् Des सनन्त—दिदेविषति दुद्यूषति-

Fre यङन्त—देदोव्यते PP निष्ठा—द्यून (अविजिगीषायाम्), द्यूत (विजिगोषायाम्) IP क्त्वा—देवित्वा-द्यूत्वा Inf तुमुन्—देवितुम् अक्षै अक्षान् वा दीव्यति, शतस्य दोव्यति शतस्य शत वा प्रतिदोव्यति

दिव्—चुरा U से परिकूजने, to lament Pre लट्—देवयति ते Perf लिट्—देवयां चकार चक्रे Inf तुमुन्—देवयितुम्

✓दिश्—तुदा U अ अतिसर्जने, to produce, to grant, to allow Pre लट्—दिशति दिशते Pot विधिलिङ दिशेत् दिशेत Imp—लोट्—दिशतु, दिशताम् Impf लङ-अदिशत् अदिशत Perf लिट—दिदेश दिदिशे, दिदिश दिदिशिरे दिदेशिथ दिदिशिषे दिदेश दिदिशे Aor लुङ्—अदिक्षत् अदिक्षत अदिक्षताम् अदिक्षाताम् अदिक्ष अदिक्षथा अदिक्षम् अदिक्षि, अदिक्षाव अदिक्षावहि Fu लृट—देक्ष्यति देक्ष्यते Per Fu लुट—देष्टा Con लृङ्—अदेक्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—दिश्यात् दिक्षीष्ट Pas कर्मणि—दिश्यत, Aor कर्म लुङ्—अदेशि Cau णिजन्त—देशयति ते, Aor णिच् लुङ्—अदीदिशत्-त Des सनन्त—दिदिक्षति दिदिक्षते Fre यङन्त—देदिश्यते PP निष्ठा—दिष्ट IP क्त्वा—दिष्ट्वा Inf तुमुन्—देष्टुम्

दीक्ष्—भ्वा A से मौण्ड्य इज्या उपनयन नियम व्रतादेशेषु to shave, to sacrifice, to invest with a sacred thread, to dedicate oneself to, to teach. Pre लट्—दीक्षते Perf लिट्—दिदीक्षे Aor लुङ्—

भदीविष्ट Fu लृट्—दीविष्यति Per Fu लुट्—दीविता Con लृङ्—भदीविष्यत Ben भाशिषि लिङ्—दीविषीष्ट Pas कर्मणि—दीव्यते, Aor कर्म लुङ्—भदीवि Cau णिजन्त—दीवयति ते, Aor णिच् लुङ्—भदिदीवत् त Des सनन्त—दिदीविषते PP निष्ठा—दीवित IP क्त्वा—दीवित्वा Inf तुमुन्—दीवितुम्

✓दीप्—दिवा A. से दीप्तौ, to shine, to burn Pre लट्—दीप्यते Pot विधिलिङ्—दीप्येत Imp लोट्—दीप्यताम् Impf लङ्—भदीप्यत Perf लिट्—दिदीपे Aor लुङ्—भदीपि भदीपिष्ट Fu लृट्—दीपिष्यते Per Fu. लुट्—दीपिता Con लृङ्—भदीपिष्यत Ben भाशिषि लिङ्—दीपिषीष्ट Pas भावे—दीप्यते, Aor भावे लुङ्—भदीपि Cau णिजन्त—दीपयति ते Aor णिच लुङ्—भदीदिपत् भदिदीपत् Des सनन्त—दिदीपिषते Fre यङन्त—देदीप्यते PP निष्ठा—दीप्त Inf तुमुन्—दीपितुम्

दुष्—दिवा P अ वैकृत्ये (वैकृत्यं विकृतिः), to wrong, to be impure, Pre लट् दुष्यति Pot विधिलिङ्—दुष्येत् Imp लोट्—दुष्यतु Impf लङ्—अदुष्यत् Perf लिट्—दुदोष Aor लुङ्—अदुषत् अदुषताम् अदुषन् अदुष अदुषम् Fu लृट्—दोक्ष्यति Per Fu. लुट्—दोष्टा Con लृङ्—अदोक्ष्यत् Ben. भाशिषि लिङ्—दुष्यात् Pas कर्मणि—दुष्यते, Aor कर्म लुङ्—अदोषि Cau णिजन्त—दूषयति दोषयति, Aor णिच्

सुङ्—अदूदुषत् Des सनन्त—दुदुषति Fre यङन्त—दोदुष्यते Kri कृत्य—दोषणीय PP निष्ठा—दुष्ट Inf तुमुन्—दोष्टुम्

क्रोधः चित्तं दूषयति दोषयति वा

दुहँ—अदा U अ प्रपूरणे, दोहने, to fill up, to milk, to make a profit

Pre लट्—

PARASMAIPADA.

दोग्धि	दुग्धः	दुहन्ति
धोक्षि	दुग्धः	दुग्ध
दोह्मि	दुह्वः	दुह्मः

ATMANEPADA

दुग्धे	दुहाते	दुहते
धुक्षे	दुहाथे	धुग्ध्वे
दुहे	दुह्वहे	दुह्महे

PARASMAIPADA

Pot. विधिलिङ्—

दुह्यात्	दुह्यातम्	दुह्युः
दुह्याः	दुह्यातम्	दुह्यात
दुह्याम्	दुह्याव	दुह्याम

ATMANEPADA.

दुहीत	दुहीयाताम्	दुहीरन्
दुहीथाः	दुहीयाथाम्	दुहीध्वम्
दुहीय	दुहीवहि	दुहीमहि

PARASMAIPADA

Imp लोट् —

दोग्धु	दुग्धाम्	दुहन्तु
दुग्धि	दुग्धम्	दुग्ध
दोहानि	दोहाव	दोहाम

ATMANEPADA

दुग्धाम्	दुहाताम्	दुहताम्
धुक्ष्व	दुहाथाम्	धुग्ध्वम्
दोहै	दोहावहै	दोहामहै

PARASMAIPADA

Impf लङ् —

अधोक् ग्	अदुग्धाम्	अदुहन्
अधोक् ग्	अदुग्धम्	अदुग्ध
अदोहम्	अदुह्व	अदुह्म

ATMANEPADA

अदुग्ध	अदुहाताम्	अदुहत
अदुग्धाः	अदुहाथाम्	अधुग्ध्वम्
अदुहि	अदुह्वहि	अदुह्महि

PARASMAIPADA

Perf लिट् —

दुदोह	दुदुहतुः	दुदुहुः
दुदोहिथ	दुदुहथुः	दुदुह
दुदोह	दुदुहिव	दुदुहिम

ATMANEPADA

दुदुहे	दुदुहाते	दुदुहिरे
दुदुहिषे	दुदुहाथे	दुदुहिध्वे
दुदुहे	दुदुहिवहे	दुदुहिमहे

PARASMAIPADA.

Aor —लुङ्—

अधुक्षत्	अधुक्षताम्	अधुक्षन्
अधुक्षः	अधुक्षतम्	अधुक्षत
अधुक्षम्	अधुक्षाव	अधुक्षाम

ATMANEPADA.

अदुग्ध / अधुक्षत	अधुक्षाताम्	अधुक्षन्त
अदुग्धा / अधुक्षथा	अधुक्षाथाम्	अधुग्ध्वम् / अधुक्षध्वम्
अधुक्षि	अदुह्वहि / अधुक्षावहि	अधुक्षामहि

Fu लृट्—धोक्ष्यति धोक्ष्यते धोक्ष्यसि धोक्ष्यसे धोक्ष्यामि धोक्ष्ये Per Fu लुट्—दोग्धा Con लृङ्—अधोक्ष्यत् अधोक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—दुह्यात् धुक्षीष्ट Pas कर्मणि—दुह्यते, Aor कर्म लुङ्—अदोहि Cau णिजन्त—दोहयति Aor णिच् लुङ्—अदूदुहत् Des सनन्त—दुधुक्षति दुधुक्षते Fre यङन्त—दोदुह्यते Kri कृत्य—दोग्धव्य, दोहनीय PP निष्ठा—दुग्ध IP क्त्वा—दुग्ध्वा Inf तुमुन्—दोग्धुम्

Pas कर्मणि—दीर्यते, Aor कर्म लुङ्—अदारि Cau णिजन्त—दरयति (भयार्थे), दारयति, Aor णिच् लुङ्—अददरत् Des सनन्त—दिदरिषति दिदरीषति दिदीर्षति Fre यङन्त—देदीर्यते PP निष्ठा—दीर्ण (विदीर्ण) IP क्त्वा—वि + द = विदीर्य अवदीर्यमनो मम जार्त विदीर्य

द्युत्—भ्वा A द्युत दीप्तौ, to shine Pre लट्—द्योतते Pot विधिलिङ्—द्योतेत Imp लोट्—द्योतताम् Impf लङ्—अद्योतत Perf लिट्—दिद्युते Aor लुङ्—अद्युतत् अद्योतिष्ट (the Verb द्युत् optionally admits the लुङ् परस्मैपद) Fu लृट्—द्योतिष्यते Per Fu लुट्—द्योतिता Con लृङ्—अद्योतिष्यत Ben आशिषि लिङ्—द्योतिषीष्ट Pass भावे—द्युत्यते, Aor भावे लुङ्—अद्योति Cau णिजन्त—द्योतयति, Aor णिच् लुङ्—अदिद्युतत् Des सनन्त—दिद्युतिषते दिद्योतिषते Fre यङन्त—देद्युत्यते PP निष्ठा—द्युतितम् द्योतितम् IP क्त्वा—द्युतित्वा द्योतित्वा Inf तुमुन्—द्योतितुम्

द्रु—भ्वा P द्रु गतौ, to melt, to rush, to run Pre लट्—द्रवति Pot विधिलिङ्—द्रवेत् Imp लोट्—द्रवतु Impf लङ्—अद्रवत् Perf लिट्—दुद्राव, दुद्रुवतु दुद्रोथ, दुद्रवथु दुद्राव, दुद्रुव Aor लुङ्—अदुद्रुवत् अदुद्रुव अदुद्रुवम् Fu लृट्—द्रोष्यति Per Fu लुट्—द्रोता Con लृङ्—अद्रोष्यत् Ben आशिषि लिङ्—द्रूयात् Pas भावे—द्रूयते, Aor भावे लुङ—अद्रावि Des सनन्त—दुद्रूषति Fre यङन्त—दोद्रूयते PP निष्ठा—द्रुत

द्रुह्—दिवा P वे जिघांसायाम्, to bear malice or hatred Pre लट्–द्रुह्यति Pot विधिलिङ्– द्रुह्येत्, Imp लोट्—द्रुह्यतु Impf लङ्--अद्रुह्यत् Perf लिट्—दुद्रोह, दुद्रुहतुः दुद्रोहिथ दुद्रोग्ध दुद्रोढ, दुद्रुहथु दुद्रोह, दुद्रुहिव-दुद्रुहम Aor लुङ्—अद्रुहत् Fu लृट्—द्रोहिष्यति ध्रोक्ष्यति Per Fu लुट्—द्रोहिता द्रोग्धा द्रोढा Con लृङ्—अद्रोहिष्यत् अध्रोक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—द्रुह्यात् Pas भावे-द्रुह्यते, Aor भावे लुङ्—अद्रोहि Cau णिजन्त—द्रोहयति, Aor चिच् लुङ्—अदुद्रुहत् Des सनन्त—दुद्रोहिषति दुद्रुहिषति दुध्रुक्षति Fre यङन्त—दोद्रुह्यते PP निष्ठा—द्रुग्ध द्रूढ IP क्त्वा—द्रुहित्वा द्रोहित्वा द्रुग्ध्वा द्रूढ्वा Inf तुमुन्—द्रोहितुम् द्रोग्धुम् द्रोढुम् देवदत्ताय द्रुह्यति उपसर्गपूर्व द्रुहधातु सकर्मक अभि+द्रु=देवदत्तम् अभि-द्रुह्यति

द्विष्—अदा U च अप्रीतौ, to hate Pre लट्—द्वेष्टि द्विष्टे, द्विष्टः द्विषाते, द्विषन्ति द्विषते द्वेक्षि द्विक्षे, द्विष्ठ द्विषाथे, द्विष्ट द्विड्ढ्वे द्वेष्मि द्विषे, द्विष्व द्विष्वहे, Pot विधिलिङ्—द्विष्यात् द्विषीत द्विष्या द्विषीथा Imp लोट्—द्वेष्टु द्विष्टाम्, द्विष्टाम् द्विषाताम् द्विषन्तु द्विषताम् द्विड्ढि-द्विक्ष्व, द्विष्टम् द्विषाथाम्, द्विष्ट द्विड्ढ्वम् द्वेषाणि द्वेषै, द्वेषाव द्वेषावहै, द्वेषाम द्वेषामहै

Impf लङ्—अद्वेट् ड् अद्विष्ट, अद्विष्टाम् अद्विषाताम्, अद्विषु अद्विषन् अद्विषत अद्वेट् ड् अद्विष्ठाः, अद्विष्टम् अद्विषाथाम् अद्वेषम् अद्विषि अद्विष्व अद्विष्वहि P —

दिदेव दिदिवे, दिदियतु दिदियाते दिदेविथ दिदिविषे, दिदिवथु दिदिवाथे दिदेव दिदिवे, दिदिविव दिदिविवहे Aor लुङ—धदिधत् धदिधत, धदिधताम् धदिधाताम् धदिधन् धदिधन्त धदिधः धदिधथाः, धदिधतम् धदिधाथाम् धदिधम् धदिधे,धदिधाव धदिधावहि Fu लृट—देध्यति देध्यते Per Fu लुट—देधा Con लृङ—धदेध्यत् धदेध्यत Ben आशिषि लिङ—दिध्यात् दिधीष्ट Pas कर्मणि—दिध्यते Aor कर्म लुङ—धदेधि Cau. णिजन्त—देधयति, Aor णिच् लुङ—धदिदिधत् Des सनन्त—दिदिधति दिदिधते Fre यङन्त—देदिध्यते PP निष्ठा—दिद्ध IP क्त्वा—दिद्ध्वा Inf तुमुन्—देधुम्

ध

धा—(डुधाञ्)जुहु U अ धारणपोषणयोः,to place, to grant, to maintain This verb is conjugated like दा It should be remembered, however, that the aspiration of the final ध् if lost must be thrown forward on the initial द्

Pre लट—दधाति धत्ते, धत्त दधाते दधति दधते दधासि धत्से, धत्थ दधाथे धत्थ धद्ध्वे दधामि दधे, दध्व-

दध्वहे Pot विधिलिङ्—दध्यात् दधीत दध्या दधीथा दध्याम् दधीय Imp लोट्—दधातु धत्ताम् धत्ताम् दधाताम् धेहि धत्स्व, धत्त धद्ध्वम् दधानि दधै Impf लङ्—अद-धात् अधत्त, अधत्ताम् अदधाताम् अदधु अदधत अदधा-अधत्था, अधत्तम् अदधाथाम्, अधत्त अधद्ध्वम् अदधाम्-अदधि, अदध्व अदध्वहि Perf लिट्—दधौ दधे, दधतु-दधाते, दधु दधिरे दधाथ दधिथ दधिषे, दधथु दधाथे, दध-दधिध्वे दधौ दधे, दधिव दधिवहे Aor लुङ्—अधात् अधित, अधाताम् अधिषाताम् अधा-अधिथा, अधातम् अधि-षाथाम् अधाम् अधिषि, अधाव अधिष्वहि Fu लृट्—धास्यति धास्यते Per Fu लुट्—धाता Con—लृङ्—अधास्यत् अधास्यत Ben आशिषि लिङ्—धेयात् धासीष्ट Pas कर्मणि—धीयते, Aor कर्मे लुङ्—अधायि Cau णिजन्त—धापयति धापयते, Aor णिच् लुङ्—अदीधपत् त Des सनन्त—धित्सति धित्सते Fre यङन्त—देधीयते PP निष्ठा—हित IP क्त्वा—हित्वा, प्र+धा=प्रधाय Inf तुमुन्—धातुम्

धाव्—भ्वा U से गतिशुद्ध्यो:, to flow, to run, to wash Pre लट्—धावति ते Pot विधिलिङ्—धावेत् त Imp लोट्—धावतु ताम् Impf लङ—अधावत् त Perf लिट्—दधाव दधावे, दधावतु दधा-वाते Aor लुङ्—अधावीत्-अधाविष्ट अधावी अधाविष्ठा अधाविषम् अधाविषि Fu लृट्—धाविष्यति ते Per Fu. लुट्—धाविता Con लृङ्—अधाविष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—धाव्यात् धाविषीष्ट Cau णिजन्त—धाव-

यति ते Aor णिच् लुङ्—अदीधवत् त Des सनन्त—दिधाविषति दिधाविषते Fre यङन्त—दाधाव्यते PP निष्ठा—धौत धावित IP क्त्वा—धावित्वा धौत्वा Inf. तुमुन्—धावितुम्

धु—स्वा U च कम्पने to shake Pre लट्—धुनोति धुनुते Pot विधिलिङ्—धुनुयात् धुन्वीत Imp लोट्—धुनोतु धुनुताम् Impf लङ्—अधुनोत् अधुनुत Perf. लिट्—दुधाव दुधुवे दुधविथ दुधोथ दुधुविषे Aor लुङ्—अधौषीत् अधोष्ट Fu लृट्—धोष्यति ते Per Fu लुट्—धोता Con लृङ्—अधोष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—धूयात् धोषीष्ट Pas कर्मणि—धूयते, Aor कर्म लुङ—अधावि Cau णिजन्त—धावयति ते, Aor णिच् लुङ्—अदूधवत् Des सनन्त—दुधूषति ते Fre यङन्त—दोधूयते PP निष्ठा—धुत IP क्त्वा—धुत्वा

धू—तुदा P से विधूनने, to shake Pre लट्—धुवति Pot विधिलिङ्—धुवेत् Imp लोट्—धुवतु Impf लङ्—अधुवत् Perf लिट्—दुधाव, दुधवतु दुधविथ दुधाव Aor लुङ—अधुवीत् Fu लृट—धुविष्यति Per Fu लुट्—धुविता Con लृङ्—अधुविष्यत् Ben. आशिषि लिङ्—धूयात् Pas कर्मणि—धूयते, Aor कर्म लुङ—अधावि Cau णिजन्त—धावयति Aor णिच् लुङ्—अदूधवत् Des सनन्त—दुधूषति Fre यङन्त—दोधूयते PP निष्ठा—धूत IP क्त्वा—धूत्वा

धू (धूञ्)—स्वा U से कम्पने, to shake Pre लट्—धूनोति धूनुते Pot विधिलिङ्—धूनुयात् धून्वीत Imp लोट्—धूनोतु धूनुताम् Impf लङ्—अधूनोत्-अधूनुत Perf लिट्—दुधाव दुधुवे, दुधुवतु दुधुवाते दुधविथ दुधुविथे, दुधुवथु दुधुवाथे दुधाव दुधुवे, दुधुविवदुधुविवहे Aor लुङ्—अधावीत् अधविष्ट अधोष्ट, अधाविष्टाम् Fu ऌट्—धोष्यति धविष्यति धोष्यते धविष्यते Per Fu लुट्—धोता धविता Con ऌङ्—अधोष्यत्-अधविष्यत् अधोष्यत अधविष्यत Ben आशिषि लिङ्—धूयात् धोषीष्ट धविषीष्ट Pas कर्मणि—धूयते, Aor कर्मलुङ्—अधावि Cau णिजन्त—धूनयति Aor णिच्लुङ्—अदूधुनत् Des सनन्त—दुधूषति ते Fre यङन्त—दोधूयते PP निष्ठा—धूत IP क्त्वा—धूत्वा

धू (धूञ्)—क्र्या U से, कम्पने, to shake Pre लट्—धुनाति धुनीते Pot विधिलिङ्—धुनीयात् धुनीत Imp लोट्—धुनातु धुनीताम् Impf लङ्—अधुनात्-अधुनीत Perf लिट्—दुधाव दुधुवे like स्वादि Aor लुङ्—अधावीत् अधविष्ट अधोष्ट like स्वादि Fu Per Fu, Con, Ben, Pas, Cau, Des, Fre, and IP like स्वादि PP निष्ठा—धूनम्

धू (धूञ्)—चुरा U से कम्पने to shake. Pre लट्—धूनयति ते

> धूनोति चम्पकवनानि धुनोत्यशोकं
> चूतं धुनाति धुवति स्फुटितातिमुक्तम्

वायुर्विधूनयति चम्पकपुष्परेणून्,
यत्कानने धवति चन्दनमञ्जरीश्च

धृ (धृञ्)—भ्वा U सि अवस्थाने, धारणे, to exist, to hold, to bear, to support भ्वादौ अवध्वंसनार्थक चुरादौ धारणार्थकश्च धृञ् धातुर्नास्ति Pre लट्—धरति धरते Pot विधिलिङ्—धरेत् धरेत Imp लोट्—धरतु धरताम् Impf लङ्—अधरत् अधरत Perf लिट्—दधार दध्रे, दध्रतु दध्राते दधर्थ दधृषे दधार दध्रे, दधृव दधृवहे Aor लुङ्—अधार्षीत् अधृत Fu लृट्—धरिष्यति धरिष्यते Per Fu लुट्—धर्ता Con लृङ्—अधरिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—ध्रियात् धृषीष्ट Pas कर्मणि—ध्रियते, Aor कर्म लुङ्—अधारि Cau णिजन्त—धारयति ते, Aor णिच् लुङ्—अदीधरत् Des सनन्त—दिधरिषति ते Fre यङन्त—देध्रीयते PP निष्ठा—धृत IP क्त्वा—धृत्वा Inf तुमुन्—धर्तुम्

भक्ताय धारयते मोक्ष हरिः

ध्मा—भ्वा P अ शब्दाग्निसंयोगयोः, to blow as a conch, to blow fire Pre लट्—धमति Pot विधिलिङ्—धमेत् Imp लोट्—धमतु Impf लङ्—अधमत् Perf लिट्—दध्मौ Aor लुङ्—अध्मासीत् Fu लृट्—ध्मास्यति Per Fu लुट्—ध्माता Con लृङ्—अध्मास्यत् Ben आशिषि लिङ्—ध्मायात् ध्मेयात् Pas कर्मणि—ध्मायते, Aor कर्म लुङ्—अध्मायि Cau णिजन्त—ध्मापयति, Aor णिच् लुङ्—अदिध्मपत् Des सनन्त—दिध्मासति

Tre यङन्त—देध्मीयते PP निष्ठा—ध्मात IP क्त्वा—ध्मात्वा Inf तुमुन्—ध्मातुम् ध्मा—इति शब्दार्थे, श्वग्नि सयोगार्थे च इह्याग्निसयोग सुखवायुनाऽग्निसयोग यद्ध धमति माग्नि मुखेनोपधमेत्

ध्यै—ध्या P अ चिन्तायाम्, to think of Pre लट्—ध्यायति Pot विधिलिङ्—ध्यायेत् Imp लोट—ध्यायतु Impf लङ्—अध्यायत् Perf लिट्—दध्यौ, दध्यतु दध्याथ दध्यिथ दध्यौ, दध्यिव Aor लुङ्—अध्यासीत् Fu लृट्—ध्यास्यति Per Fu लुट्—ध्याता Con लृङ्—अध्यास्यत् Ben आशिषि लिङ्—ध्यायात् ध्येयात् Pas कर्मणि—ध्यायते, Aor कर्म लुङ्—अध्यायि Cau णिजन्त—ध्यापयति, Aor णिच् लुङ्—अदिध्यपत् Des सनन्त—दिध्यासति Fre यङन्त—दाध्यायते PP निष्ठा—ध्यात IP क्त्वा—ध्यात्वा Inf तुमुन्—ध्यातुम्

ध्वन्—ध्वा P से, शब्दे, to sound, to echo Pre लट्—ध्वनति Perf लिट्—दध्वान Aor लुङ्—अध्वनीत् अध्वानीत् Fu लृट्—ध्वनिष्यति Per Fu. लुट्—ध्वनिता Pas भावे—ध्वन्यते Cau णिजन्त—ध्वानयति (ध्वनयति घण्टाम्—to ring a bell) PP निष्ठा—ध्वनित Inf तुमुन्— ध्वनितुम्

नद् (णद्)—भ्वा P अव्यक्ते शब्दे, to hum, to sound Pre लट्—नदति Impf लङ्—अनदत् Perf लिट्—ननाद, नेदतुः, नेदुः नेदिथ ननाद ननद, नेदिव Aor लुङ्—अनादीत् अनदीत् Fu लृट्—नदिष्यति Ben आशिषि लिङ्—नद्यात् Pas भावे—नद्यते, Aor भावे लुङ्—अनादि Cau णिजन्त—नादयति, Aor णिच् लुङ्—अनीनदत् Des सनन्त—निनदिषति Fre यङन्त—नानद्यते PP निष्ठा—नदित IP क्त्वा—नदित्वा Inf तुमुन्—नदितुम्

प्र+नद्=प्रणदति, प्रणनाद

प्र+नि+नद्=प्रणिनदति, प्रण्यनदत्

नन्द् (नदि)—भ्वा P मी आनन्दे, समृद्धौ, to be pleased, to thrive Pre लट्—नन्दति Impf लङ्—अनन्दत् Perf लिट्—ननन्द Aor लुङ्—अनन्दीत् Fu लृट्—नन्दिष्यति Ben आशिषि लिङ्—नन्द्यात् Pas भावे—नन्द्यते Cau णिजन्त—नन्दयति, Aor णिच् लुङ्—अननन्दत् Des सनन्त—निनन्दिषति Fre यङन्त—नानन्द्यते PP निष्ठा—[illegible] तुमुन्—नन्दितुम्

नम्—भ्वा P अ प्रह्वत्वे, शब्दे, to bow, to salute, to sound Pre लट्—नमति Pot विधिलिङ्—नमेत् Imp लोट्—नमतु Impf लङ्—अनमत् Perf लिट्—ननाम, नेमतु नेमिथ ननन्थ ननाम-ननम Aor लुङ्—अनंसीत्, अनंसिष्टाम्, अनंसिषु अनंसी अनंसिषम्, अनंसिष्व Fu लृट्—नंस्यति Per Fu लुट्—नन्ता Con लृङ्—अनंस्यत् Ben. आशिषि लिङ्—नम्यात् Pas कर्मणि—नम्यते, Aor कर्म लुङ्—अनामि Cau णिजन्त—नमयति नामयति (but प्र+नम्=प्रणमयति), Aor णिच् लुङ्—अनीनमत् Des सनन्त—निनंसति Fre यङन्त—नंनम्यते PP निष्ठा—नत, प्र+नम्=प्रणत IP क्त्वा—नत्वा, प्र+नम्=प्रणत्य प्रणम्य Inf तुमुन्—नन्तुम्

नर्द्—भ्वा P से शब्दे, to roar, to sound Pre लट्—नर्दति Perf लिट्—ननर्द Aor लुङ्—अनर्दीत् Fu लृट्—नर्दिष्यति Per Fu लुट्—नर्दिता Con लृङ्—अनर्दिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—नर्द्यात् Pas भावे—नर्द्यते, Aor भावे लुङ्—अनर्दि Cau णिजन्त—नर्दयति Aor णिच् लुङ्—अननर्दत् Des सनन्त—निनर्दिषति Fre यङन्त—नानर्द्यते PP निष्ठा—नर्दित Inf तुमुन्—नर्दितुम्

नश् (णश्)—दिवा P अ, अदर्शने, वलाद्यार्धधातुके परे रधादित्वाद् इड्विकल्प to perish, to be lost Pre लट्— Pot विधिलिङ्—नश्येत् Imp लोट्—

नश्यतु Impf लङ्—अनश्यत् Perf लिट्—ननाश, नेशतु, नेशुः नेशिथ ननष्ठ, नेशथु, नेश ननाश ननश, नेशिव-नेश्म Aor लुङ्—अनशत् अनेशत् अनश अनेश अनशम् अनेशम् Fu लृट्—नशिष्यति नङ्क्ष्यति Per Fu. लुट्—नशिता नष्टा Con लृङ—अनशिष्यत् अनङ्क्ष्यत् Ben. आशिषि लिङ्—नश्यात् Pas भावे—नश्यते, Aor भावे लुङ्—अनाशि Cau णिजन्त—नाशयति, Aor णिच् लुङ्—अनीनशत् Des सनन्त—निनशिषति निनङ्क्षति Fre यङन्त—नानश्यते PP निष्ठा—नष्ट IP क्त्वा—नशित्वा नष्ट्वा नंष्ट्वा Inf तुमुन्—नशितुम् नष्टुम्

नह् (णह्)—दिवा U च बन्धने, to bind. Pre लट्—नह्यति ते Perf ननाह नेहे ननह नेहिथ-नेहिषे ननाह ननह नेहे Aor लुङ्—अनात्सीत् अनद्ध, अनाद्धाम् अनत्साताम्, अनात्सु: अनत्सत अनात्सी अनद्धा, अनाद्धम् अनत्साथाम्, अनाद्ध अनद्धम् अनात्सम् अनत्सि, अनात्स्व अनात्स्वहि, अनात्स्म अनत्स्महि Fu लृट्—नत्स्यति-ते Per Fu लुट्—नद्धा Ben आशिषि लिङ्—नह्यात्-नत्सीष्ट Pas कर्मणि—नह्यते, Aor कर्म लुङ्—अनाहि Cau णिजन्त—नाहयति ते, Aor णिच् लुङ्—अनी-नहत् त Des सनन्त—निनत्सति ते Fre यङन्त—नानह्यते PP निष्ठा—नद्ध IP क्त्वा—नद्ध्वा, सनह्य

निज् (णिजिर्)—जुहु U च शौचपोषणयो, to cleanse, to wash, to be purified, to nurture. Pre लट्—नेनेक्ति नेनिक्ते, नेनिक्तः नेनिजाते, नेनिजति-

नेनिजते नेनेक्षि नेनिक्षे, नेनिक्थ-नेनिजाथे नेनेज्मि नेनिज्मे, नेनिज्व -नेनिज्वहे Pot विधिलिङ्—नेनिज्यात् नेनिजीत, नेनिज्याताम् नेनिजीयाताम् नेनिज्या नेनिजीया नेनिज्याम्· नेनिजीय Imp लोट्—नेनेक्तु नेनिक्ताम् नेनिग्धि नेनिक्ष्व नेनिजानि नेनिजै Impf लङ्—अनेनेक्-अनेनिक्त, अनेनिक्ताम् अनेनिजाताम्, अनेनिजु अनेनिजत अनेनेक् अनेनिक्था अनेनिजम्-अनेनिजि Perf लिट्—निनेज निनिजे, निनिजतु निनिजाते निनेजिथ निनिजिषे, निनिजथु-निनिजाथे निनेज निनिजे निनिजिव निनिजिवहे Aor लुङ्—अनिजत् अनैक्षीत् अनिक्त, अनिजताम् अनैक्ताम् अनिक्षाताम्, अनिजन् अनैक्षु -अनिक्षत अनिजः अनैक्षी-अनिक्था, अनिजतम् अनैक्तम् अनिक्षायाम् अनिजम् अनैक्षम् अनिक्षि, अनिजाव अनैक्ष्व अनिक्ष्वहि, Fu लृट्—नेक्ष्यति नेक्ष्यते Per Fu लुट्—नेक्ता Con लृङ्—अनेक्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—निज्यात् निक्षीष्ट Pas कर्मणि—निज्यते, Aor कर्मे लुङ्—अनेजि Cau णिजन्त—नेजयति ते, Aor. णिच् लुङ्—अनीनिजत् त Des सनन्त—निनिक्षति निनिक्षते Fre यङन्त—नेनिज्यते PP निष्ठा—निक्त IP क्त्वा—निक्त्वा Inf तुमुन्—नेक्तुम्

✓निन्द् (णिदि)—भ्वा P से कुत्सायाम्, to blame, to find fault with Pre लट्—निन्दति Pot विधिलिङ्—निन्देत् Imp लोट्—निन्दतु Impf लङ् अनिन्दत् Perf लिट्—निनिन्द, निनिन्दतु निनिन्दिथ, निनिन्दथु निनिन्द, निनिन्दिव Aor लुङ्—अनिन्दीत् Fu. लृट्—निन्दिष्यति Per Fu लुट्—निन्दिता Con.

लृट्—अनिन्दिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—निन्द्यात् Pas कर्मणि—निन्द्यते Aor कर्म लुङ्—अनिन्दि Cau. णिजन्त—निन्दयति, Aor णिच् लुङ्—अनिनिन्दत् Des. सनन्त—निनिन्दिषति PP निष्ठा—निन्दित IP क्त्वा—निन्दित्वा *Inf* तुमुन्—निन्दितुम्

प्र+निन्द=प्रणिन्दति प्रणिन्दित प्रनिन्दित

✓नी (णीञ्)—भ्वा U द्विकर्मक, प्रापणे, to lead, to carry off, to marry, to settle Pre लट्—नयति ते Pot विधिलिङ्—नयेत् त Imp लोट्—नयतु नयताम् Impf लङ्—अनयत् अनयत Perf लिट्—निनाय निन्ये, निन्यतुः निन्याते, निन्युः निन्यिरे निनयिथ निनेथ निन्यिषे,निन्यथुः निन्याथे, निन्य निन्यिध्वे निनाय निनय निन्ये, निन्यिव निन्यिवहे, निन्यिम निन्यिमहे Aor लुङ्—अनैषीत् अनेष्ट Fu लृट्—नेष्यति नेष्यते Per Fu लुट्—नेता Con लृङ्—अनेष्यत् त Ben—आशिषि लिङ्—नीयात् नेषीष्ट Pas कर्मणि नीयते, Aor कर्म लुङ्—अनायि Cau णिजन्त—नाययति-ते, Aor णिच्लुङ्—अनीनयत् त Des सनन्त—निनीषति ते Fre यङन्त—नेनीयते Kri कृत्य—नेतव्य, PP निष्ठा—नीत IP क्त्वा—नीत्वा Inf तुमुन्—नेतुम् नाययति अजां ग्रामं दण्डेन देवदत्तः *Atmanepada*—शास्त्रे नयते (पूजार्थे) पुत्रमुदानयते (उत्क्षेपणार्थे) माणवकमुपनयते (आचार्यकरणार्थे) नयते शास्त्रे (प्रमेयनिश्चयार्थे) अत्र अकमकाः कर्मकरानुपनयते (वेतनार्थे) ऋणं विनयते (नियातनार्थे) शतं विनयते (धर्मादिविनियोगार्थे)

नुद् (णुद्)—तुदा U प्रेरणे, to throw, to put Pre लट्—नुदति ते Like तुदति Perf लिट्—नुनोद नुनुदे Aor लुङ्—अनौत्सीत् अनुत्त Fu लृट्—नोत्स्यति ते Ben आशिषि लिङ्—नुद्यात् Pas कर्मणि—नुद्यते, Aor कर्म लुङ्—अनोदि Cau णिजन्त—नोदयति ते, Aor णिच् लुङ्—अनूनुदत् त Des सनन्त—नुनुत्सति ते Fre यङन्त—नोनुद्यते PP निष्ठा—नुत्त नुन्न IP क्त्वा—नुत्त्वा

नृत् (नृती)—दिवा P से नर्तने, to dance Pre लट्—नृत्यति Pot विधिलिङ्—नृत्येत् Imp लोट—नृत्यतु Impf लङ्—अनृत्यत् Perf लिट्—ननर्त ननृततु: ननर्तिथ ननर्त Aor लुङ्—अनर्तीत्, अनर्तिष्टाम् Fu लृट्—नर्तिष्यति नर्त्स्यति Per Fu लुट्—नर्तिता Ben आशिषि लिङ—नृत्यात् Pas (भावे)—नृत्यते Aor भावे लुङ्—अनर्ति Cau णिजन्त—नर्तयति ते, कर्त्रभिप्राये क्रियाफले अत्र परस्मैपदं प्राप्त तत्र 'न पादम्याङ्' (१।३।८९) इत्यादिना निषिध्यते Aor णिच् लुङ—अनीनृतत् अननर्तत् Des सनन्त—निनर्तिषति निनृत्सति Fre यङन्त—नरीनृत्यते PP निष्ठा—नृत्त IP क्त्वा—नर्तित्वा Inf तुमुन्—नर्तितुम् प्रनृत्यति नृत्यम्—पदार्थाभिनय: नृत्तम्=गात्राभिनयमात्रम्

प

पच —भ्वा U च पाके, to cook, to digest Pre लट्—पचति पचते Pot विधिलिङ्—पचेत् त Imp लोट्—पचतु पचताम् Impf लङ्—अपचत् त Perf लिट्—पपाच पेचे, पेचतु पेचाते, पेचिथ पपक्थ पेचिषे, पेचथु पेचाथे पपाच पपच पेचे, पेचिव पेचिवहे Aor लुङ्—अपाक्षीत् अपक्त, अपाक्षी अपक्थाः अपाक्षम् अपक्षि Fu लृट्—पक्ष्यति पक्ष्यते Per Fu लुट्—पक्ता Con लृङ्—अपक्ष्यत् अपक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—पच्यात् पक्षी ष्ट Pas कर्मणि—पच्यते, Aor कर्म लुङ्—अपाचि Cau णिजन्त—पाचयति ते, Aor णिच लुङ्—अपीपचत् त Des सनन्त—पिपक्षति ते Fre यङन्त—पापच्यते Kri कृत्य—पचनीय PP निष्ठा—पक्व IP क्त्वा—पक्त्वा Inf तुमुन्—पक्तुम्

पठ्—भ्वा P से व्यक्तायां वाचि, to read, to study Pre लट्—पठति Pot विधिलिङ्—पठेत् Imp लोट् —पठतु Impf लङ—अपठत् Perf लिट्—पपाठ, पेठतु पेठिथ पपाठ, Aor लुङ्—अपठीत् अपाठीत् Fu लृट्—पठिष्यति Per Fu लुट्—पठिता Con लृङ्—अपठिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—पठ्यात् Pas कर्मणि—पठ्यते Aor, कर्म लुङ्—अपाठि Cau णिजन्त—पाठयति, Aor णिच लुङ—अपीपठत् Des सनन्त—पिपठिषति

Fre यङन्त—पापठ्यते Kri कृत्य—पठितव्य, पठनीय PP निष्ठा—पठित IP क्त्वा—पठित्वा Inf तुमुन्—पठितुम्

✓पत् (पत्लृ)—भ्वा P से पतने, to fall, to fly Pre लट्—पतति Pot विधिलिङ्—पतेत् Imp लोट्—पततु Impf लङ्—अपतत् Perf लिट्—पपात, पेततु पेतिथ, पेतथु पपात पपत, पेतिव Aor लुङ्—अपप्तत् अपप्तताम्, अपप्तन् अपप्त, अपप्ततम् अपप्तम्, अपप्ताव Fu लृट्—पतिष्यति Per Fu लुट्—पतिता Con लृङ्—अपतिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—पत्यात् Pas भावे—पत्यते, Aor भावे लुङ्—अपाति Cau णिजन्त—पातयति, Aor णिच् लुङ्—अपीपतत् Des सनन्त—पिपतिषति पित्सति Fre यङन्त—पनीपत्यते PP निष्ठा—पतित IP क्त्वा—पतित्वा Inf तुमुन्—पतितुम् नरक पतित = नरकपतित स्वर्गपतित

पत—चुरा P से गतौ (अदन्तोऽयम्), to go Pre लट्—पतयति पतति Perf लिट्—पतयां चकार Like कथ

✓पद्—दिवा A अ गतौ, to go Pre लट्—पद्यते Pot विधिलिङ्—पद्येत Imp लोट्—पद्यताम् Impf लङ्—अपद्यत Perf लिट्—पेदे पेदिषे Aor लुङ्—अपादि, अपत्साताम् Fu लृट्—पत्स्यते Per Fu लुट्—पत्ता Con लृङ्—अपत्स्यत Ben आशिषि लिङ्—पत्सीष्ट Pas कर्मणि—पद्यते Aor कर्म लुङ्—अपादि

Cau णिजन्त—पादयति Aor णिच्-लुङ्—अपीपदत् Des सनन्त—पित्सते Fre यङन्त—पनीपद्यते PP निष्ठा—पन्न IP क्त्वा—पत्त्वा Inf तुमुन्—पत्तुम्

पण्-पन्—भ्वा A से स्तुतौ, to praise आर्धा स्तुत्यर्थे एव आयप्रत्यय, आयप्रत्ययान्तादेव परस्मैपदम् लिडादौ आयप्रत्ययो भवति न भवति च Pre लट्—पणायति, पनायति Pot विधिलिङ्—पणायेत् पनायेत् Imp लोट्—पणायतु, पनायतु Impf लङ्—अपणायत्, अपनायत् व्यवहारार्थे पणते इत्यादि Perf लिट्—पणायाञ्चकार पेणे Aor अपणायीत् अपणिष्ट Fu लृट्—पणायिष्यति पणिष्यते Per Fu लुट्—पणायिता पणिता Con लृङ्—अपणायिष्यत् अपणिष्यत Ben आशिषि लिङ्—पणाय्यात् पणिषीष्ट Pas कर्मणि—पण्यते, Aor कर्म लुङ्—अपाणि Cau णिजन्त—पाणयति Aor णिच्-लुङ्—अपीपणत् Des सनन्त—पिपणिषते Fre यङन्त—पम्पण्यते PP निष्ठा—पणायित पणित IP क्त्वा—पणायित्वा पणित्वा Inf तुमुन्—पणितुम् पणायितुम्

✓पा—भ्वा P अ पाने, to drink Pre लट्—पिबति पिबसि पिबामि Pot. विधिलिङ्—पिबेत् पिबेः पिबेयम् Imp. लोट्—पिबतु पिब पिबानि Impf लङ्—अपिबत् अपिबः अपिबम् Perf लिट्—पपौ पपतुः, पपुः पपिथ पपाथ, पपथुः पपौ पपिव Aor लुङ्—अपात्, अपाताम् अपुः अपाः अपाम् Fu लृट्—पास्यति Per Fu. लुट्—पाता Con लृङ्—अपास्यत् Ben आशिषि

लिङ्—पियात् Pas कर्मणि—पीयते, Aor कर्म लुङ—अपायि Cau णिजन्त—पाययति (निगरणार्थे—पाययते to swallow), Aor णिच् लुङ्—अपीप्यत Des सनन्त—पिपासति Fre यङन्त—पेपीयते Kri कृत्य—पातव्य, पानीय, पेय PP निष्ठा—पीत IP क्त्वा—पीत्वा, प्र+पा=प्रपाय Inf तुमुन्—पातुम्

पा—अदा P अ पालने, to protect Pre लट्—पाति Pot विधिलिङ्—पायात् Imp लोट्—पातु पाहि Impf लङ्—अपात् Perf लिट्—पपौ Aor लुङ्—अपासीत् Fu लृट्—पास्यति Per Fu लुट्—पाता Con लृङ्—अपास्यत् Ben आशिषि लिङ्—पायात् Pas कर्मणि—पायते, Aor कर्म लुङ्—अपायि Cau. णिजन्त—पालयति, Aor णिच लुङ्—अपीपलत् Des. सनन्त—पिपासति PP निष्ठा—पात Inf तुमुन्—पातुम्

√पाल—चुरा U रक्षणे to protect Pre लट्—पालयति ते Pot विधिलिङ—पालयेत् त Imp लोट पालयतु ताम् Impf लङ्—अपालयत् त Perf लिट्—पालयां चकार चक्रे Aor लुङ्—अपीपलत् त Fu. लृट्—पालयिष्यति-ते Per Fu लुट्—पालयिता Con लृङ—अपालयिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—पाल्यात्-पालयिषीष्ट Pas कर्मणि—पाल्यते, Aor कर्म लुङ्—अपालि PP निष्ठा—पालितः IP क्त्वा—पालयित्वा Inf तुमुन्—पालयितुम

पिष् (पिष्लृ)—रुधा P म सञ्चूर्णने, to grind, to hurt Pre लट्—पिनष्टि, पिष्ट , पिंषन्ति पिनक्षि पिंष्ठ , पिष्ठ पिनष्मि, पिंष्व, पिंष्म Pot विधिलिङ्—पिंष्यात् पिंष्वा पिंष्याम् Imp लोट्—पिनष्टु पिण्ढि पिनषाणि Impf लङ्—अपिनट्, अपिंष्टाम् अपिनट्, अपिंष्टम् अपिनषम्, अपिंष्व Perf लिट्—पिपेष पिपिषतु पिपेषिथ, पिपिषथु पिपेष पिपिषिव Aor लुङ्—अपिषत् अपिष अपिषम् Fu लृट्—पेक्ष्यति Per Fu लुट्—पेष्टा Con लृङ्—अपेक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—पिष्यात् Pas कर्मणि—पिष्यते, Aor कर्म लुङ्—अपेषि Cau णिजन्त—पेषयति, Aor णिच् लुङ्—अपीपिषत Des सनन्त—पिपिक्षति Fre यङन्त—पेपिष्यते PP निष्ठा—पिष्ट IP क्त्वा—पिष्ट्वा Inf तुमुन्—पेष्टुम्

✓पीड्—चुरा U से पीडायाम्, to press to hurt Pre लट्—पीडयति ते Pot विधिलिङ्—पीडयेत् त Imp लोट्—पीडयतु पीडयताम् Impf लङ्—अपीडयत् त Perf लिट्—पीडयांचकार चक्रे Aor लुङ्—अपीपिडत् त-अपिपीडत् त Fu. लृट्—पीडयिष्यति-ते Per Fu लुट्—पीडयिता Con लृङ्—अपीडयिष्यत् त Ben. आशिषि लिङ्—पीड्यात् पीडयिषीष्ट Pas कर्मणि—पीड्यते, Aor कर्म लुङ्—अपीडि Des सनन्त—पिपीडयिषति ते PP निष्ठा—पीडित IP क्त्वा—पीडयित्वा Inf तुमुन्—पीडयितुम्

पुष्—भ्वा P से पुष्टौ, to nourish, to develop Pre लट्—पोषति Pot विधिलिङ्—पोषेत् Imp लोट्—पोषतु Impf लङ—अपोषत् Perf लिट्—पुपोष, पुपुषतु पुपोषिथ, पुपुषथु पुपोष, पुपुषिव Aor लुङ्—अपोषीत् अपोषी अपोषिषम् Fu लृट्—पोषिष्यति Per Fu लुट्—पोषिता Con लृङ्—अपोषिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—पुष्यात् Pas कर्मणि—पुष्यते Aor कर्मलुङ्—अपोषि Cau णिजन्त—पोषयति, Aor णिच् लुङ्—अपूपुषत् Des सनन्त—पुपुषिषति पुपोषिषति Fre यङन्त—पोपुष्यते Kri कृत्य—पोषणीय· PP निष्ठा—पुषित· IP क्त्वा—पोषित्वा Inf तुमुन्—पोषितुम्

पुष्—दिवा P अ पुष्टौ, to nourish, to develop Pre लट्—पुष्यति Pot विधिलिङ्—पुष्येत् Imp लोट्—पुष्यतु Impf लङ्—अपुष्यत् Perf लिट्—पुपोष पुपोषिथ पुपोष Aor लुङ्—अपुषत् अपुष अपुषम् Fu लृट्—पोक्ष्यति Per Fu लुट्—पोष्टा Con लृङ्—अपोक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—पुष्यात् Pas कर्मणि—पुष्यते, Aor कर्म लुङ्—अपोषि Cau णिजन्त—पोषयति, Aor णिच् लुङ्—अपूपुषत् Des सनन्त—पुपुक्षति Fre यङन्त—पोपुष्यते PP निष्ठा—पुष्ट

पुष्—क्र्या P से पुष्टौ, to nourish Pre लट्—पुष्णाति पुष्णीत पुष्णन्ति पुष्णासि, पुष्णीथ·, पुष्णीथ पुष्णामि पुष्णीव Pot विधिलिङ्—पुष्णीयात् पुष्णीयाताम्, पुष्णीय पुष्णीया पुष्णीयाम् Imp लोट्—पुष्णातु, पुष्णी

ताम्, पुष्णन्तु पुषाण पुष्णानि Impf लङ्—अपुष्णात्, अपुष्णीताम् अपुष्णन् अपुष्णा अपुष्णाम्, अपुष्णीव अपुष्णीम Perf लिट्—पुपोष, पुपुषतु पुपुषुः पुपोषिथ, पुपुषथु, पुपुष पुपोष, पुपुषिव, पुपुषिम Aor लुङ्—अपोषीत् like पोषति

पुष्—चुरा U से धारणे, to promote, to *maintain* Pre—पोषयति-ते *पोषयाम्बभूव* Perf लिट्—पोषयां चकार चक्रे Aor लुङ्—अपूपुषत्

पुष्प्—दिवा P से विकसने, to open, to blow Pre लट्—पुष्प्यति Pot विधिलिङ्—पुष्प्येत् Imp लोट् पुष्प्यतु Impf लङ्—अपुष्प्यत् Perf लिट्—पुपुष्प पुपुष्पिथ पुपुष्प Aor लुङ्—अपुष्पीत् Lu लृट्—पुष्पिष्यति Per Lu लुट्—पुष्पिता Ben आशिषि लिङ्-पुष्प्यात् Pas भावे—पुष्प्यते, Aor भावे लुङ्—अपुष्पि Cau णिजन्त—पुष्पयति Aor णिच् लुङ्—अपुपुष्पत् Des सन्नन्त—पुपुष्पिषति Fre यङन्त—पोपुष्प्यते, PP निष्ठा—पुष्पित IP क्त्वा—पुष्पित्वा Inf तुमुन्—पुष्पितुम्

पू (पूङ्)—भ्वा A से पवने, *to purify, to* winnow, to invent Pre लट्—पवते Pot विधिलिङ्—पवेत Imp लोट्—पवताम् Impf लङ्—अपवत Perf लिट्—पुपुवे पुपुविषे Aor लुङ्—अपविष्ट Fu लृट्—पविष्यते Per Fu लुट्—पविता Ben आशिषि लिङ्—पविषीष्ट Pas कर्मणि—पूयते,

Aor कर्मे लुङ्—अपावि Cau णिजन्त—पावयति Aor णिच् लुङ्—अपीपवत् Des सनन्त—पिपविषते Fr यङन्त—पोपूयते PP निष्ठा—पूत पवित IP क्त्वा—पूत्वा पवित्वा Inf तुमुन्—पवितुम्

पू (पूञ्)—क्र्या U से पवने (पवन पूतीकरणम्, सकर्मकोऽयम्, to purify Pre लट—पुनाति पुनीते पुनात्यग्निम्, पुनीते आत्मानम् पुनासि पुनीषे पुनामि पुने Pot विधिलिङ्—पुनीयात्-पुनीत पुनीयाः पुनीथाः पुनीयाम् पुनीय Imp लोट्—पुनातु पुनीताम् पुनीहि-पुनीष्व पुनानि पुनै Impf लङ्—अपुनात् अपुनीत, अपुनीताम्-अपुनाताम् अपुनाः अपुनीथाः, अपुनीतम्-अपुनाथाम् अपुनाम् अपुनि, अपुनीव अपुनीवहि Perf लिट्—पुपाव-पुपुवे, पुपुवुः पुपुविरे पुपविथ पुपुविषे पुपुवे पुपाव, पुपुविव पुपुविवहे Aor लुङ—अपावीत् अपविष्ट, अपाविष्टाम्-अपविषाताम्, अपाविषुः अपविषत Fu लृट्—पविष्यति-ते Ben आशिषि लिङ्—पूयात् पविषीष्ट Cau णिजन्त—like पूङ् Des सनन्त—पुपूषति ते Fre—like पूञ् PP निष्ठा—पूत (विनाशार्थे—पून) IP क्त्वा—पूत्वा Inf तुमुन्—पवितुम्

पूज्—चुरा U से पूजायाम् to adore, to receive with honour, to present with Pre लट्—पूजयति-ते Perf लिट्—पूजयां चकार चक्रे Aor लुङ्—अपूपुजत् त Fu लृट्—पूजयिष्यति ते PP निष्ठा—पूजित IP क्त्वा—पूजयित्वा Inf तुमुन्—पूजयितुम्

पूर् (पूरी)—दिवा A से आप्यायने to satisfy Pre लट्—पूर्यते Perf लिट्—पुपूरे Aor लुङ्—अपूरिट अपूरि Per Fu लुट्—पूरिता Ben आशिषि लिङ्—पूरिषीष्ट Pas कर्मणि—पूर्यते Aor कर्म लुङ्—अपूरि, Cau णिजन्त—पूरयति, Aor णिच् लुङ्—अपूपुरत् Des सनन्त—पुपूरिषते Fre यङन्त—पोपूर्यते PP निष्ठा—पूर्ण Inf तुमुन्—पूरितुम्

पूर् (पूरी)—चुरा U से आप्यायने to fill Pre लट्—पूरयति ते Perf लिट्—पूरयां चकारचक्रे Aor लुङ—अपूपुरत्-त PP निष्ठा—पूरित IP क्त्वा—पूरयित्वा Inf तुमुन्—पूरयितुम्

पृ (पृङ्)—तुदा A च व्यायामे, प्रायेणायं व्याङ् पूर्व, to be busy, to be active, (mostly used with व्या) Pre लट्—व्याप्रियते Pot. विधिलिङ्—व्याप्रियेत Imp लोट्—व्याप्रियताम् Impf लङ्—व्याप्रियत Perf लिट्—व्यापप्रे व्यापप्रिषे व्यापप्रे Aor लुङ—व्यापृत, व्यापृषाताम्, व्यापृषत व्यापृथा व्यापृषि Fu लृट्—व्यापरिष्यते Per Fu लुट्—व्यापर्ता Con लृङ्—व्यापरिष्यत Ben आशिषि लिङ्—व्यापृषीष्ट Pas भावे—व्याप्रियते Cau णिजन्त—व्यापारयति Aor णिच् लुङ्—व्यापीपरत् Des सनन्त—व्यापुपूर्षते Fre यङन्त—व्यापेप्रीयते PP निष्ठा—व्यापृत IP क्त्वा—व्यापृत्य Inf तुमुन्—व्यापर्तुम्

पृ—स्वा P अ to be satisfied प्रीत्यर्थे Pre लट्—पृणोति Pot विधिलिङ्—पृणयात् Imp लोट्—पृणोतु Impf लङ्—अपृणोत् Perf लिट्—पपार, पप्रतु पपर्थ, पप्रथु पपार, पप्रिव Aor लुङ्—अपार्षीत् Fu लृट्—परिष्यति Per Fu लुट्—पर्ता Con लृङ—अपरिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—प्रियात् Pas भावे—प्रियते Cau णिजन्त—पारयति Aor णिच् लुङ्—अपीपरत् Des सनन्त—पुपूर्षति Fre यङन्त—पेप्रीयते PP निष्ठा—पृत IP क्त्वा—पृत्वा Inf तुमुन्—पर्तुम्

पॄ—क्र्या P से पालनपूरणयो to guard, to fill, Pre लट्—पृणाति Pot विधिलिङ्—पृणीयात् Imp लोट्—पृणातु पृणीहि पृणानि Impf लङ्—अपृणात् Perf लिट—पपार, पपरतु पप्रतु, पपरु पप्रु पपरिथ, पपरथु पप्रथु पपर, पप्र पपर पपार पपरिव पप्रिव, पपरिम-पप्रिम Aor लुङ्—अपारीत्, अपारिष्टाम Fu लृट्—परिष्यति परीष्यति Per Fu लुट्—परिता परीता Con लृङ—अपरिष्यत् अपरीष्यत् Ben आशिषि लिङ्—पूर्यात् Pas कर्मणि—पूर्यते Cau णिजन्त—पारयति, Aor णिच् लुङ्—अपीपरत्, Des सनन्त—पिपरिषति पिपरीषति-पुपूर्षति Fre यङन्त—पोपूर्यते PP निष्ठा—पूर्त IP क्त्वा—पूर्त्वा

पॄ—जुहु P से पालनपूरणयो:, to guard, to fill, Pre. लट् — — °, पिपुरति पिपर्षि, पिपूर्थ,

पिपूर्य पिपर्मि, पिपूर्व, पिपूर्म Pot विधिलिङ्—पिपूर्यात्, पिपूर्याताम् पिपूर्या पिपूर्याम् Imp लोट्—पिपर्तु, पिपूर्ताम् पिपूर्हि पिपराणि Impf लङ्—अपिप, अपिपूर्ताम् अपिपर अपिप, अपिपूर्तम् अपिपरम्, अपिपूर्व, अपिपूर्म Perf लिट्—पपार पपर, पप्रिव पपरिव पप्रिम पपरिम like पृणाति

पॄ—चुरा U ह पूरणे, to fill Pro लट्—पारयति. Etc

प्याय् (ओप्यायी)—भ्वा A व वृद्धौ to grow, to swell, to increase Pro लट्—प्यायते Pot विधिलिङ्—प्यायेत Imp लोट्—प्यायताम् Impf लङ्—अप्यायत Perf लिट्—पिप्ये पिप्याते, पिप्यिरे पिप्यिषे पिप्ये पिप्यिवहे, पिप्यिमहे Aor लुङ्—अप्यायि अप्यायिष्ट Fu लृट्—प्यायिष्यते Per Fu लुट्—प्यायिता Con लृङ्—अप्यायिष्यत Ben आशिषि लिङ्—प्यायिषीष्ट Pas भावे—प्याय्यते, Aor भावे लुङ्—अप्यायि Cau णिजन्त—प्याययति Aor णिच् लुङ्—अपिप्ययत् Des सनन्त—पिप्यायिषते Fre यङन्त—पेपीयते PP निष्ठा—प्यान पीन स्वाङ्गे—पीनम् उपसर्गात्—प्रप्यान, आपूर्वात्—आपीन अन्धु आपीनमूधः IP क्त्वा—प्यायित्वा Inf तुमुन्—प्यायितुम्

प्रच्छ् (छ्)—तुदा P व ज्ञीप्सायाम् to ask Pro लट्—पृच्छति पृच्छसि पृच्छामि Pot विधिलिङ्—पृच्छेत् पृच्छे पृच्छेयम् Imp लोट्—पृच्छतु पृच्छ पृच्छानि

Impf लङ्—अपृच्छत् [illegible] पप्रच्छ पप्रच्छिय पप्रष्ठ [illegible] Aor [illegible] अप्राक्षीत् अप्राष्टाम्, [illegible] अप्राक्षम्, अप्राक्ष्व [illegible] Fu [illegible] प्रक्ष्यसि प्रक्ष्यामि [illegible] Per Fu [illegible] प्रष्टास्मि Con [illegible] आशिषि लिङ्—[illegible] पृच्छ्यते Cau [illegible] अपप्रच्छत् De [illegible] Fu [illegible] परीपृच्छ्यते Kri [illegible] FP [illegible] ज्ञा—पृष्ट्वा Inf [illegible]

प्रथ्—[illegible] to become [illegible] increase, to rise [illegible] Pot [illegible] लोट्—[illegible] Impf लङ्—[illegible] Perf [illegible] पप्रे Aor लुङ्—[illegible] Fu [illegible] Fu लुट्—[illegible] Con [illegible] आशिषि लिङ्—[illegible] लुङ्—अप्रथि Cau [illegible] अपप्रथत् De [illegible] FP [illegible] ज्ञा—प्रथित्वा Inf [illegible]

प्रथ्—[illegible]
Pre [illegible]
पप्रे Aor [illegible]
etc.

मौ-
[illegible]
नाय-
घोत्
थति
[illegible]
भावे
लुङ्—
—पेप्री
[illegible]
it, to
लिङ्—
अप्रथत
लट्—
अप्रोथत
यति Aor
Aor [illegible]
यङ्लुक्—
[illegible] Inf

प्री (प्रीङ्)—दिवा A च प्रीतौ, to be satisfied, to feel affection Pre लट्—प्रीयते Pot विधिलिङ्—प्रीयेत Imp लोट्—प्रीयताम् Impf लङ्—अप्रीयत Perf लिट्—पिप्रिये Aor लुङ्—अप्रेष्ट Fu लृट्—प्रेष्यते Per Fu लुट्—प्रेता Con लृङ्—अप्रेष्यत Ben आशिर्लिङ्—प्रेषीष्ट Pas —प्रीयते (भावे) Cau णिजन्त—प्राययति, Aor णिच् लुङ्—अपिप्रयत् Des सन्नन्त—पिप्रीषते Fre यङन्त—पेप्रीयते PP क्त—प्रीत IP क्त्वा—प्रीत्वा Inf. तुमुन्—प्रेतुम्

प्री (प्रीञ्)—क्र्या U च तर्पणे, कान्तौ च, कान्ति—कामना, to please, to take delight in, to desire Pre लट्—

प्रीणाति	प्रीणीतः	प्रीणन्ति
प्रीणीते	प्रीणाते	प्रीणते
प्रीणासि	प्रीणीथः	प्रीणीथ
प्रीणीषे	प्रीणाथे	प्रीणीध्वे
प्रीणामि	प्रीणीवः	प्रीणीमः
प्रीणे	प्रीणीवहे	प्रीणीमहे

Pot विधिलिङ्—प्रीणीयात् प्रीणीत, प्रीणीयाताम् प्रीणीयाताम् प्रीणीयुः प्रीणीरन् प्रीणीयाः प्रीणीथाः, प्रीणीयातम् प्रीणीयाथाम् प्रीणीयात प्रीणीध्वम् प्रीणीयाम् प्रीणीय, प्रीणीयाव प्रीणीवहि Imp. लोट्—प्रीणातु प्रीणीताम् प्रीणीहि प्रीणीष्व प्रीणानि प्रीणै

Impf लङ्—अप्रीणात् अप्रीणीत अप्रीणा अप्रीणीया अप्रीणाम् अप्रीणि Perf लिट्—पिप्राय पिप्रिये, पिप्रियतु पिप्रियाते पिप्रयिथ पिप्रेथ पिप्रियिषे, पिप्रियथु पिप्रियाथे पिप्राय पिप्रय पिप्रिये, पिप्रियिव पिप्रियिवहे Aor लुङ्—अप्रैषीत् अप्रेष्ट अप्रैषी-अप्रेष्ठा अप्रैषम् अप्रेषि Fu लृट्—प्रेष्यति प्रेष्यते Per Fu लुट्—प्रेता Con लृङ्—अप्रेष्यत् अप्रेष्यत Ben आशिषि लिङ्—प्रीयात् प्रेषीष्ट Pas भावे—प्रीयते Cau णिजन्त—प्रीणयति, Aor णिच् लुङ्—अपिप्रीणत् Des सनन्त—पिप्रीषति ते Fre यङन्त—पेप्रीयते PP निष्ठा—प्रीत IP क्त्वा—प्रीत्वा Inf तुमुन्—प्रेतुम्

प्लु (प्लुङ्)—भ्वा A अ गतौ, to float, to fly, to jump Pre लट्—प्लवते Pot विधिलिङ्—प्लवेत Imp लोट्—प्लवताम्, Impf—लङ्—अप्लवत Perf लिट्—पुप्लुवे Aor लुङ—अप्लोष्ट Fu लृट्—प्लोष्यते Per Fu लुट्—प्लोता Con लृङ्—अप्लोष्यत Ben आशिषि लिङ्—प्लोषीष्ट Pas कर्मणि—प्लूयते Aor कर्म लुङ—अप्लावि Cau णिजन्त—प्लावयति, Aor णिच् लुङ्—अपुप्लवत् Des सनन्त—पुप्लूषते Fre यङन्त—पोप्लूयते PP निष्ठा—प्लुत IP क्त्वा—प्लुत्वा Inf तुमुन्—प्लोतुम्

फल् (ञि फला)—भ्वा P से विसरणे, to burst open Pre लट्—फलति Pot विधिलिङ्—फलेत् Imp लोट्—फलतु Impf लङ्—अफलत् Perf लिट्—पफाल फेलतु: फेलिथ फेलथु पफाल पफल फेलिव Aor लुङ्—अफालीत् Fu लृट्—फलिष्यति Per Fu लुट्—फलिता Con लृङ्—अफलिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—फल्यात् Pas भावे—फल्यते Aor भावे-लुङ्—अफालि Cau णिजन्त—फालयति Aor णिच्-लुङ्—अपीफलत् Des सनन्त—पिफलिषति Fre यङन्त—पफुल्यते PP निष्ठा—फुल्ल उत+फल्ल—उत्फुल्ल, सम्+फल्ल=संफुल्ल अन्योपसर्गपूर्वकात्त भवति—प्र+फल= प्रफुल्त IP क्त्वा—फलित्वा Inf तुमुन—फलितुम

शतधास्य फलेत् मूर्धा हृदय मे फलति सहस्रधा ॥

फल्—भ्वा P से निष्पत्तौ, to go to result to be successful Pre लट—फलति Like फल् (ञिफला) but—PP निष्ठा—फलित

फलन्ति न पथ्यानि विधद्रुमा ॥ तस्य विद्या फलिष्यति॥ फलितम् अस्माक कपटप्रबन्धेन ॥

फुल्ल—भ्वा P प विकसने, to open to blow Pre लट्—फुल्लति

प्रफुल्लम्—फुल्लधातो अचप्रत्यय

नोधद्रुम सानुमत प्रफुल्लम्

बध्—भ्वा A to loathe से (बन्धने) सनि परे नेट्, चित्तविकारार्थे नित्यसनन्तोऽयम् Pre लट्—बीभत्सते Perf लिट्—बीभत्सां चक्रे बभूव आस Aor लुङ्—अबीभत्सिष्ट Fu लृट्—बीभत्सिष्यते Per Fu लुट्—बीभत्सिता Con लृङ्—अबीभत्सिष्यत Ben आशिषि लिङ्—बीभत्सिषीष्ट Pas भावे—बीभत्स्यते PP निष्ठा—बीभत्सित Inf तुमुन्—बीभत्सितुम्

बन्ध्—क्र्या P बन्धने, to bind Pre लट्—बध्नाति बध्नासि बध्नामि, बध्नीव Pot विधिलिङ्—बध्नीयात् बध्नीयाः बध्नीयाम् Imp लोट्—बध्नातु, बध्नीताम् बधान, बध्नीतम् बध्नानि, बध्नाव Impf लङ्—अबध्नात्, अबध्नीताम् अबध्नाः, अबध्नीतम् अबध्नाम्, अबध्नीव Perf लिट्—बबन्ध, बबन्धतु बबन्धिथ बबन्द्ध, बबन्धथु बबन्ध, बबन्धिव Aor अभान्त्सीत् अबान्द्धाम्, अभान्त्सु अभान्त्सी, अबान्द्धम् अबान्द्ध अभान्त्सम्, अभान्त्स्व, अभान्त्स्म Fu. लृट्—भन्त्स्यति Per Fu लुट्—बन्धा Con लृङ्—अभन्त्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—बध्यात् Pas कर्मणि—बध्यते, Aor कर्म लुङ—अबन्धि Cau णिजन्त—बन्धयति, Aor णिच् लुङ्—अबबन्धत् Des सनन्त—बिभन्त्सति Fre यङन्त—बाबध्यते PP निष्ठा—बद्ध IP क्त्वा—बद्ध्वा Inf—तुमुन्—बन्धुम्

बाध्—भ्वा A से लोडने लोडनं प्रतिघात, to oppress to torment Pre लट्—बाधते Pot विधि-

लिङ—बाधेत Imp लोट—बाधताम् Impf लङ—अबाधत Perf लिट्—बबाधे Aor लुङ्—अबाधिष्ट अबाधिष्ठा अबाधिषि Fu लृट्—बाधिष्यते Per Fu. लुट—बाधिता Con लृङ्—अबाधिष्यत Ben आशिषि लिङ—बाधिषीष्ट Pas कर्मणि—बाध्यते, Aor कर्म लुङ—अबाधि Cau णिजन्त—बाधयति ते, Aor णिच् लुङ्—अबबाधत् त Des सनन्त—बिबाधिषते Fre यङन्त—बाबाध्यते Kri कृत्य—बाधितव्य, बाधनीय PP निष्ठा—बाधित IP क्त्वा—बाधित्वा Inf तुमुन्—बाधितुम्

बुध्—भ्वा P से अवगमने to know to perceive Pre लट्—बोधति Pot. विधिलिङ्—बोधेत् Imp लोट्—बोधतु Impf लङ्—अबोधत् Perf लिट्—बुबोध Aor लुङ्—अबोधीत् Fu लृट्—बोधिष्यति Per Fu लुट्—बोधिता Con लृङ्—अबोधिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—बुध्यात् Pas कर्मणि—बुध्यते Aor कर्म लुङ्—अबोधि Cau णिजन्त—बोधयति Aor णिच् लुङ्—अबूबुधत् Des सनन्त—बुबोधिषति बुबुधिषति Fre यङन्त—बोबुध्यते Kri कृत्य—बोधितव्य, बोधनीय, बोध्य PP निष्ठा—बोधित बुधित IP क्त्वा—बोधित्वा बुधित्वा Inf तुमुन्—बोधितुम्

बुध् (बुधिर्)—भ्वा U से बोधने, to know Pre लट्—बोधति बोधते Pot विधिलिङ्—बोधेत् बोधेत Imp लोट्—बोधतु बोधताम् Impf लङ्—अबोधत् अबोधत Perf लिट्—बुबोध बुबुधे Aor लुङ्—अबुधत्

अबोधीत् अबोधिष्ट Fu लृट्—बोधिष्यति ते Per Fu. लुट्—बोधिता Con लृङ्—अबोधिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—बुध्यात् बोधिषीष्ट Pas कर्मणि—बुध्यते, Aor कर्म लुङ्—अबोधि Cau णिजन्त—बोधयति ते Aor णिच् लुङ्—अबूबुधत् त Des. सनन्त—बुबोधिषति ते बुबुधिषति ते Fre यङन्त—बोबुध्यते Kri कृत्य—PP—IP and Inf—like बुध्.

बुध—दिवा A अ अवगमने, to know, to perceive, to understand Pre लट्—बुध्यते Pot. विधिलिङ्—बुध्येत Imp लोट्—बुध्यताम् Impf लङ् —अबुध्यत Perf लिट्—बुबुधे Aor लुङ्—अबोधि-अबुद्ध, अभुत्साताम्, अभुत्सत अबुद्धा, अभुत्साथाम्, अभुद्ध्वम् अभुत्सि, अभुत्स्वहि, अभुत्स्महि Fu. लृट्—भोत्स्यते Per Fu. लुट्—बोद्धा Con लृङ्—अभोत्स्यत Ben आशिषि लिङ्—भुत्सीष्ट Pas कर्मणि—बुध्यते, Aor कर्म-लुङ्—अबोधि Cau णिजन्त—बोधयति (अस्य पस्मैपदमेव), Aor णिच् लुङ्—अबूबुधत् Des सनन्त —बुभुत्सते Fre यङन्त—बोबुध्यते Kri कृत्य—बोद्धव्य PP निष्ठा—बुद्ध IP क्त्वा—बुद्ध्वा Inf तुमुन्—बोद्धुम्

ब्रू (ब्रूञ्)—अदा U से व्यक्तायां वाचि, to speak. Pre लट्—

PARASMAIPADA.

ब्रवीति	ब्रूत	ब्रुवन्ति
आह	आहतुः	आहुः

ब्रवीषि	ब्रूथः	ब्रूथ
आत्थ	आहथुः	
ब्रवीमि	ब्रूवः	ब्रूमः

ATMANEPADA

ब्रूते	ब्रुवाते	ब्रुवते
ब्रूषे	ब्रुवाथे	ब्रूध्वे
ब्रुवे	ब्रूवहे	ब्रूमहे

Pot विधिलिङ्—ब्रूयात् ब्रुवीत ब्रूयाताम् ब्रुवीयाताम्-ब्रूयाः ब्रुवीथाः ब्रूयातम् ब्रुवीयाथाम् ब्रूयाम् ब्रुवीय ब्रूयाव-ब्रुवीवहि Imp लोट्—ब्रवीतु ब्रूताम् ब्रूताम् ब्रुवाताम् ब्रुवन्तु ब्रुवताम् ब्रूहि ब्रूष्व ब्रूतम् ब्रुवाथाम् ब्रूत ब्रूध्वम् ब्रवाणि ब्रवै ब्रवाव ब्रवावहै ब्रवाम ब्रवामहै Impf लङ्—अब्रवीत् अब्रूत अब्रवीः अब्रूथाः अब्रवम् अब्रुवि

Perf लिट्—

PARASMAIPADA

उवाच	ऊचतुः	ऊचुः
उवचिथ उवक्थ	ऊचथुः	ऊच
उवाच उवच	ऊचिव	ऊचिम

ATMANEPADA

ऊचे	ऊचाते	ऊचिरे
ऊचिषे	ऊचाथे	ऊचिध्वे
ऊचे	ऊचिवहे	ऊचिमहे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA

अवोचत्	अवोचताम्	अवोचन्
अवोच	अवोचतम्	अवोचत
अवोचम	अवोचाव	अवोचाम

ATMANEPADA

अवोचत	अवोचेताम्	अवोचन्त
अवोचथा	अवोचेथाम्	अवोचध्वम्
अवोचे	अवोचावहि	अवोचामहि

Fu ऌट्—वक्ष्यति वक्ष्यते Per Fu लुट्—वक्ता, वक्तासि वक्तासे, वक्तास्मि वक्ताहे Con ऌङ्—अवक्ष्यत् अवक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—उच्यात् वक्षीष्ट उच्यासम्ता, उच्यासम् वक्षीय Pas कर्मणि—उच्यते, Aor कर्म लुङ्—अवाचि Cau णिजन्त—वाचयति ते, Aor णिच् लुङ्—अवीवचत् त Des सनन्त—विवक्षति विवक्षते Fre यङन्त—वावच्यते Kri कृत्य—वक्तव्य प्रवचनीय PP निष्ठा—उक्त IP क्त्वा—उक्त्वा Inf तुमुन्—वक्तुम्

भ

भक्ष्—चुरा U से भक्षणे, to eat Pre लट्—
Pot विधिलिङ्—भक्षयेत् त Imp लोट्—
Impf लङ्—अभक्षयत् त Perf

बभ्रज्जिथ or बभ्रष्ठ	बभ्रज्जथुः	बभ्रज्ज
बभर्ज	बभर्जतुः	बभर्जुः
or	or	or
बभृज्ज	बभृज्जतुः	बभृज्जुः

ATMANEPADA.

बभर्जे	बभर्जिवहे	बभर्जिमहे
or	or	or
बभ्रज्जे	बभृज्जिवहे	बभृज्जिमहे
बभर्जिषे	बभर्जाथे	बभर्जिध्वे
or	or	or
बभ्रज्जिषे	बभृज्जाथे	बभृज्जिध्वे
बभर्जे	बभर्जाते	बभर्जिरे
or	or	or
बभृज्जे	बभृज्जाते	बभृज्जिरे

Aor—

PARASMAIPADA.

अभार्क्षम्	अभार्क्ष्व	अभार्क्ष्म
or	or	or
अभ्राक्षम्	अभ्राक्ष्व	अभ्राक्ष्म
अभार्क्षीः	अभार्ष्टम्	अभार्ष्ट
or	or	or
अभ्राक्षीः	अभ्राष्टम्	अभ्राष्ट

भनघि, भङ्क्थ , भङ्क्थ भनज्मि, भञ्ज्व , भञ्ज्म: Pot. विधिलिङ्—भञ्ज्यात् Imp लोट—भनक्तु भङ्ग्धि भनजानि Impf लङ्—अभनक, अभङ्क्ताम्, अभञ्जन् अभनक् अभनजम् Perf लिट्—बभञ्ज, बभञ्जतु बभञ्जिथ बभङ्क्थ, बभञ्जयु:, बभञ्ज बभञ्ज, बभञ्जिव Aor लुङ्—अभाङ्क्षीत्, अभाङ्क्ताम् Fu लृट्—भङ्क्ष्यति Per Fu लुट्—भङ्क्ता Con लृङ्—अभङ्क्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—भज्यात् Pas कर्मणि—भज्यते, Aor कर्म-लुङ्—अभञ्जि अभाजि Cau णिजन्त—भञ्जयति, Aor णिच् लुङ्—अबभञ्जत् Des सनन्त—बिभङ्क्षति Fre यङन्त—बम्भज्यते PP निष्ठा—भग्न IP क्त्वा—भङ्क्त्वा भक्त्वा Inf तुमुन्—भङ्क्तुम्

भण —भ्वा P से शब्दे, to sound, to speak Pre लट्—भणति Perf लिट्—बभाण Aor लुङ्—अभाणीत्-अभणीत् Fu लृट्—भणिष्यति Per Fu लुट्—भणिता Pas कर्मणि—भण्यते, Aor कर्म लुङ्—अभाणि Cau णिजन्त—भाणयति, Aor णिच् लुङ्—अबीभणत् Des सनन्त—बिभणिषति Fre यङन्त—बम्भण्यते PP निष्ठा—भणित IP क्त्वा—भणित्वा Inf तुमुन्—भणितुम्

भर्त्स —चुरा A से भर्त्सने, to abuse, to deride, to threaten Pre लट्—भर्त्सयते Perf लिट्—भर्त्सयांचक्रे आस बभूव Aor लुङ्—अबभर्त्सत Fu लृट्—भर्त्सयिष्यते Ben. आशिषि लिङ्—भर्त्सयिषीष्ट Pas कर्मणि—भर्त्स्यते, Aor कर्म लुङ्—अभर्त्सि Des. सनन्त—बिभर्त्सयिषते PP निष्ठा—भर्त्सित IP क्त्वा—भर्त्सित्वा Inf तुमुन्—भर्त्सितुम्

भा—अदा P अ दीप्तौ, to shine, to appear Pre लट्—भाति Pot विधिलिङ्—भायात् Imp लोट्—भातु Impf लङ्—अभात्, अभाताम्, अभु अभान् Perf लिट्—बभौ, बभतु बभु बभिथ बभाथ, बभथु, बभ बभौ, बभिव, बभिम Aor लुङ्—अभासीत् अभासी अभासिषम् Fu लृट्—भास्यति Per Fu लुट्—भाता Con लृङ्—अभास्यत् Ben आशिषि लिङ्—भायात् Pas भावे—भायते, Aor भावे लुङ्—अभायि Cau णिजन्त—भापयति, Aor णिच् लुङ्—अबीभपत् Des सनन्त—बिभासति Fre यङन्त—बाभायते PP निष्ठा—भात Inf तुमुन्—भातुम्

वि + अति + भा = व्यतिभाते

भाष्—भ्वा A से व्यक्तायां वाचि, to speak, to say, to call Pre लट्—भाषते Perf लिट्—बभाषे Aor लुङ्—अभाषिष्ट Fu लृट्—भाषिष्यते Per Fu लुट्—भाषिता Con लृङ्—अभाषिष्यत Ben आशिषि लिङ्—भाषिषीष्ट Pas कर्मणि—भाष्यते, Aor कर्मं लुङ्—अभाषि Cau णिजन्त—भाषयति, Aor णिच् लुङ्—अबभाषत् त अबीभषत् त Des सनन्त—बिभाषिषते Fre यङन्त—बाभाष्यते Kri कृत्य—भाषितव्य PP निष्ठा—भाषित IP क्त्वा—भाषित्वा Inf तुमुन्—भाषितुम

भास्—भ्वा A से दीप्तौ, o shine Pre लट्—भासते Cau. णिजन्त—भासयति, Aor णिच् लुङ्—अबीभसत अबभासत

भिक्ष्—भ्वा A से भिक्षायाम्, to beg, to obtain Pre लट्—भिक्षते Pot विधिलिङ्—भिक्षेत Imp लोट्—भिक्षताम् Impf लङ्—अभिक्षत Perf लिट्—बिभिक्षे Aor लुङ्—अभिक्षिष्ट Fu लृट्—भिक्षिष्यते Per Fu लुट्—भिक्षिता Con लृङ्—अभिक्षिष्यत Ben आशिषि लिङ्—भिक्षिषीष्ट Pas कर्मणि—भिक्ष्यते, Aor कर्म लुङ्—अभिक्षि Cau णिजन्त—भिक्षयति, Aor णिच् लुङ्—अबिभिक्षत् Des सनन्त—बिभिक्षिषते Fre यङन्त—बेभिक्ष्यते Kri कृत्य—भिक्षितव्य PP निष्ठा—भिक्षित IP क्त्वा—भिक्षित्वा Inf तुमुन्—भिक्षितुम्

भिद्—(भिदिर्) रुधा U अ भेदने, to separate, to break down

Pre लट्—

PARASMAIPADA.

भिनत्ति	भिन्त	भिन्दन्ति
भिनत्सि	भिन्थ	भिन्थ
भिनद्मि	भिन्द्वः	भिन्द्मः

ATMANEPADA

भिन्ते	भिन्दाते	भिन्दते
भिन्त्से	भिन्दाथे	भिन्द्ध्वे
भिन्दे	भिन्द्वहे	भिन्द्महे

Pot. विधिलिङ्—भिन्द्यात् भिन्दीत भिन्द्याः भिन्दीथाः भिन्द्याम् भिन्दीय Imp लोट्—भिनत्तु भिन्ताम् भिन्दि-

भिन्त्स भिनदानि भिनदै Impf लङ्—अभिनत् अभिन्त अभिनत् अभिन अभिन्था अभिनदम् अभिन्दि Perf लिट् —बिभेद बिभिदे, बिभिदतु बिभिदाते बिभेदिथ बिभिदिषे, बिभिदथु बिभिदाथे बिभेद बिभिदे, बिभिदिव बिभिदिवहे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA

{अभैत्सीत् / अभिदत्	{अभैत्ताम् / अभिदताम्	{अभैत्सु / अभिदन्
{अभैत्सी / अभिद	{अभैत्तम् / अभिदतम्	{अभैत्त / अभिदत
{अभैत्सम् / अभिदम्	{अभैत्स्व / अभिदाव	{अभैत्स्म / अभिदाम

ATMANEPADA.

अभित्त	अभित्सातां	अभित्सत
अभित्था	अभित्साथाम्	अभिद्ध्वम्
अभित्सि	अभित्स्वहि	अभित्स्महि

Fu लृट्—भेत्स्यति भेत्स्यते भेत्स्यसि भेत्स्यसे भेत्स्यामि भेत्स्ये Per Fu. लुट्—भेत्ता भेत्तासि भेत्तासे भेत्तास्मि-भेत्ताहे Con लृङ्—अभेत्स्यत् अभेत्स्यत Ben आशिषि लिङ्—भिद्यात् भित्सीष्ट भिद्या भित्सीष्ठा भिद्यासम् भित्सीय Pas कर्मणि—भिद्यते, Aor कर्म लुङ्—अभेदि Cau णिजन्त—भेदयति, Aor णिच् लुङ्—अबीभिदत् Des सनन्त—बिभित्सति ते Fre यङन्त—बेभिद्यते Kri कृत्य —भेत्तव्य भेदनीय, भेद्य PP निष्ठा—भिन्न, शकलार्थे—भित्तम् शकलम् IP क्त्वा—भित्त्वा Inf तुमुन्—भेत्तुम्

भी (ञिभी)—जुहो P भये, to fear, to be anxious about.

Pre लट्—

बिभेति	बिभितः बिभीतः	बिभ्यति
बिभेषि	बिभिथः बिभीथः	बिभिथ बिभीथ
बिभेमि	बिभिवः बिभीवः	बिभिमः बिभीमः

Pot विधिलिङ्—

बिभियात् बिभीयात्	बिभियाताम् बिभीयाताम्	बिभियुः बिभीयुः
बिभियाः बिभीयाः	बिभियातम् बिभीयातम्	बिभियात बिभीयात
बिभियाम् बिभीयाम्	बिभियाव बिभीयाव	बिभियाम बिभीयाम

Imp लोट्—

बिभेतु	बिभिताम् बिभीताम्	बिभ्यतु
बिभिहि बिभीहि	बिभितम् बिभीतम्	बिभित बिभीत
बिभयानि	बिभयाव	बिभयाम

Impf लङ्—

अबिभेत्	अबिभिताम् अबिभीताम्	अबिभयुः

अबिभी	अबिभितम् / अबिभीतम्	अबिभित / अबिभीत
अबिभयम्	अबिभिव / अबिभीव	अबिभिम / अबिभीम

Perf लिट—

बिभाय	बिभ्यतु	बिभ्यु
बिभयिथ बिभेथ	बिभ्यथु	बिभ्य
बिभाय बिभय	बिभ्यिव	बिभ्यिम

बिभयांचकार यास बभूव Tu लृट—भेष्यति भेष्यसि भेष्यामि Per Fu लुट—भेत्ता भेत्तासि भेत्तास्मि Con लृङ—अभेष्यत् अभेष्य अभेष्यम् Ben आशिषि लिङ—भीयात् भीयास्ताम् भीयासु भीया भीयासम् Pas भावे—भीयते Aor भावे लुङ्—अभायि Cau णिजन्त- भाययति भापयते भीषयते, Aor णिच् लुङ्- अबीभयत् अबीभपत अबिभीषत Des सनन्त—बिभीषति Fre यङन्त—बेभीयते Kri तव्य—भेतव्य PP निष्ठा—भीत Inf तुमुन्—भेतुम्

चोराद् बिभेति

भुज—रुधा U अ पालनाभ्यवहारयो, to protect, to eat, to enjoy, to govern

Pre लट—

PARASMAIPADA

भुनक्ति	भुङ्क्त	भुञ्जन्ति
भुनक्षि	भुङ्क्थ	भुङ्क्थ
भुनज्मि	भुञ्ज्व	भुञ्ज्म

ATMANEPADA

भुङ्क्ते	भुञ्जाते	भुञ्जते
भुङ्क्षे	भुञ्जाथे	भुङ्ग्ध्वे
भुञ्जे	भुञ्ज्वहे	भुञ्ज्महे

Pot विधिलिङ—भुञ्ज्यात् भुञ्जीत भुञ्ज्या भुञ्जीथा. भुञ्ज्याम् भुञ्जीय Imp लोट—भुनक्तु भुङ्क्ताम्, भुङ्क्ताम् भुञ्जाताम् भुञ्जन्तु भुञ्जताम भुङ्ग्धि भुङ्क्ष्व भुङ्क्त भुङ्ग्ध्वम् भुनजानि भुनजै

PARASMAIPADA

Impf लङ्—

अभुनक्	अभुङ्क्ताम्	अभुञ्जन्
अभुनक	अभुङ्क्ताम्	अभुङ्क्त
अभुनजम्	अभुञ्ज्व	अभुञ्ज्म

ATMANEPADA

अभुङ्क्त	अभुञ्जाताम्	अभुञ्जत
अभुङ्क्था	अभुञ्जाथाम	अभुङ्ग्ध्वम्
अभुञ्जि	अभुञ्ज्वहि	अभुञ्ज्महि

Perf लिट्—बुभोज बुभुजे, बुभुजतु बुभुजाते बुभोजिथ-बुभुजिषे, बुभुजथु बुभुजाथे बुभोज बुभुजे बुभुजिव बुभुजिवहे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA

अभौक्षीत्	अभौक्ताम्	अभौक्षु
अभौक्षी	अभौक्ताम्	अभौक्त
अभौक्षम्	अभौक्ष्व	अभौक्ष्म

ATMANEPADA.

अभुङ्क्त	अभुञ्जाताम्	अभुञ्जत
अभुङ्क्थाः	अभुञ्जाथाम्	अभुङ्ग्ध्वम्
अभुञ्जि	अभुञ्ज्वहि	अभुञ्ज्महि

Fu. लृट्—भोक्ष्यति भोक्ष्यते Per Fu लुट्—भोक्ता Con लृङ्—अभोक्ष्यत् अभोक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—भुज्यात् भुक्षीष्ट Pas कर्मणि—भुज्यते Aor कर्म लुङ्—अभोजि Cau णिजन्त—भोजयति ते Aor णिच् लुङ्—अबूभुजत् त Des सनन्त—बुभुक्षति ते Fre यङन्त—बोभुज्यते Kri कृत्य—भोक्तव्य PP निष्ठा—भुक्त IP क्त्वा—भुक्त्वा Inf तुमुन्—भोक्तुम्

बुभुजे पृथिवीपालः पृथिवीमेव केवलाम्
हृष्टो जनो दुःखशतानि भुङ्क्ते

भू—भ्वा P से सत्तायाम्, to be. Pre लट्—

भवति	भवतः	भवन्ति
भवसि	भवथः	भवथ
भवामि	भवावः	भवामः

Pot विधिलिङ्—

भवेत्	भवेताम्	भवेयुः
भवेः	भवेतम्	भवेत
भवेयम्	भवेव	भवेम

Imp लोट्—

भवतु	भवताम्	भवन्तु
भव	भवताम्	भवत
भवानि	भवाव	भवाम

Impf लङ्—

अभवत्	अभवताम्	अवभन्
अभव	अभवतम	अभयत
अभवम्	अभवाव	अभवाम

Perf लिट्—

बभूव	बभूवतु	बभुवु
बभूविथ	बभूवथु	बभूव
बभूव	बभूविव	बभूविम

Aor लुङ्—

अभूत्	अभूताम्	अभूवन्
अभूः	अभूतम्	अभूत
अभूवम्	अभूव	अभूम

Fu लृट्—

भविष्यति	भविष्यतः	भविष्यन्ति
भविष्यसि	भविष्यथ	भविष्यथ
भविष्यामि	भविष्याव	भविष्यामः

Per Fu लुट्—

भविता	भवितारौ	भवितारः
भवितासि	भवितास्थ	भवितास्थ
भवितास्मि	भवितास्व	भवितास्मः

Con लृङ्—

अभविष्यत्	अभविष्यताम्	अभविष्यन्
अभविष्यः	अभविष्यतम्	अभविष्यत
अभविष्यम्	अभविष्याव	अभविष्याम

Ben आशिषि लिङ्—

भूयात्	भूयास्ताम्	भूयासुः
भूयाः	भूयास्तम्	भूयास्त
भूयासम्	भूयास्व	भूयास्म

Pas —(भावे)—अकर्मकधातुभ्यो भावे कर्तरि च लकारा भवन्ति तत्र भावे प्रथमपुरुषैकवचनमेव सकर्मकधातुभ्यः कर्मणि कर्तरि च लकारा भवन्ति तत्र कर्मणि एकवचन-द्विवचनबहुवचनानि स्युः लट्—लिङ् (विध्यर्थे)—लोट—लङ्षु परतु य (यक) भावे कर्मणि च भावे कर्मणि च आत्मनेपद भवति

Pre लट्—भूयते (देवदत्तेन भूयते, त्वया भूयते, मया भूयते) Pot. विधिलिङ्—भूयेत Imp लोट्—भूयताम् Impf लङ्—अभूयत Perf लिट—बभूवे Aor लुङ्—अभावि Fu लृट्—भाविष्यते भविष्यते Per Fu लुट्—भाविता भविता Con लृङ—अभाविष्यत अभविष्यत Ben आशिषि लिङ्—भाविषीष्ट भविषीष्ट

भूयते भवता मासम्। अकर्मकधातुभिर्योगे—"काल भावाध्वगन्तव्यदेशवाचकानां कर्मसंज्ञा ॥"

Pas (कर्मणि)—भू—may be used in the कर्मवाच्य after certain prepositions Thus—अनु + भू = अनुभूयते, अनुभूयेते अनुभूयन्ते अनुभूयसे, अनुभूयध्वे अनुभूये, अनुभूयावहे अनुभूयामहे

त्वम् अनुभूयसे अहम् अनुभूये

Pot विधिलिङ्—अनुभूयेत अनुभूयेथाः अनुभूयेय Imp लोट—अनुभूयताम् अनुभूयस्व अनुभूयै Impf लङ्

—अन्वभूयत अन्वभूयथा अन्वभूये Perf लिट्—अनु बभूवे अनुबभूविषे अनुबभूवे Aor लुङ्—अन्वभावि, अन्व भाविषाताम् अन्वभविषाताम् अन्वभाविष्ठा अन्वभविष्ठा अन्वभाविषि अन्वभविषि Fu ऌट्—अनुभाविष्यते अनुभवि ष्यते Per Fu लुट्—अनुभाविता अनुभविता Con ऌङ्—अन्वभाविष्यत अन्वभविष्यत Ben आशिषि लिङ्—अनु भाविषीष्ट अनुभविषीष्ट

अनुभूयते आनन्द रामेण, त्वया अनुभूयते आनन्द, मया अनुभूयते आनन्द ॥ त्वम् अनुभूयसे ॥ अहम् अनुभूये ॥

Part Pre भूयमान Part Fu ऌट्—भविष्यमाण PP निष्ठा—भूत

Cau. णिजन्त—

PARASMAIPADA

Pre लट्—भावयति भावयसि भावयामि Pot विधि लिङ्—भावयेत् भावये भावयेयम् Imp लोट्—भावयतु भावय भावयानि Impf लङ्—अभावयत् अभावय अभावयम Perf लिट्—भावयाञ्चकार आस बभूव Aor लुङ् —अबीभवत् अबीभव अबीभवम् Fu ऌट्—भाव यिष्यति भावयिष्यसि भावयिष्यामि Per Fu लुट्—भाव यिता भावयितासि भावयितास्मि Con ऌङ्—अभाव यिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—भाव्यात् भाव्या भाव्यासम्

ATMANEPADA

Pre लट्—भावयते भावयसे भावये Pot विधिलिङ् —भावयेत भावयेय Imp लोट्—भावयताम्

भावयस्व भावयै Impf लङ्—अभावयत अभावयथा अभावयि Perf लिट्—भावयां चक्रे आस बभूव Aor लुङ—अबीभवत अबीभवथा अबीभवे Fu लृट्—भावयिष्यते भावयिष्यसे भावयिष्ये Per Fu लुट्—भावयिता भावयितासे भावयिताहे Con लृङ—अभावयिष्यत अभावयिष्यथा अभावयिष्ये Ben आशिषि लिङ्—भावयिषीष्ट भावयिषीष्ठा भावयिषीय

Causative Passive (तस्मात् कर्मवाच्ये)—Pre लट्—भाव्यते भाव्यसे भाव्ये Pot विधिलिङ्—भाव्येत भाव्येथा भाव्येय Imp लोट्—भाव्यताम् भाव्यस्व भाव्यै Impf लङ्—अभाव्यत अभाव्यथा अभाव्ये Perf लिट्—भावयांचक्रे आसे बभूवे Aor अभावि, अभावयिषाताम् अभाविषाताम् अभावयिष्ठा अभाविष्ठा अभावयिषि अभाविषि Fu. लृट्—भावयिष्यते भाविष्यते भावयिष्यसे भाविष्यसे भावयिष्ये भाविष्ये Per Fu. लुट्—भावयिता भाविता भावयितासे भावितासे भावयिताहे भाविताहे Con लृङ्—अभावयिष्यत अभाविष्यत अभावयिष्यथा अभाविष्यथा अभावयिष्ये अभाविष्ये Ben आशिषि लिङ—भावयिषीष्ट भाविषीष्ट भावयिषीष्ठा भाविषीष्ठा भावयिषीय भाविषीय

Des सनन्त—

PARASMAIPADA.

Pre लट्—बुभूषति बुभूषसि बुभूषामि
Pot विधिलिङ्—बुभूषेत् बुभूषे बुभूषेयम्
Imp लोट्—बुभूषतु बुभूष बुभूषाणि
Impf लङ्—अबुभूषत् अबुभूष अबुभूषम्

Perf लिट्—बुभूषाचकार-आस बभूव बुभूषांचकर्थ-आसिथ बभूविथ बुभूषाचकार आस बभूव

Aor लुङ्—अबुभूषीत् अबुभूषी अबुभूषिषम्

Fu लृट्—बुभूषिष्यति बुभूषिष्यसि बुभूषिष्यामि

Per Fu लुट्—बुभूषिता बुभूषितासि बुभूषितास्मि

Con लृङ्—अबुभूषिष्यत् अबुभूषिष्य अबुभूषिष्यम्

Ben आशिषि लिङ—बुभूष्यात् बुभूष्या बुभूष्यासम्

ATMANEPADA

Pre लट्—बुभूषते बुभूषसे बुभूषे

Pot विधिलिङ्—बुभूषेत बुभूषेथा बुभूषेय

Imp लोट्—बुभूषताम् बुभूषस्व बुभूषै

Perf लिट्—बुभूषाचक्रे आस बभूव

Aor लुङ्—अबुभूषिष्ट अबुभूषिष्ठा अबुभूषिषि

Fu लृट्—बुभूषिष्यते बुभूषिष्यसे बुभूषिष्ये

Per Fu लुट्—बुभूषिता बुभूषितासे बुभूषिताहे

Con लृङ्—अबुभूषिष्यत अबुभूषिष्यथा अबुभूषिष्ये

Ben आशिषि लिङ बुभूषिषीष्ट बुभूषिषीष्ठा बुभूषिषीय

Desiderative Passive (सनन्तात् कर्मवाच्ये)—

Pre लट्—बुभूष्यते बुभूष्यसे बुभूष्ये

Pot विधिलिङ—बुभूष्येत बुभूष्येथा बुभूष्येय

Imp लोट्—बुभूष्यताम् बुभूष्यस्व बुभूष्यै

Impf लङ—अबुभूष्यत अबुभूष्यथा अबुभूष्ये

Perf लिट्—बुभूषांचक्रे आस बभूव

Aor लुङ—अबुभूषि अबुभूषिष्ठा अबुभूषिषि

[illegible] बुभूषिष्यसे बुभूषिष्ये

Per Fu लुट्—बुभूषिता बुभूषितासे बुभूषिताहे

Con लृङ्—अबुभूषिष्यत अबुभूषिष्यथा अबुभूषिष्ये

Ben आशिषि लिङ्—बुभूषिषीष्ट बुभूषिषीष्ठा बुभूषिषीय

Pre यङन्त—

Pre लट्—बोभूयते, बोभूयेते, बोभूयन्ते बोभूयसे, बोभूयेथे, बोभूयध्वे बोभूये बोभूयावहे, बोभूयामहे

Pot विधिलिङ्—बोभूयेत बोभूयेयाताम्, बोभूयेरन् बोभूयेथा बोभूयेयाथाम् बोभूयेध्वम् बोभूयेय बोभूयेवहि बोभूयेमहि

Imp लोट्—बोभूयताम् बोभूयेताम् बोभूयन्ताम् बोभूयस्व बोभूयेथाम् बोभूयध्वम् बोभूयै, बोभूयावहै बोभूयामहै

Impf लङ्—अबोभूयत अबोभूयेताम् अबोभूयन्त अबोभूयथा, अबोभूयेथाम्, अबोभूयध्वम् अबोभूये अबोभूयावहि अबोभूयामहि

Perf लिट्—बोभूयांचक्रे आस बभूव

Aor लुङ्—अबोभूयिष्ट अबोभूयिषाताम् अबोभूयिषत अबोभूयिष्ठा अबोभूयिषाथाम् अबोभूयिध्वम् अबोभूयिषि, अबोभूयिष्वहि, अबोभूयिष्महि

Fu लृट्—बोभूयिष्यते बोभूयिष्यसे बोभूयिष्ये

Per Fu लुट्—बोभूयिता बोभूयितासे बोभूयिताहे

Con लृङ्—अबोभूयिष्यत अबोभूयिष्यथा अबोभूयिष्ये

Ben आशिषि लिङ्—बोभूयिषीष्ट, बोभूयिषीयास्ताम्, बोभूयिषीरन् बोभूयिषीष्ठा, बोभूयिषीयास्थाम् बोभूयिषीध्वम् बोभूयिषीय, बोभूयिषीवहि बोभूयिषीमहि

Krı कृत्य—भवितव्य, भवनीय, भव्य Pre Par—(शत्) भवत् Fu Par—(शत्) भविष्यत् IP क्त्वा—भूत्वा, अनु+भू=अनुभूय Pre Par—(शान) भूयमान Fu Par—(शान) भविष्यमाण PP निष्ठा—भूत Inf तुमुन्—भवितम्, (णिच्) भावयितुम्

भू—चुरा A to obtain भू may be used ın the Atmanepada after certain prepositions Even by itself it is used in the sense of obtaining Pre लट्—भावयते भवते भावयसे भवसे भावये भवे Pot विधिलिङ्- भावयेत भवेत Imp लोट्—भावयताम् भवताम् Impf लङ्—अभावयत अभवत Perf लिट—भावयां चक्रे आस बभूव, बभूवे Aor—अबीभवत अभविष्ट Fu लृट्—भावयिष्यते भविष्यते Per Fu लुट्—भावयिता भविता Con लृङ्—अभावयिष्यत अभविष्यत Ben आशिषि लिङ्—भावयिषीष्ट भविषीष्ट Pas—भाव्यते भूयते.

भूष्—भ्वा P से अलङ्कारे, to adorn Pre लट्—भूषति Pot विधिलिङ्—भूषेत् Imp लोट—भूषतु Impf लङ—अभूषत् Perf लिट्—बुभूष बुभूषिथ बुभूष Aor लुङ्—अभूषीत् अभूषी अभूषिषम् Fu लृट—भूषिष्यति Per Fu लुट्—भूषिता Con लृङ्—अभूषिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—भूष्यात् Pas कर्मणि—भूष्यते, Aor कर्म लुङ्—अभूषि Cau णिजन्त—भूषयति Aor णिच

लुङ्—अबुभूषत् Des सनन्त—बुभूषिषति Fre यङन्त —बोभूष्यते Kri कृत्य—भूषितव्य, भूषणीय PP निष्ठा —भूषित IP क्त्वा—भूषित्वा Inf तुमुन्—भूषितुम्

भूष्—चुरा U से अलङ्कारे, to adorn Pre. लट् —भूषयति ते Pot विधिलिङ्—भूषयेत् त Imp लोट् भूषयतु भूषयताम् Impf लङ्—अभूषयत् त Perf. लिट्—भूषयांचकार चक्रे आस बभूव Aor लुङ्—अबु भूषत् त Fu लृट्—भूषयिष्यति ते Per Fu लुट् —भूषयिता Con लृङ्—अभूषयिष्यत् त Pas कर्मणि —भूष्यते, Aor कर्म लुङ्—अभूषि Des सनन्त—बुभू षयिषति ते Fre यङन्त—बोभूष्यते Kri कृत्य—भूष यितव्य PP निष्ठा—भूषित IP क्त्वा—भूषयित्वा Inf तुमुन्—भूषयितुम्

भृ (भृञ्)—भ्वा U अ भरणे, to nourish, to fill, to carry Pre लट्—भरति भरते Pot विधि लिङ्—भरेत् भरेत Imp लोट्—भरतु भरताम् भर भरस्व भराणि भरै Impf लङ्—अभरत् अभरत अभर अभ रथाः अभरम् अभरे Perf लिट्—बभार-बभ्रे, बभ्रतु बभ्राते बभर्थ बभृषे, बभ्रथु बभ्राथे बभार बभ्रे, बभृव बभृवहे Aor लुङ्—अभार्षीत् अभृत अभार्षी अभृथाः अभार्षम् अभृषि Fu लृट्—भरिष्यति भरिष्यते Per Fu लुट्—भर्ता Con लृङ—अभरिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—भ्रियात् भृषीष्ट Pas कर्मणि—भ्रियते Aor कर्म लुङ्—अभारि Cau णिजन्त—भारयति, Aor णिच्-

लुङ्—अबीभरत् Des सनन्त—बिभरिषति ते बुभूर्षति ते Fre यङन्त—बेभ्रीयते Kri कृत्य—भर्तव्य भरणीय PP निष्ठा—भृत Inf तुमुन्—भर्तुम्

दरिद्रान् भर कौन्तेय ॥

भृ (भृञ्)—जुहो U अ 'स्य' परे इट् धारण पोषणयो to carry, to nourish

Pre लट्—

PARASMAIPADA

बिभर्ति	बिभृत	बिभ्रति
बिभर्षि	बिभृथ	बिभृथ
बिभर्मि	बिभृव	बिभृम

ATMANEPADA

बिभृते	बिभ्राते	बिभ्रते
बिभृषे	बिभ्राथे	बिभृध्वे
बिभ्रे	बिभृवहे	बिभृमहे

Pot विधिलिङ्—बिभृयात् बिभ्रीत बिभृयाः बिभ्रीथाः बिभृयाम् बिभ्रीय Imp लोट्—बिभर्तु बिभृताम्, बिभृताम् बिभ्राताम् बिभ्रतु बिभ्रताम् बिभृहि बिभृष्व, बिभृतम् बिभ्राथाम् बिभराणि बिभरै, बिभराव बिभरावहै

Impf लङ्—

PARASMAIPADA

अबिभः	अबिभृताम्	अबिभरुः
अबिभः	अबिभृतम्	अबिभृत
अबिभरम्	अबिभृव	अबिभृम

ATMANEPADA.

अबिभृत	अबिभ्राताम्	अबिभ्रत
अबिभृथा	अबिभ्राथाम्	अबिभृध्वम्
अबिभ्रि	अबिभृवहि	अबिभृमहि

Perf लिट्—

PARASMAIPADA

बभार	बभ्रतु	बभ्रु
बभर्थ	बभ्रथु	बभ्र
बभार बभर	बभृव	बभृम
बिभराचकार	बिभराचक्रतु	बिभरांचक्रु
बिभराचकर्थ	बिभराचक्रथु	बिभराचक्र
बिभराचकार	बिभरांचकृव	बिभरांचकृम

एवम्—

—आस	—आसतु	—आसु
—बभूव	—बभूवतु	—बभूवु

ATMANEPADA

बभ्रे	बभ्राते	बभ्रिरे
बभृषे	बभ्राथे	बभृढ्वे
बभ्रे	बभृवहे	बभृमहे
बिभराचक्रे	बिभराचक्राते	बिभरांचक्रिरे
बिभरांचकृषे	बिभराचक्राथे	बिभराचकृढ्वे
बिभराचक्रे	बिभराचकृवहे	बिभराचकृमहे

—आस बभूव Like—Parasmaipada

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA.

अभार्षीत्	अभार्ष्टाम्	अभार्षुः
अभार्षीः	अभार्ष्टम्	अभार्ष्ट
अभार्षम्	अभार्ष्व	अभार्ष्म

ATMANEPADA

अभृत	अभृषाताम्	अभृषत
अभृथाः	अभृषाथाम्	अभृढ्वम्
अभृषि	अभृष्वहि	अभृष्महि

Fu लृट्—भरिष्यति भरिष्यते Per Fu लुट्—भर्ता भर्तासि भर्तासे भर्तास्मि भर्ताहे Con लृङ्—अभरिष्यत्-अभरिष्यत अभरिष्य अभरिष्यथाः अभरिष्यम् अभरिष्ये Ben आशिषि लिङ्—भ्रियात् भृषीष्ट भ्रियाः-भृषीष्ठाः भ्रियासम्-भृषीय Pas कर्मणि—भ्रियते, Aor कर्म लुङ्—अभारि Cau णिजन्त—भारयति ते, Aor णिच लुङ्—अबीभरत् त Des सनन्त—बुभूषति ते Fre यङन्त—बेभ्रीयते Krı कृत्य—भर्तव्य, भरणीय PP निष्ठा—भृत Inf तुमुन्—भर्तुम्

धुर धरिष्या बिभराबभूव

भृज् (भृजी)—भ्वा A से भर्जने, to parch, to fry Pre लट्—भर्जते Pot विधिलिङ्—भर्जेत Imp लोट्—भर्जताम् Impf लङ्—अभर्जत Perf लिट्—बभृजे Aor लुङ्—अभर्जिष्ट Fu लृट्—भर्जिष्यते Per Fu लुट्—भर्जिता Con. लृङ्—अभर्जिष्यत Ben

आशिषि लिङ्—भर्जिषीष्ट Pas कर्मणि—भृज्यते, Aor कर्म लुङ्—अभर्जि Cau णिजन्त—भर्जयति ते Aor णिच् लुङ्—अबीभृजत् अबभर्जत् Des सनन्त—बिभर्जिषते Fre यङन्त—बरीभृज्यते Kri कृत्य—भर्जितव्य, भर्जनीय PP निष्ठा—भृक्त IP क्त्वा—भर्जित्वा भृक्त्वा Inf तुमुन् भर्जितुम्

भ्रंश्—भ्वा A. से अवस्रंसने, (अस्य भ्वादिपाठस्तु मैत्रेयप्रभृतिसम्मत) to escape, to decline Pre लट्—भ्रशते Pot. विधिलिङ्—भ्रशेत Imp लोट्—भ्रशताम् Impf लङ्—अभ्रशत Perf लिट्—बभ्रशे Aor लुङ्—अभ्रशत् अभ्रंशिष्ट Fu लृट्—भ्रंशिष्यते Per Fu लुट्—भ्रशिता Con लृङ्—अभ्रशिष्यत Ben आशिषि-लिङ्—भ्रशिषीष्ट Pas भावे—भ्रश्यते Aor भावे लुङ्—अभ्रंशि Cau णिजन्त—भ्रशयति, Aor णिच् लुङ् अबभ्रशत् Des सनन्त—बिभ्रशिषते Fre यङन्त—बाभ्रश्यते PP निष्ठा—भ्रष्ट IP क्त्वा—भ्रशित्वा भ्रष्ट्वा Inf तुमुन्—भ्रशितुम्

भ्रंशु—दिवा P से अध पतने, to fall, to decline to escape Pre लट्—भ्रश्यति Pot विधिलिङ्—भ्रश्येत् Imp लोट्—भ्रश्यतु Impf लङ्—अभ्रश्यत् Perf लिट्—बभ्रंश, बभ्रशतु बभ्रंशिथ, बभ्रशथु बभ्रंश, बभ्रंशिव Aor लुङ्—अभ्रशत् अभ्रश अभ्रशम् Fu. लृट्—भ्रंशिष्यति Per Fu लुट्—भ्रंशिता Con लृङ्—अभ्रंशिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—भ्रश्यात् Pas भावे—भ्रश्यते Aor भावे लुङ्—अभ्रंशि Cau णिजन्त

—भ्रंशयति Aor णिच्-लुङ्—अबभ्रशत् Des सनन्त—बिभ्रंशिषति Fre यङन्त—बाभ्रश्यते Kri कृत्य—भ्रंशितव्य PP निष्ठा—भ्रष्ट IP क्त्वा—भ्रंशित्वा भ्रष्ट्वा Inf तुमुन्—भ्रंशितुम्

भ्रस्—भ्वा A. and दिवा P to fall down Pre लट्—भ्रसते भ्रस्यति Same as भ्रश्

भ्रम्—भ्वा P मे चलने, to roam, to totter, to surround

Pre लट्—

भ्रमति / भ्राम्यति	भ्रमतः / भ्राम्यतः	भ्रमन्ति / भ्राम्यन्ति
भ्रमसि / भ्राम्यसि	भ्रमथः / भ्राम्यथः	भ्रमथ / भ्राम्यथ
भ्रमामि / भ्राम्यामि	भ्रमावः / भ्राम्यावः	भ्रमामः / भ्राम्यामः

Pot विधिलिङ्—भ्रमेत् भ्राम्येत् Imp लोट्—भ्रमतु भ्राम्यतु Impf लङ्—अभ्रमत् अभ्राम्यत्

Perf लिट्—

बभ्राम	बभ्रमतुः / भ्रेमतुः	बभ्रमुः / भ्रेमुः
बभ्रमिथ / भ्रेमिथ	बभ्रमथुः / भ्रेमथुः	बभ्रम / भ्रेम
बभ्राम / बभ्रम	बभ्रमिव / भ्रेमिव	बभ्रमिम / भ्रेमिम

Aor लुङ्—अभ्रमीत् अभ्रमी अभ्रमिषम् Fu लृट्—भ्रमिष्यति Per Fu लुट्—भ्रमिता Con लृङ्—अभ्रमिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—भ्रम्यात् Pas कर्मणि—भ्रम्यते, Aor कर्म लुङ्—अभ्रामि Cau णिजन्त—भ्रमयति, Aor णिच् लुङ्—अबिभ्रमत् Des सनन्त—बिभ्रमिषति, Fre यङन्त—बम्भ्रम्यते Kri कृत्य—भ्रमितव्य PP निष्ठा—भ्रान्त IP क्त्वा—भ्रमित्वा भ्रान्त्वा Inf तुमुन्—भ्रमितुम्

भ्रम्—दिवा P से चलने, to roam Pre लट्—भ्राम्यति भ्रमति Pot विधिलिङ्—भ्राम्येत् भ्रमेत् Imp लोट्—भ्राम्यतु भ्रमतु Impf लङ्—अभ्राम्यत् अभ्रमत् Perf लिट्—बभ्राम (same as भ्वा—भ्रम्)

Aor लुङ्—

अभ्रमत्	अभ्रमताम्	अभ्रमन
अभ्रम	अभ्रमतम्	अभ्रमत
अभ्रमम्	अभ्रमाव	अभ्रमाम

Fu लृट्—भ्रमिष्यति Per Fu लुट्—भ्रमिता Con लृङ्—अभ्रमिष्यत् Ben आशिषि लिङ—भ्रम्यात् Pas कर्मणि—भ्रम्यते, Aor कर्म लुङ्—अभ्रामि Cau णिजन्त—भ्रमयति (भ्रामयति) Aor णिच् लुङ्—अबिभ्रमत् Des सनन्त—बिभ्रमिषति Fre यङन्त—बम्भ्रम्यते Kri कृत्य—भ्रमितव्य PP निष्ठा—भ्रान्त IP क्त्वा—भ्रमित्वा भ्रान्त्वा Inf तुमुन्—भ्रमितुम्

लोकेऽस्मिन् भ्रमाम्येक ॥ बभ्राम तत्र तत्रैव ॥ दृष्टिर्भ्राम्यति मे ॥ भ्रेमु शिलोच्चयास्तुङ्गान् ॥ तत्रैवाविभ्रमद्देवी ॥ उत्क्षिप्य भ्रामयेद्देहम् भ्रामयित्वा गतगुणम् ॥ भ्रान्त देशमनेकदुर्गविषमम्

भ्रस्ज—तुदा U भ्र पाके, to fry

Pre लट्—

PARASMAIPADA

भृज्जति	भृज्जतः	भृज्जन्ति
भृज्जसि	भृज्जथः	भृज्जथ
भृज्जामि	भृज्जावः	भृज्जामः

ATMANEPADA

भृज्जते	भृज्जेते	भृज्जन्ते
भृज्जसे	भृज्जेथे	भृज्जध्वे
भृज्जे	भृज्जावहे	भृज्जामहे

Pot विधिलिङ्—

PARASMAIPADA

भृज्जेत्	भृज्जेताम्	भृज्जेयुः
भृज्जेः	भृज्जेतम्	भृज्जेत
भृज्जेयम्	भृज्जेव	भृज्जेम

ATMANEPADA

भृज्जेत	भृज्जेयाताम्	भृज्जेरन्
भृज्जेथाः	भृज्जेयाथाम्	भृज्जेध्वम्
भृज्जेय	भृज्जेवहि	भृज्जेमहि

Imp लोट्—

PARASMAIPADA.

भृज्जतु	भृज्जताम्	भृज्जन्तु
भृज्ज	भृज्जतम्	भृज्जत
भृज्जानि	भृज्जाव	भृज्जाम

ATMANEPADA

भृज्जताम्	भृज्जेताम्	भृज्जन्ताम्
भृज्जस्व	भृज्जेथाम्	भृज्जध्वम्
भृज्जै	भृज्जावहै	भृज्जामहै

Impf लङ्—

PARASMAIPADA

अभृज्जत्	अभृज्जताम्	अभृज्जन्
अभृज्जः	अभृज्जतम्	अभृज्जत
अभृज्जम्	अभृज्जाव	अभृज्जाम

ATMANEPADA

अभृज्जत	अभृज्जेताम्	अभृज्जन्त
अभृज्जथाः	अभृज्जेथाम्	अभृज्जध्वम्
अभृज्जे	अभृज्जावहि	अभृज्जामहि

Perf लिट्— PARASMAIPADA

बभर्ज / बभ्रज्ज	बभर्जतुः / बभ्रज्जतुः	बभर्जुः / बभ्रज्जुः
बभर्जिथ बभर्ष्ठ / बभ्रज्जिथ बभ्रष्ठ	बभर्जथुः / बभ्रज्जथुः	बभर्ज / बभ्रज्ज
बभर्ज / बभ्रज्ज	बभर्जिव / बभ्रज्जिव	बभर्जिम / बभ्रज्जिम

ATMANEPADA.

बभर्जे / बभ्रज्जे	बभर्जाते / बभ्रज्जाते	बभर्जिरे / बभ्रज्जिरे
बभर्जिषे / बभ्रज्जिषे	बभर्जाथे / बभ्रज्जाथे	बभर्जिध्वे / बभ्रज्जिध्वे
बभर्जे / बभ्रज्जे	बभर्जिवहे / बभ्रज्जिवहे	बभर्जिमहे / बभ्रज्जिमहे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA.

अभार्क्षीत् / अभ्राक्षीत्	अभार्ष्टाम् / अभ्राष्टाम्	अभार्क्षुः / अभ्राक्षुः
अभार्क्षीः / अभ्राक्षीः	अभार्ष्टम् / अभ्राष्टम्	अभार्ष्ट / अभ्राष्ट
अभार्क्षम् / अभ्राक्षम्	अभार्क्ष्व / अभ्राक्ष्व	अभार्क्ष्म / अभ्राक्ष्म

ATMANEPADA

अभर्ष्ट / अभ्रष्ट	अभर्क्षाताम् / अभ्रक्षाताम्	अभर्क्षत / अभ्रक्षत
अभर्ष्ठाः / अभ्रष्ठाः	अभर्क्षाथाम् / अभ्रक्षाथाम्	अभर्ड्ढ्वम् / अभ्रड्ढ्वम्
अभर्क्षि / अभ्रक्षि	अभर्क्ष्वहि / अभ्रक्ष्वहि	अभर्क्ष्महि / अभ्रक्ष्महि

Fu लृट्—भर्क्ष्यति भ्रक्ष्यति भर्क्ष्यते भ्रक्ष्यते Per Fu लुट्—भर्ष्टा भ्रष्टा Con लृङ्—अभर्क्ष्यत् अभ्रक्ष्यत् अभर्क्ष्यत

अभ्रक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—P—भृज्ज्यात् भृज्ज्या भृज्ज्यासम् A—भर्क्षीष्ट भृक्षीष्ट, भर्क्षीयास्ताम् भृक्षीयास्ताम भर्क्षीष्ठा भृक्षीष्ठा भर्क्षीय भृक्षीय Pas कर्मणि—भृज्ज्यते Aor कर्म लुङ्—अभर्जि Cau णिजन्त—भर्जयति भ्रज्जयति Aor णिच् लुङ्—अबभर्जत् अबभ्रज्जत् त Des सनन्त —P—बिभर्क्षति बिभ्रक्षति बिभर्जिषति बिभ्रज्जिषति A— बिभर्क्षते बिभ्रक्षते बिभर्जिषते बिभ्रज्जिषते Fre यङन्त— बरीभृज्ज्यते PP निष्ठा—भृष्ट (Cf भ्रष्ट, भ्रष्टवान्) Inf तुमुन्—भर्ष्टुम् भ्रष्टुम्

भ्राज्—भ्वा A. से दीप्तौ, to shine Pre लट्— भ्राजते Imp लोट्—भ्राजताम् Impf लङ्—अभ्राजत Perf लिट्—बभ्राजे भ्रेजे Aor लुङ्—अभ्राजिष्ट Fu लृट्—भ्राजिष्यते Per Fu लुट्—भ्राजिता Con लृङ्— अभ्राजिष्यत Ben आशिषि लिङ—भ्राजिषीष्ट Pas भावे—भ्राज्यते, Aor भावे लुङ्—अभ्राजि Cau णिजन्त— भ्राजयति ते, Aor णिच् लुङ्—अबिभ्रजत् अबभ्राजत् Des सनन्त—बिभ्राजिषते Fre यङन्त—बाभ्राज्यते PP निष्ठा—भ्राजित IP क्त्वा—भ्राजित्वा Inf तुमुन्- भ्राजितुम् अग्नेभ्राजन्तो अर्चय भ्राजन्ते विद्यया च तपसा च भ्राजमानो यथा रविः

म

मण्ड् (मडि)—भ्वा P से भूषायाम्, to decorate Pre लट्—मण्डति Perf लिट्—ममण्ड Aor लुङ्—अमण्डीत् Fu लृट्—मण्डिष्यति Per Fu लुट्—मण्डिता Con लृङ्—अमण्डिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मण्ड्यात् Pas. कर्मणि—मण्ड्यते, Aor कर्म लुङ्—अमण्डि Cau णिजन्त—मण्डयति, Aor णिच लुङ्—अममण्डत् Des सनन्त—मिमण्डिषति Fre यङन्त—मामण्ड्यते PP निष्ठा—मण्डित IP क्त्वा—मण्डित्वा Inf तुमुन्—मण्डितुम्

मण्ड् (मडि)—चुरा P से भूषायाम्, to decorate, to adorn Pre लट्—मण्डयति

मद् (मदी)—दिवा P से हर्षे, to be glad श्यनपरे लट् लिङ् (विधिलिङ्) लोट् लङि परे मद्धातोरुपधादीर्घो भवति Pre लट्—माद्यति Perf लिट्—ममाद Aor लुङ्—अमदत्, अमादीत् अमदीत् Fu लृट्—मदिष्यति Per Fu लुट—मदिता Con लृङ्—अमदिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मद्यात् Pas भावे—मद्यते Aor भावे लुङ्—अमादि Cau णिजन्त—मादयति, Aor णिच् लुङ्—अमीमदत् Des सनन्त—मिमदिषति Fre यङन्त—मामद्यते PP निष्ठा—मत्त IP क्त्वा—मदित्वा Inf तुमुन्—मदितुम् धर्मात् प्रमाद्यति

मद् (मदी)—भ्वा P से हर्षग्लेपनयो, to be proud, to be poor, to be glad Pre लट्—मदति Cau णिजन्त—मदयति (हर्षयति, ग्लेपयति, ग्लेपनम् = दैन्यम्) अन्यार्थे तु—मादयति चित्तविकारमुत्पादयतीत्यर्थ

मद्—चुरा A से तृप्तियोगे, to please Pre लट्—मादयते Perf लिट्—मादयां चक्रे आस बभूव Aor लुङ्—अमीमदत Fu लृट्—मादयिष्यते Inf तुमुन्—मादयितुम्

मन्—दिवा A स ज्ञाने, to know, to think Pre लट्—मन्यते मन्यसे मन्ये Pot विधिलिङ्—मन्येत मन्येथा मन्येय Imp लोट्—मन्यताम् मन्यस्व मन्यै Impf लङ्—अमन्यत अमन्यथा अमन्ये Perf लिट्—मेने, मेनाते, मेनिरे मेनिषे मेने Aor लुङ्—अमस्त, अमसाताम् अमस्था अमसि Fu लृट्—मंस्यते Per Fu लुट्—मन्ता Con लृङ्—अमंस्यत Ben आशिषि लिङ—मंसीष्ट Pas कर्मणि—मन्यते Cau. णिजन्त—मानयति ते Aor णिच् लुङ्—अमीमनत् Des सनन्त—मिमंसते Kri कृत्य—मन्तव्य मननीय PP निष्ठा—मत IP क्त्वा—मत्वा Inf तुमुन्—मन्तुम् न त्वा तृण मन्ये, न त्वा तृणाय मन्ये

मन् (मनु)—तना A से अवबोधे, to consider Pre लट्—मनुते, मन्वाते मनुषे, मन्वाथे मन्वे, मनुवहे Pot विधिलिङ्—मन्वीत मन्वीथा मन्वीय Imp लोट्—मनुताम् मनुष्व मनवै Impf लङ्—अमनुत अमनुथा अमन्वि Perf लिट्—मेने Aor लुङ्—अमनिष्ट अमत अमनिष्ठा अमथा अमनिषि Fu लृट्—मनिष्यते Per Fu लुट्—

मनिता Con लृङ्—अमनिष्यत Ben आशिषि लिङ्—मनिषीष्ट Pas कर्मणि—मन्यते, Aor कर्म लुङ—अमानि Cau णिजन्त—मानयति Des सनन्त—मिमनिषते Fre. यङन्त—ममन्यते Kri कृत्य—मननीय PP निष्ठा—मत IP क्त्वा—मनित्वा मत्वा Inf तुमुन्—मनितुम्

मन्त् —(**मन्ति**)—चुरा U वे गुप्तपरिभाषणे, to consult, to advise, to speak privately Pre लट्—मन्त्रयति ते Impf लङ—अमन्त्रयत् त Perf. लिट्—मन्त्रयांचकार चक्रे आस बभूव Aor लुङ—अममन्त्रत् त Fu लृट्—मन्त्रयिष्यति ते Per Fu लुट—मन्त्रयिता Con लृङ्—अमन्त्रयिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—मन्त्र्यात् मन्त्रयिषीष्ट Pas कर्मणि—मन्त्र्यते Aor कर्म लुङ्—अमन्त्रि Cau Aor —णिच् लुङ्—अममन्त्रत् त Des सनन्त—मिमन्त्रिषति ते PP निष्ठा—मन्त्रित IP क्त्वा—मन्त्रयित्वा Inf तुमुन्—मन्त्रयितुम्

मन्थ् —भ्वा क्र्या P विलोडने, to shake, to churn, to destroy Pre लट्—मन्थति मथ्नाति Pot विधिलिङ—मन्थेत् मथ्नीयात् Imp लोट्—मन्थतु मथ्नातु Impf लङ्—अमन्थत् अमथ्नात् Perf लिट्—ममन्थ, ममन्थतु Aor लुङ्—अमन्थीत् Fu लृट्—मन्थिष्यति Per Fu लुट्—मन्थिता Con लृङ—अमन्थिष्यत् Ben आशिषि लिङ—मथ्यात् मन्थ्यात् Pas कर्मणि—मथ्यते मन्थ्यते Aor कर्म लुङ—अमन्थि Cau णिजन्त—मन्थयति, Aor णिच् लुङ—अममन्थत् Des सनन्त—

मिमन्थियति Fre यङन्त—मामथ्यते Kri ह्लाव—मन्थितव्य, मन्थनीय, मन्थ्य PP निष्ठा—मथित मन्थित IP क्त्वा—मथित्वा मन्थित्वा, प्र+मन्थ्=प्रमथ्य Inf तुमुन्—मन्थितुम्

मस्ज्—तुदा P ष शुद्धौ, to purify, to bathe, to sink Pre लट्—मज्जति, मज्जत मज्जन्ति मज्जसि मज्जामि Pot विधिलिङ—मज्जेत् Imp लोट्—मज्जतु Impf लङ्—अमज्जत् Perf लिट्—ममज्ज ममज्जतु ममज्जिथ ममङ्क्थ ममज्जथु ममज्ज ममज्जिव Aor लुङ—अमाङ्क्षीत्, अमाङ्क्ताम् अमाङ्क्षु अमाङ्क्षी अमाङ्क्षम् Fu लृट—मङ्क्ष्यति Per Fu लुट्—मङ्क्ता Con लृङ्—अमङ्क्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मज्ज्यात् Pas कर्मणि—मज्ज्यते, Aor कर्म लुङ—अमज्जि Cau णिजन्त—मज्जयति Aor णिच लुङ—अममज्जत् Des सनन्त—मिमङ्क्षति Fre यङन्त—मामज्ज्यते PP निष्ठा—मग्न IP क्त्वा—मङ्क्त्वा मक्त्वा Inf तुमुन्—मङ्क्तुम्

मह्—भ्वा P चुरा U वे पूजायाम्, to honour to delight, to increase Pre लट्—महति महयति ते Perf लिट्—ममाह महयाञ्चकार चक्रे,मेहतु महयाञ्चक्रतु-चक्राते Aor लुङ्—अमहीत् अमीमहत् Fu लृट्—महिष्यति महयिष्यति ते Per Fu लुट—महिता महयिता Des सनन्त—मिमहिषति मिमहयिषति ते Fre यङन्त मामह्यते PP निष्ठा—महित महयित IP क्त्वा—महित्वा महयित्वा Inf तुमुन्—महितुम् महयितुम्

मही—कण्ड्वादि A. महीङ् पूजायाम्, to honour Pre लट्—महीयते Imp लोट्—महीयताम्

मा—अदा P अ माने, to measure Pre लट्—माति Pot विधिलिङ्—मायात् Imp लोट्—मातु Impf लङ्—अमात् Perf लिट्—ममौ, ममतु ममाथ ममिथ, ममथु ममौ, ममिव Aor लुङ्—अमासीत् अमासी अमासिषम् Fu लृट्—मास्यति Per Fu लुट्—माता Con लृङ—अमास्यत् Ben आशिषि लिङ्—मेयात् मेयास्ताम् मेयासु Pas कर्मणि—मीयते, Aor कर्म लुङ्—अमायि Cau णिजन्त—मापयति, Aor णिच् लुङ्—अमीमपत् Des सनन्त—मित्सति Fre मेमीयते PP निष्ठा—मित IP क्त्वा—मित्वा, प्र+मा= प्रमाय Inf तुमुन्—मातुम्

मा (माङ्)—जुहु A अ माने, to measure Pre लट्—मिमीते, मिमाते, मिमते मिमीषे, मिमाथे, मिमीध्वे मिमे, मिमीवहे Pot. विधिलिङ्—मिमीत मिमीथा मिमीय Imp मिमीताम्, मिमाताम्, मिम ताम् मिमीष्व मिमै Impf लङ्—अमिमीत, अमि माताम्, अमिमत अमिमीथा, अमिमाथाम् अमिमीध्वम् अमिमि, अमिमीवहि Perf लिट्—ममे, ममाते, ममिरे ममिषे ममाथे, ममिध्वे ममे, ममिवहे, ममिमहे Aor लुङ—अमास्त, अमासाताम्, अमासत अमास्था, अमा साथाम्, अमाध्वम् अमासि, अमास्वहि, अमास्महि Fu लृट्—मास्यते Per Fu लुट्—माता Con लृङ्—अमा

मिमन्थिषति Pre यङन्त—मामथ्यते Kri कृत्य—मन्थितव्य, मन्थनीय, मन्थ्य PP निष्ठा—मथित मन्थित IP क्त्वा—मथित्वा मन्थित्वा. प्र+मन्थ्=प्रमथ्य Inf तुमुन् —मन्थितुम्

मस्ज्—तुदा P च शुद्धौ, to purify, to bathe, to sink. Pre लट्—मज्जति, मज्जत, मज्जन्ति मज्जसि मज्जामि Pot विधिलिङ—मज्जेत् Imp लोट्—मज्जतु Impf लङ्—अमज्जत् Perf लिट्—ममज्ज, ममज्जतु ममज्जिथ ममङ्क्थ, ममज्जथु ममज्ज ममज्जिव Aor लुङ —अमाङ्क्षीत्, अमाङ्क्ताम् अमाङ्क्षु अमाङ्क्षी अमाङ्क्षम् Fu लृट्—मङ्क्ष्यति Per Fu लुट्—मङ्क्ता Con लृङ्—अमङ्क्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मज्ज्यात् Pas कर्मणि—मज्ज्यते, Aor कर्म लुङ्—अमज्जि Cau णिजन्त—मज्जयति, Aor णिच् लुङ्—अममज्जत् Des सनन्त—मिमङ्क्षति Fre यङन्त—मामज्ज्यते PP निष्ठा —मग्न IP क्त्वा—मङ्क्त्वा मक्त्वा Inf तुमुन्—मङ्क्तुम्

मह्—भ्वा P चुरा U वे पूजायाम्, to honour, to delight, to increase Pre लट्—महति महयति ते Perf लिट्—ममाह महयाञ्चकार चक्रे, मेहतु महयाञ्चक्रतु चक्राते Aor लुङ—अमहीत् अमीमहत् Fu लृट्—महिष्यति महयिष्यति ते Per Fu लुट्—महिता महयिता Des सनन्त—मिमहिषति मिमहयिषति ते Fre यङन्त मामह्यते PP निष्ठा—महित महयित IP क्त्वा—महित्वा महयित्वा Inf तुमुन्—महितुम् महयितुम्

मही—कण्ड्वादि A. महीङ् पूजायाम्, to honour Pre लट्—महीयते Imp लोट्—महीयताम्

मा—अदा P अ माने, to measure Pre लट्—माति Pot विधिलिङ्—मायात् Imp लोट्—मातु Impf लङ्—अमात् Perf लिट्—ममौ, ममतु ममाथ ममिथ, ममथु ममौ, ममिव Aor लुङ्—अमासीत् अमासी अमासिषम् Tu लृट्—मास्यति Per Fu लुट्—माता Con लृङ—अमास्यत् Ben आशिषि लिङ्—मेयात् मेयास्ताम् मेयासु Pas कर्मणि—मीयते, Aor कर्म लुङ—अमायि Cau णिजन्त—मापयति, Aor णिच् लुङ्—अमीमपत् Des सन्नन्त—मित्सति Fre. मेमीयते PP निष्ठा—मित IP क्त्वा—मित्वा, प्र+मा=प्रमाय Inf तुमुन्—मातुम्

मा (माङ्)—जुहो A अ माने, to measure Pre लट्—मिमीते, मिमाते, मिमते मिमीषे, मिमाथे, मिमीध्वे मिमे, मिमीवहे Pot विधिलिङ्—मिमीत मिमीयाथां मिमीय Imp मिमीताम, मिमाताम्, मिमताम् मिमीष्व मिमै Impf लङ्—अमिमीत, अमिमाताम्, अमिमत अमिमीथा, अमिमाथाम् अमिमीध्वम् अमिमि, अमिमीवहि Perf लिट्—ममे ममाते, ममिरे ममिषे ममाथे ममिध्वे ममे, ममिवहे, ममिमहे Aor लुङ—अमास्त, अमासाताम्, अमासत अमास्था, अमासाथाम् अमाध्वम् अमासि, अमास्वहि, अमास्महि Tu लृट्—मास्यते Per Fu लुट्—माता Con लृङ्—अमा

स्यत Ben आशिषि लिङ्—मासीष्ट Pas कर्मणि—मीयते, Aor कर्म लुङ्—अमायि Cau णिजन्त—मापयति, Aor णिच् लुङ्—अमीमपत् Des सनन्त—मित्सते Fre यङन्त—मेमीयते Kri कृत्य—मातव्य PP निष्ठा—मित IP क्त्वा—मित्वा Inf तुमुन्—मातुम्

मा (माङ्)—दिवा A च माने, to measure Pre लट्—मायते Pot विधिलिङ्—मायेत Imp लोट्—मायताम् Impf लङ्—अमायत Perf लिट्—ममे Aor लुङ्—अमास्त Fu लृट्—मास्यते Per Fu लुट्—माता Ben आशिषि लिङ्—मासीष्ट etc

मान्—भ्वा A मे जिज्ञासायाम् नित्यसन्नोऽयम्, सनोऽत्र अनार्धधातुकत्वाद् नेट् to seek knowledge, to search, Pre लट्—मीमांसते Pot विधिलिङ्—मीमांसेत Imp लोट्—मीमांसताम् Impf लङ्—अमीमांसत Perf लिट्—मीमांसाम्बभूव आस चक्रे Aor लुङ्—अमीमांसिष्ट Fu लृट्—मीमांसिष्यते Per Fu. लुट्—मीमांसिता Ben आशिषि लिङ्—मीमांसिषीष्ट Pas कर्मणि—मीमांस्यते, Aor कर्म लुङ्—अमीमांसि Cau णिजन्त—मीमांसयति Aor णिच् लुङ्—अमीमांसत् Kri कृत्य—मीमांसितव्यम् PP निष्ठा—मीमांसित IP क्त्वा—मीमांसित्वा Inf तुमुन्—मीमांसितुम्

मान्—चुरा U भ्वा P से पूजायाम्, to honour, Pre लट्—मानयति ते मानति Aor लुङ्—अमीमनत् त-अमानीत् Pas कर्मणि—मान्यते, Aor कर्म लुङ्—

समानि Kri कृत्य—माननयितव्य मानितव्य, माननीय Inf तुमुन्—माननयितुम् मानितुम

मार्ज—चुरा P से समार्जने, to purify, to wipe Pre लट्—मार्जयति ते Pot विधिलिङ्—मार्जयेत्-त Imp लोट्—मार्जयतु ताम Impf लङ्—अमार्जयत्-त Perf लिट्—मार्जयाञ्चकार चक्रे-आस बभूव Aor लुङ्—अममार्जत् त Fu लृट्—मार्जयिष्यति ते Per-Fu लुट्—मार्जयिता Con लृङ्—अमार्जयिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—मार्ज्यात् मार्जयिषीष्ट Pas कर्मणि—मार्ज्यते, Aor कर्म लुङ्—अमार्जि Cau. णिजन्त—मार्जयति ते Des सनन्त—मिमार्जयिषति ते Kri कृत्य—मार्जयितव्य, मार्जनीय PP निष्ठा—मार्जित IP क्त्वा—मार्जयित्वा, समार्ज्य Inf तुमुन्—मार्जयितुम्

मि (डुमिञ्)—स्वा U प्रक्षेपणे, to throw Pre लट्—मिनोति मिनुते, मिनुत मिन्वाते, मिन्वन्ति मिन्वते मिनोषि मिनुषे, मिनुथ मिनुध्वे मिनोमि मिन्वे, मिनुव मिन्व मिनुवहे मिन्वहे, मिनुम मिन्म-मिनुमहे मिन्महे Pot विधिलिङ्—मिनुयात् मिन्वीत मिनुया-मिन्वीया मिनुयाम् मिन्वीय Imp लोट्—मिनोतु-मिनुताम् मिनु मिनुष्व मिनवानि मिनवै Impf लङ्—अमिनोत् अमिनुत अमिनो अमिनुथा अमिनवम्-अमिन्वि Perf लिट्—ममौ मिम्ये मिम्यतु मिम्याते, मिम्यु मिम्यिरे. ममाथ ममिथ मिम्यिषे, मिम्यथु मिम्याथे, मिम्य मिम्यिध्वे ढ्वे ममौ मिम्ये, मिम्यिव मिम्यिवहे, मिम्यिम-

मिम्यिमहे Aor लुङ्—अमासीत् अम.ह्म, अमासिष्टाम् अमासाताम् Fu लृट्—मास्यति मास्यते Per Fu. लुट्—माता Con लृङ—अमास्यत् त Ben आशिषि लिङ् —मीयात् मासीष्ट Pas कर्मणि—मीयते, Aor कर्म लुङ् —अमायि Cau णिजन्त—मापयति, Aor णिच् लुङ्— अमीमपत् Des सनन्त—मित्सति ते Fre यङन्त— मेमीयते Kri कृत्य—मातव्य, मानीय PP निष्ठा— मित IP क्त्वा—मित्वा Inf तुमुन्—मातुम्

मिद् (ञिमिदा)—भ्वा A से स्नेहने, to be wet. Pre लट्—मेदते Perf लिट्—मिमिदे Aor लुङ्—अमिदत् अमेदिष्ट Fu लृट्—मेदिष्यते, Per Fu लुट्—मेदिता Con लृङ्—अमेदिष्यत Ben आशिषि लिङ्—मेदिषीष्ट Pas भावे—मिद्यते, Aor भावे लुङ्—अमेदि Cau णिजन्त—मेदयति ते, Aor णिच् लुङ्—अमीमिदत् त Des सनन्त—मिमिदिषते Fre यङन्त—मेमिद्यते Kri कृत्य—मेदितव्यम् PP निष्ठा —मेदित मिन्न IP क्त्वा—मेदित्वा मिदित्वा Inf तुमुन् —मेदितुम्

मिद् (ञिमिदा)—दिवा P से स्नेहने, to melt Pre लट्—मेद्यति Pot विधिलिङ्—मेद्येत् Imp लोट्— मेद्यतु Impf लङ—अमेद्यत् Perf लिट्—मिमेद, मिमेदिथ Aor लुङ्—अमिदत् Fu लृट्—मेदिष्यति Per Fu. लुट्—मेदिता Con लृङ—अमेदिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मिद्यात् Pas भावे—मिद्यते Aor भावे लुङ—अमेदि Cau णिजन्त—मेदयति, Aor णिच लुङ्

—अमीमिदत् Des सनन्त—मिमिदिषति मिमेदिषति PP निष्ठा—मेदित मिन्न IP क्त्वा—मेदित्वा मिदित्वा Inf तुमुन्—मेदितुम्

मिल्—तुदा U श्लेषणे सङ्गमने, to join, to come together Pre लट्—मिलति ते Pot विधिलिङ्—मिलेत् त Imp लोट्—मिलतु मिलताम् Impf लङ्—अमिलत् त Perf लिट्—मिमेल मिमिले Aor लुङ्—अमेलीत् अमेलिष्ट Fu लृट्—मेलिष्यति ते Per Fu लुट्—मेलिता Con लृङ्—अमेलिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—मिल्यात् मिलिषीष्ट Pas भावे—मिल्यते, Aor भावे लुङ्—अमेलि Cau णिजन्त—मेलयति ते, Aor णिच् लुङ्—अमीमिलत् त Des सनन्त—मिमिलिषति ते मिमेलिषति ते Fre यङन्त—मेमिल्यते Kri कृत्य—मेलितव्य, मेलनीय PP निष्ठा—मिलित IP क्त्वा—मिलित्वा, संमिल्य Inf तुमुन्—मेलितुम् मिलन संमिलनम् इत्यनेके वदन्ति, अपाणिनीय तत् पाणिनीयमते तु मेलन सम्मेलनम् इत्येव

मी (मीङ्)—दिवा A प हिंसायाम्, अत्र हिंसाशब्देन प्राणवियोगोऽभिधीयते, to kill Pre लट्—मीयते Pot. विधिलिङ्—मीयेत Imp लोट्—मीयताम् Impf लङ्—अमीयत Perf लिट्—मिम्ये Aor लुङ्—अमेष्ट Fu लृट्—मेष्यते Per Fu लुट्—मेता Con लृङ्—अमेष्यत Ben आशिषि लिङ्—मेषीष्ट Pas कर्मणि—मीयते, Aor कर्म लुङ्—अमायि Cau णिजन्त—माययति

Des सनन्त—मित्सते Fre यङन्त—मेमीयते PP निष्ठा—मीन IP क्त्वा—मीत्वा Inf. तुमुन्—मेतुम्

मी (मीञ्)—क्र्या U च हिंसायाम्, to kill Pre लट्—मीनाति मीनीते, मीनीत मीनाति मीनासि मीनीषे मीनीथ मीनाथे मीनामि मीने, मीनीव मीनीवहे Pot विधिलिङ्—मीनीयात् मीनीत Imp लोट्—मीनातु मीनीताम् Impf लङ्—अमीनात् अमीनीत Perf लिट्—ममौ मिम्ये, मिम्यतु मिम्याते ममाथ ममिथ मिम्यिषे, मिम्यथु मिम्याथे ममौ मिम्ये, मिम्यिव मिम्यिवहे Aor लुङ्—अमासीत् अमास्त Fu लृट्—मास्यति मास्यते Per Fu. लुट्—माता Ben आशिर्लिङ्—मीयात् मासीष्ट Pas कर्मणि—मीयते, Aor कर्म लुङ्—अमायि Cau णिजन्त—मापयति, Aor णिच् लुङ्—अमीमपत् Des सनन्त—मित्सति ते Fre यङन्त—मेमीयते PP निष्ठा—मीत IP क्त्वा—मीत्वा, प्रमाय Inf तुमुन्—मातुम्

मील्—भ्वा P च निमेषणे, to close (as the eyes), to meet Pre लट्—मीलति Perf लिट्—मिमील Aor लुङ्—अमीलीत् Fu लृट्—मीलिष्यति Cau णिजन्त—मीलयति, Aor णिच् लुङ्—अमिमीलत् अमीमिलत् Des सनन्त—मिमीलिषति PP निष्ठा—मीलित IP क्त्वा—मीलित्वा Inf तुमुन्—मीलितुम्

मुच् (मुच्लृ)—तुदा U च मोक्षणे, to loosen to set free, to leave Pre लट्—मुञ्चति ते Pot

विधिलिङ्—मुञ्चेत् त Imp लोट्—मुञ्चतु ताम् Impf लङ्—अमुञ्चत् त Perf लिट्—मुमोच मुमुचे Aor लुङ्—अमुचत् अमुक्त Fu लृट्—मोक्ष्यति ते Per Fu लुट्—मोक्ता Con. लृङ्—अमोक्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—मुच्यात् मुक्षीष्ट Pas कर्मणि—मुच्यते, Aor कर्म लुङ्—अमोचि Cau णिजन्त—मोचयति ते, Aor णिच् लुङ्—अमूमुचत् त Des सन्नन्त—मुमुक्षति ते Fre यङन्त—मोमुच्यते PP निष्ठा—मुक्त IP क्त्वा—मुक्त्वा Inf तुमुन्—मोक्तुम्

मुण्ड् (मुडि)—भ्वा P से खण्डने, to shave, to grind. Pre लट्—मुण्डति Perf लिट्—मुमुण्ड Aor लुङ्—अमुण्डीत् Fu लृट्—मुण्डिष्यति Cau णिजन्त—मुण्डं करोति—मुण्डयति PP निष्ठा—मुण्डित IP क्त्वा—मुण्डित्वा

मुद्—भ्वा A से हर्षे, to rejoice, to be glad Pre लट्—मोदते Pot विधिलिङ—मोदेत Imp लोट्—मोदताम् Impf लङ—अमोदत Perf लिट्—मुमुदे, मुमुदाते मुमुदिषे, मुमुदाथे मुमुदे, मुमुदिवहे Aor लुङ्—अमोदिष्ट Fu लृट्—मोदिष्यते Per Fu लुट्—मोदिता Con लृङ्—अमोदिष्यत Ben आशिषि लिङ्—मोदिषीष्ट Pas कर्मणि—मुद्यते, Aor कर्म लुङ्—अमोदि Cau. णिजन्त—मोदयति, Aor णिच् लुङ्—अमूमुदत् Des. सनन्त—मुमुदिषते मुमोदिषते Fre यङन्त—मोमुद्यते Kri कृत्य—मोदनीय PP निष्ठा—मुदित IP क्त्वा—मुदित्वा मोदित्वा Inf तुमुन्—मोदितुम्

मुह्—दिवा P दै वैचित्त्ये, वैचित्त्यमविवेक, to be foolish, to faint, to swoon Pre लट्—मुह्यति Pot. विधिलिङ्—मुह्येत् Imp लोट—मुह्यतु Impf लङ्—अमुह्यत् Perf लिट्—मुमोह, मुमुहतु मुमोहिथ मुमोग्ध-मुमोढ, मुमुहथु मुमोह, मुमुहिव मुमुह्म Aor लुङ—अमुहत् Fu लृट्—मोहिष्यति मोक्ष्यति Per Fu लुट्—मोहिता मोग्धा मोढा Con लृङ—अमोहिष्यत् अमोक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मुह्यात् Pas भावे—मुह्यते, Aor भावे लुङ्—अमोहि Cau णिजन्त—मोहयति परि+मुह्= परिमोहयति ते, Aor णिच् लुङ्—अमूमुहत् Des सनन्त—मुमुहिषति मुमोहिषति मुमुक्षति Fre यङन्त—मोमुह्यते Kri कृत्य—मोहनीय PP निष्ठा—मोहित मुग्ध मूढ IP क्त्वा—मोहित्वा मुहित्वा मुग्ध्वा मूढ्वा Inf तुमुन्—मोहितुम् मोग्धुम् मोढुम्

मृङ्—तुदा A अ प्राणत्यागे, स्थे परे द्रट् भवति लट्, लिङ्, लोट लङ्, लुङ्षु आत्मनेपदम् अन्यत्र परस्मैपदमेव To die to perish Pre लट—म्रियते Pot विधि लिङ्—म्रियेत Imp लोट्—म्रियताम् Impf लङ्—अम्रियत Perf लिट्—ममार, मम्रतु मम्रिथ, मम्रथु ममार, मम्रिव Aor लुङ्—अमृत, अमृषाताम् Fu. लृट्—मरिष्यति Per Fu लुट्—मर्ता Con लृङ्—अमरिष्यत् Ben आशिषि लिङ—मृषीष्ट Pas भावे —म्रियते, Aor भावे लुङ्—अमारि Cau णिजन्त—मारयति Aor णिच् लुङ्—अमीमरत् त Des सनन्त —मुमूर्षति Fre यङन्त—मेम्रीयते Kri कृत्य—

मर्तव्य· PP निष्ठा—मृत IP क्त्वा—मृत्वा Inf तुमुन्—मर्तुम्

मृग (अदन्तः)—चुरा A ३ अन्वेषणे, to seek, to hunt Pre लट्—मृगयते Perf लिट्—मृगयां चक्रे Aor लुङ्—अममृगत Fu लृट्—मृगयिष्यते Per Fu. लुट्—मृगयिता Inf तुमुन्—मृगयितुम्

मृग् धातु कण्ड्वादि, तेन मृग्यति इत्यादय

मृज् (मृजू)—अदा P ३ शुद्धौ, to wipe off, to cleanse Pre लट्—मार्ष्टि, मृष्ट', मृजन्ति मार्जन्ति मार्क्षि, मृष्ठ., मृष्ठ मार्ज्मि, मृज्व, मृज्म Pot. विधिलिङ्—मृज्यात् मृज्या· मृज्याम् Imp लोट्—मार्ष्टु, मृष्टाम्, मृजन्तु मार्जन्तु मृड्ढि, मृष्टम् मृष्ट मार्जानि, मार्जाव, मार्जाम Impf लङ्—अमार्ट्, अमृष्टाम् अमृजन् अमार्जन् अमार्ट्, अमृष्टम् अमृष्ट अमार्जम् अमृज्व, अमृज्म Perf लिट्—ममार्ज, ममार्जतु ममृजतु ममार्जु ममृजु ममार्जिथ ममार्ष्ठ, ममार्जथु ममृजथु ममार्ज, ममार्जिव ममृजिव ममृज्व Aor लुङ्—अमार्जीत् अमार्क्षीत्, अमार्जिष्टाम् अमार्ष्टाम्, अमार्जिषु अमार्क्षु अमार्जी अमार्क्षी अमार्जिषम्-अमार्क्षम् Fu लृट्—मार्जिष्यति मार्क्ष्यति Per Fu लुट्—मार्जिता मार्ष्टा Con लृङ्—अमार्जिष्यत् अमार्क्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मृज्यात् मृज्यास्ताम् Pas कर्मणि—मृज्यते, Aor कर्म लुङ्—अमार्जि Cau णिजन्त—मार्जयति, Aor णिच् लुङ्—अमीमृजत् अममार्जत् Des सनन्त-मिमृक्षति मिमार्जिषति Fre यङन्त—मरीमृज्यते Kri कृत्य—

मार्जितव्य मार्ष्टव्य, मार्जनीय, मृज्य PP निष्ठा—मृष्टः IP क्त्वा—मार्जित्वा मृष्ट्वा Inf तुमुन्—मार्जितुम् मार्ष्टुम्

मृज् (मृजू)—चुरा U ये शौचालङ्कारयो, to wipe off, to adorn Pre लट्—मार्जयति ते मार्जति Perf लिट्—मार्जयां चकार चक्रे Aor लुङ्—अममार्जत् त Fu लृट्—मार्जयिष्यति ते मार्क्ष्यति ते Per Fu लुट्—मार्जयिता मार्जिता मार्ष्टा

मृद्—क्र्या P से क्षोदे (पेषणे इत्यर्थः), to press, to crush, to rub off Pre लट्—मृद्नाति, मृद्नीत, मृद्नन्ति मृद्नासि मृद्नामि Pot, विधिलिङ्—मृद्नीयात् Imp लोट्—मृद्नातु मृदान मृद्नानि Impf लङ्—अमृद्नात् अमृद्ना अमृद्नाम्, अमृद्नीव Perf लिट्—ममर्द, ममृदतु, ममृदु ममर्दिथ, ममृदथु, ममृद ममर्द, ममृदिव ममृदिम Aor लुङ्—अमर्दीत् Fu लृट्—मर्दिष्यति Per Fu लुट्—मर्दिता Con लृङ्—अमर्दिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—मृद्यात् Pas कर्मणि—मृद्यते Aor कर्म लुङ्—अमर्दि Cau. णिजन्त—मर्दयति, Aor णिच् लुङ्—अममर्दत् अमीमृदत् Des सनन्त—मिमर्दिषति Fre यङन्त—मरीमृद्यते Kri कृत्य—मर्दितव्य, मर्दनीय PP निष्ठा—मृदित IP क्त्वा—मृदित्वा Inf तुमुन्—मर्दितुम्

मृश्—तुदा P अ, आमर्शने, आमर्शन स्पर्श to touch Pre लट्—मृशति Perf लिट्—ममर्श

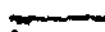
Aor लुङ्—अमार्क्षीत् अम्राक्षीत् अमृक्षत् Fu लृट्—मर्क्ष्यति म्रक्ष्यति Per Fu. लुट्—मर्ष्टा म्रष्टा Pas कर्मणि—मृश्यते, Aor कर्म-लुङ्—अमर्शि Cau णिजन्त—मर्शयति, Aor णिच् लुङ्—अमीमृशत् त अममर्शत्-त Des सनन्त— मिमृक्षति Kri कृत्य—मर्शनीय PP निष्ठा—मृष्ट IP क्त्वा—मृष्ट्वा Inf तुमुन्—मर्ष्टुम् म्रष्टुम्

मृष्—भ्वा P से सेचने सहने च, to sprinkle, to bear Pre लट्—मर्षति Perf लिट्—ममर्ष Aor लुङ्—अमर्षीत् Fu लृट्—मर्षिष्यति Per Fu. लुट्—मर्षिता Ben आशिषि लिङ्—मृष्यात् Pas कर्मणि—मृष्यते, Aor कर्म लुङ्—अमर्षि Cau णिजन्त—मर्षयति, Aor णिच् लुङ्—अममर्षत् अमीमृषत् Des सनन्त—मिमर्षिषति Fre यङन्त—मरीमृष्यते Kri कृत्य—मर्षितव्य, मर्षणीय PP निष्ठा—मर्षित मृष्ट IP क्त्वा—मृषित्वा मर्षित्वा मृष्ट्वा Inf तुमुन्—मर्षितुम्

मृष्—दिवा U से तितिक्षायाम्, to suffer, to pardon Pre लट्—मृष्यति ते Pot विधिलिङ्—मृष्येत् त Imp लोट्—मृष्यतु मृष्यताम् Impf लङ्—अमृष्यत् त Perf लिट—ममर्ष ममृषे Aor लुङ्—अमृषत् अमर्षिष्ट Fu लृट्—मर्षिष्यति ते Per Fu. लुट्—मर्षिता Con लृङ्—अमर्षिष्यत् त Ben आशिषि-लिङ्—मृष्यात् मर्षिषीष्ट Pas कर्मणि—मृष्यते, Aor कर्म लुङ्—अमर्षि Cau णिजन्त—मर्षयति ते, Aor णिच लङ्—अममर्षत् अमीमृषत् Des सनन्त—मिमर्षि

यति ते Krt कृत्य—मर्पितव्य, मर्पणीय PP निष्ठा—मर्पित IP क्त्वा—मर्पित्वा मृपित्वा मृष्ट्वा Inf तुमुन्—मर्पितुम् परि+मृष्—परिमृष्यति (क्रियाफलस्य कर्तृगामित्वेऽपि परस्मैपदम्)

मृष्—चुरा U से तितिक्षायाम्, to suffer Pre लट्—मर्पयति ते मर्षति ते Perf लिट्—मर्षयाञ्चक्रे चकार

य

यज्—भ्वा U अ देवपूजासङ्गतिकरणदानेषु, to sacrifice, to associate with, to give Pre लट्—यजति यजते Pot विधिलिङ्—यजेत् यजेत Imp लोट्—यजतु-यजताम् Impf लङ्—अयजत् त Perf लिट्—इयाज ईजे, ईजतु इजाते, ईजु ईजिरे इयजिथ इयष्ठ इजिषे, ईजथु-ईजाथे, ईज इजिध्वे इयज इयाज इजे ईजिव ईजिवहे, ईजिम ईजिमहे Aor लुङ्—अयाक्षीत् अयष्ट, अयाष्टाम् अय क्षाताम्, अयाक्षु अयक्षत अयाक्षी अयष्ठा, अयाष्टम् अय क्षाथाम् अयाष्ट अयड्ढ्वम् अयाक्षम् अयक्षि अयाक्ष्व अयक्ष्वहि अयाक्ष्म अयक्ष्महि Fu लृट्—यक्ष्यति यक्ष्यते, यक्ष्यत यक्ष्येते, यक्ष्यन्ति यक्ष्यन्ते यक्ष्यसि यक्ष्यसे, यक्ष्यथ यक्ष्येथे यक्ष्यथ यक्ष्यध्वे यक्ष्यामि यक्ष्ये, यक्ष्याव यक्ष्यावहे, यक्ष्याम यक्ष्या

मष्टे Per Fu लुट्—यष्टा Con लृङ्—अयक्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—इज्यात् यक्षीष्ट, इज्यास्ताम् यक्षीयास्ताम्, इज्यासु यक्षीरन् इज्या यक्षीष्ठा इज्यासम् यक्षीय Pas कर्मणि—इज्यते, Aor कर्म लुङ्—अयाजि Cau. णिजन्त—याजयति ते Aor णिच् लुङ्—अयीयजत् त Des सनन्त—यियक्षति ते Fre यङन्त—यायज्यते Kri कृत्य—यष्टव्य यजनीय PP निष्ठा—इष्ट IP क्त्वा—इष्ट्वा Inf तुमुन्—यष्टुम्

✓ **यत् (यती)**—भ्वा A वे प्रयत्ने, to attempt, to labour Pre लट्—यतते Pot विधिलिङ्—यतेत Imp लोट्—यतताम् Impf लङ्—अयतत Perf लिट्—येते येतिषे Aor लुङ्—अयतिष्ट Fu लृट्—यतिष्यते Per Fu लुट्—यतिता Ben आशिषि लिङ्-यतिषीष्ट Pas भावे—यत्यते, Aor भावे-लुङ्—अयाति Cau णिजन्त—यातयति ते, Aor णिच् लुङ्—अयीयतत् त Des सनन्त—यियतिषते Fre यङन्त—यायत्यते PP निष्ठा—यत्त, आयत्त IP क्त्वा—यतित्वा Inf तुमुन्—यतितुम्

यम्—भ्वा P च उपरमे, to stop Pre लट्—यच्छति Pot विधिलिङ्—यच्छेत् Imp लोट्—यच्छतु Impf लङ्—अयच्छत् Perf लिट्—ययाम, येमतु, येमु येमिथ ययन्थ ययाम Aor लुङ्—अयंसीत् Fu लृट्—यंस्यति Per Fu लुट्—यन्ता Con लृङ्—अयंस्यत् Ben आशिषि लिङ्—यम्यात् Pas कर्मणि—

यम्यते Aor कर्म लुङ—अयमि अयासि Cau णिजन्त—यमयति Aor णिच लुङ—अयीयमत् Des सनन्त—यियसति Pre यङन्त—यंयम्यते Kri कृत्य—यन्तव्य, यम्य PP निष्ठा—यत IP क्त्वा—यत्वा, संयम्य, आयत्य Inf तुमुन्—यन्तुम्

यम्—may be used in the Atm with the prep आ, if it is either intransitive (as आयच्छते तरुः—the tree spreads), or governs as its object a member of the agent's body, (as आयच्छते पाणिम्—he puts forth his hand) Likewise with the prep—आ, सम्, उद्, if it is used reflectively (as संयच्छते व्रीहीन्, he heaps together his own rice) Likewise after उप, when it means to espouse (as राम सीतामुपायंस्त, —Rama married Sita), here the Aor may also be उपायत, like उदायत, he divulged another's faults

यम्—to feed Cau यमयति ते (भोजयति इत्यर्थः) भोजनमित्यर्थे तु—आयामयति ते

√या—अदा P प्र प्रापणे, to go Pre लट्—याति Pot विधिलिङ्—यायात् Imp लोट्—यातु याहि यानि Impf लङ्—अयात् अयान् अयु अया अयाम् Perf लिट्—ययौ, ययतु ययिथ ययाथ, ययथु ययौ, ययिव Aor लुङ्—अयासीत् अयासी अयासिषम् Fu लृट्—यास्यति यास्यसि यास्यामि Per Fu लुट्—

याता Con लृङ्—अयास्यत् Ben आशिषि लिङ्—यायात् यायां यायासम् Pas कर्मणि—यायते, Aor कर्म लुङ्—अयायि Cau णिजन्त—यापयति, Aor लुङ्—अयीयपत् Des सनन्त—यियासति Fre यङन्त—यायायते Kri कृत्य—यातव्य PP निष्ठा—यात IP क्त्वा—यात्वा, प्रयाय Inf तुमुन्—यातुम्

✓याच्—भ्वा U. से याञ्चायाम्, to beg Pre लट्—याचति ते Pot विधिलिङ्—याचेत् त Imp लोट्—याचतु याचताम् Impf लङ्—अयाचत् त Perf लिट्—ययाच ययाचे Aor लुङ—अयाचीत् अयाचिष्ट Fu. लृट्—याचिष्यति ते Per Fu लुट्—याचिता Con लृङ्—अयाचिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—याच्यात् याचिषीष्ट Pas कर्मणि—याच्यते, Aor कर्म लुङ्—अयाचि Cau णिजन्त—याचयति ते, Aor णिच लुङ्—अययाचत् Des सनन्त—यियाचिषति ते Fre यङन्त—यायाच्यते Kri कृत्य—याचितव्य, याचनीय, PP निष्ठा—याचित IP क्त्वा—याचित्वा Inf तुमुन्—याचितुम्

यु—अदा P से मिश्रणे अमिश्रणे च to mix, to join, to separate Pre लट्—यौति युत, युवन्ति यौषि यौमि Pot विधिलिङ्—युयात्, युयाताम्, युयु युया युयाम् Imp लोट्—यौतु, युतान् युहि, युतम् यावानि, यावाव Impf लङ—अयौत्, अयुताम् अयौ अयावम् Perf लिट्—युयाव, युयुवतु युयविथ, युयुवथु युयाव युयव युयुविव Aor लुङ्—अयावीत् अयावी अयाविषम्

Fu. ऌट्—यविष्यति Per Fu लुट्—यविता Con लृङ्—अयविष्यत् Ben आशिषि लिङ्—यूयात् Pas कर्मणि—यूयते, Aor कर्म लुङ्—अयावि Cau णिजन्त—यावयति, Aor णिच् लुङ्—अयीयवत् Des सनन्त—यियविषति युयूषति Fre यङन्त—योयूयते PP निष्ठा—युत IP क्त्वा—युत्वा Inf तुमुन्—यवितुम्

युज्—दिवा A अ समाधौ, to concentrate the mind Pre लट्—युज्यते Perf लिट्—युयुजे Aor लुङ्—अयुक्त Fu लृट्—योक्ष्यते Ben आशिषि लिङ्—युक्षीष्ट Pas कर्मणि—युज्यते, Aor कर्म लुङ्—अयोजि Cau णिजन्त—योजयति ते

युज् (युजिर्)—रुधा U अ योगे, to unite, to put to, to join Pre लट्—युनक्ति युङ्क्ते, युङ्क्त युञ्जाते, युञ्जन्ति युञ्जते युनक्षि युङ्क्षे, युङ्क्थ युञ्जाथे युनज्मि युञ्जे, युञ्ज्व युञ्ज्वहे Pot विधिलिङ्—युञ्ज्यात् युञ्जीत युञ्ज्या युञ्जीया युञ्ज्याम् युञ्जीय Imp लोट्—युनक्तु युङ्क्ताम्, युङ्क्ताम् युञ्जाताम् युङ्ग्धि युङ्क्ष्व, युङ्क्ताम् युञ्जाथाम् युनजानि युनजै, युनजाव युनजावहै Impf लङ्—अयुनक् अयुङ्क्त, अयुङ्क्ताम् अयुञ्जाताम्, अयुञ्जन् अयुञ्जत अयुनक् अयुङ्क्था, अयुङ्क्तम् अयुञ्जाथाम् अयुनजम् अयुञ्जि, अयुञ्ज्म अयुञ्ज्महि Perf लिट्—युयोज युयुजे, युयुजतु युयुजाते युयोजिथ युयुजिषे, युयुजथु युयुजाथे युयोज युयुजे, युयुजिव युयुजिवहे Aor लुङ्—अयुजत् अयौक्षीत् अयुक्त अयुजताम् अयौक्ताम् अयुक्षाताम्, अयुजन् अयौक्षु

अयुक्त अयुज अयौक्त अयुक्था, अयुजतम् अयौक्तम् अयुञ्जाथाम् अयुजम् अयौक्षम् अयुक्षि, अयुजाव अयौक्ष्व अयुक्ष्वहि Fu लृट्—योक्ष्यति योक्ष्यते योक्ष्यसि योक्ष्यसे योक्ष्यामि योक्ष्ये Per Fu लुट्—योक्ता Con लृङ्—अयोक्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—युज्यात् युक्षीष्ट Pas कर्मणि—युज्यते, Aor कर्म लुङ्—अयोजि Cau णिजन्त—योजयति ते, Aor णिच् लुङ्—अयूयुजत् त Des सनन्त—युयुक्षति ते Fre यङन्त—योयुज्यते Kri क्षत्य—योक्तव्य, योजनीय, प्रयोज्य, योग्य PP निष्ठा—युक्त IP क्त्वा—युक्त्वा, प्रयुज्य Inf तुमुन्—योक्तुम

अभियोगार्थे—अभि+युज्=अभियुङ्क्ते PP निष्ठा—अभियुक्त

उद्योगार्थे—उद्+युज्=उद्युङ्क्ते PP निष्ठा—उद्युक्त

भोजनार्थे उपकारार्थे च—उप+युज्=उपयुङ्क्ते (भुङ्क्ते उपकरोति वा)

नियोगार्थे—नि+युज्=नियुङ्क्ते PP निष्ठा—नियुक्त

प्रयोगार्थे—प्र+युज्=प्रयुङ्क्ते PP निष्ठा—प्रयुक्त

युज्—चुरा U बन्धने निन्दायां च, to join, to censure Pre लट्—योजयति ते Perf लिट्—योजयां चकार चक्रे Aor लुङ्—अयूयुजत् त Fu लृट्—योजयिष्यति ते Kri क्षत्य—योजयितव्य PP निष्ठा—योजयित IP क्त्वा—योजयित्वा Inf तुमुन्—योजयितुम्

युध्—दिवा A. सम्प्रहारे, to fight Pre लट्—युध्यते Pot विधिलिङ्—युध्येत Imp लोट्—युध्य-

ताम् Impf लङ्—अयुध्यत Perf लिट्—युयुधे, युयुधाते युयुधिरे युयुधिषे युयुधे, युयुधिवहे Aor लुङ्—अयुद्ध, अयुत्साताम् अयुत्सत अयुद्धाः, अयुत्साथाम्, अयुद्ध्वम् अयुत्सि, अयुत्स्वहि Fu लृट्—योत्स्यते Per Fu लुट्—योद्धा Con लृङ्—अयोत्स्यत Ben आशिषि लिङ्, युत्सीष्ट Pas कर्मणि—युध्यते, Aor कर्म लुङ्—अयोधि Cau णिजन्त—योधयति ते, Aor णिच् लुङ्—अयूयुधत् त Des सनन्त—युयुत्सते Fre यङन्त—योयुध्यते Kri—कृत्य—योद्धव्य PP निष्ठा—युद्ध IP क्त्वा—युद्ध्वा Inf तुमुन्—योद्धुम्

र

रक्ष्—भ्वा P से रक्षायाम्, to protect Pre लट्—रक्षति Perf लिट्—ररक्ष ररक्षिथ ररक्ष Aor लुङ्—अरक्षीत् अरक्षिष्टाम्, अरक्षिषु अरक्षी, अरक्षिष्टम् अरक्षिषम् अरक्षिष्व Fu लृट्—रक्षिष्यति Per Fu लुट्—रक्षिता Con लृङ्—अरक्षिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—रक्ष्यात् रक्ष्यास्ताम्, रक्ष्यासु Pas कर्मणि—रक्ष्यते Aor कर्म लुङ्—अरक्षि Cau णिजन्त—रक्षयति, Aor णिच् लुङ्—अररक्षत् त Des सनन्त—रिरक्षिषति Fre यङन्त-रारक्ष्यते Kri कृत्य-रक्षितव्य, रक्षणीय PP निष्ठा—रक्षित IP क्त्वा—रक्षित्वा Inf तुमुन्—रक्षितुम्

रच (अदन्त)—चुरा U से प्रतियत्ने, to arrange, to write, to adorn Pre लट्—रचयति ते Perf लिट्—रचया चकार चक्रे आस बभूव Aor लुङ्—अररचत् त Fu लृट—रचयिष्यति ते Per Fu लुट्—रचयिता Con लृङ्—अरचयिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—रच्यात् रचयिषीष्ट Pas कर्मणि—रच्यते Aor कर्म लुङ्—अरचि Des सनन्त—रिरचयिषति ते Fre यङन्त—रारच्यते Kri कृत्य—रचयितव्य, रचनीय PP निष्ठा—रचित IP क्त्वा—रचयित्वा, विरच्य Inf तुमुन्—रचयितुम्

रञ्ज्—भ्वा U अ रागे, to tinge, to be coloured to be pleased Pre लट्—रजति रजते Pot विधि लिङ्—रजेत् रजेत Imp लोट्—रजतु रजताम् Impf लङ्—अरजत् अरजत Perf लिट्—ररञ्ज ररञ्जे, ररञ्जतु ररञ्जाते ररञ्जिथ ररङ्क्थ ररञ्जिषे, ररञ्जथु ररञ्जाथे ररञ्ज ररञ्जे, ररञ्जिव ररञ्जिवहे Aor लुङ्—अराङ्क्षीत् अरङ्क्त अराङ्क्ताम् अरङ्क्षाताम् अराङ्क्षु अरङ्क्षत अराङ्क्षी अरङ्क्था, अराङ्क्तम् अरङ्क्षाथाम् अराङ्क्त अरङ्ग्ध्वम् अराङ्क्ष्म अरङ्क्षि, अराङ्क्ष्व अरङ्क्ष्वहि Fu लृट्—रङ्क्ष्यति ते Per Fu लुट्—रङ्क्ता Con लृङ्—अरङ्क्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ—रज्यात् रङ्क्षीष्ट रज्यास्ताम् रङ्क्षीरन्, रज्या रङ्क्षीष्ठा रज्यास्त रङ्क्षीय Pas कर्मणि—रज्यते, Aor कर्म लुङ्—अरञ्जि Cau णिजन्त —रजयति (मृगान्) = to hunt, रञ्जयति (पक्षिण),

रञ्जयति (मृगान् दृपदानेन) Aor —अररञ्जत् अरिर जत् Des सनन्त—रिरङ्क्षति ते Fre यङन्त—रारज्यते Kri कृत्य—रञ्जनीय PP निष्ठा—रक्त IP क्त्वा—रक्त्वा रङ्क्त्वा Inf तुमुन्—रङ्क्तुम्

रञ्ज्—दिवा U अ रागे, to be coloured, to be pleased, to tinge Pre लट्—रज्यति रज्यते Pot. विधिलिङ्—रज्येत् रज्येत Imp लोट्—रज्यतु रज्यताम् Impf. लङ्—अरज्यत् अरज्यत सर्वं भ्वादिवत्

रभ्—भ्वा A अ राभस्ये, राभस्यमुपक्रम, to begin. Pre लट्—आ+रभ=आरभते Pot विधिलिङ्—आर भेत Imp लोट्—आरभताम् Impf लङ्—आरभत Perf लिट्—आरेभे आरेभिषे आरेभे, आरेभिवहे Aor —आरब्ध Fu लृट्—आरप्स्यते Ben आशिषि लिङ्—आरप्सीष्ट Pas कर्मणि—आरभ्यते, Aor कर्म लुङ्—आरम्भि Cau णिजन्त—आरम्भयति, Aor णिच् लुङ्—आररम्भत् Des सनन्त—आरिप्सते Fre, यङन्त—आरारभ्यते Kri कृत्य—आरब्धव्य, आरम्भणीय PP निष्ठा—आरब्ध IP क्त्वा—रब्ध्वा, आरभ्य Inf तुमुन्—आरब्धुम्

रम्—भ्वा A अ क्रीडायाम् to sport, to play Pre लट्—रमते Pot विधिलिङ्—रमेत Imp लोट्—रमताम् Impf लङ्—अरमत Perf लिट्—रेमे, रेमाते रेमिषे, रेमाथे, रेमिध्वे रेमे, रेमिवहे Aor लुङ्—अरंस्त अरंस्ता अरंसि Fu लृट्—रंस्यते Per Fu

लुट्—रन्ता Con लृङ्—अरंस्यत Ben आशिषि लिङ्—रंसीष्ट Pas भावे—रम्यते, Aor भावे लुङ्—अरामि Cau णिजन्त—रमयति ते, Aor णिच् लुङ्—अरीरमत् त Des सनन्त—रिरंसते Fre यङन्त—रंरम्यते Kri कृत्य—रमणीय PP निष्ठा—रत IP क्त्वा—रत्वा, उप+रम्=उपरम्य उपरत्य Inf तुमुन्—रन्तुम् रम् is used in the Parasmaipada after वि, आ परि and उप रम् may be used optionally in the Parasmaipada with the prep उप, if it is intransitive

वि+रम्=विरमति आ+रम्=आरमति
परि+रम्=परिरमति उप+रम्=उपरमति
(यज्ञदत्तम् उपरमति=उपरमयति इत्यर्थ)
but intransitive—उपरमति उपरमते

राज् —भ्वा U से दीप्तौ, to shine Pre लट्—राजति राजते Pot विधिलिङ्—राजेत् त Imp लोट्—राजतु ताम् Impf लङ्—अराजत् त Perf लिट् रराज रराजे रेजे, रराजतु रेजतु रराजाते रेजाते, रराजु·रेजु रराजिरे रेजिरे रराजिथ रेजिथ रराजिषे रेजिषे, रराजथु रेजथु रराजाथे रेजाथे, रराज रेज रराजिध्वे रेजिध्वे रराज रराजे रेजे, रराजिव रेजिव रराजिवहे रेजिवहे Aor लुङ्—अराजीत् अराजिष्ट, अराजिष्टाम् अराजिषाताम्, अराजिषु अराजिषत अराजी अराजिष्ठा, अराजिष्टम् अराजिषाथाम्, अराजिष्ट अराजिध्वम् अराजिषम् अराजिषि, अराजिष्व अराजिष्वहि Fu लृट्—राजिष्यति ते Per Fu लुट्—राजिता Con लृङ्—अराजिष्यत् त Ben आशिषि

लिङ् - राज्यात् राजिषीष्ट Pas भावे—राज्यते, Aor भावे लुङ्—अराजि Cau णिजन्त—राजयति ते, Aor णिच् लुङ्—अरराजत् त Des सनन्त—रिराजिषति ते Fre यङन्त—राराज्यते Kri कृत्य—राजितव्य PP निष्ठा—राजित IP क्त्वा—राजित्वा Inf तुमुन्—राजितुम्

राध्—दिवा P अ ससिद्धौ, राधोऽ कर्मकादेव श्यन् (य), हिंसार्थस्य तु सकर्मकत्वाद् न दैवादिकमिति बोध्यम्, to make favourable Pre लट्—राध्यति Pot विधिलिङ्—राध्येत् Imp लोट्—राध्यतु Impf लङ्—अराध्यत् Perf लिट्—रराध, रराधतु Aor लुङ्—अरात्सीत् अराद्धाम् अरात्सुः Fu लृट्—रात्स्यति, Per Fu लुट्—राद्धा Con लृङ्—अरात्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—राध्यात् Pas भावे—राध्यते, Aor भावे लुङ्—अराधि Cau णिजन्त—राधयति, Aor णिच् लुङ—अरीरधत् Des सनन्त—रिरात्सति Fre यङन्त—राराध्यते Kri कृत्य—आ+राधनीय PP निष्ठा—राद्ध IP क्त्वा—राद्ध्वा Inf तुमुन्—राद्धुम्

राध्—स्वादि P अ ससिद्धौ, हिंसायां च, to propitiate, to destroy Pre लट्—राध्नोति Pot विधिलिङ्—राध्नुयात् Imp लोट्—राध्नोतु Impf लङ्—अराध्नोत् शेष राध्यतिवत् हिंसार्थे तु—रराध, रेधतु, रेधुः रेधिथ, रेधथु, रेध रराध, रेधिव, रेधिम सनि—रित्सति

रु—अदा P से शब्दे, to cry, to shout, to sound in general Pre लट्—रौति रवीति, रुत रुवीत रुवन्ति

रौषि रवीषि, रुथ रुवीथ रौमि रवीमि, रुव रुवीव Pot विधिलिङ्—रुयात् रुवीयात्, रुयाताम् रुवीयाताम्, रुयु रुवीयु रुया रुवीया, रुयातम् रुवीयातम् रुयाम् रुवीयाम्, रुयाव रुवीयाव Imp लोट्—रौतु रवीतु, रुताम् रुवीताम्, रुवन्तु रुहि रुवीहि, रुतम् रुवीतम् रवाणि, रवाव Impf लङ्—अरौत् अरवीत्, अरुताम् अरुवीताम्, अरुवन् अरौ अरवी, अरुतम् अरुवीतम् अरवम्, अरुवीव अरुव Perf लिट्—रुराव, रुरुवतु रुरविथ, रुरुवथु रुराव रुरव, रुरुविव Aor लुङ्—अरावीत् अरावी अराविषम् Fu लृट्—रविष्यति Per Fu लुट्—रविता Con लृङ्—अरविष्यत् Ben आशिषि लिङ्—रूयात्, रूयास्ताम्, रूयासु Pas भावे—रूयते, Aor भावे लुङ्—अरावि अराविष्ट अरविष्ट Cau णिजन्त—रावयति, Aor णिच् लुङ्—अरीरवत् Des सनन्त—रुरूषति Fre यङन्त—रोरूयते Kri कृत्य—रवितव्य PP निष्ठा—रुत IP क्त्वा—रुत्वा Inf तुमुन्—रवितुम्

रुच्—भ्वा A से दीप्तौ, to shine, to be pleased Pre लट्—रोचते रोचसे रोचे Pot. विधिलिङ्—रोचेत Imp लोट्—रोचताम् Impf लङ्—अरोचत Perf लिट्—रुरुचे, रुरुचाते रुरुचिषे, रुरुचाथे रुरुचे, रुरुचिवहे Aor लुङ्—अरुचत् अरोचिष्ट अरुच अरोचिष्ठा अरुचम् अरोचिषि Fu लृट्—रोचिष्यते Per Fu लुट्—रोचिता Con लृङ्—अरोचिष्यत Ben आशिषि लिङ्—रोचिषीष्ट Pas - भावे—रुच्यते, Aor भावे लुङ्—अरोचि Cau. णिजन्त—रोचयति ते Aor णिच् लुङ्—अरूरुचत् त Des

सनन्त—रुरुचिषते रुरोचिषते Fre—यङ् पौन पुन्येऽर्थे रोरुच्यते भृगार्थे यङ् न भवति Kri कृत्य—रोचितव्य, रोचनीय PP निष्ठा—रुचित IP क्त्वा—रुचित्वा रोचित्वा Inf तुमुन्—रोचितुम्

रुद् (रुदिर्)—रुदा P से अश्रुविमोचने, to cry, to weep, to roar Pre लट्—रोदिति, रुदित', रुदन्ति रोदिषि, रुदिथ, रुदिथ रोदिमि, रुदिव', रुदिम Pot विधिलिङ्—रुद्यात् रुद्याताम् रुद्यु रुद्या', रुद्यातम्, रुद्यात रुद्याम् रुद्याव, रुद्याम Imp लोट्—रोदितु, रुदिताम्, रुदन्तु रुदिहि, रुदितम्, रुदित रोदानि, रोदाव, रोदाम Impf लङ्—अरोदीत् अरोदत्, अरुदिताम्, अरुदन् अरोदी अरोद, अरुदितम् अरुदित अरोदम्, अरुदिव, अरुदिम Perf लिट्—रुरोद, रुरुदतु' रुरोदिथ, रुरुदथु रुरोद, रुरुदिव Aor लुङ्—अरोदीत् अरुदत्, अरोदिष्टाम् अरुदताम्, अरोदिषु अरुदन् अरोदी अरुद, अरोदिष्टम् अरुदतम् अरोदिषम् अरुदम् अरोदिष्व अरुदाव Fu. लृट्—रोदिष्यति Per Fu लुट्—रोदिता Con लृङ्—अरोदिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—रुद्यात् रुद्यास्ताम् रुद्यासु Pas भावे—रुद्यते Aor भावे लुङ्—अरोदि Cau णिजन्त—रोदयति, Aor णिच् लुङ्—अरूरुदत् Des सनन्त—रुरुदिषति Fre यङन्त—रोरुद्यते Kri कृत्य—रोदितव्य PP निष्ठा—रुदित IP क्त्वा—रुदित्वा Inf तुमुन्—रोदितुम्

रुध् (रुधिर्)—रुधा U अ आवरणे, अर्थ द्विकर्मक, व्रजं गां रुणद्धि, to shut up to oppose,

to hold up, to oppress Pre लट्—रुणद्धि रुन्धे, रुन्धः रुन्धाते, रुन्धन्ति रुन्धते रुणत्सि रुन्त्से, रुन्धः रुन्धाथे, रुन्ध रुन्ध्वे रुणध्मि रुन्धे, रुन्ध्वः रुन्ध्वहे Pot विधिलिङ्—रुन्ध्यात् रुन्धीत, रुन्ध्याताम् रुन्धीयाताम् रुन्ध्याः रुन्धीथाः, रुन्ध्यातम् रुन्धीयाथाम् रुन्ध्याम् रुन्धीय, रुन्ध्याव रुन्धीवहि Imp लोट्—रुणद्धु रुन्धाम् रुन्धाम् रुन्धाताम्, रुन्धन्तु रुन्धताम् रुन्धि रुन्त्स्व, रुन्धम् रुन्धाथाम् रुणधानि रुणधै, रुणधाव रुणधावहै Impf लङ्—अरुणत् द् अरुन्ध, अरुन्धाम् अरुन्धाताम् अरुन्धन् अरुन्धत अरुणत् द् अरुणः अरुन्धाः अरुणधम् अरुन्धि अरुन्ध्व अरुन्ध्वहि Perf लिट्—रुरोध रुरुधे, रुरुधतुः रुरुधाते, रुरुधुः रुरुधिरे रुरोधिथ रुरुधिषे, रुरुधथुः रुरुधाथे रुरोध रुरुधे, रुरुधिव रुरुधिवहे Aor लुङ्—अरुधत् अरौत्सीत् अरुद्ध, अरुधताम् अरौद्धाम् अरुत्साताम्, अरुधन् अरौत्सुः अरुत्सत अरुधः अरौत्सीः अरुद्धाः, अरुधतम् अरौद्धम् अरुत्साथाम् अरुधम् अरौत्सम् अरुत्सि, अरुधाव अरौत्स्व अरुत्स्वहि Fu लृट्—रोत्स्यति ते Per-Fu लुट्—रोद्धा Con लृङ्—अरोत्स्यत् त Ben आशिषि लिङ्—रुध्यात् रुत्सीष्ट Pas कर्मणि—रुध्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अरोधि Cau णिजन्त—रोधयति ते, Aor णिच् लुङ्—अरूरुधत् Des सनन्त—रुरुत्सति ते Fre यङन्त—रोरुध्यते Kri कृत्य—रोद्धव्य रोधनीय PP निष्ठा—रुद्ध IP क्त्वा—रुद्ध्वा Inf तुमुन्—रोद्धुम्

रुप्—दिवा P से विमोहने, to confound Pre लट्—रुप्यति Perf लिट्—रुरोप, रुरोपिथ, रुरुपथुः Aor लुङ्—अरोपीत् *etc*

सनन्त—रुरुषिषति रुरोषिषति Fre—यङ् योग गुणोऽर्थ-रोरुष्यते भृशार्थे यङ् न भवति Kri कृत्य—रोषितव्य, रोषणीय PP निष्ठा—रुषित IP क्त्वा—रुषित्वा रोषित्वा Inf तुमुन्—रोषितुम्

रुद् (रुदिर्)—अदा P २ अश्रुविमोचने, to cry, to weep, to roar Pro लट्—रोदिति रुदितः, रुदन्ति रोदिषि, रुदिथः, रुदिथ रोदिमि, रुदिवः, रुदिमः Pot विधिलिङ्—रुद्यात् रुद्याताम्, रुद्युः रुद्याः, रुद्यातम् रुद्यात रुद्याम् रुद्याव, रुद्याम Imp लोट्—रोदितु, रुदिताम् रुदन्तु रुदिहि, रुदितम् रुदित रोदानि, रोदाव, रोदाम Impf लङ्—अरोदीत् अरोदत्, अरुदिताम् अरुदन् अरोदीः अरोदः, अरुदितम् अरुदित अरोदम्, अरुदिव, अरुदिम Perf लिट्—रुरोद, रुरुदतुः रुरोदिथ, रुरुदथुः रुरोद, रुरुदिव Aor लुङ्—अरोदीत् अरुदत् अरोदिष्टाम् अरुदताम्, अरोदिषुः अरुदन् अरोदीः अरुदः, अरोदिष्टम् अरुदतम् अरोदिषम् अरुदम् अरोदिष्व अरुदाव Fu. लृट्—रोदिष्यति Per Fu लुट्—रोदिता Con लृङ्—अरोदिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—रुद्यात्, रुद्यास्ताम् रुद्यासुः Pas भावे—रुद्यते Aor भावे लुङ्—अरोदि Cau णिजन्त—रोदयति, Aor णिच् लुङ्—अरूरुदत् Des सनन्त—रुरुदिषति Fre यङन्त—रोरुद्यते Kri कृत्य—रोदितव्य PP निष्ठा—रुदित IP क्त्वा—रुदित्वा Inf तुमुन्—रोदितुम्

रुध् (रुधिर्)—रुधा U ७ आवरणे, अयं द्विकर्मक, व्रजं गां रुणद्धि to shut up to oppose,

लक्ष्—चुरा U से दर्शनाङ्कनयो, to notice, to define, to regard. Pre लट्—लक्षयति ते Perf लिट्—लक्षयाञ्चकार चक्रे PP निष्ठा—लक्षित Inf तुमुन्—लक्षयितुम्

लप्—भ्वा P से व्यक्तायां वाचि, to talk in general, to wail Pre लट्—लपति Perf लिट्—ललाप, लेपतु Aor लुङ्—अलपीत् अलापीत् Fu लृट्—लपिष्यति Ben आशिषि लिङ्—लप्यात् Pas कर्मणि—लप्यते, Aor कर्म लुङ्—अलापि Cau णिजन्त—वि+लप्=विलापयति, Aor णिच् लुङ्—अलीलपत् अललापत् Des सनन्त—लिलपिषति Kri कृत्य—लपितव्य लपनीय PP निष्ठा—वि+लप्=विलपित IP क्त्वा—लपित्वा, विलप्य Inf तुमुन्—विलपितुम्

लभ्—भ्वा A लाभे, to get, to take, to have, to be able Pre लट्—लभते Pot विधिलिङ्—लभेत Imp लोट्—लभताम् Impf लङ्—अलभत Perf लिट्—लेभे लेभिषे Aor लुङ्—अलब्ध अलब्धा अलप्सि Fu लृट्—लप्स्यते, Per Fu लुट्—लब्धा Ben आशिषि लिङ्—लप्सीष्ट Pas कर्मणि—लभ्यते, Aor कर्म लुङ्—अलाभि अलम्भि, but मालम्भि Cau णिजन्त—लम्भयति, Aor णिच् लुङ्—अललम्भत् Des सनन्त—लिप्सते Fre यङन्त—लालभ्यते Kri कृत्य—लब्धव्य, लभनीय PP निष्ठा—लब्ध IP क्त्वा—लब्ध्वा Inf तुमुन्—लब्धुम्

रुह्—भ्वा P ष बीजजन्मनि, प्रादुर्भावे, to grow from seeds, to rise Pro लट्—रोहति रोहसि रोहामि Pot विधिलिङ्—रोहेत् Imp लोट्—रोहतु Impf लङ्—अरोहत् Perf लिट्—रुरोह, रुरुहतु रुरोहिथ रुरोह, रुरुहिव Aor लुङ्—अरुक्षत्, अरुक्षताम्, अरुक्षन् अरुक्षः अरुक्षम्, अरुक्षाव Fu लृट्—रोक्ष्यति Per Fu लुट् —रोढा Con लृङ्—अरोक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ् —रुह्यात् Pas भावे—रुह्यते, Aor भावे लुङ्—अरोहि Cau णिजन्त—रोहयति रोपयति, Aor णिच् लुङ्—अरूरुहत् अरूरुपत् Des सनन्त—रुरुक्षति Fre यङन्त—रोरुह्यते Kri कृत्य—रोहणीय PP निष्ठा—रूढ IP क्त्वा—रूढ्वा Inf तुमुन्—रोढुम्

रूप्—चुरा U से रूपक्रियायाम्, रूपस्य दर्शनम् करणम् वा, अनेकार्थत्वाद् विचारणेऽपि, to form, to inspect Pre लट्—रूपयति रूपयते रूपति (नि+रूप्= निरूपयति) Perf लिट्—रूपयाञ्चकार चक्रे Aor लुङ्—अरुरूपत् त Fu लृट्—रूपयिष्यति ते Pas कर्मणि —रूप्यते (नि—रूप्=निरूप्यते) Kri कृत्य—नि+रूप्= निरूपणीय PP निष्ठा—नि+रूप्=निरूपित IP क्त्वा—रूपयित्वा Inf तुमुन्—निरूपयितुम्

लिख् -तुदा P से लेखने, to write Per लट्—लिखति Pot विधिलिङ—लिखेत् Imp लोट्—लिखतु Impf लङ—अलिखत् Perf लिट्—लिलेख Aor लुङ—अलेखीत् Fu लृट—लेखिष्यति Con लृङ्—अलेखिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—लिख्यात् Pas कर्मणि—लिख्यते, Aor कर्म लुङ—अलेखि Cau णिजन्त—लेखयति, Aor णिच् लुङ्—अलीलिखत् Des सन्नन्त—लिलिखिषति लिलेखिषति Fre यङन्त—लेलिख्यते Kri कृत्य—लेखितव्य, लेखनीय, लेख्य PP निष्ठा—लिखित IP क्त्वा—लिखित्वा लेखित्वा Inf तुमुन्—लेखितुम्

लिप् - तुदा U स्व उपदेहे, to paint. Pre लट्—लिम्पति ते Pot विधिलिङ्—लिम्पेत् त Imp लोट्—लिम्पतु लिम्पताम् Impf लङ्—अलिम्पत् त Perf लिट्—लिलेप लिलेपिथ लिलेप, लिलिपिव Aor लुङ—अलिपत् अलिपत अलिप्त, अलिपताम् अलिपेताम् अलिप्साताम् अलिपन् अलिपन्त अलिप्सत Fu लृट्—लेप्स्यति ते Per Fu लुट्—लेप्ता Ben आशिषि लिङ्—लिप्यात्, लिप्सीष्ट Pas कर्मणि—लिप्यते, Aor कर्म लुङ्—अलेपि Cau णिजन्त -लेपयति ते, Aor णिच् लुङ्—अलीलिपत् त Des सनन्त—लिलिप्सति ते Fre यङन्त—लेलिप्यते Kri कृत्य—लेपनीय PP निष्ठा—लिप्त IP क्त्वा—लिप्त्वा Inf तुमुन्—लेप्तुम्

लिह्—अदा U स्व आस्वादने, to lick, to taste Pre लट—लेढि लीढे, लीढ लिहाते लिहन्ति लिहते लेक्षि

लम्ब् (लबि)—भ्वा A लम्बे, to hang down Pre लट्—लम्बते Per Fu लुट्—लम्बिता Ben आशिषि लिङ्—लम्बिषीष्ट Pas कर्मणि—लम्ब्यते, Aor कर्म लुङ्—अलम्बि Cau णिजन्त—लम्बयति, Aor णिच् लुङ्—अललम्बत् त Des सनन्त—लिलम्बिषते Kri कृत्य—लम्बितव्य PP निष्ठा—लम्बित IP क्त्वा—लम्बित्वा Inf तुमुन्—लम्बितुम्

लष्—भ्वा, दिवा U कान्तौ, कान्तिरिह इच्छा, to wish, to long for Pre लट्—लषति ते लष्यति ते Perf लिट्—ललाष लेषे Aor लुङ्—अलषीत् अलाषीत् अलषिष्ट Fu लृट्—लषिष्यति ते Ben आशिषि लिङ्—लष्यात् लषिषीष्ट Pas कर्मणि—लष्यते, Aor कर्म-लुङ्—अलाषि Des सनन्त—लिलषिषति ते Kri कृत्य—लषितव्य PP निष्ठा—लषित IP क्त्वा—लषित्वा Inf तुमुन्—लषितुम्

अभि+लष्—अभिलषति ते

लस्—भ्वा A क्रीडायाम्, to play Pre लट्—वि+लस=विलसति

लस्ज्—तुदा, A व्रीडे, to be ashamed Pre लट्—लज्जते Perf लिट्—ललज्जे Aor लुङ्—अलज्जिष्ट Fu लृट्—लज्जिष्यते Per Fu लुट्—लज्जिता Cau णिजन्त—लज्जयति ते, Aor णिच् लुङ्—अललज्जत् त Des सनन्त—लिलज्जिषते PP निष्ठा—लज्जित Inf तुमुन्—लज्जितुम्

लिख् --तुदा P मे लेखने, to write Per लट्--लिखति Pot विधिलिङ--लिखेत् Imp लोट्--लिखतु Impf लङ्--अलिखत् Perf लिट्--लिलेख Aor लुङ--अलेखीत् Fu लृट--लेखिष्यति Con लृङ्--अलेखिष्यत् Ben आशिषि लिङ्--लिख्यात् Pas कर्मणि--लिख्यते, Aor कर्म लुङ--अलेखि Cau णिजन्त--लेखयति, Aor णिच् लुङ्--अलीलिखत् Des सनन्त--लिलिखिषति लिलेखिषति Fre यङन्त--लेलिख्यते Kri कृत्य--लेखितव्य, लेखनीय, लेख्य PP निष्ठा--लिखित IP क्त्वा--लिखित्वा लेखित्वा Inf तुमुन्--लेखितुम्

लिप्--तुदा U च उपदेहे, to paint. Pre लट्--लिम्पति ते Pot विधिलिङ्--लिम्पेत् त Imp लोट्--लिम्पतु लिम्पताम् Impf लङ्--अलिम्पत् त Perf लिट्--लिलेप लिलेपिथ लिलेप, लिलिपिव Aor लुङ--अलिपत् अलिपत अलिप्त, अलिपताम् अलिपेताम् अलिप्सा ताम अलिपन् अलिपन्त अलिप्सत Fu लृट्--लेप्स्यति ते Per Fu लुट--लेप्ता Ben आशिषि लिङ्--लिप्यात्, लिप्सीष्ट Pas कर्मणि--लिप्यते, Aor कर्म लुङ्--अलेपि Cau णिजन्त--लेपयति ते, Aor णिच् लुङ्--अलीलिपत् त Des सनन्त--लिलिप्सति ते Fre यङन्त--लेलिप्यते Kri कृत्य--लेपनीय PP निष्ठा--लिप्त IP क्त्वा--लिप्त्वा Inf तुमुन्--लेप्तुम्

लिह्--अदा U च आस्वादने, to lick, to taste Pre लट्--लेढि लीढे, लीढः लिहाते लिहन्ति लिहते लेक्षि

लिखे, लीढ लिह्वाथे, लीढ लीढ्वे लिहि लिह्रे, लिह-लिह्महे लिह्व लिह्महे Pot. विधिलिङ्—लिह्यात् लिहीत लिह्या लिहीया लिह्याम् लिहीय Imp लोट्—लेढु लीढाम्, लीढाम् लिहाताम्, लिहन्तु लिहताम् लीढि लिक्ष्व लीढम् लिहाथाम्, लीढ लीढ्वम् लेहानि लेहै Impf लङ्—अलेट् ड् अलीढ, अलीढाम् अलिहाताम्, अलिहन् अलिहत अलेट् ड् अलीढा, अलीढम् अलिहाथाम् अलीढ अलीढ्वम् अलेहम् अलिहि, अलिह्व अलिह्वहि Perf लिट्—लिलेह लिलिहे लिलिहतु लिलिहाते लिलेहिथ लिलिहिषे, लिलिहथु लिलिहाथे, लिलिह लिलिहिध्वे-ढ्वे लिलेह लिलिहे लिलिहिव लिलिहिवहे. Aor लुङ्—अलिक्षत् अलिक्षत अलीढ, अलिक्षताम् अलिक्षाताम् अलिक्ष अलिक्षया अलीढा, अलिक्षताम् अलिक्षाथाम्, अलिक्षत अलिक्षध्वम् अलीढ्वम् अलिक्षम् अलिक्षि, अलिक्षाव अलिक्षावहि अलिक्ष्महि Fu लृट्—लेक्ष्यति ते Per Fu लुट्—लेढा Con. लृङ्—अलेक्ष्यत् त Pas कर्मणि—लिह्यते, Aor कर्म लुङ्—अलेहि Cau णिजन्त—लेहयति ते Aor णिच् लुङ्—अलीलिहत् त Des सनन्त—लिलिक्षति ते Fre यङन्त—लेलिह्यते Kri कृत्य—लेढव्य, लेहनीय PP निष्ठा—लीढ IP क्त्वा—लीढ्वा Inf तुमुन्—लेढुम्

लुण्ठ् (लुठि)—भ्वा P से लुण्ठने, to rob Pre लट्—लुण्ठति Perf लिट्—लुलुण्ठ Aor लुङ्—अलुण्ठीत् Fu. लृट्—लुण्ठिष्यति PP निष्ठा—लुण्ठित Inf तुमुन्—लुण्ठितुम्

लूञ्—क्र्या U से छवने, to cut off, to divide Pre लट्—लुनाति लुनीते लुनासि लुनीषे लुनामि लुने Pot विधिलिङ्—लुनीयात् लुनीत लुनीयाः लुनीथाः लुनीयाम् लुनीय Imp लोट्—लुनातु लुनीताम् लुनीहि लुनीष्व लुनानि लुनै Impf लङ्—अलुनात् अलुनीत, अलुनीताम् अलुनाताम् अलुनाः अलुनीथाः अलुनाम् अलुनि, अलुनीव अलुनीवहि Perf लिट्—लुलाव लुलुवे, लुलुवतुः लुलुवाते लुलविथ लुलुविषे, लुलुवथुः लुलुवाथे लुलाव लुलव लुलुवे, लुलुविव लुलुविवहे Aor लुङ्—अलावीत् अलविष्ट Fu लृट्—लविष्यति ते Per Fu लुट्—लविता Con लृङ्—अलविष्यत् त, Ben. आशिषि लिङ्—लूयात् लविषीष्ट Pas कर्मणि—लूयते, Aor कर्म लुङ्—अलावि Cau णिजन्त—लावयति ते, Aor णिच् लुङ्—अलीलवत् त Des सनन्त—लुलूषति ते Fre. यङन्त—लोलूयते PP निष्ठा—लून IP क्त्वा—लवित्वा Inf तुमुन्—लवितुम्

लोकृ—भ्वा A. से दर्शने, to see Pre लट्—लोकते Perf लिट्—लुलोके Aor लुङ्—अलोकिष्ट Fu लृट्—लोकिष्यते Per Fu लुट्—लोकिता Ben आशिषि लिङ्—लोकिषीष्ट Pas कर्मणि—लोक्यते, Aor कर्म लुङ्—अलोकि Cau णिजन्त—लोकयति, Aor णिच् लुङ्—अलुलोकत् Des सनन्त—लुलोकिषते Fre यङन्त—लोलोक्यते Kri कृत्य—लोकितव्य, लोकनीय PP निष्ठा—लोकित. IP क्त्वा—लोकित्वा Inf तुमुन्—लोकितुम्

लोकृ—चुरा U दीप्तौ, to shine Pre, लट—लोकयति ते *etc*

लोचृ—भ्वा A से दर्शने, to see Pre लट्—लोचते Perf लिट्—लुलोचे Aor लुङ्—अलोचिष्ट Fu लृट—लोचिष्यते Per Fu लुट्—लोचिता Ben आशिषि लिङ—लोचिषीष्ट Pas कर्मणि—लोच्यते, Aor कर्म लुङ्—अलोचि Cau णिजन्त—लोचयति, Aor णिच् लुङ—अलुलोचत् Des सनन्त—लुलोचिषते Fre यङन्त—लोलोच्यते PP निष्ठा—लोचित Inf तुमुन्—लोचितुम

लोचृ—चुरा U से दीप्तौ, to shine Pre लट्—लोचयति ते *etc*

लोडृ—भ्वा P से उन्मादे, to be mad or foolish Pre लट्—लोडति Perf लिट्—लुलोड Aor लुङ्—अलोडीत् Fu लृट्—लोडिष्यति Cau णिजन्त—लोडयति PP निष्ठा—लोडित Inf तुमुन्—लोडितुम्

व

वच्—अदा P प परिभाषणे, to speak अस्य लट् लोट लङ्—प्रथमपुरुषबहुवचनेषु प्रयोगो न भवति, Pre लट्—

वक्ति	वक्तः	
वक्षि	वक्थ	वक्थ
वच्मि	वच्व	वच्मः

Pot विधिलिङ—

वच्यात्	वच्याताम्	वच्युः
वच्याः	वच्यातम्	वच्यात
वच्याम्	वच्याव	वच्याम

Imp लोट—

वक्तु	वक्ताम्	
वग्धि	वक्तम्	वक्त
वचानि	वचाव	वचाम

Impf लङ्—

अवक्	अवक्ताम्	
अवक्	अवक्तम्	अवक्त
अवचम्	अवच्व	अवच्म

Perf लिट्—

उवाच	ऊचतु	ऊचु
उवक्थ उवचिथ	ऊचथु	ऊच
	ऊचिव	ऊचिम

Aor लुङ्—

अवोचत्	अवोचताम्	अवोचन्
अवोचः	अवोचतम्	अवोचत
अवोचम्	अवोचाव	अवोचाम

Fu लृट्—वक्ष्यति Per Fu लुट्—वक्ता Con लृङ्—अवक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—उच्यात् उच्यास्ताम्, उच्यासुः, उच्याः उच्यासम् Pas कर्मणि—उच्यते, Aor कर्मे लुङ्—अवाचि Cau णिजन्त—वाचयति, Aor णिच् लुङ्—अवीवचत् Des सनन्त—विवक्षति Fre यङन्त—वावच्यते Kri कृत्य—वक्तव्यम्, वाच्यम् वाक्यम् PP निष्ठा—उक्त IP क्त्वा—उक्त्वा Inf तुमुन्—वक्तुम्

वच्—चुरा U णिचपक्षे सेट्, णिजभावे अनिट् परिभाषणे, to speak, to read Pre लट्—वाचयति ते, *etc*

वद्—भ्वा P से व्यक्तायां वाचि, to say, to tell, to speak Pre लट्—वदति वदसि वदामि Pot विधि लिङ्—वदेत् वदे वदेयम् Imp लोट्—वदतु वद वदानि Impf लङ्—अवदत् अवद अवदम् Perf लिट्—उवाद ऊदतु, ऊदुः उवदिथ, ऊदथुः, ऊद उवाद उवद, ऊदिव, ऊदिम Aor लुङ्—अवादीत् अवादिष्टाम्, अवादिषुः अवादीः अवादिष्टम्, अवादिष्ट अवादिषम् अवादिष्व अवादिष्म Fu लृट्—वदिष्यति Per Fu लुट्—वदिता Con लृङ्—अवदिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—उद्यात् उद्यास्ताम् उद्यासुः Pas कर्मणि—उद्यते

Aor चार्म लुङ्—अवादि Cau णिजन्त—वादयति वादयते, Aor णिच् लुङ्—अवीवदत् अवीवदत Des सनन्त—विवदिषति Fre यङन्त—वावद्यते Kri कृत्य—वदितव्य, वदनीय PP निष्ठा—उदित IP क्त्वा—उदित्वा Inf तुमुन्—वदितुम्

भासनार्थे (भासन दीप्ति)—वदते व्याकरणे आचार्य (भासमानस्तत्र सूत्रार्थं वक्ति इत्यर्थं)

उपसान्त्वनार्थे—भृत्यान् उपवदते (सान्त्वयतीत्यर्थं)

ज्ञानार्थे—वदते आचार्य (वदितुं जानातीत्यर्थं)

यत्नार्थे—गेहे वदते (तद्विषयमुत्साहमाविष्करोतीत्यर्थं)

विमत्यर्थे—(विमति नानामति) गेहे विवदन्ते (विमति पतिता विचित्र भाषन्ते इत्यर्थं)

उपमन्त्रणार्थे—(उपमन्त्रण रहसि उपच्छन्दनम्) कुलभार्याम् उपवदते (उपच्छन्दयतीत्यर्थं)

मनुष्याणां समुच्चारणेऽर्थे—(समुच्चारणम्, सम्भूयोच्चारणम्) सम्प्रवदन्ते राजानः (सम्भूयोच्चारयन्तीत्यर्थं) किन्तु सम्प्रवदन्ति कुक्कुटाः

उपसर्गसम्बन्धकात् अनीरकर्मकात् मनुष्याणामनुच्चारणार्थे—अनुवदते कठः कलापकस्य (अत्रानु सादृश्यार्थे—यथा कलापो ऽधीयानो वदति तथा कठ इत्यर्थं)

मनुष्याणां समुच्चारणविप्रलापार्थे—विप्रवदन्ते विप्रवदन्ति मौहूर्त्तिकाः (युगपद् विरुद्धं भाषन्ते इत्यर्थं) विप्रलापो विरुद्धभाषणम् धनकामो न्यायमपवदते (धनार्थी न्यायं नाद्रियते इत्यर्थं).

वञ्च्—चुरा A से प्रलम्भने, to cheat Pre लट्—वञ्चयते वञ्चति Perf लिट्—वञ्चयाञ्चक्रे Aor लुङ्—अववञ्चत Fu लृट्—वञ्चयिष्यते Pss कर्मणि—वञ्च्यते, Aor कर्म लुङ्—अवञ्चि Kri तव्य—वञ्चयितव्य, वञ्चनीय PP निष्ठा—वञ्चित IP क्त्वा—वञ्चयित्वा—वञ्चित्वा प्रवञ्च्य Inf तुमुन्—वञ्चयितुम् रितुमर्णो—

वञ्चनीमिहयद् मयोग्यसौरभ्यदिता कथमसौ विघांसत ।
उभतयवञ्चनामिमाद् वञ्चयन्ति गरभान् करेणव ॥

वन्द् (वदि)—भ्वा A से अभिवादनस्तुत्योः, to salute, to adore, to praise Pr लट्—वन्दते Perf लिट्—ववन्दे Aor लुङ्—अवन्दिष्ट Fu लृट्—वन्दिष्यते Per Fu लुट्—वन्दिता Pss कर्मणि—वन्द्यते, Aor कर्म लुङ्—अवन्दि Cau णिच्—वन्दयति ते Kri तव्य—वन्दितव्य, वन्दनीय PP निष्ठा—वन्दित IP क्त्वा—वन्दित्वा Inf तुमुन्—वन्दितुम्

वप्—भ्वा U अ बीजसन्ताने छेदने च, to sow, to scatter, to throw, to weave, to shave Pre लट्—वपति ते Perf लिट्—उवाप ऊपे, ऊपतुः ऊपाते ऊपुः उवपिथ ऊपिषे ऊपथुः ऊपाथे उवाप उवप ऊपे ऊपिव ऊपिवहे Aor लुङ्—अवाप्सीत् अवप्त अवाप्ताम् अवप्साताम् अवाप्सुः अवप्सत अवाप्सीः अवप्थाः, अवाप्तम् अवप्साथाम् अवाप्त अवप्ध्वम् अवाप्सम् अवप्सि, अवाप्स्व अवप्स्वहि Fu लृट्—वप्स्यति ते Per Fu लुट्—वप्ता Con लृङ्—अवप्स्यत् त Ben आशिषि लिङ्—उप्यात् वप्सीष्ट Pss कर्मणि—उप्यते

Aor कर्म-लुङ्—अवापि Cau. णिजन्त—वापयति ते Des सनन्त—विवप्सति ते Fre यङन्त—वावप्यते Kri कृत्य—वपनीय: PP निष्ठा—उप्त: IP क्त्वा—उप्त्वा Inf तुमुन् —वप्तुम्

वम्—भ्वा P से उद्गिरणे, to throw out, to pour out, to vomit Pre लट्—वमति Pot विधि लिङ्—वमेत् Imp लोट्—वमतु Impf लङ्—अवमत् Perf लिट्—ववाम, ववमतु ववमिथ, ववमथु ववाम, ववमिव Aor लुङ्—अवमीत्, अवमिष्टाम्, अवमिषु अवमी अवमिषम् Fu लृट्—वमिष्यति Per Fu लुट्—वमिता Con लृङ्—अवमिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—वम्यात् Pas कर्मणि—वम्यते Aor कर्म लुङ्—अवामि Cau णिजन्त—वामयति वमयति Aor णिच् लुङ्—अवीवमत् Des सनन्त—विवमिषति Fre यङन्त वंवम्यते Kri कृत्य—वमितव्य, वमनीय: PP निष्ठा—वान्त IP क्त्वा—वमित्वा वान्त्वा Inf तुमुन्—वमितुम्

वस्—भ्वा P अ निवासे, to dwell Pre लट्—वसति Pot विधिलिङ्—वसेत् Imp लोट्—वसतु वस वसानि Impf लङ्—अवसत् Perf लिट्—उवास, ऊषतु, ऊषु, उवसिथ उवस्थ, ऊषथु, ऊष उवास, ऊषिव, ऊषिम Aor लुङ्—अवात्सीत्, अवात्ताम् अवात्सु अवात्सी अवात्तम् अवात्त अवात्सम्, अवात्स्व अवात्स्म Fu लृट्—वत्स्यति वत्स्यसि वत्स्यामि Per Fu लुट्—वस्ता Con लृङ्—अवत्स्यत् Ben. आशिषि लिङ्—उष्यात् Pas. भावे—उष्यते Aor भावे लुङ्—अवासि Cau

णिजन्त—वासयति ते, Aor णिच् लुङ्—अवीवसत् त Des. सनन्त—विवत्सति Fre यङन्त—वावस्यते Kri कृत्य—वास्तव्यम्, वसनीयम् PP निष्ठा—उषित IP क्त्वा—उषित्वा Inf तुमुन्—वस्तुम्

वस्—अदा A से आच्छादने to wear to put on Pre लट्—वस्ते वस्से वसे Pot विधिलिङ्—वसीत वसीथा वसीय Imp लोट्—वस्ताम् वस्स्व वसै Impf लङ्—अवस्त अवस्था अवसि Perf लिट्—ववसे ववसिषे ववसे Aor लुङ्—अवसिष्ट अवसिष्ठा अवसिषि Fu. लृट्—वसिष्यते Per Fu लुट्—वसिता Ben आशिषि लिङ्—वसिषीष्ट Pas कर्मणि—वस्यते Aor कर्म लुङ्—अवासि Cau णिजन्त—वासयति ते Aor णिच लुङ्—अवीवसत् त Des सनन्त—विवसिषते Fre यङन्त—वावस्यते Kri. कृत्य—वसितव्य PP निष्ठा—वसित IP क्त्वा—वसित्वा Inf तुमुन्—वसितुम्

वह्—भ्वा U अ प्रापणे, द्विकर्मक to carry, to bear Pre लट्—वहति ते Pot विधिलिङ्—वहेत् त Imp लोट्—वहतु वहताम् Impf लङ्—अवहत् अवहत

Perf लिट्—

उवाह / ऊहे	ऊहतुः / ऊहाते	ऊहुः / ऊहिरे
उवहिथ उवोढ / ऊहिषे	ऊहथुः / ऊहाथे	ऊह / ऊहिढ्वे ढ्वे

उवाह ऊहे	ऊहिव ऊहिवहे	ऊहिम ऊहिमहे

Aor लुङ्—

अवाक्षीत् अवोढ	अवोढाम् अवक्षाताम्	अवाक्षुः अवक्षत
अवाक्षीः अवोढाः	अवोढम् अवक्षाथाम्	अवोढ अवोढ्वम्
अवाक्षम् अवक्षि	अवाक्ष्व अवक्ष्वहि	अवाक्ष्म अवक्ष्महि

Fu. लृट्—वक्ष्यति वक्ष्यते Per Fu लुट्—वोढा Con. लृङ्—अवक्ष्यत् अवक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—उह्यात् वक्षीष्ट Pas कर्मणि—उह्यते, Aor कर्म लुङ्—अवाहि Cau णिजन्त—वाहयति ते Aor णिच् लुङ्—अवीवहत् त Des सन्नन्त—विवक्षति ते Fre यङन्त—वावह्यते Kri कृत्य—वोढव्य, वहनीय PP निष्ठा—ऊढः IP क्त्वा—ऊढ्वा Inf तुमुन्—वोढुम्

प्र+वह्=प्रवहति परि+वह्=परिवहति

वा—पदा P अ गतिगन्धनयोः, to blow, to injure Pre लट्—वाति वासि वामि Pot. विधिलिङ्—वायात् वायाताम् वायुः वायाः, वायातम् वायाम्, वायाव Imp लोट्—वातु वाताम् वान्तु वाहि वानि Impf. लङ्—अवात् अवाताम्, अवुः अवान् अवा… अवाम् Perf. लिट्—ववौ, ववतुः ववुः ववाथ वविथ, ववौ वविम

Aor लुङ्—अवासीत् अवासीः अवासिषम् Fu लृट्—वास्यति Per Fu लुट्—वाता Con लृङ्—अवास्यत् Ben आशिषि लिङ्—वायात् वायास्ताम्, वायासुः Pas कर्मणि—वायते, Aor कर्म लुङ्—अवायि Cau णिजन्त—वापयति, Aor णिच् लुङ्—अवीवपत् कम्पनार्थे (to shake) वाजयति Des सनन्त—विवासति Fre यङन्त—वावायते Kri कृत्य—वातव्य PP निष्ठा—वात IP क्त्वा—वात्वा Inf तुमुन्—वातुम्

वाञ्छ् (वाछि)—भ्वा P से वाञ्छायाम् to wish, to desire Pre लट्—वाञ्छति Pot. विधि लिङ्—वाञ्छेत् Imp लोट्—वाञ्छतु Impf लङ्—अवाञ्छत् Perf लिट्—ववाञ्छ ववाञ्छतुः ववाञ्छिथ ववाञ्छ ववाञ्छिव Aor लुङ्—अवाञ्छीत् अवाञ्छीः अवाञ्छिषम् Fu लृट्—वाञ्छिष्यति Per Fu लुट्—वाञ्छिता Ben आशिषि लिङ्—वाञ्छ्यात् Pas कर्मणि—वाञ्छ्यते, Aor कर्म लुङ्—अवाञ्छि Cau णिजन्त—वाञ्छयति, Aor णिच् लुङ्—अववाञ्छत् Des सनन्त—विवाञ्छिषति Kri. कृत्य—वाञ्छितव्य, वाञ्छनीय PP निष्ठा—वाञ्छित IP क्त्वा—वाञ्छित्वा Inf तुमुन्—वाञ्छितुम्

विज् (विजिर्)—जुहो U अ पृथग्भावे to separate

Pre लट्—

PARASMAIPADA

वेवेज्मि	वेविज्वः	वेविज्मः
वेवेक्षि	वेविक्थः	वेविक्थ
वेवेक्ति	वेविक्तः	वेविजति

ATMANEPADA.

वेविक्ते	वेविजाते	वेविजते
वेविक्षे	वेविजाथे	वेविग्ध्वे
वेविजे	वेविज्वहे	वेविज्महे

Pot विधिलिङ्—वेविज्यात् वेविजीत, वेविज्याताम् वेविजीयाताम् वेविज्या वेविजीथा वेविज्याम् वेविजीय Imp लोट्—वेवेक्तु वेविक्ताम् वेविग्धि वेविक्ष्व वेविजानि वेविजै Impf लङ्—अवेवेक् ग् अवेविक्त अवेवेक् ग अवेविक्था अवेविजम अवेविजि Perf लिट्—विवेज विविजे विवेजिथ विविजिषे विवेज विविजे, विविजिव विविजिवहे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA.

अविजत् / अवैक्षीत्	अविजताम् / अवैक्ताम्	अविजन् / अवैक्षुः
अविज / अवैक्षी	अविजतम् / अवैक्तम्	अविजत / अवैक्त
अविजम् / अवैक्षम्	अविजाव / अवैक्ष्व	अविजाम / अवैक्ष्म

ATMANEPADA.

अविक्त	अविक्षाताम्	अविक्षत
अविक्था	अविक्षाथाम्	अविग्ध्वम्
अविक्षि	अविक्ष्वहि	अविक्ष्महि

Fu. लृट्—वेक्ष्यति वेक्ष्यते Per Fu लुट्—वेक्ता Con लृङ्—अवेक्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—विज्यात्

Aor लुङ्—अवासीत् अवासो अवासिषम् Fu लृट्—वास्यति Per Fu लुट्—वाता Con लृङ्—अवास्यत् Ben आशिषि लिङ्—वायात् वायास्ताम्, वायासु Pas कर्मणि—वायते, Aor कर्म लुङ्—अवायि Cau णिजन्त—वापयति, Aor णिच् लुङ्—अवीवपत्, कम्पनार्थे (to shake) वाजयति Des सनन्त—विवासति Fre यङन्त—वेवीयते Kri कृत्य—वातव्य PP निष्ठा—वात IP क्त्वा—वात्वा Inf तुमुन्—वातुम्

वाञ्छ् (वाछि)—भ्वा P से वाञ्छायाम्, to wish, to desire Pre लट्—वाञ्छति Pot विधि लिङ्—वाञ्छेत् Imp लोट्—वाञ्छतु Impf लङ्—अवाञ्छत् Perf लिट्—ववाञ्छ, ववाञ्छतु ववाञ्छिथ ववाञ्छ, ववाञ्छिव Aor लुङ्—अवाञ्छीत् अवाञ्छी अवाञ्छिषम् Fu लृट्—वाञ्छिष्यति Per Fu लुट्—वाञ्छिता Ben आशिषि लिङ्—वाञ्छ्यात् Pas कर्मणि—वाञ्छ्यते, Aor कर्म लुङ्—अवाञ्छि Cau णिजन्त—वाञ्छयति, Aor णिच् लुङ्—अववाञ्छत् Des सनन्त—विवाञ्छिषति Kri कृत्य—वाञ्छितव्य, वाञ्छनीय PP निष्ठा—वाञ्छित IP क्त्वा—वाञ्छित्वा Inf तुमुन्—वाञ्छितुम्

विज् (विजिर्)—जुहो U अ पृथग्भावे to separate

Pre लट्—

PARASMAIPADA

वेवेज्मि	वेविज्व	वेविज्मः
वेवेक्षि	वेविक्थः	वेविक्थ
वेवेक्ति	वेविक्तः	वेविजति

ATMANEPADA.

वेविक्ते	वेविजाते	वेविजते
वेविक्षे	वेविजाथे	वेविग्ध्वे
वेविजे	वेविज्वहे	वेविज्महे

Pot विधिलिङ्—वेविज्यात् वेविजीत, वेविज्याताम् वेविजीयाताम् वेविज्याः वेविजीथाः वेविज्याम् वेविजीय Imp लोट्—वेवेक्तु वेविक्ताम् वेविग्धि वेविक्ष्व वेविजानि वेविजै Impf लङ्—अवेवेक् ग् अवेविक्त अवेवेक् ग अवेविक्थाः अवेविजम् अवेविजि Perf लिट्—विवेज विविजे विवेजिथ विविजिषे विवेज विविजे, विविजिव विविजिवहे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA.

अविजत् / अवैक्षीत्	अविजताम् / अवैक्ताम्	अविजन् / अवैक्षुः
अविजः / अवैक्षीः	अविजतम् / अवैक्तम्	अविजत / अवैक्त
अविजम् / अवैक्षम्	अविजाव / अवैक्ष्व	अविजाम / अवैक्ष्म

ATMANEPADA

अविक्त	अविक्षाताम्	अविक्षत
अविक्थाः	अविक्षाथाम्	अविग्ध्वम्
अविक्षि	अविक्ष्वहि	अविक्ष्महि

Fu. लृट्—वेक्ष्यति वेक्ष्यते Per Fu लुट्—वेक्ता Con लृङ्—अवेक्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—विज्यात्

ष्यति Per Fu. लुट्—विजिता Des सनन्त—विवि-
जिषति सर्वं तुदादिवत्

विद्—अदा P से ज्ञाने, to know, to regard

Pro लट्—

वेत्ति / वेद	वित्तः / विदतुः	विदन्ति / विदुः
वेत्सि / वेत्थ	वित्थः / विदथुः	वित्थ / विद
वेद्मि / वेद	विद्वः / विद्व	विद्मः / विद्म

Pot. विधिलिङ्—विद्यात्, विद्याताम्, विद्युः विद्या विद्याम्

Imp लोट्—

वेत्तु / विदांकरोतु	वित्ताम् / विदांकुरुताम्	विदन्तु / विदांकुर्वन्तु
विद्धि / विदांकुरु	वित्तम् / विदांकुरुतम्	वित्त / विदांकुरुत
वेदानि / विदांकरवाणि	वेदाव / विदांकरवाव	वेदाम / विदांकरवाम

Impf लङ्—

अवेत्-द्	अवित्ताम्	अविदुः
अवेः-अवेत्-द्	अवित्तम्	अवित्त
अवेदम्	अविद्व	अविद्म

विवीट Pas कर्मणि—विज्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अवेजि Cau णिजन्त—वेजयति ते, Aor णिच् लुङ्—अवीविजत् त Des सनन्त—विविक्षति ते Fre यङन्त—वेविज्यते Kri कृत्य—वेजनीय PP निष्ठा—विक्त IP क्त्वा—विक्त्वा Inf तुमुन्—वेक्तुम्

विज् (विजी)—तुदा A से ओविजी—भय चलनयो, to shake, to tremble प्रायेणायम् उत्पूर्व Pre लट्—उद्विजते Pot विधिलिङ्—उद्विजेत Imp लोट्—उद्विजताम् Impf लङ्—उदविजत Perf लिट्—उद्विविजे Aor. लुङ्—उदविजिष्ट Fu लृट्—उद्विजिष्यते Per Fu लुट्—उद्विजिता Con. लृङ्—उदविजिष्यत Ben आशिषि लिङ्—उद्विजिषीष्ट Pas भावे—उद्विज्यते, Aor भावे लुङ्—उदवेजि Cau णिजन्त—उद्वेजयति Aor णिच् लुङ्—उदवीविजत् Des सनन्त—उद्विविजिषते Fre. यङन्त—उद्वेविज्यते Kri कृत्य—उद्विजितव्य, उद्वेजनीय PP निष्ठा—उद्विग्न IP क्त्वा—विजित्वा Inf तुमुन्—उद्विजितुम्

विज् (विजी)—रुधा P से ओविजी भयचलनयो, to shake, to fear Pre लट्—विनक्ति, विङ्क्तः, विञ्जन्ति. विनक्षि, विङ्क्थ विङ्क्थ विनज्मि, विञ्ज्वः, विञ्ज्मः Pot विधिलिङ्—विञ्ज्यात् Imp लोट्—विनक्तु विङ्ग्धि विनजानि Impf लङ्—अविनक्, अविङ्क्ताम् Perf लिट्—विवेज विविजतुः विविजिथ विवेज, विविजिव Aor लुङ्—अविजीत्, अविजिष्टाम् Lu लुट्—विजि-

थति Per Fu. लुट्—विजिता Des सनन्त—विविजिषति सर्वं तुदादिवत्

विद्—अदा P से ज्ञाने, to know, to regard

Pre लट्—

वेत्ति	वित्तः	विदन्ति
वेद	विदतुः	विदुः
वेत्सि	वित्थः	वित्थ
वेत्थ	विदथुः	विद
वेद्मि	विद्वः	विद्मः
वेद	विद्व	विद्म

Pot. विधिलिङ्—विद्यात्, विद्याताम्, विद्युः विद्याः विद्याम्

Imp लोट्—

वेत्तु	वित्ताम्	विदन्तु
विदांकरोतु	विदांकुरुताम्	विदांकुर्वन्तु
विद्धि	वित्तम्	वित्त
विदांकुरु	विदांकुरुतम्	विदांकुरुत
वेदानि	वेदाव	वेदाम
विदांकरवाणि	विदांकरवाव	विदांकरवाम

Impf लङ्—

अवेत्-द्	अवित्ताम्	अविदुः
अवेः अवेत्-द्	अवित्तम्	अवित्त
अवेदम्	अविद्व	अविद्म

Perf लिट्—

विवेद / विदांचकार	विविदतुः / विदांचक्रतुः	विविदुः / विदांचक्रुः
विवेदिथ / विदांचकर्थ	विविदथुः / विदांचक्रथुः	विविद / विदांचक्र
विवेद / विदांचकार	विविदिव / विदांचकृव	विविदिम / विदांचकृम

Aor लुङ्—अवेदीत्, अवेदिष्टाम् अवेदी, अवेदिष्टम् अवेदिषम्, अवेदिष्व Fu लृट्—वेदिष्यति Per Fu लुट्—वेदिता Con लृङ्—अवेदिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—विद्यात्, विद्यास्ताम् Pas कर्मणि—विद्यते, Aor कर्म लुङ्—अवेदि Cau णिजन्त—वेदयति, Aor णिच् लुङ्—अवीविदत् Des सनन्त—विविदिषति Fre यङन्त—वेविद्यते Kri कृत्य—वेदितव्य वेदनीय PP निष्ठा—विदित IP क्त्वा—विदित्वा Inf तुमुन्—वेदितुम्

सत्तायां विद्यते ज्ञाने वेत्ति विन्ते विचारणे ।
विन्दते विन्दति प्राप्तौ, श्यन् लुक् श्नम् शेषु च क्रमात् ॥

(अकर्मकात्) सम्+विद्—Pre लट्—संवित्ते, संविदाते, संविदते संविद्रते Imp लोट्—संविदताम् संविद्रताम् Impf लङ्—समविदत समविद्रत Ben. आशिषि लिङ्—संवेदिषीष्ट, संवेदिषीयास्ताम्

विद्—दिवा A. अ सत्तायाम् to be, to happen Pre लट्—विद्यते Pot विधिलिङ्—विद्येत Imp लोट्—विद्यताम् Impf लङ्—अविद्यत Perf लिट्—

विविदे Aor लुङ्—अवित्त Fu लृट्—वेत्स्यते Per Fu लुट्—वेत्ता Ben आशिषि लिङ्—वित्सीष्ट Pas कर्मणि—विद्यते Aor कर्म लुङ्—अवेदि Cau णिजन्त—वेदयति Aor णिच् लुङ्—अवीविदत् Des सनन्त—विवित्सते Fre यङन्त—वेविद्यते PP निष्ठा—वित्त IP क्त्वा—वित्त्वा Inf तुमुन्—वेत्तुम्

विद् (विद्लृ)—तुदा U वे लाभे, भाष्यमते नेट्, व्याघ्रभूत्यादीनामाचार्याणां मते सेट् To find Pre लट्—विन्दति विन्दते Pot विधिलिङ्—विन्देत् विन्देत Imp लोट्—विन्दतु विन्दताम् Impf लङ्—अविन्दत् अविन्दत Perf लिट्—विवेद विविदे, विविदतु विविदाते विवेदिथ विविदिषे, विविदथु विविदाथे विवेद विविदे, विविदिव विविदिवहे Aor लुङ्—अविदत् अवेदिष्ट-अवित्त, अविदताम् अवेदिषाताम् अवित्साताम्, अविदन् अवेदिषत-अवित्सत अविद -अवेदिष्ठा अवित्था ,अविदतम् अवेदिषाथाम् अवित्साथाम्, अविदत अवेदिध्वम् अविद्ध्वम् अविदम् अवेदिषि अवित्सि, अविदाव अवेदिष्वहि अवित्स्वहि Fu लृट्—वेदिष्यति ते वेत्स्यति ते Per Fu लुट्—वेदिता वेत्ता Con लृङ्—अवेदिष्यत् त अवेत्स्यत्-त Ben आशिषि लिङ्—विद्यात् वित्सीष्ट वेदिषीष्ट Pas कर्मणि—विद्यते, Aor कर्म-लुङ्—अवेदि Cau णिजन्त—वेदयति ते, Aor णिच्-लुङ्—अवीविदत् त Des सनन्त—विविदिषति ते विवेदिषति-ते विवित्सति-ते Fre यङन्त—वेविद्यते Kri कृत्य—वेदितव्य वेत्तव्य, वेदनीय PP निष्ठा—वित्त IP क्त्वा—विदित्वा वेदित्वा वित्त्वा Inf तुमुन्—वेदितुम् वेत्तुम्

29

विद्—रुधा A. च विचारणे, to know, to consider Pre लट्—विन्ते विन्दाते विन्दते Pot. विधिलिङ्—विन्दीत Imp लोट्—विन्ताम्, विन्त्स्व, विनदै Impf लङ्—अविन्त, अविन्थाः, अविन्दि Perf. लिट्—विविदे Aor लुङ्—अवित्त Fu लृट्—वेत्स्यते Per Fu लुट्—वेत्ता Des सनन्त—विवित्सते PP निष्ठा—वित्त विन्न IP क्त्वा—वित्त्वा Inf तुमुन्—वेत्तुम्

विद्—चुरा A आख्याने, to tell Pre लट्—वेदयते Perf—वेदयाञ्चक्रे Per Fu लुट्—वेदयिता *etc*

विश्—तुदा P च प्रवेशने, to enter, to fall, to share of Pre लट्—विशति Pot विधिलिङ्—विशेत्, Imp लोट्—विशतु Impf लङ्—अविशत् Perf लिट्—विवेश, विविशतुः विवेशिथ, विविशथुः विवेश, विविशिव Aor लुङ्—अविक्षत्, अविक्षताम् अविक्ष अविक्षतम् अविक्षम्, अविक्षाव Fu लृट्—वेक्ष्यति Per Fu. लुट्—वेष्टा Con लृङ्—अवेक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—विश्यात् Pas कर्मणि—विश्यते Aor कर्मणि लुङ्—अवेशि Cau णिजन्त—वेशयति, Aor णिच् लुङ—अवीविशत् Des विविक्षति Fre यङन्त—वेविश्यते Kri कृत्य—वेष्टव्यः PP निष्ठा—विष्ट IP क्त्वा—विष्ट्वा Inf तुमुन्—वेष्टुम्

नि + विश् = निविशते ग्राममभिनिविशते

वृ (वृञ्)—स्वा U से वरणे, to choose, to cover Pre लट्—वृणोति वृणुते. वृणुत वृण्वाते Pot विधिलिङ्

—वृणुयात् वृण्वीत, वृणुयाताम् वृण्वीयाताम्, वृणुयु-वृण्वीरन् वृणुया वृण्वीथा., वृणुयातम् वृण्वीयाथाम् वृणुयाम् वृण्वीय, वृणुयाव वृण्वीवहि Imp लोट्—वृणोतु वृणुताम्, वृणुताम् वृण्वाताम् वृणु वृणुष्व, वृणुतम् वृण्वाथाम् वृणुत वृणुध्वम् वृणवानि वृणवै, वृणवाव वृणवावहै Impf लङ्—अवृणोत् अवृणुत, अवृणुताम् अवृण्वाताम् अवृणो अवृणुथा, अवृणुतम् अवृण्वाथाम् अवृणवम् अवृण्वि, अवृणुव अवृणुवहि Perf लिट्—ववार वव्रे, वव्रतु वव्राते ववरिथ ववृषे, वव्रथु वव्राथे ववार ववर-वव्रे, ववृव ववृवहे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA.

अवारीत्	अवारिष्टाम्	अवारिषु
अवारी	अवारिष्टम्	अवारिष्ट
अवारिषम्	अवारिष्व	अवारिष्म

ATMANEPADA.

3rd p	अवरिष्ट अवरीष्ट अवृत	अवरिषाताम् अवरीषाताम् अवृषाताम्	अवरिषत अवरीषत अवृषत
2nd p	अवरिष्ठा अवरीष्ठा अवृथा	अवरिषाथाम् अवरीषाथाम् अवृषाथाम्	अवरिध्वम् अवरिढ्वम् अवरीध्वम् अवरीढ्वम् अवृढ्वम्
1st p	अवरिषि अवरीषि अवृषि	अवरिष्वहि अवरीष्वहि अवृष्वहि	अवरिष्महि अवरीष्महि अवृष्महि

Fu लृट्—वरिष्यति वरीष्यति वरिष्यते वरीष्यते Per Fu लुट्—वरिता वरीता Con लृङ्—अवरिष्यत् अवरीष्यत् अवरिष्यत अवरीष्यत Ben आशिषि लिङ्—व्रियात् वरिषीष्ट वृषीष्ट Pas कर्मणि—व्रियते, Aor कर्म लुङ्—अवारि Cau णिजन्त—वारयति ते, Aor णिच् लुङ्—अवीवरत् त Des सनन्त—वुवूर्षति विवरिषति विवरीषति ते Fre यङन्त—वेव्रीयते Kri कृत्य—वरितव्य वरीतव्य, वरणीय PP निष्ठा—वृत IP क्त्वा—वृत्वा, प्रवृत्य Inf तुमुन्—वरितुम् वरीतुम् यवेभ्यो गां वारयति but—कण्टकैः परिवारयति वृषम्

वृ (वृङ्)—क्रया A सं सम्भक्तौ to cherish Pre लट्—वृणीते Pot विधि लिङ्—वृणीत Imp लोट्—वृणीताम् Impf लङ्—अवृणीत Perf लिट्—वव्रे Aor लुङ्—अवरिष्ट अवरीष्ट अवृत Fu लृट्—वरिष्यते वरीष्यते Per Fu लुट्—वरीता वरिता Con लृङ्—अवरिष्यत अवरीष्यत Ben आशिषि लिङ्—वरिषीष्ट वृषीष्ट Pas कर्मणि—व्रियते Cau णिजन्त—वारयति ते Aor णिच् लुङ्—अवीवरत्-त Des सनन्त—वुवूर्षते विवरिषते विवरीषते Fre यङन्त—वेव्रीयते PP निष्ठा—वृत

वृ (वृञ्)—चुरा U आवरणे, to cover, to surround Pre लट्—वारयति-ते-वरति ते शेषं स्वादिवत्

वृज् (वृजी)—अदा A. से वर्जने, to avoid, to shun Pre लट्—वृक्ते वृञ्जे वृजे Pot विधि

लिङ्—वृजीत वृजीथा वृजीय Imp लोट्—वृक्ताम् वृक्ष्व वर्जै Impf लङ्—अवृक्त अवृक्थाः अवृजि Perf लिट्—ववृजे ववृजिषे ववृजे ववृजिवहे Aor लुङ्—अवर्जिष्ट अवर्जिष्ठा अवर्जिषि Fu. लृट्—वर्जिष्यते Per Fu. लुट्—वर्जिता Ben आशिषि लिङ्—वर्जिषीष्ट Pas कर्मणि—वृज्यते, Aor कर्म लुङ्—अवर्जि Cau णिजन्त—वर्जयति ते, Aor णिच् लुङ्—अवीवृजत् त अववर्जत् त Des सन्नन्त—विवर्जिषते Fre यङन्त—वरीवृज्यते Kri तव्य—वर्जितव्य, वर्जनीय PP निष्ठा—वृक्त IP क्त्वा—वर्जित्वा Inf तुमुन्—वर्जितुम्

वृज् (वृजी)—रुधा P से वर्जने to avoid, to move Pre लट्—वृणक्ति वृङ्क्तः वृञ्जन्ति वृणक्षि वृणज्मि Pot विधिलिङ्—वृञ्ज्यात् वृञ्ज्याः वृञ्ज्याम् Imp लोट्—वृणक्तु वृङ्क्ताम् वृङ्ग्धि वृणजानि Impf लङ्—अवृणक् अवृणजम्, अवृङ्क्ष्व Perf लिट्—ववर्ज ववृजतुः ववर्जिथ ववर्ज ववृजिव Aor लुङ्—अवर्जीत् Fu लृट्—वर्जिष्यति Per Fu लुट्—वर्जिता Cau णिजन्त—वर्जयति, Aor णिच् लुङ्—अवीवृजत् अववर्जत् Des सन्नन्त—विवर्जिषति Fre यङन्त—वरीवृज्यते *eto*

वृज् (वृजी)—चुरा U से वर्जने to avoid. Pre लट्—वर्जयति ते *eto*

वृत्—भ्वा A से वर्तने, to be, to exist Pre लट्—वर्तते वर्तसे वर्ते Pot विधिलिङ्—वर्तेत Imp लोट्—वर्तताम् वर्तस्व वर्तै Impf लङ्—अवर्तत Perf लिट्

—वहृते, वहृतासे, वहृतिरे वहृतिषे, वहृताथे वहृत्वे वहृतिवहे Aor—This verb is optionally Parasmaipada in the aorist future, conditional, desiderative, and do not take इट् in the Parasmaipada tenses

PARASMAIPADA.

Aor लुङ्—

अवृतत्	अवृतताम्	अवृतन्
अवृतः	अवृततम्	अवृतत
अवृतम्	अवृताव	अवृताम

ATMANEPADA.

अवर्तिष्ट	अवर्तिषाताम्	अवर्तिषत
अवर्तिष्ठाः	अवर्तिषाथाम्	अवर्तिध्वम्
अवर्तिषि	अवर्तिष्वहि	अवर्तिष्महि

Fu लृट्—वर्त्स्यति वर्तिष्यते Per Fu लुट्—वर्तिता Con. लृङ्—अवर्त्स्यत् अवर्तिष्यत Ben आशिषि लिङ्—वर्तिषीष्ट Pas कर्मणि—वृत्यते, Aor कर्म लुङ्—अवर्ति Cau णिजन्त—वर्तयति ते, Aor णिच् लुङ्—अवीवृतत् अववर्तत् त Des. सनन्त—विवृत्सति विवर्तिषते Fre. यङन्त—वरीवृत्यते Kri. कृत्य—वर्तितव्य, वर्तनीय. PP निष्ठा—वृत्त IP क्त्वा—वृत्त्वा, प्रवृत्य Inf तुमुन्—वर्तितुम्

२ वृत्—दिवा A. वै वरणे भासे च to choose, to divide Pre लट्—वृत्यते Pot विधिलिङ्—वृत्येत Imp. लोट्—वृत्यताम् Impf लङ्—अवृत्यत Perf लिट्—ववृते

Aor लुङ्—अवर्तिष्ट Fu लृट्—वर्तिष्यते Per Fu. लुट्—वर्तिता Con लृङ्—अवर्तिष्यत Ben. आशिर्लिङ्—वर्तिषीष्ट Pas कर्मणि—वृत्यते, Aor कर्म लुङ्—अवर्ति Cau णिजन्त—वर्तयति ते, Aor णिच् लुङ्—अवीवृतत् अववर्तत् त Des सनन्त—विवर्तिषते Fre यङन्त—वरीवृत्यते Kri तव्य—वर्तितव्य, वर्तनीय PP निष्ठा—वृत्त IP क्त्वा—वृत्त्वा वर्तित्वा Inf तुमुन्—वर्तितुम्

वृत्—चुरा U. से दीप्तौ to shine Pre लट्—वर्तयति ते Perf लिट्—वर्तया चकार-चक्रे *etc*

वृध्—भ्वा A. से वृद्धौ, to grow, (as Bhvadi वृत्) Pre लट्—वर्धते *etc*

वृध्—चुरा U से दीप्तौ, to shine. Pre लट्—वर्धयति ते Perf लिट्—वर्धयां चकार चक्रे *etc*

वृष्—भ्वा P से सेचने to rain, to pour forth. Pre लट्—वर्षति. Per लिट्—ववर्ष Aor लुङ्—अवर्षीत् Fu. लृट्—वर्षिष्यति Per Fu लुट्—वर्षिता Con लृङ्—अवर्षिष्यत् Ben आशिर्लिङ्—वृष्यात् Pas कर्मणि—वृष्यते, Aor कर्म लुङ्—अवर्षि Cau णिजन्त—वर्षयति, णिच् लुङ्—अवीवृषत् Des. सनन्त—विवर्षिषति Fre यङन्त—वरीवृष्यते PP निष्ठा—वृष्ट IP क्त्वा—वृष्ट्वा Inf तुमुन्—वर्षितुम्

वृष—चुरा A वर्षयते *etc*

वेपृ—भ्वा A. से कम्पने, to tremble, to quake. Pre. लट्—वेपते Perf लिट्—विवेपे Aor लुङ्—अवेपिष्ट Fu लृट्—वेपिष्यते Per Fu लुट्—वेपिता Cau णिजन्त—वेपयति ते, Aor णिच् लुङ्—अविवेपत् त PP निष्ठा—वेपित IP क्त्वा—वेपित्वा Inf तुमुन्—वेपितुम्

व्यथ्—भ्वा A से भयसञ्चलनयो, to fear, to suffer pain Pre लट्—व्यथते Perf लिट्—विव्यथे Aor लुङ्—अव्यथिष्ट Fu लृट्—व्यथिष्यते Per Fu, लुट्—व्यथिता Ben आशिषि लिङ्—व्यथिषीष्ट Pas. कर्मणि—व्यथ्यते Aor कर्म लुङ्—अव्यथि Cau. णिजन्त—व्यथयति Aor णिच् लुङ्—अविव्यथत् त Des सनन्त—विव्यथिषते Fre यङन्त—वाव्यथ्यते Kri. कृत्य—व्यथितव्य. PP निष्ठा—व्यथित IP क्त्वा व्यथित्वा Inf. तुमुन्—व्यथितुम्

व्रज्—भ्वा P से गतौ to go, to proceed Pre लट्—व्रजति Pot विधिलिङ्—व्रजेत् Imp लोट्—व्रजतु व्रज व्रजानि Impf लङ्—अव्रजत् Perf लिट्—वव्राज वव्रजिथ वव्राज Aor लुङ्—अव्राजीत् अव्राजी अव्राजिषम् Fu लृट्—व्रजिष्यति Per Fu लुट्—व्रजिता Ben आशिषि लिङ्—व्रज्यात् Pas कर्मणि—व्रज्यते, Aor कर्म लुङ्—अव्राजि Cau णिजन्त—व्राजयति, Aor णिच् लुङ्—अविव्र[illegible] D[illegible] सनन्त—विव्रजिषति Fre यङन्त—वाव्रज्यते [illegible]—व्रजितव्य PP. निष्ठा—व्रजित IP [illegible] Inf तुमुन्—व्रजितुम्

शक् (शक्)—दिवा U च मर्षणे, to be able, to bear Pre लट्—शक्यति ते Pot विधिलिङ्—शक्येत् त Imp लोट्—शक्यतु ताम् Impf लङ्—अशक्यत् त Perf लिट्—शशाक शेके, शेकतुः शेकाते शशकथ शेकिथ-शेकिषे, शेकुः शेकिरे शशाक शेके, शेकिव शेकिवहे Aor लुङ्—अशकत् अशक्त Fu. लृट्—शक्ष्यति ते Per Fu लुट्—शक्ता Ben. आशिषि लिङ्—शक्यात् शक्षीष्ट Pas कर्मणि—शक्यते, Aor कर्म लुङ्—अशाकि Cau णिजन्त—शाकयति ते Des सनन्त—शिक्षति ते Fre यङन्त—शाशक्यते Kri ल्यप्—प्रशक्य PP निष्ठा—शक्तः IP क्त्वा—शक्त्वा Inf. तुमुन्—शक्तुम्

अयं वेट् इति केचित् तन्मते, शकिष्यति ते Per Fu लुट्—शकिता Aor लुङ्—अशाकीत् अशकीत् अशकिष्ट Des सनन्त—शिशकिषति ते PP निष्ठा—शकित IP क्त्वा—शकित्वा Inf तुमुन्—शकितुम्

शक् (शक्लृ)—स्वा P च शक्तौ, to be able, to be powerful, to endure Pre लट्—शक्नोति Pot विधिलिङ्—शक्नुयात् Imp लोट्—शक्नोतु शक्नुहि Impf लङ्—अशक्नोत् Perf लिट्—शशाक, शेकतुः शशकथ शेकिथ, शेकुः शशाक, शेकिव Aor लुङ्—अशकत् Fu. लृट्—शक्ष्यति Per Fu लुट्—शक्ता Ben. आशिषि लिङ्—शक्यात् *etc*

जिज्ञासायां—शिशते दिदासु शिशते (विद्याविषये प्रश्ने प्रष्टी मांशतुमिच्छति इत्यर्थः)

शङ्केर्निष्ठायां कर्मणि कश्चिद् विकल्पेन इटमिच्छन्ति—
PP निष्ठा—शस्त्र शङ्कित, शस्तो घट घट कर्तुं शङ्कित इति

शङ्क् (शकि)—भ्वा A. से शङ्कायाम्, to doubt, to be afraid. Pre लट्—शङ्कते Perf, लिट्—शशङ्के, शशङ्काते शशङ्किषे, शशङ्काथे शशङ्के, शशङ्किवहे Aor लुङ्—अशङ्किष्ट Fu लृट्—शङ्किष्यते Per Lu लुट्—शङ्किता Con लृङ्—अशङ्किष्यत Ben. आशिषि लिङ्—शङ्किषीष्ट Pas भावे—शङ्क्यते, Aor भावे लुङ्—अशङ्कि Cau णिजन्त—शङ्कयति ते, Aor णिच् लुङ्—अशशङ्कत् त Des सनन्त—शिशङ्किषते Fre यङन्त—शाशङ्क्यते Kri कृत्य—शङ्कितव्य, शङ्कनीय PP निष्ठा—शङ्कित IP क्त्वा—शङ्कित्वा Inf. तुमुन्—शङ्कितुम्

शद् (शद्लृ)—भ्वा P अ शातते, विशीर्यतायाम्, to wither, to perish, to decay (लट्, लिङ् लोट् लङ्षु आत्मनेपदं स्यात् The special tenses take the Atmanepada) Pre लट्—शीयते, शीयेते, शीयन्ते शीयसे, शीयेथे, शीयध्वे शीये, शीयावहे, शीयामहे Pot विधिलिङ्—शीयेत, शीयेयाताम्, शीयेरन् शीयेथा, शीयेयाथाम्, शीयेध्वम् शीयेय, शीयेवहि, शीयेमहि Imp लोट्—शीयताम्, शीयेताम्, शीयन्ताम् शीयस्व, शीयेथाम् शीयध्वम् शीयै शीयावहै शीयामहै Impf लङ्—

अशीयत, अशीयेताम्, अशीयन्त अशीयथा, अशीयेथाम्, अशीयध्वम् अशीये, अशीयावहि, अशीयामहि Perf लिट्—शशाद, शेदतु, शेदु शेदिथ शशत्थ, शेदथ, शेद शशाद, शेदिव, शेदिम Aor लुङ्—अशदत् अशदताम्, अशदन् अशद, अशदतम्, अशदत अशदम्, अशदाव, अशदाम Fu. लृट्—शत्स्यति Per Fu लुट्—शत्ता Con लृङ्—अशत्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—शद्यात् Pas कर्मणि—शद्यते, Aor कर्म लुङ—अशादि Cau. णिजन्त—शातयति (गमनार्थे शादयति, गा शादयति गोविन्द [गमयति इत्यर्थं]), Aor णिच् लुङ्—अशीशतत्, अशीशदत् (गमनार्थे) Des सनन्त—शिशत्सति Fre यङन्त—शाशद्यते Kri कृत्य—शदनीय PP निष्ठा—शन्न IP क्त्वा—शत्त्वा Inf तुमुन्—शत्तुम्

शस्—भ्वा P से स्तुतौ, to relate, to suggest, to praise, to hurt Pre. लट्—शसति Pot विधि लिङ्—शंसेत् Imp लोट्—शसतु Impf लङ्—अशसत् Perf लिट—शशंस, शशसतु शशंसिथ शशसथु शशस, शशसिव Aor लुङ्—अशंसीत् अशंसी अशंसिषम् Fu. लृट्—शंसिष्यति Per Fu लुट्—शसिता Con लृङ्—अशसिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—शस्यात् Pas कर्मणि—शस्यते Aor कर्म लुङ्—अशंसि Cau. णिजन्त—शसयति Aor णिच् लुङ्—अशशसत् Des. सनन्त—शिशसिषति Fre यङन्त—शाशस्यते Kri कृत्य—शसितव्य, शसनीय PP निष्ठा—शस्त IP क्त्वा—शसित्वा-शस्त्वा Inf तुमुन्—शसितुम्

णिजभावे -शिशयिषति शिशायिषति (णिजविषये शाने शशौ
शयिष्यतीत्यत्र शब्दे ।)

यङ्लुकि शाशीति शाशवीति शाशवीति—
PP निष्ठा—शात शयित, शाती घट घटः शातुं
शयित इति

शङ्क् (शकि)—भ्वा A से शङ्कायाम्, to doubt, to be afraid Pre लट्—शङ्कते Perf. लिट्—शशङ्के, शशङ्काते शशङ्किषे, शशङ्काथे शशङ्के, शशङ्किवहे Aor लुङ्—अशङ्किष्ट Fu लृट्—शङ्किष्यते Per Fu लुट्—शङ्किता Con लृङ्—अशङ्किष्यत Ben. आशीर्लिङ्—शङ्किषीष्ट Pas भावे—शङ्क्यते Aor भावे-लुङ्—अशङ्कि Cau णिजन्त—शङ्कयति ॰ते Aor णिच् लुङ्—अशशङ्कत् ॰त Des सनन्त—शिशङ्किषते Fre यङन्त—शाशङ्क्यते Kri. कृत्य—शङ्कितव्य, शङ्कनीय PP निष्ठा—शङ्कित IP क्त्वा—शङ्कित्वा Inf तुमुन्—शङ्कितुम्

शद् (शद्लृ)—भ्वा P अ शातने, विशीर्णतायाम्, to wither, to perish, to decay (लट्, लिट्, लोट्, लङ्षु आत्मनेपदं स्यात्, The special tenses take the Atmanepada) Pre लट्—शीयते, शीयेते शीयन्ते शीयसे शीयेथे, शीयध्वे शीये, शीयावहे, शीयामहे Pot विधिलिङ्—शीयेत शीयेयाताम्, शीयेरन् शीयेथाः, शीयेयाथाम्, शीयेध्वम् शीयेय, शीयेवहि, शीयेमहि Imp लोट्—शीयताम्, शीयेताम्, शीयन्ताम् शीयस्व शीयेथाम् शीयध्वम् शीयै शीयावहै शीयामहै Impf लङ्—

शम्श्यां चकार चक्रे Fu लृट्—शब्दयिष्यति ते Aor लुङ्—अशशब्दत् *etc*

शम्—भ्वा P से दर्शने, to see *etc* Pre. लट्—शमति Pot विधि लिङ्—शमेत् Imp लोट्—शमतु Impf लङ्—अशमत् Perf लिट—शशाम, शेमतु शेमिथ, शेमथु शशाम, शेमिव Aor लुङ्—अशमीत् Fu लृट्—शमिष्यति Per Fu लुट्—शमिता Ben आशिषि लिङ्—शम्यात् Pas कर्मणि—शम्यते, Aor कर्म लुङ्—अशमि अशामि Cau णिजन्त—शामयति, Aor णिच् लुङ्—अशीशमत् Des सनन्त—शिशमिषति Kri कृत्य—शमितव्य, शमनीय PP निष्ठा—शमित IP क्त्वा—शमित्वा Inf तुमुन्—शमितुम्

शम्—दिवा P से उपशमने to cease to grow calm, to put an end to, to stop Pre लट्—शाम्यति Pot विधिलिङ्—शाम्येत् Imp लोट्—शाम्यतु Impf लङ्—अशाम्यत् Perf लिट्—शशाम, शेमतु शेमिथ, शेमथु शशाम, शेमिव Aor लुङ्—अशमत्, अशमताम् अशमन्, अशमतम् अशमम्, अशमाव Fu लृट्—शमिष्यति Per Fu लुट्—शमिता Con लृङ्—अशमिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—शम्यात् Pas कर्मणि—शम्यते, Aor कर्म लुङ्—अशमि-अशामि Cau. णिजन्त—शमयति ते, Aor णिच्-लुङ्—अशीशमत् Des. सनन्त—शिशमिषति Fre यङन्त—शंशम्यते Kri कृत्य—शमितव्य, शमनीय PP निष्ठा—शान्त IP क्त्वा—शमित्वा शान्त्वा Inf तुमुन्—शमितुम्

शप्—भ्वा U स आक्रोशे, इत्याक्रोशो विरुद्धानुध्यानम् to curse, to swear, to blame Pre लट्—शपति शपते, शपत शपेते शपसि शपसे, शपामि शपे Pot विधि लिङ्—शपेत् शपेत Imp लोट्—शपतु शपताम् शप शपस्व शपानि शपै Impf लङ्—अशपत् अशपत अशप-अशपथाः अशपम् अशपे Perf लिट्—शशाप शेपे, शेपतुः शेपाते शशप्थ शेपिथ शेपिषे, शेपथुः शेपाथे शशाप शेपे, शेपिव शेपिवहे Aor लुङ्—अशाप्सीत् अशप्त अशाप्ताम् अशप्साताम् Fu लृट्—शप्स्यति शप्स्यते Per Fu. लुट्—शप्ता Con. लृङ्—अशप्स्यत् त Ben आशिषि लिङ्—शप्यात् शप्सीष्ट Pas. कर्मणि—शप्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अशापि Cau णिजन्त—शापयति-ते Aor णिच्-लुङ्—अशीशपत् त Des सनन्त—शिशप्सति ते Fre. यङन्त—शाशप्यते Kri कृत्य—शप्तव्य, शपनीय PP निष्ठा—शप्त IP क्त्वा—शप्त्वा Inf तुमुन्—शप्तुम् उपालम्भनार्थे—(उपालम्भनं शपथविशेष, उपालम्भनं प्रकाशनं वा, त्वचा शरीरस्य स्पर्शनम् इति वा, स्वाभिप्रायस्य परत्राविष्करणम् उपालम्भनम् इति वा) शपते देवदत्ताय शपते (स्वाभिप्राय प्रकाशयति इत्यर्थः)

शप्—दिवा U स आक्रोशे, to curse, to swear, to blame Pre लट्—शप्यति शप्यते अयमपि भौवादिकवत्

शब्द्—चुरा U से शब्दक्रियायाम् to sound, to call out. Pre लट्—शब्दयति ते Perf लिट्—

शिनष्षि, शिष्ठ, शिष्ठ शिनष्मि, शिंष्व, शिंष्म Pot विधि लिङ्—शिंष्यात् Imp लोट्—शिनष्टु शिण्ढि शिनषाणि, Impf लङ्—अशिनट्, अशिंष्टाम् अशिंषन् अशिनषम्, अशिंष्म Perf लिट्—शिशेष शिशिषतुः शिशेषिथ शिशेष, शिशिषिव Aor लुङ्—अशिषत् अशिषं अशिषम् Fu लृट्—शेक्ष्यति Per Fu लुट्—शेष्टा Con लृङ्—अशेक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—शिष्यात् Pas कर्मणि—शिष्यते, Aor कर्म लुङ्—अशेषि Cau णिजन्त—शेषयति Aor णिच् लुङ्—अशीशिषत् Des सनन्त—शिशिक्षति Fre यङन्त—शेशिष्यते PP निष्ठा—शिष्ट IP क्त्वा—शिष्ट्वा Inf तुमुन्—शेष्टुम्

शी—स्वप्ने A शे शयने, to lie down, to sleep Pre लट्—शेते शयाते, शेरते शेषे, शयाथे, शेध्वे शये, शेवहे, शेमहे Pot विधि लिङ्—शयीत शयीथा शयीय Imp लोट—शेताम्, शयाताम् शेरताम् शेष्व, शयाथाम्, शेध्वम् शयै, शयावहै Impf लङ—अशेत, अशयाताम्, अशेरत अशेथा, अशयाथाम्, अशेध्वम् अशयि, अशेवहि Perf लिट्—शिश्ये, शिश्याते शिश्यिरे शिश्यिषे, शिश्याथे, शिश्यिध्वे शिश्यिढ्वे शिश्ये, शिश्यिवहे शिश्यिमहे Aor लुङ—अशयिष्ट, अशयिषाताम्, अशयिषत अशयिष्ठा, अशयिषाथाम्, अशयिध्वम् अशयिढ्वम् अशयिषि अशयिष्वहि, अशयिष्महि Fu लृट्—शयिष्यते Per Fu लुट्—शयिता Con लृङ्—अशयिष्यत Ben आशिषि लिङ्—शयिषीष्ट शयिषीष्ठा शयिषीय Pas भावे—शय्यते, Aor भावे लुङ्—अशायि Cau णिजन्त—शाययति ते Aor णिच्

चाचायातान् चाचाथा, चाचासाथाम्, चाचाध्वम चाचासि, चाचास्वहि Perf लिट्—चाचयाचे, चाचयासाते चाचयामिरे चाचयासिषे, चाचयासाथे चाचयासिध्वे चाचयाचे, चाचयासिवहे Aor लुङ्—चाचासिष्ट, चाचासिष्ठा, चाचासिषि Fu लृट्—चाचासिष्यते Per Fu लुट्—चाचासिता Ben. चाशिषि लिङ्—चाचासिषीष्ट Pas कर्मणि—चाचास्यते, Aor कर्म लुङ्—चाचासि Cau. णिजन्त—चाचासयते, Aor णिच् लुङ्—चचिचासत Des सनन्त—चाचयासिषते Fre यङन्त—चाचाचास्यते Kri कृत्य-चाचासितव्य PP निष्ठा—चाचास्त IP क्त्वा—चाचासित्वा चाचास्त्वा (न ल्यप्) Inf तुमुन्—चाचासितुम्

शिक्ष्—भ्वा A. से शिक्षायाम्, to learn Pre लट्—शिक्षते Pot विधि लिङ्—शिक्षेत Imp लोट्—शिक्षताम् Impf लङ्—अशिक्षत Perf लिट्—शिशिक्षे Aor लुङ्—अशिक्षिष्ट अशिक्षिष्ठा अशिक्षिषि Fu. लृट्—शिक्षिष्यते Per Fu लुट्—शिक्षिता Ben. आशिषि लिङ्—शिक्षिषीष्ट Pas कर्मणि—शिक्ष्यते, Aor कर्म लुङ्—अशिक्षि Cau. णिजन्त—शिक्षयति ते, Aor लुङ्—अशिशिक्षत् त Des सनन्त—शिशिक्षिषते Fre यङन्त—शेशिक्ष्यते Kri. कृत्य—शिक्षितव्य, शिक्षणीय PP निष्ठा—शिक्षित IP क्त्वा—शिक्षित्वा Inf तुमुन्—शिक्षितुम्

शिष् (शिषॢ)—रुधा, P अ विशेषणे, to distinguish. Pre लट्—शिनष्टि शिंष्टः, शिंषन्ति

विधि लिङ्—शुच्येत् शुच्येत Imp लोट्—शुच्यतु शुच्यताम्.
Impf लङ्—अशुच्यत् त, Perf लिट्—शुशोच शुशुचे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA.

अशोचीत् / अशुचत्	अशोचिष्टाम् / अशुचताम्	अशोचिषुः / अशुचन्
अशोचीः / अशुचः	अशोचिष्टम् / अशुचतम्	अशोचिष्ट / अशुचत
अशोचिषम् / अशुचम्	अशोचिष्व / अशुचाव	अशोचिष्म / अशुचाम

ATMANEPADA.

अशोचिष्ट	अशोचिषाताम्	अशोचिषत
अशोचिष्ठाः	अशोचिषाथाम्	अशोचिढ्वम्
अशोचिषि	अशोचिष्वहि	अशोचिष्महि

Fu लृट्—शोचिष्यति ते Per Fu लुट्—शोचिता
Con लृङ्—अशोचिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—शुच्यात्-शोचिषीष्ट Pas कर्मणि—शुच्यते, Aor कर्म लुङ्—अशोचि
Cau णिजन्त—शोचयति ते, Aor णिच् लुङ्—अशूशुचत् त
Des सनन्त—शुशुचिषति ते, शुशोचिषति ते Fre यङन्त—शोशुच्यते PP निष्ठा—शुचित शुक्त IP क्त्वा—शोचित्वा-शुचित्वा Inf तुमुन्—शोचितुम्

शुन्ध्—श्वा P से शुद्धौ to be purified, to clear.
Pre लट्—शुन्धति Pot विधिलिङ्—शुन्धेत् Imp

लुङ्—अशीशयत् Des सनन्त—शिशयिषते Fre यङन्त—शाशय्यते Kri कृत्य—शयितव्य, शयनीय PP निष्ठा—शयित IP क्त्वा—शयित्वा Inf तुमुन्—शयितुम्

कर्मणि—ग्राम अधिशय्यते

भावे—शय्यते देवदत्तेन

शय्यते मासं देवदत्तेन शय्यते मासो देवदत्तेन

वैकुण्ठम् अधिशेते

शुच्—भ्वा P से शोके, to grieve for, to regret Pre लट्—शोचति Pot विधि लिङ्—शोचेत् Imp लोट्—शोचतु Impf लङ्—अशोचत् Perf लिट्—शुशोच, शुशुचतु, शुशुचु शुशोचिथ, शुशुचथु शुशोच, शुशुचिव Aor लुङ्—अशोचीत् अशोचिष्टाम्, अशोचिषु अशोचीः, अशोचिष्टम्, अशोचिष्ट अशोचिषम्, अशोचिष्व, अशोचिष्म Fu लृट्—शोचिष्यति Per Fu लुट्—शोचिता Con लृङ्—अशोचिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—शुच्यात् Pas कर्मणि—शुच्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अशोचि Cau. णिजन्त—शोचयति Aor णिच् लुङ्—अशूशुचत् Des सनन्त—शुशुचिषति शुशोचिषति Fre यङन्त—शोशुच्यते Kri कृत्य—शोचितव्य शोचनीय PP निष्ठा—शोचित शुचित IP क्त्वा—शोचित्वा शुचित्वा Inf तुमुन्—शोचितुम्

शुच् (शुचिर्)—दिवा U से पूतिभावे to be clean, *to be wet* *Pre* लट्—शुच्यति ते *Pot*

विधि लिङ्—शुध्येत् शुध्येत Imp लोट—शुध्यतु शुध्यताम्
Impf लङ्—अशुध्यत् त, Perf लिट्—शुशोच शुशुचे

Aor लुङ्—

PARASMAIPADA.

अशोचीत् / अशुचत्	अशोचिष्टाम् / अशुचताम्	अशोचिषुः / अशुचन्
अशोचीः / अशुचः	अशोचिष्टम् / अशुचतम्	अशोचिष्ट / अशुचत
अशोचिषम् / अशुचम्	अशोचिष्व / अशुचाव	अशोचिष्म / अशुचाम

ATMANEPADA.

अशोचिष्ट	अशोचिषाताम्	अशोचिषत
अशोचिष्ठाः	अशोचिषाथाम्	अशोचिध्वम्
अशोचिषि	अशोचिष्वहि	अशोचिष्महि

Fu लृट—शोचिष्यति ते Per Fu लुट—शोचिता Con लृङ्—अशोचिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—शुच्यात् शोचिषीष्ट Pas कर्मणि—शुच्यते, Aor कर्म लुङ्—अशोचि Cau. णिजन्त—शोचयति ते, Aor णिच् लुङ्—अशूशुचत्-त Des सनन्त—शुशुचिषति ते, शुशोचिषति ते Fre यङन्त —शोशुच्यते PP निष्ठा—शुचित शुक्त IP क्त्वा—शोचित्वा शुचित्वा Inf तुमुन्—शोचितुम्

शुन्ध्—अ P से शुद्धौ, to be purified, to clear
Pre लट—शुन्धति Pot विधिलिङ—शुन्धेत Imp

लोट्—शुन्धतु Impf लङ्—अशुन्धत् Perf लिट्—शुशुन्ध, शुशुन्धतुः Aor लुङ्—अशुन्धीत् Fu लृट्—शुन्धिष्यति Per Fu लुट्—शुन्धिता Ben. आशिषि लिङ्—शुध्यात् Pas कर्मणि—शुध्यते, Aor कर्म लुङ्—अशुन्धि Cau णिजन्त—शुन्धयति, Aor णिच् लुङ्—अशुशुन्धत् Des सनन्त—शुशुन्धिषति Fre यङन्त—शोशुध्यते PP निष्ठा—शुधित IP क्त्वा—शुधित्वा Inf तुमुन्—शुन्धितुम्

शुभ्—भ्वा A से दीप्तौ, to shine, to suit, to be happy Pre लट्—शोभते Perf लिट्—शुशुभे Aor लुङ्—अशुभत् अशोभिष्ट Fu. लृट्—शोभिष्यते Pas भावे—शुभ्यते, Aor भावे लुङ्—अशोभि Cau णिजन्त—शोभयति Aor णिच् लुङ्—अशूशुभत् Des सनन्त—शुशुभिषते शुशोभिषते Fre यङन्त—शोशुभ्यते (भृशार्थे यङ्निषेध) Kri कृत्य—शोभितव्य, शोभनीय PP निष्ठा—शोभितः IP क्त्वा—शोभित्वा शुभित्वा Inf तुमुन्—शोभितुम्

शुष्—दिवा P अ शोषणे,—to be dried Pre. लट्—शुष्यति Pot विधिलिङ्—शुष्येत् Imp लोट्—शुष्यतु Impf लङ्—अशुष्यत् Perf लिट्—शुशोष शुशोषिथ शुशोष, शुशुषिव Aor लुङ्—अशुषत् अशुषः अशुषम्, Fu लृट्—शोक्ष्यति Per Fu लुट्—शोष्टा Con लृङ्—अशोक्ष्यत् Ben आशिषि लिङ्—शुष्यात् Pas भावे—शुष्यते Aor भावे लुङ्—अशोषि Cau. णिजन्त—शोषयति Aor णिच् लुङ्—अशूशुषत् Des सनन्त—शुशुक्षति Fre यङन्त—शोशुष्यते Kri कृत्य—शोषणी " PP निष्ठा—शुष्क Inf तुमुन्—शोष्टुम्

Atmanepada. Pre लट्—श्रयते Perf लिट् शश्रपे.

श्रम्—दिवा P से तपसि खेदे च, to take pain to mortify, to be fatigued Pre लट्—श्राम्यति Pot विधिलिङ्—श्राम्येत् Imp लोट्—श्राम्यतु, Impf लङ् —अश्राम्यत् Perf लिट्—शश्राम शश्रमिथ शश्राम Fu लृट्—श्रमिष्यति Per Fu लुट्—श्रमिता Ben आशीर् लिङ्—श्रम्यात् Pas कर्मणि—श्रम्यते, Aor कर्म लुङ्—अश्रामि Cau णिजन्त—श्रमयति श्रामयति, Aor णिच् लुङ्—अशिश्रमत् Des सनन्त—शिश्रमिषति PP निष्ठा—श्रान्त IP क्त्वा—श्रमित्वा श्रान्त्वा Inf तुमुन्—श्रमितुम्

श्रि (श्रिञ्)—भ्वा U से सेवायाम् to serve Pre लट्—श्रयति ते Pot विधिलिङ्—श्रयेत् त Imp लोट्—श्रयतु श्रयताम् Impf लङ्—अश्रयत् त Perf लिट्—शिश्राय शिश्रिये, शिश्रियतुः शिश्रियाते, शिश्रियुः शिश्रियिरे शिश्रयिथ शिश्रियिषे शिश्रियथुः शिश्रियाथे शिश्राय शिश्रय शिश्रिये, शिश्रियिव शिश्रियिवहे Aor लुङ् —अशिश्रियत् अशिश्रियत, अशिश्रियताम् अशिश्रियेताम् अशिश्रिय -अशिश्रियथाः, अशिश्रियतम् अशिश्रियेथाम् अशि श्रियम् अशिश्रिये, अशिश्रियाव अशिश्रियावहि Fu लृट्—श्रयिष्यति ते Per Fu लुट्—श्रयिता Con लृङ्—अश्रयिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—श्रीयात् श्रयिषीष्ट Pas कर्मणि—श्रीयते, Aor कर्म लुङ्—अश्रायि Cau णिजन्त —श्राययति ते, Aor णिच् लुङ्—अशिश्रयत् त Des सनन्त

शिश्रयिषति शिश्रीषति ते Fre यङन्त—शेश्रीयते Krt तव्य—श्रयितव्य , श्रयणीय PP निष्ठा—श्रित IP क्त्वा —श्रित्वा, आ+श्रि=आश्रित्य Inf तुमुन्—श्रयितुम्

श्रु—भ्वा P श्रु श्रवणे, to hear

Pre लट्—

शृणोति	शृणुतः	शृण्वन्ति
शृणोषि	शृणुथः	शृणुथ
शृणोमि	शृणुवः शृण्वः	शृणुमः शृण्मः.

Pot विधिलिङ्—

शृणुयात्	शृणुयाताम्	शृणुयुः
शृणुयाः	शृणुयातम्	शृणुयात
शृणुयाम्	शृणुयाव	शृणुयाम

Imp लोट्—

शृणोतु	शृणुताम्	शृण्वन्तु
शृणु	शृणुतम्	शृणुत
शृणवानि	शृणवाव	शृणवाम

Impf लङ्—

अशृणोत्	अशृणुताम्	अशृण्वन्
अशृणोः	अशृणुतम्	अशृणुत
अशृणवम्	{ अशृणुव, अशृण्व }	{ अशृणुम, अशृण्म }

Perf लिट्—

शुश्राव	शुश्रुवतुः	शुश्रुवुः

शुश्रोथ	शुश्रुवथुः	शुश्रुव
शुश्राव शुश्रव	शुश्रुव	शुश्रुम

Aor लुङ्—

अश्रौषीत्	अश्रौष्टाम्	अश्रौषुः
अश्रौषीः	अश्रौष्टम्	अश्रौष्ट
अश्रौषम्	अश्रौष्व	अश्रौष्म

Fu लृट्—

श्रोष्यति	श्रोष्यतः	श्रोष्यन्ति
श्रोष्यसि	श्रोष्यथः	श्रोष्यथ
श्रोष्यामि	श्रोष्यावः	श्रोष्यामः

Per Fu लुट्—

श्रोता	श्रोतारौ	श्रोतारः
श्रोतासि	श्रोतास्थः	श्रोतास्थ
श्रोतास्मि	श्रोतास्वः	श्रोतास्मः

Con लृङ्—

अश्रोष्यत्	अश्रोष्यताम्	अश्रोष्यन्
अश्रोष्यः	अश्रोष्यतम्	अश्रोष्यत
अश्रोष्यम्	अश्रोष्याव	अश्रोष्याम

Ben आशिषि लिङ्—

श्रूयात्	श्रूयास्ताम्	श्रूयासुः
श्रूयाः	श्रूयास्तम्	श्रूयास्त
श्रूयासम्	श्रूयास्व	श्रूयास्म

Pas कर्मणि—श्रूयते, Aor कर्मणि लुङ्—अश्रावि Cau. णिजन्त—श्रावयति, Aor णिच् लुङ्—अशुश्रवत् Des. सनन्त—शुश्रूषते, प्रति+श्रु=प्रतिशुश्रूषति आ+श्रु=आशुश्रूषति, but when the Prepositions are used independently (not joined to a Verb) then it takes the Atmanepada—देवदत्तं प्रति शुश्रूषते आ शुश्रूषते Fre यङन्त—शोश्रूयते Kri. तव्य—श्रोतव्य, श्रवणीय PP निष्ठा—श्रुत IP क्त्वा—श्रुत्वा Inf. तुमुन्—श्रोतुम्

श्वस्—अदा P से प्राणने, to breathe to sigh. Pre लट्—श्वसिति, श्वसितः, श्वसन्ति श्वसिषि श्वसिमि Pot विधिलिङ्—श्वस्यात्, श्वस्याताम् श्वस्याम्, श्वस्याव केचित्—श्वसेत् श्वसेताम् श्वसेयुः श्वसेः श्वसेयम् Imp लोट्—श्वसितु, श्वसिताम् श्वसन्तु श्वसिहि श्वसानि Impf लङ्—अश्वसीत् अश्वसत्, अश्वसिताम् अश्वसन् अश्वसी- अश्वस अश्वसम् Perf लिट्—शश्वास, शश्वसतुः शश्वसिथ, शश्वसथ शश्वास शश्वस शश्वसिव Aor लुङ्—अश्वसीत्, अश्वसिष्टाम् अश्वसिषुः अश्वसीः अश्वसिष्टम् अश्वसिषम्, अश्वसिष्व Fu लृट्—श्वसिष्यति Per Fu लुट्—श्वसिता Con लृङ्—अश्वसिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—श्वस्यात्, श्वस्यास्ताम् Pas भावे—श्वस्यते, Aor भावे लुङ्—अश्वासि Cau णिजन्त—श्वासयति, Aor णिच् लुङ्—अशिश्वसत् Des सन्नन्त—शिश्वसिषति Fre यङन्त—शाश्वस्यते Kri तव्य—श्वसितव्य, श्वसनीय PP निष्ठा—श्वस्त श्वसित, आ+श्वस्=आश्वस्त आश्वसित IP क्त्वा—श्वसित्वा Inf

तुमुन्—न्यसितुम् "न विश्वसेदविश्वस्ते विश्वस्ते नातिविश्वसेत्" "न विश्वसेत्पूर्वविरोधितस्य" "प्राश्वसेयुर्निशाचरा"

अत्र गणकार्यस्यानित्यत्वज्ञापनात् श्यनो लुक् न भवति, अनित्यत्वं च अमूपो घटादिपाठात्

स

सद् (षद्लृ)—भ्वा P अ विशरण गति अव सादनेषु, *to perish, to go, to sit down, to rest, to decay, to be helpless* Pre लट्—

सीदति	सीदतः	सीदन्ति
सीदसि	सीदथः	सीदथ
सीदामि	सीदावः	सीदामः

Pot विधिलिङ्—सीदेत् Imp लोट्—सीदतु सीद सीदानि Impf लङ्—असीदत् Perf लिट्—

ससाद	सेदतुः	सेदुः
ससत्थ सेदिथ	सेदथुः	सेद
ससाद	सेदिव	सेदिम

Aor लुङ्—

असदत्	असदताम्	असदन्
असदः	असदतम्	असदत
असदम्	असदाव	असदाम

Fu ऌट्—सत्स्यति Per Fu लुट्—सत्ता Con. ऌङ्—असत्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—सद्यात्, सद्यास्ताम्, सद्यासु Pas कर्मणि भावे वा—सद्यते, Aor कर्म लुङ्—असादि Cau णिजन्त—सादयति Aor णिच् लुङ्—असीषदत् Des सनन्त—सिषत्सति Fre यङन्त—सासद्यते (भाव गर्हायाम्) Kri कृत्य—सदनीय PP. निष्ठा—सन्न IP क्त्वा—सत्त्वा Inf तुमुन्—सत्तुम् नि+सद्—निषीदति Impf लङ्—न्यषीदत्

सद् (षद्लृ)—तुदा P अ विशरण गति अव-सादनेषु, सर्वं भ्वादिवत्

सन् (षण्)—भ्वा P से सम्भक्तौ, to love, to worship Pre लट्—सनति सनसि सनामि Pot विधिलिङ्—सनेत् Imp लोट्—सनतु Impf लङ्—असनत् Perf लिट्—ससान, सेनतु सेनिथ, सेनथु ससान, सेनिव Aor लुङ्—असानीत् असनीत् Fu ऌट्—सनिष्यति Per Fu लुट्—सनिता Con ऌङ—असनिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—सायात् सन्यात् Pas कर्मणि—सायते-सन्यते, Aor कर्म लुङ्—असानि Cau णिजन्त—सानयति, णिच् लुङ्—असीषणत् Des सनन्त—सिसनिषति सिषा-सति Fre यङन्त—सासायते संसन्यते Kri कृत्य—सनितव्य PP निष्ठा—सात IP क्त्वा—सनित्वा Inf तुमुन्—सनितुम्

सन् (षणु)—तना U से दाने, to give Pre लट्—सनोति सनुते Pot विधिलिङ्—सनुयात् सन्वीत

Imp लोट्—सनोतु सनुताम् Impf लङ्—असनोत् असनुत Perf लिट्—ससान सेने Fu ऌट्—सनिष्यति ते Ben आशिषि लिङ्—सायात् सन्यात् सनिषीष्ट Pas कर्मणि—सायते सन्यते Des सनन्त—सिषासति ते सिसनिषति ते Fre यङन्त—संसन्यते सासायते PP निष्ठा—सात IP क्त्वा—सात्वा सनित्वा Inf तुमुन्—सनितुम्

समाज्—चुरा U से प्रीतिदर्शनयोः, to serve, to worship, to gratify, to show Pre लट्—समाजयति ते *eto*

सस् (षस्)—अदा P से स्वप्ने, to sleep Pre. लट्—सस्ति, सस्तः, ससन्ति सस्सि सस्मि Pot विधिलिङ्—सस्यात् Imp लोट्—सस्तु, सधि ससानि Impf लङ्—असत्, असस्ताम् असः असम् Perf लिट्—ससास, सेसतुः, सेसुः, सेसिथ, सेसथुः, सेस ससास ससस Aor लुङ्—असासीत् असमीत् Fu ऌट्—ससिष्यति Per Fu लुट्—ससिता Ben आशिषि लिङ्—सस्यात्, सस्यास्ताम् Pas भावे—सस्यते, Aor भावे लुङ्—असासि Cau णिजन्त—सासयति, Aor णिच् लुङ्—असीससत् Des सनन्त—सिससिषति Fre यङन्त—सासस्यते Kri कृत्य—ससनीय ! PP निष्ठा—ससित IP क्त्वा—ससित्वा Inf तुमुन्—ससितुम्

सस्ज् (षस्ज्)—भ्वा P से गतौ, to go, to become ready Pre लट्—सज्जति Pot विधिलिङ्—सज्जेत् Imp लोट्—सज्जतु Impf लङ्—असज्जत् Perf

Tu लृट्—सत्स्यति Per Fu लुट्—सत्ता Con. लृङ्—असत्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—सद्यात्, सत्सीष्ट, सद्यास्ताम्, सद्यासुः Pas कर्मणि भावे वा—सद्यते, Aor कर्म-लुङ्—असादि Cau णिजन्त—सादयति Aor णिच् लुङ्—असीषदत् Des सनन्त—सिषत्सति Fre यङन्त—सासद्यते (भाव गर्हायाम्) Kri. कृत्य—सदनीय PP निष्ठा—सन्न IP क्त्वा—सत्त्वा Inf तुमुन्—सत्तुम् नि+सद्—निषीदति Impf लङ्—न्यषीदत्

सद् (षद्लृ)—तुदा P अ विशरण गति अव सादनेषु सर्वे भ्वादिवत्

सन् (षण्)—भ्वा P से सम्भक्तौ, to love, to worship Pre लट्—सनति सनसि सनामि Pot. विधिलिङ्—सनेत् Imp लोट्—सनतु Impf लङ्—असनत् Perf लिट्—ससान, सेनतुः सेनिथ सेनथुः ससान, सेनिव Aor लुङ्—असानीत् असनीत् Tu लृट्—सनिष्यति Per Fu लुट्—सनिता Con लृङ्—असनिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—सायात् सन्यात् Pas कर्मणि—सायते सन्यते, Aor कर्म लुङ्—असानि Cau णिजन्त—सानयति णिच् लुङ्—असीषणत् Des सनन्त—सिसनिषति सिषासति Fre यङन्त—सासायते संसन्यते Kri कृत्य—सनितव्य PP निष्ठा—सात IP क्त्वा—सनित्वा Inf तुमुन्—सनितुम्

सन् (षणु)—तना U से दाने, to give Pre लट्—सनोति सनुते Pot विधिलिङ्—सनुयात् सन्वीत

सेहिषे	सेहाथे	सेहिध्वे
सेहे	सेहिवहे	सेहिमहे

Aor लुङ्—

असहिष्ट	असहिषाताम्	असहिषत
असहिष्ठाः	असहिषाथाम्	असहिध्वम् ढ्वम्
असहिषि	असहिष्वहि	असहिष्महि

Fu लृट—सहिष्यते सहिष्यसे सहिष्ये Per Fu. लुट्—सहिता सोढा Con लृङ्—असहिष्यत Ben आशिषि लिङ—सहिषीष्ट Pas कर्मणि—सह्यते, Aor कर्म लुङ्—असाहि Cau. णिजन्त—साहयति ते, Aor णिच् लुङ्—असीषहत् त Des सनन्त—सिसहिषते Fre यङन्त—सासह्यते Kri कृत्य—सहितव्य सोढव्य, सहनीय PP निष्ठा—सोढ IP क्त्वा—सहित्वा सोढ्वा, प्रसह्य Inf. तुमुन्—सहितुम् सोढुम्

साध्—स्वादि *P* ष संसिद्धौ, *to finish, to accomplish, to conquer*

Pre लट—

साध्नोति	साध्नुतः	साध्नुवन्ति
साध्नोषि	साध्नुथः	साध्नुथ
साध्नोमि	साध्नुवः	साध्नुमः

Pot. विधिलिङ्—साध्नुयात् साध्नुयाः साध्नुयाम् Imp लोट—साध्नोतु, साध्नुताम् साध्नुहि, साध्नुतम् साध्नवानि, साध्नवाव Impf लङ्—असाध्नोत् असाध्नोः

लिट्—ममज्ज Aor लुङ्—अमज्जीत् Fu. लृट्—मज्जिष्यति Per Fu लुट्—मज्जिता Des सन्—मिमज्जिषति PP निष्ठा—मज्जित Inf तुमुन्—मज्जितुम्

सह् (षह्)—भ्वा A. से मर्षणे, to bear, to suffer

Pre. लट्—

सहते	सहेते	सहन्ते
सहसे	सहेथे	सहध्वे
सहे	सहावहे	सहामहे

Pot विधिलिङ्—

सहेत	सहेयाताम्	सहेरन्
सहेथाः	सहेयाथाम्	सहेध्वम्
सहेय	सहेवहि	सहेमहि

Imp लोट्—

सहताम्	सहेताम्	सहन्ताम्
सहस्व	सहेथाम्	सहध्वम्
सहै	सहावहै	सहामहै

Impf लङ्—

असहत	असहेताम्	असहन्त
असहथाः	असहेथाम्	असहध्वम्
असहे	असहावहि	असहामहि

Perf लिट्—

सेहे	सेहाते	सेहिरे

सिनोमि	सिन्वः सिनुवः	सिन्मः सिनुमः
सिन्वे	सिन्वहे सिनुवहे	सिन्महे सिनुमहे

Pot विधिलिङ्—सिनुयात् सिन्वीत सिनुयाः सिन्वीथाः
याम् सिन्वीय Imp लोट्—सिनोतु सिनुताम्, सिनुताम्
ताताम् सिनु सिनुष्व, सिनुतम् सिन्वाथाम् सिनवानि
वै, सिनवाव सिनवावहै Impf लङ्—असिनोत् असिनुत,
सिनुताम् असिन्वाताम् असिनोः असिनुथाः, असिनुतम्
सिन्वाथाम् असिनवम् असिन्वि, असिन्व असिनुव असि-
न्महि असिनुवहि Perf लिट्—

सिषाय	सिष्यतुः	सिष्युः
सिष्ये	सिष्याते	सिष्यिरे
सिषयिथ सिषेथ	सिष्यथुः	सिष्य
सिष्यिषे	सिष्याथे	सिष्यिध्वे
सिषाय सिषय	सिष्यिव	सिष्यिम
सिष्ये	सिष्यिवहे	सिष्यिमहे

Aor लुङ्—

असैषीत्	असैष्टाम्	असैषुः
असेष्ट	असेषाताम्	असेषत
असैषीः	असैष्टम्	असैष्ट
असेष्ठाः	असेषाथाम्	असेढ्वम्
असैषम्	असैष्व	असैष्म
असेषि	असेष्वहि	असेष्महि

असात्सम् Perf लिट्—ससाद, ससादतुः ससादिथ, ससादथुः ससाद, ससादिम Aor लुङ्—असात्सीत्, असाद्धाम् असात्सीः, असाद्धम् असात्सम्, असात्स्व Fu. लृट्—सात्स्यति Per Fu. लुट्—साद्धा Con लृङ्—असात्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—साद्यात् Pas कर्मणि—साद्यते, Aor कर्म लुङ्—असादि Cau. णिजन्त—सादयति Aor णिच् लुङ्—असीषदत् Des सनन्त—सिषात्सति Fre यङन्त—सासाद्यते Kri कृत्य—सादनीय PP निष्ठा—साद्ध IP क्त्वा—साद्ध्वा ससाद्य Inf तुमुन् —साद्धुम्

सान्त्व् (षान्त्व्)—चुरा P से सामप्रयोगे to comfort, to soothe Pre लट्—सान्त्वयति Perf लिट्—सान्त्वयाञ्चकार Aor लुङ्—अससान्त्वत् Fu लृट्—सान्त्वयिष्यति Pas कर्मणि—सान्त्व्यते, Aor. कर्म लुङ्—असान्त्वि. Des सनन्त—सिसान्त्वयिषति Kri कृत्य—सान्त्वयितव्य, सान्त्वनीय PP निष्ठा—सान्त्वित. IP क्त्वा—सान्त्वयित्वा Inf तुमुन्—सान्त्वयितुम्

सि (षिञ्)—स्वादि U अ बन्धने, to bind

Pre लट्—

सिनोति / सिनुते	सिनुतः / सिन्वाते	सिन्वन्ति / सिन्वते
सिनोषि / सिनुषे	सिनुथः / सिन्वाथे	सिनुथ / सिनुध्वे

Fu ऌट्—सेक्ष्यति सेक्ष्यते Per Fu लुट—सेक्ता Con ऌङ्—असेक्ष्यत् त Ben आशिषि लिङ—सिच्यात् सिक्षीष्ट Pas कर्मणि—सिच्यते, Aor कर्म लुङ्—असेचि Cau. णिजन्त—सेचयति ते, Aor णिच् लुङ्—असीषिचत् त Des सनन्त—सिसिक्षति ते Fre सेसिच्यते Kri कृत्य—सेक्तव्य, सेचनीय PP निष्ठा—सिक्त IP क्त्वा—सिक्त्वा Inf तुमुन्—सेक्तुम्

सिध् (षिध्)—भ्वा P से गत्याम्, to go Pre लट्—सेधति Pot विधिलिङ्—सेधेत् Imp लोट—सेधतु Impf लङ्—असेधत् Perf लिट्—सिषेध सिषेधिथ सिषेध, सिषिधिव Aor लुङ्—असेधीत् Fu ऌट्—सेधिष्यति Per Fu लुट्—सेधिता Con ऌङ्—असेधिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—सिध्यात् Pas कर्मणि—सिध्यते, Aor कर्म लुङ्—असेधि Cau णिजन्त—सेधयति, Aor णिच् लुङ्—असीषिधत् Des सनन्त—सिसेधिषति सिसिधिषति Fre यङन्त—सेषिध्यते Kri. कृत्य—सेधितव्य, सेधनीय PP निष्ठा—सिद्ध IP क्त्वा—सिधित्वा सेधित्वा Inf तुमुन्—सेधितुम्

सिध् (षिधू)—भ्वा P से, शास्त्रे माङ्गल्ये च, शास्त्रविषय शासनम्, to command, to do an auspicious act Pre लट्—सेधति (as before) In the sense of commanding or ordering, this root is marked by the technical ऊ, and hence the intermediate इ may be optionally omitted. Thus—

Fu ऌट—सेष्यति सेष्यते Per Fu लुट्—सेता Con. ऌङ्—असेष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—सीयात् सेषीष्ट Pas कर्मणि—सीयते, Aor कर्म लुङ्—असायि Cau. णिजन्त—साययति ते, Aor णिच् लुङ्—असीषयत् त Des सन्नन्त—सिसीषति ते Fre यङन्त—सेषीयते Kri कृत्य—सेतव्य, सयनीय PP निष्ठा—सित सिन, (सिन ग्रास सयमेव) IP क्त्वा—सित्वा Inf तुमुन्—सेतुम्

सि (षिञ्)—क्र्यादि U च बन्धने, to bind, to tie Pre लट—सिनाति सिनीते

सिच्—तुदा U च क्षरणे, to sprinkle to pour in Pre लट—सिञ्चति ते Pot विधिलिङ्—सिञ्चेत् त Imp लोट—सिञ्चतु सिञ्चताम् Impf लङ्—असिञ्चत् त Perf लिट्—सिषेच सिषेचिथ सिषेच

Aor लुङ्—

असिचत् / असिचत / असिक्त	असिचताम् / असिचेताम् / असिक्षाताम्	असिचन् / असिचन्त / असिक्षत
असिचः / असिचथाः / असिक्थाः	असिचतम् / असिचेथाम् / असिक्षाथाम्	असिचत / असिचध्वम् / असिग्ध्वम्
असिचम् / असिचे / असिक्षि	असिचाव / असिचावहि / असिक्ष्वहि	असिचाम / असिचामहि / असिक्ष्महि

पर्यसीव्यत् न्यषीव्यत् न्यसीव्यत्, व्यषीव्यत् व्यसीव्यत् Perf लिट्—सिषेव, परिषिषेव Aor लुङ्—असेवीत् पर्यषेवीत् पर्यसेवीत् Fu लृट्—सेविष्यति Per Fu लुट्—सेविता Con लृङ्—असेविष्यत् पर्यषेविष्यत् पर्यसेविष्यत् Ben आशिषि लिङ्—सीव्यात् Pas कर्मणि—सीव्यते Aor कर्म लुङ्—असेवि Cau णिजन्त—सेवयति, Aor णिच् लुङ्—असीषिवत्,पर्यसीषिवत् Des सनन्त—परिषिषेविषति-परिसुस्यूषति Fre यङन्त—सेषीव्यते Kri क्तवत्—सेवितव्य, सेवनीय PP निष्ठा—स्यूत IP क्त्वा—सेवित्वा-स्यूत्वा Inf तुमुन्—सेवितुम्

सु (षुञ्)—स्वा U च अभिषवे, अभिषव अपनम् पीडनम् स्नानम् सुरासन्धान च तत्र स्नाने अकर्मक, to distil, to sprinkle, to pour out, to press out, to bathe, to perform sacrifice

Pre लट्—

सुनोति / सुनुते	सुनुत / सुन्वाते	सुन्वन्ति / सुन्वते
सुनोषि / सुनुषे	सुनुथ / सुन्वाथे	सुनुथ / सुनुध्वे
सुनोमि / सुन्वे	सुन्व सुनुव / सुन्वहे सुनुवहे	सुन्म सुनुम / सुन्महे सुनुमहे

Pot विधिलिङ्—

सुनुयात् / सुन्वीत	सुनुयाताम् / सुन्वीयाताम्	सुनुयु / सुन्वीरन्

Perf लिट्—सिषेधिथ सिषेद्ध सिषिधिव सिषिध्व
Aor लुङ्—असेधीत् &c as before and

असैत्सीत्	असैद्धाम्	असैत्सुः
असैत्सीः	असैद्धम्	असैद्ध
असैत्सम्	असैत्स्व	असैत्स्म

Fu लृट्—सेधिष्यति सेत्स्यति, Per Fu लुट्—सेधिता सेद्धा Con. लृङ्—असेधिष्यत् असेत्स्यत् Des सनन्त—सिषेधिषति सिषिधिषति सिषित्सति Kri कृत्य—सेधितव्य सेद्धव्य PP निष्ठा—सिद्धम् IP क्त्वा—सेधित्वा सिद्ध्वा, संसिध्य Inf तुमुन्—सेधितुम् सेद्धुम्

सिध् (षिधु)—दिवा P ष संराद्धौ to succeed Pre लट्—सिध्यति Pot विधि लिङ्—सिध्येत् Imp लोट्—सिध्यतु Impf लङ्—असिध्यत् Perf लिट्—सिषेध Aor लुङ्—असिधत् Fu लृट्—सेत्स्यति Per Fu लुट्—सेद्धा Con. लृङ्—असेत्स्यत् Ben. आशिषि लिङ्—सिध्यात् Pas भावे—सिध्यते, Aor भावे लुङ्—असेधि Cau. णिजन्त—(अपारलौकिकेऽर्थे)—साधयति (पारलौकिकेऽर्थे)—सेधयति तापसम् तपः, Aor णिच् लुङ्—असीषिधत् Des सनन्त—सिषित्सति Fre यङन्त—सेषिध्यते IP क्त्वा—सिधित्वा सेधित्वा सिद्ध्वा

सिव् (षिवु)—दिवा P से तन्तुसन्ताने to sow, to join, to write Pre लट्—सीव्यति, परिषीव्यति, निषीव्यति, विषीव्यति Pot विधिलिङ्—सीव्येत् Imp. लोट्—सीव्यतु Impf लङ्—असीव्यत्, पर्यषीव्यत्-

{ सुषाव सुषव { सुषुविव { सुषुविम
{ सुषुवे { सुषुविवहे { सुषुविमहे

Aor लुङ्—

{ असावीत् { असाविष्टाम् { असाविषु
{ असोष्ट { असोषाताम् { असोषत

{ असावी: { असाविष्टम् { असाविष्ट
{ असोष्ठा: { असोषाथाम् { असोढ्वम्

{ असाविषम् { असाविष्व { असाविष्म
{ असोषि { असोष्वहि { असोष्महि

Fu लृट्—सोष्यति सोष्यते Per Fu लुट्—सोता. Con लृङ्—असोष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—सूयात् सोषीष्ट Pas कर्मणि—सूयते, Aor कर्म लुङ्—असावि Cau णिजन्त—सावयति ते Aor णिच् लुङ्—असूषवत् Des सनन्त—सुसूषति ते Fre यङन्त—सोषूयते Kri कृत्य—सोतव्य, सवनीय PP निष्ठा—सुत IP क्त्वा—सुत्वा Inf तुमुन्—सोतुम्

सू (षूङ्)—अदा A. से प्राणिगर्भविमोचने, to bear, to bring forth, to produce

Pre लट्—

सूते	सुवाते	सुवते
सूषे	सुवाथे	सूध्वे
सुवे	सूवहे	सूमहे

जुहोषि	जुहुथः	जुहुथ
जुहुषे	जुह्वाथे	जुहुध्वे
जुहोमि	जुहुवः	जुहुमः
जुह्वे	जुहुवहे	जुहुमहे

Imp लोट्—

जुहोतु	जुहुताम्	जुह्वतु
जुहुताम्	जुह्वाताम्	जुह्वताम्
जुहुधि	जुहुतम्	जुहुत
जुहुष्व	जुह्वाथाम्	जुहुध्वम्
जुहवानि	जुहवाव	जुहवाम
जुहवै	जुहवावहै	जुहवामहै

Impf लङ्—

अजुहोत्	अजुहुताम्	अजुहवुः
अजुहुत	अजुह्वाताम्	अजुह्वत
अजुहोः	अजुहुतम्	अजुहुत
अजुहुथाः	अजुह्वाथाम्	अजुहुध्वम्
अजुहवम्	अजुहुव अजुहूव	अजुहुम अजुहूम
अजुह्वि	अजुहुवहि	अजुहुमहि
	अजुहूवहि	अजुहूमहि

Perf लिट्—

जुहाव	जुहुवतुः	जुहुवुः
जुहुवे	जुहुवाते	जुहुविरे
जुहविथ जुहोथ	जुहुवथुः	जुहुव
जुहुविषे	जुहुवाथे	जुहुविढ्वे-ध्वे

सुषाव सुषव / सुषुवे	सुषुविव / सुषुविवहे	सुषुविम / सुषुविमहे

Aor लुङ्—

असावीत् / असोष्ट	असाविष्टाम् / असोषाताम्	असाविषु / असोषत
असावी: / असोष्ठा:	असाविष्टम् / असोषाथाम्	असाविष्ट / असोढ्वम्
असाविषम् / असोषि	असाविष्व / असोष्वहि	असाविष्म / असोष्महि

Fu लृट्—सोष्यति सोष्यते Per Fu लुट्—सोता. Con लृङ्—असोष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—सूयात् सोषीष्ट Pas कर्मणि—सूयते, Aor कर्म लुङ्—असावि Cau णिजन्त—सावयति ते Aor णिच् लुङ्—असूषवत् Des सनन्त—सुसूषति ते Fre यङन्त—सोषूयते Kri कृत्य—सोतव्य, सवनीय PP निष्ठा—सुत IP क्त्वा—सुत्वा Inf तुमुन्—सोतुम्

सू (षूङ्)—षदा A. वे प्राणिगर्भविमोचने, to bear, to bring forth, to produce

Pre लट्—

सूते	सुवाते	सुवते
सूषे	सुवाथे	सूध्वे
सुवे	सूवहे	सूमहे

Pot. विधिलिङ्—

सुवीत	सुवीयाताम्	सुवीरन्
सुवीथाः	सुवीयाथाम्	सुवीध्वम्
सुवीय	सुवीवहि	सुवीमहि

Imp लोट्—

सुताम्	सुवाताम्	सुवताम्
सुष्व	सुवाथाम्	सुध्वम्
सुवै	सुवावहै	सुवामहै

Impf लङ्—

असूत	असुवाताम्	असुवत
असूथाः	असुवाथाम्	असूध्वम्
असुवि	असूवहि	असूमहि

Perf लिट्—

सुषुवे	सुषुवाते	सुषुविरे
सुषुविषे	सुषुवाथे	सुषुविढ्वे ध्वे
सुषुवे	सुषुविवहे	सुषुविमहे

Aor लुङ्—

{ असविष्ट { असोष्ट	{ असविषाताम् { असोषाताम्	{ असविषत { असोषत
{ असविष्ठाः { असोष्ठाः	{ असविषाथाम् { असोषाथाम्	{ असविध्वम् ढ्वम् { असोढ्वम्
{ असविषि { असोषि	{ असविष्वहि { असोष्वहि	{ असविष्महि { असोष्महि

Fu लृट्—सविष्यते सोष्यते Per Fu लुट्—सविता-सोता Con लृङ्—असविष्यत-असोष्यत Ben आशिर्लिङ्—सविषीष्ट सोषीष्ट सविषीष्ठा सोषीष्ठा सविषीय सोषीय Pas कर्मणि—सूयते, Aor कर्म लुङ्—असावि Cau. णिजन्त—सावयति, Aor णिच् लुङ्—असूषवत् त Des. सनन्त—सुसूषते Fre यङन्त—सोषूयते Kri कृत्य—सोतव्य PP निष्ठा—सूत IP क्त्वा—सूत्वा Inf. तुमुन्—सोतुम्

सू (षूङ्)—दिवा A वे प्राणिप्रसवे, to produce.

Pre लट्—

सूयते	सूयेते	सूयन्ते
सूयसे	सूयेथे	सूयध्वे
सूये	सूयावहे	सूयामहे

Pot विधिलिङ्—

सूयेत	सूयेयाताम्	सूयेरन्
सूयेथा:	सूयेयाथाम्	सूयेध्वम्
सूयेय	सूयेवहि	सूयेमहि

Imp लोट्—

सूयताम्	सूयेताम्	सूयन्ताम्
सूयस्व	सूयेथाम्	सूयध्वम्
सूयै	सूयावहै	सूयामहै

Impf लङ्—

असूयत	असूयेताम्	असूयन्त

अक्षुयथाः अक्षुयेथाम् अक्षुयध्वम्
अक्षुये अक्षुयावहि अक्षुयामहि

Perf लिट्—सर्वं पूर्ववत् (as before)
PP निष्ठा—क्षुत

सू (षू)—तुदा P से प्रेरणार्थे, to send Pre लट्-सुवति (अभिषुवति) सुवसि सुवामि Pot विधिलिङ्-सुवेत् Imp लोट्-सुवतु Impf लङ्-असुवत् Perf लिट्—सुषाव, सुषुवतु सुषविथ सुषाव, सुषुविव Aor लुङ्—असावीत्, असाविष्टाम् असावी, असाविष्टम् असाविषम्, असाविष्व Fu लृट्—सविष्यति Per Fu लुट्—सविता Con लृङ्—असविष्यत् Ben आशिषि लिङ्—सूयात् Pas कर्मणि—सूयते, Aor कर्म लुङ्—असावि Cau णिजन्त—सावयति, Aor णिच् लुङ्—असूषवत् Des सनन्त—सुसूषति Fre यङन्त—सोषूयते Kri कृत्य—सवितव्य PP निष्ठा—सूत IP क्त्वा—सूत्वा Inf तुमुन्—सवितुम् (Pre लट्—सु+षू=सुषुवति Perf लिट्—विषुषाव Impf लङ्—अभ्यषुवत् Aor लुङ्—अभ्यषावीत् Des सनन्त—अभिसुषूषति)

सूच [अदन्त]—चुरा U से पैशुन्ये to pierce, to point out, to betray Pre लट्—सूचयति ते Perf लिट्—सूचयाञ्चकार चक्रे *etc*

सूद (षूद)—भ्वा A से क्षरणे, (क्षरणम् निःसरणम्) अकर्मक, हिंसायामपि वर्तते, यथा—मधुसूदन, अत्रार्थे सकर्मक to strike to pour out, to destroy Pre

लट्—सूदते. Pot. विधि लिङ्—सूदेत. Imp लोट्—सूदताम्. Impf. लङ्—असूदत. Perf. लिट्—सुषूदे Aor लुङ्—असूदिष्ट Fu. लृट्—सूदिष्यते Per Fu लुट्—सूदिता Ben. आशिषि लिङ्—सूदिषीष्ट Pas भावे—सूद्यते, Aor भावे-लुङ्—असूदि Cau. णिजन्त—सूदयति-ते Aor णिच्-लुङ—असूषुदत्-त Des सनन्त—सुसूदिषते Fre यङन्त—सोषूद्यते, PP निष्ठा—सूदित IP क्त्वा—सूदित्वा Inf तुमुन्—सूदितुम्

सूद्—चुरा U से क्षरणे, to incite, to pour out, to destroy Pre लट्—सूदयति ते Perf लिट्—सूदयां चकार चक्रे Aor लुङ—असूषुदत् त *etc*

सृ—भ्वा P सृ गतौ, to go Pre लट्—सरति सरसि सरामि Pot विधि लिङ्—सरेत् Imp लोट्—सरतु Impf लङ्—असरत् Perf लिट्—ससार, सस्रतु ससर्थ, सस्रु ससार ससर, सस्रव Aor लुङ्—असार्षीत्, असार्ष्टाम् असार्षी, असार्ष्टम् असार्षम्, असार्ष्व Fu लृट्—सरिष्यति Per Fu लुट्—सर्ता Con लृङ्—असरिष्यत् Ben. आशिषि लिङ्—स्रियात् Pas भावे—स्रियते, Aor भावे लुङ्—असारि Cau. णिजन्त—सारयति, Aor णिच् लुङ्—असीसरत् Des सनन्त—सिसीर्षति Fre यङन्त—सेस्रीयते. Krt कृत्य—सर्तव्य सरणीय PP निष्ठा—सृत: IP क्त्वा—सृत्वा, संसृत्य Inf तुमुन्—सर्तुम्

When सृ signifies 'to run' it is thus conjugated—Pre लट्—धावति Pot. विधिलिङ्—धावेत् Imp लोट्

—धावतु Impf लङ्—अधावत् धावति always means to run, while सरति is used likewise in the sense of going

सृज्—दिवा A च विसर्गे, to create to let loose to let off Pre लट्—सृज्यते Pot विधिलिङ्—सृज्येत Imp लोट्—सृज्यताम् Impf. लङ्—असृज्यत Perf लिट्—ससृजे ससृजाते ससृजिरे, ससृजाथे ससृजे ससृजिवहे Aor लुङ्—असृष्ट, असृक्षाताम् असृक्षत असृक्षि असृक्ष्वहि, Fu लृट्—स्रक्ष्यते Per Fu लुट्—स्रष्टा Con लृङ्—अस्रक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—सृक्षीष्ट Pas भावे—सृज्यते, Aor कर्मणि लुङ्—असर्जि Cau णिजन्त—सर्जयति Aor णिच् लुङ्—असीसृजत् Des सन्नन्त—सिसृक्षते Fre. यङन्त—सरीसृज्यते Krt. तव्य—स्रष्टव्य, सर्जनीय PP. निष्ठा—सृष्ट IP क्त्वा—सृष्ट्वा, विसृज्य Inf तुमुन्—स्रष्टुम्

सृज्—तुदा P च विसर्गे, to let off, to create, to let loose Pre लट्—सृजति Pot विधिलिङ्—सृजेत् Imp लोट्—सृजतु Impf. लङ्—असृजत् Perf. लिट्—ससर्ज, ससृजतु ससर्जिथ ससृजथु, ससृजु ससर्ज, ससृजिव Aor लुङ्—अस्राक्षीत् अस्राष्टाम् अस्राक्षम् Fu. लृट्—स्रक्ष्यति Per Fu. लुट्—स्रष्टा Con लृङ्—अस्रक्ष्यत् Ben. आशिषि लिङ्—सृज्यात् Pas कर्मणि—सृज्यते, Aor कर्मणि लुङ्—असर्जि Cau णिजन्त—सर्जयति, Aor णिच्-लुङ्—असीसृजत्

असस्रंजत् Des सनन्त—सिस्रक्षति Fre यङन्त—सरीसृज्यते PP निष्ठा—सृष्ट IP क्त्वा—सृष्ट्वा Inf तुमुन्—स्रष्टुम्

सृप् (सृप्लृ)—भ्वा P स गतौ, to go Pre लट्—सर्पति Pot विधि लिङ्—सर्पेत् Imp लोट्—सर्पतु Impf लङ्—असर्पत् Perf लिट्—ससर्प ससृपतु ससर्पिथ, ससृपथु ससर्प, ससृपिव Aor लुङ्—असृपत् (असार्प्सीत्, अस्राप्सीत् वा) Fu लृट्—स्रप्स्यति सर्प्स्यति Per Fu लुट्—स्रप्ता सर्प्ता Con लृङ्—अस्रप्स्यत् असर्प्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—सृप्यात् Pas. कर्मणि—सृप्यते, Aor कर्म लुङ्—असर्पि Cau णिजन्त—सर्पयति, Aor णिच् लुङ्—अससर्पत् असीसृपत् Des. सनन्त—सिसृप्सति Fre यङन्त—सरीसृप्यते Kri. क्रत्य—सर्प्तव्य, सर्पणीय PP निष्ठा—सृप्त IP क्त्वा—सृप्त्वा Inf तुमुन्—सर्प्तुम् स्रप्तुम्

सेव् (षेवृ)—भ्वा A से सेवने, to serve Pre लट्—सेवते Pot विधिलिङ्—सेवेत Imp लोट्—सेवताम् Impf लङ्—असेवत Perf लिट्—सिषेवे, सिषेवाते सिषेविषे, सिषेवाथे सिषेवे, सिषेविवहे Aor लुङ्—असेविष्ट असेविषाता असेविषि Fu. लृट्—सेविष्यते Per Fu लुट्—सेविता Con लृङ्—असेविष्यत Ben आशिषि लिङ्—सेविषीष्ट Aor कर्म लुङ्—असेवि Cau. णिजन्त—सेवयति, Aor णिच् लुङ्—असिषेवत् Des. सनन्त—सिषेविषते Fre. यङन्त—सेषेव्यते Kri.

—धावतु Impf लङ्—अधावत् धावति always means to run, while सरति is used likewise in the sense of going

सृज —दिवा A च विसर्गे, to create to let loose, to let off Pre लट्—सृज्यते Pot. विधिलिङ्—सृज्येत Imp लोट्—सृज्यताम् Impf लङ्—असृज्यत Perf लिट्—ससृजे, ससृजाते ससृजिषे, ससृजाथे ससृजे ससृजिवहे Aor लुङ्—असृष्ट, असृक्षाताम् असृक्षत असृक्षि असृक्ष्वहि, Fu लृट्—स्रक्ष्यते Per Fu लुट्—स्रष्टा Con लृङ्—अस्रक्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—सृक्षीष्ट Pas भावे—सृज्यते, Aor कर्मणि लुङ्—असर्जि Cau णिजन्त—सर्जयति Aor णिच् लुङ्—असीसृजत् Des सनन्त—सिसृक्षते Fre. यङन्त—सरीसृज्यते Kri कृत्य—स्रष्टव्य सर्जनीय PP निष्ठा—सृष्ट, IP क्त्वा—सृष्ट्वा, विसृज्य Inf तुमुन्—स्रष्टुम्

सृज —तुदा P च विसर्गे, to let off, to create, to let loose Pre लट्—सृजति Pot विधिलिङ्—सृजेत् Imp लोट्—सृजतु Impf. लङ्—असृजत् Perf. लिट्—ससर्ज, ससृजतुः ससर्जिथ ससृजथुः, ससृजयु ससर्ज, ससृजिव Aor लुङ्—अस्राक्षीत् अस्राष्टाम् अस्राक्षुः Fu. लृट्—स्रक्ष्यति Per Fu. लुट्—स्रष्टा Con. लृङ्—अस्रक्ष्यत् Ben. आशिषि लिङ्—सृज्यात् Pas कर्मणि—सृज्यते, Aor कर्म लुङ्—असर्जि Cau णिजन्त—सर्जयति, Aor णिच् लुङ्—असीसृजत्

अससर्जत् Des सनन्त—सिसृक्षति Fre यङन्त—सरीसृज्यते PP निष्ठा—सृष्ट IP क्त्वा—सृष्ट्वा Inf तुमुन्—स्रष्टुम्

सृप् (षृप्लृ)—भ्वा P अ गतौ, to go Pre लट्—सर्पति Pot विधि लिङ्—सर्पेत् Imp लोट्—सर्पतु Impf लङ्—असर्पत् Perf लिट्—ससर्प ससृपतु ससर्पिथ, ससृपथु ससर्प, ससृपिव Aor लुङ्—असृपत् (असाप्सीत्, असार्प्सीत् वा) Fu लृट्—स्रप्स्यति सर्प्स्यति Per Fu लुट्—स्रप्ता सर्प्ता Con लृङ्—अस्रप्स्यत् असर्प्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—सृप्यात् Pas कर्मणि—सृप्यते, Aor कर्म लुङ्—असर्पि Cau णिजन्त—सर्पयति, Aor णिच् लुङ्—अससर्पत् असीसृपत् Des. सनन्त—सिसृप्सति Fre यङन्त—सरीसृप्यते Krl. कृत्य—सर्प्तव्य, सर्पणीय PP निष्ठा—सृप्त IP क्त्वा—सृप्त्वा Inf तुमुन्—सर्प्तुम् स्रप्तुम्

सेव् (षेवृ)—भ्वा A से सेवने, to serve Pre लट्—सेवते Pot विधिलिङ्—सेवेत Imp लोट्—सेवताम् Impf लङ्—असेवत Perf लिट्—सिषेवे, सिषेवाते सिषेविरे, सिषेवाथे सिषेवे, सिषेविवहे Aor लुङ्—असेविष्ट असेविषाता असेविषि Fu लृट्—सेविष्यते Per Fu लुट्—सेविता Con लृङ्—असेविष्यत Ben आशिषि लिङ्—सेविषीष्ट Aor कर्म लुङ्—असेवि Cau. णिजन्त—सेवयति, Aor णिच् लुङ्—असिषेवत् Des सनन्त—सिसेविषते Fre यङन्त—सेषेव्यते Kri.

कृत्य—सेवितव्य, सेवनीय PP निष्ठा—सेवित IP क्त्वा—सेवित्वा Inf तुमुन्—सेवितुम्

सो (षो)—दिवा P स अन्तकर्मणि, to finish to end. Pre लट्—स्यति, स्यतः, स्यन्ति स्यसि स्यामि Pot विधिलिङ्—स्येत्, स्येताम्, स्येयुः स्येः स्येयम् Imp लोट्—स्यतु स्य स्यानि Impf लङ्—अस्यत् अस्यः अस्यम् Perf लिट्—ससौ, ससतुः ससिथ ससाथ, ससुः ससौ, ससिव

Aor लुङ्—

{ असात् / असासीत्	{ असाताम् / असासिष्टाम्	{ असुः / असासिषुः
{ असाः / असासीः	{ असातम् / असासिष्टम्	{ असात / असासिष्ट
{ असाम् / असासिषम्	{ असाव / असासिष्व	{ असाम / असासिष्म

Fu लृट्—सास्यति Per Fu लुट्—साता Con लृङ्—असास्यत् Ben आशिषि लिङ्—सेयात् Pas कर्मणि भावे—सीयते Aor लुङ्—असायि Cau णिजन्त—साययति, Aor णिच् लुङ्—असीषयत् Des सनन्त—सिषासति Fre यङन्त—सेषीयते Krt. कृत्य—सातव्य PP निष्ठा—सित IP क्त्वा—सित्वा, अवसाय अध्यवसाय Inf तुमुन्—सातुम्

अभि+सो = अभिष्यति Per Fu लुट्—अभिषाता Aor लुङ्—अभ्यषात् अभ्यषासीत् Perf लिट्[1]—अभिषसौ Des सनन्त—अभिषिषासति

स्खल्—भ्वा P से प्रचलने, to fall down Pre लट्—स्खलति Perf लिट्—चस्खाल Aor लुङ्—अस्खालीत् Fu लृट्—स्खलिष्यति Cau णिजन्त—स्खलयति PP निष्ठा—स्खलित Inf तुमुन्—स्खलितुम्

स्तम्भ् (ष्टभि)—भ्वा A. से प्रतिबन्धे, to stop Pre लट—स्तम्भते Pot. विधिलिङ्—स्तम्भेत Perf लिट्—तस्तम्भे Aor लुङ्—अस्तम्भिष्ट Fu लृट्—स्तम्भिष्यते Per Fu लुट—स्तम्भिता Con लृङ्—अस्तम्भिष्यत Ben आशिषि लिङ्—स्तम्भिषीष्ट Pas कर्मणि—स्तम्भ्यते, Aor कर्म लुङ्—अस्तम्भि Cau णिजन्त—स्तम्भयते, Aor णिच् लुङ्—अतस्तम्भत Des सनन्त—तिस्तम्भिषते Fre. यङन्त—तास्तम्भ्यते Kri कृत्य—स्तम्भितव्य, स्तम्भनीयः. PP निष्ठा—स्तम्भित IP क्त्वा—स्तम्भित्वा Inf तुमुन्—स्तम्भितुम्

उद्+स्तम्भ्=उत्तम्भते उत्तम्भिता उत्तम्भित वि+स्तम्भ=विष्टम्भते

स्तम्भ् (स्तम्भु)—P स्तम्भुरिति सौत्रो धातुः to support, to stop The verb स्तम्भ् may be conjugated as श्नु or as श्ना verbs. Pre लट्—स्तभ्नाति-स्तभ्नोति, स्तभ्नीतः स्तभ्नुतः Pot विधिलिङ्—स्तभ्नीयात्-स्तभ्नुयात् Imp लोट्—स्तभ्नातु स्तभ्नोतु, स्तभ्नीताम् स्तभ्नुताम् स्तभान स्तभ्नुहि स्तभ्नानि स्तभ्नवानि Impf लङ्—अस्तभ्नात् अस्तभ्नोत् Perf लिट्—तस्तम्भ Aor लुङ्—अस्तभत्-अस्तम्भीत् Fu लृट्—स्तम्भिष्यति

Per Fu लुट्—स्तम्भिता Ben. आशिषि लिङ्—स्तभ्यात् Pas कर्मणि—स्तभ्यते, Aor कर्मणि लुङ्—अस्तम्भि Cau णिजन्त—स्तम्भयति, Aor णिच् लुङ्—अतस्तम्भत् Des. सन्नन्त—तिस्तम्भिषति Fre यङन्त—तास्तभ्यते Krt. तृच्—स्तम्भितृ, स्तम्भनीय PP निष्ठा—स्तब्ध IP क्त्वा—स्तम्भित्वा स्तब्ध्वा Inf तुमुन्—स्तम्भितुम्

स्तु (ष्टुञ्)—अदा U प स्तुतौ, to praise.

PARASMAIPADA.

Pre लट्—

{ स्तौति / स्तवीति	{ स्तुतः / स्तुवीतः	{ स्तुवन्ति
{ स्तौषि / स्तवीषि	{ स्तुथः / स्तुवीथः	{ स्तुथ / स्तुवीथ
{ स्तौमि / स्तवीमि	{ स्तुवः / स्तुवीवः	{ स्तुमः / स्तुवीमः

ATMANEPADA

स्तुते स्तुवीते	स्तुवाते	स्तुवते
स्तुषे स्तुवीषे	स्तुवाथे	स्तुध्वे स्तुवीध्वे
स्तुवे	स्तुवहे स्तुवीवहे	स्तुमहे स्तुवीमहे

PARASMAIPADA

Pot विधिलिङ्—

{ स्तुयात् / स्तुवीयात्	{ स्तुयाताम् / स्तुवीयाताम्	{ स्तुयुः / स्तुवीयुः

स्तुयाः	स्तुयातम्	स्तुयात
स्तुवीयाः	स्तुवीयातम्	स्तुवीयात
स्तुयाम्	स्तुयाव	स्तुयाम
स्तुवीयाम्	स्तुवीयाव	स्तुवीयाम

ATMANEPADA

स्तुवीत	स्तुवीयाताम्	स्तुवीरन्
स्तुवीथाः	स्तुवीयाथाम्	स्तुवीध्वम्
स्तुवीय	स्तुवीवहि	स्तुवीमहि

PARASMAIPADA

Imp लोट्—

स्तौतु स्तवीतु	स्तुताम् स्तुवीताम्	स्तुवन्तु
स्तुहि-स्तुवीहि	स्तुतम् स्तुवीतम्	स्तुत-स्तुवीत
स्तवानि	स्तवाव	स्तवाम

ATMANEPADA.

स्तुताम् स्तुवीताम्	स्तुवाताम्	स्तुवताम्
स्तुष्व स्तुवीष्व	स्तुवाथाम्	स्तुध्वम् स्तुवीध्वम्
स्तवै	स्तवावहै	स्तवामहै

PARASMAIPADA.

Impf लङ्—

अस्तवीत्	अस्तुवीताम्	अस्तुवन्
अस्तौत्	अस्तुताम्	
अस्तवीः	अस्तुवीतम्	अस्तुवीत
अस्तौः	अस्तुतम्	अस्तुत

Ben आशिषि लिङ्—स्तर्यात् स्तृषीष्ट स्तरिषीष्ट Pas. कर्मणि—स्तर्यते, Aor कर्म लुङ्—अस्तारि Cau णिजन्त—स्तारयति, Ao· णिच् लुङ्—अतिस्तरत् अतस्तरत् Des. सनन्त—तिस्तीर्षति ते Fre यङन्त—तास्तर्यते Kri. कृत्य—स्तरणीय PP निष्ठा—स्तृत IP क्त्वा—स्तृत्वा Inf तुमुन्—स्तर्तुम्

स्तॄ (स्तॄञ्)—क्र्या U से आच्छादने to protect,to cover Pre लट्—स्तृणाति स्तृणीते स्तृणासि स्तृणीषे, स्तृणामि स्तृणे Pot विधिलिङ्—स्तृणीयात् स्तृणीत स्तृणीयाः स्तृणीथाः स्तृणीयाम् स्तृणीय Imp लोट्—स्तृणातु स्तृणीताम् स्तृणीहि स्तृणीष्व स्तृणानि स्तृणै Impf लङ्—अस्तृणात् अस्तृणीत, अस्तृणीताम् अस्तृणाताम्, अस्तृणाः अस्तृणीथाः, अस्तृणाम् अस्तृणि Perf लिट्—तस्तार तस्तरे, तस्तरतुः तस्तराते तस्तरिथ तस्तरिषे, तस्तरथुः तस्तराथे तस्तार तस्तर तस्तरे, तस्तरिव तस्तरिवहे Aor लुङ्—अस्तारीत् अस्तरीष्ट अस्तरिष्ट अस्तीर्ष्ट Fu. लृट्—स्तरिष्यति ते स्तरीष्यति ते Per Fu. लुट्—स्तरिता स्तरीता Con लृङ्—अस्तरिष्यत् त अस्तरीष्यत् त Ben आशिषि लिङ्—स्तीर्यात् स्तीर्षीष्ट स्तरिषीष्ट Pas कर्मणि—स्तीर्यते, Aor कर्म लुङ्—अस्तारि Cau णिजन्त—स्तारयति ते Aor णिच् लुङ्—अतस्तरत् त Des सनन्त—तिस्तरिषति ते तिस्तरीषति ते-तिस्तीर्षति ते Fre यङन्त—तास्तर्यते तेस्तीर्यते Kri कृत्य—स्तरितव्य स्तरीतव्य, स्तरणीय IP निष्ठा—स्तीर्ण IP क्त्वा—स्तीर्त्वा Inf तुमुन्—स्तरितुम् स्तरीतुम्

स्था (ष्ठा)—भ्वा P ष गतिनिवृत्तौ, to stand, to wait, to be at hand. Pro. लट्—तिष्ठति, तिष्ठत' तिष्ठन्ति तिष्ठसि तिष्ठामि Pot विधिलिङ्—तिष्ठेत् तिष्ठे' तिष्ठेयम्, Imp. लोट्—तिष्ठतु तिष्ठ तिष्ठानि. Impf लङ्—अतिष्ठत् अतिष्ठ' अतिष्ठम् Perf लिट्—तस्थौ, तस्थतु', तस्थु तस्थिथ तस्थाथ, तस्थथु तस्थौ, तस्थिव Aor लुङ्—अस्थात्, अस्थाताम्, अस्थु अस्था अस्थाम् Fu लृट् —स्थास्यति Per Fu लुट्—स्थाता Con लृङ्—अस्थास्यत् Ben आशिषि लिङ्—स्थेयात्, स्थेयास्ताम्, स्थेयासु स्थेया, स्थेयास्तम्, स्थेयास्त Pas भावे—स्थीयते, Aor भावे लुङ्—अस्थायि Cau णिजन्त—स्थापयति, Aor णिच् लुङ्—अतिष्ठिपत् Des. सनन्त—तिष्ठासति Fre यङन्त—तेष्ठीयते Kri कृत्य—स्थातव्य', स्थानीय' PP निष्ठा—स्थित IP क्त्वा—स्थित्वा Inf तुमुन्—स्थातुम्

अधि + स्था = अधितष्ठौ—Perf अधिष्ठाता—Per Fu. अधिष्ठास्यति—Fu. अध्यष्ठात्—Aor After अव, आ, उद्, उप, वि, प्र and सम्, the verb स्था is used in the Atmanepada, with आ, if it means to affirm, with उद्, if it means to strive, not to rise; with उप, if it means to worship, *etc*

अव + स्था = अवतिष्ठते वि + स्था = वितिष्ठते

प्र + स्था + प्रतिष्ठते सम् + स्था = संतिष्ठते

स्वाभिप्रायप्रकाशनार्थे-तिष्ठते (देवदत्तीयप्रदत्ताय तिष्ठते).

आ + स्था = आतिष्ठते (शब्द नित्यमातिष्ठते नित्यत्वेन प्रति-

आनीत इत्यर्थं) अनूर्ध्वकर्मणि चेष्टायां गम्यमानायाम्—उद्+स्था=उत्तिष्ठते मुक्तावुत्तिष्ठते मुमुक्षु उत्तिष्ठते (तदर्थं यतत इत्यर्थं) मन्त्रकरणार्थे—उप+स्था=उपतिष्ठते ऐन्द्राय गार्हपत्यम् उपतिष्ठते (ऐन्द्रया ऋचा गार्हपत्यमभिधत्त इत्यर्थं) पूजार्थे—आदित्यमुपतिष्ठते (पूजयति इत्यर्थं) सङ्गतिकरणार्थे—गङ्गायमुनामुपतिष्ठते (सङ्गमयति इत्यर्थं) मित्रकरणार्थे—राजकीयानुपतिष्ठते (मित्रीकरोतीत्यर्थं) पथि—अयं पन्था स्रुघ्नमुपतिष्ठते (प्राप्नोतीत्यर्थं) लिप्सार्थे—उप+स्था=उपतिष्ठते उपतिष्ठति अर्थी राजानम् उपतिष्ठते-उपतिष्ठति (लिप्सुरुपसर्पतीत्यर्थं) अकर्मकात्—उप+स्था=उपतिष्ठते, भोजनकाले उपतिष्ठते (सन्निहितो भवतीत्यर्थं)

उपस्थितो गुरु शिष्य उपस्थितो गुरु शिष्येन उपपूर्वोऽयं सकर्मक

स्ना (ष्णा)—अदा P अ शौचे, to bathe Pre लट्—स्नाति स्नासि स्नामि Pot विधि लिङ्—स्नायात् Imp लोट्—स्नातु स्नाहि स्नानि Impf लङ्—अस्नात्, अस्नाताम्, अस्नुः अस्नाः अस्नाम् Perf लिट्—सस्नौ सस्नाथ सस्निथ सस्नौ, सस्निव Aor लुङ्—अस्नासीत् अस्नासीः अस्नासिषम् Fu लृट्—स्नास्यति Per Fu. लुट्—स्नाता Con लृङ्—अस्नास्यत् Ben आशिषि लिङ्—स्नायात् स्नेयात् Pas भावे—स्नायते, Aor भावे लुङ्—अस्नायि Cau णिजन्त—स्नापयति स्नपयति, but—अस्नापयति, Aor णिच् लुङ्—असिष्णपत् , Des सनन्त—

सिघ्रासति Fre यङन्त—साघ्रायते Kri कृत्य—घ्रातव्य, घ्रानीय PP निष्ठा—घ्रात IP क्त्वा—घ्रात्वा Inf तुमुन्—घ्रातुम्

स्पन्द् (स्पदि)—भ्वा A. से किञ्चित् चलने, to throb, to go Pre लट्—स्पन्दते Perf लिट्—पस्पन्दे Fu लृट्—स्पन्दिष्यते Per Fu लुट्—स्पन्दिता Ben आशिषि लिङ्—स्पन्दिषीष्ट Pas भावे—स्पद्यते, (गमनार्थे) कर्मणि—स्पन्द्यते, Aor कर्म लुङ्—अस्पन्दि Cau णिजन्त—स्पन्दयति not ते PP निष्ठा—स्पन्दित Inf तुमुन्—स्पन्दितुम्

स्पर्ध्—भ्वा A. से सघर्ष, सघर्ष पराभिभवेच्छा, to contend with, to challenge, Pre लट्—स्पर्धते Pot विधि लिङ—स्पर्धेत Imp लोट्—स्पर्धताम् Impf. लङ्—अस्पर्धत Perf लिट्—पस्पर्धे Aor लुङ्—अस्पर्धिष्ट Fu लृट्—स्पर्धिष्यते Per Fu लुट्—स्पर्धिता Ben. आशिषि लिङ्—स्पर्धिषीष्ट Pas कर्मणि—स्पर्ध्यते, Aor कर्म लुङ्—अस्पर्धि Cau णिजन्त—स्पर्धयति ते, Aor णिच् लुङ्—अपस्पर्धत् त Des सन्नन्त—पिस्पर्धिषते Fre यङन्त—पास्पर्ध्यते Kri कृत्य—स्पर्धितव्य, स्पर्धनीय PP निष्ठा—स्पर्धित IP क्त्वा—स्पर्धित्वा Inf तुमुन्—स्पर्धितुम्

स्पृश्—तुदा P अ संस्पर्शने, to touch Pre लट्—स्पृशति Pot विधि लिङ्—स्पृशेत् Imp लोट्—स्पृशतु Impf लङ्—अस्पृशत् Perf लिट्—पस्पर्श, पस्पृशतु पस्पर्शिथ पस्पर्श, पस्पृशिव

Aor लुङ्—

अस्प्राक्षीत्	अस्प्राष्टाम्	अस्प्राक्षुः
अस्पार्क्षीत्	अस्पार्ष्टाम्	अस्पार्क्षुः
अस्पृक्षत्	अस्पृक्षताम्	अस्पृक्षन्
अस्प्राक्षीः	अस्प्राष्टम्	अस्प्राष्ट
अस्पार्क्षीः	अस्पार्ष्टम्	अस्पार्ष्ट
अस्पृक्षः	अस्पृक्षतम्	अस्पृक्षत
अस्प्राक्षम्	अस्प्राक्ष्व	अस्प्राक्ष्म
अस्पार्क्षम्	अस्पार्क्ष्व	अस्पार्क्ष्म
अस्पृक्षम्	अस्पृक्षाव	अस्पृक्षाम

Fu लृट्—स्प्रक्ष्यति स्पर्क्ष्यति Per Fu लुट्—स्प्रष्टा, स्पर्ष्टा Con लृङ्—अस्प्रक्ष्यत् अस्पर्क्ष्यत् Ben आशिर्लिङ्—स्पृश्यात् Pas कर्मणि—स्पृश्यते, Aor कर्म लुङ्—अस्पर्शि Cau णिजन्त—स्पर्शयति, Aor णिच् लुङ्—अपिस्पृशत्, अपस्पर्शत् Des सनन्त—पिस्पृक्षति Fre यङन्त—परीस्पृश्यते Kri कृत्य—स्प्रष्टव्य, स्पर्ष्टव्य, स्पर्शनीय PP निष्ठा—स्पृष्ट IP क्त्वा—स्पृष्ट्वा Inf. तुमुन्—स्प्रष्टुम् स्पर्ष्टुम्

स्पृह—चुरा U स ईप्सायाम्, to envy Pre लट्—स्पृहयति ते Pot विधिलिङ्—स्पृहयेत् त, Imp लोट्—स्पृहयतु स्पृहयताम् Impf लङ्—अस्पृहयत् त Perf लिट्—स्पृहयां चकार चक्रे, स्पृहयामास, स्पृहयाम्बभूव Aor लुङ्—अपस्पृहत् त Fu लृट्—स्पृहयिष्यति ते Per Fu लुट्—स्पृहयिता Pas कर्मणि—स्पृह्यते Aor

कर्मणि लुङ्—अस्फुटि Des सन्नन्त—पिस्फुटिषति ते Kri. कृत्य—स्फुटयितव्य, स्फुटनीय PP निष्ठा—स्फुटित IP क्त्वा—स्फुटयित्वा Inf तुमुन्—स्फुटयितुम् पुस्फुट्य स्फुटयति

स्फुट्—भ्वा A. से विकसने, to split open. Pre. लट्—स्फोटते Pot विधिलिङ्—स्फोटेत Imp लोट—स्फोटताम् Impf लङ्—अस्फोटत Perf लिट्—पुस्फुटे. Aor लुङ्—अस्फोटिष्ट Fu लृट्—स्फोटिष्यते Per Fu. लुट्—स्फोटिता Ben आशिषि लिङ्—स्फोटिषीष्ट Pas. भावे—स्फुट्यते, Aor भावे लुङ्—अस्फोटि Cau. णिजन्त—स्फोटयति, Aor णिच् लुङ्—अपुस्फुटत् Des सन्नन्त—पुस्फुटिषति पुस्फुटिषते Fre यङन्त—पोस्फुट्यते Kri. कृत्य—स्फोटितव्य, स्फोटनीय PP निष्ठा—स्फुटित IP क्त्वा स्फुटित्वा स्फोटित्वा Inf तुमुन्—स्फोटितुम्

स्फुट् (स्फुटिर्)—भ्वा P से विशरणे to destroy Pre लट्—स्फोटति Perf लिट्—पुस्फोट. Aor लुङ्—अस्फुटत् अस्फोटीत् Fu. लृट्—स्फोटिष्यति Per Fu. लुट्—स्फोटिता Cau णिजन्त—स्फोटयति, Aor लुङ्—अपुस्फुटत् Des सन्नन्त—पुस्फुटिषति पुस्फोटिषति (As before)

स्फुट्—तुदा P से विकसने, *to split open.* Pre लट्—स्फुटति Pot विधिलिङ्—स्फुटेत् Imp. लोट्—स्फुटतु Impf. लङ्—अस्फुटत् Perf लिट्—पुस्फोट Aor लुङ्—अस्फुटीत्

स्फुट्—चुरा U से भिदने, to break open Pre लट्—स्फुटयति ते *etc*

स्फुर्—तुदा P से सञ्चलने, दीप्तौ, to tremble, to struggle, to shine, *etc* Pre लट्—स्फुरति Perf लिट्—पुस्फोर Aor लुङ्—अस्फुरीत् Fu लृट्—स्फुरिष्यति Per Fu लुट्—स्फुरिता Ben आशिषि लिङ्—स्फूर्यात् Cau. णिजन्त—स्फारयति स्फोरयति Aor, णिच्-लुङ्—अपुस्फुरत् अपुस्फरत् Fre यङन्त—पोस्फूर्यते *etc.*

स्मृ—भ्वा P अ चिन्तायाम् आध्याने च आध्यानम् उत्कण्ठापूर्वक स्मरणम्, to remember, to long for, to think upon, to recollect Pre लट्—स्मरति स्मरसि स्मरामि Pot विधिलिङ्—स्मरेत् स्मरे स्मरेयम् Imp लोट्—स्मरतु स्मर स्मराणि Impf लङ्—अस्मरत् अस्मर अस्मरम् Perf लिट्—सस्मार सस्मर्थ सस्मार-सस्मर, सस्मरिव Aor लुङ्—अस्मार्षीत्, अस्मार्ष्टाम् अस्मार्षी, अस्मार्ष्टम् अस्मार्षम् अस्मार्ष्व Fu लृट्—स्मरिष्यति स्मरिष्यसि स्मरिष्यामि Per Fu लुट्—स्मर्ता Con लृङ्—अस्मरिष्यत् Ben आशिषि लिङ्—स्मर्यात् स्मर्याः स्मर्यासम् Pas कर्मणि—स्मर्यते Aor कर्म लुङ्—अस्मारि अस्मरि Cau णिजन्त—(उत्कण्ठापूर्वकस्मरणार्थे)=स्मरयति, (स्मरणार्थे) स्मारयति, Aor लुङ्—असस्मरत् Des सनन्त—सुस्मूर्षते Fre यङन्त—सास्मर्यते Kri कृत्य—स्मर्तव्य, स्मरणीय PP निष्ठा—स्मृत IP क्त्वा—स्मृत्वा, विस्मृत्य Inf तुमुन्—स्मर्तुम्

चरति वनगुल्म कोकिल

स्वञ्ज् (ष्वञ्ज्)—भ्वा A स परिष्वङ्गे to embrace Pre लट्—स्वजते Pot विधिलिङ्—स्वजेत Imp लोट्—स्वजताम् Impf लङ्—अस्वजत Perf लिट्—सस्वजे सस्वञ्जे सस्वजिषे सस्वञ्जिषे, सस्वजाथे सस्वञ्जाथे सस्वजे सस्वञ्जे, सस्वजिवहे सस्वञ्जिवहे Aor लुङ्—अस्वङ्क्त अस्वङ्क्षाताम् अस्वङ्क्षत, अस्वङ्क्थाः, अस्वङ्क्षाथाम्, अस्वङ्ग्ध्वम् अस्वङ्क्षि, अस्वङ्क्ष्वहि Fu लृट्—स्वङ्क्ष्यते Per Fu लुट्—स्वङ्क्ता Con लृङ्—अस्वङ्क्ष्यत Ben आशिषि लिङ्—स्वङ्क्षीष्ट Pas कर्मणि—स्वज्यते, Aor कर्म लुङ्—अस्वञ्जि Cau. णिजन्त—स्वञ्जयति ते, Aor णिच् लुङ्—असस्वञ्जत् त Des सनन्त—सिस्वङ्क्षते Fre यङन्त—सास्वज्यते Kri. कृत्य—स्वञ्जनीय PP निष्ठा—स्वक्त IP क्त्वा—स्वक्त्वा Inf तुमुन्—स्वङ्क्तुम् परि, नि, वि—परिष्वजते पर्यष्वजत पर्यस्वजत etc

स्वप् (ञिष्वप्)—अदा P से शयने, to sleep

Pre लट्—

स्वपिति	स्वपितः	स्वपन्ति
स्वपिषि	स्वपिथः	स्वपिथ
स्वपिमि	स्वपिवः	स्वपिमः

Pot विधिलिङ्—

स्वप्यात्	स्वप्याताम्	स्वप्युः
स्वप्याः	स्वप्यातम्	स्वप्यात
स्वप्याम्	स्वप्याव	स्वप्याम

Imp लोट्—

स्वपितु	स्वपिताम्	स्वपन्तु
स्वपिहि	स्वपितम्	स्वपित
स्वपानि	स्वपाव	स्वपाम

Impf लङ्—

अस्वपीत् अस्वपत्	अस्वपिताम्	अस्वपन्
अस्वपीः अस्वपः	अस्वपितम्	अस्वपित
अस्वपम्	अस्वपिव	अस्वपिम

Perf लिट्—

सुष्वाप	सुषुपतुः	सुषुपुः
सुष्वपिथ सुष्वप्थ	सुषुपथुः	सुषुप
सुष्वाप सुष्वप	सुषुपिव	सुषुपिम

Aor लुङ्—

अस्वाप्सीत्	अस्वाप्ताम्	अस्वाप्सुः
अस्वाप्सीः	अस्वाप्तम्	अस्वाप्त
अस्वाप्सम्	अस्वाप्स्व	अस्वाप्स्म

Fu लृट्—स्वप्स्यति स्वप्स्यसि स्वप्स्यामि Per Fu लुट्—स्वप्ता Con लृङ्—अस्वप्स्यत् Ben आशिषि लिङ्—सुप्यात् सुप्या Pas भावे—सुप्यते, Aor भावे-लुङ्—अस्वापि Cau णिजन्त—स्वापयति, Aor णिच् लुङ्—असूषुपत् Des सनन्त—सुषुप्सति Fre यङन्त—सोषुप्यते Kri कृत्य—स्वप्तव्य स्वपनीय PP निष्ठा—सुप्त IP क्त्वा—सुप्त्वा Inf तुमुन्—स्वप्तुम्

हन्—अदा P अ हिंसागत्योः, स्वे परेड्ढ, to Kill, to beat, to hurt, to go

Pre लट्—

हन्ति	हतः	घ्नन्ति
हंसि	हथः	हथ
हन्मि	हन्वः	हन्मः

Pot विधिलिङ्—

हन्यात्	हन्याताम्	हन्युः
हन्याः	हन्यातम्	हन्यात
हन्याम्	हन्याव	हन्याम

Imp लोट्—

हन्तु	हताम्	घ्नन्तु
जहि	हतम्	हत
हनानि	हनाव	हनाम

Impf लङ्—

अहन्	अहताम्	अघ्नन्
अहन्	अहतम्	अहत
अहनम्	अहन्व	अहन्म

Perf लिट्—

जघान	जघ्नतुः	जघ्नुः
जघनिथ जघन्थ	जघ्नथुः	जघ्न
जघान जघन	जघ्निव	जघ्निम

Aor लुङ् —

अवधीत्	अवधिष्टाम्	अवधिषुः
अवधीः	अवधिष्टम्	अवधिष्ट
अवधिषम्	अवधिष्व	अवधिष्म

Fu लृट् — हनिष्यति हनिष्यसि हनिष्यामि Per Fu लुट् — हन्ता हन्तासि हन्तास्मि Con लृङ् — अहनिष्यत् अहनिष्यः अहनिष्यम्

Ben आशिषि लिङ् —

वध्यात्	वध्यास्ताम्	वध्यासुः
वध्याः	वध्यास्तम्	वध्यास्त
वध्यासम्	वध्यास्व	वध्यास्म

Pas कर्मणि — हन्यते, Aor कर्मणि लुङ् — अवधि अघानि Cau णिजन्त — घातयति ते, Aor णिच् लुङ् — अजीघतत् त Des सन्नन्त — जिघांसति Fre यङन्त — जङ्घन्यते-जेघ्नीयते Kri कृत्य — हन्तव्य, हननीय, वध्य PP निष्ठा — हत IP क्त्वा — हत्वा, निहत्य Inf तुमुन् — हन्तुम्

प्र + नि + हन् = प्रणिहन्ति ॥ प्र + हन् = प्रहन्ति प्रहण्मि, प्रहणव प्रहण्व, प्रहणम प्रहण्म

हन् may be used in the Atm with the Pre आ if it is either intransitive, or governs as its object a member of the agent's body

Pre लट् —

आहते	आघ्नाते	आघ्नते

आहसे	आघ्नाथे	आहध्वे
आघ्ने	आहन्वहे	आहन्महे

Pot विधिलिङ्—

आघ्नीत	आघ्नीयाताम्	आघ्नीरन्
आघ्नीथा	आघ्नीयाथाम्	आघ्नीध्वम्
आघ्नीय	आघ्नीवहि	आघ्नीमहि

Imp लोट्—

आहताम्	आघ्नाताम्	आघ्नताम्
आहस्व	आघ्नाथाम्	आहध्वम्
आहनै	आहनावहै	आहनामहै

Impf लङ्—

आहत	आघ्नाताम्	आघ्नत
आहथा	आघ्नाथाम्	आहध्वम्
आघ्नि	आहन्वहि	आहन्महि

Perf लिट्—

आजघ्ने	आजघ्नाते	आजघ्निरे
आजघ्निषे	आजघ्नाथे	आजघ्निध्वे
आजघ्ने	आजघ्निवहे	आजघ्निमहे

Aor लुङ्—

{ आवधिष्ट / आहत	{ आवधिषाताम् / आहसाताम्	{ आवधिषत / आहसत
{ आवधिष्टा / आहथा	{ आवधिषाथाम् / आहसाथाम्	{ आवधिढ्वम् / आहध्वम्

{ आयधिषि { आवधिष्वहि { आवधिष्महि
{ आहसि { आहस्वहि { आहस्महि

Fu लृट—आहनिष्यते आहनिष्येते आहनिष्यन्ते Per Fu लुट—आहन्ता आहन्तारौ, आहन्तारः आहन्तासे Con लृङ्—आहनिष्यत आहनिष्येताम् आहनिष्यन्त Ben. आशिषि लिङ—आवधिषीष्ट आवधिषीयास्ताम् आवधिषीरन् Pas भावे कर्मणि—आहन्यते Aor भावे कर्मणि च लुङ्—आवधि आघानि Cau णिजन्त—आघातयते, Aor णिच् लुङ—आजीघतत Des सनन्त—आजिघांसते Fre यङन्त—आजङ्घन्यते Kri कृत्य—आहन्तव्य PP निष्ठा—आहत IP क्त्वा—आहत्य Inf तुमुन्—आहन्तुम्

हस् (हसे) भ्वा P से हसने to smile, to laugh at Pre लट्—हसति Pot विधि लिङ्—हसेत् Imp लोट—हसतु Impf लङ—अहसत् Perf लिट—जहास जहसिथ जहास जहस Aor लुङ—अहसीत् Fu लृट्—हसिष्यति Per Fu लुट्—हसिता Ben आशिषि लिङ्—हस्यात् Pas भावे—हस्यते, Aor भावे-लुङ—अहासि Cau णिजन्त—हासयति Aor णिच् लुङ—अजीहसत् Des सनन्त—जिहसिषति Fre यङन्त—जाहस्यते Kri कृत्य—हसितव्य, हसनीय PP निष्ठा—हसित IP क्त्वा—हसित्वा Inf तुमुन्—हसितुम्

हा (ओहाक्)—जुहु P च त्यागे to leave, to remove to avoid to abandon

Pre लट्—

जहाति	जहितः जहीतः	जहति
जहासि	जहिथः जहीथः	जहिथ जहीथ
जहामि	जहिवः जहीवः	जहिमः जहीमः

Pot विधि लिङ्—

जह्यात्	जह्याताम्	जह्युः
जह्याः	जह्यातम्	जह्यात
जह्याम्	जह्याव	जह्याम

Imp लोट्—

जहातु	जहिताम् जहीताम्	जहतु
{ जहाहि जहिहि जहीहि	{ जहितम् जहीतम्	{ जहित जहीत
जहानि	जहाव	जहाम

Impf लङ्—

अजहात्	{ अजहिताम् अजहीताम्	अजहुः
अजहाः	{ अजहितम् अजहीतम्	{ अजहित अजहीत
अजहाम्	{ अजहिव अजहीव	{ अजहिम अजहीम

Perf लिट्—

जहौ	जहतुः	जहुः

जहिथ जहाथ	जहथु	जह
जहौ	जहिव	जहिम

Aor लुङ्—

अहासीत्	अहासिष्टाम्	अहासिषु
अहासी	अहासिष्टम्	अहासिष्ट
अहासिषम्	अहासिष्व	अहासिष्म

Fu लृट्—हास्यति हास्यसि हास्यामि Per Fu. लुट्—हाता हातासि हातास्मि Con लृङ्—अहास्यत्

Ben आशिषि लिङ्—

हेयात्	हेयास्ताम्	हेयासु
हेया	हेयास्तम्	हेयास्त
हेयासम्	हेयास्व	हेयास्म

Pas कर्मणि—हीयते, Aor कर्म लुङ्—अहायि Cau णिजन्त—हापयति, Aor णिच् लुङ्—अजीहपत् Des सन्नन्त—जिहासति Fre यङन्त—जेहीयते Kri कृत्य—हातव्य PP निष्ठा—हीन IP क्त्वा—हित्वा, विहाय Inf तुमुन्—हातुम्

हा (ओहाङ्) जुहु A. प गतौ, to go Pre लट्—जिहीते, जिहाते, जिहते जिहीषे जिहे Pot विधिलिङ्—जिहीत Imp लोट्—जिहीताम् Impf लङ्—अजिहीत Perf लिट्—जहे Aor लुङ्—अहास्त Fu लृट्—हास्यते Per Fu लुट्—हाता Ben आशिषि लिङ्—हासीष्ट Pas कर्मणि—हायते, Aor कर्मलुङ्—अहायि Cau. णिजन्त—हापयति ते, Aor णिच लुङ—

अजीहपत् त Des सन्नन्त—जिहासते Fre यङन्त—जाहायते PP हिता—हान IP हा—हात्वा Inf तुमुन्—हातुम्

हिंस् (हिसि)—रुधा P से हिंसायाम्, to kill, to strike

Pre लट्—

हिनस्ति	हिंस्तः	हिंसन्ति
हिनस्सि	हिंस्थः	हिंस्थ
हिनस्मि	हिंस्वः	हिंस्मः

Pot विधिलिङ्—

हिंस्यात्	हिंस्याताम्	हिंस्युः
हिंस्याः	हिंस्यातम्	हिंस्यात
हिंस्याम्	हिंस्याव	हिंस्याम

Imp लोट्—

हिनस्तु	हिंस्ताम्	हिंसन्तु
हिन्धि	हिंस्तम्	हिंस्त
हिनसानि	हिनसाव	हिनसाम

Impf लङ्—

अहिनत् द्	अहिंस्ताम्	अहिंसन्
अहिनत् द् अहिनः	अहिंस्तम्	अहिंस्त
अहिनसम्	अहिंस्व	अहिंस्म

Perf. लिट्—

जिहिंस	जिहिंसतुः	जिहिंसुः

जिहिषिथ	जिहिषथुः	जिहिष
जिहिष	जिहिषिव	जिहिषिम

Aor लुङ्—

अहिषीत्	अहिषिष्टाम्	अहिषिषु
अहिषी	अहिषिष्टम्	अहिषिष्ट
अहिषिषम्	अहिषिष्व	अहिषिष्म

Fu लृट्—हिषिष्यति हिषिष्यसि हिषिष्यामि Per. Fu लुट्—हिषिता हिषितासि हिषितास्मि Con लृङ्—अहिषिष्यत् अहिषिष्य अहिषिष्यम् Ben आशिषि लिङ्—हिष्यात्, हिष्यास्ताम् हिष्या हिष्यासम् Pas कर्मणि—हिष्यते, Aor कर्म लुङ्—अहिषि Cau णिजन्त—हिषयति Aor णिच् लुङ्—अजिहिषत् Des सनन्त—जिहिषिषति Fre यङन्त—जेहिष्यते Kri कृत्य—हिषितव्य, हिषनीय PP निष्ठा—हिषित IP क्त्वा—हिषित्वा Inf तुमुन्—हिषितुम्

हिस् [हिसि]—चुरा U से हिंसायाम्, to kill, to strike Pre लट्—हिंसयति ते हिंसति Pot विधिलिङ्—हिंसयेत् त हिंसेत् Imp लोट—हिंसयतु ताम् हिंसतु Impf लङ्—अहिंसयत् त अहिंसत् Perf लिट्—हिंसयाञ्चकार चक्रे जिहिंस Aor लुङ—अजिहिंसत् त अहिंसीत् Fu लृट्—हिंसयिष्यति ते हिंसिष्यति Des. सनन्त—जिहिंसयिषति ते जिहिंसिषति

हु—जुहु P अ दाने आदानेऽपि एके प्रीणनेऽपि, दाने चेह प्रक्षेप... आदाने ... ... to sacrifice

Pre लट्—

जुहोति	जुहुतः	जुह्वति
जुहोषि	जुहुथः	जुहुथ
जुहोमि	जुहुवः	जुहुमः

Pot विधिलिङ्—

जुहुयात्	जुहुयाताम्	जुहुयुः
जुहुयाः	जुहुयातम्	जुहुयात
जुहुयाम्	जुहुयाव	जुहुयाम

Imp लोट्—

जुहोतु	जुहुताम्	जुह्वतु
जुहुधि	जुहुतम्	जुहुत
जुहवानि	जुहवाव	जुहवाम

Impf लङ्—

अजुहोत्	अजुहुताम्	अजुहवुः
अजुहोः	अजुहुतम्	अजुहुत
अजुहवम्	अजुहुव	अजुहुम

Perf लिट्—

{जुहाव	जुहुवतुः	जुहुवुः
{जुहवांचकार जुहवांबभूव जुहवामास		
जुहविथ जुहोथ	जुहुवथुः	जुहुव
जुहाव जुहव	जुहुविव	जुहुविम

Aor लुङ्—

अहौषीत्	अहौष्टाम्	अहौषुः

अह्वौषी अह्वौष्टम् अह्वौष्ट
अह्वौषम् अह्वौष्व अह्वौष्म

Fu लृट्—ह्वोष्यति ह्वोष्यसि ह्वोष्यामि Per Fu. लुट्—ह्वोता ह्वोतासि ह्वोतास्मि Con लृङ्—अह्वोष्यत्

Ben आशिषि लिङ्—

ह्वयात् ह्वयास्ताम् ह्वयासु
ह्वया ह्वयास्तम् ह्वयास्त
ह्वयासम् ह्वयास्व ह्वयास्म

Pas कर्मणि—ह्वयते, Aor कर्म लुङ्—अह्वावि Cau णिजन्त—ह्वाययति, Aor णिच् लुङ्—अजूहवत् Des. सनन्त—जुहूषति Fre यङन्त—जोहूयते Kri कृत्य—ह्वोतव्य ह्वनीय, ह्वय्य PP निष्ठा—हुत IP क्त्वा—हुत्वा Inf तुमुन्—ह्वोतुम्

हृ (हृञ्)—भ्वा U अ हरणे,स्ते परे हृद्, *to take away, etc* हृ धातु हरणार्थे, हरणम्=प्रापणम्, स्वीकार, स्तैन्यम्, नाशनं च यथा—प्रापणार्थे—भारं हरति ग्रामम् स्वीकारार्थे—अंशं हरति स्तैन्यार्थे—सुवर्णं हरति चौर नाशनार्थे—पापं हरति एवम् उपसर्ग योगेऽन्यार्थेऽपि—यथा=विहार, आहार, संहार इत्यादि प्रापणार्थे द्विकर्मकोऽयम्

Pre लट्—हरति ते Pot विधि लिङ्—हरेत् त. Imp लोट्—हरतु हरताम् हर हरस्व हराणि हरै Impf. लङ्—अहरत् अहरत अहर अहरथा अहरम् अहरै Perf लिट्—जहार जह्रे जह्रतु जह्राते जहर्थ जहृषे, जह्रथ जह्राथे जहार जहर जहृ जहृव जहृवहे

Aor. लुङ्—अहार्षीत् अहृत अहार्षी अहृ
अहार्षम्-अहृषि Fu लृट्—हरिष्यति ते Per Fu लु
हर्ता Con लृङ्—अहरिष्यत् त Ben आशिषि लिङ्
ह्रियात् हृषीष्ट Pas कर्मणि—ह्रियते, Aor कर्म लुङ्
अहारि Cau णिजन्त—हारयति ते Aor णिच् लुङ्
अजीहरत् त Des सनन्त—जिहीर्षति ते Fre यङ्
—जेह्रीयते Kri कृत्य—हर्तव्य, हरणीय P
निष्ठा—हृत IP क्त्वा—हृत्वा Inf तुमुन्—हर्तुम्

हृष् (हृषु)—भ्वा P से अलीके, हर्षेच, अली
मिथ्याकरणम् to lie, to be delighted Pre लट्—
हर्षति Perf लिट्—जहर्ष Aor लुङ्—अहर्षीत् F
लृट्—हर्षिष्यति Per Fu लुट्—हर्षिता Ben. आशि
लिङ्—हृष्यात् Pas भावे—हृष्यते, Aor भावे लुङ्—अहर्षि
Cau णिजन्त—हर्षयति Aor णिच् लुङ्—अजीहृषत् अजह
र्षत् Des सनन्त—जिहर्षिषति IP क्त्वा—हृषित्वा हृष्ट्वा
PP निष्ठा—हृष्ट लोमविषये—हृष्ट हृषित, एव विस्मि
तार्थे प्रतिहतार्थेऽपि Inf तुमुन्—हर्षितुम्

हृष्—दिवा P से तुष्टौ, to be delighted
etc Pre लट्—हृष्यति, Perf लिट्—जहर्ष Aor
लुङ्—अहृषत् Per Fu लुट्—हर्षिता PP निष्ठा—
हृषित हृष्ट IP क्त्वा—हृषित्वा Inf तुमुन्—हर्षितुम्

ह्रेष्—भ्वा A शब्दे अश्व स्वभावात् अश्वविषय
to neigh. Pre लट्—ह्रेषते Perf लिट्—जिह्रेषे
Per Fu लुट्—ह्रेषिता PP निष्ठा—ह्रेषित Inf.
तुमुन्—ह्रेषितुम्

ह्लादृ—भ्वा A से आह्लादे अव्यक्ते शब्दे, to be glad, to sound Pre लट्—ह्लादते Perf लिट्—जह्लादे Per Fu लुट्—ह्लादिता Pas भावे—ह्लाद्यते Aor भावे लुङ—अह्लादि Cau णिजन्त—ह्लादयति, Aor णिच् लुङ—अजिह्लदत् Des सनन्त—जिह्लादिषते Fre यङन्त—जाह्लाद्यते Kri कृत्य—ह्लादनीय PP निष्ठा—ह्लादित IP क्त्वा—ह्लादित्वा, Inf तुमुन्—ह्लादितुम्

ह्वे (ह्वेञ्)—भ्वा U अ स्पर्धायां शब्दे च, to emulate, to call, to invoke to vie with

PARASMAIPADA.

Pre लट्—

ह्वयति	ह्वयत	ह्वयन्ति
ह्वयसि	ह्वयथ	ह्वयथ
ह्वयामि	ह्वयाव	ह्वयाम

ATMANEPADA.

ह्वयते	ह्वयेते	ह्वयन्ते
ह्वयसे	ह्वयेथे	ह्वयध्वे
ह्वये	ह्वयावहे	ह्वयामहे

PARASMAIPADA.

Pot विधिलिङ्—

ह्वयेत्	ह्वयेताम्	ह्वयेयु
ह्वये	ह्वयेतम्	ह्वयेत
ह्वयेयम्	ह्वयेव	ह्वयेम

ATMANEPADA.

ह्वयेत	ह्वयेयाताम्	ह्वयेरन्

ह्वयेथाः	ह्वयेयाथाम्	ह्वयेध्वम्
ह्वयेय	ह्वयेवहि	ह्वयेमहि

PARASMAIPADA.

Imp लोट्—

ह्वयतु	ह्वयताम्	ह्वयन्तु
ह्वय	ह्वयतम्	ह्वयत
ह्वयानि	ह्वयाव	ह्वयाम

ATMANEPADA.

ह्वयताम्	ह्वयेताम्	ह्वयन्ताम्
ह्वयस्व	ह्वयेथाम्	ह्वयध्वम्
ह्वयै	ह्वयावहै	ह्वयामहै

PARASMAIPADA.

Impf लङ्—

अह्वयत्	अह्वयताम्	अह्वयन्
अह्वयः	अह्वयतम्	अह्वयत
अह्वयम्	अह्वयाव	अह्वयाम

ATMANEPADA.

अह्वयत	अह्वयेताम्	अह्वयन्त
अह्वयथाः	अह्वयेथाम्	अह्वयध्वम्
अह्वये	अह्वयावहि	अह्वयामहि

Perf लिट्—जुहाव जुहुवे, जुहुवतुः जुहुवाते जुहविथ-जुहोथ जुहुविषे, जुहुवथुः जुहुवाथे, जुहुव जुहुविध्वे ढ्वे. जुहाव जुहुवे जुहुविव जुहुविवहे

PARASMAIPADA.

Aor लुङ्—

अह्वत्	अह्वताम्	अह्वन्
अह्वः	अह्वतम्	अह्वत
अह्वम्	अह्वाव	अह्वाम

ATMANEPADA

अह्वत अह्वास्त	अह्वेताम् अह्वासाताम्	अह्वन्त अह्वासत
अह्वथाः अह्वास्थाः	अह्वेथाम् अह्वासाथाम्	अह्वध्वम् अह्वाध्वम्
अह्वे अह्वासि	अह्वावहि अह्वास्वहि	अह्वामहि अह्वास्महि

Fu लृट्—ह्वास्यति ह्वास्यते ह्वास्यत ह्वास्येते ह्वास्यसि ह्वास्यसे, ह्वास्यथ ह्वास्येथे ह्वास्यामि ह्वास्ये, ह्वास्याव ह्वास्यावहे Per Fu लुट्—ह्वाता ह्वातासि ह्वातासे ह्वातास्थ ह्वातासाथे, ह्वातास्थ ह्वाताध्वे ह्वातास्मि ह्वाताहे, ह्वातास्व ह्वातास्वहे Con लृङ्—अह्वास्यत् अह्वास्यत अह्वास्य अह्वास्यथाः अह्वास्याम् अह्वास्ये Ben आशिषि लिङ्—हूयात् ह्वासीष्ट हूयास्ताम् ह्वासीयास्ताम् हूयाः ह्वासीष्ठाः, हूयास्तम् ह्वासीयास्थाम् हूयासम् ह्वासीय. हूयास्व ह्वासीवहि Pas कर्मणि—हूयते, Aor कर्म लुङ्—अह्वायि Cau णिजन्त—ह्वाययति ते, Aor णिच् लुङ्—अजूहवत् त. Des सनन्त—जुहूषति ते Pre यङन्त—जोहूयते Kri कृत्य—ह्वातव्य PP निष्ठा—हूत IP क्त्वा—हूत्वा आ + ह्वे = आहूय Inf. तुमुन्—ह्वातुम्

उप, नि, वि, सम्, आ + ह्वे = उपह्वयते, निह्वयते, विह्वयते संह्वयते आह्वयते (स्पर्धायाम्)